

LAPORAN TAHUNAN

2015

SURUHANJAYA HAK ASASI
MALAYSIA

CETAKAN PERTAMA, 2015

© Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

Hak cipta ini adalah milik Suruhanjaya. Kesemua atau mana-mana bahagian laporan ini boleh disalin dengan syarat pengakuan sumber dibuat atau kebenaran diperolehi daripada Suruhanjaya. Suruhanjaya menyangkal sebarang tanggungjawab, waranti dan liabiliti sama ada secara nyata atau tidak ke atas sebarang salinan penerbitan yang dibuat tanpa kebenaran Suruhanjaya. Adalah perlu memaklumkan penggunaan. Hak cipta terpelihara.

Diterbitkan di Malaysia oleh

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA

Tingkat 11, Menara TH Perdana
1001 Jalan Sultan Ismail, 50250 Kuala Lumpur
Emel: humanrights@suhakam.org.my
URL: <http://www.suhakam.org.my>
Dicetak di Malaysia oleh

Aslita Sdn Bhd

Lot 10 & 12, Jalan 2/10B
Spring Crest Industrial Park
68100 Batu Caves, Selangor Darul Ehsan
No. Faks: 03-6186 7635

Perpustakaan Negara Malaysia

Data Pengkatalogan dalam Penerbitan

ISSN: 1675-1159

ANGGOTA SURUHANJAYA 2015

Dari kiri : Puan Rodziah Abdul (Setiausaha), Encik Francis John Anak Adam, Encik James Nayagam, Datuk Dr Khaw Lake Tee (Naib Pengerusi), Tan Sri Hasmy Agam (Pengerusi), Prof Emeritus Dato' Dr Mahmood Zuhdi Hj Ab Majid, Prof Dato' Aishah Bidin, Encik Nordin Kasim Madating

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA

LAPORAN TAHUNAN 2015

KANDUNGAN

PERUTUSAN Pengerusi	1
RINGKASAN Eksekutif	10
ISU-ISU UTAMA	19
BAB 1 LAPORAN KUMPULAN DASAR, UNDANG-UNDANG DAN ADUAN	33
I. BAHAGIAN DASAR	35
II. BAHAGIAN PEMBAHARUAN PERUNDANGAN DAN TRITI	52
III. BAHAGIAN ADUAN DAN PEMANTAUAN	78
BAB 2 LAPORAN KUMPULAN KOMUNIKASI	129
I. BAHAGIAN KOORDINASI ANTARABANGSA	131
II. BAHAGIAN PROMOSI DAN PERHUBUNGAN AWAM	149
III. BAHAGIAN MEDIA	165
IV. BAHAGIAN LATIHAN	169
BAB 3 LAPORAN PEJABAT SABAH	163
BAB 4 LAPORAN PEJABAT SARAWAK	177
BAB 5 LAPORAN KUMPULAN KHIDMAT KORPORAT	201

LAMPIRAN

LAMPIRAN I	KENYATAAN MEDIA SURUHANJAYA 2015	216
LAMPIRAN II	KENYATAAN SURUHANJAYA KEPADA MAJLIS HAK ASASI MANUSIA	296
LAMPIRAN III	AKTIVITI SURUHANJAYA 2015	303
LAMPIRAN IV	CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN - NASIONAL 2015	326
LAMPIRAN V	CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN - ANTARABANGSA 2015	335
LAMPIRAN VI	PENERBITAN SURUHANJAYA 2015	340
LAMPIRAN VII	MESYUARAT BULANAN 2015 - KEHADIRAN ANGGOTA SURUHANJAYA	341
LAMPIRAN VIII	SIJIL KETUA AUDIT NEGARA MENGENAI AKAUN SURUHANJAYA	347
SENARAI SINGKATAN		363

PERUTUSAN Pengerusi

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia

Menurut Seksyen 21 Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia 1999 (Akta 597), Suruhanjaya dikehendaki untuk mengemukakan Laporan Tahunan kepada Parlimen setiap tahun sebelum penggal pertama sidang Parlimen. Laporan ini merupakan Laporan Tahunan ke-15 yang membentangkan rekod aktiviti dan program, isu dan syor, serta pengurusan kewangan Suruhanjaya bagi tempoh 12 bulan yang lepas.

Suruhanjaya meneruskan usaha dalam menangani pelbagai isu hak asasi manusia termasuk perniagaan dan hak asasi manusia; Pelan Tindakan Hak Asasi Manusia Nasional (NHRAP); hak kepada kesihatan dan HIV/AIDS; Jawatankuasa Pemilih Tetap Parlimen Mengenai Hak Asasi Manusia; serta hak golongan rentan seperti Orang Asli, wanita, kanak-kanak, orang kurang upaya, warga emas, tahanan, pelarian dan pencari suaka, pekerja migran dan golongan transgender. Suruhanjaya juga terus memantau pelaksanaan Negara terhadap obligasi triti di bawah Konvensyen mengenai Hak Kanak-kanak (CRC), Konvensyen mengenai Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi terhadap Wanita (CEDAW), dan Konvensyen mengenai Hak Orang Kurang Upaya (CRPD). Usaha juga telah diambil oleh Suruhanjaya untuk menyeru penyertaan Malaysia kepada baki triti teras hak asasi manusia antarabangsa.

Sepanjang 2015, Suruhanjaya telah menerima sejumlah 676 aduan, yang mana 333 kes jatuh di bawah bidang kuasanya. Daripada 333 kes mengenai dakwaan pelanggaran hak asasi manusia, Suruhanjaya telah menyelesaikan 197 kes, manakala tindakan susulan sedang diambil bagi aduan yang selebihnya. Kebanyakan aduan adalah berkaitan dengan isu hak asasi manusia yang berlarutan seperti kewarganegaraan; hak tanah adat Orang Asal; tangkapan dan penahanan sewenang-wenangnya; hukuman atau layanan yang zalim dan tidak berperikemanusiaan atau menjatuhkan maruah; pekerjaan dan pekerja migran, hak untuk mendapatkan suaka dan status pelarian; hak kepada taraf kehidupan yang mencukupi; serta hak kepada persekitaran.

Suruhanjaya mempertingkatkan lagi keberkesanan mekanisme pengendalian aduan dengan memperkenalkan satu sistem e-aduan pada bulan April bagi menyediakan kaedah yang lebih mudah diakses oleh orang awam dalam mengemukakan aduan berkenaan pelanggaran hak asasi manusia.

Suruhanjaya terus memantau pelaksanaan hak rakyat untuk berhimpun secara aman di negara ini. Pada tahun ini, Suruhanjaya telah memantau enam perhimpunan awam termasuk perhimpunan BERSIH 4.0 yang berlangsung selama dua hari dari 29-30 Ogos di Kuala Lumpur, Kuching, dan Kota Kinabalu. Suruhanjaya dapat memerhatikan beberapa perubahan yang positif yang amat dialu-alukan berikutan pengenalan Akta Perhimpunan Aman 2012 (PAA), terutamanya dari segi pengendalian oleh pihak berkuasa, khususnya pihak polis, dan juga pengendalian oleh pihak penganjur dan perlakuan orang awam semasa perhimpunan berlangsung. Walau bagaimanapun, Suruhanjaya mengulangi betapa pentingnya bagi semua pihak yang berkaitan memastikan bantahan dan perhimpunan awam diadakan dalam suasana yang aman kerana hak untuk berhimpun secara aman tidak harus dijadikan alasan untuk mencetuskan keganasan yang hanya akan menjejaskan konsep perhimpunan aman seperti yang ditakrifkan di bawah undang-undang hak asasi manusia antarabangsa.

Suruhanjaya masih bimbang terhadap keadaan tahanan dan kakitangan yang bertanggungjawab di pusat tahanan. Suruhanjaya telah menjalankan 35 lawatan berkala dan lawatan bersifat siasatan ke pelbagai pusat tahanan di seluruh negara termasuk penjara, pusat tahanan imigresen, lokap polis, serta pusat pemulihan dan rehabilitasi. Pada bulan Oktober, Suruhanjaya dan Suruhanjaya Integriti Agensi Penguatkuasaan (EAIC) sama-sama menjalankan lawatan tanpa notis ke Pusat Tahanan Imigresen Machap Umboo di Melaka. Ini merupakan lawatan pertama tanpa notis yang berjaya dijalankan oleh Suruhanjaya susulan daripada mesyuarat bersama Menteri Hal Ehwal Dalam Negeri pada 24 April 2014.

Suruhanjaya amat menitikberatkan tugas pemantauannya dan berpendapat bahawa ia seharusnya dibenarkan untuk mengakses pusat tahanan tanpa notis semasa menjalankan penyiasatan ataupun untuk memerhatikan keadaan tempat tinggal di tempat tersebut – yang mana ini adalah berbeza dengan amalan sedia ada tetapi merupakan perkara biasa di negara lain. Perkara ini telah ditekankan oleh Suruhanjaya ketika bermesyuarat dengan Menteri Hal Ehwal Dalam Negeri, di mana beliau telah mengambil maklum, dan menyatakan kesediaan Kementerian beliau untuk menyokong tugas pemantauan Suruhanjaya. Berhubung dengan perkara ini juga, Suruhanjaya telah mengemukakan kepada Kerajaan sepuluh cadangan pindaan terhadap undang-undang penubuhannya untuk memperkuat lagi mandat dan kuasa Suruhanjaya sebagai sebuah Institusi Hak Asasi Manusia Kebangsaan (NHRI) yang bebas. Salah satu cadangan pindaan utama adalah bagi memberi kuasa kepada Suruhanjaya untuk menjalankan lawatan yang tidak dijadualkan ke pusat tahanan tanpa perlu mendapatkan kebenaran daripada pihak berkuasa terlebih dahulu, bagi membolehkan Suruhanjaya memerhatikan keadaan sebenar di dalam tempat tahanan. Malangnya, hampir

kesemua cadangan pindaan tersebut tidak diterima oleh Kerajaan; walau bagaimanapun, Suruhanjaya akan meneruskan usaha ini bagi menaikkan tarafnya setanding dengan NHRI lain di rantau Asia-Pasifik dan dunia.

Sungguhpun terdapat batasan di dalam Akta penubuhannya, Suruhanjaya meneruskan pelaksanaan fungsinya melebihi peruntukan yang tersurat dalam Akta tersebut. Salah satu inisiatif yang dilakukan adalah dengan menjadi peguam pemerhati dalam kes mahkamah sivil yang melibatkan isu hak asasi manusia. Sejak tahun 2010 sehingga kini, Suruhanjaya telah terlibat sebagai peguam pemerhati dalam 17 kes. Suruhanjaya juga telah berhubung dengan Jabatan Kehakiman Syariah Malaysia untuk mendalami cadangan bagi Suruhanjaya menjadi peguam pemerhati di Mahkamah Syariah dalam kes yang melibatkan hak asasi manusia dan Islam. Berikutan dengan maklum balas positif dari pihak Jabatan Kehakiman Syariah Malaysia, Suruhanjaya berharap untuk memuktamadkan secara rasmi aturan dan prosedur yang diperlukan dalam masa terdekat.

Jenayah pemerdagangan orang merupakan satu pencabulan hak asasi manusia yang serius. Suruhanjaya amat terganggu dengan penemuan 28 kem pemerdagangan orang yang terbiar dan 139 kubur di Wang Kelian, Perlis, berdekatan sempadan Malaysia-Negara Thai yang mengejutkan. Keseriusan pencabulan hak asasi manusia yang timbul daripada kejadian ini mencerminkan bagaimana pemerdagangan orang dan penyeludupan migran tetap menjadi masalah yang berat di peringkat tempatan dan antarabangsa. Melihat kepada kenaikan Malaysia dari Kedudukan Ketiga kepada Kedudukan Kedua dalam Senarai Pemerhatian oleh Jabatan Negara Amerika Syarikat dalam Laporan Pemerdagangan Orang (TIP) 2015, Suruhanjaya berpendapat bahawa terdapat keperluan yang mendesak bagi Kerajaan menyiasat perkara ini secara telus dan meningkatkan lagi usaha memerangi pemerdagangan orang dan penyeludupan migran di negara ini.

Suruhanjaya meneruskan usahanya dalam mendidik dan mempromosi hak asasi manusia menerusi pelbagai aktiviti dan projek usahasama yang melibatkan sekolah, universiti, agensi penguatkuasa, organisasi masyarakat sivil dan masyarakat akar umbi. Suruhanjaya berbesar hati melihat Program Amalan Terbaik Hak Asasi Manusia di Sekolah yang lebih dikenali dengan singkatan Bahasa Melayunya "ATHAM" - yang diperkenalkan bersama oleh Suruhanjaya dan Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) pada tahun 2008, telah diperluaskan kepada 152 buah sekolah di Semenanjung Malaysia dan akan dipanjangkan lagi kepada 24 buah sekolah di Sabah dan 31 buah sekolah di Sarawak menjelang 2016. Walau bagaimanapun, Suruhanjaya mendapati bahawa terdapat jurang dalam pelaksanaan program ATHAM yang ia percaya boleh diselesaikan dengan penubuhan sebuah jawatankuasa di setiap Jabatan Pendidikan Negeri dan Daerah oleh KPM. Suruhanjaya tetap yakin bahawa salah satu cara yang paling berkesan untuk mempromosikan hak asasi manusia di kalangan rakyat jelata adalah melalui penerapan nilai hak asasi manusia pada usia yang awal, bermula di peringkat sekolah rendah - seperti yang dilakukan oleh semakin banyak negara - dan sehubungan dengan ini, ia akan

meneruskan usahanya untuk meyakinkan pihak Kementerian Pendidikan Malaysia agar mengambil langkah yang perlu dalam menuju ke arah matlamat ini.

Suruhanjaya juga terus mengetengahkan keadaan Sekolah Agama Rakyat (SAR) dan berasa kecewa kerana banyak isu yang berkaitan dengan kemudahan pengajaran dan pembelajaran yang dilaporkan dalam Laporan Tahunannya sebelum ini (2012-2014) masih tidak diselesaikan walaupun sebahagian daripada isu tersebut boleh ditangani oleh agensi Kerajaan yang berkaitan menerusi kaedah pentadbiran tanpa melibatkan perubahan dasar. Jurang yang wujud di antara SAR dan sekolah arus perdana dalam mendapatkan akses kepada pendidikan yang sama rata merupakan satu lagi cabaran yang memerlukan perhatian serius daripada pihak Kerajaan. Suruhanjaya berpendapat bahawa adalah penting bagi pihak Kerajaan untuk menangani isu-isu ini dalam usaha berterusannya untuk memastikan akses dan ekuiti kepada pendidikan yang berkualiti untuk semua kanak-kanak di negara ini.

Suruhanjaya sedih dengan tragedi yang menimpa tujuh orang kanak-kanak Orang Asli yang hilang semasa di bawah jagaan pihak asrama sekolah mereka di SK Tohoi, Gua Musang pada bulan Ogos. Hanya dua daripada mereka yang ditemui masih hidup 50 hari kemudian. Suruhanjaya sebelum ini telah mengesyorkan agar pihak Kerajaan menghentikan amalan menempatkan kanak-kanak di asrama kerana mereka mempunyai hak asasi untuk tinggal bersama dan diletakkan di bawah jagaan ibu bapa mereka, seperti yang termaktub dalam Artikel 9 Konvensyen mengenai Hak Kanak-kanak, yang mana Malaysia merupakan sebuah Negara Pihak. Suruhanjaya juga telah mencadangkan agar pihak Kerajaan menubuhkan sekolah-sekolah Tahap 1 (Darjah 1 hingga Darjah 3) dalam penempatan berkelompok yang lebih kecil, sebagaimana yang telah dilakukan pada tahun 90an dengan bantuan daripada Jabatan Kemajuan Orang Asli (JAKOA).

Hak tanah Orang Asli/Asal tetap merupakan perkara yang penting dalam agenda Suruhanjaya. Demi pelaksanaan awal dan segera ke atas syor-syor yang terkandung dalam Laporan Inkuiri Nasional mengenai Hak Tanah Orang Asli/Asal di Malaysia (Laporan Inkuiri Nasional), Suruhanjaya telah meneruskan usaha advokasi melalui pelbagai platform termasuk sesi taklimat mengenai hasil dapatan kajian Pasukan Petugas Khas ke atas syor-syor Laporan Inkuiri Nasional Suruhanjaya pada bulan April; serta sesi perbincangan bersama YB Senator Datuk Paul Low Seng Kuan, Menteri di Jabatan Perdana Menteri.

Suruhanjaya mengalu-alukan pengumuman yang dibuat oleh YB Senator Datuk Paul Low pada 3 Jun mengenai pembentukan Jawatankuasa Kabinet mengenai Hak Tanah Orang Asal yang diketuai oleh Timbalan Perdana Menteri ketika itu, YAB Tan Sri Muhyiddin Yassin, yang ditugaskan untuk menangani, memantau dan melaksanakan hasil dapatan Laporan Pasukan Petugas Khas. Suruhanjaya mengambil maklum bahawa salah satu peranan utama Jawatankuasa Kabinet ini adalah untuk bertindak sebagai Suruhanjaya Nasional yang “bebas”, penubuhannya adalah salah satu daripada 18 syor yang terkandung dalam Laporan Inkuiri Nasional Suruhanjaya, walaupun bukan dalam bentuk yang ditentukan oleh pihak

Kerajaan. Walau bagaimanapun, Suruhanjaya tidak mendapati sebarang perkembangan yang bermakna berhubung dengan pelaksanaan hasil dapatan Laporan Pasukan Petugas Khas oleh Jawatankuasa Kabinet ini. Dalam menantikan tindakan selanjutnya dari pihak Jawatankuasa Kabinet ini, Suruhanjaya akan terus membangkitkan isu-isu yang timbul daripada Inkuiri Nasionalnya bersama-sama dengan aduan lain yang dikemukakan oleh golongan Orang Asli dalam program dan aktiviti Suruhanjaya pada masa hadapan, termasuk semasa sesi perbincangan dengan pihak Kerajaan Negeri yang berkaitan dan Ahli Parlimen.

Sepanjang tahun ini, Suruhanjaya mempergiatkan usahanya untuk mengetengahkan agenda hak asasi manusia dan perniagaan melalui pelbagai usaha. Salah satu pencapaiannya yang penting adalah pembentukan Rangka Kerja bagi Pelan Tindakan Nasional mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia untuk Malaysia. Adalah menjadi harapan Suruhanjaya agar rangka kerja ini dapat berfungsi sebagai garis panduan yang berguna oleh pihak Kerajaan ke arah mewujudkan satu Pelan Tindakan Nasional mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia yang menyeluruh untuk Malaysia demi mempromosi rasa hormat hak asasi manusia yang lebih tinggi di kalangan pihak Kerajaan dan pihak bukan Kerajaan dalam negara ini. Oleh kerana usahanya sebagai perintis dalam bidang ini diketahui dan dipuji di persada antarabangsa dan di kalangan NHRI, Suruhanjaya berharap untuk mengambil tindakan susulan yang perlu bersama pihak Kerajaan dengan matlamat mendorong kepada penghasilan awal Pelan Tindakan ini.

Pada masa ini, Suruhanjaya sedang memuktamadkan laporannya berkenaan dua kajian tematik, iaitu “Hak kepada Kesihatan di Penjara” dan “Kematian dalam Tahanan Polis” yang dimulakan pada tahun 2014 untuk memeriksa keadaan kesihatan di penjara Malaysia serta isu-isu berkaitan kematian dalam tahanan polis dari perspektif hak asasi manusia. Suruhanjaya berharap agar hasil dapatan dan syor yang terkandung dalam kedua laporan ini akan diberi perhatian yang sewajarnya oleh pihak yang berkepentingan ke arah memastikan piawaian hak asasi manusia di Malaysia setanding dengan norma hak asasi manusia antarabangsa.

Suruhanjaya meneruskan usaha mempromosikan penghapusan dan pencegahan penyeskuan dan layanan buruk melalui latihan untuk anggota penguatkuasa undang-undang mengenai piawaian hak asasi manusia antarabangsa serta melalui perbincangan meja bulat bersama pihak yang berkepentingan. Suruhanjaya juga meningkatkan usahanya dengan bekerjasama dengan organisasi masyarakat sivil yang lain untuk melancarkan kempen #ACT4CAT #HENTISEKSA, dengan tujuan untuk menyokong penyertaan Malaysia kepada Konvensyen Menentang Penyeskuan dan Hukuman Lain yang Zalim atau Tidak Berperikemanusiaan atau Menjatuhkan Maruah (CAT), sebuah triti hak asasi manusia antarabangsa komprehensif yang diterima pakai oleh Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (PBB) untuk menangani isu penyeskuan dan pencegahan penyeskuan.

Triti perlu didukung dengan niat yang baik. Suruhanjaya merakamkan kebimbangannya terhadap kelewatan Kerajaan dalam menghantar Laporan Negara yang telah lama tertangguh kepada Jawatankuasa CEDAW, CRC, dan CRPD. Suruhanjaya berpendapat adalah penting bagi

Kerajaan untuk memastikan penyerahan Laporan Negara kepada badan pakar ini menepati masa kerana ianya mencerminkan keseriusan Malaysia dalam memenuhi tanggungjawab tritinya sebagai Negara Anggota PBB.

Pada tahun ini, Suruhanjaya memerhatikan wujudnya cabaran yang besar dalam pengamalan kebebasan sivil di dalam negara berikutan penggubalan dua undang-undang yang bersifat menindas iaitu Akta Pencegahan Keganasan 2015 (POTA) dan Rang Undang-Undang Majlis Keselamatan Negara 2015 (NSCA), serta penggunaan Akta Hasutan 1948 yang berterusan oleh pihak berkuasa terhadap pelbagai individu atas kenyataan kritikal mereka terhadap Kerajaan dan dasar awam.

Walaupun Suruhanjaya mengiktiraf dan menyokong sepenuhnya usaha Kerajaan dalam mengekalkan keamanan dan keharmonian serta keselamatan nasional, ia juga berkongsi kebimbangan pelbagai pihak berkepentingan mengenai impak meluas undang-undang ini ke atas pencapaian hak dan kebebasan asasi rakyat sepertimana yang termaktub di dalam Perlembagaan Persekutuan dan instrumen hak asasi manusia antarabangsa, terutamanya Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat 1948 (UDHR).

Melihat kepada dua jawatan antarabangsa penting yang dipegang oleh Malaysia, iaitu Ahli Majlis Keselamatan Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (UNSC) dan Pengerusi ASEAN, Suruhanjaya berpendapat bahawa adalah penting bagi negara untuk menghormati prinsip hak asasi manusia pada setiap masa, sejajar dengan Piagam Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu, Piagam ASEAN, dan Deklarasi Hak Asasi Manusia ASEAN, serta instrumen teras hak asasi manusia yang lain, demi kebaikan bersama manusia sejagat. Justeru itu, dalam konteks memelihara keamanan dan keselamatan, adalah penting bagi negara memastikan bahawa sebarang kaedah yang diterima pakai dalam menangani sebarang ancaman yang mungkin timbul terhadap keamanan dan keselamatan tidak menjejaskan hak asasi manusia rakyat.

Sebagai NHRI, Suruhanjaya meneruskan penglibatan aktifnya dengan mekanisma dan badan hak asasi manusia di peringkat antarabangsa dan serantau sebagai satu usaha berterusan untuk meningkatkan promosi dan perlindungan hak asasi manusia di peringkat domestik. Atas kapasitinya sebagai NHRI berstatus 'A', Suruhanjaya terus menyumbang pandangannya dalam isu hak asasi manusia tematik kepada Sesi Tetap Majlis Hak Asasi Manusia Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (HRC). Ia juga memegang dua jawatan penting iaitu Pengerusi Forum Komanwel NHRI (CFNHRI) dan Pengerusi Forum NHRI Asia Tenggara (SEANF), yang masing-masing berakhir pada bulan November dan bulan September. Pemegangan kedua-dua jawatan ini bukan sahaja telah meningkatkan kedudukan antarabangsa Suruhanjaya, malah juga telah mendatangkan banyak manfaat menerusi perkenalan dan interaksinya dengan NHRI yang lain.

Pada 17 November, Suruhanjaya telah dinilai oleh Jawatankuasa Kecil Pentauliahan Jawatankuasa Penyelaras Antarabangsa bagi Institusi Nasional untuk Promosi dan Perlindungan

Hak Asasi Manusia (ICC-SCA) di bawah proses pentauliahan semula yang bertujuan untuk menilai pematuhan NHRI dengan Prinsip Paris 1993, satu set piawaian minima yang telah diterima pakai oleh Perhimpunan Agung PBB bagi menggalakkan kebebasan dan keberkesanan NHRI dalam mempromosi dan melindungi hak asasi manusia.

Pada 25 November, Suruhanjaya telah menerima maklum balas yang positif daripada ICC-SCA berkenaan pengesyorannya agar status 'A' Suruhanjaya dikekalkan. Walaupun syor tersebut merupakan satu berita baik bagi Suruhanjaya, ia juga mengambil maklum tentang beberapa perkara yang telah dibangkitkan oleh ICC-SCA mengenai pemilihan, pelantikan, dan perjawatan Pesuruhjaya; kerjasama Suruhanjaya dengan badan hak asasi manusia yang lain; pembentangan dan perbincangan Laporan Tahunan Suruhanjaya dan Laporan Khas Parlimen; serta dana Suruhanjaya.

Perlu ditekankan di sini bahawa pentauliahan semula tiba pada masa yang amat mencabar apabila bajet tahunan Suruhanjaya bagi tahun 2016 telah dikurangkan sebanyak hampir 50 peratus oleh pihak Kerajaan. Pengurangan bajet yang drastik ini akan menjejaskan kebolehfungsian Suruhanjaya secara keseluruhan memandangkan permintaan untuk sumbernya telah meningkat secara berterusan beberapa tahun kebelakangan ini. Oleh itu, melainkan ianya diperuntukkan dengan dana yang mencukupi, Suruhanjaya mungkin tidak mampu untuk melaksanakan fungsi utamanya dengan berkesan sebagaimana yang dikehendaki oleh Aktanya, yang mana akan menjejaskan imej dan reputasi Suruhanjaya sebagai sebuah NHRI, serta imej Malaysia sebagai sebuah Negara Anggota PBB yang aktif.

Menurut Prinsip Paris, salah satu faktor utama yang menentukan keberkesanan NHRI adalah peruntukan dana yang mencukupi daripada Kerajaan. Seksyen 19(1) Akta 597 juga menghendaki Kerajaan untuk menyediakan dana yang mencukupi kepada Suruhanjaya secara tahunan bagi membolehkan Suruhanjaya melaksanakan fungsinya. Sehubungan ini, Suruhanjaya menyeru Kerajaan untuk mempertimbangkan semula keputusannya berkenaan bajet 2016 Suruhanjaya bagi menjamin keupayaan Suruhanjaya dalam melaksanakan tanggungjawabnya secara berkesan sebagai sebuah NHRI.

Walaupun berdepan dengan rintangan, Suruhanjaya tetap meluahkan pandangan dan pendiriannya dalam isu hak asasi manusia yang penting, selaras dengan Seksyen 4(2) Akta penubuhannya. Sepanjang 12 bulan yang lalu, Suruhanjaya telah mengeluarkan 48 pernyataan media mengenai pelbagai isu hak asasi manusia, antaranya hak golongan rentan, termasuk wanita, kanak-kanak, warga emas dan Orang Asli, kebebasan bersuara dan kebebasan berhimpun secara aman, perdagangan orang, pelarian, hak kepada kesihatan, hak kepada nyawa, cegah keganasan serta pembaharuan undang-undang. Suruhanjaya juga meneruskan usaha meningkatkan kesedaran masyarakat umum tentang isu-isu hak asasi manusia menerusi laman media sosialnya iaitu Facebook dan Twitter, dan berasa gembira dengan capaian laman media sosialnya yang semakin meningkat di kalangan pelbagai pihak berkepentingan di Malaysia.

Dalam pada Suruhanjaya meraikan ulangtahunnya yang ke-15 pada 9 September, ia mengimbas kembali halangan yang dihadapi dan kejayaan yang dicapai sepanjang tempoh 15 tahun tersebut. Memang tidak dapat dinafikan bahawa Suruhanjaya telah menerima kritikan daripada pelbagai pihak berkepentingan di dalam negara disebabkan persepsi dan harapan mereka yang berbeza terhadap Suruhanjaya. Ada di antara mereka masih berpandangan bahawa Suruhanjaya tidak mencapai harapan mereka manakala terdapat juga orang dalam Kerajaan yang masih melihat Suruhanjaya sebagai 'Pro-NGO' oleh sebab banyak kenyataan Suruhanjaya bersifat kritikal terhadap pihak berkuasa. Dalam hal ini, Suruhanjaya ingin mengulangi pendiriannya bahawa sebagai NHRI, ia telah secara konsisten mengambil kedudukan yang bebas dan tidak berpihak terhadap isu-isu, dan walaupun kenyataannya kadang kala bersifat kritikal terhadap dasar dan tindakan Kerajaan yang tidak selari dengan prinsip dan norma hak asasi manusia antarabangsa, kenyataan tersebut adalah bersifat konstruktif dan didorong oleh keperluan untuk menggalakkan negara untuk terus maju ke arah menjadi sebuah negara yang memiliki piawaian dan prestasi hak asasi manusia yang harus dicontohi. Biar apa pun halangan, Suruhanjaya telah menjadi bertambah baik dalam memenuhi mandatnya untuk mempromosi dan melindungi hak asasi manusia melalui pelbagai aktiviti dan program, termasuk: pengendalian aduan, pengendalian inkuiri nasional dan inkuiri awam, pemantauan situasi hak asasi manusia, pelaksanaan penyelidikan dan kajian, dan pengendalian forum umum berkenaan isu-isu hak asasi manusia tematik yang melibatkan pelbagai pihak berkepentingan termasuk agensi Kerajaan, serta semakan semula undang-undang dan dasar-dasar yang membawa impak hak asasi manusia kepada rakyat.

Dalam usaha kami mencapai kejayaan yang penting ini, saya perlu mengakui hakikat bahawa banyak kerja penting Suruhanjaya merupakan hasil usaha yang besar dan konsisten daripada Ahli dan kakitangan Suruhanjaya yang berkhidmat ketika ini dan juga sebelum ini, sejak 15 tahun yang lalu.

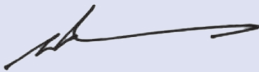
Telah menjadi salah satu keistimewaan terbesar dalam hidup saya kerana dapat berkhidmat untuk Suruhanjaya selama dua penggal berturut-turut. Ia juga merupakan satu penghormatan bagi saya kerana dapat bertemu dan bekerja dengan orang baik-baik yang semuanya kekal komited terhadap promosi dan perlindungan hak asasi manusia, di dalam negara dan di peringkat antarabangsa.

Saya juga mengucapkan setinggi-tinggi penghargaan kepada semua rakan Pesuruhjaya saya, terutamanya Naib Pengerusi Datuk Dr Khaw Lake Tee, atas sokongan dan bantuan beliau, Setiausaha, dan kakitangan SURUHANJAYA yang telah bekerja bersungguh-sungguh dan secara profesional dalam membantu Suruhanjaya melaksanakan tugasnya sebagai sebuah NHRI. Semua kerja ini tidak akan dapat dilaksanakan dengan jayanya tanpa komitmen dan dedikasi mereka ini yang sungguh membanggakan saya.

Saya juga amat berterima kasih kepada Naib Pengerusi Datuk Dr Khaw Lake Tee dan Pesuruhjaya Prof Dato' Dr Aishah Bidin, atas usaha bersama mereka dalam memandu Jawatankuasa

Laporan Tahunan Suruhanjaya dan dalam memastikan penyiapan Laporan komprehensif ini menepati waktu.

Dengan penamatan penggal kedua dan terakhir saya sebagai Pengerusi Suruhanjaya tidak lama lagi, saya ingin mengambil kesempatan ini untuk menyatakan harapan saya dan ekspektasi tinggi saya agar Suruhanjaya akan meneruskan kerja baiknya dalam menegakkan hak asasi manusia bagi semua orang di dalam negara, meskipun wujudnya cabaran yang telah dan akan terus ia hadapi dalam melaksanakan mandatnya yang luas dan mendesak sebagai NHRI. Adalah juga menjadi harapan saya agar negara kita akan bergerak maju ke hadapan ke satu tahap di mana rasa hormat terhadap hak asasi manusia telah menjadi sebatik dalam agenda dan jiwa negara.

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia

RINGKASAN EKSEKUTIF

Suruhanjaya telah memulakan penstrukturan semula dalam menyusun struktur dan operasi organisasi yang menghasilkan penambahan tiga jawatan baru, penukaran tugas kerja dan mengubah suai struktur pelaporan dan komunikasi. Penyusunan semula ini adalah untuk meningkatkan kecekapan dalam menjalankan mandat Suruhanjaya di bawah Akta tersebut.

Fungsi utama Suruhanjaya adalah mempromosi dan melindungi hak asasi manusia sebagai asas utama dalam struktur utama baru kepada pembentukan tiga Kumpulan iaitu Khidmat Korporat; Dasar, Perundangan dan Aduan; dan Komunikasi. Peranan dan fungsi setiap Kumpulan dan Bahagian masing-masing diperincikan dalam Bab 5 iaitu dibawah bab Kumpulan Khidmat Korporat.

Pada tahun 2015, bagi memenuhi visi dan misi, Suruhanjaya telah melaksanakan Pelan Kerja dan menjalankan pelbagai pendidikan komuniti, latihan dan program penglibatan dan aktiviti untuk pelbagai kumpulan masyarakat di negara ini. Ini adalah sebagai tambahan kepada penyelidikan, sokongan dan syor-syor mengenai perundangan, dasar dan prosedur yang disediakan kepada Kerajaan dan pihak yang berkepentingan dalam mempromosi dan melindungi hak asasi manusia.

LAPORAN KUMPULAN DASAR, PERUNDANGAN DAN ADUAN

Bahagian Dasar telah memuktamadkan kajian tematik yang berkaitan dengan “Hak Pendidikan untuk Kanak-Kanak Bermasalah Pembelajaran” dan “Perkhidmatan Penjagaan Warga Emas dan Sokongan untuk Penjaga” dan laporan tersebut telah dikeluarkan secara serentak semasa Perbincangan Meja Bulat yang telah diadakan secara berasingan pada bulan November 2015. Perbincangan Meja Bulat tersebut membenarkan pihak-pihak berkepentingan yang berkenaan untuk bertukar-tukar pandangan mengenai hasil dapatan dan syor-syor laporan dengan Suruhanjaya.

Sebagai sebahagian daripada tumpuan berterusan Bahagian ini mengenai Hak Asasi Manusia dan Perniagaan, Suruhanjaya dengan kerjasama Pasukan Negara Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu di Malaysia telah menyiapkan projek dan membentangkan hasil dapatan Rangka Kerja Strategik dalam Pelan Tindakan Nasional mengenai Hak Asasi Manusia dan Perniagaan untuk Malaysia (Rangka Kerja Strategik). Rangka Kerja Strategik ini menyediakan hala tuju rasional, garis panduan dan dasar dalam pembangunan Pelan Tindakan Nasional mengenai hak asasi manusia dan perniagaan untuk Negara. Projek yang melibatkan beberapa aktiviti telah diselesaikan dalam rangka tempoh tujuh bulan dan telah dapat dilaksanakan melalui

geran daripada Pejabat Komanwel dan Luar Negeri, United Kingdom (FCO). Menteri di Jabatan Perdana Menteri, YB Senator Datuk Paul Low telah merasmikan pelancaran Rangka Kerja Strategik pada Mac 2015. Selepas itu, satu siri program telah dijalankan oleh Suruhanjaya dalam menggerakkan agenda ini ke hadapan.

Suruhanjaya juga akan mengadakan Perbincangan Meja Bulat mengenai “Perjanjian Perkongsian Trans-Pasifik (TPPA) dan Kesannya kepada Hak Asasi Manusia di Malaysia” selepas memorandum yang diterima daripada beberapa orang ahli Parlimen. Daripada 30 bab dalam TPPA, Perbincangan Meja Bulat menumpukan mengenai hak harta intelek, pekerja dan penyelesaian pertikaian terhadap beberapa perkara yang mungkin mempunyai kesan ke atas hak asasi manusia. Ini adalah sebagai tambahan kepada kerja-kerja advokasi yang berterusan oleh Bahagian ini yang berkaitan dengan Pelan Tindakan Nasional Hak Asasi Manusia, Jawatankuasa Pilihan Khas Parlimen mengenai hak asasi manusia; tindakan susulan ke atas laporan Inkuiri Nasional mengenai hak tanah Orang Asal/Asli di Malaysia dan penyelidikan mengenai isu-isu *transgender*.

Bahagian Pembaharuan Perundangan dan Triti memantau pelaksanaan Triti Antarabangsa dalam negara di bawah Konvensyen mengenai Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi Terhadap Wanita (CEDAW), Konvensyen mengenai Hak Kanak-kanak (CRC) dan Konvensyen Mengenai Hak Orang Kurang Upaya (CRPD).

Suruhanjaya mengulangi gesaan kepada Kerajaan untuk mempercepatkan penyerahan Laporan Kerajaan kepada badan-badan Triti yang berkaitan dan penarikan balik reservasi yang selebihnya kepada tiga Triti yang telah dibaiki. Sementara itu, Suruhanjaya sentiasa konsisten menggesa Kerajaan menyetujui enam lagi baki instrumen hak asasi manusia antarabangsa yang mana tiada ada sebarang perkembangan terbaru. Untuk mempergiatkan lagi usaha tersebut, beberapa Perbincangan Meja Bulat mengenai ICESCR dan CAT telah dianjurkan oleh Suruhanjaya pada tahun ini.

Walaupun maklum balas oleh Kerajaan mengenai cadangan terhadap pindaan Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (HRCMA) tidak memihak, Suruhanjaya masih meneruskan tuntutan tersebut terhadap pindaan yang dicadangkan bagi menjamin kebebasan Suruhanjaya dan akauntabiliti secara langsung dalam mematuhi Prinsip-Prinsip Paris.

Selain itu, Suruhanjaya telah bertindak sebagai peguam pemerhati dalam 17 kes untuk dikemukakan kepada mahkamah yang berkaitan dengan tanggungjawab Kerajaan di bawah CEDAW, CRC dan CRPD yang mana Malaysia merupakan suatu pihak. Suruhanjaya berharap untuk bertindak sebagai peguam pemerhati dalam Mahkamah Syariah pada tahun hadapan dan kini masing dalam perbincangan dengan badan-badan profesional dan pihak berkuasa kehakiman yang berkaitan.

Walaupun dalam Akta memberi kuasa berkanun kepada Suruhanjaya untuk menasihati dan membantu Kerajaan dalam merangka undang-undang, Suruhanjaya tidak dirujuk dalam kajian

semula undang-undang pencegahan seperti Akta Pencegahan Keganasan 2015 (POTA), Akta Majlis Keselamatan Negara 2015 (MSN) dan cadangan pindaan terhadap Akta Kanak-Kanak 2011 di mana isu-isu yang berkaitan dengan keselamatan awam dan perlindungan hak asasi manusia tersebut menjadi kebimbangan. Walaupun Suruhanjaya menyedari bahawa kebebasan bersuara masih ditetapkan oleh undang-undang, Suruhanjaya masih mengekalkan gesaan kepada Kerajaan untuk memansuhkan Akta Hasutan kerana apa-apa sekatan mesti seimbang, berkadaran dan adil dan perlu mesti mematuhi norma-norma antarabangsa yang berkaitan dengan kebebasan bersuara.

Bahagian Aduan dan Pemantauan melaksanakan tanggungjawabnya dalam menyiasat aduan dan isu-isu yang melibatkan pelanggaran hak asasi manusia, melawat tempat tahanan dan memantau perhimpunan awam, juga meneruskan kajian tematik terhadap hak kepada kesihatan di penjara dan kematian dalam tahanan polis. Kajian yang bermula pada tahun 2014, tertumpu kepada analisis data hasil daripada tinjauan dan lawatan yang dijalankan di penjara dan lokap polis. Laporan tematik tersebut dijangka akan dilancarkan pada tahun 2016 yang akan menerangkan dengan lebih lengkap terhadap hasil dapatan dan syor-syor dalam kajian tersebut.

Mulai 1 April tahun ini, sistem e-aduan telah dibuka kepada orang awam melalui laman web Suruhanjaya. Ini adalah satu saluran tambahan untuk orang awam membuat aduan kepada Suruhanjaya mengenai pencabulan hak asasi manusia selain dari panggilan telefon, datang ke pejabat, mel elektronik atau konvensional.

Untuk tahun ini, sejumlah 676 aduan termasuk 20 memorandum telah diserahkan kepada Suruhanjaya termasuk di pejabat Sabah dan Sarawak. Sebanyak 343 aduan tidak terletak dalam mandat Suruhanjaya kerana aduan tersebut sama ada mengenai perkara-perkara yang belum selesai di mahkamah, isu-isu pentadbiran atau perkara-perkara di bawah bidang kuasa badan-badan profesional. Daripada baki 333 aduan, 20 aduan sedang dalam pelarian di mana aduan tertumpu kepada isu-isu yang berkaitan dengan kesihatan, pendidikan, pekerjaan, keterdedahan untuk ditangkap dan ditahan dan kelewatan dalam isu-isu pendaftaran dan penempatan semula. Suruhanjaya juga telah menyiapkan siasatan terhadap 197 kes manakala 136 masih belum selesai kerana masih tidak lengkap atau kekurangan maklumat yang diberikan oleh pengadu, kelewatan maklum balas daripada pihak-pihak berkaitan dan keperluan untuk pemantauan berterusan dalam mengkaji aduan tersebut.

Suruhanjaya juga menyiasat aduan yang diterima dan juga telah menganjurkan Perbincangan Meja Bulat untuk mendapatkan maklum balas dan input daripada pelbagai pihak yang terlibat seperti dakwaan hak pekerja untuk menjadi ahli kesatuan pekerja, tindakan tatatertib yang diambil terhadap guru-guru kerana fahaman politik, penipuan undian dalam pilihan raya kampus dan sekatan ke atas aktivis pelajar. Suatu mesyuarat telah diadakan bagi berbincang dengan pihak berkuasa yang berkaitan untuk mendapatkan maklum balas dan komen mereka sebagai tindakan susulan kepada aduan yang diterima.

Pada tahun 2015, Suruhanjaya telah memantau enam perhimpunan awam. Semenjak Akta Perhimpunan Aman dikuatkuasakan, Suruhanjaya menyatakan bahawa pihak berkuasa telah menunjukkan peningkatan dalam kawalan dan pengurusan terhadap perhimpunan.

Pada tahun ini, Bahagian ini telah menjalankan 34 lawatan berkala dan siasatan ke tempat tahanan untuk memantau keadaan dan layanan terhadap tahanan serta keadaan tempat kerja, kesihatan dan keselamatan kakitangan penguatkuasaan. Buat pertama kalinya, Suruhanjaya telah menjalankan lawatan tanpa dimaklumkan ke Pusat Tahanan Imigresen Machap Umboo bersama dengan Suruhanjaya Integriti Agensi Penguatkuasaan. Pihak berkuasa yang lain enggan untuk membenarkan Suruhanjaya untuk melawat tanpa notis terlebih dahulu atas dasar kebimbangan keselamatan.

Suruhanjaya bersama-sama dengan beberapa agensi kerajaan dan badan bukan kerajaan (NGO) telah membentuk satu kumpulan kerja untuk mengkaji pelaksanaan Alternatif kepada Penahanan untuk kanak-kanak di Tahanan Imigresen. Satu kertas cadangan yang disediakan oleh Suruhanjaya mengenai pelaksanaan itu pada dasarnya telah dipersetujui oleh agensi-agensi kerajaan. Pandangan dari Jabatan Peguam Negara telah diberi tetapi masih belum menerima apa-apa input dari segi undang-undang.

LAPORAN KUMPULAN KOMUNIKASI

Bahagian Koordinasi Antarabangsa telah ditugaskan untuk mengurus dan memudahkan penyertaan Suruhanjaya dalam forum-forum yang berkaitan dan mewujudkan hubungan di peringkat serantau dan antarabangsa dalam memajukan promosi dan perlindungan hak asasi manusia di negara ini. Pada tahun ini, Suruhanjaya mengambil alih jawatan pengerusi Forum Komanwel Institusi Hak Asasi Manusia (CFNHRI) dan Forum Institusi-institusi Hak Asasi Manusia Nasional Asia Tenggara (SEANF). Suruhanjaya adalah ahli yang aktif dalam Forum Asia Pasifik Institusi Hak Asasi Manusia Nasional (APF) telah mengambil bahagian dalam beberapa program pembangunan modal insan yang dianjurkan oleh APF tahun ini. Ia juga telah mengukuhkan kerjasama dengan AICHR melalui wakil Malaysia dengan bersetuju untuk menjadi tuan rumah bagi dua program iaitu Simposium Badan Kehakiman, Kedaulatan Undang-Undang dan Hak Asasi Manusia dan Bengkel Peranan Belia dalam Mempromosikan Hak Asasi Manusia. Oleh disebabkan keadaan jerebu, program tersebut ditangguhkan manakala yang kedua telah dianjurkan bersama dengan beberapa rakan-rakan lain dan dihadiri oleh 80 belia dari negara-negara ASEAN.

Suruhanjaya yang diakreditasi sebagai NHRI yang berstatus "A" telah disyorkan oleh ICC-SCA akan dikekalkan di mana Biro ICC perlu mengesahkan dalam mesyuarat yang dijadualkan pada Mac 2016. Dalam cadangannya, ICC-SCA telah menimbulkan kebimbangan mengenai pemilihan, pelantikan dan jaminan tempoh Pesuruhjaya, dana yang mencukupi, kerjasama dengan badan-badan hak asasi manusia, membentangkan dan membahaskan laporan tahunan Suruhanjaya dan laporan khas di Parlimen.

Sebagai institusi hak asasi manusia nasional yang berstatus "A", Suruhanjaya diberikan hak untuk bersuara dalam Majlis Hak Asasi Manusia (HRC) yang telah dilakukan melalui tiga kenyataan video iaitu Penghapusan Hukuman Mati dan Laporan Lawatan ke Malaysia oleh Pelapor Khas Hak untuk Kesihatan dan Permerdagangan Orang terutama pada Wanita dan Kanak-kanak. Lawatan oleh Prosedur Khas Pemegang Mandat PBB ke negara ini perlu dialu-alukan oleh Kerajaan bagi membolehkan isu-isu hak asasi manusia akan dinilai secara objektif bagi memperbaiki keadaan hak asasi manusia di negara ini berdasarkan hasil dapatan dan syor-syor oleh pakar.

Semasa sesi Perhimpunan Agung Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu yang ke-70, PBB mengesahkan kepentingan peranan institusi hak asasi manusia nasional dalam mempromosi dan melindungi hak asasi manusia. Sebanyak 90 negara telah bersama menaja resolusi. Walaupun Malaysia bukan salah satu penaja bersama, namun ia menyokong resolusi itu dengan menyertai konsensus dalam menerima pakai resolusi.

Sebagai sebahagian daripada usaha Suruhanjaya untuk tindakan susulan ke atas Penilaian Penggalan Sejagat (UPR) Malaysia kedua, Suruhanjaya telah mengadakan rundingan di Kuala Lumpur yang melibatkan agensi-agensi Kerajaan dan CSO untuk mengenal pasti strategi yang akan membolehkan pihak-pihak berkepentingan untuk bekerjasama untuk melaksanakan 150 syor yang diterima oleh Malaysia semasa UPR kedua. Sesi yang sama juga akan diadakan di bahagian-bahagian lain di negara ini awal tahun depan.

Bahagian Perhubungan Awam dan Promosi bertanggungjawab dalam meningkatkan kesedaran awam mengenai hak asasi manusia dan merapatkan hubungan Suruhanjaya dengan pelbagai pihak berkepentingan dengan menganjurkan beberapa acara utama terutamanya Sambutan Ulang tahun Suruhanjaya ke-15 dan Anugerah Hak Asasi Manusia 2015 yang telah diadakan pada 9 September tahun ini. Untuk memperingati ulang tahun ke-15 penubuhan Suruhanjaya, perbincangan panel telah diadakan mengenai topik "*SUHAKAM at 15: Still a toothless Tiger...?*" dan diikuti dengan penyampaian Anugerah Hak Asasi Manusia kepada enam penerima.

Suruhanjaya telah mengedarkan komik sulung hak asasi manusia yang bertajuk "ATHAM" kepada 150 buah sekolah di Malaysia selepas dilancarkan oleh Timbalan Menteri Pelajaran dan Pengajian Tinggi II, YB P. Kamalanathan. Suruhanjaya bercadang untuk menterjemahkan komik ke dalam beberapa bahasa lain yang akan digunakan dengan meluas dalam negara untuk mencapai kumpulan sasaran yang lebih luas kepada prinsip-prinsip hak kanak-kanak seperti yang digambarkan dalam komik.

Pada tahun ini, Suruhanjaya memulakan dengan beberapa rakan kempen untuk menyokong penyertaan Malaysia ke Konvensyen Menentang Penyeksaan dan Hukuman Lain Yang Zalim, Tidak Berperikemanusiaan Atau Menjatuhkan Maruah (CAT). Di samping itu, Suruhanjaya juga telah menandatangani Memorandum Persefahaman (MOU) dengan Monash University Malaysia untuk meningkatkan kerjasama dalam penggunaan ICT untuk membangunkan

alat promosi, aktiviti kesedaran, program latihan dan pertukaran dan penyelidikan bersama mengenai hak asasi manusia.

Sepanjang tahun ini, Suruhanjaya terus mengadakan sesi dialog dengan Kementerian dan agensi-agensi mengenai Maklum Balas Kerajaan Terhadap Laporan Tahunan Suruhanjaya 2014, menganjurkan program seperti "SUHAKAM Bersama Masyarakat" di beberapa negeri dan melibatkan dengan pertubuhan agama Islam dalam projek yang berkaitan dengan akses untuk orang kurang upaya di masjid-masjid. Suruhanjaya juga telah menerima beberapa lawatan oleh delegasi tempatan dan luar negara dan telah memanggil beberapa orang kenamaan dan institusi untuk membincangkan mengenai pelbagai isu untuk memajukan perjuangan hak asasi manusia di negara ini.

Bahagian Media yang berfungsi sebagai pusat Suruhanjaya untuk semua komunikasi media telah mengeluarkan 48 kenyataan media mengenai isu-isu hak asasi manusia yang berkaitan dengan ekonomi, sosial dan budaya dan hak sivil dan politik. Pada tahun ini, dalam usaha untuk meningkatkan kesedaran dan untuk menyedarkan semua pihak yang berkepentingan, Bahagian ini telah menganjurkan dan mengadakan sidang media dan memudahkan wawancara secara bersemuka bagi pihak Suruhanjaya. Suruhanjaya juga aktif menggunakan *Facebook* dan *Twitter* sebagai laluan dalam mempromosikan agenda hak asasi manusia di Malaysia kepada pengguna berita media sosial.

Bagi memenuhi mandat Suruhanjaya, **Bahagian Latihan** menyediakan pendidikan hak asasi manusia melalui mengembangkan program Amalan Terbaik Hak Asasi Manusia di Sekolah (ATHAM) kepada 152 sekolah menjelang akhir tahun. Suruhanjaya dengan kerjasama Kementerian Pelajaran Malaysia (KPM) bercadang untuk melaksanakan program ATHAM di 24 buah sekolah di Sabah dan 31 buah sekolah Sarawak menjelang 2016. Sebagai persediaan untuk pelaksanaan program ATHAM, dua seminar untuk pengetua sekolah telah dijalankan manakala dua lagi masih dirancang untuk penyelaras sekolah di Sabah dan Sarawak tidak lama lagi. Bengkel Pendidikan Hak Asasi Manusia juga telah dijalankan untuk guru-guru agama dari Sekolah Agama Rakyat.

Daripada 35 buah sekolah yang telah dilawat, didapati bahawa kebanyakan sekolah telah melaksanakan program itu walaupun ada yang salah faham tentang tujuan program ini manakala beberapa orang guru tidak terlatih telah ditugaskan untuk menjalankan program di sekolah-sekolah mereka. Suruhanjaya telah mengambil maklum bahawa kekurangan bahan bacaan adalah antara beberapa kekangan yang dihadapi oleh sekolah-sekolah dalam menjalankan program ini. Untuk menagani masalah ini, Suruhanjaya telah menghasilkan dua buku kecil yang mesra kanak-kanak mengenai CRC telah diedarkan kepada sekolah-sekolah.

Daripada aduan yang diterima oleh Suruhanjaya semasa lawatan ke sekolah Orang Asli, tempoh pembayaran wang daripada Kumpulan Amanah Pelajar Miskin (KWAPM) kepada kanak-kanak sekolah masih belum diselesaikan walaupun telah hampir satu dekad kerana

kekurangan penyelarasan antara jabatan yang terlibat. Aduan lain yang diterima termasuk pengedaran lewat dan saiz yang terlalu besar pakaian seragam sekolah yang diberikan kepada kanak-kanak sekolah, keperluan untuk kemudahan asas dan kemudahan yang lebih baik untuk sekolah-sekolah dan kesinambungan persekolahan untuk pelajar K9.

Suruhanjaya mencadangkan supaya sekolah komuniti ditubuhkan di mana terdapat penempatan tiada sekolah. Bagi memperoleh kemahiran literasi dan numerasi, pelajar juga boleh diajar seni OA dan budaya untuk mengekalkan warisan mereka. Suruhanjaya juga mengesyorkan supaya Kurikulum Sekolah Bersepadu Orang Asli dan Penan (KAP) perlu diteruskan untuk kanak-kanak sekolah untuk belajar mengikut kehendak mereka.

Bahagian ini juga telah menjalankan program latihan untuk Agensi Penguatkuasaan Undang-Undang termasuk Polis Diraja Malaysia, Jabatan Sukarelawan Malaysia (RELA), Jabatan Penjara dan Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia (SPRM) dan juga pihak berkuasa tempatan di Selangor.

LAPORAN PEJABAT SABAH

Pejabat Sabah menerima 304 aduan di mana 177 adalah mengenai pengeluaran dokumen pengenalan yang berkaitan dengan sijil kelahiran diikuti dengan isu tanah. Berhubung dengan isu-isu tanah, aduan yang diterima berkaitan dengan menyatakan tanah negeri, hutan rizab, tanah adat dan kampung rizab. Pejabat Sabah juga telah menjalankan beberapa program “SUHAKAM Bersama Masyarakat” dengan penyertaan Biro Persekutuan dan Pengaduan Awam Negeri.

Pemantauan perhimpunan awam telah dijalankan dan memberikan sokongan logistik untuk program Suruhanjaya seperti program ATHAM dan Perbincangan Meja Bulat mengenai CAT, ICESCR dan Perniagaan dan Hak Asasi Manusia. Aktiviti lain yang mengambil bahagian termasuk program Kurang Upaya yang dianjurkan oleh UNICEF Malaysia selain menjalankan satu siri latihan untuk rekrut RELA sepanjang tahun ini.

LAPORAN PEJABAT SARAWAK

Pada tahun ini, Pejabat Sarawak menjalankan program kesedaran hak asasi manusia dan pendidikan dan lawatan ke tempat-tempat tahanan, sekolah, institusi kanak-kanak dan pusat-pusat pemulihan dalam komuniti di samping menjalankan lawatan ke kawasan berdasarkan aduan yang diterima.

Sebanyak 42 aduan diterima di mana sebanyak 10 aduan di bawah kategori mengenai hak untuk kewarganegaraan yang berkaitan dokumen pengenalan diri dan kewarganegaraan. Selain menerima aduan, Pejabat Suruhanjaya di Sarawak juga telah mengadakan 4 program “Mesyuarat Meja Petak” dengan masyarakat akar umbi dan telah bertemu dengan beberapa

agensi kerajaan untuk mendapatkan maklum balas dan komen berkenaan dengan Laporan Tahunan Suruhanjaya 2014. Pejabat Sarawak memudahkan kunjungan hormat oleh Suruhanjaya kepada Ketua Menteri Sarawak dan Residen Serian masing-masing.

LAPORAN KUMPULAN KHIDMAT KORPORAT

Kumpulan Khidmat Korporat memainkan peranan utama Suruhanjaya dalam menyokong program-program dan aktiviti-aktiviti Suruhanjaya melalui fungsi yang disenaraikan di bawah:

- Mengurus dan menyelia pentadbiran am yang merangkumi kemudahan, ameniti, logistik, aset dan keselamatan
- Menguruskan kewangan dan bajet
- Menguruskan sumber manusia termasuk kebajikan kakitangan, pengambilan pekerja, latihan dan pembangunan, penilaian prestasi dan pembinaan kapasiti
- Menyediakan perkhidmatan perpustakaan untuk tujuan pembelajaran dan penyelidikan
- Menyediakan perkhidmatan teknologi maklumat dan sistem sokongan termasuk infrastruktur rangkaian, perisian ICT dan peranti serta sistem aplikasi dalaman.
- Menguruskan proses percetakan bagi penerbitan laporan, bahan promosi dan artikel untuk Suruhanjaya.

Kumpulan ini terdiri daripada 6 Unit - Pentadbiran, Kewangan, Sumber Manusia, Pengurusan Maklumat, Perpustakaan dan Penerbitan yang diketuai oleh seorang Timbalan Setiausaha. Setiap Unit mempunyai fungsi khusus dan tanggungjawab yang tersendiri mengikut bahagian yang diuruskan.

Pada tahun ini, kumpulan ini memainkan peranan sebagai sekretariat dalam pembangunan Perancangan Tahunan Suruhanjaya bagi tahun 2016 yang menggariskan aktiviti dan belanjawan yang akan dilaksanakan pada tahun 2016. Program dan aktiviti-aktiviti yang terkandung dalam Pelan Kerja ini telah dikenal pasti hasil daripada Retreat bagi Plan Tindakan Strategik SUHAKAM yang telah diadakan pada 17-19 Oktober, melibatkan Pesuruhjaya, Setiausaha dan juga pegawai kanan Suruhanjaya. Seajar dengan aktiviti yang telah diusulkan bagi tahun 2016, Suruhanjaya juga merujuk kepada Lima tahun Plan Strategik 2012-2016 dengan Wawasan ***“Satu Masyarakat dimana hak asasi manusia dihormati, dilindungi dan dinikmati secara sepenuh dan saksama oleh semua”***

Unit IT telah bekerjasama dengan Bahagian Pemantauan dan Aduan dalam membangunkan sistem e-aduan yang telah dilancarkan oleh Suruhanjaya pada 1 April tahun ini. Sistem

Ringkasan Eksekutif

e-aduan berfungsi sebagai alternatif untuk orang ramai membuat aduan kepada Suruhanjaya mengenai pencabulan hak asasi manusia selain daripada panggilan telefon, secara terus ke pejabat suruhanjaya, e-mel atau secara konvensional yang telah disediakan kepada orang ramai melalui laman web Suruhanjaya.

ISU-ISU UTAMA

1. KEBEBASAN BERHIMPUN

Pada tahun ini, Suruhanjaya menjalankan pemantauan ke atas enam perhimpunan awam berskala besar di pelbagai lokasi di Malaysia. Selain itu, beberapa perhimpunan awam lain pada skala lebih kecil juga telah berlangsung, yang mana Suruhanjaya tidak diminta untuk memantau. Melalui perhimpunan-perhimpunan awam tersebut, pelbagai isu telah diketengahkan, termasuklah yang berkaitan dan tidak berkaitan dengan hak asasi manusia. Antara isu-isu tersebut termasuklah hak kepada pilihan raya yang bebas dan adil, kebebasan media, ketelusan dan kebertanggungjawaban dalam pentadbiran kerajaan, perlindungan daripada rogol, serta bantahan-bantahan masyarakat terhadap pengenalan cukai barangan dan perkhidmatan (GST), Grabcar dan Uber, serta cadangan pembinaan lebuh raya KIDEX dan DASH.

Berdasarkan pemerhatian Suruhanjaya terhadap perhimpunan awam yang berlangsung pada tahun ini, Suruhanjaya berpendapat bahawa terdapat peningkatan dari segi keterbukaan dan sikap hormat di kalangan masyarakat serta pihak berkuasa terhadap hak kebebasan berhimpun. Suruhanjaya khususnya memuji tindakan profesional pihak polis dalam mempermudah perjalanan perhimpunan awam di samping memastikan keselamatan peserta perhimpunan dan juga orang awam yang tidak terlibat dalam perhimpunan-perhimpunan awam tersebut. Suruhanjaya juga berpendapat bahawa pihak-pihak penganjur bagi kebanyakan perhimpunan awam tersebut lebih teratur berbanding sebelumnya dan menunjukkan kawalan yang lebih baik ke atas kelakuan peserta perhimpunan supaya tidak mengganggu pengguna lain lokasi di mana perhimpunan tersebut berlangsung. Malahan, keterbukaan pihak penganjur dan wakil pihak polis untuk berinteraksi antara satu sama lain dalam menguruskan perjalanan perhimpunan awam sehingga selesai amat menggalakkan.

Sungguhpun demikian, Suruhanjaya kecewa dengan sikap sesetengah pihak yang telah cuba mengganggu ketenteraman perhimpunan awam dengan cara melaungkan slogan bersentimen perkauman dan kebencian terhadap agama lain. Terdapat juga cubaan provokasi apabila beberapa peserta dalam salah satu perhimpunan telah melepasi garisan sekatan polis dalam usaha untuk memasuki beberapa kawasan tertentu di Kuala Lumpur yang telah pun dipersetujui oleh penganjur perhimpunan dan pihak polis sebagai kawasan larangan. Suruhanjaya amat kesal dengan kelakuan yang telah dipamerkan oleh segelintir peserta ketika terdapat perkembangan positif dalam sikap pihak berkuasa. Suruhanjaya ingin mengingatkan pihak penganjur dan peserta bahawa walaupun undang-undang hak asasi manusia antarabangsa melindungi perhimpunan yang aman, perlindungan itu boleh terlucut jika perhimpunan tersebut menjadi tidak terkawal.

Meskipun pihak berkuasa telah mempamerkan pendekatan yang lebih baik semasa perhimpunan awam pada tahun ini, Suruhanjaya berasa bimbang dengan insiden penangkapan ramai peserta selepas perhimpunan. Tangkapan sedemikian, serta pelanjutan tempoh tahanan, adalah bercanggah dengan prinsip batasan terhadap hak asasi manusia yang dibenarkan oleh undang-undang hak asasi manusia antarabangsa. Suruhanjaya turut menekankan bahawa sesiapa pun tidak patut dianggap sebagai penjenayah, serta ditakut-takutkan dan diugut, hanya kerana menggunakan hak yang telah diperuntukkan oleh Perlembagaan Persekutuan, yang dalam hal ini berkaitan dengan hak untuk berhimpun secara aman.

Tambahan pula, memandangkan perhimpunan awam secara aman merupakan hak yang diberikan oleh Perlembagaan Persekutuan, adalah tidak wajar bagi pihak berkuasa untuk mengklasifikasikan pelaksanaan hak ini sebagai tidak sah disisi undang-undang. Sehubungan itu, Seksyen 9 Akta Perhimpunan Aman 2012 (Akta 736) perlulah ditafsir dengan cermat, khususnya Seksyen 9(5) yang hanya mengenakan denda ke atas mereka yang gagal memenuhi keperluan pemberian notis sepuluh hari. Walau bagaimanapun, kegagalan mematuhi Seksyen 9(5) tidak menjadikan perhimpunan tersebut haram. Oleh yang demikian, walaupun pihak polis diberikan kuasa yang luas bagi maksud pengawasan perhimpunan awam, kuasa ini tidak wajar digunakan untuk menghalang atau menyekat pelaksanaan perhimpunan aman kecuali berasaskan had-had yang dibenarkan oleh Akta 736.

2. PENDIDIKAN HAK ASASI MANUSIA

Tahun ini, Suruhanjaya menggandakan usahanya untuk memperkenalkan pendidikan hak asasi manusia di sekolah. Dalam pelan kerja tahun 2015, Suruhanjaya telah menetapkan tema “Pendidikan Hak Asasi Manusia (Diajar dan Diamal) di semua Sekolah Menjelang 2020” sebagai fokus utama merentasi Bahagian bagi menyokong visi menyeluruh Suruhanjaya iaitu “masyarakat di mana hak asasi manusia dihormati dan dilindungi dan dinikmati sepenuhnya oleh semua”.

Program Suruhanjaya iaitu Amalan Terbaik Hak Asasi Manusia di Sekolah (ATHAM), yang bertujuan untuk menerapkan nilai-nilai dan prinsip-prinsip hak asasi manusia ke dalam semua aspek kehidupan di sekolah, telah diperluaskan kepada 152 buah sekolah di Semenanjung Malaysia. Suruhanjaya juga telah mendekati 55 buah sekolah di Sabah dan Sarawak bagi menggalakkan sekolah-sekolah tersebut untuk terlibat dalam program ATHAM. Respon yang diberikan oleh Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) amatlah memberangsangkan memandangkan program ini telah berkembang dari hanya lima buah sekolah perintis semasa ianya dimulakan pada tahun 2008.

Suruhanjaya telah melihat hasil yang sangat baik daripada program tersebut. Sebagai contoh, beberapa sekolah telah menunjukkan peningkatan dalam penglibatan ibu bapa dan masyarakat dalam aktiviti-aktiviti sekolah, yang pada masa yang sama telah meningkatkan

pemahaman mereka mengenai hak kanak-kanak kepada pendidikan. Tambahan pula, ramai pelajar dilihat lebih aktif dalam mempamerkan pengetahuan mereka mengenai hak asasi manusia; misalnya penglibatan pelajar dalam menghasilkan komik dan risalah berkaitan hak asasi manusia. Suruhanjaya merancang untuk mengedarkan komik dan risalah tersebut ke sekolah-sekolah lain yang terlibat dalam program ATHAM.

Walaupun bagaimanapun, Suruhanjaya mengambil maklum bahawa terdapat segelintir sekolah yang menghadapi cabaran dalam memastikan pelaksanaan yang berkesan bagi program ini. Sebagai contoh, sekolah yang terlibat tidak mempunyai bahan bacaan dan lain-lain sumber berkaitan hak asasi manusia yang mencukupi. Walaupun Suruhanjaya telah membekalkan bahan-bahan hak asasi manusia, pihak sekolah harus terus digalakkan untuk mengambil kira, semasa proses perolehan, pembelian bahan-bahan yang boleh meningkatkan pengetahuan hak asasi manusia di kalangan guru-guru dan pelajar. Sesuai dengan ini, Kerajaan perlulah memastikan peruntukan kewangan kepada sekolah-sekolah di Malaysia adalah mencukupi bagi membolehkan mereka mendapatkan bahan-bahan tersebut.

Selain daripada sumber bahan yang tidak mencukupi, pemerhatian Suruhanjaya juga mendapati pentadbir di beberapa sekolah yang terlibat masih belum faham sepenuhnya objektif jangka panjang program ini, iaitu untuk menerapkan prinsip-prinsip hak asasi manusia ke dalam semua mata pelajaran yang sedia ada serta memperkenalkan secara formal mata pelajaran hak asasi manusia yang khusus di dalam sukatan mata pelajaran sekolah.

Memandang ke hadapan, Suruhanjaya berharap agar kerjasama berterusan yang terjalin dengan pihak KPM dan sekolah-sekolah boleh meningkatkan usaha ke arah mewujudkan pendidikan hak asasi manusia sebagai mata pelajaran rasmi yang bukan sahaja diajar, tetapi juga diamalkan di kalangan guru-guru dan pelajar sekolah.

3. PELARIAN DAN PEMOHON SUAKA

Pada tahun ini, Suruhanjaya mendapati beberapa langkah positif telah diambil oleh Kerajaan Malaysia untuk menangani populasi pelarian dan pemohon suaka dalam negara. Tahun ini juga, Kerajaan telah mengumumkan cadangannya kepada Parlimen untuk membenarkan pelarian Rohingya mencari pekerjaan melalui projek perintis yang akan memberi tumpuan kepada sektor pasaran tertentu. Kerajaan juga telah mula menerima 3,000 orang pelarian Syria dan, bersama-sama dengan Indonesia, telah membenarkan kemasukan 7,000 orang bot yang hanyut di laut, yang mana sebahagian dari mereka adalah pemohon suaka.

Walaupun bagaimanapun, isu-isu yang melibatkan pelarian dan pemohon suaka di Malaysia masih belum selesai. Awal tahun ini, Malaysia telah menjadi perhatian antarabangsa dengan penemuan 'kem kematian' di Wang Kelian, Perlis. Penemuan ini menunjukkan risiko yang dihadapi pelarian, yang telah membawa kepada banyak kehilangan nyawa. Lebih membimbangkan adalah dakwaan pembabitian sebahagian pegawai penguatkuasa dengan

pedagang manusia.

Meski pun berlakunya keadaan di atas, dan ditambah pula dengan hakikat bahawa sejumlah 153,850 orang pelarian dan pemohon suaka telah berdaftar dengan Pejabat Pesuruhjaya Tinggi Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu untuk Pelarian (UNHCR) di Malaysia sehingga September 2015, Malaysia masih belum menunjukkan sebarang kemajuan ke arah menerima pakai Konvensyen PBB Mengenai Status Orang-Orang Pelarian 1951. Oleh kerana itu, semua bantuan yang telah dihulurkan oleh Malaysia setakat ini hanyalah atas dasar kemanusiaan. Maka, selain individu yang dibenarkan oleh Kerajaan, status pelarian dan pemohon suaka yang lain di Malaysia masih kekal dalam ketidaktentuan yang meningkatkan risiko mereka untuk dieksploitasi. Ramai di antara mereka tidak dapat mencari pekerjaan, mengakses perkhidmatan kesihatan, dan menghantar anak-anak mereka ke sekolah.

Sungguhpun demikian, walaupun Malaysia bukan Negara Ahli kepada Konvensyen PBB Mengenai Pelarian 1951, Malaysia masih mempunyai tanggungjawab terhadap sebahagian populasi pelarian di Malaysia. Tanggungjawab tersebut terbit dari Konvensyen Mengenai Hak Kanak-kanak (CRC), Konvensyen Mengenai Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi Terhadap Wanita (CEDAW) dan Konvensyen Mengenai Hak Orang Kurang Upaya (CRPD), yang terpakai kepada setiap orang tanpa mengira status kewarganegaraan. Tambahan pula, masyarakat antarabangsa menerima bahawa CRC menuntut agar kanak-kanak pelarian mestilah, pertama sekali, dilihat sebagai kumpulan yang memerlukan perlindungan, dan CRC telah meletakkan tanggungjawab ke atas pihak Kerajaan untuk meletakkan kepentingan terbaik kanak-kanak sebagai pertimbangan utama dalam semua tindakan. Walaupun terdapat konsensus sedemikian, Suruhanjaya bimbang melihat ramai kanak-kanak pelarian, termasuk yang tidak ditemani oleh orang dewasa, telah ditempatkan di pusat-pusat tahanan imigresen dan bukan di pusat-pusat perlindungan yang bersesuaian.

Di samping peranan Kerajaan Malaysia dalam konteks domestik, Suruhanjaya menyedari akan kepentingan usaha bersepadu di antara negara sumber, negara transit, dan negara destinasi untuk menyelesaikan masalah ini dengan berkesan. Pada tahun ini, Malaysia telah menjadi Pengerusi ASEAN. Ini sepatutnya memberikan kedudukan yang baik buat Malaysia untuk mendorong suatu pendekatan serantau bagi menangani isu pelarian yang melibatkan negara-negara anggota ASEAN. Sungguhpun masalah ini semakin meruncing di rantau ini, isu krisis pelarian tidak pun dimasukkan ke dalam agenda sidang kemuncak ASEAN. Ini disifatkan oleh masyarakat antarabangsa sebagai akibat kekurangan komitmen rasmi terhadap hak asasi manusia di rantau ini, serta polisi tradisi negara-negara ASEAN untuk tidak campur tangan di dalam dasar-dasar domestik negara anggota ASEAN yang lain.¹

1 James Bowen, 'Refugee Crisis Tests Limits of Southeast Asian Cooperation' (IPI Global Observatory, 15 May 2015) <<https://theglobalobservatory.org/2015/05/asean-rohingya-refugees-myanmar/>>; John Arendshorst, 'The Dilemma of Non-Interference: Myanmar, Human Rights, and the ASEAN Charter' [2009], 8 Nw. J. Int'l Hum. Rts. 102; The Editor, 'Dear world: Don't expect so much from ASEAN on the refugee crisis', The Phnom Penh Post (21 May 2015)

Sebagai anggota Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu dan Majlis Hak Asasi Manusia, Suruhanjaya menggesa Kerajaan Malaysia untuk memberi pertimbangan serius ke arah menerima pakai Konvensyen PBB Mengenai Status Orang-Orang Pelarian 1951. Ini akan membina asas yang lebih kukuh buat Kerajaan Malaysia untuk berurusan dengan UNHCR bagi menangani isu-isu pelarian secara sistematik berbanding pendekatan ad hoc yang sedia ada. Bagi mencapai matlamat ini, Suruhanjaya berharap agar individu yang memerlukan perlindungan sebenar, seperti pelarian, akan disaring dan diberikan perlindungan yang sewajarnya.

4. KEMATIAN DI DALAM TAHANAN POLIS

Suruhanjaya merakamkan penghargaan di atas kerjasama yang diberikan oleh pihak Polis Diraja Malaysia (PDRM) di dalam kajian tematik Suruhanjaya mengenai “Kematian di dalam Tahanan Polis” yang bermula pada tahun 2014. Pada masa ini, Suruhanjaya dalam peringkat akhir menyiapkan projek ini, yang akan berkemuncak dengan penerbitan laporan kajian tematik tersebut.

Melalui kajian ini, Suruhanjaya telah dapat mengenal pasti bidang-bidang utama yang memerlukan bukan sahaja perhatian yang serius daripada pihak polis, malah lebih penting lagi, penyiasatan punca-punca masalah oleh pihak Kementerian Dalam Negeri (KDN) serta kementerian berkaitan lain seperti Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM).

Suruhanjaya amat bimbang apabila mendapati bahawa antara tahun 2000 dan Februari 2014, sebanyak 242 kematian tahanan semasa di bawah penjagaan pihak polis telah direkodkan. 85.12 peratus daripada kematian ini disebabkan kesihatan, manakala membunuh diri telah dikenal pasti sebagai punca kedua tertinggi iaitu sebanyak 12.39 peratus. Selaras dengan Peraturan Lokap 1953, Suruhanjaya menekankan kepentingan pemeriksaan kesihatan fizikal dan mental ke atas tahanan sebelum mereka ditempatkan di lokap. KDN dan Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) perlu membantu pihak polis dengan memastikan terdapat bilangan pegawai perubatan yang mencukupi bagi tujuan tersebut. Ini adalah penting bagi membolehkan pihak polis untuk mengenal pasti langkah-langkah khas yang diperlukan bukan sahaja untuk memastikan keselamatan orang tahanan, tetapi juga bagi membolehkan anggota polis bersiap sedia dan melindungi diri dari penyebaran penyakit berjangkit serta kemungkinan serangan tahanan yang agresif terutamanya mereka yang mempunyai masalah kesihatan mental.

<<http://www.phnompenhpost.com/analysis-and-op-ed/dear-world-dont-expect-so-much-asean-refugee-crisis>>; Brian McCartan, 'ASEAN rights and wrongs', Asia Times Online (Southeast Asia, 28 February 2009) <http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/KB28Ae03.html>; Mathew Davis, 'The Rohingya and regional failure', (New Mandala, 16 May 2015) <<http://asiapacific.anu.edu.au/newmandala/2015/05/16/the-rohingya-and-regional-failure/>>

Pada masa ini, Suruhanjaya belum dapat meniadakan kemungkinan adanya perkaitan di antara kematian tahanan dengan keadaan lokap yang kurang memuaskan dan sesak, di samping kekurangan saringan kesihatan. Daripada pemerhatian Suruhanjaya ke atas beberapa buah lokap, didapati tahap kebersihan lokap-lokap tersebut jauh lebih rendah berbanding peraturan piawaian minimum antarabangsa. Keadaan yang tidak memuaskan ini boleh membawa kepada masalah kesihatan. Kekurangan bilangan lokap menyebabkan berlakunya kesesakan, dan kesesakan ini menjadi lebih teruk apabila lokap polis terpaksa dikongsi penggunaannya oleh penguatkuasa undang-undang yang lain serta penguatkuasa agama sebagai penempatan sementara orang yang ditahan. Masalah bertambah buruk oleh sebab kekurangan bilangan kakitangan.

Kementerian digesa mengkaji semula isu-isu ini dan mempertimbangkan pembinaan lebih banyak lokap untuk mengurangkan kesesakan, serta penambahan bilangan kakitangan untuk mengendalikan tahanan bagi mengurangkan risiko jangkitan penyakit dan pergaduhan antara tahanan.

5. HAK KEPADA KESIHATAN DI PENJARA

Kajian “Hak Kepada Kesihatan di Penjara” yang dijalankan oleh Suruhanjaya sedang dalam proses penilaian data yang telah dikumpul melalui lawatan ke pusat-pusat tahanan serta kaji selidik dan temu bual bersama tahanan penjara dan/atau pihak penjara yang dijalankan dalam tahun 2014.

Walaupun pemerhatian Suruhanjaya mendapati peningkatan dalam ketepatan waktu untuk pemeriksaan kesihatan sebelum kemasukan ke penjara, tidak ada dasar yang standard untuk pemeriksaan kesihatan secara berkala selepas kemasukan tahanan ke penjara. Suruhanjaya menekankan bahawa penyakit boleh merebak pada bila-bila masa semasa pemenjaraan. Sehubungan itu, pemeriksaan kesihatan secara berkala harus dibuat untuk mengelakkan wabak dan penyebaran penyakit serius. Pemeriksaan kesihatan juga perlu dijalankan sebelum banduan dipindahkan dari satu penjara ke penjara yang lain.

Selain pemeriksaan kesihatan secara berkala, kebersihan adalah faktor penting bagi menghalang penyebaran penyakit. Semasa lawatannya, Suruhanjaya mendapati adanya penularan penyakit kudis yang tinggi di kalangan tahanan disebabkan tahap kebersihan sel penjara yang kurang memuaskan. Di samping itu, keperluan khusus kesihatan dan kebersihan untuk wanita juga perlu diberi perhatian. Satu perempat daripada tahanan wanita yang dikaji oleh Suruhanjaya melaporkan bahawa mereka tidak disediakan dengan tuala wanita semasa haid dan mereka terpaksa mencari jalan untuk membeli produk ini sendiri. Bagi pihak penjara, oleh kerana kekurangan peruntukan kewangan, pegawai di penjara wanita tidak dapat memastikan bahawa barang tersebut sentiasa tersedia dalam bekalan.

Terdapat juga keperluan untuk pihak penjara menangani gangguan mental dan psikologi, bukan sahaja yang dihadapi banduan, tetapi juga di kalangan kakitangan penjara. Pemeriksaan kesihatan mental serta perkhidmatan psikiatri dan psikologi hendaklah sentiasa diberikan kepada mereka. Suruhanjaya telah dimaklumkan oleh beberapa kakitangan penjara bahawa mereka berasa tertekan semasa mereka bekerja di penjara, dan mengalami gangguan tidur, kerisauan, dan hilang selera makan.

Hasil dapatan awal di atas menunjukkan perlunya perancangan teliti terhadap bajet dan sumber manusia tahunan, dan perlunya usaha penyelesaian bersama oleh Kementerian Dalam Negeri, Kementerian Kesihatan Malaysia, dan Jabatan Penjara bagi menyelesaikan masalah kesihatan yang berterusan di penjara. Suruhanjaya menekankan bahawa selain daripada kehilangan hak kebebasan oleh sebab keputusan penghakiman, dan sekatan tertentu yang dikenakan oleh pihak berkuasa penjara bagi mengekalkan ketenteraman dan keselamatan, hak asasi manusia lain seperti hak kepada kesihatan masih dimiliki oleh setiap tahanan.

6. MAKLUM BALAS KEPADA INKUIRI NASIONAL

Setelah lebih dua tahun Suruhanjaya melancarkan Laporan Inkuiri Nasional Mengenai Hak Tanah Orang Asal/Asli di Malaysia (NI), pihak Kerajaan telah menubuhkan satu Pasukan Petugas Kebangsaan untuk mengkaji hasil dapatan dan syor-syor yang terkandung di dalam Laporan NI Suruhanjaya. Lanjutan daripada itu, pada 3 Jun tahun ini, Yang Berhormat Senator Datuk Paul Low Seng Kuan mengumumkan pembentukan Jawatankuasa Kabinet Mengenai Hak Tanah Orang Asal/Asli yang akan bertanggungjawab untuk menangani, memantau dan melaksana penemuan laporan Pasukan Petugas Kebangsaan tersebut.

Walaupun Suruhanjaya mengalu-alukan pembentukan Jawatankuasa dan Pasukan Petugas di atas, Suruhanjaya bimbang memandangkan penemuan dan laporan Pasukan Petugas Kebangsaan tersebut tidak didedahkan kepada masyarakat awam. Percubaan Suruhanjaya menggesa Kerajaan untuk mendedahkan laporan tersebut masih tidak membuahkan hasil sehingga kini. Suruhanjaya mengulangi adanya hak masyarakat kepada maklumat dan untuk mengambil bahagian dalam pentadbiran kerajaan, termasuk dalam perkembangan dasar dan keputusan, terutamanya yang mempunyai kesan langsung terhadap mereka. Dalam konteks ini, penglibatan masyarakat Orang Asli dan Orang Asal dalam proses kerja Pasukan Petugas Kebangsaan di atas perlu dipastikan, atau sekurang-kurangnya maklumat daripada perbincangan dan keputusan Pasukan Petugas perlu dimaklumkan kepada masyarakat awam bagi membolehkan mereka memberi maklum balas. Setakat ini, ramai wakil Orang Asli dan Orang Asal telah menyatakan kepada Suruhanjaya tentang kebimbangan dan kekecewaan mereka terhadap kurangnya ketelusan dalam cara Pasukan Petugas berfungsi.

Bagi Jawatankuasa Kabinet Mengenai Hak Tanah Orang Asal/Asli yang ketika ini diketuai oleh Timbalan Perdana Menteri, selain daripada pembentukannya, tidak ada maklumat

lain mengenai Jawatankuasa Kabinet tersebut atau sekurang-kurangnya yang diketahui secara umum. Suruhanjaya semenjak Ogos 2015 telah meminta maklumat lanjut mengenai anggota, terma rujukan, dan pelan tindakan Jawatankuasa Kabinet tersebut tetapi masih belum menerima sebarang maklum balas.

Adalah menjadi harapan Suruhanjaya agar perbincangan tentang hasil dapatan dan syor-syor Laporan NI dilakukan secara terbuka dan telus, dan disusuli dengan pelaksanaan setiap cadangan secara pantas dan berkesan untuk memelihara hak dan kepentingan Orang Asal/Asli di Malaysia.

7. PELAN TINDAKAN HAK ASASI MANUSIA NASIONAL (NHRAP)

Sejak pengumuman Kabinet pada tahun 2012 bahawa Kerajaan akan membangunkan NHRAP Malaysia yang pertama, Suruhanjaya telah aktif menggesa agar proses ini dipercepatkan. Di samping itu, Suruhanjaya telah membuat cadangan bagi parameter dan kandungan untuk NHRAP tersebut. Walau bagaimanapun, melihat perkembangan setakat ini, Suruhanjaya berpendapat bahawa proses pembangunan NHRAP ini bergerak dengan agak lembab.

Pada awalnya, pembangunan NHRAP dijangka bermula pada tahun 2013 dan berakhir pada tahun 2016, diikuti oleh pelaksanaan pada tahun berikutnya. Walau bagaimanapun, hanya pada bulan November 2015, semasa mesyuarat dwi-tahunan Jawatankuasa Pemandu NHRAP, pelantikan perunding luar (Perunding) telah diumumkan. Perunding ini ditugaskan oleh BHEUU untuk membangunkan NHRAP tersebut, dengan draf lengkap perlu dibentangkan kepada BHEUU pada bulan April 2017. Oleh yang demikian tarikh penyiapan dan pelaksanaan NHRAP terpaksa ditangguhkan.

Suruhanjaya menyedari bahawa NHRAP merupakan dokumen penting dan pembangunannya perlulah dirancang dengan teliti terutamanya memandangkan lima Teras NHRAP yang telah disenaraikan adalah amat luas. Suruhanjaya sekali lagi mengulangi akan perlunya pelan tersebut beraspirasi tinggi tetapi realistik dengan tempoh masa yang spesifik bagi tujuan mengukur kejayaan dan/atau kegagalan pelaksanaannya. Dengan itu, Suruhanjaya mengesyorkan agar kandungan pelan tersebut memfokuskan kepada syor-syor yang telah pun diterima oleh Malaysia di dalam Penilaian Penggalan Sejagat (UPR) memandangkan banyak cadangan yang diberikan melalui mekanisma tersebut menggunakan kriteria S.M.A.R.T iaitu khusus, boleh diukur, boleh dicapai, relevan dan terikat dengan jangka masa.

Suruhanjaya juga mengesyorkan agar pelan tersebut mengutamakan penyertaan Malaysia kepada triti hak asasi manusia antarabangsa, yang boleh dijadikan asas untuk melindungi hak asasi manusia melalui NHRAP. Tambahan pula, secara asasnya kesembilan-sembilan triti teras hak asasi manusia antarabangsa tersebut sudah pun mengandungi objek Teras-Teras NHRAP yang sedia ada.

Selain daripada sumber-sumber di atas, organisasi masyarakat sivil (CSO) perlu dirujuk bagi mendapatkan pandangan bernas mereka terhadap isu-isu hak asasi manusia yang sedang membelenggu rakyat di Malaysia. Ini adalah penting bagi membolehkan Jawatankuasa Pemandu/Perunding untuk memberi pertimbangan kepada semua isu-isu hak asasi manusia dan mengenal pasti isu-isu yang perlu diutamakan di dalam NHRAP Malaysia yang pertama. Penglibatan CSO adalah penting bagi semua peringkat pembangunan NHRAP tersebut, termasuk semasa perancangan, pembangunan, pelaksanaan, dan pemantauan.

8. ISU KANAK-KANAK

Pada tahun 2015, laporan-laporan media mengenai isu kanak-kanak kelihatan lebih kerap. Laporan mengenai kes rogol kanak-kanak, penukaran agama anak di bawah umur tanpa rela, hak penjagaan anak, serta kematian murid-murid sekolah Orang Asli merupakan antara berita yang telah diketengahkan. Selain pihak media, Suruhanjaya juga aktif dalam menjalankan aktiviti untuk menangani isu-isu yang melibatkan hak kanak-kanak di Malaysia termasuk hak pendidikan untuk kanak-kanak bermasalah pembelajaran dan alternatif kepada tahanan untuk kanak-kanak dalam tahanan imigresen. Berdasarkan pemerhatian terhadap isu-isu di atas, Suruhanjaya berpendapat bahawa walaupun Malaysia telah menjadi ahli kepada Konvensyen Mengenai Hak Kanak-kanak (CRC) sejak tahun 1995, masih banyak yang perlu dilakukan untuk memastikan perlindungan hak kanak-kanak di negara ini.

Malaysia masih mengekalkan reservasi kepada Artikel 2 (tiada diskriminasi); Artikel 7 (kewarganegaraan); Artikel 14 (kebebasan berfikir, rasa hati, dan agama); Artikel 28(1)(a) (hak untuk pendidikan sekolah rendah percuma) dan Artikel 37 (penahanan dan hukuman). Suruhanjaya berpendapat bahawa sebagai Negara Ahli kepada CRC, Malaysia perlulah mengkaji dan mempertimbangkan semula mana-mana reservasi yang bercanggah dengan objektif dan tujuan Konvensyen tersebut demi kepentingan terbaik semua kanak-kanak tanpa mengira latar belakang politik, ekonomi dan sosial mereka.

Pendidikan merupakan hak yang dimiliki semua kanak-kanak tanpa mengira perbezaan. Namun di Malaysia, tidak semua kanak-kanak dapat mengakses pendidikan. Ramai kanak-kanak yang bermasalah pembelajaran (*children with learning disabilities*), terutamanya mereka yang tinggal di kawasan luar bandar, tidak mempunyai akses yang mencukupi kepada kemudahan dan pendidikan khas memandangkan kebanyakannya hanya terdapat di kawasan bandar dan pinggir bandar.

Selain itu, masih terdapat ramai kanak-kanak Orang Asli yang tidak dapat memperoleh pendidikan formal kerana sekolah terlalu jauh dari kampung mereka. Walaupun terdapat langkah-langkah yang telah diambil oleh Kerajaan untuk menyediakan sekolah berasrama penuh untuk kanak-kanak Orang Asli, Suruhanjaya telah menerima aduan bahawa sekolah-sekolah ini telah gagal mengambil kira keperluan dan konteks budaya Orang Asli.

Sesetengah murid Orang Asli mendakwa bahawa mereka telah dibuli dan dilayan dengan kasar oleh guru mereka. Oleh sebab itu, Suruhanjaya telah menemui kes-kes di mana kanak-kanak Orang Asli telah meninggalkan asrama sekolah mereka tanpa kebenaran guru untuk kembali ke pangkuan keluarga mereka atas alasan tidak dapat menyesuaikan diri dengan persekitaran asing di sekolah asrama. Hanya baru-baru ini, Malaysia digegarkan dengan laporan tujuh orang murid Orang Asli yang telah melarikan diri dari sekolah berasrama penuh di SK Tohoi. Apabila mereka dijumpai selepas 45 hari hilang, hanya dua daripada mereka yang terselamat, manakala yang lain maut sama ada kerana lemas, cedera, atau kebuluran. Siasatan mendapati mereka telah melarikan diri dari sekolah kerana takut dihukum atas sebab berenang di dalam sungai tanpa mendapat kebenaran guru.

Pelarian dan kanak-kanak migran tanpa dokumen membentuk satu lagi golongan rentan yang bukan sahaja terhalang daripada memperoleh pendidikan formal tetapi juga menghadapi beberapa bentuk diskriminasi yang lain. Suruhanjaya amat bimbang dengan penahanan kanak-kanak pelarian dan migran tidak berdaftar, terutamanya kanak-kanak tanpa penjaga, di pusat-pusat imigresen. Suruhanjaya mendapat laporan bahawa setakat 8 November 2013, seramai 782 kanak-kanak migran telah ditempatkan di pusat-pusat tahanan imigresen di seluruh Malaysia. Suruhanjaya menekankan bahawa menempatkan kanak-kanak di pusat-pusat tahanan boleh menjejaskan kesejahteraan fizikal dan psikologi mereka, kerana mereka terdedah kepada pelbagai risiko kesihatan dan keselamatan. Suruhanjaya menggesa pihak berkuasa untuk memperkenalkan dasar alternatif kepada tahanan untuk membebaskan kanak-kanak ini kembali ke dalam masyarakat, bersama dengan sokongan yang diperlukan seperti pendidikan, kesihatan dan perkhidmatan lain yang berkaitan yang bagi memastikan keselamatan dan perkembangan mereka.

Kanak-kanak merupakan golongan yang lebih lemah berbanding orang dewasa dan memerlukan perlindungan dan penjagaan khusus, termasuk perlindungan dari segi perundangan. Ini kerana kegagalan untuk memberikan perlindungan sebegini kerap terjadi oleh sebab keperluan kanak-kanak gagal diberi perhatian yang sewajarnya, ataupun kepentingan orang dewasa lebih diutamakan dari keperluan kanak-kanak.

Selaras dengan CRC, Suruhanjaya menekankan bahawa prinsip kepentingan terbaik kanak-kanak itu mestilah digunakan secara konsisten dan bersepadu di dalam semua dasar, program, undang-undang, serta keputusan penghakiman yang melibatkan kanak-kanak.

9. HAK ASASI MANUSIA DAN PERNIAGAAN

Perlaksanaan standard hak asasi manusia antarabangsa secara tradisinya menjadi tanggungjawab Kerajaan, dengan tujuan untuk mengawal selia hubungan antara Negara dan individu serta kumpulan. Walau bagaimanapun, peningkatan peranan golongan korporat telah mengetengahkan isu impak perniagaan terhadap hak asasi manusia. Begitu juga di

Malaysia, terdapat peningkatan harapan orang awam terhadap golongan swasta, termasuk perusahaan perniagaan, supaya memastikan bahawa mereka menghormati hak-hak individu dan masyarakat.

Walaupun bagaimanapun, nampaknya tidak banyak kemajuan yang ditunjukkan oleh sektor perniagaan di Malaysia ke arah merealisasikan harapan ini. Salah satu faktor utama yang menyumbang kepada hal ini adalah ketiadaan undang-undang di Malaysia yang secara khususnya mempertanggungjawabkan perusahaan perniagaan untuk mengelak daripada melanggar hak asasi manusia. Walaupun operasi perusahaan perniagaan masih boleh dikawal melalui perundangan sedia ada yang lain, seperti undang-undang tanah, buruh, perdagangan manusia, dan alam sekitar, penguatkuasaan undang-undang ini masih lemah.

Selain itu, tahap kesedaran di kalangan sektor perniagaan mengenai tanggungjawab mereka terhadap hak asasi manusia masih terhad. Ini adalah jelas semasa perbincangan Suruhanjaya dengan perusaha perniagaan, dimana terdapat kecenderungan untuk mereka menganggap tanggungjawab sosial korporat (CSR) sebagai sumbangan mereka kepada hak asasi manusia. Walaupun Suruhanjaya mengalu-alukan inisiatif CSR, harus ditekankan bahawa tidak seperti CSR yang biasanya menggunakan pendekatan atas-ke-bawah di mana sesebuah syarikat boleh membuat keputusan untuk memilih isu yang ingin mereka tangani, hak asasi manusia menekankan bahawa rasa hormat terhadap maruah setiap individu perlu menjadi nadi kepada operasi setiap perusahaan perniagaan, dan ini termasuk memastikan yang mereka tidak mencabul hak-hak yang diberikan oleh Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat (UDHR) semasa menjalankan aktiviti menjana keuntungan.

Dalam usaha untuk mengukuhkan peranan dan tanggungjawab sektor perniagaan terhadap hak asasi manusia, pada tahun ini Suruhanjaya telah melancarkan "Rangka Kerja Strategik bagi Pelan Tindakan Nasional Mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia di Malaysia" sebagai salah satu hasil projek Suruhanjaya sebelum ini yang dimulakan pada tahun 2014 bertajuk "Promoting Business and Human Rights in Malaysia for Business Success and Inclusive Growth". Melalui inisiatif ini, Suruhanjaya berharap untuk memperhebatkan wacana awam mengenai tanggungjawab syarikat swasta terhadap hak asasi manusia dan, melalui Rangka Kerja Strategik, menyediakan hala tuju dasar untuk mewujudkan pelan tindakan nasional sendiri bagi Malaysia yang menjadikan perlindungan dan rasa hormat terhadap hak asasi manusia sebagai teras dalam operasi perniagaan. Melalui projek ini, Suruhanjaya memperkenalkan pendekatan sederhana untuk mendapatkan penyertaan dan sokongan perusaha perniagaan dari permulaan proses lagi.

Sesungguhnya, Suruhanjaya percaya bahawa pendekatan lembut tersebut hendaklah disokong dengan penguatkuasaan undang-undang bagi mengawal tindakan perusahaan perniagaan. Oleh itu, Suruhanjaya menegaskan bahawa walaupun Kerajaan tidak boleh dipertanggungjawabkan secara langsung terhadap apa-apa pelanggaran hak asasi manusia yang dilakukan oleh perusahaan perniagaan, pihak Kerajaan masih bertanggungjawab dalam

sesuatu pelanggaran hak asasi manusia jika pelanggaran tersebut berlaku atas kegagalan pihak Kerajaan mengambil langkah-langkah untuk mencegah, menyiasat, menghukum dan menangani salahlaku perusaha swasta.

Selain memastikan kawalan yang berkesan ke atas operasi perniagaan tempatan, terdapat juga ekspektasi terhadap Kerajaan untuk mengambil kira implikasi hak asasi manusia sebelum membenarkan mana-mana pelaburan asing beroperasi di Malaysia, dan juga sebelum memberi persetujuan ke atas mana-mana perjanjian perdagangan antarabangsa. Prinsip 9 dalam Prinsip-prinsip Panduan PBB Mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia menjelaskan bahawa walaupun Kerajaan perlu menyediakan perlindungan terhadap pelabur, ia perlulah diimbangi dengan dasar dan pengawalan yang cukup dan berupaya untuk melindungi hak asasi manusia di dalam rundingan triti pelaburan, perjanjian perdagangan bebas, atau kontrak untuk pelaburan. Perjanjian Perkongsian Trans-Pasifik (TPPA) adalah contoh di mana Kerajaan Malaysia dilihat seperti mengetepikan bukan sahaja keperluan untuk menjalankan penilaian kesan terhadap hak asasi manusia, tetapi juga hak masyarakat untuk mengambil bahagian dalam proses tersebut. Keputusan Kerajaan untuk meneruskan TPPA telah menimbulkan banyak bantahan tetapi tidak diendahkan.

Suruhanjaya menekankan tanggungjawab semua ahli masyarakat untuk menghormati hak asasi manusia. Ia adalah penting untuk dipupuk sebagai satu cara hidup, yang disokong dengan undang-undang yang bertujuan untuk menyelesaikan pencabulan hak asasi secara efektif.

10. SEMAKAN UNDANG-UNDANG

Pada tahun 2015, hak asasi manusia di Malaysia menghadapi beberapa rintangan susulan pengenalan undang-undang baru dan semakan semula undang-undang sedia ada yang memberi kesan terhadap hak asasi manusia, khususnya hak kepada perbicaraan yang adil dan bebas, dan kebebasan bersuara.

Dari awal lagi, Suruhanjaya meluahkan rasa kecewa terhadap pendekatan yang diambil dalam proses penggubalan sebahagian undang-undang tersebut yang kelihatan terburu-buru. Di samping itu, kekurangan rundingan bersama masyarakat awam dalam proses merangka dan/atau meminda undang-undang tersebut telah menafikan hak masyarakat awam untuk mengambil bahagian dalam pentadbiran serta pengendalian hal-ehwal awam.

(a) Akta Pencegahan Keganasan 2015

Akta Pencegahan Keganasan 2015 (POTA) yang telah digubal untuk menggantikan Akta Keselamatan Dalam Negeri 1960 (ISA) telah memperkasakan kembali penahanan tanpa perbicaraan. Akta ini juga tidak memperuntukkan secara nyata bahawa individu-individu yang ditahan di bawah undang-undang ini berhak kepada peguam untuk pembelaan serta berhak dimaklumkan tentang kesalahan yang menjadi punca penahanan. Penyiasatan di

bawah undang-undang ini juga tersasar dari peraturan biasa dalam kaedah keterangan dan tatacara jenayah memandangkan Pegawai Siasatan (IO) boleh mendapatkan bahan bukti dengan apa cara sekalipun. Selanjutnya, Akta ini menolak semakan kehakiman secara bebas bagi menilai perintah tahanan dan sekatan yang jelas bercanggah dengan hak kesaksamaan dan perlindungan sama rata di sisi undang-undang seperti yang dijamin oleh Perlembagaan Persekutuan Malaysia. Sebaliknya, Akta ini memperkenalkan Lembaga Pencegahan Keganasan. Kebebasan lembaga ini telah dipersoalkan oleh masyarakat awam memandangkan ahli-ahlinya dilantik oleh Yang di-Pertuan Agong berdasarkan nasihat Kerajaan dan boleh disingkirkan pada bila-bila masa. Di samping itu, terdapat juga persoalan terhadap objektiviti lembaga tersebut memandangkan ia boleh mengenakan perintah tahanan dan sekatan yang boleh diperbaharui ke atas individu-individu yang tidak diwakili oleh peguam pembelaan, dan hukuman tersebut dikenakan hanya berdasarkan laporan penyiasatan dari IO semata-mata. Tambahan pula, Akta ini tidak mengandungi peruntukan yang membolehkan lembaga tersebut mempersoal laporan penyiasatan atau mengarahkan siasatan lanjut.

Meskipun Akta ini menyentuh tentang isu keganasan, Suruhanjaya menekankan bahawa ini tidak boleh digunakan sebagai asas untuk melanggar hak asasi manusia. Oleh demikian, Suruhanjaya menyeru pihak Kerajaan agar memastikan setiap individu dapat mengakses proses perundangan sewajarnya dengan mengkaji semula Akta ini.

(b) Akta Hasutan 1948

Akta Hasutan 1948 telah dikenal pasti untuk pemansuhan sepertimana diisytiharkan oleh Perdana Menteri pada tahun 2012. Walau bagaimanapun, perisytiharan ini telah ditarik balik dua tahun kemudian, dan sebaliknya Perdana Menteri telah mengumumkan bahawa Akta ini akan 'diperkukuhkan' bagi menjaga kerharmonian negara. Susulan itu, pada bulan April 2015, pindaan terhadap Akta Hasutan ini telah diluluskan oleh Parlimen.

Suruhanjaya mengambil maklum bahawa pindaan kepada Akta tersebut telah memperkenalkan aspek-aspek positif dan negatif seperti yang diterangkan di dalam Bab 1(II) Laporan Tahunan ini. Walaupun demikian, Suruhanjaya sepenuh hati mengulangi pendiriannya bahawa Akta Hasutan perlu dimansuhkan untuk memberi makna yang sebenar kepada hak kebebasan bersuara seperti yang dijamin oleh Perkara 10 Perlembagaan Persekutuan. Suruhanjaya turut menggesa pihak Kerajaan untuk menyertai Kovenan Antarabangsa Mengenai Hak Sivil dan Politik (ICCPR) yang melindungi hak kebebasan bersuara, serta mengambil perhatian akan Komen Umum No 34 kepada Artikel 19 ICCPR yang jelas menyatakan bahawa sungguhpun batasan ke atas hak kebebasan bersuara boleh dikenakan, ini mestilah mematuhi tiga syarat iaitu batasan tersebut mestilah diperuntukkan secara jelas dan terperinci oleh undang-undang, batasan tersebut mesti mempunyai tujuan yang sah, dan batasan tersebut adalah benar-benar perlu.

(c) Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM) 1999

Menyedari hakikat cabaran-cabaran, sama ada yang berterusan atau yang baru, terhadap hak asasi manusia di Malaysia, Suruhanjaya berpendapat bahawa adalah penting agar kedudukan Suruhanjaya diperkukuhkan dengan meminda Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia 1999 (Akta 597) bagi memastikan terdapatnya semak dan imbang terhadap pihak Kerajaan, khususnya cabang Eksekutif dan Perundangan Kerajaan.

Salah satu pindaan yang dicadangkan kepada Akta 597 adalah untuk memberi mandat yang jelas kepada Suruhanjaya sebagai pihak yang harus dirujuk oleh pihak Kerajaan dalam proses penggubalan dan pindaan undang-undang. Malangnya, cadangan ini telah ditolak oleh pihak Kerajaan sekaligus dengan cadangan-cadangan Suruhanjaya yang lain termasuklah memberi kuasa kepada Suruhanjaya secara jelas untuk, antara lain, memeriksa tempat-tempat tahanan tanpa notis awal, mengambil peranan dalam kes-kes mahkamah yang menyentuh hak asasi manusia atau setidak-tidaknya muncul sebagai *amicus curiae*, serta menjalankan proses pengantaraan. Di samping itu, Suruhanjaya juga telah berusaha untuk mengukuhkan beberapa peruntukan yang sedia ada, khususnya bagi mewajibkan Parlimen membahaskan laporan tahunan Suruhanjaya, serta dana yang mencukupi bagi membolehkan Suruhanjaya beroperasi secara berkesan.

Suruhanjaya akan meneruskan usahanya untuk mendapatkan pindaan-pindaan ini, yang dilihat sebagai perlu untuk meningkatkan kebertanggungjawaban pihak Kerajaan ke arah mencapai sebuah negara yang benar-benar telus dan demokratik.

BAB

LAPORAN KUMPULAN DASAR, UNDANG-UNDANG DAN ADUAN

- Bahagian Dasar
- Bahagian Pembaharuan Perundangan dan Triti
- Bahagian Aduan dan Pemantauan

Duduk dari kiri : Siti Zaihan Zulkarnain, Mohamad Asrul Mohamad, Shahizad Sulaiman (KPSU CMD), Ameer Izyanif Hamzah (KPSU LRTD), Nurul Hasanah Ahamed Hassain Malim (TSU), Mohamad Azizi Azmi (KPSU PD), Ariff Saffwan Rushdan, Joshua Erricson, Norashikin Hamzah

Berdiri dari kiri : Nur Adlin Abd Ghaffar, Lau Sor Pian, Yustina Ishak, Nurulhidayati Masdim, Helmi Fendy Mohammad Idris, Muhammad Faiz Abd Rahman, Ahmad Zaidi Baharuddin, Nur Hariza Abd Aziz, Nursyamimi Amran, Mariani Che Hussin, Sarah Adibah Hamzah

Tiada di dalam gambar: Paremeswari A/P Subramaniam

BAHAGIAN DASAR

Dunia ini mampu memenuhi keperluan semua orang, tetapi tidak mampu memenuhi ketamakan semua orang.

Mahatma Gandhi

Pemimpin nasionalis India yang unggul dan penyokong keingkaran awam tanpa keganasan.

Di bawah proses penstrukturan semula, Suruhanjaya telah memisahkan Bahagian Penyelidikan dan Pembangunan Dasar kepada dua bahagian baru - Bahagian Dasar dan Bahagian Pembaharuan Undang-undang dan Triti. Pada tahun ini, Bahagian Dasar telah menumpukan gerak kerja dan advokasi terhadap isu-isu yang berkaitan dengan Hak Asasi Manusia dan Perniagaan; Pelan Tindakan Hak Asasi Manusia Kebangsaan (NHRAP); Jawatankuasa Pemilih Parlimen mengenai hak asasi manusia; tindakan susulan ke atas laporan Inkuiri Nasional Hak Tanah Orang Asal di Malaysia (NI); dan kajian mengenai isu-isu transgender, terutamanya berkenaan dengan hak-hak kepada pekerjaan, kesihatan, pendidikan, perumahan, dan maruah diri. Bahagian Dasar juga telah menjalankan aktiviti-aktiviti susulan kepada kajian tematik Suruhanjaya sebelum ini mengenai “Hak kepada Pendidikan bagi Kanak-kanak Bermasalah Pembelajaran” dan “Perkhidmatan Jagaan untuk Warga Emas dan Sokongan kepada Penjaga”.

1. AKTIVITI SUSULAN KEPADA ISU-ISU TEMATIK 2013

Dalam melengkapkan laporan penyelidikan Suruhanjaya berkenaan isu-isu tematik 2013, iaitu **“Hak kepada Pendidikan bagi Kanak-kanak Bermasalah Pembelajaran”** dan **“Perkhidmatan Jagaan untuk Warga Emas dan Sokongan kepada Penjaga”**, Suruhanjaya telah mengadakan pertemuan dengan Kementerian Pelajaran Malaysia (KPM) dan Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) untuk mendapatkan input dan komen serta data terkini dan statistik yang kemudiannya dimasukkan dalam laporan Suruhanjaya. Kedua-dua laporan ini telah dikeluarkan pada 16 November semasa perbincangan meja bulat (PMB) yang diadakan untuk bertukar pandangan mengenai hasil dapatan dan syor-syor dari kedua-dua laporan tersebut.

PMB tersebut telah dibahagikan kepada dua sesi. Sesi pagi memfokuskan kepada isu-isu yang berkaitan dengan hak kepada pendidikan bagi kanak-kanak bermasalah pembelajaran

(CWLD) manakala sesi petang memberi tumpuan kepada isu-isu yang berkaitan dengan perkhidmatan jagaan untuk warga emas dan sokongan kepada penjaga. PMB tersebut telah dihadiri oleh wakil-wakil dari agensi-agensi Kerajaan, organisasi-organisasi masyarakat sivil (CSOs), ahli akademik, dan pihak berkepentingan yang lain, seperti pengusaha rumah orang tua.

(a) PMB berkenaan Hasil Dapatan Laporan Suruhanjaya mengenai Hak kepada Pendidikan bagi Kanak-kanak Bermasalah Pembelajaran – Dengan Tumpuan Terhadap Pendidikan Rendah

PMB ini telah diadakan dengan objektif berikut:

- (i) Untuk memberikan gambaran keseluruhan dan membincangkan pemerhatian serta saranan yang telah dibuat oleh Suruhanjaya berhubung dengan hak kepada pendidikan bagi CWLD;
- (ii) Untuk mendapatkan maklumat berkenaan perkembangan pendidikan rendah untuk kanak-kanak bermasalah pembelajaran, terutamanya perkembangan pendidikan inklusif;
- (iii) Untuk mendapatkan maklum balas tentang cabaran yang dihadapi oleh kementerian/agensi Kerajaan dalam melaksanakan dan menangani isu yang dibangkitkan dalam laporan tersebut; dan
- (iv) Untuk menggalakkan penerimaan dan pelaksanaan syor-syor Suruhanjaya di dalam laporan tersebut.

Berikut adalah isu yang dibangkitkan dan cadangan yang dibuat oleh peserta:

- (i) Kurangnya Pemahaman, Stigma, dan Intervensi Awal
Kebimbangan telah dibangkitkan mengenai kurangnya pemahaman tentang, dan stigma terhadap, CWLD. Turut dibangkitkan bahawa terdapat keperluan untuk intervensi awal untuk mengesan kanak-kanak berkeperluan khas. Berdasarkan amalan semasa, kanak-kanak dari usia muda akan melalui beberapa peringkat saringan di klinik-klinik Kerajaan. Saringan Literasi dan Numerasi (LINUS) yang dijalankan di sekolah-sekolah juga merupakan salah satu cara untuk mengenal pasti kanak-kanak berkeperluan khas.
- (ii) Data Bersepadu
JKM memaklumkan kepada peserta bahawa data dalam Sistem Pengurusan Maklumat OKU (SMOKU) dikendalikan sepenuhnya oleh JKM, dan ianya tidak bersepadu dengan sistem data di kementerian lain. Turut dimaklumkan bahawa sebelum ini pendaftaran telah dilakukan secara manual. Ini menyebabkan bilangan sebenar orang kurang upaya (OKU) mungkin tidak dapat digambarkan dengan tepat kerana ada kemungkinan sebahagian daripada mereka telah meninggal dunia. SMOKU adalah satu sistem

pendaftaran baru yang menyimpan data berkenaan OKU. Adalah dicadangkan bahawa set data tentang OKU yang disimpan oleh JKM, KKM dan KPM secara berasingan perlu disepadukan.

- (iii) Cabaran KPM dan Langkah ke Arah Pendidikan Inklusif
Antara cabaran yang dihadapi oleh KPM adalah keperluan untuk infrastruktur yang lebih baik, persekitaran dan peralatan yang mesra OKU, serta guru-guru terlatih. Turut dijelaskan bahawa beberapa inisiatif telah dijalankan dan akan dilaksanakan dalam tiga peringkat seperti yang dinyatakan dalam Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (gelombang pertama dari 2013-2015, gelombang kedua dari 2016-2020 dan gelombang ketiga dari 2021-2025), dengan objektif keseluruhan untuk mencapai pendidikan inklusif sebanyak 75 peratus bagi murid berkeperluan khas pada tahun 2025.
- (iv) Aksesibiliti: Pemeriksaan dan Penilaian Kelayakan untuk Program Pendidikan Khas/ Program Pendidikan Khas Integrasi
Telah dijelaskan kepada peserta bahawa mana-mana kanak-kanak yang diberi diagnosis sebagai kanak-kanak berkeperluan khas akan diletakkan di bawah tempoh percubaan selama tiga bulan untuk menentukan pilihan persekolahan yang sesuai. Apabila kanak-kanak itu telah disahkan sebagai kanak-kanak berkeperluan khas, kanak-kanak tersebut akan diletakkan sama ada di sekolah arus perdana atau sekolah pendidikan khas, ataupun diberi intervensi perubatan yang berada di bawah bidang kuasa KKM.
- (v) Kekurangan Bilangan CWLD dalam Program Pendidikan Khas Sekolah Rendah
Telah dinyatakan bahawa bilangan CWLD di sekolah rendah adalah lebih kurang satu peratus. Kadangkala, walaupun pemeriksaan yang dijalankan oleh KKM telah mengesahkan seorang kanak-kanak sebagai kanak-kanak berkeperluan khas, diagnosis itu tidak sampai ke sekolah kanak-kanak tersebut. Oleh itu, adalah penting untuk ibu bapa sendiri memainkan peranan dan bekerjasama bagi kepentingan pendidikan anak-anak.
- (vi) Kekurangan Pusat Intervensi dan Keperluan Ahli Psikologi Kanak-kanak
Proses intervensi untuk kanak-kanak berkeperluan khas harus bermula pada usia yang muda, dan waktu paling ideal ialah ketika mereka mula ke pusat jagaan harian atau pra-sekolah. Dalam usaha untuk menangani masalah kekurangan pusat intervensi, Kerajaan menawarkan geran kewangan kepada semua pusat jagaan yang menerima kanak-kanak berkeperluan khas, dan geran ini terbuka untuk permohonan. Walau bagaimanapun, para peserta menyuarakan kebimbangan berkenaan guru-guru yang tidak mempunyai kemahiran untuk menilai kanak-kanak berkeperluan khas dan turut mencadangkan supaya sekolah-sekolah melantik ahli psikologi yang mempunyai kepakaran dan pengalaman yang berkaitan.

(vii) Pemulihan dalam Komuniti (PDK)

Dalam sistem sekarang, kakitangan PDK dilantik secara kontrak dengan elaun sebanyak RM800. Memandangkan pentingnya peranan mereka dalam melakukan intervensi untuk kanak-kanak berkeperluan khas, status mereka perlu dipertimbangkan semula.

Berdasarkan PMB yang dijalankan, didapati bahawa isu intervensi awal untuk CWLD perlu diberikan perhatian bagi memastikan CWLD boleh dikenal pasti pada usia yang muda supaya intervensi yang sewajarnya dan lain-lain bentuk sokongan boleh diberikan kepada mereka. Suruhanjaya akan meneruskan kerja-kerja advokasi mengenai perkara ini, dan merancang untuk mengadakan perbincangan kumpulan fokus dengan pihak berkepentingan yang berkaitan termasuk KPM dan KKM.

(b) PMB mengenai Perkhidmatan Jagaan untuk Warga Emas dan Sokongan kepada Penjaga

Semasa PMB ini, para peserta telah mengutarakan beberapa perkara mengenai hak warga emas, iaitu:

- (i) Telah dinyatakan bahawa pada masa akan datang, Kerajaan akan bertukar peranan dari 'pembekal perkhidmatan' kepada 'penguatkuasa'. Oleh itu, tiada lagi rancangan untuk menambah bilangan pusat jagaan Kerajaan. Oleh yang demikian, dicadangkan juga bahawa Kerajaan perlu memastikan pembekal perkhidmatan mematuhi piawaian dan syarat yang telah ditetapkan oleh Kerajaan.
- (ii) Dicadangkan juga bahawa perkataan "Swasta" tidak seharusnya terkandung di dalam Rang Undang-undang Kemudahan dan Perkhidmatan Penjagaan Kesihatan Warga Emas Swasta memandangkan terdapat juga pusat-pusat jagaan yang diuruskan oleh Kerajaan. Oleh itu, Rang Undang-undang tersebut perlulah memperkenalkan satu piawaian sahaja yang akan dipatuhi oleh kedua-dua pusat jagaan Kerajaan dan swasta.
- (iii) Turut dicadangkan bahawa kerjasama dan penyelarasan antara kementerian-kementerian amat perlu kerana isu-isu warga emas melibatkan beberapa kementerian seperti Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat (KPWK), KKM, dan lain-lain lagi.
- (iv) Isu jagaan warga emas di rumah oleh ahli keluarga atau pembantu rumah turut dibangkitkan kerana kebanyakan daripada penjaga sebegini tidak mendapat latihan yang sewajarnya. Tugas penjagaan ini boleh menyebabkan penjaga tidak terlatih berisiko mengalami tekanan dan boleh menyebabkan kes-kes penderaan warga emas yang di bawah jagaan mereka.
- (v) Memandangkan Malaysia mengamalkan sistem campuran berhubung dengan perkhidmatan jagaan warga emas, telah dicadangkan bahawa kajian menyeluruh

mengenai amalan terbaik daripada negara-negara lain perlu dijalankan bagi memastikan Kerajaan mengamalkan sistem yang terbaik untuk negara berdasarkan kepada kebolehan akses, kemampuan, dan kemampunan perkhidmatan.

- (vi) Undang-undang dan peraturan-peraturan yang berkaitan juga diperlukan untuk memastikan warga emas tidak terdedah kepada penderaan tetapi sebaliknya dilindungi oleh undang-undang.
- (vii) Terdapat cadangan di forum-forum hak asasi manusia antarabangsa untuk membangunkan konvensyen baru bagi melindungi hak-hak warga emas. Adalah diharapkan bahawa Kerajaan akan menyokong idea instrumen baru ini.

Isu-isu warga emas perlu diberi perhatian yang serius kerana bilangan warga emas semakin meningkat setiap tahun. Semua pihak termasuk Kerajaan, NGO, pengendali pusat jagaan, universiti, dan orang awam, serta komuniti-komuniti dalam masyarakat mempunyai tanggungjawab masing-masing dan perlu membantu warga emas supaya mereka boleh hidup dengan bermaruah. Selain daripada isu-isu berkaitan kebajikan, isu-isu warga emas harus dilihat dari perspektif hak asasi manusia seperti hak kesihatan, hak untuk mencapai standard kehidupan yang secukupnya, hak untuk hidup bermasyarakat, dan hak untuk bebas daripada sebarang bentuk penyeskasan dan penderaan.

2. HAK ASASI MANUSIA DAN PERNIAGAAN

(a) Projek Pejabat Luar Negeri dan Komanwel (FCO)

Pada tahun 2014, Suruhanjaya dengan kerjasama Pasukan Negara Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu di Malaysia (UNCT) telah berjaya dalam usaha mendapatkan geran daripada Pejabat Luar Negeri dan Komanwel United Kingdom (FCO) untuk melaksanakan projek yang memberi tumpuan kepada perniagaan dan hak asasi manusia yang bertajuk “Mempromosikan Hak Asasi Manusia dan Perniagaan di Malaysia untuk Kejayaan Perniagaan dan Pertumbuhan Inklusif”. Objektif utama projek ini adalah untuk menggubal dan mencadangkan rangka kerja bagi pelan tindakan negara ke arah penggunaan dan pelaksanaan Prinsip-prinsip Panduan PBB mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia (UNGP) oleh kedua-dua pihak pelaku iaitu Kerajaan dan bukan Kerajaan di Malaysia. Projek ini, yang bermula pada bulan Julai 2014, telah berjaya disempurnakan pada bulan Mac 2015 dengan pelancaran Rangka Kerja Strategik Berkenaan Pelan Tindakan Nasional (PTN) Mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia di Malaysia (Rangka Kerja Strategik) oleh YB Senator Datuk Paul Low Seng Kuan, Menteri di Jabatan Perdana Menteri.

Sebagai kesinambungan kepada kerja yang telah dilakukan dalam tahun 2014, tahun ini Suruhanjaya telah menjalankan beberapa aktiviti sebelum pelancaran dokumen akhir tersebut, iaitu Rangka Kerja Strategik, termasuk yang berikut:

- (i) Mesyuarat dengan Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM)
Menyedari bahawa SSM adalah agensi yang penting dan terutama dalam mengawal selia penubuhan perniagaan, dan mempunyai kuasa untuk mempertingkatkan tadbir urus korporat dan hak asasi manusia, Suruhanjaya memutuskan untuk bekerjasama dengan SSM bagi menyokong kerja-kerja Suruhanjaya mengenai perniagaan dan hak asasi manusia. Pada 15 Januari, mesyuarat strategik bersama SSM telah diadakan bagi memberi taklimat kepada SSM mengenai kerelevanan UNGP kepada sektor perniagaan di Malaysia. Suruhanjaya dengan berbesar hati mengambil maklum bahawa SSM telah mengiktiraf hubungan antara perniagaan dan hak asasi manusia dengan agenda semasa mereka mengenai tanggungjawab korporat. Sejak dari itu, SSM telah menjadi penyokong utama kerja-kerja Suruhanjaya mengenai perniagaan dan hak asasi manusia.
- (ii) Soal Selidik untuk Badan Pengawalseliaan dan Entiti Perniagaan
Suruhanjaya telah menjalankan soal selidik bagi mendapatkan input dan pemahaman tentang isu-isu yang berkaitan, sebagai contoh, konsep perniagaan dan hak asasi manusia, khususnya sama ada terdapat mana-mana dasar yang dilaksanakan dengan mengambil kira hak asasi manusia dan sekiranya terdapat halangan dalam membudayakan hak asasi manusia dalam operasi perniagaan. Soal selidik telah diedarkan kepada tiga badan kawal selia di Malaysia dan empat syarikat termasuk syarikat berkaitan kerajaan (GLC). Temu bual telah dijalankan pada bulan Februari. Walau bagaimanapun, daripada tujuh responden, Suruhanjaya hanya menerima maklum balas daripada SSM, Bursa Malaysia Berhad dan UEM Berhad.
- (iii) Lawatan Bidang Kuasa ke London
Lawatan bidang kuasa ke London telah diadakan dari 1-7 Mac, dengan objektif untuk mendalami dan memahami pengalaman Kerajaan UK dalam membangunkan Pelan Tindakan Nasional (PTN) mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia dan mengenal pasti cabaran serta jurang dalam pembangunan PTN tersebut, serta memahami proses dan mekanisme pembangunan PTN oleh agensi-agensi yang berkaitan. Kerajaan UK merupakan negara pertama yang menghasilkan PTN mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia bagi melaksanakan UNGP.

Dengan bantuan daripada FCO, Suruhanjaya berkesempatan untuk bertemu dan mengadakan perbincangan dengan wakil-wakil Suruhanjaya Kesaksamaan dan Hak Asasi Manusia (EHRC); Amnesty UK; Pusat Sumber Perniagaan; UN Global Compact; Jabatan Perniagaan, Inovasi dan Kemahiran (BIS); Suruhanjaya Undang-undang England dan Wales; Institut Perniagaan dan Hak Asasi Manusia; Jabatan ASEAN, FCO; dan Jabatan Demokrasi dan Hak Asasi Manusia, FCO. Lawatan bidang kuasa ini membolehkan Suruhanjaya mendapatkan maklumat dan menghargai kerelevannya dalam konteks keadaan semasa di Malaysia, serta mengenal pasti amalan terbaik dan cabaran yang dihadapi oleh Kerajaan UK dalam membangunkan sebuah PTN.

- (iv) Bengkel Berkenaan Draf Rangka Kerja PTN mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia di Malaysia

Bengkel ini telah dianjurkan pada 16 Mac untuk mengkaji dan mendapatkan maklum balas dari agensi-agensi Kerajaan yang berkaitan, entiti-entiti perniagaan, CSO, dan ahli akademik mengenai draf Rangka Kerja Strategik yang telah dibangunkan oleh Suruhanjaya dengan bantuan pakar rujuk. Input dan maklum balas daripada para peserta bengkel ini telah dipertimbangkan dan diguna pakai di mana bersesuaian dalam Rangka Kerja Strategik.

- (v) Dialog Perundingan dan Pelancaran Rangka Kerja Strategik PTN mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia Malaysia

Suruhanjaya dengan kerjasama UNCT telah menganjurkan Dialog Rundingan ini pada 24 Mac, bersama agensi Kerajaan yang berkaitan, entiti perniagaan, GLC, pihak berkuasa, dan pertubuhan bukan kerajaan (NGO). Objektif utama Dialog Rundingan ini adalah untuk menyediakan satu platform interaktif bagi membincangkan Rangka Kerja Strategik dan peranan Kerajaan dan pihak berkepentingan ke arah mewujudkan dan melaksanakan NAP mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia Malaysia. Rangka Kerja Strategik tersebut kemudiannya telah dilancarkan oleh YB Senator Datuk Paul Low Seng Kuan, Menteri di Jabatan Perdana Menteri, yang turut menyampaikan ucapama di Dialog Perundingan tersebut. Dalam ucapannya, YB Menteri menawarkan komitmen beliau dalam memastikan bahawa satu NAP mengenai perniagaan dan hak asasi manusia dibangunkan dan dilaksanakan di Malaysia.

(b) Rangka Kerja Strategik berkenaan Pelan Tindakan Nasional (PTN) mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia untuk Malaysia

Rangka Kerja Strategik menjelaskan rasional dan menyediakan garis panduan untuk pembangunan PTN bagi memastikan pengendalian perniagaan yang menghormati hak asasi manusia. Rangka Kerja Strategik juga menyediakan hala tuju dasar bagi pembangunan PTN mengenai hak asasi manusia dan perniagaan untuk Malaysia, dengan tujuan ke arah mempromosikan sikap hormat terhadap hak asasi manusia oleh Kerajaan dan pelaku bukan kerajaan termasuk perniagaan, masyarakat sivil, dan individu mahupun kumpulan yang terjejas oleh kesan buruk aktiviti perniagaan terhadap hak asasi manusia. Objektif PTN adalah untuk menangani cabaran dalam menguruskan dengan betul kesan buruk tersebut, bagi tujuan memastikan bahawa transformasi Malaysia kepada sebuah negara maju dilaksanakan dalam cara yang mampan.

Rangka Kerja Strategik dan syor-syor yang terkandung di dalamnya didasarkan atas pemahaman berikut:

- (i) Bahawa Kerajaan dan sektor perniagaan mempunyai peranan berbeza tetapi saling melengkapi berhubung dengan hak asasi manusia. Penghormatan korporat terhadap

hak asasi manusia memerlukan tindakan bebas sektor perniagaan sendiri. Pada masa yang sama, Kerajaan perlu menyediakan satu persekitaran kawal selia dan dasar yang sesuai untuk memupuk rasa hormat korporat terhadap hak asasi manusia.

- (ii) Bahawa hakikat yang pencabulan hak asasi manusia akibat aktiviti perniagaan begitu berleluasa di seluruh dunia berpunca dari amalan pihak-pihak kerajaan yang mengasingkan, atau meminggirkan, proses pengawalseliaan pematuhan hak asasi manusia dari proses pengawalseliaan perniagaan dan aktiviti ekonomi. Kedua-dua jenis proses ini perlu diintegrasikan.
- (iii) Bahawa sungguhpun pihak-pihak kerajaanlah yang mempunyai kesahihan, kemampuan, dan sumber untuk membuat keputusan-keputusan sukar dalam mengimbangi keperluan-keperluan yang saling bercanggah dalam masyarakat, kewujudan pencabulan hak asasi manusia akibat aktiviti perniagaan menunjukkan bahawa lebih banyak perlu dilakukan untuk mendapatkan keseimbangan yang tepat.
- (iv) Bahawa adalah penting untuk proses membangunkan sebuah PTN mengenai hak asasi manusia dan perniagaan dimiliki dan diterajui oleh Kerajaan, dan untuk PTN tersebut dibangunkan berdasarkan rundingan yang cukup, termaklum, dan inklusif dengan pihak berkepentingan.

Di samping itu, berkenaan cara-cara praktikal untuk Rangka Kerja Strategik ini diguna pakai oleh pihak Kerajaan dan bukan Kerajaan, Suruhanjaya mengesyorkan:

(i) Kepada Kerajaan

- Supaya Rangka Kerja Strategik digunakan untuk mengenal pasti dan mendapatkan penglibatan kementerian dan agensi berkaitan untuk mengambil bahagian dalam suatu usaha rentas Kerajaan bagi membangunkan PTN tersebut; dan
- Biarpun sebuah PTN pada peringkat awalnya mungkin tidak dapat menyasarkan semua matlamat dasar yang dikenal pasti, bahawa Rangka Kerja Strategik tetap patut dikemukakan untuk rundingan oleh pihak-pihak berkepentingan dan diberi pertimbangan yang sewajarnya sebelum memilih dasar-dasar yang ingin ditangani dalam PTN pada peringkat awal.

(ii) Kepada Pelaku Bukan Kerajaan

- Supaya pelaku bukan Kerajaan menggunakan Rangka Kerja Strategik dan UNGP sebagai titik rujukan untuk tindakan, termasuk mengenal pasti matlamat dasar yang berkaitan dengan minat dan pengalaman mereka,

memberikan input yang akan mempertingkatkan dan menambah kepada cadangan dasar yang dibuat, dan membangkitkan objektif dasar tambahan yang relevan dengan Malaysia; dan

- Supaya pelaku bukan Kerajaan menyokong usaha-usaha untuk membangunkan sebuah PTN untuk hak asasi manusia dan perniagaan.

Selepas pelancaran Rangka Kerja Strategik, Suruhanjaya telah mengadakan beberapa perbincangan susulan dengan pihak berkepentingan seperti GLC, CSO, pihak berkuasa, dan Pejabat YB Senator Datuk Paul Low Seng Kuan. Suruhanjaya juga telah mengemukakan cadangan pelan tindakan ke arah membangunkan sebuah PTN mengenai hak asasi manusia dan perniagaan untuk Malaysia kepada YB Senator Datuk Paul Low Seng Kuan. Pelan tindakan tersebut menggariskan, antara lain, tempoh masa dan cadangan bagi penubuhan jawatankuasa pemandu yang akan terdiri daripada wakil-wakil daripada kementerian yang berkaitan seperti Kementerian Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan; Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri (MITI); Kementerian Sumber Manusia (KSM) dan Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani. Suruhanjaya akan terus bekerja rapat dengan Pejabat YB Senator Datuk Paul Low Seng Kuan dan pihak-pihak yang berkenaan dalam membangunkan sebuah NAP mengenai hak asasi manusia dan perniagaan untuk Malaysia.

(c) PMB berkenaan Pembangunan sebuah PTN mengenai Hak Asasi Manusia dan Perniagaan

Pada 16 Jun, satu PMB berkenaan “Pembangunan sebuah PTN mengenai Hak Asasi Manusia dan Perniagaan untuk Malaysia” telah dianjurkan dengan agensi-agensi Kerajaan yang berkaitan, dengan objektif seperti berikut:

- (i) Memperkenalkan UNGP mengenai Hak Asasi Manusia dan Perniagaan kepada agensi-agensi Kerajaan;
- (ii) Memberi gambaran keseluruhan berkenaan PTN mengenai hak asasi manusia dan perniagaan;
- (iii) Berkongsi pengalaman negara-negara Eropah dalam pembangunan sebuah PTN mengenai hak asasi manusia dan perniagaan serta pengajaran mengenai pelaksanaan sesebuah PTN; dan
- (iv) Membincangkan kerjasama di masa depan dengan agensi-agensi Kerajaan dalam memajukan agenda mengenai hak asasi manusia dan perniagaan serta pelaksanaan PTN mengenai hak asasi manusia dan perniagaan di Malaysia.

Dr. Claire O'Brien, Penasihat Strategik Institut Hak Asasi Manusia Denmark, memberikan maklumat dan berkongsi pengalaman negara-negara Eropah dalam membangunkan sebuah PTN.

Berikut adalah antara isu-isu yang telah dibincangkan:

- (i) Pendekatan Undang-undang Tidak Mengikat ('Soft Law') Berbanding Undang-undang Mengikat ('Hard Law')

Kebimbangan telah dibangkitkan berhubung dengan keberkesanan pendekatan 'soft law' dalam menangani pencabulan hak asasi manusia korporat. Ramai berpendapat bahawa 'soft law' hanyalah garis panduan yang tidak mengikat di sisi undang-undang dan oleh itu berkemungkinan tidak dipatuhi oleh perniagaan. Walau bagaimanapun, telah ditekankan bahawa pendekatan 'soft law' adalah sesuatu yang perlu diterokai lagi, kerana pendekatan 'hard law' mempunyai batasan sendiri dan melibatkan banyak aspek teknikal, sebagai contoh beban bukti, akses kepada dokumen, dan isu-isu melibatkan anak-anak syarikat. 'Hard law' harus menjadi pilihan terakhir, jika mekanisme 'soft law' tidak dapat menangani pencabulan hak asasi manusia dan perniagaan.

Pendekatan 'soft law' juga boleh membantu untuk mempengaruhi pemahaman perniagaan mengenai bagaimana tingkah laku dan aktiviti mereka berkemungkinan mempunyai kesan buruk ke atas hak rakyat/masyarakat, yang seterusnya akan menjadikan perniagaan lebih berkewajipan dan bertanggungjawab dalam mengendalikan isu-isu atau konflik hak asasi manusia. UNGP serta garis panduan OECD adalah contoh 'soft law' dan merupakan mekanisme yang baik untuk digunakan terutamanya oleh Kerajaan dalam menangani konflik antara perniagaan dan mangsa. Dalam sesetengah keadaan, konflik boleh diselesaikan melalui mediasi atau perundingan, dan kadang kala permohonan maaf adalah remedi yang mencukupi untuk mangsa.

- (ii) Pemilikan PTN

Pemilikan PTN berkenaan hak asasi manusia dan perniagaan haruslah terletak dengan Kerajaan memandangkan agensi-agensi Kerajaan adalah bertanggungjawab untuk memantau aktiviti sektor perniagaan dan memastikan bahawa mereka tidak melanggar hak asasi manusia. Telah dicadangkan agar Jabatan Perdana Menteri (JPM) menerajui proses pembangunan PTN, dan JPM menyelaras penubuhan sebuah jawatankuasa antara agensi untuk perkara ini.

- (iii) Perjanjian Pelaburan dan Perdagangan

Adalah penting bagi Kerajaan untuk mengimbangi antara keperluan untuk menarik pelabur asing dan tanggungjawab untuk melindungi hak asasi manusia seperti yang terkandung dalam teras pertama UNGP. Kerajaan harus mengekalkan dasar dan undang-undang yang mencukupi untuk melindungi hak asasi manusia.

(d) PMB mengenai Mempromosikan Hak Asasi Manusia dan Perniagaan di Sabah dan Sarawak

Lanjutan daripada usaha untuk mengarusperdanakan agenda hak asasi manusia dan perniagaan, Suruhanjaya telah menganjurkan dua PMB mengenai “Mempromosikan Hak Asasi Manusia dan Perniagaan” di Sabah dan Sarawak pada 2 dan 3 September dengan objektif-objektif berikut:

- (i) Memperkenalkan UNGP kepada pihak berkepentingan yang relevan yang mempunyai kaitan dengan aktiviti-aktiviti perniagaan di Malaysia;
- (ii) Meningkatkan kefahaman mengenai bagaimana UNGP boleh dilaksanakan dari segi praktikal;
- (iii) Mengenal pasti, mempromosi, serta berkongsi amalan baik/terbaik dan pengajaran yang didapati dari pelaksanaan UNGP;
- (iv) Memberi peluang kepada pelbagai pihak termasuk Kerajaan, GLC, NGO dan CSO lain untuk menyuarakan kebimbangan dan perspektif mereka mengenai isu-isu yang berkaitan dengan perniagaan dan hak asasi manusia; dan
- (v) Membincangkan kemungkinan kerjasama dengan pelbagai pihak berkepentingan dalam mempromosikan agenda mengenai perniagaan dan hak asasi manusia di Malaysia.

Isu-isu dan syor-syor berikut telah dibangkitkan oleh peserta PMB:

- (i) Kekurangan Kuasa bagi Penguatkuasaan
Walaupun ada undang-undang yang mencukupi untuk melindungi hak asasi manusia, undang-undang tersebut tidak berkesan kerana kekurangan kuasa bagi penguatkuasaan.
- (ii) Jurang antara Perundangan dan Pelaksanaan Keputusan Mahkamah
Terdapat jurang antara dasar, undang-undang, dan penguatkuasaan, dan ini mengakibatkan kesan yang besar di peringkat tempatan terutama di kalangan masyarakat pribumi. Terdapat beberapa kes yang melibatkan Hak Adat Bumiputera di mana keputusannya memihak kepada masyarakat Orang Asli. Walau bagaimanapun, agensi yang berkenaan seolah-olah tidak mengambil kira keputusan tersebut dan gagal untuk membuat pelarasan yang perlu kepada amalan semasa bagi mencerminkan keputusan mahkamah.
- (iii) Akses kepada Maklumat dan Perundingan
Adalah penting bagi perniagaan untuk mendapatkan kebenaran yang betul dan mencukupi daripada penduduk tempatan apabila memulakan projek-projek pembangunan baru yang mungkin memberi kesan kepada mereka. Adalah tanggungjawab perniagaan

untuk memastikan bahawa komuniti yang terlibat diberi penyertaan dan dilibatkan dalam proses perundingan, serta diberi akses kepada maklumat yang relevan.

(iv) Prosedur Pelesenan

Adalah penting untuk menentukan status sebidang tanah sebelum pengeluaran lesen untuk mengelakkan pengeluaran lesen ke atas tanah NCR. Dalam kes-kes di mana lesen telah dikeluarkan ke atas tanah NCR, projek-projek yang sedang berlangsung haruslah dihentikan buat sementara dan perundingan yang sewajarnya dijalankan untuk membuktikan bahawa tanah itu bukan tanah NCR.

(v) Aksesibiliti

Adalah menjadi tanggungjawab Kerajaan serta agensi-agensinya untuk menyediakan rakyat dengan akses kepada remedi. Satu mekanisma perlu dibentuk bagi memastikan rakyat mempunyai akses kepada maklumat yang mencukupi mengenai mekanisme pemulihan atau prosesnya.

Suruhanjaya turut menyedari keperluan untuk mempertingkatkan kesedaran di kalangan orang ramai mengenai isu-isu yang berkaitan dengan hak asasi manusia dan perniagaan, terutamanya di Sabah dan Sarawak. Sehubungan ini, Suruhanjaya, dalam Rancangan Kerja 2016, telah merangka aktiviti untuk mempromosikan kesedaran mengenai isu-isu hak asasi manusia dan perniagaan di kalangan komuniti perniagaan yang lebih luas, termasuk di negeri-negeri lain di Semenanjung dan industri-industri tertentu seperti sektor perladangan di Sabah.

(e) PMB mengenai Rangka Kerja Pelaporan UNGP dan Peranan Pelaku Utama dalam Menginsentifkan Prestasi Korporat

Pada 2 Oktober, Suruhanjaya, dengan kerjasama Shift, Mazars, Rangkaian CSR ASEAN, Persekutuan Pekilang-Pekilang Malaysia (FMM), dan UNCT, menganjurkan PMB mengenai “Rangka Kerja Pelaporan UNGP (UNGPRF) dan Peranan Pelaku Utama dalam Menginsentifkan Prestasi Korporat” dengan agensi Kerajaan yang berkaitan, pihak-pihak syarikat, kesatuan sekerja, dan organisasi awam. Shift dan Mazars, sejak dua tahun yang lalu, telah membangunkan UNGPRF, yang dilancarkan di London pada bulan Februari. Objektif PMB ini adalah untuk membincangkan pendekatan Malaysia kepada kewajipannya sebagai pelindung di bawah UNGP, untuk memperkenalkan UNGPRF, untuk membincangkan bagaimana dokumen tersebut boleh melengkapkan dan menyokong syarat-syarat pelaporan kemampuan syarikat di Malaysia, serta untuk mengenal pasti langkah-langkah yang sesuai ke arah pelaksanaan UNGPRF.

UNGPRF merupakan panduan komprehensif yang pertama bagi syarikat-syarikat dalam melaporkan isu-isu hak asasi manusia selaras dengan tanggungjawab mereka untuk menghormati hak asasi manusia seperti yang dinyatakan dalam UNGP. UNGPRF menyediakan

satu senarai soalan ringkas yang perlu dijawab atau berusaha dijawab oleh sesuatu syarikat demi mengetahui dan menunjukkan bahawa mereka telah memenuhi tanggungjawab mereka untuk menghormati hak asasi manusia secara amali. Ia menawarkan panduan yang jelas dan mudah tentang bagaimana untuk menjawab soalan-soalan ini dengan maklumat yang relevan dan bermakna mengenai dasar, proses, dan prestasi syarikat berkenaan hak asasi manusia.

(f) Perjanjian Perkongsian Trans-Pasifik (TPPA)

Suruhanjaya, sejak 2012, telah memantau rundingan TPPA untuk memastikan bahawa Kerajaan mengutamakan aspek perlindungan seperti yang tertera di bawah Prinsip 9 UNGP, yang mengisytiharkan bahawa:

“Negara-negara patut mengekalkan ruang polisi domestik yang cukup untuk memenuhi kewajiban hak asasi manusia mereka dalam mengejar matlamat polisi berkenaan perniagaan bersama Negara-negara lain ataupun perusahaan-perusahaan perniagaan, sebagai contoh melalui kontrak atau triti pelaburan.”

Sebaik selesai rundingan pada 5 November, teks lengkap TPPA telah dibuka kepada orang ramai dan boleh dimuat turun dari laman web MITI. MITI juga mengalu-alukan sebarang input dan maklum balas daripada orang ramai berhubung TPPA. Terdapat 30 Bab TPPA yang meliputi pelbagai isu termasuk pelaburan, perolehan Kerajaan, harta intelek, tenaga kerja, dan penyelesaian pertikaian.

Pada 1 Disember, Suruhanjaya menerima memorandum mengenai kesan TPPA terhadap hak asasi manusia di Malaysia daripada beberapa Ahli Parlimen dan seorang bekas senator. Selanjutnya, Suruhanjaya bersetuju dalam mesyuarat bulanannya pada 8 Disember untuk menganjurkan PMB mengenai “TPPA dan Kesannya kepada Hak Asasi Manusia di Malaysia” pada bulan Januari 2016, dengan tumpuan kepada bab-bab terpilih, iaitu hak harta intelek, tenaga kerja, dan penyelesaian pertikaian, yang mungkin mempunyai kesan ke atas hak asasi manusia di Malaysia.

3. TINDAKAN SUSULAN KEPADA INKUIRI NASIONAL MENGENAI HAK TANAH ORANG ASLI/ASAL (NI)

Pada 30 April, Suruhanjaya melalui Bahagian Dasar dan Bahagian Promosi dan Perhubungan Awam telah mengadakan sesi taklimat mengenai hasil dapatan Pasukan Petugas Khas mengenai laporan Inkuiri Nasional.

Objektif sesi taklimat tersebut adalah seperti berikut:

- (i) Untuk mendapatkan maklumat mengenai perkembangan terkini mengenai hasil dapatan Pasukan Petugas Khas; dan

- (ii) Untuk mengenal pasti langkah-langkah susulan yang perlu diambil selaras dengan hasil dapatan laporan serta peranan pihak berkepentingan dalam memastikan keberkesanan pelaksanaan syor-syor laporan itu.

Taklimat tersebut telah disampaikan oleh En. Daniel Lo, Pegawai Khas (Hak Asasi Manusia) kepada YB Senator Datuk Paul Seng Kuan, dan dihadiri oleh 37 peserta termasuk wakil pelbagai organisasi Orang Asli/Asal dan juga ahli akademik.

Isu-isu berikut telah dibangkitkan semasa sesi taklimat tersebut:

- (i) Masyarakat pribumi melahirkan rasa kecewa terhadap **kelewatan** pihak Kerajaan menyiapkan laporan Pasukan Petugas Khas untuk makluman orang ramai dan masyarakat pribumi. Kebimbangan turut dibangkitkan mengenai kelewatan dalam melaksanakan syor-syor Pasukan Petugas Khas, yang menyebabkan dasar-dasar lama yang melanggar hak-hak Orang Asal masih terus diguna pakai.
- (ii) Terdapat dakwaan bahawa kelewatan pihak Kerajaan dalam melaksanakan cadangan-cadangan Pasukan Petugas Khas telah mengakibatkan pencerobohan yang berterusan ke atas tanah adat masyarakat pribumi.
- (iii) Memandangkan perbezaan konsep geran komunal antara Orang Asli/Asal di Semenanjung dan pribumi Sabah dan Sarawak, timbul keperluan untuk menggunakan terminologi yang berbeza untuk Orang Asli di Semenanjung dan pribumi Sabah dan Sarawak. Lanjutan dari itu, terdapat cadangan untuk memperincikan isu geran komunal di dalam laporan Pasukan Petugas Khas bagi mengelakkan sebarang kekeliruan.

Pada 3 Jun, YB Senator Datuk Paul Low Seng Kuan, Menteri di Jabatan Perdana Menteri, mengumumkan pembentukan Jawatankuasa Kabinet Mengenai Hak Tanah Adat, yang akan diketuai oleh Timbalan Perdana Menteri YAB Tan Sri Dato' Hj Muhyiddin Hj Mohd Yassin, untuk menangani, memantau, dan melaksanakan hasil laporan Pasukan Petugas Khas. Jawatankuasa Kabinet ini juga akan memainkan peranan sebagai Suruhanjaya Nasional yang bebas, selaras dengan salah satu daripada 18 cadangan yang dibuat oleh Suruhanjaya di dalam laporan NI. Walau bagaimanapun, selepas rombakan Kabinet yang berlaku pada 28 Julai, Suruhanjaya telah dimaklumkan bahawa pembentukan Jawatankuasa Kabinet ini telah ditangguhkan.

Suruhanjaya, di dalam meneruskan agenda ini, menggesa Kerajaan agar mempercepatkan pelaksanaan syor-syor di dalam laporan NI. Walau bagaimanapun, memandangkan kurangnya maklumat mengenai penubuhan serta perkembangan Jawatankuasa Kabinet mengenai hak tanah adat tersebut, Suruhanjaya bersetuju yang buat sementara ini, isu-isu NI akan dibangkitkan bersama-sama aduan Orang Asli/Asal yang lain di dalam perbincangan bersama Kerajaan negeri yang berkaitan. Suruhanjaya, di dalam Rancangan Kerja untuk 2016, akan

meneruskan aktiviti susulan untuk memantau pelaksanaan cadangan oleh agensi-agensi Kerajaan yang berkaitan.

4. PELAN TINDAKAN HAK ASASI MANUSIA KEBANGSAAN

Sejak pengumuman Kerajaan untuk membangunkan Pelan Tindakan Hak Asasi Manusia Kebangsaan (NHRAP) pada tahun 2010, Suruhanjaya secara konsisten telah memberi sokongan dan menggesa agar pelan tindakan tersebut dapat disiapkan dengan segera. Pada tahun 2015, Suruhanjaya, selaku salah satu daripada ahli-ahli Jawatankuasa Pemandu, telah mengemukakan kertas cadangan yang memetakan teras NHRAP bersama syor-syor yang diterima oleh Kerajaan di dalam Penilaian Penggalan Sejagat (UPR) Kedua kepada YB Puan Hajah Nancy Shukri, Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan YB Senator Datuk Paul Low Seng Kuan, Menteri di Jabatan Perdana Menteri yang bertanggungjawab bagi hak asasi manusia.

Suruhanjaya sentiasa mengesyorkan kepada Kerajaan untuk memberi keutamaan kepada pelaksanaan syor-syor yang diterima di dalam UPR serta penyertaan kepada triti-triti hak asasi manusia, dan menerapkan elemen-elemen tersebut ke dalam NHRAP. Oleh demikian, kertas cadangan tersebut telah disediakan dengan tujuan untuk menggariskan syor-syor yang diterima oleh Kerajaan semasa proses UPR Kedua dan memetakannya bersama teras cadangan NHRAP yang telah dipersetujui oleh Jawatankuasa Pemandu.

Suruhanjaya percaya bahawa sekiranya Kerajaan memberi respon dan keutamaan kepada 113 syor-syor UPR yang telah diterima secara penuh pada UPR Kedua, pada dasarnya ia akan mencerminkan lima teras NHRAP, iaitu Hak Sivil dan Politik; Hak Ekonomi, Sosial, Agama dan Kebudayaan; Hak Golongan Rentan; Hak Orang Asal; dan Tanggungjawab Antarabangsa, berserta bab khusus untuk Sabah dan Sarawak di dalam NHRAP yang dicadangkan. Sama seperti NHRAP, syor-syor UPR akan melibatkan usaha Kerajaan dalam penggubalan, penghapusan, pengukuhan, dan/atau kajian semula undang-undang, dalam usaha memastikan kemajuan dan perlindungan hak asasi manusia yang lebih meluas.

Pada bulan November, Bahagian Hal Ehwal Undang-Undang, Jabatan Perdana Menteri (BHEUU) telah melantik Hazizah & Co sebagai Perunding untuk membangunkan NHRAP. Suruhanjaya ingin mengulangi syornya bahawa NHRAP yang akan dibangunkan oleh Perunding haruslah praktikal, boleh dilaksanakan, dan berorientasikan tindakan. Memandangkan bahawa di dalam Mesyuarat Jawatankuasa Pemandu NHRAP yang pertama pada bulan Disember 2013, telah dipersetujui bahawa NHRAP ini akan siap dibangunkan pada tahun 2016 dan fasa pelaksanaannya akan bermula dari 2017 hingga 2021, Suruhanjaya oleh itu menggesa Kerajaan untuk memastikan pembangunan NHRAP oleh Perunding mematuhi garis masa yang diberikan, iaitu dalam tempoh 18 bulan (November 2015 hingga April 2017), untuk mengelakkan sebarang kelewatan lanjut.

5. JAWATANKUASA PEMILIH PARLIMEN

Berikutan pengumuman Kerajaan pada bulan Oktober 2012 tentang hasratnya untuk menubuhkan satu Jawatankuasa Pemilih Parlimen (PSC) mengenai hak asasi manusia, Suruhanjaya telah melibatkan diri secara aktif dan mengadakan perbincangan bersama pihak-pihak berkepentingan, termasuk BHEUU, untuk merealisasikan agenda ini. Suruhanjaya juga telah mengemukakan kertas cadangan mengenai penubuhan PSC tersebut, yang termasuk cadangan mengenai terma rujukannya, keahliannya, dan tempoh penubuhannya, kepada YB Senator Datuk Paul Low Seng Kuan dan YB Puan Hajah Nancy Shukri. Penubuhan PSC ini akan menjadi langkah sementara ke arah matlamat utama iaitu perdebatan penuh Parlimen mengenai Laporan Tahunan Suruhanjaya dan semua isu berkaitan hak asasi manusia, yang pasti akan mengukuhkan proses demokrasi.

6. KAJIAN MENGENAI KOMUNITI TRANSGENDER

Pada tahun ini, Suruhanjaya telah bersetuju untuk menjalankan satu kajian bagi mendapatkan maklumat mengenai diskriminasi yang dihadapi oleh komuniti transgender di negara ini. Walau bagaimanapun, disebabkan kekangan kewangan, dan disebabkan keputusan untuk menjalankan kajian tersebut telah dibuat pada penghujung tahun ini, Suruhanjaya memutuskan bahawa kajian itu akan bermula awal tahun 2016. Tujuan kajian ini adalah untuk menganalisis isu-isu komuniti transgender, dengan objektif seperti berikut:

- (i) Untuk memantau dan mengumpul maklumat berhubung diskriminasi terhadap golongan transgender, khususnya dalam bidang pekerjaan, kesihatan, pendidikan, perumahan, dan maruah diri;
- (ii) Untuk mempengaruhi/mengesyorkan perubahan dalam undang-undang dan dasar-dasar bagi perlindungan yang saksama terhadap masyarakat transgender; dan
- (iii) Untuk mewujudkan kesedaran mengenai keadaan dan pengalaman individu transgender.

Kajian tersebut kini dalam peringkat awal dan Bahagian Dasar sedang bekerjasama erat dengan kumpulan advokasi transgender dan pihak berkepentingan lain untuk memetakan masalah yang dihadapi oleh masyarakat tersebut.

7. HARAPAN MASA HADAPAN

Bahagian Dasar akan terus memantau tindakan Kerajaan berkenaan syor-syor Suruhanjaya, dan mengenal pasti isu-isu untuk tindakan advokasi selanjutnya. Pada tahun 2016, memandangkan komitmen Kerajaan untuk melaksanakan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) seperti yang diterima sebulat suara oleh 193 pemimpin Negara-negara Anggota PBB sewaktu upacara perasmian Sidang Kemuncak Khas PBB di New York pada 25 September yang lalu, Bahagian Dasar akan meneruskan kerjasama dengan Kerajaan dan menawarkan pandangan serta syor-syor terutamanya mengenai isu-isu yang berkaitan dengan hak asasi manusia.

Suruhanjaya, semasa sesi Retreat Rancangan Kerja 2016 yang telah diadakan pada 17-19 Oktober yang lalu, telah memutuskan bahawa SDG akan menjadi tema menyeluruh bagi program dan aktiviti Suruhanjaya sepanjang tempoh pelaksanaan SDG, memandangkan peranan yang perlu dimainkan oleh NHRI dalam mencapai SDG.

II. BAHAGIAN PEMBAHARUAN PERUNDANGAN DAN TRITI

Jika undang-undang harus mengenakan had yang tetap ke atas proses “pembesaran” di mana keadaan semulajadi hanya mengetahui satu proses yang berterusan, hasilnya akan menyebabkan ia menjadi tiruan dan kurang realistik dalam satu ruangan di mana undang-undang ia harus sensitif kepada pembangunan manusia dan perubahan sosial.

Lord Scarman

House of Lords

Gillick lwn West Norfolk dan Wisbech Area Health Authority dan seorang yang lain [1986] 1 AC 112

1. PEMANTAUAN PELAKSANAAN NEGARA TERHADAP TRITI ANTARABANGSA

(a) Konvensyen Mengenai Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi Terhadap Wanita (CEDAW)

Suruhanjaya akan mengemaskini isu-isu berkaitan hak-hak wanita di dalam Laporan Bebasnya yang akan datang. Suruhanjaya menegaskan pendiriannya berhubung penangguhan Laporan Negara dan menggesa Kerajaan supaya mempercepatkan penyerahannya.

(b) Konvensyen Mengenai Hak Kanak-Kanak (CRC)

Suruhanjaya telah dijemput ke Sesi Pemurnian Laporan Negara: Konvensyen Mengenai Hak Kanak-

Memandangkan Laporan Negara ini sudah lama tertangguh, Suruhanjaya berharap agar Kerajaan dapat mengemukakan laporan tersebut tanpa berlengah lagi.

Kanak (CRC) pada 18 Jun dan 27 Ogos 2015 oleh Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat (KPWKM). Objektif sesi tersebut adalah untuk mengumpul input dan statistik berkenaan isu yang melibatkan hak kanak-kanak, yang mana akan dimasukkan ke dalam Laporan Negara ke Jawatankuasa CRC. Suruhanjaya telah difahamkan bahawa draf terakhir Laporan Negara ke-2, ke-3 dan ke-4 akan dipanjangkan ke Suruhanjaya untuk komen lanjut. Memandangkan Laporan Negara ini sudah lama tertangguh, Suruhanjaya berharap agar Kerajaan dapat mengemukakan laporan tersebut tanpa berlengah lagi. Suruhanjaya amat berharap Kerajaan akan mengemukakan Laporan Negara secepat mungkin kerana Laporan Negara terakhir dikemukakan adalah pada 20 Disember 2006 dan ia sudah lama tertangguh.

(c) Konvensyen Mengenai Hak Orang Kurang Upaya (CRPD)

Suruhanjaya difahamkan ketika laporan ini ditulis, KPWKM sedang dalam proses mengemaskini draf Laporan Negara. Pada 4 November 2015, Suruhanjaya telah dijemput ke Sesi Konsultasi Laporan Negara: Konvensyen Mengenai Hak Orang Kurang Upaya (CRPD) dengan objektif untuk memuktamadkan Laporan Negara tersebut. Suruhanjaya difahamkan bahawa Kerajaan akan mengemukakan draf akhir Laporan Negara ke Pejabat Peguam Negara pada hujung tahun 2015.

2. RESERVASI TERHADAP CEDAW, CRC DAN CRPD

Selama bertahun-tahun, Suruhanjaya secara konsisten menggesa Kerajaan untuk menarik balik reservasinya ke atas CEDAW, CRC dan CRPD. Pada tahun 2014, Suruhanjaya telah menganjurkan tiga Perbincangan Meja Bulat (PMB) yang berasingan untuk membincangkan reservasi kepada Artikel tertentu di dalam CEDAW (17 April 2014), CRC (18 Jun 2014) dan CRPD (25 Jun 2014). Susulan kepada PMB tersebut, Suruhanjaya telah memutuskan untuk mengadakan satu Perbincangan Meja Bulat bersama organisasi masyarakat sivil (CSOs) bagi perbincangan khusus mengenai definisi 'penyeksaan' seperti yang termaktub di dalam Artikel 15 CRPD dan Artikel 37 CRC; serta maksud hak untuk memperoleh kewarganegaraan seperti yang dinyatakan di dalam Artikel 18 CRPD, Artikel 7 CRC dan Artikel 9 CEDAW.

Sebagai alternatif kepada pemansuhan ke atas hukuman rotan secara menyeluruh, Malaysia masih boleh mengekalkan hukuman rotan tetapi ia harus disertakan dengan perlindungan yang sesuai dalam melaksanakan hukuman tersebut.

PMB tersebut telah diadakan pada 12 Februari 2015 dengan objektif berikut:

- (i) untuk menyediakan platform terbuka kepada semua peserta untuk menyatakan dan menghuraikan pandangan mereka mengenai definisi penyeksaan dan hak untuk memperoleh kewarganegaraan dalam konteks Malaysia; dan
- (ii) untuk merumuskan cadangan-cadangan yang akan dipanjangkan kepada Kerajaan untuk pertimbangan.

PMB tersebut telah dihadiri oleh pelbagai CSOs, termasuk Majlis Peguam Malaysia, *Protect and Save the Children Association of Selangor and Kuala Lumpur*, *United Nations Children's Fund (UNICEF) Malaysia*, *Malaysian Child Resource Institute (MCRI)*, ahli akademik dari Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM), Universiti Teknologi MARA (UiTM), Jabatan Pembangunan Orang Kurang Upaya (Majlis Kebangsaan Bagi OKU), Majlis Keselamatan Negara (MKN), *All Women's Action Society (AWAM)*, wakil dari PERMATA PINTAR, Jabatan Perdana Menteri serta bekas ahli Jawatankuasa CEDAW. Turut sama hadir adalah wakil dari Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat (KPWKM) untuk melihat prosiding dan berkongsi perkembangan terkini mengenai kerja-kerja mereka berkenaan reservasi yang dinyatakan oleh Malaysia.

Isu-isu yang dibangkitkan di dalam PMB berkaitan definisi 'penyeksaan' adalah seperti berikut:

- (i) Sebagai alternatif kepada pemansuhan ke atas hukuman rotan secara menyeluruh, Malaysia masih boleh mengekalkan hukuman rotan, tetapi tertakluk kepada perlindungan tertentu yang sesuai. Prosedur serta garis panduan yang sesuai berhubung pelaksanaan adalah perlu kerana kebanyakan masyarakat Malaysia masih terikat dengan amalan hukuman rotan sebagai salah satu kaedah tradisional dalam mendisiplinkan kanak-kanak. Oleh itu, semua pihak berkepentingan perlu mengambil kira amalan terbaik yang boleh dilaksanakan untuk memastikan kaedah yang digunakan untuk mendisiplinkan kanak-kanak boleh digunapakai dengan baik dan tidak terjumlah kepada pelakuan kejam;
- (ii) Pemulihan akan menjadi kaedah terbaik mendisiplinkan kanak-kanak yang boleh diimplementasi oleh Kerajaan, memandangkan pelaksanaan hukuman rotan boleh memberi kesan negatif kepada kanak-kanak. Para peserta bersetuju bahawa konsep pemulihan samada melalui peralihan (*diversion*), keadilan restorative, atau bentuk pemulihan lain, akan mengajar kanak-kanak untuk bertanggungjawab ke atas kesalahan yang dilakukan;
- (iii) Memberi ganjaran kepada kanak-kanak yang berkelakuan baik akan membantu dan menggalakkan mereka untuk mengubah tingkah laku mereka;
- (iv) Dalam usaha membangunkan sistem sokongan yang baik bagi pentadbiran keadilan juvana, serta memastikan sistem tersebut efektif, Kerajaan perlu memperuntukkan

peruntukan yang mencukupi di dalam Belanjawan Negara bagi tujuan tersebut dan menyediakan sumber dan kakitangan sokongan yang mencukupi seperti pakar psikologi kanak-kanak dan kaunselor;

- (v) Para peserta menekankan kepentingan pendidikan awal kanak-kanak serta pendidikan keibubapaan dan mencadangkan bahawa ibu bapa perlu meneroka pendekatan alternatif dalam mendisiplinkan kanak-kanak;
- (vi) Para peserta bimbang dengan undang-undang dan peraturan yang sedia ada di Malaysia yang membenarkan hukuman rotan dan sebat. Adalah disyorkan bahawa sebarang pindaan undang-undang harus mencerminkan semangat CRC dan agensi-agensi yang berkaitan perlu mengkaji semula undang-undang dan peraturan sedia ada, misalnya dari segi umur tanggungjawab jenayah dan hukuman sebat;
- (vii) Skop seksyen 17(2) Akta Kanak-kanak 2001 perlu diperluaskan untuk memasukkan sebarang bentuk penderaan fizikal, emosi dan seksual ke atas kanak-kanak. Para peserta turut menegaskan bahawa peruntukan khas perlu dimasukkan yang menyatakan secara jelas bahawa Akta Kanak-kanak akan diutamakan berbanding undang-undang lain di mana kanak-kanak adalah berkaitan; dan
- (viii) Terdapat cadangan untuk agensi-agensi berkaitan seperti Kementerian Pendidikan dan Jabatan Kebajikan Masyarakat untuk mengkaji semula Prosedur Operasi Standard (SOP), garis panduan, dasar dan modul latihan guru untuk memperkenalkan kaedah alternatif untuk mendisiplinkan kanak-kanak.

Pelbagai isu penting mengenai hak untuk memperoleh kewarganegaraan telah dibangkitkan oleh para peserta. Ia adalah seperti berikut:

- (i) Mesyuarat mengambil maklum bahawa halangan utama untuk menarik semula reservasi ini disebabkan kerumitan isu kewarganegaraan, khususnya sama ada pendaftaran itu ditafsirkan sebagai penganugerahan automatik kewarganegaraan Malaysia;
- (ii) KPWKM menjemput para peserta untuk mempertimbangkan definisi 'untuk memperoleh kewarganegaraan' dan memberi cadangan lanjut bahawa ia bermakna bahawa semua individu mempunyai peluang untuk memohon kewarganegaraan yang mana bertentangan dengan penganugerahan automatik. Oleh itu, ia boleh digunakan sebagai justifikasi untuk menarik semula reservasi tersebut;
- (iii) Terdapat juga cadangan untuk mewujudkan satu senarai untuk membezakan pelbagai jenis situasi. Senarai cadangan jenis-jenis kategori berbeza yang dikemukakan oleh para peserta termasuk:
 - Kanak-kanak yang dilahirkan oleh ibu bapa warganegara Malaysia;
 - Kanak-kanak yang dilahirkan oleh ibu atau bapa warganegara Malaysia;

- Kanak-kanak yang dilahirkan di Malaysia tetapi tidak mempunyai dokumen peribadi;
 - Faktor agama misalnya kanak-kanak Islam dan bukan Islam;
 - Kanak-kanak yang dilahirkan oleh warga asing; dan
 - Anak angkat.
- (iv) Kuasa budi bicara Menteri seperti yang termaktub di bawah Perkara 15A Perlembagaan Persekutuan hendaklah dilaksanakan dan bukannya menolak semua permohonan begitu sahaja;
- (v) Berhubung dengan isu pengambilan anak angkat, Mesyuarat telah dimaklumkan bahawa kewarganegaraan tidak akan dianugerahkan secara automatik kepada kanak-kanak bukan warganegara selepas pengambilan anak angkat oleh rakyat Malaysia. Ia adalah satu keistimewaan yang dianugerahkan oleh Kerajaan kepada individu;
- (vi) Para peserta bersetuju bahawa kewarganegaraan bukan satu penganugerahan automatik dan ini harus menjadi asas dalam mentafsir tanggungjawab yang dinyatakan di dalam triti.

Semua input telah dikemukakan kepada KPWKM untuk membantu dalam kajian mereka berhubung isu-isu ini.

3. KOVENAN ANTARABANGSA MENGENAI HAK EKONOMI, SOSIAL DAN KEBUDAYAAN (ICESCR)

Sejak penubuhannya, Suruhanjaya konsisten dalam saranannya kepada kerajaan untuk menyertai baki instrumen antarabangsa hak asasi manusia, termasuk ICESCR. Untuk memperkuatkan usaha tersebut, Suruhanjaya telah mengadakan dua Perbincangan Meja Bulat (PMB) mengenai ICESCR secara berasingan dengan Badan bukan Kerajaan (NGOs) dan agensi kerajaan masing-masing pada 27 Mac dan 22 Ogos 2013 di Kuala Lumpur.

Dalam usaha untuk memahami isu-isu ICESCR dari pandangan komuniti di Sabah dan Sarawak, Suruhanjaya telah mengadakan PMB yang sama melibatkan pihak berkepentingan yang berkaitan, agensi kerajaan dan ahli akademik di Kota Kinabalu dan Kuching.

PMB di Kota Kinabalu, Sabah telah diadakan pada 13 Mei 2015 dan pelbagai isu penting diketengahkan semasa perbincangan tersebut, diringkaskan seperti berikut:

- (i) Kerajaan perlu maklumkan kepada Suruhanjaya mengenai alasan rasmi terhadap keputusannya untuk tidak meratifikasi/menyertai ICESCR;
- (ii) Terdapat beberapa undang-undang kecil tempatan yang tidak selaras dengan Artikel yang termaktub di dalam ICESCR. Kemudahan yang tidak mesra pengguna

misalnya di Kota Kinabalu telah mengganggu keselesaan dan kesenangan orang kurang upaya. Oleh itu, dicadangkan bahawa semua pihak berkepentingan yang berkaitan memperkenalkan undang-undang kecil tertentu dan menguatkuasakan sepenuhnya;

- (iii) Kadar pengangguran semakin meningkat dan tiada peluang pekerjaan kepada anak-anak muda di Sabah secara tidak langsung telah menyumbang kepada kemiskinan;
- (iv) Berhubung dengan kemiskinan, para peserta juga menekankan bahawa kemiskinan telah menghalang akses orang Sabah/Asal kepada perubatan serta kemudahan pendidikan. Walau bagaimanapun, sebagai maklum balas, Mesyuarat dimaklumkan bahawa beberapa program telah dibangunkan dan diperkenalkan oleh Kerajaan untuk mengurangkan kemiskinan. Malangnya, terdapat ibu bapa yang enggan membenarkan anak-anak mereka untuk mengambil bahagian dalam program-program tersebut;
- (v) Penempatan yang tidak mengikut prosedur telah mengganggu pembangunan Sabah. Kehadiran warga asing dan imigran yang tidak mengikut prosedur yang mengatasi rakyat Sabah telah menjejaskan landskap ekonomi dan sosial di Sabah;
- (vi) Turut dibangkitkan adalah polisi sedia ada mengenai pendidikan kanak-kanak imigran yang tidak mengikut prosedur hendaklah ditangani dan dikaji semula kerana masa depan mereka akan terjejas tanpa pendidikan. Sebagai maklum balas, Majlis Keselamatan Dalam Negeri Sabah menyatakan bahawa Majlis telah menubuhkan 12 buah sekolah untuk kanak-kanak tanpa dokumen, tanpa kerakyatan serta pelarian;
- (vii) Definisi 'budaya' dalam ICESCR perlu diperluas; dan
- (viii) Adalah disyorkan bahawa pihak berkepentingan yang berkenaan perlu menjalankan kajian menyeluruh dan menerima pakai amalan terbaik daripada negara-negara lain dalam usaha untuk memperbaiki kelemahan dalam sistem di Malaysia. Hong Kong dan Australia telah dinyatakan sebagai contoh yang Malaysia boleh contohi.

Kehadiran warga asing dan imigran secara tidak teratur yang mengatasi rakyat Sabah telah menjejaskan landskap ekonomi dan sosial di Sabah

Sementara itu, PMB di Kuching, Sarawak telah diadakan pada 12 Ogos 2015. Sepanjang perbincangan, Suruhanjaya telah mengambil maklum kebimbangan yang dibangkitkan oleh para peserta, yang antara lain termasuk:

- (i) Telah dibangkitkan mengenai istilah Orang Asal/Asli yang digunakan oleh Suruhanjaya dalam merujuk masyarakat pribumi di Sabah dan Sarawak adalah tidak tepat. Ia telah

dicadangkan bahawa Suruhanjaya menggunakan istilah 'Bumiputera' di dalam kertas kerja/kerja-kerjanya pada masa hadapan;

- (ii) Disyorkan bahawa Kerajaan memasukkan bahasa pribumi sebagai satu medium dalam sistem pendidikan formal Malaysia;
- (iii) Terdapat kebimbangan di kalangan rakyat Sarawak mengenai bahasa tempatan dan etnik mereka kerana mereka percaya bahasa adalah sebahagian daripada identiti budaya mereka;
- (iv) Kemunculan peranti elektronik yang canggih telah terbukti menjadi alat yang berkesan dalam membantu para pekerja untuk melaksanakan tugas-tugas mereka di pejabat. Walau bagaimanapun, ketergantungan kepada peranti tersebut juga membawa kepada kesan negatif seperti pengabaian tanggungjawab terhadap keluarga;
- (v) Sebahagian daripada peraturan mengenai pengurusan syarikat serta dasar dan undang-undang berkaitan hak untuk bekerja telah dibangunkan secara munasabah. Namun, walaupun mempunyai instrumen sebegitu, pelaksanaan instrumen tersebut masih kurang;
- (vi) Salah faham di kalangan masyarakat mengenai pemakaian seksyen 5² dan 6³ Kanun Tanah Sarawak telah menjejaskan hak-hak pemilik tanah adat (NCR); dan
- (vii) Kekurangan bilangan kakitangan perubatan yang ditempatkan di hospital/klinik dan masalah logistik yang dihadapi oleh rakyat di kawasan luar bandar merupakan antara halangan kepada akses penjagaan kesihatan yang berkualiti.

Suruhanjaya akan terus menggesa Kerajaan untuk meratifikasi/menyertai baki triti-triti hak asasi manusia utama serta meneruskan kerjasama dengan agensi-agensi berkaitan terutamanya dalam memberi input dan cadangan-cadangan untuk pertimbangan dan tindakan mereka pada masa hadapan.

4. KONVENSYEN MENENTANG PENYEKSAAN DAN HUKUMAN LAIN YANG ZALIM, TIDAK BERPERIKEMANUSIAAN ATAU MENJATUHKAN MARUAH (CAT)

Malaysia masih lagi belum menyertai Konvensyen Menentang Penyeksaan dan Hukuman Lain yang Zalim, Tidak Berperikemanusiaan atau Menjatuhkan Maruah (CAT), dan dalam Penilaian Penggalan Sejagat (UPR) yang terkini, walaupun terdapat beberapa cadangan

2 Seksyen 5 Kanun Tanah Sarawak menjelaskan mengenai isu Hak Tanah Adat.

3 Seksyen 6 Kanun Tanah Sarawak adalah mengenai perkara-perkara Rizab Komunal Anak Negeri.

penyertaan kepada CAT, Kerajaan menegaskan bahawa mereka tidak berada dalam keadaan untuk menandatangani dan meratifikasi CAT dengan segera.⁴ Kerajaan walau bagaimanapun, mengambil maklum latihan-latihan yang dikendalikan oleh Suruhanjaya kepada anggota penguatkuasa undang-undang bagi memastikan tindakan mereka selari dengan piawaian hak asasi manusia antarabangsa.

Malaysia sebagai Negara Pihak kepada Suruhanjaya Antara Kerajaan ASEAN Mengenai Hak Asasi Manusia (AICHR) telah terlibat secara aktif dalam mendraf Deklarasi Hak Asasi Manusia ASEAN serta merupakan penandatangan kepada Deklarasi tersebut. Artikel 14 menyatakan bahawa tiada seorang pun boleh tertakluk kepada penyesaan atau hukuman yang zalim, tidak berperikemanusiaan atau menjatuhkan maruah.

Kerajaan mengambil maklum akan latihan-latihan yang dikendalikan oleh Suruhanjaya kepada anggota penguatkuasa undang-undang bagi memastikan tindakan mereka selari dengan piawaian hak asasi manusia antarabangsa.

Suruhanjaya berpendapat bahawa beberapa siri PMB perlu diadakan bagi membincangkan dengan lebih lanjut akan kemungkinan penyertaan kepada Konvensyen ini serta untuk melihat undang-undang dan dasar yang boleh menyokong kepada penyertaan kepada Konvensyen ini. Justeru itu, tiga PMB bersama pihak berkepentingan yang berkaitan telah diadakan di Sabah, Kuala Lumpur dan Sarawak. Objektif PMB adalah seperti berikut:

- (i) Untuk bekerjasama dengan badan-badan agama Islam bagi membincangkan isu-isu mengenai penyesaan dan hukuman lain yang zalim, tidak berperikemanusiaan dan menjatuhkan maruah atau hukuman lain di negara ini dari perspektif Islam, serta untuk mengkaji semula keserasian antara hukuman di bawah undang-undang Syariah dan peruntukan di bawah CAT;
- (ii) Untuk mempertimbangkan, sebagai pengganti kepada hukuman rotan, hukuman alternatif akan menjadi lebih berkesan dalam pencegahan jenayah; dan
- (iii) Untuk merumuskan pandangan serta syor yang boleh dimajukan kepada Kerajaan sebagai cadangan.

Syor dan kesimpulan yang diringkaskan dari PMB tersebut adalah seperti berikut:

- (i) Undang-undang adat antarabangsa menyatakan bahawa sesebuah negara perlu

4 Laporan Kumpulan Kerja berhubung Penilaian Penggalan Sejagat. Malaysia. A/HRC/25/10/Add.1

mengambil langkah-langkah untuk mencegah dan melarang penyeksaan, walaupun tanpa penyertaan kepada CAT. Oleh yang demikian, Kerajaan hendaklah menegakkan prinsip-prinsip larangan terhadap penyeksaan dengan mengambil langkah-langkah yang perlu dalam menghapuskan penyeksaan;

- (ii) Pelaksanaan hukuman mati di Negara ini semata-mata tidak terjumlah kepada penyeksaan di bawah CAT, oleh itu, ia tidak seharusnya dilihat sebagai satu halangan bagi penyertaan kepada Konvensyen ini;
- (iii) Bagi menunjukkan penentangan terhadap penyeksaan, Kerajaan mesti menarik semula reservasi ke atas artikel yang melarang penyeksaan di bawah instrument antarabangsa lain seperti Artikel 37 Konvensyen Mengenai Hak Kanak-kanak (CRC) serta Artikel 15 Konvensyen Mengenai Hak Orang Kurang Upaya (CRPD);
- (iv) Kerajaan mesti melihat kepada bentuk hukuman alternatif yang tidak terjumlah kepada penyeksaan sepertimana yang telah ditakrifkan di bawah CAT. Sebagai contoh, sebatan yang dikenakan ke atas pesalah dewasa hendaklah digantikan dengan perintah khidmat masyarakat;
- (v) Inisiatif Jabatan Penjara mencari alternatif kepada pemenjaraan dengan menggunakan Akta Kehadiran Wajib 1954 harus dipuji sebagai satu langkah positif bagi mengurangkan kepadatan di dalam penjara serta menggalakkan pemulihan yang positif para pesalah;
- (vi) Kerajaan hendaklah mengkaji semula keberkesanan hukuman rotan, soal siasat yang dibuat secara paksaan, dan lain-lain bentuk tindakan yang terjumlah kepada penyeksaan di bawah CAT dalam mencegah jenayah serta dalam mendapatkan maklumat;
- (vii) Malaysia tidak seharusnya mengatakan bahawa ia sudah bersedia untuk menyertai Konvensyen ini hanya setelah undang-undang dan dasar selari sepenuhnya dengan CAT, kerana penyertaan hendaklah menjadi asas kepada perubahan dan penambahbaikan secara berperingkat;
- (viii) Berhubung keserasian di antara undang-undang Syariah dan CAT, dinyatakan bahawa hukuman rotan di bawah undang-undang Syariah bukan bertujuan untuk memberi kesakitan tetapi untuk memalukan pesalah. Niat hukuman tersebut untuk memalukan pesalah adalah bertentangan dengan objektif di bawah CAT yang mana termasuk mencegah kepada layanan atau hukuman yang menjatuhkan maruah;
- (ix) Berhubung kes-kes yang kurang serius, kaedah peralihan (*Diversion*) telah dicadangkan sebagai satu alternatif untuk berurusan dengan pesalah kanak-kanak kerana menghantar mereka ke sekolah pemulihan masih belum terbukti berkesan. Kaedah ini hendaklah juga terpakai ke atas pesalah dewasa;

- (x) Berhubung hukuman mati, pelaksanaan hukuman mati oleh kebanyakan negara tidak menjadikannya mencabul peruntukan di bawah CAT. Kebimbangan utama CAT berkenaan hukuman mati adalah layanan serta hukuman terhadap pesalah yang disabitkan yang menunggu pelaksanaan hukuman, seperti pemenjaraan yang berpanjangan yang mana ia terjumlah kepada layanan yang zalim dan menjatuhkan maruah; dan
- (xi) Hukuman mati mandatory, khususnya dalam kes-kes pengedaran dadah, mungkin tidak mencapai keputusan yang diinginkan kerana tiada bukti kukuh yang menunjukkan bahawa terdapat pengurangan bagi kesalahan itu akibat pelaksanaan hukuman mati. Kerajaan perlu mengkaji semula undang-undang dan dasar berhubung isu ini bagi mencapai keputusan yang lebih positif dalam memerangi pengedaran dadah.

5. CADANGAN PINDAAN KEPADA AKTA SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA 1999

Pada tahun 2012 dan 2013, Suruhanjaya telah membuat beberapa cadangan bagi menangani persepsi masyarakat terhadap kebebasannya dan juga sekatan yang menghalang keberkesanan Suruhanjaya dalam menjalankan tugas dan fungsinya.⁵

Suruhanjaya telah dijemput oleh Bahagian Hal-Ehwal Undang-undang Jabatan Perdana Menteri (BHEUU) bagi membentangkan beberapa cadangan pindaan kepada Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia 1999 (Akta 597) kepada wakil-wakil agensi Kerajaan antaranya termasuk Dato' Azailiza Mohd Ahad, Peguam Cara Negara, Jabatan Peguam Negara; Dato' Sri Noor Rashid bin Ibrahim, Timbalan Ketua Polis Negara; dan Dato' Nursiah Arshad, Ketua Pengarah BHEUU pada 3 Ogos 2015 di pejabat BHEUU, Putrajaya. Mesyuarat tersebut dipengerusikan bersama oleh YB Puan Hajah Nancy Shukri dan YB Senator Dato' Paul Low, yang masing-masing merupakan Menteri di Jabatan Perdana Menteri.

Suruhanjaya mengulangi pindaannya yang dicadangkan sebelum ini yang termasuk mandat Suruhanjaya untuk melawat tempat-tempat tahanan tanpa notis awal; pemilihan dan terma pelantikan Pesuruhjaya; sama ada untuk melantik Pesuruhjaya sepenuh masa atau sambilan; kuasa Suruhanjaya untuk campur tangan dalam kes-kes mahkamah dan untuk melaksanakan mediasi; perbincangan

*Maklum balas
yang diberikan oleh
Menteri-menteri
dan agensi Kerajaan
berhubung cadangan
pindaan adalah tidak
memberangsangkan
– hampir semua
cadangan pindaan
ditolak oleh pihak-
pihak berkepentingan.*

5 Laporan Tahunan SUHAKAM 2012, ms 88 dan Laporan Tahunan SUHAKAM 2013, ms 94.

laporan Suruhanjaya di Parlimen; serta konsultasi dengan Suruhanjaya berhubung penggubalan dan pindaan undang-undang.

Lanjutan kepada cadangan yang dibuat sebelum ini, Suruhanjaya seterusnya telah mencadangkan bahawa dana yang mencukupi hendaklah diluluskan oleh Parlimen selepas mengkaji semula cadangan bajet tahunan Suruhanjaya; pengenalan seksyen baru yang menjelaskan hak Suruhanjaya untuk hadir sebagai *Amicus Curiae* perlu diperkenalkan; serta kuasa untuk mengeluarkan Pengerusi dari pejabatnya di bawah seksyen 10(c)⁶ hendaklah hanya dilakukan oleh “Ketua Setiausaha Negara yang hendaklah menjadi Pengerusi Jawatankuasa Pemilihan”.

Maklum balas yang diberikan oleh Menteri-menteri dan agensi Kerajaan berhubung cadangan pindaan adalah tidak memberangsangkan – hampir semua cadangan pindaan ditolak oleh pihak-pihak berkepentingan. Walau bagaimanapun, Mesyuarat telah menyatakan bahawa cadangan bagi meminda seksyen 10(c) untuk menggantikan perkataan “Menteri” kepada “Ketua Setiausaha Negara yang hendaklah menjadi Pengerusi Jawatankuasa Pemilihan” akan dipertimbangkan.

Selain daripada itu, adalah dipersetujui ketika Mesyuarat bahawa agensi yang terbabit mengadakan perbincangan berasingan dengan Suruhanjaya bagi membincangkan alternative atau pengurusan pentadbiran bagi membolehkan Suruhanjaya untuk melaksanakan mandatnya dengan lebih efektif.

Suruhanjaya tidak kecewa dengan halangan ini dan akan terus mengetengahkan perkara ini, kerana Suruhanjaya berpendapat bahawa pindaan-pindaan ini adalah penting untuk meningkatkan keberkesanan Suruhanjaya, menjelaskan peruntukan yang kabur dan memastikan Akta ini sepenuhnya selaras dengan Prinsip Paris dan Prinsip Belgrade.

6. PERANAN SURUHANJAYA DI MAHKAMAH

(a) Mahkamah Sivil

Sejak 2010, Suruhanjaya telah bertindak sebagai peguam pemerhati dalam 17 kes. Bagi tahun 2015, Suruhanjaya telah bertindak sebagai peguam pemerhati di Mahkamah Sesyen, Mahkamah Tinggi, Mahkamah Rayuan dan Mahkamah Persekutuan di dalam kes-kes seperti berikut:

- (i) Navin A/L Moorthy lwn Ketua Pengarah Jabatan Pendaftaran Negara, Kementerian Dalam Negeri dan Kerajaan Malaysia; kes mengenai kewarganegaraan kanak-kanak;

6 Seksyen 10. Seseorang anggota Suriuhanjaya boleh dipecat daripada jawatan oleh Yang di-Pertuan Agong jika – (c) anggota itu tidak menghadiri tiga kali berturut-turut mesyuarat Suruhanjaya tanpa mendapat kebenaran Suruhanjaya atau, dalam hal Pengerusi, tanpa kebenaran Menteri.

- (ii) Timbalan Pendakwa Raya Iwn Azmi Sharom; kes berhubung Akta Hasutan 1948;
- (iii) Timbalan Pendakwa Raya Iwn Abdullah Zaik; kes berhubung Akta Hasutan 1948;
- (iv) Viran A/L Nagapan Iwn Deepa A/P Subramaniam; kes mengenai hak penjagaan anak selepas pertukaran agama sebelah pihak pasangan ke dalam agama Islam;
- (v) Kerajaan Negeri Sembilan & 4 yang lain Iwn Mohammed Juzaili bin Mohd. Khamis & 2 yang lain; kes mengenai kebebasan meluahkan pendapat;
- (vi) Dharshini A/P Ganeson Iwn Doraisingam A/L Thambirajah; kes mengenai hak penjagaan kanak-kanak bermasalah pembelajaran;
- (vii) Lena Rasathi A. Hendry Iwn Pendakwa Raya; kes mengenai kebebasan meluahkan pendapat;
- (viii) Pengarah Perhutanan Sarawak & seorang lagi Iwn TR Sandah A/K Tabau & yang lain-lain; kes mengenai Hak Tanah Adat; dan
- (ix) Michael Jayakumar Deveraj Iwn Kementerian Kesihatan Malaysia & 2 yang lain; kes mengenai permohonan untuk Semakan Kehakiman bagi Perintah Bayaran Perubatan (bagi warga asing).

Suruhanjaya telah diwakili oleh beberapa peguam dari Majlis Peguam Malaysia iaitu Encik Andrew Khoo, Encik Roger Chan Weng Keng, Puan Siti Zabedah Kasim dan Puan Sharifah Norafisah Syaid Abas Al-Juffrie, yang mana perkhidmatan *pro bono* mereka amat dihargai oleh Suruhanjaya.

(b) Mahkamah Syariah

Pada bulan Januari, Suruhanjaya telah mengambil inisiatif mengadakan mesyuarat bersama Jabatan Kehakiman Syariah Selangor (JAKESS) untuk mencadangkan kemungkinan untuk bertindak sebagai peguam pemerhati di Mahkamah Syariah berhubung perkara-perkara yang berkaitan dengan hak asasi manusia dan Islam. Inisiatif ini bertitik-tolak daripada beberapa aduan berkaitan dengan perkara-perkara yang didengari di Mahkamah Syariah, dengan tujuan untuk terus menyokong prinsip hak asasi manusia seperti yang ditekankan dalam ajaran Islam yang menyeru kepada perlindungan individu, terutamanya wanita dan kanak-kanak, daripada hukuman yang tidak adil.

Ajaran Islam yang menekankan kepada perlindungan individu daripada hukuman yang tidak adil terutamanya terhadap wanita dan kanak-kanak

Susulan daripada mesyuarat bersama JAKES, Suruhanjaya telah mengadakan beberapa mesyuarat bersama Jabatan Kehakiman Syariah Malaysia (JKSM) sepanjang tahun 2015 bagi memuktamadkan pengaturan dan memperhalusi prosedur-prosedur yang diperlukan dalam perkara seperti pelantikan peguam bagi pihak Suruhanjaya.

Perbincangan lanjut bersama Persatuan Peguam Syarie Malaysia (PGSM) diadakan pada 18 September 2015 bagi membincangkan pelantikan peguam daripada PGSM yang akan mewakili Suruhanjaya sebagai peguam pemerhati. Ahli Mesyuarat turut membincangkan mengenai Prosedur Operasi Standard (SOP) yang akan digunapakai sebagai garis panduan di Mahkamah Syariah.

Dengan sokongan JKSM dan JAKES, Suruhanjaya berharap menjelang 2016, Suruhanjaya dapat bertindak sebagai peguam pemerhati di dalam kes-kes syariah bagi membantu mahkamah serta menyalurkan nasihat berhubung prinsip hak asasi manusia kepada hakim-hakim Mahkamah Syariah.

7. ANTI HUKUMAN MATI

Pada tahun 2015, Suruhanjaya telah menganjurkan dua mesyuarat bersama wakil dari persatuan-persatuan agama dan ahli akademik bagi mendapatkan pandangan dan input mengenai isu-isu berhubung hukuman mati daripada perspektif agama. Kedua-dua mesyuarat tersebut berlangsung pada 9 April dan 5 Ogos 2015.

Pelbagai isu yang diketengahkan dalam perbincangan tersebut, diringkaskan seperti berikut:

- (i) Wakil dari Persatuan Buddhist Kuala Lumpur & Selangor (PBSKL), menyatakan sokongan mereka terhadap pemansuhan hukuman mati kerana, menurut agama Buddha, peluang kedua serta kesempatan untuk mengubah diri hendaklah diberikan kepada pesalah. Secara prinsipnya, agama Buddha tidak menyokong pelaksanaan hukuman mati kerana ia bertentangan dengan ajaran agama Buddha yang menghargai kehidupan dan tiada seorang pun dibenarkan untuk mengambil nyawa orang lain;
- (ii) Wakil dari Persekutuan Kristian Malaysia (CFM) menyatakan bahawa prinsip hukuman mati dalam tradisi utama agama Kristian adalah berdasarkan prinsip “nyawa dibalas nyawa”. Walau bagaimanapun, dalam tempoh 40 tahun yang lalu, banyak gerakan agama Kristian percaya bahawa hukuman mati akan mengakibatkan kemudaratan yang lebih besar kepada orang yang disabitkan serta kepada kaum keluarga;
- (iii) Menurut kitab-kitab agama Hindu, hukuman mati adalah dibenarkan dalam keadaan tertentu tetapi terdapat juga beberapa teks agama yang melarang pelaksanaan hukuman mati. Di dalam Sastra Dharma misalnya, menggambarkan jenis-jenis kesalahan jenayah dan hukuman yang berbeza, termasuk hukuman mati dalam beberapa keadaan,

contohnya, bagi kesalahan seperti membunuh dan khianat. Walau bagaimanapun, dalam kitab lain iaitu Mahabharata, menentang penggunaan hukuman mati;

- (iv) Dalam fahaman Taoisme, kehidupan adalah suci dan hanya Tuhan mempunyai kuasa untuk mengambil nyawa manusia. Oleh itu, konsep hukuman mati adalah tidak wujud dalam fahaman Taoisme;
- (v) Sementara itu, dalam agama Islam, terdapat kesalahan-kesalahan di bawah undang-undang Hudud yang dihukum dengan hukuman mati iaitu kesalahan zina, rompakan berkumpulan, memerangi Kerajaan dan murtad. Dalam konteks undang-undang Qisas, adalah tidak menjadi kewajipan bagi pembunuh yang disabitkan dihukum dengan hukuman mati kerana waris mangsa boleh untuk memilih memaafkan dan memohon pampasan (Diyat) bagi menebus kesalahan tersebut;
- (vi) Menurut undang-undang Takzir (hukuman yang digubal oleh Kerajaan), terdapat perdebatan di kalangan para ulama mengenai hukuman yang paling tinggi di bawah undang-undang Takzir. Misalnya, sesetengah ulama menghujahkan bahawa kesan negatif dadah terhadap masyarakat menjadikan kesalahan pengedaran dadah sama dengan kesalahan yang dihukum di bawah undang-undang Hudud. Maka, hukuman mati wajar dikenakan ke atas pesalah bagi kes-kes berkaitan dadah;
- (vii) Dalam agama Islam, adalah penting dan menjadi kewajipan untuk mengelakkan keraguan dalam mana-mana kes. Bukti yang dikemukakan di hadapan mahkamah hendaklah tepat dan konklusif serta tiada sebarang keraguan ditimbulkan di mana-mana peringkat prosedur;
- (viii) Semua peserta menekankan keperluan kepada perbicaraan yang adil di dalam kes-kes yang melibatkan hukuman mati; dan
- (ix) Semua peserta juga menyatakan bahawa jika pemenjaraan dipertimbangkan sebagai hukuman alternatif bagi kesalahan berat, kesan terhadap semua pihak yang terlibat perlu dikaji dan diteliti dengan lebih lanjut.

Suruhanjaya mengambil maklum bahawa terdapat pelbagai nilai sejagat yang merujuk kepada kesucian kehidupan di dalam semua agama, dan oleh itu, nilai-nilai sejagat ini perlu dipertimbangkan dan disertakan ke dalam peraturan serta undang-undang Malaysia.

Selain daripada mesyuarat di atas, Suruhanjaya juga bersetuju menjadi salah seorang rakan kerjasama bagi Kongres Asia Serantau Pertama Mengenai Hukuman Mati yang dianjurkan oleh *Ensemble Contre La Peine De Mort* (ECPM), sebuah Badan bukan Kerajaan berpangkalan di Perancis yang bertanggungjawab dalam mempromosikan pemansuhan hukuman mati di seluruh dunia. Kongres tersebut berlangsung di Hotel Renaissance, Kuala Lumpur dari 11-12 Jun 2015.

8. KAJIAN SEMULA UNDANG-UNDANG

(a) Akta Pencegahan Keganasan 2015 (POTA)

Penahanan pencegahan atau penahanan tanpa perbicaraan adalah bertentangan dengan prinsip utama hak asasi manusia. Walaupun situasi global terhadap keganasan mewajarkan keperluan bagi Kerajaan untuk menggubal undang-undang baru untuk mengekalkan ketenteraman awam dan menyingkirkan permusuhan yang boleh menjejaskan negara, undang-undang itu sendiri tidak boleh menindas serta menafikan hak-hak asas yang termaktub di dalam Perlembagaan Persekutuan.

Walaupun Suruhanjaya mengalu-alukan pendekatan progresif yang diambil oleh Kerajaan dalam memansuhkan Akta Keselamatan Dalam Negeri 1960⁷ (ISA), Ordinan Darurat (Ketenteraman Awam dan Pencegahan Jenayah) 1969⁸ (EPOPOC), Akta Kediaman Terhad 1933⁹ (RRA), dan Akta Buang Negeri 1959¹⁰ (BA), serta penggubalan Akta Kesalahan Keselamatan (Langkah-Langkah Khas) 2012¹¹ (SOSMA), namun, penggubalan Akta Pencegahan Jenayah 2015 (POTA) baru-baru ini bersama dengan dua undang-undang pencegahan yang sedia ada¹² menidakkan dan menafikan hak orang yang ditahan di bawah undang-undang tersebut kepada perbicaraan yang adil dan bebas. Suruhanjaya dalam pelbagai keadaan menggesa Kerajaan untuk memansuhkan dan/atau meminda undang-undang tersebut bagi memastikan hak-hak tahanan di bawah Perlembagaan Persekutuan dilindungi.

Suruhanjaya mengambil maklum bahawa POTA digubal menurut Artikel 149 Perlembagaan Persekutuan,¹³ di mana Parlimen dibenarkan untuk menggubal undang-undang bagi menentang perbuatan subversif dan tindakan yang memudaratkan keselamatan negara.¹⁴ Walau

*Undang-undang
itu sendiri tidak
boleh menindas
serta menafikan
hak-hak asas yang
termaktub di dalam
Perlembagaan
Persekutuan*

7 Dipinda pada tahun 2012

8 Dipinda pada tahun 2011

9 Dipinda pada tahun 2011

10 Dipinda pada tahun 2011

11 Akta 747

12 Akta Pencegahan Jenayah 1959 (PCA 1959) dan Akta Dadah Berbahaya (Langkah-langkah Pencegahan Khas) 1985 (ADB (LLPK))

13 Perkara 149 Perlembagaan Persekutuan: Perundangan menentang perbuatan subversive, tindakan yang memudaratkan ketenteraman awam, dsb.

14 Mukadimah kepada POTA 2015.

bagaimanapun, dengan penekanan terhadap penahanan pencegahan ke atas orang yang terlibat dalam pelakuan atau menyokong perbuatan keganasan oleh organisasi penganas yang tersenarai di negara asing atau mana-mana bahagian dalam sesebuah negara asing, POTA melanggar prinsip asas hak asasi manusia. Kebimbangan dan pemerhatian secara keseluruhan Suruhanjaya adalah seperti berikut:

- (i) Jumlah Tempoh Reman 59 Hari dan Kekurangan Budi Bicara Kehakiman untuk Membuat Keputusan mengenai Keperluan Reman

Suruhanjaya mengambil maklum bahawa seseorang yang disyaki mempunyai kaitan dengan aktiviti keganasan boleh ditempatkan di bawah reman berterusan untuk tempoh 59 hari di bawah seksyen 4(1)(a)¹⁵ dan 4(2)(a)¹⁶ setelah dikemukakan kenyataan bertulis oleh polis dan pendakwa raya bahawa seseorang itu dipercayai terlibat dalam pelakuan atau menyokong perbuatan keganasan. Walaupun dihujahkan bahawa tempoh reman ini diperintahkan oleh seorang Majistret, Suruhanjaya memandang serius akan penggunaan perkataan di dalam dua subseksyen ini yang mana menunjukkan bahawa Majistret tidak boleh melaksanakan budi bicara kehakiman beliau berkenaan dengan permohonan reman jika prasyarat seksyen 4(1)(a) dan 4(2)(a) telah dipenuhi. Seksyen-seksyen ini juga mengehadkan kuasa mahkamah untuk mempersoalkan keperluan, serta memeriksa bukti berkaitan dengan, reman orang yang berkenaan.

Suruhanjaya menyatakan bahawa tempoh reman 59 hari boleh meningkatkan kecenderungan terjadinya penyalahgunaan, sepertimana didakwa oleh bekas tahanan undang-undang pencegahan yang mendakwa polis telah menggunakan tempoh tahanan untuk mendapatkan bukti atau maklumat.¹⁷ Jika dibandingkan, undang-undang anti-keganasan dan keselamatan negara di Australia memperuntukkan bahawa polis hanya boleh menahan seseorang di bawah perintah pencegahan di mana terdapat ancaman serangan penganas yang pasti

-
- 15 Tatacara di hadapan Majistret
Seksyen 4(1)(a): Apabila mana-mana orang dibawa di hadapan seorang Majistret di bawah subseksyen 3(3), Majistret hendaklah—
 - (a) atas pengemukaan pernyataan bertulis yang ditandatangani oleh seorang pegawai polis yang berpangkat tidak rendah daripada Inspektor yang menyatakan bahawa terdapat alasan untuk mempercayai bahawa nama orang yang terlibat dengan perbuatan melakukan atau menyokong perbuatan keganasan yang melibatkan organisasi penganas tersenarai di sesuatu negara asing atau di mana-mana bahagian sesuatu negara asing patut dicatatkan dalam Daftar, mereman orang itu dalam jagaan polis selama tempoh dua puluh satu hari
 - 16 Seksyen 4(2): Mana-mana orang yang direman di bawah perenggan (1)(a) hendaklah, melainkan jika dilepaskan terlebih dahulu, pada atau sebelum habis tempoh remannya, dibawa di hadapan seorang Majistret, yang hendaklah—
 - (a) atas pengemukaan—
 - (i) suatu pernyataan bertulis yang ditandatangani oleh Pendakwa Raya yang menyatakan bahawa pada pendapatnya terdapat keterangan yang mencukupi untuk menjustifikasikan suatu siasatan diadakan di bawah seksyen 10; dan
 - (ii) suatu pernyataan bertulis yang ditandatangani oleh seorang pegawai polis yang berpangkat tidak rendah daripada Penolong Penguasa yang menyatakan bahawa terdapat tujuan untuk mengadakan suatu siasatan mengenai kes orang itu di bawah seksyen 10, memerintahkan orang itu direman dalam jagaan selama tempoh tiga puluh lapan hari
 - 17 Ms 38, Laporan Tahunan 2008, Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia

berlaku dan perintah tersebut boleh membantu mencegahnya, atau serta-merta selepas perbuatan keganasan jika dikhuatiri bukti penting akan hilang (lihat Bahagian 105.1 Akta Kanun Jenayah Australia 1995).¹⁸ Juga, seseorang boleh ditahan maksimum 48 jam di bawah undang-undang Komenwel, 14 hari di bawah undang-undang negeri dan wilayah, serta 14 hari di bawah gabungan undang-undang Komanwel dan negeri. Perintah penahanan pencegahan ini boleh didapati di bawah Bahagian 105 Akta Kanun Jenayah Australia 1995.¹⁹ Ia juga memperuntukkan asas kepada perintah penahanan pencegahan (lihat Bahagian 105.4 Akta Kanun Jenayah Australia 1995).²⁰ Di sini, konsep penahanan adalah semata-mata untuk menyekat sebarang kemungkinan bahaya yang pasti berlaku dan kehilangan bukti penting, tetapi pada masa yang sama orang yang ditahan dibenarkan untuk menghubungi ahli keluarganya, mendapatkan peguam, dilayan dengan berperikemanusiaan dan tidak tertakluk kepada seksaan, serta menerima sesalinan perintah penahanan pencegahan dengan ringkasan sebab-sebab perintah itu.²¹

(ii) Kuasa Lembaga Pencegahan Keganasan

Pembentukan Lembaga Pencegahan Keganasan (Lembaga) di bawah seksyen 8(1) POTA adalah sama dengan Lembaga yang dibentuk di bawah Akta Pencegahan Jenayah 1959 (PCA). Di bawah POTA, kecuali bagi kelayakan Pengerusi Lembaga, Akta ini tidak menyatakan kelayakan bagi ahli-ahli yang lain. Di samping itu, proses pemilihan bagi Lembaga tidak ditakrifkan dengan jelas. Suruhanjaya berpendapat ia hendaklah dilakukan secara telus.

18 Perintah Pencegahan Penahanan:
<http://www.ag.gov.au/NationalSecurity/Counterterrorismlaw/Pages/Preventivedetentionorders.aspx>

19 Akta Kanun Jenayah Australia 1995: <http://www.comlaw.gov.au/Details/C2015C00097>

20 Akta Kanun Jenayah Australia 1995

Bahagian 105.4: Asas untuk memohon, dan membuat, perintah penahanan pencegahan

(1) Anggota AFP hanya boleh memohon sesuatu perintah penahanan pencegahan berhubung dengan seseorang jika anggota AFP itu memenuhi syarat-syarat subseksyen (4) atau (6).

(4) Seseorang memenuhi syarat-syarat subseksyen ini jika:

(a) dalam kes anggota AFP – anggota mengesyaki, atas alasan yang munasabah, bahawa subjek:

(i) akan terlibat dalam suatu perbuatan keganasan; atau

(ii) memiliki sesuatu perkara yang berkaitan dengan persediaan atau penglibatan seseorang itu dalam, perbuatan keganasan; atau

(iii) telah melakukan persediaan untuk, atau merancang, perbuatan keganasan; dan

(b) dalam kes pengeluar arahan – pengeluar arahan perlu berpuas hati bahawa wujud alasan yang munasabah untuk mengesyaki bahawa subjek:

(i) akan terlibat dalam suatu perbuatan keganasan; atau

(ii) memiliki sesuatu perkara yang berkaitan dengan persediaan, atau penglibatan seseorang itu dalam, perbuatan keganasan; atau

(iii) telah melakukan persediaan untuk, atau merancang, perbuatan keganasan, dan

(c) orang itu berpuas hati bahawa mengeluarkan perintah dapat membantu mencegah perbuatan keganasan berlaku; dan

(d) orang itu berpuas hati bahawa penahanan subjek untuk suatu tempoh di mana seseorang itu ditahan di bawah perintah adalah munasabah bagi maksud yang disebut dalam perenggan (c) Akta Kanun Jenayah Australia 1995 diperoleh di: <http://www.comlaw.gov.au/Details/C2015C00097>

21 Hak-hak di bawah Perintah Pencegahan Penahanan:
<http://www.ag.gov.au/NationalSecurity/Counterterrorismlaw/Pages/Preventivedetentionorders.aspx>

Selain itu, isu yang lebih penting adalah peranan Lembaga. Walaupun ada terdapat hujahan mengatakan bahawa Lembaga merupakan elemen utama POTA yang akan menyediakan perlindungan terhadap sebarang penyalahgunaan undang-undang, Suruhanjaya tidak yakin bahawa Lembaga dapat menjalankan peranannya seperti yang dikehendaki dengan berkesan. Lembaga menjadi tidak upaya disebabkan kuasa yang terhad seperti termaktub di bawah seksyen 13, yang mana ia hanya bersetuju dengan cadangan yang dibuat oleh Pegawai Siasatan (IO).²² POTA seolah-olah menunjukkan bahawa kewujudan Lembaga adalah semata-mata untuk mengesahkan penahanan seseorang itu dan bukannya untuk mempersoalkan rantai penyiasatan, bukti yang diperolehi serta keperluan untuk menahan orang tersebut. Selain itu, Pegawai Siasatan, seperti dijelaskan di bawah, diberikan kuasa untuk menentukan pelbagai perkara berhubung penangkapan dan penahanan seseorang. Suruhanjaya menekankan bahawa dalam keadaan tersebut, Lembaga mungkin tidak melaksanakan proses semak dan imbang atau mengurangkan sebarang penyalahgunaan kuasa. Dengan ketiadaan perbicaraan di dalam mahkamah terbuka, kemungkinan ketidakadilan berlaku adalah jelas.

POTA terlepas peluang untuk mempamerkan kekuatan dan kelebihan Lembaga sebagai sebuah badan bebas dan tidak berat sebelah yang mampu bertindak sebagai pelindung bagi memastikan hak-hak tahanan dilindungi. POTA hendaklah, sekurang-kurangnya, cuba untuk memastikan bahawa Lembaga mencerminkan sehampir mungkin proses kehakiman dalam menentukan keperluan penahanan, mewujudkan kesamaan proses mahkamah.

(iii) Kuasa yang Diberikan kepada Pegawai Siasatan (IO)

Pelantikan IO di bawah seksyen 9 adalah tidak jelas dan tidak ditetapkan²³ dengan khusus kelayakan atau kriteria kepada pelantikan seorang IO. Walaupun seksyen 9(2) melarang pelantikan mana-mana pegawai polis sebagai seorang IO, dengan ketiadaan garis panduan yang jelas mengenai kelayakan seorang IO, proses pelantikan adalah merupakan perkara di bawah budi bicara Menteri.

Di samping itu, Suruhanjaya bimbang akan kuasa yang luas yang diberikan kepada IO yang bertanggungjawab dalam menjalankan penyiasatan dan inkuiri, menilai dan menyemak bukti,

22 **Kuasa untuk memerintahkan tahanan dan sekatan**

Seksyen 13 (1) Bilamana Lembaga, selepas menimbang—

- (a) laporan lengkap penyiasatan yang dikemukakan di bawah subseksyen 3(4); dan
- (b) laporan Pegawai Siasatan yang dikemukakan di bawah seksyen 12, berpuas hati berkenaan dengan mana-mana orang bahawa orang itu telah atau sedang terlibat dengan perbuatan melakukan atau menyokong perbuatan keganasan yang melibatkan organisasi pengganas tersenarai di sesuatu negara asing atau di mana-mana bahagian sesuatu negara asing, Lembaga boleh, jika Lembaga berpuas hati bahawa adalah perlu demi kepentingan keselamatan Malaysia atau mana-mana bahagian Malaysia yang orang itu ditahan, melalui perintah (“perintah tahanan”) mengarahkan supaya orang itu ditahan selama tempoh yang tidak melebihi dua tahun.

23 **Pelantikan Pegawai Siasatan**

Seksyen 9(1) Menteri boleh secara bertulis melantik mana-mana orang mengikut nama atau jawatan, dan sama ada secara am atau bagi mana-mana kes tertentu, sebagai Pegawai Siasatan bagi maksud Akta ini.

serta membuat cadangan yang mengikut Lembaga.²⁴

Ia turut dinyatakan bahawa, jika POTA disalahgunakan, kemungkinan besar ia dilakukan ketika proses inkuiri, terutamanya memandangkan POTA tidak menetapkan garis panduan yang jelas yang bertujuan untuk memastikan kredibiliti dan ketelusan Pegawai Siasatan.

(iv) Penafian untuk Mendapatkan Khidmat Peguam

Suruhanjaya berpandangan kurangnya peguam bagi seseorang tertuduh ketika inkuiri (seksyen 10(6)) serta peruntukan bagi penahanan tanpa perbicaraan yang tidak ditentukan sebagai satu perkara yang menjadi perhatian serius dan melanggar hak kepada perbicaraan yang adil menurut Perkara 5 Perlembagaan Persekutuan dan Artikel 10 Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat (UDHR). Suruhanjaya menegaskan bahawa hak kepada perbicaraan yang adil adalah mutlak dan tidak terhad. Tambahan pula, penahanan secara sewenang-wenangnya merupakan ancaman serius kepada kebebasan dan untuk menikmati hak-hak asasi yang lain.

(v) Penafian Semakan Kehakiman

Suruhanjaya kesal dengan ketiadaan hak kepada semakan kehakiman, kecuali bagi mengkaji semula perkara-perkara prosedur, sepertimana tertakluk di bawah seksyen 19(1) dan (2), yang merupakan satu penghinaan kepada hak untuk perbicaraan yang adil dan hak untuk mempunyai kesahihan penahanan seseorang itu ditentukan oleh mahkamah yang bebas dan berwibawa. Ini merupakan penafian jelas ke atas hak orang yang ditahan serta melanggar kebebasan asas sepertimana termaktub di dalam Perlembagaan Persekutuan.

Sebaliknya, undang-undang Australia menyatakan bahawa seseorang mungkin tertakluk kepada perintah kawalan di bawah Bahagian 12 Akta Kanun Jenayah Australia 1995 jika ia membantu untuk mencegah serangan pengganas. Perintah ini hanya boleh dikeluarkan oleh mahkamah, dan permohonan yang dibuat oleh Polis Persekutuan Australia (AFP) mesti memperoleh kebenaran daripada Peguam Negara. Perintah kawalan ini tidak boleh melebihi tempoh 12 bulan. Pada masa yang sama, seseorang boleh memohon kepada mahkamah untuk mengubah, membatalkan, atau mengisytiharkan ia sebagai tidak sah, dan mahkamah akan mengambil kira hal keadaan (termasuk keadaan kewangan dan peribadi) orang yang tersebut.²⁵

24 **Kewajipan dan kuasa Pegawai Siasatan**

Seksyen 10(1) Apabila mana-mana orang dibawa di hadapan seorang Pegawai Siasatan di bawah seksyen 5, Pegawai Siasatan itu hendaklah menyiasat dan melapor secara bertulis kepada Lembaga sama ada terdapat alasan yang munasabah bagi mempercayai Pencegahan Keganasan 11 bahawa orang itu terlibat dengan perbuatan melakukan atau menyokong perbuatan keganasan yang melibatkan organisasi pengganas tersenarai di sesuatu negara asing atau di mana-mana bahagian sesuatu negara asing. (2) Siasatan yang diadakan di bawah subseksyen (1) hendaklah diadakan dengan cara dan mengikut tatacara yang diarahkan oleh Lembaga.

25 <http://www.ag.gov.au/NationalSecurity/Counterterrorismmlaw/Pages/Australiascounterterrorismmlaws.aspx>

POTA seolah-olah menafikan setiap laluan untuk mempersoalkan kesahihan penahanan di bawah dan pengendalian POTA, menurut seksyen 19 Akta tersebut.

(vi) Pejenamaan Semula Undang-undang yang telah Dimansuhkan

Suruhanjaya memaklumkan dengan kebimbangan yang serius bahawa POTA membawa kembali unsur-unsur undang-undang yang telah dimansuhkan sebelum ini termasuk ISA dan RRA. Seksyen 13(3) POTA memperuntukkan sekatan pergerakan terhadap seseorang bagi suatu tempoh tidak melebihi lima tahun. Seksyen ini bersamaan dengan satu peruntukan RRA. RRA memberi kuasa kepada Menteri untuk menahan seseorang, manakala di bawah POTA, kuasa itu kini diberikan kepada Lembaga untuk menentukan samada seseorang itu harus dihadkan pergerakannya dalam negeri atau daerah tertentu.

Sebagai pertimbangan mengenai perkara di atas, Suruhanjaya menggesa supaya POTA disemak semula, melalui perbincangan yang lengkap dan bermakna dengan semua pihak berkepentingan, termasuk Suruhanjaya. Perbincangan tersebut akan membenarkan penukaran dan pertimbangan pandangan dengan matlamat utama menyelaraskan peruntukan POTA dengan model undang-undang jenayah yang berorientasikan hak asasi manusia, demi memastikan layanan yang adil dan seimbang kepada mana-mana orang yang didakwa.

Suruhanjaya berpendapat bahawa keselamatan awam dan perlindungan hak asasi manusia perlu saling melengkapi dan sebarang undang-undang perlu mematuhi obligasi Malaysia terhadap hak asasi manusia antarabangsa. Suruhanjaya mencadangkan supaya, berhubung kepada penahanan, soal siasat, dan perbicaraan ke atas suspek penganas, Kerajaan membangunkan satu rangka kerja yang berkesan dan boleh dilaksanakan yang membolehkan pihak berkuasa mengambil manfaat ke atas agensi-agensi perisikannya untuk melumpuhkan aktiviti penganas yang disyaki.

(b) Akta Hasutan (Pindaan) 2015 (Akta Hasutan 1948)

Akta Hasutan 1948 telah digubal oleh Kerajaan penjajah British dengan tujuan untuk membendung kenyataan yang dibuat oleh individu atau organisasi yang boleh mewujudkan ketidakseimbangan kepada keharmonian kaum, propaganda Komunis, serta kritikan terhadap pemerintahan penjajah pada masa itu. Cabaran kepada pembentukan Persekutuan Tanah Melayu, dan seterusnya Malaysia, ialah ancaman yang ditimbulkan oleh pemberontak Komunis, rusuhan kaum, dan pelbagai permusuhan lain yang selalunya dinyatakan oleh Kerajaan sebagai asas untuk mengekalkan Akta ini bagi memastikan keamanan dan keharmonian Malaysia berkekalan.

Suruhanjaya dalam pelbagai keadaan telah menyatakan pandangannya mengenai penggunaan Akta Hasutan ini. Penggunaan Akta Hasutan ini tidak dijustifikasikan kerana pihak berkuasa

boleh mencari jalan keluar melalui penggunaan undang-undang atau remedi perundangan yang lain.²⁶

Suruhanjaya sejak penubuhannya telah menggesa dan menyeru Kerajaan secara berterusan untuk memansuhkan Akta Hasutan dan memberi sepenuhnya kepada rakyat erti hak untuk kebebasan meluahkan pendapat dan bersuara seperti yang termaktub di bawah Perkara 10 Perlembagaan Persekutuan, serta Artikel 19 Deklarasi Hak Asasi Manusia Sejagat (UDHR). Bagaimanapun, Suruhanjaya menyedari bahawa kebebasan meluahkan pendapat atau bersuara adalah tidak mutlak dan terdapat beberapa keadaan yang mana membenarkan hak ini dihadkan.

Penggunaan Akta Hasutan ini tidak dijustifikasikan kerana pihak berkuasa boleh mencari jalan keluar melalui penggunaan undang-undang atau remedi perundangan yang lain

Suruhanjaya menyatakan bahawa satu kebimbangan serius terhadap Akta Hasutan adalah kekaburan terhadap istilah “kecenderungan menghasut”, yang menjadikannya mudah terdedah kepada tafsiran yang luas dan sewenang-wenangnya sebagaimana terbukti dalam penggunaannya oleh pihak berkuasa sejak kebelakangan ini terhadap individu-individu termasuk ahli politik, ahli akademik, dan wakil-wakil media yang telah mengeluarkan kenyataan mengkritik Kerajaan dan dasar-dasarnya.

Sehubungan dengan Akta Hasutan (Pindaan) 2015, (Akta Pindaan), Suruhanjaya membuat pemerhatian seperti berikut:

(i) Pemotongan perkataan “Kerajaan” dalam Seksyen 3(a)(i)

Suruhanjaya gembira mendapati bahawa Akta Pindaan ini telah mengecualikan daripada definisi “kecenderungan menghasut” “kebencian dan penghinaan atau rasa tidak puas hati yang melampau terhadap Kerajaan” (seksyen 3(a)(i)), dengan itu kritikan terhadap Kerajaan tidak lagi merupakan satu jenayah. Suruhanjaya percaya bahawa ini akan mendorong lebih ketelusan dalam Kerajaan dan akan membolehkan penelitian awam yang lebih baik dan perbincangan yang konstruktif mengenai dasar dan amalan Kerajaan.

(ii) Kemasukan perkataan “Agama”

Suruhanjaya menyatakan bahawa, sebagai tambahan terhadap peruntukan yang sedia ada mengenai hasutan perkauman, Akta Pindaan ini juga telah menjadikan hasutan kebencian agama merupakan satu kesalahan. Walaupun berpendapat bahawa peruntukan jenayah

²⁶ Kenyataan Media SUHAKAM: Akta Hasutan Satu Sekatan kepada Kebebasan Bersuara dan Meluahkan Pendapat, 17 Mei 2014.

kebencian adalah perlu,²⁷ Suruhanjaya menyeru pihak berkuasa untuk memastikan bahawa skop undang-undang tersebut dihadkan dengan tegas kepada hukuman jenayah kebencian dan tidak termasuk meluahkan pendapat atau pandangan. Idea-idea dan pendapat yang kontroversi yang dibuat dalam konteks perdebatan akademik, penglibatan politik, atau aktiviti yang serupa, dan tanpa apa-apa niat untuk menghasut kebencian, penghinaan, keganasan, atau diskriminasi, hendaklah dianggap sebagai amalan hak kebebasan meluahkan pendapat yang sah.²⁸

(iii) Penyingkiran Kuasa Budi Bicara Mahkamah dalam Menjatuhkan Hukuman

Merujuk kepada pindaan kepada Seksyen 4 Akta tersebut, Suruhanjaya kesal bahawa Akta Pindaan telah memansuhkan kuasa budi bicara Mahkamah, sebagaimana yang diperuntukkan dalam Akta asal, untuk mengenakan denda berbanding hukuman penjara jika disabitkan kesalahan.

Sebagai peraturan umum, seseorang Hakim mempunyai budi bicara dalam proses menjatuhkan hukuman, bergantung kepada fakta dan faktor mitigasi yang lain. Pindaan ini telah menghapuskan kuasa budi bicara Mahkamah yang penting dalam menentukan hukuman yang sesuai sekiranya Mahkamah berpendapat hukuman penjara adalah tidak wajar. Pada dasarnya, pindaan ini membelenggu kuasa budi bicara Mahkamah dalam menjatuhkan hukuman, dengan memberi mandate supaya Mahkamah mengenakan hukuman minimum tanpa mengambil kira sebarang keadaan kes.

(iv) Sekatan Pergerakan

Individu yang didakwa di bawah Seksyen 4 Akta tersebut dan dibebaskan dengan jaminan adalah dilarang meninggalkan negara atau mendapatkan dokumen perjalanan di bawah seksyen baru 5B. Seksyen ini memberi kesan terhadap kebebasan bergerak seperti yang termaktub dalam Artikel 12 Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat. Perlu diambil perhatian bahawa sebarang bentuk langkah sekatan mestilah mematuhi prinsip berkadaran; “ia mestilah sesuai untuk mencapai fungsi perlindungan mereka; ia mestilah instrumen instrusif yang paling

27 Artikel 4 Konvensyen Antarabangsa Tentang Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi Perkauman (ICERD) menghendaki Negara Pihak untuk menghukum empat kategori salah laku berikut, termasuk jenayah kebencian –

- a. Penyebaran idea berdasarkan keunggulan atau kebencian kaum;
- b. Hasutan kepada kebencian kaum;
- c. Tindakan keganasan terhadap mana-mana kaum atau kumpulan atau orang yang berlainan warna kulit atau etnik asal; dan
- d. Hasutan kepada perbuatan di bawah (c) di atas.

Juga, Artikel 20 Kovenan Antarabangsa Mengenai Hak Sivil dan Politik mewajibkan Negara untuk menjadikan satu kesalahan menyokong “kebencian Negara, kaum atau agama yang mengandungi hasutan kepada diskriminasi, permusuhan atau keganasan.

28 Perenggan 25, Cadangan Umum No 35 – Memerangi ucapan kebencian kaum oleh Jawatankuasa Penghapusan Diskriminasi Kaum.

minima di kalangan instrumen-instrumen yang mungkin mencapai hasil yang dikehendaki; dan ia mestilah berkadar terhadap kepentingan yang perlu dilindungi”.²⁹ Sekatan yang dikenakan boleh menjejaskan hak sosial dan ekonomi individu yang didakwa di bawah Akta ini yang mana menghalang individu tersebut daripada mengejar objektif yang boleh menghasilkan keputusan yang positif kepada mereka.

(v) Akses kepada Maklumat

Akses kepada maklumat dalam era digita baru adalah hampir tidak terhalang dan Kerajaan tidak mempunyai kawalan ke atas penyebaran maklumat. Journalisme dalam talian, yang datang dalam bentuk blog, forum dan lain-lain, telah menikmati lonjakan populariti dan menyediakan platform kepada individu untuk menyatakan pandangan serta meluahkan perasaan mereka. Dengan anggaran 67 peratus penduduk Malaysia mempunyai akses kepada internet,³⁰ had yang diletakkan di bawah Akta Pindaan boleh menafikan hak majoriti penduduk Malaysia untuk meluahkan perasaan mereka dan menerima maklumat.

Larangan di bawah Seksyen 10(1A)(ii) ke atas seseorang yang membuat atau mengedar penerbitan terlarang daripada akses kepada mana-mana peranti elektronik adalah tidak munasabah memandangkan pada zaman ini, sebahagian besar daripada kehidupan seharian kita bergantung kepada peranti elektronik. Sekatan ini boleh menghalang seseorang individu dalam meneruskan kerjayanya, menikmati haknya untuk bekerja serta menikmati faedah daripada kemajuan sains serta aplikasinya.³¹

Pindaan kepada seksyen 10 dan pengenalan seksyen 10A akan mempunyai kesan menghalang akses kepada maklumat jika syarat-syarat di bawah seksyen-seksyen berkenaan dipenuhi. Seksyen 10A boleh digunakan oleh Kerajaan untuk memaksa portal berita untuk mengeluarkan komen yang boleh dianggap menghasut atau mengkritik Kerajaan. Ini bertentangan dengan semangat Artikel 19(2) ICCPR. Artikel ini meunjukkan bahawa bukan sahaja seseorang itu mempunyai hak untuk mempertahankan pendapat³², bahkan dalam masa yang sama dia mempunyai hak untuk kebebasan meluahkan pendapat serta untuk mencari, menerima dan menyebarkan maklumat secara lisan, bertulis atau menggunakan mana-mana media pilihannya.³³

29 Human Rights Committee, General Comment 27, Freedom of movement (Art.12), U.N. Doc CCPR/C/21/Rev.1/Add.9 (1999), <https://www1.umn.edu/humanrts/gencomm/hrcom27.htm>

30 <http://data.worldbank.org/indicator/IT.NET.USER.P2>

31 Artikel 15(b) Kovenan Antarabangsa Mengenai Hak Ekonomi, Sosial dan Kebudayaan

32 Artikel 19(1)
Setiap orang hendaklah mempunyai hak untuk mempertahankan pendapat tanpa gangguan.

33 Artikel 19(2)
Setiap orang hendaklah mempunyai hak kebebasan untuk meluahkan pendapat; hak ini hendaklah termasuk kebebasan untuk mencari, menerima dan menyebarkan maklumat serta segala bentuk idea, tanpa mengira sempadan, sama ada secara lisan, bertulis atau bercetak, dalam bentuk karya seni, atau melalui mana-mana media pilihannya.

Walaupun Suruhanjaya memahami keseimbangan yang teliti antara kebebasan dan keselamatan, dan mengakui bahawa amalan kebebasan meluahkan pendapat boleh tertakluk kepada sekatan yang ketat sepertimana yang ditetapkan oleh undang-undang, sekatan tersebut mestilah seimbang, berkadar, jelas dan adil; serta paling penting ia perlu mematuhi norma-norma antarabangsa mengenai hak kebebasan meluahkan pendapat dan bersuara. Dalam apa jua keadaan, Suruhanjaya kekal dan mengulangi seruannya kepada Kerajaan supaya memansuhkan Akta Hasutan.

(c) Rang Undang-Undang Majlis Keselamatan Negara 2015

Penggubalan Rang Undang-Undang Majlis Keselamatan Negara 2015 (AMKN) dibuat bertujuan untuk menubuhkan Majlis Keselamatan Negara (MKN) dengan kuasa untuk mengawal, menyelaras, dan mengeluarkan arahan kepada entiti Kerajaan mengenai perkara-perkara yang berkenaan dengan keselamatan negara, dengan objektif memelihara kedaulatan Malaysia dan mengemudi Negara jauh dari ancaman keganasan yang kompleks, keganasan, serta jenayah rentas sempadan yang boleh membawa kepada kejatuhan demokrasi, ekonomi dan perpaduan Malaysia.

Suruhanjaya menyuarakan kebimbangannya terhadap pembentangan Rang Undang-undang tersebut yang dibuat secara terburu-buru di Dewan Rakyat pada 3 Disember tanpa rundingan yang sepatutnya dengan Ahli Parlimen dan/atau Jawatankuasa Pemilih dalam keadaan yang tidak berat sebelah, atau Suruhanjaya, sebelum ia diluluskan.³⁴

Suruhanjaya juga amat bimbang bahawa kebanyakan peruntukan Akta tersebut telah ditulis dalam istilah umum dengan hampir tiada definisi jelas atau perlindungan untuk membimbing pengisytiharan kawasan keselamatan atau pelaksanaan Rang undang-undang, apabila dikuatkuasakan kelak.

Suruhanjaya mengamati beberapa ciri utama Akta tersebut, sepertimana berikut:

- (i) Tiada peruntukan bagi kajian semula Akta secara berkala, mahupun tempoh masa (*sunset clauses*) yang mensyaratkan badan perundangan atau Parlimen untuk berhujah akan keperluan untuk mengubah suai atau menamatkan Akta ini;
- (ii) Istilah “keselamatan” tidak didefinisikan dan pengisytiharan kawasan keselamatan di bawah seksyen 18 boleh dibuat sepenuhnya berdasarkan penilaian Majlis bahawa sesuatu kawasan itu adalah “terganggu atau terancam dengan serius”. Ini memberi Perdana Menteri kuasa yang tidak terbatas untuk mengisytiharkan mana-mana kawasan sebagai kawasan keselamatan. Kuasa untuk mengisytiharkan keadaan darurat terletak

34 Kenyataan Media SUHAKAM: Rang Undang-Undang Majlis Keselamatan Negara 2015 Akan Menyebabkan Implikasi Yang Radikal Kepada Landskap Undang-Undang Malaysia, 9 Disember 2015.

di dalam Perkara 150(1)³⁵ Perlembagaan Persekutuan. Proklamasi Darurat boleh dibuat atas perkenan perkenan Yang di-Pertuan Agong apabila terdapat ancaman terhadap keselamatan, ekonomi atau ketenteraman awam Persekutuan;

- (iii) Istilah “kekerasan yang munasabah” di bawah seksyen 34 tidak didefinisikan, dan kekerasan tersebut boleh digunakan selagi ia adalah “munasabah dan perlu dalam hal keadaan itu untuk memelihara keselamatan negara”. Ini boleh mewujudkan budaya penggunaan kekerasan yang tidak munasabah secara sembarangan, dan kemungkinan berlaku penyeksaan dalam proses penangkapan dan penyiasatan;
- (iv) Kuasa yang diberikan di bawah seksyen 35, untuk mengetepikan inkues terhadap punca kematian ke atas mayat seseorang yang terkorban di dalam kawasan keselamatan, adalah membimbangkan. Kuasa tersebut memungkinkan mencipta kekebalan dan menggalakkan lagi kebarangkalian berlakunya hukuman lain yang zalim, tidak berperikemanusiaan atau menjatuhkan maruah. Suruhanjaya, dalam pelbagai keadaan, berkali-kali menyeru Kerajaan untuk menyertai Konvensyen Menentang Penyeksaan Dan Hukuman Lain Yang Zalim, Tidak Berperikemanusiaan Atau Menjatuhkan Maruah, agar dapat menyediakan proses semak dan imbang terhadap tindakan Negara; dan
- (v) Di bawah Seksyen 32, jumlah pampasan bagi pengambilan tanah atau penggunaan sumber oleh Kerajaan akan berdasarkan kepada penilaian Ketua Pengarah.

9. KONSULTASI BERSAMA SUHAKAM

(a) Cadangan Pindaan kepada Akta Kanak-kanak 2001

Suruhanjaya telah dijemput untuk menghadiri ke Sesi Konsultasi Draf Akta Kanak-kanak 2015 Bersama NGO Dan Pihak Berkepentingan pada 9 April di Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat. Semasa sesi taklimat tersebut, Suruhanjaya telah dimaklumkan bahawa Kementerian sedang dalam proses memuktamadkan Rang Undang-undang tersebut dan akan membentangkannya di Parlimen pada akhir tahun ini. Antara pindaan utama yang dicadangkan oleh Kementerian adalah seperti berikut:

- (i) Seksyen baru mengenai ‘deinstitutionalisasi’;
- (ii) Seksyen baru mengenai ‘Perintah Khidmat Masyarakat’ kepada kanak-kanak;
- (iii) Pemansuhan hukuman rotan (seksyen 91); dan

35 Proklamasi darurat 150. (1) Jika Yang di-Pertuan Agong berpuas hati bahawa suatu darurat besar sedang berlaku yang menyebabkan keselamatan, atau kehidupan ekonomi, atau ketenteraman awam di dalam Persekutuan atau mana-mana bahagiannya terancam, maka Yang di-Pertuan Agong boleh mengeluarkan suatu Proklamasi Darurat dengan membuat dalamnya suatu pengisytiharan yang bermaksud sedemikian.

- (iv) Peningkatan hukuman ke atas ibu bapa atau penjaga bagi kesalahan yang melibatkan pengabaian kanak-kanak (seksyen 31, 32 dan 33).

Suruhanjaya mengalu-alukan inisiatif yang diambil oleh Kementerian untuk memastikan hak kanak-kanak dilindungi di Malaysia serta untuk memastikan bahawa undang-undang dan dasar selaras dengan piawaian hak asasi manusia antarabangsa sepertimana yang termaktub di dalam Konvensyen Mengenai Hak Kanak-kanak (CRC). Namun, Suruhanjaya kesal draf rang undang-undang yang mengandungi cadangan pindaan kepada Akta Kanak-Kanak 2001 tidak dikongsi, atau dibincangkan secara terperinci, dengan Suruhanjaya. Dokumen penting yang tidak dikongsikan boleh menyebabkan rundingan itu tidak bernilai dan boleh dianggap sebagai usaha yang sia-sia kerana tiada nasihat yang betul dan bermaklumat dapat diberi akibat ketidakmampuan Suruhanjaya untuk meneliti draf tersebut.

10. HARAPAN MASA DEPAN

Merujuk kepada Rang Undang-undang dan pindaan kepada Akta-akta yang diluluskan sepanjang tahun 2015 yang memberi kesan kepada hak asas individu, seperti Rang Undang-undang Kanak-kanak (Pindaan) 2015, Akta Pencegahan Keganasan 2015, dan Akta Hasutan (Pindaan) 2015, Bahagian Pembaharuan Perundangan dan Triti akan meneruskan kerja memantau, dan membantu Suruhanjaya dalam membuat cadangan kepada Kerajaan mengenai pendekatan yang sesuai terhadap penggubalan undang-undang sedemikian, bagi memastikan prinsip-prinsip hak asasi manusia dihormati dan diperkukuhkan dalam undang-undang tersebut.

III. LAPORAN BAHAGIAN ADUAN DAN PEMANTAUAN

Rasuah memberi kesan kepada hak asasi manusia dalam pelbagai cara. Sebagai contoh, hak untuk makanan, air, pendidikan, kesihatan, dan keupayaan untuk mendapatkan keadilan boleh dicabuli jika rasuah digunakan untuk mendapatkan akses kepada hak-hak asasi tersebut. Rasuah oleh pegawai-pegawai tinggi kerajaan boleh melesapkan berjuta-juta wang daripada kekayaan negara, yang seterusnya mengekang kerajaan daripada menjalankan tugasnya untuk melindungi, memastikan, dan menghormati hak yang dijamin kepada rakyatnya.

James Thuo Gathii

*Profesor Undang-undang Universiti Loyola, Chicago, dalam
"Menjelaskan Hubungkait di antara Rasuah dan Hak Asasi Manusia"*

Pada bulan November 2014, di bawah penstrukturan semula Suruhanjaya, Kumpulan Kerja Aduan dan Inkuiri telah diberikan nama baru iaitu Bahagian Aduan dan Pemantauan. Bahagian ini diletakkan di bawah Kumpulan Dasar, Perundangan dan Aduan (PLCG). Penstrukturan semula ini telah dijalankan bagi menggambarkan fungsi dan tanggungjawab semasa Suruhanjaya secara yang lebih tepat.

Tanggungjawab utama Bahagian ini tetap sama iaitu untuk menyiasat aduan dan isu-isu yang melibatkan pelanggaran hak asasi manusia, lawatan ke tempat-tempat tahanan dan pemantauan perhimpunan awam.

1. HAK KEPADA KESIHATAN DI DALAM PENJARA

Pada tahun 2015 Suruhanjaya telah meneruskan kajiannya mengenai Hak kepada Kesihatan di dalam Penjara dengan menganalisis data yang diperolehi daripada kaji selidik dan lawatan-

lawatan ke penjara yang telah dijalankan pada tahun 2014.

Suruhanjaya menghargai kerjasama yang diberikan oleh pihak penjara yang memberikan maklumat dan maklum balas berhubung kajian berkenaan. Semasa lawatan kajian dijalankan, Suruhanjaya telah diberikan kemudahan yang diperlukan untuk menjalankan kajian tersebut dan telah diiringi oleh Pegawai yang dilantik oleh Penjara. Walaupun Suruhanjaya tidak diberi akses sepenuhnya kepada kawasan-kawasan di dalam penjara, tetapi Suruhanjaya telah melawat blok-blok dan sel-sel tertentu, bahagian dapur dan kawasan rekreasi termasuklah Suruhanjaya dibenarkan untuk bercakap dengan banduan-banduan secara persendirian.

(a) Pemerhatian Umum

- (i) Suruhanjaya mendapati bahawa terdapat pengamal perubatan di penjara yang gagal mematuhi standard etika asas; seperti aspek kerahsiaan doktor-pesakit. Suruhanjaya ingin menekankan bahawa hubungan di antara doktor dan banduan terikat oleh prinsip etika yang sama seperti doktor dan mana-mana pesakit lain dan oleh itu, mereka perlu mematuhi kod etika amalan profesional dan standard yang sama seperti doktor yang bertugas di dalam masyarakat di luar.
- (ii) Secara umumnya, perkhidmatan kesihatan yang ditawarkan bagi penyakit yang tersebar luas seperti batuk kering, jangkitan virus kurang daya tahan manusia dan sindrom kurang daya tahan melawan penyakit (HIV/AIDS), obstetrik dan ginekologi adalah sangat terhad. Walaupun perkhidmatan kesihatan yang ditawarkan pada kebiasaannya adalah bersesuaian dengan jenis-jenis masalah kesihatan yang dihadapi oleh tahanan namun masih terdapat isu-isu kesihatan yang belum dapat diatasi, secara khususnya penyakit lelah, penyalahgunaan dadah dan pemeriksaan kandungan.
- (iii) Walaupun secara umumnya, saringan, ujian dan rawatan semasa kemasukan ke penjara telah meningkat, tiada dasar yang standard bagi pemeriksaan fizikal secara rutin dijalankan di hampir semua penjara, terutamanya bagi banduan wanita (contoh: memberikan pemeriksaan *pap-smear* kepada mereka).
- (iv) Sebagai sebahagian daripada perkhidmatan kesihatan yang utama, perkhidmatan pakar psikiatri dan doktor gigi perlu disediakan di dalam penjara pada setiap masa.
- (v) Pihak berkuasa perlu mengambil langkah segera untuk memastikan keadaan tempat di mana tahanan diletakkan samada semasa reman, kuarantin atau menjalani hukuman tidak menyumbang kepada keadaan kesihatan yang lebih teruk atau penularan penyakit dan tidak menggalakkan penyebaran penyakit.
- (vi) Pihak berkuasa perlu memastikan bahawa semasa proses kemasukan atau pemindahan ke penjara lain, status kesihatan banduan diperiksa dalam tempoh 24 jam kemasukan ke penjara oleh pengamal perubatan berkeelayakan.

- (vii) Berdasarkan kepada pemerhatian, terdapat banduan-banduan yang terlibat di dalam perkhidmatan kesihatan di dalam penjara, terutamanya dalam pemberian ubat-ubatan. Ubat-ubatan perlulah diberikan hanya melalui jururawat, ahli farmasi terlatih ataupun doktor itu sendiri.
- (viii) Banduan-banduan yang mempunyai penyakit mental berhak mendapat rawatan dan perkhidmatan yang sama seperti di hospital awam. Walaubagaimanapun, tidak terdapat pegawai psikiatri ataupun pegawai psikologi bertugas di penjara-penjara yang telah dilawati. Kaunselor dari Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) hanya menjalankan lawatan sekali dalam sebulan dan hanya merawat kes yang serius sahaja.
- (ix) Suruhanjaya amat mengesyorkan agar gaji kakitangan penjara dikaji semula bagi menarik minat mereka yang berkecayaan serta pegawai yang berkualiti tinggi berkhidmat di penjara dan memastikan kakitangan penjara berbangga dengan khidmat mereka.

(b) Hasil Dapatan Kaji Selidik

- (i) Penyakit yang dilaporkan biasa dijangkiti oleh banduan-banduan ialah penyakit gatal kulit.
- (ii) Hanya sebilangan kecil banduan melaporkan bahawa mereka pernah dkuarantin disebabkan masalah kesihatan pada satu ketika semasa berada di dalam penjara. Kebanyakan banduan melaporkan bahawa mereka pernah menjalani saringan kesihatan pada satu ketika semasa di dalam penjara dan kebanyakannya dibuat mengikut arahan yang diberikan.
- (iii) Majoriti banduan menyatakan mereka tidak disediakan dengan rawatan pergigian semasa di dalam penjara.
- (iv) Tidak semua banduan wanita melaporkan diberi bekalan tuala wanita semasa datang haid; satu pertiga melaporkan bahawa mereka membeli sendiri tuala wanita.
- (v) Kebanyakan banduan yang mengandung melaporkan mereka mendapat akses kepada rawatan semasa mengandung dan juga selepas melahirkan semasa berada di dalam penjara.
- (vi) Kebanyakan kakitangan penjara melaporkan bahawa mereka mempunyai kesihatan mental yang baik atau teramat baik. Walaubagaimanapun, terdapat kakitangan penjara yang mengadu bahawa mereka mempunyai simptom-simptom psikologi seperti tekanan semasa bekerja di penjara, gangguan tidur, kebimbangan dan hilang selera makan.

(c) Kesimpulan

Suruhanjaya mengambil maklum dan bimbang bahawa meskipun peraturan penjara menyatakan bahawa kesemua banduan harus menjalani pemeriksaan kesihatan terperinci semasa kemasukan ke penjara dengan rekod tahap kesihatan dilaporkan di dalam rekod perubatan mereka, hampir satu pertiga daripada banduan yang mengambil bahagian dalam kajian tidak menjalani pemeriksaan kesihatan yang terperinci. Perkhidmatan kesihatan kepada banduan wanita masih kekal rendah.

Suruhanjaya juga bimbang dengan program rawatan saringan kesihatan terhadap kakitangan penjara yang masih tidak dilaksanakan walaupun risiko pendedahan terhadap penyakit berjangkit meningkat.

Semasa kajian dijalankan, sistem kesihatan di penjara adalah di bawah seliaan Kementerian Dalam Negeri (KDN), yang mana sebahagian besar penyediaan perkhidmatan adalah syarikat swasta, termasuk kakitangan perubatan. Peruntukan perkhidmatan kesihatan kekal terhad dan kakitangan perubatan swasta yang dilantik berkemungkinan tidak benar-benar dilengkapi dengan pengetahuan perubatan serta isu etika dalam perkhidmatan perubatan.

2. KEMATIAN DALAM TAHANAN POLIS – SATU KAJIAN

Pada tahun 2014, Suruhanjaya telah memulakan kajian berhubung kematian di dalam tahanan polis. Inisiatif tersebut telah diambil berikutan dengan angka kematian yang tinggi di dalam tahanan polis yang membawa kepada bantahan umum dan aduan dilaporkan kepada Suruhanjaya. Tambahan pula hak kepada kehidupan adalah hak asasi manusia yang termaktub dalam Perlembagaan Persekutuan dan Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat.

Menurut Polis DiRaja Malaysia (PDRM), jumlah kematian di dalam tahanan polis pada tahun 2014 adalah sebanyak 17 manakala jumlah kematian daripada tahun 2000 hingga 2014 adalah sebanyak 255.

Pada tahun 2015, Suruhanjaya telah menganalisis data yang diperolehi dan berikut adalah ringkasan hasil dapatan utama kajian tersebut.

(c) Faktor-Faktor yang menyumbang kepada kematian di dalam tahanan

(i) Penjagaan Kesihatan

Statistik polis menunjukkan bahawa 85% kematian disebabkan oleh masalah kesihatan.

Jadual 1: Sebab-Sebab kematian di dalam lokap polis (2000 – Feb 2014)

SEBAB-SEBAB	JUMLAH	PERATUSAN
Penyakit	206	85
Bunuh Diri	30	12
Kemalangan (disebabkan jatuh)	2	1
Pergaduhan sesama tahanan	2	1
Unsur jenayah oleh polis	2	1
Jumlah	242	100

Sumber: PDRM

Menurut Kaedah-kaedah Lokap 1953, pemeriksaan kesihatan oleh pegawai perubatan adalah wajib apabila suspek ditahan di dalam lokap. Walaubagaimanapun, ia tidak dilaksanakan kerana ketiadaan pegawai perubatan yang bertugas di lokap polis. Selain daripada itu, tiada anggota polis yang dilatih untuk menangani isu-isu kesihatan dan tiada kemudahan kesihatan disediakan di dalam lokap.

(ii) Keadaan lokap

Suruhanjaya memerhatikan bahawa keadaan lokap adalah tidak memuaskan dan tidak mematuhi piawaian antarabangsa. Kebanyakan lokap yang dilawati tidak mempunyai kualiti pengudaraan serta pencahayaan yang baik. Ini menyebabkan lokap berbau busuk dan faktor-faktor inilah yang berpotensi untuk menyumbang kepada keadaan kesihatan yang kurang baik di kalangan tahanan. Tahap kebersihan juga tidak memuaskan dan tandas didapati berada di dalam keadaan yang teruk.

Lantai lokap sama ada diperbuat daripada kayu ataupun simen tidak diselenggara dengan baik dan mengehadkan ruang untuk tahanan-tahanan. Keadaan menjadi lebih teruk apabila lokap melebihi kapasiti di mana tahanan-tahanan tidak mempunyai ruang yang cukup untuk tidur.

(iii) Makanan

Kebanyakan tahanan yang ditemubual mengadu tentang makanan yang disediakan di dalam lokap. Tahanan-tahanan diberikan makanan sebanyak tiga kali sehari - sarapan, makan tengahari dan makan malam dan menurut tahanan, makanan dan bekalan air adalah tidak mencukupi. Air yang dibungkus dalam plastik dibekalkan semasa makan tetapi ia tidak mencukupi. Suruhanjaya mendapati bahawa tahanan-tahanan diminta minum air paip daripada tandas sekiranya mereka meminta air untuk diminum. Faktor utama yang menyumbang kepada masalah ini ialah peruntukan yang rendah oleh Kerajaan. Suruhanjaya mendapati bahawa peruntukan adalah berbeza dari satu daerah ke daerah lain dan ada yang menerima peruntukan yang teramat rendah dan tidak munasabah.

(iv) Kesesakan

Pemerhatian Suruhanjaya mendapati bahawa kebanyakan lokap terutamanya lokap lama sentiasa menghadapi masalah kesesakan. Ini disebabkan oleh saiz lokap yang tidak dapat menampung jumlah tahanan. Keadaan bertambah buruk apabila terdapat operasi dan serbuan dijalankan oleh pihak berkuasa, bukan hanya polis tetapi juga agensi penguatkuasaan lain seperti Jabatan Imigresen Malaysia (JIM), Jabatan Kastam Diraja Malaysia (JKDM), Agensi Penguatkuasaan Maritim Malaysia (APMM) dan juga pihak berkuasa agama. Agensi-agensi ini selalunya menggunakan lokap polis sebagai kemudahan transit atau penahanan sementara. Masalah kesesakan boleh menjurus kepada pergaduhan sesama tahanan, risiko jangkitan penyakit berjangkit, ruang tidur yang tidak mencukupi dan juga kekurangan pemantauan oleh pihak berkuasa.

(v) Keadaan Pekerjaan Anggota Polis

Selain daripada hak tahanan, Suruhanjaya juga membuat pemerhatian kepada keadaan pekerjaan anggota polis.

Penjagaan kesihatan melibatkan anggota polis adalah satu kebimbangan yang serius terutamanya kepada mereka yang mengendalikan tahanan kerana mereka terdedah kepada risiko penyakit berjangkit seperti batuk kering. Mereka juga menghadapi risiko apabila mengendalikan penagih dadah. Sebagai contoh, terdapat insiden di mana penagih dadah mencampakkan jarum yang telah digunakan kepada polis yang menjalankan tangkapan. Menurut anggota polis yang ditemubual, mereka tidak disediakan pemeriksaan kesihatan rutin ataupun sebarang suntikan imunisasi.

Bebanan tugas yang banyak adalah antara kebimbangan yang dibangkitkan oleh polis semasa kajian dijalankan terutamanya di kalangan Pegawai Penyiasat. Mereka mendakwa bahawa terlalu banyak kes siasatan yang diberikan kepada mereka menyebabkan kes-kes banyak yang

tertanggung. Pegawai Penyiasat diperlukan untuk menjalankan pelbagai tugas selain siasatan, sebagai contoh, mereka juga diarahkan bertugas semasa sekatan jalanraya, serbuan, serta perlawanan bolasepak, dan ditugaskan untuk mengiringi orang kenamaan dan juga tugas-tugas lain. Terdapat Pegawai Penyiasat mengakui mereka terpaksa memohon lanjutan reman suspek kerana mereka mempunyai masa yang terhad untuk menjalankan siasatan.

Semasa kajian dijalankan, pemerhatian Suruhanjaya mendapati bahawa terdapat sebanyak 20 peratus Pegawai Penyiasat adalah berumur antara 51 hingga 60 tahun. Suruhanjaya telah dimaklumkan bahawa faktor usia adakalanya memberi kesan kepada tugas-tugas penyiasatan.

Antara masalah biasa yang dikenalpasti oleh Suruhanjaya ialah dari segi kemudahan dan juga logistik di balai polis yang berkeadaan tidak baik. Hampir kesemua Ibu Pejabat Polis Daerah (IPD) yang dilawati, termasuk IPD yang baru dibina, menghadapi masalah yang sama. Antara masalah-masalah yang dihadapi ialah litar-pintas, penghawa dingin yang tidak berfungsi, lif yang tidak diselenggara dan juga kurang penyelenggaraan kenderaan polis. Ini ditambah pula dengan keadaan di mana terdapat anggota polis yang terpaksa bekerja di dalam keadaan yang tidak kondusif dan sehingga tiga hingga empat orang berkongsi ruang kerja yang kecil. Mereka juga terpaksa berkongsi kemudahan seperti komputer, mesin pencetak dan juga katrij. Kebanyakan mereka terpaksa menggunakan wang sendiri untuk membeli kertas bersaiz A4 dan juga katrij dakwat sekiranya bekalan tidak mencukupi.

Isu-isu yang dinyatakan di atas berpotensi menyumbang kepada tekanan yang berkemungkinan membawa kepada masalah-masalah lain seperti penerimaan rasuah dan juga berpotensi membuatkan mereka melepaskan kemarahan kepada tahanan-tahanan sepertimana yang diakui oleh sesetengah anggota yang ditemubual semasa kaji selidik dijalankan.

(b) Syor-syor

Suruhanjaya sedang menyediakan laporan kematian di dalam tahanan polis yang mengandungi isu-isu dan juga syor-syor yang lebih terperinci. Berikut adalah syor-syor umum yang berkaitan dengan isu-isu yang dikemukakan di atas.

- (i) Seperti yang ditetapkan di dalam Kaedah-kaedah Lokap 1953, pemeriksaan kesihatan perlu dilaksanakan sebelum tahanan ditempatkan di dalam lokap polis. Ini akan memberikan manfaat kepada kedua-dua pihak iaitu tahanan dan juga polis. PDRM dan KKM perlu meneroka cara-cara bagi melaksanakan keperluan ini. Polis juga boleh mempertimbangkan untuk menubuhkan pasukan perubatan sendiri seperti yang dilakukan oleh Pasukan Polis Victoria di Melbourne, Australia.
- (ii) Seperti yang dinyatakan di bawah Peraturan 10 dan 11 Peraturan Minimum Standard bagi Layanan terhadap Tahanan, pengubahsuaian struktur lokap adalah perlu untuk membolehkan pengudaraan dan pencahayaan yang baik. Pemasangan kipas ekzos

tambahan yang sesuai di koridor akan memperbaiki keadaan ini. Struktur lokap perlu membenarkan cahaya semula jadi masuk ke dalam sel.

- (iii) Bagi mengekalkan tahap kebersihan dan kesihatan, pihak polis perlu mempertimbangkan langkah-langkah tertentu seperti melantik kontraktor untuk membersihkan bahagian dalaman sel lokap tanpa berkompromi tentang aspek keselamatan.
- (iv) Peruntukan bajet makanan perlu dinaikkan dan diselaraskan di seluruh negara bagi memastikan bekalan makanan yang mencukupi diberikan kepada tahanan. Tahanan-tahanan perlu diberikan akses kepada bekalan air bersih sepanjang masa dan diet yang ditentukan oleh KKM.
- (v) Adalah disyorkan agar pihak berkuasa membina lebih banyak lokap berpusat bagi mengelakkan masalah kesesakan di lokap-lokap yang kecil. Agensi-agensi lain seperti JIM, APMM, JKDM dan pihak berkuasa agama perlu mempunyai koordinasi yang lebih baik dengan PDRM untuk mengelakkan kesesakan.
- (vi) Pemeriksaan kesihatan berkala adalah disyorkan terutamanya untuk anggota polis yang mengendalikan tahanan. Anggota polis juga perlu dibekalkan dengan peralatan seperti topeng muka, sarung tangan dan juga bahan pembersih kuman.
- (vii) Bebanan kerja Pegawai Penyiasat perlu dikaji bagi mengelakkan bebanan kerja berlebihan. Pegawai Penyiasat yang sedang terlibat dalam penyiasatan kes sewajarnya hanya dilibatkan secara minimum dalam program atau tugas lain. Had umur Pegawai Penyiasat juga perlu diambilkira untuk memudahkan mereka bersara dari perkhidmatan tanpa sebarang kelewatan dalam siasatan.
- (viii) Anggota polis perlu dibekalkan dengan keperluan asas seperti ruang kerja yang sesuai, peralatan seperti komputer, mesin pencetak, kartrij dakwat, jumlah bekalan kertas bersaiz A4 dan alatulis yang mencukupi.

***Peraturan
Minimum
Standard bagi
Layanan terhadap
Tahanan (SMRTP)
v- Artikel
10 dan 11***

*Semua kemudahan
yang disediakan
untuk kegunaan
tahanan dan
terutamanya
semua tempat
tidur hendaklah
memenuhi
segala keperluan
kesihatan,
perhatian
sewajarnya
diberikan kepada
keadaan iklim
dan terutamanya
kandungan udara
bagi setiap ukuran
padu, ruang
lantai minimum,
pencahayaian,
pemanasan dan
pengalihudaraan.*

3. PENYELESAIAN ADUAN

Suruhanjaya amat komited dalam memastikan, seupaya mungkin, proses membuat aduan boleh diakses oleh orang ramai. Oleh itu, pada 1 April, Suruhanjaya telah memperkenalkan sistem e-aduan yang menyediakan saluran yang lebih mudah bagi orang ramai melaporkan aduan berkenaan pelanggaran hak asasi manusia kepada Suruhanjaya. Ini juga merupakan penambahan kepada cara yang telah sedia ada dalam melaporkan aduan kepada Suruhanjaya seperti melalui panggilan telefon, hadir sendiri ke pejabat Suruhanjaya, emel dan surat menyurat. Sistem e-aduan boleh diakses melalui laman web Suruhanjaya.

Pada tahun 2015, Suruhanjaya menerima sebanyak 676 aduan di ibu pejabat Kuala Lumpur, cawangan Sabah dan Sarawak di mana 20 daripadanya adalah dalam bentuk memorandum.

Jadual 2: Senarai Memorandum diterima dalam tahun 2015

BIL.	SUMBER DAN ISU MEMORANDUM	TARIKH
1.	Memorandum oleh <i>Persatuan Kebajikan OKU Penglihatan Bekerja Sendiri</i> (PKB) berkenaan laporan media mengenai orang kurang upaya penglihatan yang menjual tisu untuk menyara hidup.	8 Januari
2.	Memorandum oleh Persatuan Gerakan Kebangkitan Pendidik Kebangsaan (PENDIDIK) berkenaan tindakan tatatertib terhadap warga pendidik di Malaysia.	27 Februari
3.	Memorandum oleh Sekretariat #KitaLawan berhubung dakwaan penyalahgunaan kuasa oleh Polis dalam menahan peserta perhimpunan di Kompleks Sogo.	19 Mac
4.	Memorandum oleh SUARAM mengenai isu penggunaan kekerasan melampau polis semasa perhimpunan “Membantah GST” di Ibu Pejabat Jabatan Kastam DiRaja Malaysia, Kelana Jaya.	31 Mac
5.	Memorandum oleh petani dan penternak di Kampar, Perak berkenaan isu pengusiran paksa dari tanah pertanian yang diusahakan.	1 Jun
6.	Memorandum oleh Jawatankuasa Bertindak Peneroka Kampung Serampang Indah (Gatco) berkenaan dakwaan berat sebelah dan tiada tindakan oleh polis dalam menangani isu pencerobohan Kg. Gatco.	3 Jun

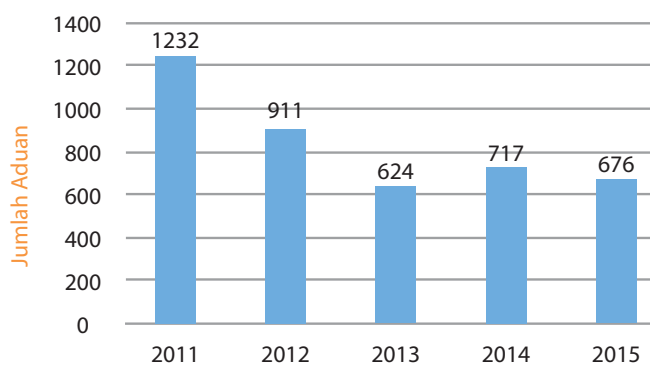
BIL.	SUMBER DAN ISU MEMORANDUM	TARIKH
7.	Memorandum oleh HINDRAF berkenaan kematian Shashikumar a/I Selvam dalam tahanan di Penjara Kluang, Johor	10 Jun
8.	Memorandum oleh penduduk-penduduk Kampung Bangau-Bangau, Semporna berkenaan kekurangan kemudahan asas di penempatan sementara mangsa-mangsa insiden kebakaran.	17 Jun
9.	Memorandum oleh Persatuan Kebangsaan Hak Asasi Manusia (HAKAM) dan Majlis Peguam berkenaan isu penemuan kubur mangsa-mangsa pemerdagangan orang di Wang Kelian, Perlis	17 Jun
10.	Memorandum oleh Kesatuan Mahasiswa Malaysia berkenaan tindakan disiplin terhadap pelajar-pelajar universiti.	8 Julai
11.	Memorandum oleh Organisasi Penggerak Sosial & Minda "NAMBIKKAI" berkenaan penahanan individu di bawah Akta Dadah Berbahaya (Langkah-Langkah Pencegahan Khas).	30 Julai
12.	Memorandum oleh Jaringan Orang Asli Pahang/Kelantan berkenaan hak tanah Orang Asli di Temerloh, Pahang.	24 Ogos
13.	Memorandum oleh YB. Tan Kok Wai berkenaan dakwaan pencemaran dari kilang-kilang simen di kawasan perindustrian Chan Sow Lin, Kuala Lumpur.	25 Ogos
14.	Memorandum oleh penduduk Orang Asli Gua Musang berkenaan kehilangan tujuh orang kanak-kanak di SK. Pos Tohoi, Kelantan.	15 September
15.	Memorandum oleh Otai Reformasi berkenaan rawatan perubatan Dato' Seri Anwar Ibrahim di Penjara Sungai Buloh.	2 Oktober
16.	Memorandum oleh Parti Sosialis Malaysia (PSM) berkenaan dakwaan pencabulan hak asasi manusia ke atas penahanan Khalid Ismath di bawah Akta Hasutan dan Akta Komunikasi dan Multimedia.	5 November
17.	Memorandum oleh Suaram berkenaan dakwaan tentang layanan tidak berperikemanusiaan dan tidak bermaruah terhadap tahanan SOSMA.	20 November
18.	Memorandum oleh PENDIDIK berkenaan pemberhentian perkhidmatan seorang guru dan pertikaian penjagaan anak.	30 November

BIL.	SUMBER DAN ISU MEMORANDUM	TARIKH
19.	Memorandum oleh Ahli-Ahli Parlimen berkenaan Perjanjian Perkongsian Trans-Pasifik (PPTP) dan kesannya ke atas hak asasi manusia.	1 Disember
20.	Memorandum oleh Norlizan binti Jaafar berkenaan dakwaan pelanggaran hak asasi semasa penahanan Kamal Hisham.	3 Disember

Setelah penilaian dibuat, Suruhanjaya telah memutuskan bahawa 343 aduan adalah di luar bidang kuasa berdasarkan asas-asas berikut:

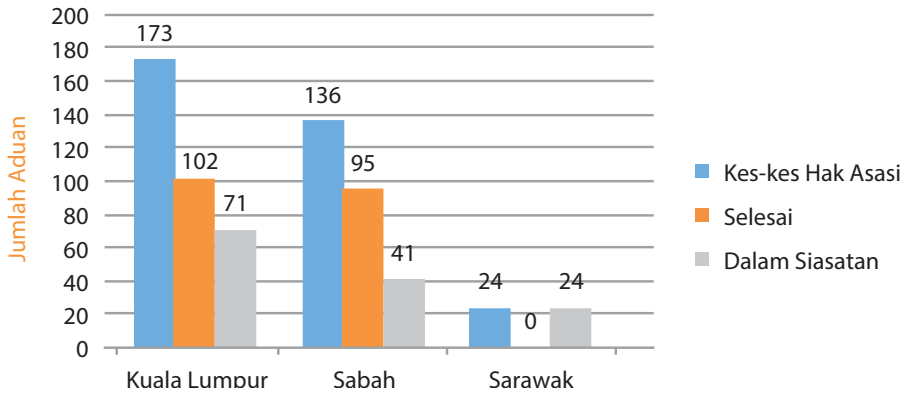
- Aduan yang masih di dalam perbicaraan di mahkamah atau telah tamat perbicaraan;
- Isu pentadbiran yang mana sepatutnya ditangani oleh agensi yang berkaitan;
- Aduan di bawah bidang kuasa badan professional.

Rajah 1: Aduan Hak Asasi Manusia yang diterima, 2011 – 2015

Daripada 333 aduan yang diterima, Suruhanjaya telah menyelesaikan sebanyak 197 kes manakala selebihnya masih lagi di dalam siasatan.

Rajah 2: Kes Selesai dan Dalam Siasatan, 2015

Faktor-faktor yang menyumbang kepada aduan-aduan masih belum dapat diselesaikan ialah kekurangan maklumat yang diberikan oleh pengadu, kelewatan agensi yang terlibat menyediakan maklumbalas kepada Suruhanjaya terhadap aduan yang dilaporkan, keperluan untuk mendapatkan maklumbalas lanjut daripada responden kerana maklumbalas awal yang tidak memuaskan dan juga bentuk sesetengah aduan yang memerlukan pemantauan berterusan oleh Suruhanjaya. Suruhanjaya juga turut menghadapi kekangan dalam mendapatkan maklumbalas segera dari agensi yang terlibat kerana kekurangan peruntukan yang jelas dalam Akta SUHAKAM 1999 yang memerlukan agensi mengemukakan maklum balas dengan segera apabila diminta berbuat demikian oleh Suruhanjaya. Ketiadaan peruntukan yang jelas seringkali mengakibatkan kelewatan dalam penerimaan maklumbalas dan memerlukan Suruhanjaya untuk sentiasa menghantar peringatan kepada responden bagi mendapatkan maklumbalas yang diperlukan.

Jadual 3: Pecahan Aduan Hak Asasi Manusia, 2015

BIL	HAK ASASI YANG DIDAKWA DILANGGAR/DAKWAAN PELANGGARAN HAK	KUALA LUMPUR	SABAH	SARAWAK
1.	Kesaksamaan/diskriminasi (atas asas bangsa, agama, jantina, ketidakupayaan, politik)	5		
2.	Hak kepada nyawa	7		
3.	Kebebasan dan keselamatan diri	12		

BIL	HAK ASASI YANG DIDAKWA DILANGGAR/DAKWAAN PELANGGARAN HAK	KUALA LUMPUR	SABAH	SARAWAK
4.	Pemerdagangan/ penyeludupan orang	3		
5.	Layanan dan hukuman yang zalim, tidak berperikemanusiaan atau bermalu	31		
6.	Tangkapan, penahanan dan pembuangan secara sewenang-wenangnya	18	10	
7.	Kesaksamaan di sisi undang-undang/hak kepada perbicaraan yang adil dan terbuka	1		
8.	Hak kepada privasi	1	2	
9.	Kebebasan bergerak	2		
10.	Hak pencari suaka dan pelarian	24		
11.	Hak kepada kewarganegaraan	8	79	10
12.	Hak kepada pemilikan harta	2	2	
13.	Kebebasan pemikiran dan beragama	5		
14.	Kebebasan memberi pendapat dan bersuara	1		
15.	Kebebasan berhimpun secara aman	2		
16.	Kebebasan berpersatuan	1		
17.	Hak kepada pekerjaan dan pekerja migran	10	2	
18.	Hak kepada rehat dan masa lapang	3		
19.	Hak kepada taraf kehidupan yang mencukupi (makanan, pakaian, perumahan, penjagaan kesihatan)	12	6	
20.	Hak kepada pendidikan	1	2	
21.	Hak kepada alam sekitar	6	1	6
22.	Hak Tanah Adat Anak Negeri	9	31	7
23.	Hak kanak-kanak	1		
24.	Lain-lain	8	1	1
JUMLAH		173	136	24

4. SIASATAN ADUAN

(a) 'Pembantaian Kesatuan Sekerja'

Berikutan memorandum yang dihantar kepada Suruhanjaya dalam tahun 2014 berhubung dakwaan perlanggaran hak pekerja untuk terlibat dalam kesatuan sekerja dan berpandukan kepada Artikel 23 (4) Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat yang menjamin setiap orang mempunyai hak untuk membentuk dan menyertai kesatuan sekerja bagi melindungi kepentingannya – hak yang selanjutnya diterjemahkan dalam bentuk Seksyen 4³⁶, 5³⁷ dan 7³⁸ Akta Perhubungan Perusahaan 1967 - Suruhanjaya pada 23 Februari telah mengadakan satu perbincangan meja bulat untuk membincangkan isu tersebut. Perbincangan berkenaan telah dihadiri oleh wakil daripada Jabatan Tenaga Kerja (JTK), Jabatan Hal Ehwal Kesatuan Sekerja Malaysia (JHEKSM), Jabatan Perhubungan Perusahaan (JPP), Persekutuan Majikan-majikan Malaysia (MEF) dan juga Kongres Kesatuan Sekerja Malaysia (MTUC).

36 Seksyen 4. (1) Akta 177: Tiada seorang pun boleh mengganggu, menahan atau memaksa pekerja atau majikan dalam menjalankan hak-hak beliau untuk membentuk dan membantu dalam pembentukan dan menyertai kesatuan sekerja dan untuk menyertai aktiviti-aktiviti yang sah. (2) tiada kesatuan sekerja bagi pekerja dan Kesatuan sekerja majikan boleh mengganggu antara satu sama lain dalam penubuhan, fungsi atau pentadbiran kesatuan sekerja itu. (3) Tiada majikan atau kesatuan sekerja majikan dan tidak ada orang yang bertindak bagi pihak majikan tersebut atau kesatuan sekerja itu akan menyokong mana-mana kesatuan sekerja bagi pekerja dengan cara kewangan atau lain-lain, tujuan untuk meletakkan ia di bawah kawalan atau pengaruh majikan tersebut atau apa-apa kesatuan sekerja majikan.

37 Seksyen 5. (1) Akta 177: Tiada majikan atau kesatuan sekerja majikan, dan tidak ada orang yang bertindak bagi pihak seseorang majikan atau kesatuan sekerja itu hendaklah - (a) mengenakan apa-apa syarat dalam sesuatu kontrak pekerjaan yang ingin menahan hak seseorang yang tidak menjadi pihak kepada kontrak untuk menyertai kesatuan sekerja, atau untuk meneruskan keahlian kesatuan sekerja; (b) enggan mengupah mana-mana orang atas alasan bahawa dia adalah atau bukan merupakan seorang ahli atau pegawai kesatuan sekerja; (c) mendiskriminasikan mana-mana orang berhubung pekerjaan, kenaikan pangkat, apa-apa keadaan pekerjaan atau keadaan Perhubungan Perusahaan 13 atas alasan bahawa dia adalah atau bukanlah ahli atau pegawai kesatuan sekerja; (d) memecat atau mengancam untuk memecat pekerja, mencederakan atau mengancam untuk mencederakan Beliau dalam pekerjaannya atau mengubah atau mengancam untuk mengubah kedudukan beliau untuk menjejaskan beliau oleh sebab yang di pekerja-(i) atau bercadang menjadi, atau berusaha untuk memujuk pihak lain untuk menjadi, ahli atau pegawai kesatuan sekerja; atau (ii) mengambil bahagian dalam promosi, pembentukan atau aktiviti-aktiviti kesatuan sekerja; atau (e) mendorong seseorang untuk menahan diri dari menjadi atau berhenti daripada menjadi ahli atau pegawai kesatuan sekerja dengan memberikan atau menawarkan untuk memberikan apa-apa kelebihan pada atau melalui sumbangan atau menawarkan untuk mendapatkan apa-apa kelebihan untuk mana-mana orang. (2) subseksyen (1) tidak boleh disifatkan sebagai menghalang majikan daripada-(a) enggan untuk mengupah seseorang untuk perjuangan yang betul, atau tidak menggalakkan pekerja untuk betul sebab, penggantungan, memindahkan, meletakkan pematian atau melaksanakan pekerja untuk perjuangan yang betul; (b) memerlukan pada bila-bila masa bahawa seseorang yang adalah atau telah dilantik atau dinaikkan pangkat sebagai seorang pengurus, Eksekutif atau kedudukan Keselamatan hendaklah berhenti menjadi atau tidak menjadi ahli atau pegawai kesatuan sekerja yang memuatkan pekerja selain daripada mereka dalam satu pengurusan, Eksekutif atau kedudukan Keselamatan; atau (c) memerlukan bahawa mana-mana pekerja yang bekerja dalam kapasiti sulit dalam perkara-perkara berkaitan dengan hubungan kakitangan hendaklah berhenti menjadi atau tidak menjadi ahli atau pegawai kesatuan sekerja.

38 Seksyen 7 Akta 177: Tiada pekerja atau kesatuan sekerja pekerja dan tidak ada orang yang bertindak bagi pihak kesatuan sekerja itu hendaklah - (a) kecuali dengan persetujuan majikan, memujuk majikan tempat perniagaan semasa waktu bekerja pekerja daripada majikan untuk menyertai atau tidak menyertai kesatuan sekerja: dengan syarat bahawa perenggan ini tidak boleh disifatkan terpakai bagi apa-apa tindakan oleh pekerja yang bekerja dalam pelaksanaan sama di mana Akta tersebut tidak mengganggu-gugat tugas biasa Nya ; (b) menakutkan mana-mana orang yang menjadi atau menahan diri dari menjadi atau terus menjadi atau berhenti daripada menjadi ahli atau pegawai kesatuan sekerja; atau (c) mendorong mana-mana orang menahan diri dari menjadi atau berhenti menjadi ahli atau pegawai kesatuan sekerja dengan memberikan atau menawarkan untuk mana-mana orang atau dengan mengadakan atau menawarkan untuk mendapatkan apa-apa kelebihan.

Semasa perbincangan, wakil-wakil dari kesatuan sekerja telah mengetengahkan isu-isu berikut:

- (i) Telah menjadi amalan biasa di kalangan majikan di Malaysia untuk memberi tekanan kepada kesatuan sekerja antaranya dengan memberi ancaman untuk menamatkan perkhidmatan pekerja-pekerja yang aktif di dalam kesatuan dan terlibat dalam aktiviti kesatuan.
- (ii) Majikan tidak memberikan pengiktirafan kepada kesatuan sekerja walaupun di bawah Seksyen 4 Akta Perhubungan Perusahaan 1967 (Akta 177), pekerja mempunyai hak untuk menubuhkan kesatuan sekerja bertujuan melindungi hak mereka dan mewakili pekerja dalam rundingan atau semasa pertikaian dengan majikan.
- (iii) Berlaku kelewatan dalam pengendalian aduan oleh JPP. Terdapat kes-kes yang mengambil masa hampir setahun dan masih tidak mencapai penyelesaian.
- (iv) Penggunaan proses mahkamah sebagai satu cara untuk mengurangkan dana kesatuan. Majikan dikatakan lebih suka untuk membawa pertikaian ke mahkamah kerana ia akan secara tidak langsung memberi tekanan kepada kesatuan daripada meneruskan kes kerana kekangan kewangan.

Sebagai maklum balas kepada isu-isu yang dibangkitkan, Suruhanjaya telah dimaklumkan seperti berikut:

- (i) JPP telah sedaya mungkin memenuhi mandatnya selaras dengan kuasa yang diperuntukkan kepada JPP di bawah Akta 177. Walau bagaimanapun, kelewatan dalam pengendalian aduan mungkin juga disebabkan oleh kekurangan kerjasama atau permohonan penangguhan oleh pihak-pihak yang terlibat dalam pertikaian itu sendiri.
- (ii) Pada masa ini, tiada sebarang peruntukan di bawah Akta 177 yang menetapkan tempoh masa bagi penyelesaian aduan dan memberi kuasa kepada JPP untuk menghalang majikan daripada mengambil tindakan tatatertib terhadap pekerja berhubung perkara yang masih belum selesai pengendaliannya di JPP.
- (iii) JPP bersetuju bahawa kajian berhubung amalan terbaik negara lain dalam pengendalian aduan mengenai usaha melumpuhkan kesatuan sekerja dijalankan dengan tujuan untuk menyemak dan menambah baik Akta 177.
- (iv) JPP mengakui bahawa sukar untuk mengambil tindakan terhadap majikan di bawah Seksyen 59³⁹ kerana beban pembuktian yang tinggi diperlukan di bawah Akta 177.

39 Seksyen 59 Akta 177:

- (1) Tertakluk kepada peruntukan- peruntukan seksyen 5(2) maka adalah suatu kesalahan untuk memecat pekerja atau mencederakannya dalam pekerjaannya atau mengubah atau mengancam untuk mengubah kedudukannya sehingga memudaratkannya, dengan sebab hal- keadaan bahawa pekerja itu-
 - (a) adalah, atau dicadangkan untuk menjadi seorang pegawai atau ahli kesatuan sekerja atau pertubuhan

Sehubungan itu, Suruhanjaya mengesyorkan supaya Akta 177 dipinda supaya memasukkan satu tempoh masa yang munasabah untuk JPP mengendalikan aduan yang dibawa kepada perhatian mereka untuk mengelakkan kelewatan dalam penyelesaian aduan. Syor ini turut disokong oleh Presiden MEF yang turut menghadiri sesi perbincangan tersebut. Suruhanjaya juga mengesyorkan supaya diwujudkan peruntukan di dalam Akta Kerja 1955 dan Akta Perhubungan Perusahaan 1967 untuk memberikan JTK dan JPP kuasa untuk menghalang majikan daripada memulakan sebarang tindakan tatatertib terhadap pekerja berhubung dengan kes pertikaian yang masih dalam siasatan jabatan masing-masing.

Pada 11 Ogos, Kementerian Sumber Manusia (KSM) menganjurkan satu rundingan dengan organisasi bukan kerajaan (NGO) untuk menyemak semula Akta Kerja 1955, Akta Pehubungan Perusahaan 1967 dan Akta Kesatuan Sekerja 1959. Suruhanjaya telah dijemput ke rundingan tersebut dan telah menggunakan peluang tersebut untuk mengulangi syor-syor Suruhanjaya.

Semasa Sesi Dialog bersama Agensi Kerajaan berhubung Laporan Tahunan SUHAKAM 2014 pada 10 Disember, JPP memaklumkan bahawa setiap aduan berhubung pelanggaran hak kesatuan sekerja ditangani secara serius dan ianya dapat dilihat berdasarkan bilangan kes yang telah dikendalikan pada tahun 2015 iaitu 58 kes telah diambil tindakan di bawah Seksyen 8 Akta⁴⁰ dan satu kes di bawah Seksyen 59 Akta yang sama.

-
- yang telah memohon supaya didaftarkan sebagai kesatuan sekerja;
 - (b) berhak kepada faedah suatu perjanjian kolektif atau suatu award;
 - (c) telah hadir atau dicadangkan untuk hadir sebagai saksi, atau telah memberi atau dicadangkan untuk memberi apa-apa keterangan dalam mana-mana prosiding dibawa akta ini;
 - (d) menjadi ahli kesatuan sekerja yang sedang berusaha supaya diperbaiki syarat kerja, tidak berpuashati dengan syarat kerja tersebut;
 - (e) adalah ahli kesatuan sekerja yang telah menyampaikan suatu tawaran di bawah Seksyen 13 atau yang menjadi pihak kepada perundingan dibawah Akta ini atau dalam pertikaian perdagangan yang telah dilaporkan kepada Ketua Pengarah menurut bahagian V atau bahagian VII;
 - (f) tidak hadir bekerja tanpa cuti maksud menjalankan tugas-tugasnya atau menjalankan hak-hak nya sebagai pegawai kesatuan sekerja jika dia telah memohon cuti menurut Seksyen 6 sebelum dia tidak hadir itu cuti telah secara yang tidak munasabah ditangguhkan atau ditolak; atau
 - (g) merupakan seorang ahli daripada panel yang dilantik dibawah seksyen 21 tidak hadir kerja kerana menjalankan fungsi-fungsi dan tugas-tugasnya sebagai ahli Mahkamah dan telah memberitahu majikan sebelum dia tidak hadir.

40 Seksyen 8 Akta 177:

- (1) Sebarang aduan daripada mana melanggar peruntukan di bawah Seksyen 4, 5, atau 7 boleh dikemukakan secara bertulis kepada Ketua Pengarah dengan menetapkan semua fakta-fakta dan keadaan yang membentuk aduan.
- (2) Ketua Pengarah setelah menerima aduan di bawah subseksyen (1) boleh mengambil langkah-langkah atau membuat pertanyaan seperti itu sebagaimana yang difikirkannya perlu atau suai manfaat untuk menyelesaikan aduan itu; di mana aduan tersebut tidak diselesaikan Ketua Pengarah hendaklah memaklumkan Menteri (Akta Perhubungan Perusahaan 1967).

(b) Pemindahan dan Penamatan Perkhidmatan Guru berdasarkan Fahaman Politik

Wakil PENDIDIK yang diketuai Normala Sudirman menyerahkan satu memorandum kepada Pesuruhjaya Professor Emeritus Dato' Dr. Mahmood Zuhdi Abdul Majid

Dalam tahun 2015, Suruhanjaya menerima dua memorandum daripada Persatuan Gerakan Kebangkitan Pendidik Kebangsaan (PENDIDIK) berhubung dakwaan bahawa terdapat beberapa orang guru yang telah dikenakan tindakan tatatertib kerana perbezaan fahaman politik. Isu-isu yang diketengahkan di dalam memorandum tersebut adalah seperti berikut:

- (i) Terdapat guru yang telah dipindahkan keluar daripada sekolah sebagai satu bentuk hukuman kerana menyokong parti politik lawan di dalam pilihan raya umum. Namun, untuk menutup motif yang tersembunyi, surat pertukaran menyatakan bahawa tujuan pemindahan adalah untuk keperluan perkhidmatan.
- (ii) Tindakan tatatertib telah diambil terhadap guru-guru kerana menyatakan sokongan kepada parti politik dengan memakai baju yang mempunyai logo parti politik tertentu, membantu kempen pilihan raya parti politik tertentu dan mengibarkan bendera parti politik tertentu. Walaupun aktiviti ini dijalankan semasa di luar waktu pembelajaran dan di luar perkarangan sekolah, guru-guru ini dikatakan telah melanggar Peraturan-peraturan Pegawai Awam (Kelakuan dan Tatatertib) 1993⁴¹ dan oleh itu telah dihukum dengan

41 Artikel 21 (1) Peraturan-peraturan Pegawai Awam (Kelakuan dan Tatatertib) 1993: Kecuali sebagaimana yang diperuntukkan dalam subperaturan (3), seseorang pegawai dalam Kumpulan Pengurusan dan Profesional adalah dilarang mengambil bahagian aktif dalam aktiviti politik atau memakai mana-mana lambing sesuatu parti politik, dan khususnya dia tidak boleh-

- (a) membuat apa-apapernyataan awam, sama ada secara lisan atau bertulis, yang memberikan suatu pandangan yang berat sebelah atas apa-apa perkara yang menjadi isu di antara parti-parti politik;
- (b) menerbit atau mengedarkan buku, makalah atau risalah yang mengemukakan pandangannya yang berat sebelah atau pandangan orang lain, atas apa-apa perkara yang berkaitan dengan mana-mana parti politik;
- (c) terlibat dalam merayu undi bagi menyokong mana-mana calon pada satu pilihanraya umum, pilihanraya kecil, atau apa-apa pilihanraya untuk apa-apa jawatan dalam mana-mana parti politik;

pelucutan hak kepada emolumen dan pengurangan gaji. PENDIDIK mendakwa bahawa terdapat pilih kasih dalam penguatkuasaan peraturan yang dinyatakan kerana hanya sesetengah guru yang menyokong parti pembangkang sahaja yang menjadi mangsa.

- (iii) Penamatan perkhidmatan guru atas dasar kesihatan tanpa mengambil kira rekod perkhidmatan guru.

Susulan daripada memorandum tersebut, Suruhanjaya telah berjumpa dengan Kementerian Pendidikan pada 2 Jun untuk mendapatkan maklum balas berhubung dakwaan tersebut. Semasa mesyuarat yang dipengerusikan oleh Timbalan Ketua Pengarah Kementerian Pendidikan, Dato' Haji Ahmad Tajudin bin Jab, Suruhanjaya telah diberikan penerangan berhubung sistem EG-tukar yang baru diperkenalkan untuk memastikan supaya pertukaran guru dibuat berasaskan kepada keperluan dan kekosongan di sekolah.

Berhubung dengan isu-isu aduan yang dibangkitkan, Suruhanjaya telah diberikan penjelasan berikut:

- (i) Pertukaran guru boleh berdasarkan permohonan guru atau arahan daripada Kementerian atau Jabatan Pendidikan. Pelaksanaan EG-Tukar atau juga dikenali sebagai 'sistem lampu isyarat' adalah sebahagian daripada usaha Kementerian untuk memastikan ketelusan dalam pertukaran guru. Walau bagaimanapun, sebarang arahan pertukaran yang dibuat oleh Menteri adalah diakui sah.
- (ii) Di bawah Peraturan-peraturan Pegawai Awam (Kelakuan dan Tatatertib) 1993, guru tidak dibenarkan untuk melibatkan diri dalam sebarang aktiviti politik melainkan mereka mendapat kebenaran bertulis daripada Ketua Setiausaha Kementerian Pendidikan sepertimana yang ditetapkan di bawah peraturan 21(A).
- (iii) Tindakan tatatertib diambil terhadap guru selepas kes mereka dibawa ke hadapan Suruhanjaya Perkhidmatan Pelajaran (SPP) dan diputuskan oleh SPP. Mereka telah diberikan peluang untuk mengemukakan representasi bertulis sebelum kes mereka diputuskan oleh SPP.

Selanjutnya Suruhanjaya berjumpa dengan Menteri Pendidikan, Dato' Seri Idris Jusoh pada 13 Julai untuk mengetengahkan aduan. Hasil daripada perbincangan, Menteri telah memohon supaya Suruhanjaya mengemukakan senarai nama guru yang mendakwa telah teraniaya berikutan perbezaan fahaman politik mereka supaya KPM dapat mengkaji rungutan mereka dan menyediakan maklum balas atau memperbetulkan masalah tersebut.

-
- (d) bertindak sebagai seorang ejen pilihanraya atau ejen tempat mengundi atau atas apa-apa sifat untuk atau bagi pihak seseorang calon dalam sesuatu pilihanraya bagi Dewan Rakyat atau bagi mana-mana Dewan Undangan Negeri;
 - (e) masuk bertanding untuk apa-apa jawatan dalam mana-mana parti politik; atau
 - (f) memegang apa-apa jawatan dalam mana-mana parti politik.

Sementara Suruhanjaya sedang cuba untuk mendapatkan kebenaran daripada guru yang terjejas untuk memberikan maklumat mereka kepada KPM, PENDIDIK memaklumkan kepada Suruhanjaya bahawa terdapat beberapa orang guru yang telah diterima atau dipindahkan semula ke sekolah asal dan oleh itu, mereka memutuskan untuk tidak memanjangkan hal ini.

Suruhanjaya memuji pelaksanaan sistem EG-Tukar oleh KPM untuk memastikan tiada lagi diskriminasi dalam pertukaran guru. Suruhanjaya mencadangkan supaya istilah keperluan perkhidmatan yang kebiasaannya digunakan sebagai alasan pertukaran diberikan maksud yang jelas untuk mengelakkan penyalahgunaannya. Suruhanjaya mengakui akan kepentingan Peraturan-peraturan Pegawai Awam (Kelakuan dan Tatatertib) 1993 untuk memastikan kelancaran dalam penyampaian perkhidmatan kerajaan. Walau bagaimanapun, Suruhanjaya mengambil maklum bahawa terdapat peruntukan tertentu dalam peraturan tersebut yang mungkin menghalang penjawat awam untuk menikmati hak-hak tertentu termasuklah hak untuk bersuara dan berpendapat. Oleh yang demikian satu kajian mengenai peraturan-peraturan ini adalah perlu. Dalam pada itu, Suruhanjaya menyeru kepada Kerajaan supaya memastikan Peraturan tersebut tidak digunakan secara pilih kasih berdasarkan fahaman politik penjawat awam.

Pada 21 Disember, Suruhanjaya telah memohon maklumat daripada KPM berhubung jumlah tindakan tatatertib yang telah dikenakan kepada guru-guru kerana melanggar Peraturan 21 (1) Peraturan-peraturan Pegawai Awam (Kelakuan dan Tatatertib) 1993 tersebut dan jumlah permohonan yang dibuat oleh guru untuk terlibat aktif di dalam politik bagi tujuan kajian. Ketika penulisan laporan ini, Suruhanjaya masih belum menerima maklum balas tersebut.

(c) Gerakan Mahasiswa dan Pilihan raya Kampus

Suruhanjaya percaya bahawa universiti adalah tempat terbaik untuk memberi pendedahan kepada semua pelajar tentang prinsip hak asasi manusia secara amali melalui gerakan mahasiswa dan pilihan raya kampus. Berikutan 12 aduan yang diterima daripada gerakan mahasiswa dari tahun 2012 sehingga 2014 berhubung dakwaan penipuan undi di dalam pilihan raya kampus dan sekatan gerakan mahasiswa di bawah Akta Universiti dan Kolej Universiti 1971 (AUKU), Suruhanjaya telah menganjurkan satu sesi perbincangan meja buati (PMB) pada 25 Februari. Suruhanjaya menjemput wakil daripada lima universiti awam yang terdiri daripada pihak pentadbiran, Majlis Perwakilan Pelajar (MPP) dan persatuan mahasiswa dengan tujuan untuk mencari penyelesaian terhadap isu ini. Walau bagaimanapun, pada hari tersebut, hanya dua wakil daripada pentadbiran universiti yang hadir manakala selebihnya disertai oleh wakil MPP dan persatuan mahasiswa. Hasil daripada PMB tersebut, beberapa syor telah diketengahkan semasa perbincangan seperti berikut:

- (i) Memperkenalkan sistem dwi-undi di mana pelajar membuang undi secara digital dan kemudian kertas undi yang telah ditanda tersebut dicetak serta dimasukkan ke dalam peti undi sebagai sokongan⁴².
- (ii) Menubuhkan satu badan bebas yang terdiri daripada KPM, MPP dan badan bebas untuk mengadakan pilihan raya kampus dan menyeragamkan proses pilihan raya kampus.
- (iii) Membenarkan wakil MPP menyertai mesyuarat senat universiti untuk mewakili suara pelajar dalam membuat keputusan yang melibatkan hal ehwal pelajar.
- (iv) Mendaftarkan kumpulan mahasiswa yang digelar 'Pro-Mahasiswa' dan 'Pro-Aspirasi' sebagai kumpulan bertanding yang sah di dalam pilihan raya kampus untuk memudahkan pentadbiran universiti memantau dan mengawal selia kumpulan tersebut.

Memandangkan kekurangan wakil daripada pihak pentadbiran universiti yang hadir semasa PMB di atas, Suruhanjaya mengadakan satu lagi PMB pada 1 Julai dengan menjemput Timbalan Naib Canselor Hal Ehwal Pelajar (TNC) daripada semua universiti awam dan Kementerian Pendidikan Malaysia untuk memberikan peluang kepada TNC mengemukakan maklum balas mereka terhadap isu dan syor yang direkodkan semasa PMB pada bulan Februari.

Kehadiran TNC adalah sangat menggalakkan. Pada mulanya, Suruhanjaya dipersoalkan berhubung prosedur menerima aduan daripada entiti yang tidak berdaftar kerana kebanyakan badan pelajar, jika tidak kesemuanya, yang membuat aduan kepada Suruhanjaya adalah tidak berdaftar. Suruhanjaya menerangkan bahawa penilaian Suruhanjaya terhadap aduan adalah berdasarkan beberapa kriteria dan yang paling diberi keutamaan adalah isu yang dibangkitkan di dalam aduan. Sebarang aduan tidak boleh ditolak hanya berdasarkan kepada status pengadu kerana Suruhanjaya juga turut menerima aduan daripada banduan, pelarian yang mana tidak diiktiraf oleh kerajaan dan lain-lain. Tambahan pula, Seksyen 12 (1) Akta Suruhanjaya juga tidak menetapkan status pengadu sebagai asas untuk menolak aduan. Isi perbincangan yang penting adalah seperti berikut:

- (i) E-undi atau undi manual hanyalah salah satu cara untuk memilih pemimpin pelajar. E-undi digunakan kerana undi manual merupakan satu proses yang memakan masa terutamanya untuk proses pengiraan kertas undi. Disebabkan terdapat banyak kontroversi yang melanda pelaksanaan sistem sedia ada selain menghabiskan banyak masa dan sumber, pihak pentadbiran universiti mencadangkan supaya cara lain digunakan untuk memilih pemimpin pelajar bagi menggantikan sistem sedia ada sebagai contoh memilih pemimpin pelajar berdasarkan kelayakan akademik tertentu atau prestasi kokurikulum.

42 "Could e-voting be on its way in the UK?", BBC, dilihat di <http://www.bbc.com/news/uk-politics-30234304> pada 1 November. Lord Malloch-Brown, bekas menteri kerajaan UK (2007 - 2009) dan Timbalan Setiausaha Agung Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (2006) memihak kepada pelaksanaan dwi-sistem bagi pilihanraya umum UK.

- (ii) Istilah seperti pilihan raya kampus, hari penamaan calon, waktu berkempen dan hari mengundi telah digunakan oleh parti politik dan media untuk mewujudkan rasa keterujaan dan situasi pertandingan yang tidak diperlukan di kalangan pelajar.
- (iii) MPP tidak dibenarkan untuk menyertai mesyuarat senat universiti kerana isu yang dibincangkan dalam mesyuarat tersebut adalah antara lain berkait dengan peperiksaan pelajar dan prestasi akademik yang sulit. Walau bagaimanapun, pelajar masih boleh berada di dalam mesyuarat jawatankuasa yang lain seperti jawatankuasa kebajikan pelajar yang mana telah disediakan ruang kepada MPP.

Timbalan Rektor (Hal Ehwal Pelajar) UIAM, Professor Datuk Dr. Mizan Hitam mengiringi pasukan pemantau Suruhanjaya semasa Pilihan raya Kampus UIAM 2015

Pada 17 September, Suruhanjaya telah memantau proses pilihan raya Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM) buat kali yang kedua berikutan permohonan yang diterima daripada pelajar. Pemantauan ini tidak mungkin berjaya dilaksanakan tanpa kebenaran daripada Timbalan Rektor Hal Ehwal Pelajar UIAM dan kerjasama daripada Suruhanjaya Pilihan raya UIAM. Suruhanjaya memuji pihak pentadbiran UIAM kerana telus dan bersedia untuk bekerjasama dengan badan bebas untuk memastikan bahawa pilihan raya kampus UIAM adalah bersih dan adil. Hasil daripada pemantauan, Suruhanjaya telah mengemukakan syor seperti berikut untuk penambahbaikan:

- (i) Menjadikan tempat mengundi boleh dicapai oleh semua orang termasuk orang kurang upaya.
- (ii) Mengemaskini dan memuktamadkan senarai daftar pemilih sebelum pilihan raya untuk memastikan tiada pelajar yang layak mengundi tercicir.

Suruhanjaya menerima permohonan yang sama daripada pelajar Universiti Utara Malaysia (UUM) dan Universiti Malaysia Perlis (UNIMAP) untuk memantau pilihan raya kampus

mereka, tetapi disebabkan oleh komitmen Suruhanjaya yang lain, permohonan ini tidak dapat dipenuhi.

Suruhanjaya selanjutnya mengesyorkan pentadbiran universiti untuk membina kepercayaan di kalangan pelajar dengan, antara lain, memperkasa pelajar-pelajar untuk membuat keputusan berkenaan isu-isu yang melibatkan hal ehwal pelajar dan menghapuskan amalan stereotaip melabel pelajar mengikut kumpulan 'Pro-Mahasiswa' dan 'Pro-Aspirasi'. Walaupun penglabelan pelajar tersebut tidak diiktiraf oleh universiti, tetapi ianya dilaporkan secara meluas di dalam media dan tidak dapat disangkal bahawa ia digunakan oleh Kerajaan sebagai kayu pengukur sokongan golongan muda kepada kerajaan⁴³.

Pada 8 Julai, Suruhanjaya menerima memorandum lain daripada Kesatuan Mahasiswa Malaysia berkenaan dengan tindakan-tindakan tatatertib yang masih berlangsung terhadap dua orang pelajar UIAM dan beberapa orang pelajar Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM). Dua orang pelajar UIAM telah dibicarakan kerana didakwa menganjurkan forum Cukai Barangan dan Perkhidmatan (GST) yang dihadiri oleh ahli parlimen daripada parti pembangkang di dalam universiti manakala pelajar UKM dibicarakan kerana didakwa telah mengadakan perhimpunan 'duduk bantah' di hadapan pejabat cancelor universiti berhubung isu gangguan bekalan air.

Dalam hal ini, Suruhanjaya mengesyorkan supaya Seksyen 16 Akta Universiti dan Kolej Universiti 1971 (AUKU)⁴⁴ dapat disemak semula supaya memastikan semua universiti mengambil kira hak asasi pelajar mereka sebelum membuat keputusan atau menguatkuasakan undang-undang dalam universiti. Lebih khusus lagi, universiti perlu memastikan bahawa penguatkuasaan undang-undang mereka tidak akan mengurangkan hak asasi pelajar termasuklah hak untuk mendapatkan maklumat, membincangkan isu nasional dan antarabangsa dan juga menyatakan pendapat mereka terhadap sebarang isu dengan semangat demokrasi yang sebenar-benarnya. Suruhanjaya juga menyeru pelajar supaya memberikan kerjasama penuh kepada pentadbiran universiti dalam segala usaha untuk menjadikan kampus sebagai pusat pembangunan intelektual yang lebih baik.

43 "Apa Guna Kita Bermusuh? *Utusan*", dilihat di <http://www.utusan.com.my/rencana/apa-guna-kita-bermusuh-1.168381> pada 30 Disember.

44 Seksyen 16C Akta Universiti dan Kolej Universiti 1971:

- (1) Lembaga mempunyai kuasa untuk membuat apa-apa kaedah tatatertib sebagaimana yang difikirkannya perlu atau suai manfaat untuk mengadakan peruntukan mengenai tatatertib bagi pelajar Universiti; kaedah-kaedah tatatertib yang dibuat di bawah subseksyen ini hendaklah disiarkan dalam Warta.
- (2) Kaedah-kaedah tatatertib yang dibuat di bawah seksyen ini boleh termasuk peruntukan bagi penggantungan seseorang pelajar Universiti semasa prosiding tatatertib belum selesai.
- (3) Kaedah-kaedah tatatertib yang dibuat di bawah seksyen ini hendaklah mewujudkan apa-apa kesalahan tatatertib dan mengadakan peruntukan bagi apa-apa hukuman tatatertib yang difikirkan sesuai oleh Lembaga, dan hukuman yang diperuntukkan sedemikian boleh meliputi pembuangan pelajar daripada Universiti.
- (4) Kaedah-kaedah tatatertib yang dibuat di bawah seksyen ini hendaklah menetapkan tatacara bagi prosiding tatatertib dan prosiding rayuan tatatertib.
- (5) Kekhususan perkara yang disebut dalam subseksyen (2), (3) dan (4) adalah tanpa menyentuh keluasan kuasa Lembaga di bawah subseksyen (1).

(d) Aduan berkaitan pencari suaka dan pelarian

Artikel 14 UDHR menjamin hak untuk mencari dan menikmati perlindungan daripada penindasan di negara lain. Walaupun Malaysia tidak menandatangani Konvensyen berhubung Status Pelarian 1951 dan Protokol New York 1967, Malaysia mempunyai hubungan kerja yang baik dengan Pesuruhjaya Tinggi untuk Pelarian PBB (UNHCR) di atas dasar kemanusiaan sejak 1975. Undang-undang Malaysia tidak mempunyai sebarang peruntukan yang mana membezakan antara pelarian dan migran tidak berdokumen. Akibatnya, pencari suaka dan pelarian terutamanya yang belum lagi didaftarkan oleh UNHCR terus menerus terdedah kepada penahanan kerana kesalahan imigresen dan mungkin menjadi mangsa kepada penahanan berulang kali dan didakwa dengan kesalahan imigresen yang mana boleh dijatuhkan hukuman penjara dan/atau rotan.

Walaupun demikian, Suruhanjaya mengambil maklum tentang kerjasama secara pentadbiran antara kerajaan dan UNHCR yang mana arahan telah dikeluarkan untuk memberikan panduan kepada pihak berkuasa dalam mengendalikan pelarian di Malaysia. Berdasarkan Arahan No. 23 Majlis Keselamatan Negara: Mekanisma untuk Pengurusan Pendatang Tanpa Izin yang memegang Kad UNHCR, agensi penguatkuasa perlu membuat semakan status tahanan yang mendakwa sebagai pelarian dengan UNHCR dan selepas mendapat pengesahan daripada UNHCR, mereka akan dibebaskan kepada UNHCR. Walau bagaimanapun, Suruhanjaya masih belum dapat meneliti arahan tersebut secara terperinci.

Pada tahun 2015, Suruhanjaya menerima secara keseluruhannya 24 aduan yang melibatkan hal pelarian. Aduan-aduan yang diterima secara khususnya adalah berkaitan dengan isu seperti kesihatan, pendidikan, pekerjaan, tangkapan dan penahanan, dan kelewatan dalam pendaftaran sebagai pelarian serta penempatan semula. Dalam isu kesihatan, aduannya adalah melibatkan ketidakmampuan mereka untuk membayar bil perubatan, terutamanya setelah mereka mendapatkan rawatan di hospital kerana penyakit kronik atau melahirkan anak. Suruhanjaya telah memajukan semua aduan kepada UNHCR untuk bantuan.

Setelah beberapa siasatan terhadap aduan yang berkaitan dengan penahanan pelarian dibuat, Suruhanjaya difahamkan bahawa pelarian bukan Rohingya, pelarian yang pernah mempunyai rekod jenayah dan pelarian yang ditahan semasa bekerja telah ditahan tanpa had tempoh dan tidak dibebaskan seperti dalam prosedur biasa. Semasa lawatan Suruhanjaya ke Pusat Tahanan Imigresen Machap Umboo pada 3 Julai, pihak berkuasa menjaga pusat tahanan berkenaan mengakui bahawa mereka tidak membebaskan ketiga-tiga kategori pelarian tersebut atas alasan bahawa tindakan mereka adalah untuk melindungi negara daripada penjenayah dan menghalang pelarian daripada merampas peluang pekerjaan daripada rakyat Malaysia.

Pada 10 Ogos, Suruhanjaya telah merekodkan keterangan daripada empat orang pelarian. Mereka ketika itu baru sahaja dibebaskan daripada tahanan imigresen selepas status pelarian mereka disahkan oleh UNHCR. Tiga daripada mereka adalah warganegara Palestin

manakala seorang lagi adalah Syria. Mereka mendakwa bahawa sepanjang penahanan mereka daripada Jun 2014 sehingga Julai 2015 di pusat tahanan imigresen di beberapa tempat iaitu Langkap, KLIA dan Bukit Jalil, mereka telah mengalami penderaan dan menyaksikan layanan tidak berperikemanusiaan terhadap tahanan; penyeludupan dadah dan tembakau; amalan rasuah; dan kematian tahanan kerana kegagalan untuk menyediakan rawatan kesihatan yang diperlukan. Walau bagaimanapun mereka tidak mahu membuat laporan polis berhubung kejadian tersebut dan mahu identiti mereka dirahsiakan kerana bimbang akan keselamatan diri mereka. Pada bulan Ogos, Suruhanjaya telah memohon untuk berjumpa dengan Ketua Pengarah Imigresen untuk membincangkan beberapa isu antara lain berkenaan dakwaan serius yang dibuat oleh pelarian tersebut. Sehingga laporan ini ditulis, Suruhanjaya masih menantikan perjumpaan tersebut dapat diadakan. Namun begitu, semasa lawatan Suruhanjaya ke Depot Tahanan Imigresen Juru pada 2 September, Suruhanjaya telah memaklumkan kepada wakil Ibu Pejabat Imigresen yang turut hadir dalam lawatan tersebut berkenaan dengan dakwaan yang dibuat. Beliau memberikan maklum balas bahawa JIM telah sedia maklum dengan dakwaan-dakwaan tersebut yang dibuat terhadap beberapa orang pegawai. Akibatnya, Komandan di Depot tahanan Imigresen Langkap telah dipindahkan keluar dan beberapa pegawai yang dikaitkan sedang dipantau rapi.

Suruhanjaya mengesyorkan agar pihak berkuasa termasuk Jabatan Imigresen untuk menyediakan lebih banyak kursus yang lebih spesifik berkaitan hak asasi manusia dan mewajibkan kursus tersebut kepada pegawai-pegawai dan kakitangan terutamanya kepada mereka yang bekerja di tempat-tempat tahanan dan bahagian penguatkuasaan. Kursus tersebut tidak harus dihadkan hanya kepada pegawai lantikan baru tetapi perlu juga melibatkan pegawai yang telah lama dalam perkhidmatan. Selain itu, Suruhanjaya merasakan penting bagi pegawai Imigresen untuk memahami perbezaan antara pelarian dan pendatang tanpa izin dari sudut kemanusiaan. Pegawai-pegawai juga perlu diingatkan dari masa ke semasa agar mematuhi undang-undang dan peraturan yang berkaitan dengan pengurusan tahanan.

Pada bulan Julai, Suruhanjaya telah didatangi oleh satu keluarga Rohingnya yang mengadu bahawa mereka kemungkinan akan menjadi gelandangan kerana tidak mampu membayar sewa rumah sejak beberapa bulan kerana penyara tunggal keluarga hilang pekerjaan dan sukar mencari pekerjaan yang lain kerana statusnya sebagai pelarian. Pemilik rumah telah meminta mereka untuk mengosongkan rumah sekiranya sewa rumah tidak dapat diselesaikan dengan segera. Mereka telah merayu untuk mendapatkan bantuan kewangan daripada UNHCR dan sedang menanti maklum balas UNHCR. Di samping mengutarakan kesusahan mereka kepada UNHCR, Suruhanjaya mencadangkan supaya mereka mencuba untuk memohon bantuan zakat daripada Majlis Agama Islam Wilayah Persekutuan kerana mereka merupakan orang Islam. Kemudiannya Suruhanjaya dimaklumkan bahawa Majlis tidak dapat mempertimbangkan permohonan mereka kerana salah satu syarat ditetapkan oleh Majlis untuk melayakkan seseorang menerima zakat adalah pemohon mestilah merupakan warganegara. Pada 30 November, Suruhanjaya telah menulis surat kepada Mufti Wilayah

Persekutuan untuk menentengahkan isu ini dan berharap agar syarat tersebut dapat disemak semula melihat dari persektif kemanusiaan dan persaudaraan Islam kerana terdapat ramai pelarian beragama Islam di Malaysia yang berhadapan dengan kesulitan hidup kerana status mereka yang tidak diiktiraf.

Walaupun pendirian kerajaan dalam isu pelarian ialah kehadiran mereka di Malaysia hanyalah bersifat sementara sehingga mereka ditempatkan semula ke Negara ketiga atau secara sukarela pulang semula ke negara asal, tetapi realiti menunjukkan bahawa kadar penempatan semula adalah agak rendah berbanding dengan jumlah pelarian yang ada di Malaysia⁴⁵. Suruhanjaya percaya bahawa ketiadaan dasar yang holistik berhubung pelarian dan kekurangan pengiktirafan terhadap status mereka bukan sahaja akan memburukkan lagi kehidupan pelarian tetapi dalam jangka masa panjang akan menjadi bebanan terhadap negara. Tanpa akses yang sewajarnya kepada pendidikan secara formal dan peluang pekerjaan, pelarian perlu meneruskan kelangsungan hidup dengan meminta sedekah atau terlibat dalam aktiviti jenayah dan terdedah kepada eksploitasi lain yang akan menyebabkan masalah kepada negara. Suruhanjaya juga berpendapat bahawa perlu ada pendekatan dari segi hak asasi manusia dalam menangani isu pelarian di negara ini. Sementara mengalu-alukan keputusan Kerajaan sebagaimana yang diumumkan oleh Perdana Menteri Dato' Sri Mohd Najib Bin Tun Razak di Perhimpunan Agung Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu di New York pada 2 Oktober untuk menerima 3,000 orang pelarian Syria dan menyediakan perlindungan dan pekerjaan sementara, dan juga akses pendidikan untuk anak-anak mereka semasa berada di Malaysia⁴⁶, Suruhanjaya mengesyorkan supaya hak tersebut turut diberikan kepada semua pelarian yang telah sedia ada di Malaysia.

(e) Penahanan di bawah Undang-Undang Pencegahan

Dalam 2015, Suruhanjaya telah memantau penggunaan undang-undang pencegahan iaitu Akta Pencegahan Jenayah 1959 (APJ), Akta Dadah Berbahaya (Langkah-langkah Pencegahan Khas) 1985 (ADBLLPK), Akta Kesalahan Keselamatan (Langkah-Langkah Khas) 2012 (AKKLLK) dan yang terbaru digubal adalah Akta Pencegahan Keganasan 2015 (APK). Walaupun Suruhanjaya sentiasa menyokong usaha kerajaan dalam membanteras jenayah berat dan membendung aktiviti keganasan, Suruhanjaya sentiasa menegaskan bahawa setiap undang-undang yang digubal haruslah selari dengan prinsip hak asasi manusia. Suruhanjaya

45 Menurut UNHCR, jumlah pelarian yang ditempatkan semula di negara ketiga untuk tahun 2015 ialah seramai 11,890. Setakat November 2015, terdapat seramai 155,730 Person of Concern berada di Malaysia dan daripada jumlah tersebut 94,443 adalah pelarian yang diiktiraf UNHCR. Dilaporkan bahawa terdapat beberapa ribu lagi pencari suaka yang berada di Malaysia.

46 "Malaysia accepting 3,000 Syrian refugees on humanitarian grounds, says Zahid", *News Strait Times*, dilihat di http://www.nst.com.my/news/2015/10/malaysia-accepting-3000-syrian-refugees-humanitarian-grounds-says-zahid?utm_source=nst&utm_medium=nst&utm_campaign=nstrelated pada 2 Oktober; "Malaysia to offer shelter, jobs, education to Syrian refugees", *Astro Awani*, dilihat di <http://english.astroawani.com/malaysia-news/malaysia-offer-shelter-jobs-education-syrian-refugees-64005> pada 2 Oktober.

telah menyatakan kebimbangannya berkenaan undang-undang tersebut yang melanggar hak asasi manusia kerana membenarkan penahanan pencegahan, dengan itu melanggar hak asasi individu untuk dianggap tidak bersalah sehingga dibuktikan sebaliknya serta hak kepada perbicaraan yang terbuka dan adil di mahkamah.

Suruhanjaya telah menerima lapan aduan melibatkan APJ, lima aduan melibatkan penahanan di bawah ADBLLPK dan satu aduan melibatkan penahanan di bawah AKKLLK. Rentetan daripada kes-kes ini, Suruhanjaya telah menulis surat kepada KDN untuk memanjangkan permohonan pengadu dan menegaskan pendirian Suruhanjaya berkaitan undang-undang pencegahan di samping menekankan hak tahanan untuk mendapatkan perbicaraan di mahkamah terbuka sepertimana yang dijamin di bawah perlembagaan dan UDHR. Pihak Kementerian sebagai maklumbalas kepada beberapa kes yang dikemukakan oleh Suruhanjaya memaklumkan bahawa permohonan pengadu telah dipanjangkan ke Lembaga Pencegahan Jenayah atau Lembaga Penasihat, untuk pertimbangan lanjut mereka.

Pada 11 November, Suruhanjaya telah menerima memorandum daripada Suara Rakyat Malaysia (SUARAM) berkaitan dakwaan penyalahgunaan AKKLLK untuk menahan dan menyeksa suspek yang disyaki terlibat dalam aktiviti keganasan. Ahli keluarga bagi Nor Azmi Bin Jalani, yang merupakan salah seorang tahanan yang ditahan di bawah AKKLLK mendakwa beliau telah didera secara mental dan fizikal semasa ditahan di bawah AKKLLK selama 28 hari dalam bulan April di Pusat Tahanan Reman Polis. Sebagai salah satu proses siasatan terhadap aduan pengadu, Suruhanjaya kemudiannya telah merakam keterangan Azmi di Penjara Sungai Buloh pada 25 November. Hasil keterangan tersebut, Suruhanjaya mengetahui terdapat tiga lagi tahanan yang turut mengalami situasi yang sama semasa ditahan di bawah SOSMA iaitu Hadrami Bin Hashim, Mohd Yusri Bin Mohamed Yusof dan Ali Saifuddin. Pada 22 Disember, Suruhanjaya telah merekod tiga lagi keterangan tahanan-tahanan AKKLLK tersebut di Penjara Sungai Buloh. Antara dakwaan yang dibuat oleh empat tahanan berkenaan ialah:

- (i) Anggota polis memukul tahanan sekiranya mereka tidak berpuas hati dengan keterangan yang diberikan;
- (ii) Seorang penyiasat polis telah mengugut untuk melakukan 'sesuatu yang tidak baik' kepada isteri tahanan sekiranya tahanan tidak mematuhi keinginan penyiasat polis;
- (iii) Penyiasat-penyiasat polis telah memaksa tahanan berbogel semasa proses siasatan dan tahanan dipaksa untuk bercium semasa sendiri serta diarahkan untuk berkelakuan seperti anjing; dan
- (iv) Seorang tahanan dipaksa untuk melihat video dan gambar pornografi di dalam telefon bimbit anggota polis dan disuruh melakukan onani di hadapan penyiasat polis.

Suruhanjaya kemudiannya dimaklumkan bahawa tahanan-tahanan tersebut telah membuat laporan polis berkaitan kejadian yang didakwa berlaku tersebut. Sehubungan itu, Suruhanjaya menggesa PDRM untuk mempercepatkan siasatan terhadap dakwaan tersebut memandangkan ianya memberikan imej yang buruk kepada pihak berkuasa serta undang-undang. Suruhanjaya telah menulis kepada PDRM untuk mendapatkan maklumat lanjut tentang status siasatan terhadap aduan tersebut.

Pada 27 November, Suruhanjaya telah memohon mendapatkan statistik dan maklumat lanjut daripada PDRM berkenaan dengan tangkapan, penahanan dan pendakwaan yang telah dibuat di bawah APJ, ADBLLPK, AKKLLK, APK dan Bab VIA (Kesalahan Berkaitan Keganasan) Kanun Keseksaan 2015. Walau bagaimanapun, semasa penulisan ini, Suruhanjaya masih belum diberikan maklumat yang diminta tersebut.

The Commission will continue to urge the Government to amend its preventive laws so that the laws are consistent with human rights principles. Meanwhile, the Government is obliged to ensure that no human rights violations occur against any persons placed under preventive laws, and this obligation includes directing all relevant authorities to respect the basic rights of detainees.

Suruhanjaya akan terus menggesa Kerajaan untuk meminda undang-undang pencegahan supaya selari dengan prinsip hak asasi manusia. Sementara itu, Kerajaan perlu bertanggungjawab untuk memastikan tiada pelanggaran hak asasi manusia berlaku ke atas mana-mana individu yang ditahan di bawah undang-undang pencegahan tersebut, dan tanggungjawab ini termasuklah mengarahkan semua pihak berkuasa yang berkaitan menghormati hak asasi tahanan.

(f) Aduan Rentas-Sempadan Berkaitan Pembinaan Empangan Don Sahong di Laos

Pada 20 Oktober 2014, Suruhanjaya telah menerima memorandum daripada *Earth Rights International* dan wakil komuniti Sungai Mekong dari Kamboja berhubung pembinaan projek Empangan Kuasa Hidro Elektrik Don Sahong di Republik Demokratik Rakyat Laos. Pengadu mendakwa pemaju empangan tersebut, Mega First Corporation Berhad (MFCB), yang merupakan syarikat yang didaftarkan di Malaysia telah melanggar hak asasi komuniti yang tinggal di pesisiran Sungai Mekong di Vietnam, Kamboja dan Thailand.

Antara isu-isu yang dibangkitkan oleh *Earth Rights International* dan wakil komuniti Sungai Mekong di dalam memorandum tersebut adalah:

- (i) Pembinaan Empangan Don Sahong akan mengancam proses migrasi ikan di Sungai Mekong serta menyebabkan impak negatif kepada komuniti yang tinggal di pesisir sungai terutamanya dari aspek kesihatan, kehidupan dan kelangsungan hidup.

- (ii) Hak komuniti untuk mendapatkan maklumat berkenaan projek Don Sahong dan kemungkinan kesan-kesan projek tersebut tidak dihormati.

Sebagai Institusi Hak Asasi Manusia Nasional (NHRI), kuasa dan mandat Suruhanjaya adalah terhad di dalam sempadan Malaysia. Oleh itu, Suruhanjaya tidak dapat melakukan lawatan ke kawasan tersebut bagi mengesahkan dakwaan pengadu. Walaubagaimanapun, Suruhanjaya telah mengadakan perjumpaan dengan MFCB pada 5 Februari untuk mendapatkan maklumat lanjut berhubung dengan projek tersebut serta mengesahkan dakwaan yang dibuat ke atasnya. Semasa sesi mesyuarat tersebut, Suruhanjaya telah dimaklumkan mengenai perkara berikut:

- (i) MFCB telah dilantik sebagai pemilik dan pengurus projek menerusi konsesi selama 25 tahun. Setelah tamat tempoh, MFCB akan menyerahkan empangan tersebut kepada Kerajaan Laos tanpa sebarang kos. Sebagai sebahagian daripada pakej di dalam perjanjian, MFCB akan membina jalanraya, jambatan untuk ke tanah besar, sekolah-sekolah, pasar raya dan lain-lain kemudahan untuk komuniti bagi meningkatkan taraf hidup mereka. Selain itu, MFCB juga telah berjanji untuk menyumbang sebanyak USD 1 juta setahun (sepanjang tempoh konsesi) dalam bentuk kumpulan wang amanah, sebagai salah satu inisiatif tanggungjawab sosial korporat untuk meningkatkan taraf hidup (merangkumi pendidikan, pembangunan ekonomi dan kebajikan) kepada komuniti yang terlibat.
- (ii) Sebelum projek dimulakan, MFCB telah menjalankan sesi taklimat dan konsultasi di peringkat negeri dan daerah yang melibatkan ketua kampung dan komuniti. MFCB mendakwa bahawa kebanyakan penduduk menyokong projek tersebut memandangkan ianya dapat meningkatkan taraf hidup dan pendapatan mereka. Berdasarkan sesi konsultasi yang diadakan oleh MFCB, DSHP akan menjejaskan 15 buah keluarga dan kesemua mereka telah dipindahkan oleh MFCB. MFCB juga akan memberi pampasan kepada 15 keluarga tersebut dan pembayaran dibuat menerusi Kerajaan Laos. Proses perpindahan dan pakej pampasan telah dipersetujui dan direkodkan dalam bentuk dokumentasi.
- (iii) Bagi konsultasi bersama negara jiran yang terjejas, MFCB menyatakan bahawa Kerajaan Laos telah memaklumkan secara rasmi kepada Sekretariat Suruhanjaya Sungai Mekong (MRC) berhubung dengan cadangan pembinaan DHSP pada 30 September 2013. Cadangan tersebut kemudian telah dibincangkan oleh sekretariat MRC yang turut melibatkan wakil Menteri daripada Kamboja, Laos, Thailand dan Vietnam dalam bulan Januari 2014. Rentetan daripada mesyuarat Menteri, Kerajaan Laos telah menghantar notis rasmi pada 30 Jun 2014 kepada sekretariat MRC untuk mengadakan proses konsultasi serantau dengan komuniti yang tinggal di persisiran Sungai Mekong. Proses konsultasi yang dijalankan selama 6 bulan bermula pada 25 Julai 2014 telah melibatkan beberapa siri konsultasi nasional di Vietnam dan Kamboja

dan berakhir dengan proses konsultasi serantau yang diadakan pada 12 Disember 2014 di Laos yang mana melibatkan semua pihak berkepentingan.

- (iv) MFCB memaklumkan, setakat ini mereka telah melabur sebanyak USD15 juta bagi menjalankan kajian impak pelaksanaan projek tersebut ke atas alam sekitar dan ekologi yang mengambil masa selama 9 tahun. Suruhanjaya juga diberi taklimat berkenaan isu penempatan semula penduduk daripada kawasan kediaman mereka, sedimen yang terperangkap, kualiti air dan perubahan bentuk aliran sungai.

Laporan mesyuarat tersebut telah dipanjangkan kepada *Earth Rights International* pada 23 Februari dan dalam maklum balas pada 24 Mac 2015, *Earth Right International* telah membangkitkan, antara lainnya, kebimbangan terhadap beberapa isu yang tidak dibincangkan semasa mesyuarat bersama MFCB secara khususnya berkaitan kekurangan maklumat asas dan kajian penilaian impak rentas sempadan termasuklah kesan kepada perikanan serantau, data menunjukkan langkah-langkah mitigasi mencukupi yang dicadangkan dan maklumat serta konsultasi yang dijalankan oleh pihak syarikat bersama penduduk yang terjejas. Sehubungan itu, mesyuarat kali kedua bersama MFCB telah diadakan pada 4 Ogos untuk mengemukakan cadangan agar MFCB mengadakan perbincangan secara bersemuka dengan pengadu. Semasa sesi mesyuarat tersebut, MFCB tidak bersetuju dengan cadangan yang diberikan atas alasan telah banyak sesi konsultasi serta forum awam diadakan di peringkat serantau dan dalam negara yang dianjurkan oleh MRC, Kerajaan Laos dan organisasi masyarakat sivil pada beberapa tahun lepas, di mana menurut MFCB, pengadu berpeluang untuk membangkitkan isu-isu berkaitan dengan projek pada sesi tersebut.

Berdasarkan perkembangan di atas dan mengambil kira ketiadaan Institusi Hak Asasi Manusia Nasional di Laos, Suruhanjaya mendapati sukar untuk meneruskan siasatan terhadap aduan pengadu. Oleh itu, selaras mandat Suruhanjaya untuk mengemukakan syor-syor ke atas isu yang melibatkan hak asasi manusia, Suruhanjaya telah menulis kepada MFCB pada 8 Disember, di mana Suruhanjaya menegaskan kembali syor agar MFCB memastikan operasi dan aktiviti perniagaan yang dijalankan untuk mendapatkan keuntungan daripada projek tersebut tidak mengenyakan hak asasi penduduk setempat. Di dalam surat tersebut, Suruhanjaya menekankan bahawa tanggungjawab terletak ke atas MFCB untuk menerima pakai prinsip hak asasi manusia dalam menjalankan perniagaan dan menggesa MFCB untuk berpegang pada Prinsip Panduan Pertubuhan Bangsa Bersatu berkaitan Hak Asasi Manusia dan Perniagaan (UNGP) terutamanya Prinsip 11- 29.

Selain itu, Suruhanjaya akan terus membangkitkan kebimbangan mengenai isu ini di dalam Agenda Hak Asasi Manusia dan Perniagaan kepada Kerajaan Malaysia dengan menekankan syor-syor agar Kerajaan menggubal polisi/garis panduan untuk memantau syarikat tempatan yang beroperasi di luar Malaysia bagi memastikan operasi mereka selari dengan prinsip dan standard hak asasi manusia sepertimana yang termaktub di bawah Prinsip 3 UNGP bagi Hak

Asasi Manusia dan Perniagaan; dan Kerajaan mematuhi garis panduan Pertubuhan Kerjasama dan Pembangunan Ekonomi (OECD) bagi syarikat multinasional serta menubuhkan Pusat Hubungan Nasional untuk menyelesaikan aduan-aduan berkenaan dengan salah laku syarikat termasuklah tindakan atau pengabaian yang berlaku di luar negara.

(g) Bantahan terhadap Pembinaan Projek Empangan Ulu Telom

Pada 18 Ogos 2014, Suruhanjaya telah menerima aduan daripada Jawatankuasa Bertindak Pembangunan Tanah dan Wilayah Adat Kg. Orang Asli Pos Lanai, Kuala Lipis, Pahang berhubung dengan bantahan terhadap pembinaan projek kuasa hidro Ulu Telom (Ulu Telom PHE). Suruhanjaya telah menulis kepada Tenaga Nasional Berhad (TNB) bagi mendapatkan maklum balas berhubung isu-isu berikut:

- (i) Rasional pembinaan Projek Kuasa hidro Ulu Telom (PHE) yang didakwa hanya menjana kuasa sebanyak 132MW sahaja;
- (ii) Konsultasi bersama komuniti Orang Asli Pos Lanai;
- (iii) Pampasan bagi penduduk yang terjejas (penempatan semula, tanah dan aktiviti Orang Asal);
- (iv) Kajian oleh wakil daripada Universiti Teknologi Mara (UiTM) dan Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) yang mana dilihat berat sebelah; dan
- (v) Ketidakpuasan hati atas perlantikan pegawai JAKOA sebagai wakil komuniti Orang Asli.

Susulan itu, TNB telah mencadangkan agar satu mesyuarat bersama Suruhanjaya diadakan bagi memberikan penjelasan berkenaan projek tersebut. Mesyuarat tersebut telah diadakan pada 9 Februari dan turut dihadiri oleh wakil JAKOA. Semasa mesyuarat, Suruhanjaya telah dimaklumkan, antara lainnya, adalah:

- (i) Projek ini diperingkat fasa kajian kemungkinan dan UiTM telah dilantik untuk menjalankan kajian ini;
- (ii) Projek tidak akan diteruskan sekiranya terdapat bantahan daripada penduduk yang terjejas;
- (iii) TNB tidak terlibat dalam proses penempatan semula Orang Asli ke Pos Pantos kerana ia dilakukan sebelum projek tersebut diluluskan dan merupakan perancangan JAKOA untuk menempatkan semula Orang Asli di kawasan berkelompok bagi memudahkan penyediaan kemudahan untuk Orang Asli; dan
- (iv) Sebilangan Orang Asli masih pulang ke kampung asal mereka untuk mengambil buah-buahan dari pokok yang mereka tanam.

Semasa sesi mesyuarat tersebut, Suruhanjaya telah menekankan pendiriannya mengenai Hak kepada Orang Asli sepertimana yang dinyatakan di bawah Artikel 10⁴⁷ dan 11(1)⁴⁸ Deklarasi Hak Orang Asal Antarabangsa (UNDRIP) serta meminta TNB untuk menjemput Suruhanjaya menghadiri sesi konsultasi antara TNB dan komuniti Orang Asli yang terjejas yang dirancang diadakan selepas kajian kemungkinan tersebut selesai.

Pada 11 Mei Suruhanjaya membuat pertanyaan kepada TNB dan dimaklumkan oleh TNB bahawa kajian kemungkinan telah selesai dan UiTM telah membentangkan hasil dapatan kajian tersebut kepada komuniti Orang Asli yang terjejas pada 9 April. TNB turut memaklumkan bahawa seramai 11 Orang Asli telah memfailkan saman kepada TNB sebagai bantahan terhadap projek tersebut dan TNB perlu mendapatkan kelulusan daripada pihak pengurusan atasan sebelum pembentangan laporan kajian seterusnya dapat diadakan. Semasa penulisan ini, Suruhanjaya masih belum menerima sebarang maklumat berkenaan pembentangan laporan kajian yang dirancang diadakan tersebut.

Pada 20 Ogos, Suruhanjaya telah melawat Penempatan Pos Pantos dan kampung-kampung yang terlibat dengan projek tersebut. Suruhanjaya dimaklumkan bahawa TNB telah menjalankan kajian kemungkinan di sepanjang tebing sungai dalam awal tahun 2014.

Suruhanjaya telah menerima maklum balas bertulis daripada JAKOA bertarikh 8 Disember 2015 di mana JAKOA memaklumkan yang mereka sentiasa berhubung dengan Jabatan Peguam Negara bagi memantau perkembangan kes mahkamah melibatkan isu tersebut di Mahkamah Tinggi Temerloh. JAKOA turut memberi jaminan bahawa kepentingan Orang Asli akan sentiasa dilindungi dalam pelaksanaan pembangunan pendidikan, infrastruktur dan ekonomi dan ia akan dilaksanakan tanpa mengabaikan budaya dan adat Orang Asli. Dalam hal ini, Suruhanjaya akan terus memantau perkembangan kes tersebut.

(h) Kewarganegaraan bagi anak angkat

Pada tahun-tahun sebelumnya, Suruhanjaya telah menerima beberapa aduan berkaitan dengan isu kewarganegaraan bagi anak angkat. Pengadu-pengadu adalah merupakan warganegara Malaysia yang telah mengambil anak-anak angkat secara sah yang mana kewarganegaraan anak angkat tersebut tidak dapat dikenalpasti atau tidak didaftarkan. Kanak-kanak tersebut tidak mempunyai sebarang status selepas KDN menolak permohonan mereka untuk

47 Artikel 10 UNDRIP: Orang Asal tidak boleh dipindahkan secara paksa dari tanah atau wilayah adat mereka. Tidak boleh ada penempatan semula yang terjadi tanpa persetujuan makluman awal, bebas dan telus dari Orang Asal yang terlibat, dan hanya boleh setelah ada persetujuan gantirugi yang adil dan saksama, dan jika boleh, dengan pilihan untuk kembali semula.

48 Artikel 11 UNDRIP: (1) Orang Asal mempunyai hak untuk mempraktikkan dan menghidupkan semula tradisi-tradisi dan adat budaya mereka. Hal ini meliputi hak untuk mempertahankan, melindungi dan mengembangkan manifestasi kebudayaan mereka di masa lalu, sekarang dan yang akan datang, seperti tempat-tempat arkeologi dan bersejarah, artifak, rekabentuk, upacara-uparaca, teknologi, seni visual dan seni pertunjukan dan kesusasteraan.

mendapatkan kewarganegaraan. Walaupun Jabatan Pendaftaran Negara (JPN) meluluskan pendaftaran bagi anak angkat, penafian ke atas status warganegara bagi anak angkat akan menimbulkan masalah dari segi akses kepada pendidikan, kebebasan bergerak dan masa depan kanak-kanak tersebut.

Bagi mendapatkan penjelasan bagi isu ini, Suruhanjaya telah berjumpa dengan JPN pada 19 Januari. Mesyuarat tersebut dihadiri oleh beberapa pegawai atasan JPN. Suruhanjaya juga dimaklumkan bahawa kewarganegaraan merupakan pengiktirafan tertinggi yang diberikan oleh Kerajaan, dan ianya tidak dianggap sebagai hak tetapi merupakan keistimewaan yang diberikan oleh Kerajaan. Suruhanjaya telah diberikan beberapa maklumat berikut semasa mesyuarat tersebut:

- (i) Pengambilan anak angkat perlu didaftarkan di JPN tetapi ia tidak menjamin kanak-kanak tersebut akan memperolehi kewarganegaraan.
- (ii) Kewarganegaraan bagi mana-mana anak angkat perlu mengikut ibu bapa kandung mereka dan bukannya ibubapa angkat. Sekiranya ibubapa kandung merupakan warganegara Indonesia, maka warganegara bagi anak angkat perlu dikekalkan sebagai warganegara Indonesia.
- (iii) Bagi kanak-kanak yang tidak mempunyai warganegara di mana ibu kandung mereka tidak dapat dikenalpasti, ibubapa angkat kepada kanak-kanak tersebut perlu membuat tindakan susulan dengan pihak kedutaan bagi Negara asal ibu kandung bagi memastikan kanak-kanak tersebut diberikan taraf warganegara yang tepat.
- (iv) Bagi kanak-kanak yang dilahirkan tanpa nikah, JPN memaklumkan bahawa kanak-kanak tersebut perlu mengikut warganegara asal ibu kandung mereka.

Memandangkan isu ini melibatkan undang-undang dan polisi kerajaan, Suruhanjaya kemudian memutuskan untuk membuat kajian ke atas Akta Pengangkatan 1952 dan undang-undang serta polisi lain yang bersangkutan bagi melihat sama ada undang-undang atau polisi yang diguna pakai melanggar hak asasi manusia dan sekiranya ia berlaku, Suruhanjaya akan membuat syor-syor bagi memastikan ianya tidak berpanjangan.

(i) Penemuan Kubur Besar di Wang Kelian dan Isu “Boatpeople”

Dalam bulan Mei 2015, PDRM telah membuat penemuan mengejutkan apabila menjumpai 28 kem pemerdagangan manusia yang telah ditinggalkan dan 139 kubur di Wang Kelian, Perlis, berhampiran dengan sempadan Malaysia-Thailand. Laporan media telah melaporkan bahawa polis menemui 106 rangka di dalam kubur besar tersebut dan kem pemerdagangan manusia telah digunakan oleh penyeludup untuk menyimpan pelarian dan pencari suaka yang telah diseludup ke dalam Malaysia sebelum dibebaskan dan menerima wang daripada ahli keluarga yang telah berada di Malaysia

Beberapa hari sebelum penemuan tersebut, lebih daripada seribu *boatpeople* daripada Myanmar dan Bangladesh telah mendarat di Pulau Langkawi. Kebanjiran pelarian dan pencari suaka daripada Myanmar dan migran ekonomi dari Bangladesh dikatakan berpunca daripada tindakan tegas Kerajaan Thailand yang menjalankan operasi membasmi sindiket pemerdagangan manusia susulan kepada penemuan kubur besar di Thailand. Oleh kerana *boatpeople* tersebut ditempatkan di Pusat Tahanan Imigresen Belantik, Suruhanjaya telah merancang untuk melawat pusat tahanan tersebut pada 26 Mei. Notis lawatan telah dihantar pada 22 Mei selaras dengan keperluan yang dinyatakan di dalam Akta SUHAKAM, walaubagaimanapun lawatan tersebut terpaksa dibatalkan memandangkan Suruhanjaya tidak diberikan kebenaran untuk masuk ke pusat tahanan tersebut oleh pegawai yang bertugas tanpa sebarang alasan diberikan.

Suruhanjaya hanya dibenarkan untuk melawat Pusat Tahanan Imigresen Belantik pada 3 September. Semasa lawatan, Suruhanjaya telah menemui empat pelarian Rohingya untuk mendapatkan maklumat mengenai urusan perjalanan mereka ke Malaysia. Dua wanita Rohingya memaklumkan bahawa mereka datang ke Malaysia untuk berjumpa dengan suami mereka yang telah bekerja di sini selama beberapa tahun. Suami mereka telah berurusan dengan agen, yang merupakan etnik Rohingya di Myanmar, untuk membantu mereka datang ke Malaysia. Suami mereka telah membayar kepada agen terbabit sebanyak RM6000 bagi dewasa dan RM1000 bagi kanak-kanak. Menurut dua lelaki pelarian Rohingya, mereka datang ke Malaysia untuk mencari kerja dan tinggal bersama abang mereka yang telah menetap di Malaysia selama beberapa tahun. Mereka juga memaklumkan bahawa semua pembayaran telah dibuat oleh abang mereka dan mereka tidak menyedari bahawa mereka ditipu sehingga agen berkenaan meninggalkan bot tersebut.

Sehingga 30 Disember, Jabatan Imigresen telah menghantar pulang 604 rakyat Bangladesh ke negara mereka dengan bantuan Kedutaan Bangladesh.

Jadual 4: Bilangan Boat people yang masih ditempatkan di Pusat Tahanan Imigresen Belantik sehingga 30 Disember

BILANGAN						
NO.	NEGARA ASAL	DEWASA (LELAKI)	DEWASA (WANITA)	KANAK-KANAK (LELAKI)	KANAK-KANAK (PEREMPUAN)	JUMLAH
1.	Bangladesh	105	0	0	0	105
2.	Myanmar	177	108	48	35	368
	JUMLAH	282	108	48	35	473

Sumber: Jabatan Imigresen Malaysia

Pada 17 Jun, Suruhanjaya telah menerima dua memorandum daripada Badan Peguam Malaysia dan Persatuan Kebangsaan Hak Asasi Manusia (Hakam) berkenaan dengan dua isu ini dan mereka telah meminta agar Suruhanjaya mengadakan Siasatan Awam mengenai insiden ini yang berkaitan dengan isu pemerdagangan orang dan rasuah.

Pada 7 Julai, Suruhanjaya telah membincangkan mengenai kemungkinan samaada untuk mengadakan Siasatan Awam ke atas isu penemuan kubur besar atau membuat penyelidikan berkaitan dengan isu pelarian dalam konteks yang lebih luas di Malaysia. Hasil daripada perbincangan tersebut, Suruhanjaya berpandangan bahawa sebelum sesuatu keputusan untuk mengadakan Siasatan Awam dibuat, adalah penting untuk mendapatkan maklumat samada terdapat saksi kejadian yang boleh mengemukakan keterangan di hadapan panel siasatan. Sehubungan itu, Suruhanjaya telah menghubungi masyarakat sivil untuk mendapatkan bantuan bagi mengenalpasti saksi kejadian yang bersedia ditemubual untuk mendapatkan kenyataan mereka. Sehingga kini, Suruhanjaya tidak menerima sebarang maklum balas daripada organisasi berkenaan.

Suruhanjaya juga telah mendapatkan maklum balas daripada Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Thailand berhubung dengan tindakan yang telah diambil oleh mereka berkenaan isu penemuan kubur besar di negara tersebut. Suruhanjaya Thailand memaklumkan bahawa tiada sebarang tindakan yang telah diambil oleh mereka berkenaan perkara berkenaan. Suruhanjaya juga telah menulis kepada KDN pada 30 November, memohon untuk mendapatkan status terkini mengenai tindakan yang telah diambil bagi isu penemuan kubur besar dan *boatpeople*. Setakat ini, Suruhanjaya masih belum menerima sebarang maklum balas daripada Kementerian. Pada 18 Disember, Suruhanjaya telah berjumpa dengan Majlis Peguam untuk memaklumkan status tindakan terkini yang telah diambil dan membincangkan mengenai langkah-langkah yang dapat diambil di masa hadapan. Hasil daripada mesyuarat tersebut, Suruhanjaya dan Majlis Peguam bersetuju untuk bekerjasama dalam menjalankan kajian ke atas insiden yang berlaku dan mengadakan sesi konsultasi berkaitan dengan isu pelarian pada tahun 2016.

Pada 21 Disember, media melaporkan Timbalan Perdana Menteri menyatakan bahawa pihak polis telah mengenalpasti enam individu yang bertanggungjawab terhadap aktiviti pemerdagangan manusia dan mayat yang dikebumikan di sepanjang sempadan Malaysia-Thailand dan mereka akan dibawa ke Malaysia untuk menghadapi tindakan undang-undang.⁴⁹

Memandangkan kedudukan Malaysia telah dinaiktaraf daripada tahap 3 ke tahap 2 di dalam laporan *United States's Trafficking in Person 2015*, Suruhanjaya mengesyorkan agar kerajaan telus dalam menjalankan siasatan terhadap insiden tersebut dan memaklumkan inisiatif yang telah diambil bagi mencegah insiden yang sama berulang lagi di masa hadapan.

49 "Zahid: 2,217 human trafficking victims to be eligible to work in the country", *The sun*, dilihat di <http://www.thesundaily.my/news/1643491> pada 30 Disember.

(j) Kanak-kanak Orang Asli di Sekolah

Suruhanjaya telah menyiasat dua insiden yang melibatkan pelajar Orang Asli di sekolah rendah. Pada 30 Jun, Suruhanjaya mengambil maklum laporan media berkaitan dengan insiden melibatkan pelajar Orang Asli dipukul oleh tiga guru lelaki di Sekolah Rendah Kuala Betis⁵⁰. Sebagai sebahagian daripada siasatan, Suruhanjaya telah melawat sekolah pada 6 Julai dan turut berjumpa dengan keluarga kanak-kanak perempuan tersebut.

Berdasarkan maklumat yang didapati semasa lawatan, Suruhanjaya difahamkan bahawa kanak-kanak tersebut telah dituduh mencuri duit daripada salah seorang guru sekolah. Beliau telah ditangkap semasa waktu pembelajaran dalam keadaan mencurigakan dan cuba untuk membuka pintu kereta salah seorang guru yang diletakkan di garaj. Setelah itu, beliau dibawa ke pejabat untuk disoalsiasat. Guru-guru tersebut menafikan ada mengikat dan memukul pelajar semasa soal siasat tersebut.

Suruhanjaya juga telah menemubual kanak-kanak perempuan tersebut dan neneknya. Nenek beliau memaklumkan bahawa terdapat kesan lebam dan bengkak di muka, tangan dan peha cucu beliau setelah kejadian tersebut, namun semua kecederaan telah pulih sepenuhnya. Menurut kanak-kanak berkenaan, beliau telah diikat dan dipukul oleh salah seorang guru terbabit dan peha beliau disepak oleh seorang lagi guru lain. Beliau turut memaklumkan bahawa ibu saudara beliau telah membawa beliau ke klinik kesihatan berhampiran pada keesokan harinya. Pada 27 Jun, nenek beliau telah membuat laporan polis di Balai Polis Gua Musang. Suruhanjaya juga dimaklumkan bahawa ahli keluarga enggan untuk berjumpa dengan guru-guru terlibat dan menyerahkan kes tersebut kepada pihak polis untuk disiasat.

Bagi kes ini, Suruhanjaya telah menulis kepada PDRM pada 4 Ogos untuk mendapatkan maklum balas berkenaan dengan siasatan yang telah dilakukan terhadap laporan polis yang dibuat oleh Orang Asli. Sehingga kini, Suruhanjaya masih belum menerima sebarang maklum balas daripada polis.

Dalam insiden lain, Suruhanjaya turut mengambil maklum berkenaan dengan laporan media mengenai kehilangan tujuh pelajar Orang Asli dari asrama pada 23 Ogos⁵¹. Suruhanjaya telah melawat Sekolah Kebangsaan Pos Tohoi pada 1 dan 2 September untuk mendapatkan gambaran yang jelas berhubung insiden yang berlaku yang mana didakwa mempunyai kaitan dengan tindakan seorang guru merotan pelajar yang mandi di sungai. Berdasarkan temubual tersebut, Suruhanjaya dimaklumkan bahawa:

50 "Temiar girl was tied up and beaten by 3 teachers", The Malay Mail, dilihat di <http://www.themalaymailonline.com/malaysia/article/teachers-rough-up-orang-asli-schoolgirl-on-stealing-suspicion-group-claims> pada 30 Jun.

51 "Chided for swimming in river, seven Orang Asli children missing since Sunday", Astro Awani, dilihat di <http://english.astroawani.com/malaysia-news/chided-swimming-river-seven-orang-asli-children-missing-sunday-71235> pada 26 Ogos.

- (i) Menurut ibubapa, pagar di sekeliling asrama telah rosak dan sesiapa sahaja boleh keluar dan masuk ke asrama tersebut tanpa pengetahuan pihak Pentadbiran⁵². Oleh itu, situasi pelajar mandi di sungai berdekatan tanpa pengetahuan pihak sekolah adalah perkara biasa.
- (ii) Pada 22 Ogos, warden asrama dimaklumkan oleh penjaga keselamatan bahawa 25 kanak-kanak perempuan dilihat mandi di sungai. Berdasarkan kepada dakwaan, warden asrama telah merotan tiga orang daripada pelajar tersebut sebagai hukuman.
- (iii) Pada 23 Ogos, pihak sekolah mendapati 23 orang pelajar tidak berada di dalam sekolah dan pihak sekolah kemudiannya berjaya menemui semula 16 orang pelajar. Pihak sekolah telah cuba mencari tujuh orang lagi pelajar yang masih hilang dengan bantuan penduduk kampung tetapi gagal. Pihak sekolah telah melaporkan kejadian itu kepada polis pada jam 12:30 petang pada 25 Ogos.

Penyerahan memorandum kepada Pesuruhjaya James Nayagam oleh ahli keluarga bagi tujuh orang Asli yang hilang

Pada 15 September, 6 buah keluarga yang terbabit telah hadir ke pejabat Suruhanjaya untuk menyatakan kekesalan mereka berhubung dengan kelewatan pihak berkuasa dalam menjalankan operasi mencari dan menyelamatkan anak-anak mereka. Ahli keluarga menyatakan kekecewaan mereka kerana operasi mencari dan menyelamatkan hanya serius dijalankan selepas lima hari kehilangan tersebut dilaporkan. Ahli keluarga juga mendakwa bahawa mereka tidak dimaklumkan oleh pihak sekolah mengenai kehilangan anak-anak mereka sebaliknya mereka mendapat maklumat daripada rakan-rakan mereka.

52 Semasa lawatan pada 2 September, Suruhanjaya mendapati bahawa pagar tersebut telah dibaiki dan berada dalam keadaan baik.

Sehubungan dengan ini, Suruhanjaya telah menulis kepada PDRM dan KPM, masing-masing pada 5 Oktober bagi tujuan menyiasat mengenai dakwaan tersebut dan untuk mendapatkan maklumat berkenaan sebarang tindakan yang telah diambil susulan kejadian itu. Pada bulan Oktober, negara menerima berita sedih penemuan mayat kanak-kanak berkenaan dan hanya dua daripada mereka terselamat.⁵³ Pada 11 Disember, Suruhanjaya telah dijemput oleh KPM untuk menghadiri mesyuarat di Putrajaya bersama-sama dengan Jabatan Pelajaran Negeri Kelantan dan Pejabat Pelajaran Daerah Gua Musang. Suruhanjaya telah dimaklumkan bahawa Kementerian telah menyiasat dakwaan mengenai warden yang telah merotan tiga pelajar Orang Asli dan berdasarkan soal selidik dengan guru terbabit, beliau telah menafikan bahawa beliau telah merotan pelajar. Sebaliknya, guru terbabit mendakwa bahawa beliau menyaksikan tiga orang pelajar bertindak memukul pelajar *junior* kerana melaporkan aktiviti berenang mereka kepada guru. KPM juga memaklumkan bahawa ia telah menubuhkan *Pasukan Sokongan Pintar* untuk memberi sokongan dan motivasi kepada semua keluarga dan pelajar yang terlibat. KPM juga meminta Suruhanjaya untuk membantu KPM dalam mendapatkan semula kepercayaan Orang Asli agar anak-anak mereka dihantar ke sekolah untuk meneruskan pengajian mereka.

Dalam hal ini, Suruhanjaya mengesyorkan supaya guru-guru di sekolah-sekolah Orang Asli dan penggubal dasar pendidikan untuk memahami akan hak-hak Orang Asli sebagaimana yang dinyatakan di dalam UNDRIP dan budaya Orang Asli agar sebarang interaksi melibatkan pelajar-pelajar Orang Asli dan perancangan dasar pendidikan akan mengambil kira keperluan khusus Orang Asli. Kerajaan juga perlu memastikan wujud kemudahan pembelajaran yang kondusif agar keperluan pembelajaran boleh menampung pelajar di kawasan pedalaman. Ini termasuk pemantauan sistematik terhadap bangunan sekolah dan memastikan penyelenggaraan berkala kemudahan sekolah.

(k) Isu Alam Sekitar

Perkara 25 UDHR memberi jaminan kepada semua orang hak kepada suatu taraf hidup yang memadai bagi kesihatan, kesejahteraan diri dan keluarganya dan ini termasuk hak untuk menikmati persekitaran yang sihat. Persekitaran yang selamat dan sihat adalah asas kerana ia merupakan pra-syarat untuk menikmati hak asasi manusia. Oleh itu, bagi memastikan hak ini dapat dilaksanakan sepenuhnya adalah menjadi tanggungjawab kerajaan untuk memastikan agar perlindungan alam sekitar berada di tahap yang bersesuaian. Pada tahun 2015, Suruhanjaya telah menyiasat beberapa isu alam sekitar.

Semasa *Roadshow* SUHAKAM pada 12 Ogos di Kemaman, Suruhanjaya telah dimaklumkan mengenai pencemaran alam sekitar yang serius di Kuantan kerana perlombongan bauksit.

53 "Two of Orang Asli students found alive after a month", Astroawani, dilihat di <http://english.astroawani.com/malaysia-news/two-orang-asli-students-found-alive-after-month-75844> pada 9 Oktober.

Pengangkutan bauksit ke pelabuhan telah mencemarkan udara dan mengotorkan kawasan sekitar dengan debu merah. Sebagai sebahagian daripada siasatan terhadap isu ini, Suruhanjaya telah berusaha mendapatkan maklum balas berhubung isu ini daripada Setiausaha Kerajaan Negeri Pahang, Lembaga Kemajuan Tanah Persekutuan (FELDA), Jabatan Alam Sekitar (JAS) dan Pejabat Tanah dan Galian Pahang mengenai tindakan yang telah mereka ambil memandangkan keadaan alam sekitar yang semakin merosot dikatakan akibat daripada perlombongan bauksit. Pada 29 September, Suruhanjaya telah menerima jawapan daripada pihak FELDA yang memaklumkan bahawa pada 31 Ogos, seramai 65 orang peneroka FELDA Bukit Goh dan 8 orang peneroka Bukit Kuantan terlibat dalam aktiviti-aktiviti perlombongan bauksit. Pihak FELDA menasihatkan Suruhanjaya untuk mendapatkan respon daripada Pejabat Tanah dan Galian Pahang mengenai isu kebenaran penggunaan tanah dan penguatkuasaan. Pada 22 September, Suruhanjaya telah menerima jawapan ringkas daripada Pengarah JAS Negeri Pahang di mana beliau mengucapkan terima kasih kepada Suruhanjaya kerana menyampaikan isu pencemaran alam sekitar kepada JAS dan menasihatkan Suruhanjaya untuk mendapatkan respon daripada Pejabat Tanah dan Galian Pahang mengenai kebenaran dan penguatkuasaan aktiviti perlombongan. Pada masa laporan ini ditulis, Suruhanjaya masih menunggu maklum balas dari agensi-agensi yang lain.

Suruhanjaya amat hairan dengan kurangnya **tindakan** pihak berkuasa untuk menangani masalah ini sedangkan telah banyak liputan daripada pihak media berkenaan masalah ini dan juga kemarahan rakyat terhadap cara pengendaliannya oleh pihak Kerajaan. Walaupun perlombongan bauksit boleh menyumbang kepada pendapatan negeri, Suruhanjaya menyeru agar Kerajaan mengutamakan kesejahteraan dan keselamatan rakyat berbanding dengan manfaat ekonomi jangka masa pendek.

Dalam kes yang lain, Suruhanjaya telah menerima aduan daripada penduduk kawasan perumahan NLFCS berkenaan dengan pencemaran bunyi yang disebabkan oleh aktiviti-aktiviti loji kuasa hidroelektrik di Port Dickson. Loji tersebut telah dibina pada tahun 1994 dan beroperasi sejak Januari 1995. Menurut pengadu, penduduk di sekitar kawasan berkenaan terjejas dengan bunyi dan gegaran yang diakibatkan oleh aktiviti loji itu. Mereka juga menerangkan bahawa bunyi letupan yang berpunca daripada loji kuasa setiap kali memulakan operasinya, telah menyebabkan sesetengah penduduk mengalami masalah pendengaran. Mereka juga menyatakan kebimbangan mereka mengenai gangguan kepada kehidupan seharian mereka dan kerosakan yang berlaku keatas rumah-rumah di sekitar kawasan itu.

Berhubung dengan aduan ini, Suruhanjaya telah menulis kepada beberapa pihak berkuasa termasuklah Kerajaan Negeri Sembilan, Suruhanjaya Tenaga, Jabatan Alam Sekitar dan juga Pejabat Daerah dan Tanah Port Dickson untuk mendapatkan maklum balas. Suruhanjaya telah menerima maklum balas daripada agensi-agensi tersebut. Secara ringkasnya, Suruhanjaya dimaklumkan bahawa beberapa rumah penduduk yang berhampiran dengan loji kuasa, telah menerima pampasan dan berpindah dari kawasan itu. Kilang itu juga telah melantik seorang

perunding untuk memantau bunyi dan gegaran yang berlaku semasa operasi loji kuasa dan hasilnya, perunding itu mendapati bahawa bunyi itu masih di bawah tahap yang dibenarkan dan mematuhi piawaian yang ditetapkan oleh JAS. Apabila Suruhanjaya menyampaikan maklum balas ini kepada penduduk, mereka kecewa dengan jawapan yang diberikan kerana mereka mendakwa berlaku retakan pada rumah-rumah mereka dan kehidupan harian mereka terjejas disebabkan oleh gegaran dan bunyi bising. Untuk membuktikan bahawa dakwaan mereka adalah benar, mereka sanggup untuk menawarkan mana-mana pegawai pihak berkuasa untuk tinggal di rumah-rumah mereka selama seminggu untuk memantau tahap bunyi dan gegaran di tempat itu. Dalam hal ini, mereka menggesa kerajaan untuk mendesak pemilik loji agar menggantikan rumah-rumah mereka di lokasi lain atau menghentikan operasi kilang. Sebelum siasatan lanjut dijalankan, Suruhanjaya telah meminta mereka untuk menyediakan bukti gambar-gambar yang menunjukkan kerosakan yang menimpa rumah-rumah disebabkan oleh gegaran.

Pada 23 November, media melaporkan mengenai Sungai Kemai di Rompin yang telah dicemari dengan cecair hitam.⁵⁴ Menurut laporan media berkenaan, pencemaran itu telah berlaku sejak 5 bulan lepas. Pencemaran itu telah mengganggu kehidupan seharian Orang Asli di sekitar kawasan itu yang bergantung kepada sumber sungai untuk meneruskan kelangsungan hidup. Aktiviti yang mencemarkan sungai adalah satu kesalahan di bawah Akta Kualiti Alam Sekitar 1974 (EQA)⁵⁵ dan menjejaskan hak untuk persekitaran yang sihat. Sehubungan itu, Suruhanjaya atas inisiatifnya sendiri, telah bertindak dengan mengetengahkan isu ini kepada Jabatan Alam Sekitar (JAS) Pahang dan Jabatan Kemajuan Orang Asli (JAKOA) dan meminta maklum balas mengenai tindakan yang telah diambil oleh pihak mereka berhubung kejadian itu. Pada 21 Disember, Suruhanjaya telah menerima maklumbalas daripada JAKOA memberitahu bahawa JAKOA telah memantau sungai tersebut pada 16 Disember, dan mendapati bahawa keadaan sungai telah pulih sepenuhnya daripada pencemaran. JAKOA juga telah memberitahu JAS di Rompin mengenai perkara ini. Pada 22 Disember, Suruhanjaya telah menerima jawapan daripada JAS dan dimaklumkan bahawa siasatan sedang dijalankan dan sampel air sungai telah diambil pada 24 November untuk analisis. JAS juga berjanji kepada Suruhanjaya untuk menyiasat perkara ini dan akan mengambil tindakan yang perlu jika sesiapa didapati bertanggungjawab terhadap pencemaran tersebut.

(I) Kematian di tempat tahanan

Pada 10 Jun, Suruhanjaya menerima memorandum daripada Barisan Bertindak Hak-Hak

54 'Kesal sungai bercampur cairan hitam', *Sinar Harian*, dilihat di <http://www.sinarharian.com.my/mobile/edisi/pahang/kesal-sungai-bercampur-cairan-hitam-1.454608> pada 23 November.

55 Seksyen 25 Akta Kualiti Alam Sekitar 1974:
Melainkan jika dilesen, tiada seseorang boleh mengeluarkan, melepas atau meletakkan apa-apa benda berbahaya kepada alam sekitar, pencemar atau buangan ke dalam mana-mana perairan daratan dengan melanggar syarat-syarat yang boleh diterima yang ditentukan di bawah seksyen 21.

Hindu (HINDRAF) berhubung dengan kematian seorang tahanan bernama Sasikumar a/l Selvam di Penjara Kluang pada 22 Mei. Pengadu meminta Suruhanjaya menggesa Kerajaan untuk menjalankan inkues ke atas kematian tahanan serta sesalinan laporan bedah siasat si mati diberikan kepada keluarga si mati.

Suruhanjaya telah melawat Penjara Kluang pada 2 Julai untuk mendapatkan penjelasan dan maklumat berhubung dengan kes ini. Semasa lawatan tersebut, Suruhanjaya telah dimaklumkan seperti berikut:

- (i) Sebelum kejadian itu, mangsa telah menjalani ujian air kencing dan didapati positif dadah. Penjara menemui dadah dalam duburnya semasa penyiasatan. Oleh itu Penjara telah mengasingkan si mati daripada tahanan lain untuk soal siasat;
- (ii) Pada 22 Mei jam 09:59 malam, warden yang bertugas telah meronda blok dan mendapati si mati sedang berada di dalam sel. Pada 10:27 malam, semasa rondaan, warden telah mendapati si mati telah tergantung dengan seluar beliau diikat di lehernya dan terikat kepada gril tingkap sel;
- (iii) Setelah mendapat kebenaran daripada pegawai Penjara, warden tersebut telah membuka sel dan memotong seluar berkenaan untuk menurunkan si mati;
- (iv) Selepas diarahkan oleh Pengarah Penjara, si mati telah dihantar ke Hospital Kluang pada 23 Mei, jam 01:45 pagi dan diisytiharkan mati semasa ketibaan;
- (v) Pihak berkuasa Penjara mendakwa si mati telah membunuh diri kerana menerima ugutan bunuh daripada sindiket dadah selepas dia telah menyebabkan kerugian dadah kepada mereka.

Selepas itu, Suruhanjaya mendapatkan maklumbalas daripada pihak PDRM mengenai status siasatan mereka dan AGC sama ada inkues akan dijalankan bagi kes kematian tersebut. Pada 15 Oktober, Suruhanjaya telah dimaklumkan oleh pihak polis bahawa AGC telah mengeluarkan arahan agar inkues dijalankan oleh Koroner. Setelah menghubungi Mahkamah Johor Bharu, Suruhanjaya dimaklumkan bahawa inkues telah ditetapkan bermula dari 8 hingga 10 Mac 2016. Sehubungan dengan itu, Suruhanjaya memutuskan untuk menjadi pemerhati dalam inkues berkenaan.

Suruhanjaya juga menerima aduan daripada seorang bapa yang mendakwa kematian anaknya di Penjara Sungai Udang pada 16 Oktober adalah disebabkan oleh kecuaiannya di pihak Penjara untuk memberikan rawatan perubatan yang sewajarnya kepada anaknya semasa anaknya di dalam tahanan di penjara. Menurut pengadu, beliau telah melawat anaknya pada 5 Oktober dan anaknya telah menceritakan kepadanya bahawa beliau mengalami sakit kepala. Anaknya mendakwa bahawa beliau telah memaklumkan masalah tersebut kepada warden penjara tetapi tiada tindakan susulan diambil. Selepas lawatan itu, Pengadu juga telah memberitahu

pegawai penjara berkenaan kesakitan yang dialami oleh anaknya. Pengadu meminta sebuah inkues dijalankan berkenaan dengan hal itu supaya kejadian yang sama tidak akan menimpa kepada banduan lain. Suruhanjaya telah menulis kepada Penjara pada 27 November untuk mendapatkan maklum balas mengenai aduan itu. Suruhanjaya telah menerima jawapan maklum balas daripada Penjara pada 30 Disember seperti berikut:

- (i) Mangsa telah menjalani 20 kali rawatan perubatan sejak beliau telah dipenjarakan. Berdasarkan kepada rekod rawatan, si mati telah dihantar ke Hospital Besar Melaka pada 30 September untuk rawatan.
- (ii) Dia telah dibawa ke klinik penjara pada 7 Oktober selepas mengadu mengalami sakit kepala dan telah dipreskripsikan dengan ubat-ubatan.
- (iii) Pada 15 Oktober pada pukul 9:30 malam, banduan yang lain telah memaklumkan kepada warder mengenai keadaan kesihatan si mati yang bertambah buruk. Warder berkenaan telah mengambil tindakan segera dengan membawa si mati ke klinik dan memanggil Penolong Pegawai Perubatan (PPP) untuk memberikan rawatan. Selepas dirawat oleh PPP, si mati diletakkan di klinik untuk rawatan lanjut pada 16 Oktober.
- (iv) Dari bedah siasat yang dijalankan, punca kematian adalah kerana 'Meningitis.

Sebagai sebahagian daripada fungsi Suruhanjaya untuk memantau keadaan hak asasi manusia di tempat-tempat tahanan, Suruhanjaya telah meminta daripada pihak berkuasa statistik kematian tahanan yang berlaku dalam tahun 2015 di penjara, pusat tahanan imigresen dan lokap polis serta sebab-sebab kematian, tetapi sehingga penulisan laporan ini, Suruhanjaya masih belum menerima sebarang jawapan.

(m) Perlindungan daripada diskriminasi

Perkara 7 UDHR menyatakan bahawa semua orang adalah samarata di sisi undang-undang dan berhak tanpa apa-apa perbezaan kepada perlindungan yang samarata di sisi undang-undang. Suruhanjaya percaya setiap aduan atau dakwaan berkenaan pelanggaran hak perlu disiasat dengan adil tanpa mengira kerakyatan, status atau jantina pengadu.

Pada 18 September, Suruhanjaya telah dimaklumkan oleh *Asia Pacific Forum for the NHRI (APF)* mengenai satu status yang dimuatnaikkan di "Facebook" mengenai satu insiden di mana seorang transgender wanita telah diserang oleh dua orang lelaki. Suruhanjaya bertindak menghubungi mangsa untuk mendapatkan maklumat lanjut mengenai kes itu. Mangsa memberitahu Suruhanjaya bahawa pada 10 September jam 7:45 pagi, beliau telah diserang oleh dua orang lelaki. Salah seorang daripada mereka memukulnya dengan besi yang panjang. Dalam komunikasi beliau dengan Suruhanjaya, dia memaklumkan bahawa

dia mungkin menjadi sasaran kerana penampilannya. Beliau telah membuat laporan polis⁵⁶ dan meminta pihak Polis menyiasat kes itu dengan adil dan teliti tanpa sebarang prasangka. Mangsa menjelaskan bahawa buat masa sekarang dia ingin menyerahkan kepada PDRM untuk menyiasat kes tersebut.

Suruhanjaya juga telah mengambil inisiatif untuk menyiasat dakwaan mengenai seorang pegawai polis yang membuat ancaman rogol terhadap seorang remaja perempuan semasa disoal siasat oleh PDRM kerana penglibatan beliau dalam perhimpunan Hari Pekerja 1 Mei.⁵⁷ Suruhanjaya telah mendapatkan maklumbalas daripada PDRM mengenai status siasatan terhadap laporan polis yang telah dibuat oleh remaja berkenaan. Berdasarkan jawapan yang diterima oleh Suruhanjaya bertarikh 27 Ogos 2015, PDRM hanya memaklumkan bahawa kes itu diklasifikasikan sebagai “tiada tindakan lanjut” atau NFA tanpa sebarang alasan diberikan. Pada 18 September, Suruhanjaya telah menerima aduan daripada remaja berkenaan melalui peguamnya yang meminta Suruhanjaya untuk menjalankan siasatan awam terhadap kejadian itu kerana dia mendakwa bahawa siasatan yang dijalankan oleh polis adalah berat sebelah. Menurut pengadu, dia tidak dipanggil untuk menjalankan kawad cam bagi mengenalpasti anggota polis yang didakwa mengancam untuk merogolnya semasa soal siasat. Suruhanjaya memutuskan untuk merakamkan kenyataan remaja berkenaan pada 27 Oktober sebelum keputusan lanjut dibuat berkenaan siasatan awam. Namun pengadu tidak dapat hadir pada tarikh tersebut dan sehingga penulisan ini, Suruhanjaya masih belum dapat merekodkan keterangan beliau.

(n) Hak kepada perumahan Mangsa Banjir Kelantan

Menurut Perkara 25 (1) UDHR, setiap orang mempunyai hak kepada suatu taraf hidup yang memadai bagi kesihatan dan kebajikan diri dan keluarganya. Setahun telah berlalu semenjak banjir yang dahsyat telah melanda Kelantan pada tahun 2014, namun masih terdapat mangsa banjir yang tinggal di khemah-khemah sementara di Gua Musang, Kelantan.⁵⁸ Prihatin dengan hak mangsa-mangsa banjir untuk menikmati taraf hidup yang memadai, di dalam hal ini merujuk kepada hak kepada perumahan yang telah diabaikan, Suruhanjaya telah bertindak melawat Gua Musang pada 16 dan 17 Disember untuk mengetahui punca kelewatan dalam penyediaan rumah gantian kepada keluarga yang terlibat. Semasa lawatan itu, Suruhanjaya mendapati bahawa 107 buah keluarga yang terlibat tinggal di Kem Program Latihan Khidmat Negara Taman Ethno Botani manakala tujuh keluarga masih berada di

56 Laporan Polis: Ampang /024366/15

57 “Youth detained over May Day rally says cop threatened to rape her”, *The Malaysian Insider*, dilihat di <http://www.themalaysianinsider.com/malaysia/article/youth-detained-over-may-day-rally-says-cop-threatened-to-rape-her> pada 10 Mei.

58 ‘Setahun bah pergi, tapi khemah masih berdiri’, *Malaysiakini*, dilihat di <https://www.malaysiakini.com/news/322528> pada 8 December; ‘Setahun selepas setinggian dihanyutkan bah’, *Malaysiakini*, dilihat di <https://www.malaysiakini.com/news/323203> pada 13 Disember.

khemah-khemah sementara dan enggan berpindah ke kem tersebut. Suruhanjaya bertemu dengan beberapa keluarga daripada 107 buah keluarga yang tinggal di Kem Program Latihan Khidmat Negara Taman Ethno Botani dan pihak berkuasa yang bertanggungjawab menjaga kem berkenaan. Semasa lawatan ke Kem, Suruhanjaya telah dimaklumkan dan membuat pemerhatian mengenai perkara berikut:

- (i) Terdapat 107 buah keluarga yang tinggal di kem selepas Kerajaan meminta mereka untuk berpindah ke kem dari khemah sementara yang didirikan oleh Majlis Keselamatan Negara selepas rumah mereka musnah semasa banjir. Keluarga-keluarga di kem itu disediakan dengan makanan harian percuma tiga kali sehari oleh kerajaan. Terdapat juga bas sekolah yang disediakan kepada anak-anak untuk pergi dan pulang dari sekolah.
- (ii) Kelewatan dalam menyediakan rumah gantian kepada mangsa-mangsa adalah disebabkan oleh keluarga yang terlibat tidak mempunyai tanah sendiri untuk membina rumah-rumah. Walau bagaimanapun Kerajaan telah memperuntukkan tanah di mana rumah-rumah teres kos rendah sedang dibina untuk keluarga. Mereka dijangka berpindah ke sana pada Mac 2016.
- (iii) Selepas Majlis Keselamatan Negara menjalankan bancian, seramai 95 buah keluarga yang layak menerima rumah gantian manakala 12 buah keluarga tidak layak sama ada kerana rumah mereka masih boleh dibaiki atau mereka bukan warganegara. Bagi rumah-rumah yang boleh dibaiki, mereka boleh memohon bantuan kewangan sebanyak RM5,000 daripada Kerajaan untuk membaiki rumah tersebut.
- (iv) Seramai 12 buah keluarga telah diminta untuk keluar dari kem dan kembali ke rumah masing-masing pada 31 Disember. Walau bagaimanapun, mereka telah mengemukakan rayuan kepada Kerajaan Negeri untuk mempertimbangkan semula permohonan mereka untuk diberikan rumah-rumah baru.

Semasa lawatan ke khemah sementara, Suruhanjaya hanya dapat bertemu dengan seorang individu yang masih berada di khemah semasa itu. Suruhanjaya telah dimaklumkan bahawa tujuh keluarga enggan berpindah ke kem atas faktor kesihatan. Walau bagaimanapun, 7 keluarga tersebut terpaksa berpindah juga ke kem sebelum 31 Disember kerana tanah yang mereka duduki adalah milik persendirian dan tanah itu akan dibangunkan sebagai kawasan taman permainan.

Suruhanjaya menggesa Kerajaan untuk memastikan agar pembinaan rumah-rumah gantian itu disiapkan mengikut masa yang ditetapkan dan tiada keluarga yang layak dinafikan rumah gantian. Suruhanjaya sedang mendapatkan maklumbalas lanjut berkenaan dengan isu ini daripada Majlis Keselamatan Negara dan Kerajaan Negeri Kelantan.

(o) Memorandum daripada peneroka Kampung Serampang Indah (Gatco)

Pada 3 Jun, Suruhanjaya telah menerima memorandum daripada Jawatankuasa peneroka Kampung Serampang Indah (Gatco) berhubung dengan dakwaan pencerobohan oleh para samseng ke dalam kawasan tanah mereka mengusahakan tanaman dan kediaman. Mereka mendakwa bahawa isu pemilikan tanah itu kini masih dalam perbicaraan di mahkamah. Peneroka tersebut telah membuat 332 laporan polis mengenai pencerobohan daripada tahun 2012 hingga 2015 tetapi mereka mendakwa bahawa tiada tindakan telah diambil berdasarkan laporan yang dibuat. Sebaliknya polis telah menahan beberapa peneroka kerana didakwa menceroob tanah berkenaan.

Suruhanjaya berusaha mendapatkan maklumbalas daripada PDRM melalui surat bertarikh 1 Julai. Sehingga November, Suruhanjaya tidak menerima sebarang maklum balas daripada PDRM, oleh itu Suruhanjaya memutuskan untuk bertemu dengan Pegawai Penyiasat kes berkenaan di Ibu Pejabat Polis Daerah Jempol pada 5 Disember untuk mendapatkan penjelasan mengenai kes tersebut. Notis telah dihantar kepada PDRM pada 30 November bagi tujuan itu. Suruhanjaya bagaimanapun mendapat jawapan yang tidak memberangsangkan daripada PDRM. Antaranya, PDRM tidak bersetuju Suruhanjaya bertemu dengan Pegawai Penyiasat kerana PDRM mendakwa bahawa ianya bukan di dalam bidang kuasa Suruhanjaya. Suruhanjaya tidak bersetuju dengan pandangan PDRM mengenai perkara itu, lantas Suruhanjaya bertindak mengemukakan pandangan balas dengan menegaskan bahawa Seksyen 14 Akta SUHAKAM 1999 menyatakan dengan jelas bahawa Suruhanjaya berkuasa untuk menyiasat aduan dan bentuk siasatan tersebut termasuklah siasatan tanpa pendengaran awam (siasatan tertutup) dan siasatan awam atau terbuka, bergantung kepada keperluan kes. Selain itu, sebarang cubaan untuk menghalang Suruhanjaya daripada melaksanakan fungsinya adalah suatu tindakan menghina kuasa yang sah yang merupakan satu kesalahan di bawah Kanun Keseksaan.

Suruhanjaya menerima maklumbalas lanjut daripada PDRM pada 22 Disember yang mana pihak Polis menjelaskan bahawa mereka tidak mempertikaikan kuasa Suruhanjaya untuk menjalankan siasatan tetapi mereka tersalah faham bahawa permintaan Suruhanjaya untuk bertemu dengan Pegawai Penyiasat itu sebagai '*misi awal untuk mencari fakta*' sebelum siasatan dijalankan. Oleh itu, pihak Polis mencadangkan supaya Suruhanjaya menyatakan secara jelas di dalam surat Suruhanjaya tujuan perjumpaan itu di dalam surat Suruhanjaya. Polis turut meminta pegawai-pegawai yang akan menjalankan kuasa Suruhanjaya untuk mengemukakan surat penurunan kuasa oleh Suruhanjaya. Suruhanjaya menerima penjelasan daripada pihak Polis secara positif dan berharap tiada lagi halangan kepada Suruhanjaya untuk melaksanakan fungsi dan kuasanya pada masa akan datang.

Namun Suruhanjaya ingin menegaskan di sini bahawa fungsi dan kuasa Suruhanjaya sebagaimana yang dinyatakan dalam undang-undang antara lain adalah untuk menyiasat aduan. Oleh itu, apa-apa tindakan yang diambil oleh Suruhanjaya terhadap aduan yang diterima atau atas inisiatif Suruhanjaya sendiri berhubung dengan isu-isu yang melibatkan

dakwaan pelanggaran hak asasi manusia, sama ada dalam bentuk lawatan, misi mencari fakta, permintaan bertulis untuk mendapatkan maklum balas mengenai dakwaan atau permintaan untuk dokumen, rakaman pernyataan, dan lain-lain, perlu difahami sebagai suatu bentuk siasatan walaupun ia tidak secara jelas dinyatakan di dalam notis Suruhanjaya. Setiap pegawai siasatan Suruhanjaya sudah diberi kad pelantikan Suruhanjaya yang dengan jelas menyatakan bahawa pembawa kad tersebut telah diberikan kuasa tertentu oleh Suruhanjaya. Oleh itu, isu surat penurunan kuasa tidak seharusnya timbul. Walau bagaimanapun, Suruhanjaya akan membincangkan isu-isu yang dibangkitkan oleh pihak Polis dalam Mesyuarat Suruhanjaya pada tahun 2016 bagi mendapatkan keputusan lanjut mengenai perkara itu.

Berhubung dengan aduan ini, Suruhanjaya akan terus berhubung dengan pihak polis untuk menyiasat dakwaan tersebut sehinggalah maklumbalas yang dikehendaki diperolehi.

5. PEMANTAUAN PERHIMPUNAN AMAN

Suruhanjaya memantau 6 perhimpunan awam pada tahun ini.

Dua hari perhimpunan Bersih 4.0 telah berlangsung dengan aman di pusat bandar Kuala Lumpur

Jadual 5: Pemantauan Perhimpunan dan Demonstrasi pada 2015

NO.	PERHIMPUNAN	TARIKH
1.	'Kita Lawan'	7 Mac
2.	'BantahGST'	1 Mei
3.	'Anti-Rape'	7 Jun
4.	'#AtTheEdge'	8 Ogos
5.	'Bersih 4.0'	29-30 Ogos
6.	'Himpunan Baju Merah'	16 September

Suruhanjaya mendapati bahawa terdapat banyak penambahbaikan sejak Akta Perhimpunan Aman (PAA) 2012 diperkenalkan dari segi kawalan perhimpunan oleh pihak berkuasa; pengurusan perhimpunan oleh penganjur; dan tindak balas orang ramai terhadap perhimpunan. Secara umum, semua orang seolah-olah telah menerima bahawa hak untuk berhimpun secara aman adalah sebahagian daripada demokrasi di negara ini. Penganjuran beberapa perhimpunan aman terutamanya Bersih 4.0 yang menunjukkan protes selama dua hari di tengah-tengah bandar Kuala Lumpur telah menonjolkan bahawa negara ini telah cukup matang untuk menangani pendapat yang berbeza secara aman.

Sesebuah demonstrasi atau perhimpunan akan dilindungi oleh undang-undang dan triti hak asasi manusia antarabangsa, selagi mana ia berlangsung secara aman dan sekiranya terdapat kelakuan yang menyalahi prinsip keamanan di mana-mana peringkat semasa perhimpunan, perlindungan tersebut boleh ditarik. Untuk sistem demokrasi berkembang, rakyat perlu dijamin hak-hak asasi mereka, termasuklah hak kepada kebebasan bersuara dan berhimpun, sebagai salah satu cara untuk mempengaruhi penggubalan dasar-dasar awam. Walau bagaimanapun, hak untuk berhimpun secara aman bukanlah suatu alasan untuk melakukan keganasan kerana perlakuan ganas merupakan satu penghinaan terhadap konsep berhimpun secara aman.

6. LAWATAN KE TEMPAT TAHANAN

Pada tahun ini, Suruhanjaya telah menjalankan 34 lawatan ke tempat-tempat tahanan. Lawatan yang dijalankan oleh Suruhanjaya merangkumi dua kategori, iaitu lawatan berkala dan lawatan siasatan. Bersesuaian dengan slogan Suruhanjaya iaitu 'hak asasi manusia untuk semua', fokus lawatan berkala ke tempat-tempat tahanan bukan sahaja kepada keadaan dan layanan kepada tahanan tetapi juga kepada keadaan tempat kerja, kesihatan dan keselamatan kakitangan yang menjaga tempat-tempat tahanan tersebut. Antara isu-isu yang kerap kali ditimbulkan di tempat tahanan adalah kesesakan, penyebaran penyakit yang menjejaskan kakitangan dan tahanan, kekurangan kakitangan, kemudahan yang telah usang dan kekurangan bajet.

Lawatan Suruhanjaya ke tempat-tempat tahanan tidak boleh dinafikan sekiranya Suruhanjaya telah mengemukakan notis kepada pihak berkuasa yang menjaga tempat tahanan tersebut mengenai lawatan yang akan diadakan. Sebarang penafian akses ke pusat tahanan merupakan suatu halangan kepada Suruhanjaya untuk menjalankan mandatnya yang merupakan kesalahan yang boleh dihukum di bawah Seksyen 186 Kanun Keseksaan⁵⁹. Walau bagaimanapun, Suruhanjaya dihentikan daripada melawat Pusat Tahanan Imigresen Belantik di Kedah pada

59 Seksyen 186 Kanun Keseksaan: Menghalang penjawat awam pada menjalankan kerja-kerja jawatannya. Barang siapa dengan sengaja menghalang seseorang penjawat awam pada menjalankan kerja-kerja jawatannya, hendaklah dihukum dengan penjara selama tempoh yang boleh sampai dua tahun, atau dengan denda yang boleh sampai sepuluh ribu ringgit, atau dengan kedua-duanya.

26 Mei. Suruhanjaya kecewa dengan tindakan pihak berkuasa yang menggambarkan bahawa mereka tidak mengendahkan kuasa Suruhanjaya yang telah diperuntukkan di dalam undang-undang untuk melawat tempat-tempat tahanan. Suruhanjaya berharap kejadian seperti ini tidak akan berulang pada masa akan datang.

Delegasi Suruhanjaya diketuai Pesuruhjaya James Nayagam melawat Pusat Pemulihan Pemasyarakatan di Kem Tentera Mekanize

Pada 5 Oktober, Suruhanjaya telah menjalankan lawatan tanpa notis bersama Suruhanjaya Integriti Agensi Penguatkuasaan (SIAP) ke Pusat Tahanan Imigresen Machap Umboo. Ini adalah merupakan lawatan tanpa notis pertama yang dijalankan oleh Suruhanjaya setelah Menteri Dalam Negeri, Dato' Seri Dr. Ahmad Zahid Hamidi, bersetuju semasa mesyuarat pada 24 April 2014 untuk membenarkan Suruhanjaya melawat pusat-pusat tahanan Imigresen tanpa notis.

Untuk memastikan lawatan Suruhanjaya ke tempat-tempat tahanan yang bertujuan memantau keadaan hak asasi manusia di tempat tersebut memenuhi matlamatnya, Suruhanjaya percaya bahawa ia seharusnya dibenarkan untuk melawat tempat-tempat tahanan tersebut tanpa perlu mengemukakan notis. Walau bagaimanapun pihak yang bertanggungjawab kepada tempat-tempat tahanan berkenaan kecuali Jabatan Imigresen Malaysia, tidak bersetuju dengan cadangan tersebut atas alasan keselamatan walaupun kuasa tersebut telah diberikan kepada satu agensi baru iaitu Suruhanjaya Integriti Agensi Penguatkuasaan.

Jadual 6: Lawatan berkala ke tempat-tempat tahanan dalam tahun 2015

NO.	TARIKH	TEMPAT-TEMPAT TAHANAN
1.	25 Mei	Pusat Pemulihan Batu Gajah (PPA), Perak
2.	26 Mei	Lokap Balai Polis Sik, Kedah
3.	27 Mei	Penjara Seberang Perai, Pulau Pinang
4.	15 Jun	Pusat Rawatan dan Pemulihan (CCRC) Karak, Pahang
5.	16 Jun	Pusat Koreksional Dungun, Terengganu
6.	16 Jun	Pusat Tahanan Imigresen Ajil, Terengganu
7.	17 Jun	Pusat Pemulihan Pemasarakatan (PPP), Kem Mekanize, Bt. 10 Kuantan, Pahang
8.	17 Ogos	Institusi Pemulihan Dadah Jelebu, Negeri Sembilan
9.	18 Ogos	Lokap Balai Polis Jasin, Melaka
10.	18 Ogos	Pusat Koreksional Jasin, Melaka
11.	19 Ogos	Sekolah Henry Gurney, Telok Mas, Melaka
12.	3 September	Pusat Tahanan Imigresen Belantik, Kedah
13.	5 Oktober	Pusat Tahanan Imigresen Machap Umboo, Melaka
14.	27 Oktober	Pusat Tahanan Imigresen Tanah Merah, Kelantan
15.	27 Oktober	Loap Balai Polis Tanah Merah, Kelantan
16.	28 Oktober	Pusat Pemulihan Akhlak Machang (PPA), Kelantan
17.	23 November	Pusat Pemulihan Akhlak Muar (PPA), Johor
18.	24 November	Pusat Tahanan Imigresen Pekan Nenas, Johor
19.	26 November	Penjara Simpang Renggam, Johor

Jadual 7: Lawatan berkenaan Siasatan ke tempat-tempat tahanan dalam tahun 2015

NO.	TARIKH	TEMPAT-TEMPAT TAHANAN
1.	8 April	Penjara Bentong, Pahang
2.	2 Julai	Penjara Kluang, Johor
3.	3 Julai	Pusat Tahanan Imigresen Machap Umboo, Melaka
4.	10 Julai	Pusat Tahanan Imigresen Semenyih, Selangor
5.	1 September	Penjara Taiping, Perak
6.	2 September	Penjara Alor Setar, Kedah

NO.	TARIKH	TEMPAT-TEMPAT TAHANAN
7.	2 September	Pusat Tahanan Imigresen Juru, Pulau Pinang
8.	20 Oktober	Penjara Sungai Buloh, Selangor
9.	26 Oktober	Penjara Marang, Terengganu
10.	28 Oktober	Lokap Balai Polis Kota Bahru, Kelantan
11.	17 November	Penjara Wanita Kajang, Selangor
12.	25 November	Penjara Reman Air Molek, Johor
13.	25 November	Lokap Balai Polis Johor Bahru Selatan, Johor
14.	25 November	Penjara Sungai Buloh, Selangor
15.	22 Disember	Penjara Sungai Buloh, Selangor

7. ALTERNATIF KEPADA PENAHANAN (ATD) KANAK-KANAK DI BAWAH PENAHANAN IMIGRESEN

Dalam 2014, Suruhanjaya telah terlibat dalam Kumpulan Kerja untuk mengkaji pelaksanaan alternatif kepada penahanan kanak-kanak. Dalam 2015, mesyuarat Jawatankuasa Teknikal telah buat pertama kali berjumpa pada 9 Januari 2015. Ahli jawatankuasa tersebut terdiri daripada wakil Pejabat Peguam Negara, Jabatan Imigresen Malaysia (JIM), Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat (KPWKM), Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM), Persatuan Kebajikan Suara Kanak-kanak Malaysia (SUKA) dan *International Detention Coalition* (IDC). Semasa mesyuarat perkara-perkara berikut telah dibangkitkan:

- (i) Mekanisma perundangan untuk pelaksanaan ATD;
- (ii) Penyelesaian kes melibatkan mereka yang tidak mempunyai kewarganegaraan; dan,
- (iii) Isu penjagaan – antara penjaga yang sah dan wakil penjaga

Susulan daripada mesyuarat tersebut, JIM mengadakan satu mesyuarat berasingan bersama-sama dengan Suruhanjaya dan wakil daripada agensi-agensi kerajaan pada 17 April. Mesyuarat tersebut adalah bertujuan untuk membincangkan halangan perundangan dalam melaksana ATD. Hasil mesyuarat berkenaan, Suruhanjaya telah diminta untuk menyediakan kertas cadangan berkenaan aspek perundangan dalam melaksana ATD. Pada 9 September, Suruhanjaya telah mengemukakan kertas cadangan tersebut kepada agensi kerajaan yang berkaitan dan satu mesyuarat telah diadakan pada 30 November. Suruhanjaya telah mencadangkan agar ATD dilaksanakan menggunakan kuasa yang diperuntukkan di bawah

Seksyen-seksyen 27 (1)(ii)⁶⁰ dan 55(1)⁶¹ Akta Imigresen 1959/63 yang membenarkan Ketua Pengarah Imigresen dan Menteri berkaitan menggunakan budibicara dalam hal ehwal berkaitan imigresen termasuklah penahanan. Peruntukan tersebut perlu dibaca bersama dengan peruntukan-peruntukan lain yang berkaitan di dalam Akta Kanak-Kanak 2001. Mesyuarat berkenaan kemudiannya bersetuju secara dasar cadangan tersebut dan cadangan tersebut perlu dirujuk kepada Pejabat Peguam Negara untuk nasihat lanjut. Semasa penulisan ini, Pejabat Peguam Negara masih belum memberikan maklumbalas berhubung perkara ini.

8. HARAPAN MASA DEPAN

Sepanjang tahun ini, Suruhanjaya telah menghadapi beberapa cabaran dalam melaksanakan mandat menyiasat dakwaan-dakwaan pelanggaran hak asasi manusia dan memantau keadaan hak asasi manusia di dalam negara. Antara cabaran-cabaran tersebut adalah penafian akses ke pusat tahanan dan kesukaran untuk mendapatkan maklumat daripada agensi-agensi kerajaan. Cabaran-cabaran ini timbul antara lain disebabkan oleh persepsi salah bahawa Suruhanjaya merupakan organisasi bukan kerajaan (NGO); kesilapan memahami bahawa Suruhanjaya hanya mengambil berat hak penjenayah semata-mata; kefahaman yang salah berkenaan hak asasi manusia yang dianggap asing atau agenda Barat yang bertentangan dengan nilai-nilai Islam. Oleh itu, Suruhanjaya telah dan akan terus mengambil segala peluang yang ada semasa berurusan dengan pelbagai pihak dari sektor awam atau swasta dan juga masyarakat umum untuk menjelaskan maklumat tepat berkenaan Suruhanjaya dan membetulkan persepsi yang salah terhadap idea hak asasi manusia.

Sebagai usaha untuk memperkukuhkan kerjasama dengan agensi-agensi kerajaan, Suruhanjaya telah meminta mengadakan perbincangan dengan setiap pengurusan tertinggi Polis Diraja Malaysia (PDRM), Jabatan Imigresen Malaysia (JIM) dan Jabatan Penjara Malaysia (Penjara). Walau bagaimanapun hanya perbincangan dengan PDRM telah berjaya diadakan pada 3 Disember.

-
- 60 Seksyen 27 Akta Imigresen 1959/63: Kuasa untuk menghantar orang ke depot untuk pemeriksaan lanjut.
- (1) Sekiranya seorang pegawai imigresen berasa ragu-ragu tentang hak mana-mana orang untuk memasuki Malaysia, maka adalah sah bagi pegawai itu untuk mengarahkan orang itu ke depot imigresen dan, dalam hal sedemikian, orang itu hendaklah dengan serta-merta terus pergi ke depot itu dan hendaklah berada di situ sehingga dibenarkan untuk beredar oleh pegawai tersebut:
- Dengan syarat bahawa-
- ...
- (ii) Ketua Pengarah bolehlah, atas budi bicaranya dan sebelum selesai siasatan mengenai orang itu, melepaskan orang itu daripada depot imigresen atas terma-terma dan syarat-syarat sebagaimana yang difikirkan sesuai oleh Ketua Pengarah, dan bagi maksud tersebut Ketua Pengarah boleh mengeluarkan suatu Pas dalam borang yang ditetapkan kepada orang itu.
- 61 Seksyen 55 Akta Imigresen 1959/63: Kuasa untuk mengecuali.
- (1) Walau apa pun yang terkandung dalam Akta ini, Menteri bolehlah melalui perintah mengecualikan mana-mana orang atau golongan orang-orang, sama ada secara mutlak atau bersyarat, daripada semua atau mana-mana peruntukan Akta ini dan bolehlah dalam mana-mana perintah tersebut memperuntukkan apa-apa anggapan yang perlu bagi memberi kesan kepadanya.

Bab 1 – Laporan Kumpulan Dasar, Undang-Undang dan Aduan

Namun begitu, Suruhanjaya menghargai segala kerjasama yang telah diberikan kepada Suruhanjaya oleh pelbagai agensi sepanjang tahun ini. Tanpa kerjasama tersebut dan komitmen daripada agensi-agensi Kerajaan, sudah pasti peranan melindungi, memastikan dan menghormati hak-hak asasi manusia tidak dapat direalisasikan

2

BAB

LAPORAN KUMPULAN KOMUNIKASI

- Bahagian Koordinasi Antarabangsa
- Bahagian Promosi dan Perhubungan Awam
- Bahagian Media
- Bahagian Latihan

Duduk dari kiri: Wan Norhafizah Junid, Abdul Rahman Abdullah (KPSU TD), Lee Pei His (KPSU PPRD), Simon Karunagaram (TSU) , Jesrina Kaur Grewal (KPSU MD), Wan Kasim Wan Kadir (KPSU ICD), Chua Yen Sin

Berdiri dari kiri: Hasmah Abdul Manaf, Muhammad Syafiq Ikhwan, Mohd Tan'im Tajuddin, Adlyss Aldelya Mohd Adnan, Dayalan Sundara Rajoo, Abdul Saat Hamid, Syahrizal Bakar, Nyak Baqi Kamaruddin, Elza Nadiyah Shaik Sulaiman, Syairin Adirah Abdul Rahman, Ahmad Afiifi

Tiada di dalam gambar: Fatimah Abd Wahab, Noor Maslina Mahdan, Siti Rahayu Mohamed Noor

I. BAHAGIAN KOORDINASI ANTARABANGSA

NHRI juga akan mempunyai peranan penting untuk dimainkan dalam melaksanakan agenda 2030 bagi pembangunan mampan, yang telah diterima pakai di Sidang Kemuncak PBB di New York baru-baru ini. Penerapan hak asasi manusia dalam agenda Matlamat Pembangunan Mampan telah merupakan satu titik perubahan, dan NHRI boleh membantu kami memenuhi gagasan utama agenda 2030 iaitu memastikan tiada sesiapa pun ketinggalan.

Joachim Ruecker

Presiden Majlis Hak Asasi Manusia

Menurut piawaian antarabangsa, sesebuah institusi hak asasi manusia kebangsaan (NHRI), seperti Suruhanjaya, mempunyai kewajiban untuk berinteraksi dan bekerjasama dengan mekanisme dan badan hak asasi manusia antarabangsa dan serantau, termasuk mekanisme dan badan di bawah sistem Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (PBB), sebagai salah satu usaha untuk mempromosi dan melindungi hak asasi manusia di peringkat domestik.

Memandangkan betapa bergunanya penglibatan tersebut, Suruhanjaya meletakkan kepentingan kepada peranannya di peringkat antarabangsa dan serantau dengan, antara lainnya, menubuhkan dan memperkukuhkan hubungan dua hala dan juga pelbagai hala dengan entiti-entiti yang berkaitan dengan promosi dan perlindungan hak asasi manusia.

Aspek kerja ini dikendalikan oleh Bahagian Koordinasi Antarabangsa, yang kini diletakkan di bawah Kumpulan Komunikasi Suruhanjaya. Antara jawatan penting yang disandang oleh Suruhanjaya pada tahun ini adalah sebagai Pengerusi Forum Komanwel Institusi Hak Asasi Manusia Kebangsaan (CFNHRI) dan juga Pengerusi Forum Institusi Hak Asasi Kebangsaan Asia Tenggara (SEANF).

1. JAWATANKUASA PENYELARAS ANTARABANGSA BAGI INSTITUSI-INSTITUSI NASIONAL UNTUK PROMOSI DAN PERLINDUNGAN HAK ASASI MANUSIA (ICC)

ICC merupakan badan antarabangsa utama NHRI, yang kini terdiri daripada lebih kurang 108 ahli dari seluruh dunia. Suruhanjaya menjadi ahli ICC pada tahun 2002. Antara lainnya, ICC menggalakkan pengukuhan dan interaksi antara NHRI serta bertindak sebagai pemudah cara bagi penglibatan NHRI dalam mekanisme-mekanisme hak asasi manusia PBB, terutamanya mekanisme di bawah Majlis Hak Asasi Manusia. Tiap-tiap ahli ICC perlu menjalani proses pentauliahan yang diselia oleh Jawatankuasa Kecil Pentauliahan ICC (ICC-SCA) setiap lima tahun, yang menilai pematuan NHRI terhadap Prinsip-prinsip Paris. Prinsip-prinsip Paris merupakan piawaian minima yang telah diterima pakai oleh Perhimpunan Agung PBB pada tahun 1993 bagi menggalakkan kebebasan dan keberkesanan NHRI dalam mempromosi dan melindungi hak asasi manusia.

Suruhanjaya mula-mula menjalani proses pentauliahan ICC pada tahun 2002 dan diberikan status 'A' yang bermaksud pematuan penuh terhadap Prinsip-prinsip Paris. Status 'B' bermakna bahawa sesebuah NHRI itu tidak mematuhi sepenuhnya Prinsip-prinsip Paris manakala status 'C' mencerminkan bahawa NHRI tersebut tidak mematuhi Prinsip-prinsip Paris. Pada tahun 2010, setelah menjalani proses pentauliahan yang panjang yang bermula pada tahun 2007, Suruhanjaya telah ditauliahkan dengan status 'A'. Pada tahun ini, Suruhanjaya sekali lagi telah menjalani proses pentauliahan ICC. Proses ini melibatkan penyerahan Kenyataan Pematuan oleh Suruhanjaya dan penilaian oleh ICC-SCA yang berlangsung pada 17 November. ICC-SCA, dalam menghasilkan dapatan dan syor-syornya, telah mengambil kira pelbagai aspek kerja Suruhanjaya dan juga undang-undang penubuhannya iaitu Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia 1999. Aspek-aspek tersebut termasuk program dan aktiviti Suruhanjaya, proses pelantikan Pesuruhjaya, tempoh penggal Pesuruhjaya, mandat dan fungsi Suruhanjaya, penglibatan Suruhanjaya dengan badan-badan hak asasi manusia lain, dan aspek kewangan Suruhanjaya.

Pada 25 November, Suruhanjaya dengan sukacita mengambil maklum bahawa ICC-SCA telah mengesyorkan agar status 'A' Suruhanjaya dikekalkan. Walaupun syor tersebut merupakan satu berita baik bagi Suruhanjaya, beberapa kebimbangan berkenaan dengan perkara-perkara berikut telah dibangkitkan oleh ICC-SCA:

(a) Pemilihan dan Pelantikan Pesuruhjaya

ICC-SCA telah menyebut tentang proses pelantikan Pesuruhjaya dan Jawatankuasa yang perlu dirujuk oleh Perdana Menteri sebelum mencadangkan calon anggota Suruhanjaya untuk diperkenankan oleh DYMM Yang di-Pertuan Agong. ICC-SCA menzahirkan rasa bimbang mengenai budi bicara Perdana Menteri dalam melantik tiga wakil masyarakat sivil yang menjadi sebahagian daripada ahli Jawatankuasa tersebut.

ICC-SCA juga bimbang kerana walaupun Perdana Menteri merujuk kepada Jawatankuasa tersebut, tiada keperluan dari segi undang-undang yang mewajibkan beliau mencadangkan calon dari senarai individu yang disenarai pendek oleh Jawatankuasa tersebut.

Tambahan pula, ICC-SCA berpandangan bahawa proses pelantikan Pesuruhjaya, seperti diperuntukkan di bawah Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia yang sedia ada, tidak cukup meluas dan telus. Oleh itu, ICC-SCA menyeru agar satu proses pemilihan dan pelantikan Pesuruhjaya yang jelas, telus, dan bersifat partisipatori, dan yang melibatkan perkara-perkara berikut, diformalkan:

- (i) Keperluan untuk mengiklankan kekosongan jawatan;
- (ii) Pewujudan syarat-syarat yang jelas dan seragam yang menjadi asas kepada penilaian merit pemohon; dan
- (iii) Rundingan dan/atau penyertaan meluas dalam proses permohonan, saringan, pemilihan, dan pelantikan.

(b) Pelantikan Pesuruhjaya Sepenuh Masa

Memandangkan Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia sedia ada tidak menetapkan sama ada Pesuruhjaya berkhidmat secara sepenuh masa atau separuh masa, ICC-SCA mengesyorkan agar Akta tersebut dipinda bagi memperuntukkan pelantikan sepenuh masa Pesuruhjaya, yang akan membantu dalam memastikan:

- Kebebasan NHRI daripada percanggahan kepentingan sama ada dari segi persepsi atau sebenar;
- Perjawatan yang stabil bagi Pesuruhjaya;
- Panduan tetap dan sesuai untuk pegawai dan kakitangan; dan
- Pelaksanaan fungsi NHRI yang berterusan dan berkesan.

(c) Dana yang Mencukupi

ICC-SCA menyatakan kebimbangan terhadap keputusan Kerajaan untuk mengurangkan bajet tahunan Suruhanjaya bagi tahun 2016 sebanyak 50 peratus, dan menekankan bahawa Kerajaan seharusnya memberikan dana yang mencukupi kepada Suruhanjaya setiap tahun bagi membolehkan Suruhanjaya melaksanakan fungsi-fungsinya. ICC-SCA juga menegaskan bahawa peruntukan dana yang mencukupi kepada Suruhanjaya haruslah sekurang-sekurangnya merangkumi perkara-perkara berikut:

- (i) Dana bagi premis yang boleh diakses oleh masyarakat umum termasuk orang kurang upaya;
- (ii) Gaji pegawai dan kakitangan, dan faedah-faedah lain yang setara dengan gaji dan faedah penjawat awam yang melaksanakan tugas yang serupa;
- (iii) Saraan bagi Pesuruhjaya;
- (iv) Sistem komunikasi yang berfungsi baik termasuk telefon dan talian internet; dan
- (v) Dana yang mencukupi untuk menjalankan aktiviti yang dimandatkan.

(d) Kerjasama dengan Badan Hak Asasi Manusia Lain

ICC-SCA menggalakkan Suruhanjaya mengekalkan dan mengukuhkan hubungan kerjasama dan keterlibatannya dengan institusi domestik lain yang ditubuhkan untuk mempromosi dan melindungi hak asasi manusia termasuk NGO.

(e) Pembentangan dan Perbahasan Laporan Tahunan dan Laporan Khas Suruhanjaya

ICC-SCA mengambil maklum bahawa Akta sedia ada tidak memerlukan Laporan Tahunan Suruhanjaya untuk dibahaskan di Parlimen. ICC-SCA menekankan pentingnya untuk memasukkan dalam undang-undang penubuhan NHRI satu proses yang memerlukan laporan-laporan NHRI diedarkan kepada orang awam dan dibentangkan, dibincangkan, dan dipertimbangkan oleh Parlimen.

(f) Jaminan Perjawatan

ICC-SCA berpandangan bahawa Seksyen 10(d) Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia, berkaitan dengan kehilangan kelayakan Pesuruhjaya, memberikan budi bicara yang luas kepada Perdana Menteri dalam mengesyorkan pemecatan Pesuruhjaya. ICC-SCA juga merasakan bahawa asas bagi kehilangan kelayakan, seperti mana tertera di bawah Seksyen 10(d), tidak ditentukan secara jelas dan oleh itu mungkin tidak memberikan perlindungan yang cukup terhadap campur tangan politik.

Nasib Suruhanjaya dan keputusan akhir pentauliahannya semula ini hanya akan diketahui selepas Biro ICC, yang merupakan lembaga pengurusan ICC, mempertimbangkan dan memutuskan sama ada untuk menerima pakai syor ICC-SCA untuk mengekalkan status 'A' Suruhanjaya. Ini dijadualkan berlangsung pada bulan Mac 2016.

Suruhanjaya memandang serius akan dapatan dan kebimbangan yang dibangkitkan oleh ICC-SCA dan akan mengambil langkah-langkah sewajarnya untuk menanganinya. Memandangkan

hampir kesemua kebimbangan tersebut melibatkan syor untuk meminda undang-undang penubuhan Suruhanjaya, yang mana ianya di luar bidang kuasa Suruhanjaya, Suruhanjaya menyeru agar Kerajaan memberikan perhatian yang sewajarnya terhadap dapatan dan syor-syor ICC-SCA dengan niat untuk melaksanakannya.

Pada bulan Disember 2013, Suruhanjaya telah menyerahkan satu usul kepada Kerajaan melalui YB Datuk Paul Low Seng Kuan, Menteri di Jabatan Perdana Menteri, untuk meminda beberapa peruntukan Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia. Usul tersebut adalah sebahagian daripada usaha Suruhanjaya untuk memperkasa Suruhanjaya supaya ia boleh melaksanakan fungsi dan memenuhi mandatnya dengan lebih berkesan. Usul tersebut juga dibuat kerana Suruhanjaya sedar bahawa proses pentauliahkan semula bakal dijalankan dan terdapat beberapa aspek undang-undang penubuhan Suruhanjaya yang tidak setara dengan piawaian yang ditentukan oleh proses pentauliahkan ICC. Suruhanjaya akan terus berusaha agar pindaan tersebut dibuat dan berharap agar Kerajaan akan mengambil langkah-langkah kukuh bagi memastikan agar pindaan yang dicadangkan tersebut dibuat.

Proses pentauliahkan semula tersebut dijalankan semasa Suruhanjaya sedang mengharungi waktu yang sukar, berikutan keputusan Kerajaan untuk mengurangkan bajet tahunan Suruhanjaya bagi tahun 2016 sebanyak 50 peratus. Suruhanjaya berharap agar Kerajaan akan mengkaji semula keputusan tersebut dan memperuntukkan dana yang mencukupi kepada Suruhanjaya bagi membolehkannya menjalankan tugas dan fungsinya.

Pada tahun ini, Suruhanjaya telah mengambil bahagian dalam beberapa acara ICC termasuk Mesyuarat Tahunan ICC ke-28 (ICC28) serta Persidangan Antarabangsa ICC yang masing-masing telah diadakan di Geneva, Switzerland pada bulan Mac dan Merida, Mexico pada bulan Oktober. Tema Persidangan Antarabangsa ICC bagi tahun ini adalah Peranan NHRI dalam Memajukan Pelaksanaan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG). Hasil utama Persidangan Antarabangsa ICC adalah penerimaan Perisytiharan Merida mengenai Agenda Pasca-2015 untuk Pembangunan Mampan yang menggariskan sejumlah tindakan dan peranan NHRI dalam mempromosi dan memantau pelaksanaan SDG yang telah diterima pakai baru-baru ini, yang mempunyai 17 matlamat dan 169 sasaran, dengan berkesan.

Selaku ahli Kumpulan Kerja ICC mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia, Suruhanjaya juga telah menghadiri kedua-dua mesyuarat Kumpulan Kerja tersebut yang masing-masing telah diadakan di Geneva bersampingan dengan ICC28 pada bulan Mac, dan bersampingan dengan Forum PBB mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia pada bulan November. Dalam mesyuarat yang diadakan pada bulan Mac, Suruhanjaya yang diwakili oleh Pesuruhjaya Prof Dato' Dr Aishah Bidin telah membentangkan satu kertas mengenai kewajipan hak asasi manusia di luar sempadan (ETO) yang menekankan pentingnya Prinsip-prinsip Maastricht terutamanya apabila menangani isu-isu berkaitan dengan perniagaan dan hak asasi manusia. Beliau juga diberi penghormatan untuk berceramah tentang peranan NHRI berkaitan dengan tonggak ketiga Prinsip-prinsip Panduan PBB mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia

tentang akses kepada remedi semasa Mesyuarat Kumpulan Kerja yang kedua pada bulan November. Di samping itu, beliau juga mengambil bahagian dalam Forum Tahunan mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia pada bulan November di Geneva dan merupakan salah seorang penceramah dalam sesi peringkat tinggi yang bertajuk “Panel Pimpinan” yang membincangkan tema bagaimana menangani halangan dan cabaran dalam memajukan agenda perniagaan dan hak asasi manusia.

2. MAJLIS HAK ASASI MANUSIA (HRC)

Suruhanjaya terus memanfaatkan hak istimewa yang diberikan kepada NHRI berstatus ‘A’ untuk mengambil bahagian dalam Sesi-sesi Tetap HRC. Suruhanjaya mendapati bahawa ini amat berguna kerana sesi HRC merupakan saluran tambahan yang baik untuk menzahirkan pandangan dan pendirian Suruhanjaya tentang pelbagai isu hak asasi manusia dan untuk berkongsi pengalaman dan amalan-amalan baik dengan komuniti antarabangsa.

Pada tahun ini, Suruhanjaya telah mengemukakan tiga kenyataan video kepada HRC, seperti berikut:

- (i) Kenyataan Video mengenai Pemansuhan Hukuman Mati – dibentangkan semasa Sesi ke-28 HRC;
- (ii) Kenyataan Video mengenai Laporan Lawatan Pelapor Khas mengenai Hak kepada Kesihatan ke Malaysia - dibentangkan semasa Sesi ke-29 HRC; dan
- (iii) Kenyataan Video mengenai Laporan Lawatan Pelapor Khas mengenai Perdagangan Orang, terutamanya Wanita dan Kanak-kanak ke Malaysia – dibentangkan semasa Sesi ke-29 HRC

Tambahan pula, sempena Sesi ke-8 Mekanisme Pakar mengenai Hak Orang Asal (EMRIP), Suruhanjaya telah mengemukakan satu kenyataan yang menegaskan, antara lain, pentingnya mengambil kira prinsip dan peruntukan yang terkandung dalam Perisytiharan PBB Hak Orang Asal (UNDRIP) apabila membentuk dasar yang melibatkan orang asal.

Atas jemputan ICC, Suruhanjaya juga telah menyediakan draf Kenyataan ICC mengenai Orang Asal yang telah dikemukakan semasa Sesi ke-30 Majlis Hak Asasi Manusia. Dalam kenyataan tersebut, ICC menyeru Negara Anggota PBB agar mengadakan rundingan dengan orang asal dan melaksanakan komitmen yang terkandung dalam Dokumen Hasil Persidangan Dunia mengenai Orang Asal yang telah diterima pakai pada tahun 2014. Antara cadangan yang diberikan dalam kenyataan tersebut adalah:

Agar Negara Anggota membangunkan sebuah pelan tindakan bagi keseluruhan sistem PBB bagi memastikan kepaduan dan ketekalan dalam mencapai matlamat UNDRIP;

- (i) Agar Negara Anggota menentukan proses yang sesuai bagi membolehkan penyertaan wakil dan institusi Orang Asal yang lebih bermakna dan berkesan di forum PBB yang berkaitan; dan
- (ii) Agar Negara Anggota membentuk pelan tindakan kebangsaan untuk mencapai matlamat dan objektif UNDRIP.

Tiap-tiap tahun sejak tahun 2012, Kerajaan telah menjemput seorang Pemegang Mandat Prosedur Khas PBB untuk mengadakan lawatan rasmi ke Malaysia. Lawatan terakhir telah dijalankan oleh Pelapor Khas mengenai Perdagangan Orang, terutamanya Wanita dan Kanak-kanak pada bulan Februari 2015. Suruhanjaya mengalu-alukan pendekatan progresif Kerajaan dalam hal ini kerana Suruhanjaya percaya bahawa lawatan sedemikian oleh Pemegang Mandat Prosedur Khas PBB membolehkan isu-isu hak asasi manusia tertentu dinilai secara objektif oleh pakar, yang akan menawarkan hasil dapatan dan syor bagi tujuan menambah baik keadaan hak asasi manusia di negara ini. Oleh itu, Suruhanjaya berharap Kerajaan akan mengekalkan amalan baik ini dan menjemput Pemegang Mandat Prosedur Khas PBB yang lain untuk melawat Malaysia secara rasmi, termasuk Pelapor Khas mengenai Hak Asasi Manusia Orang Asal, Pelapor Khas mengenai Hak Asasi Manusia Migran, dan Pelapor Khas mengenai Hak Asasi Manusia Orang Kurang Upaya.

3. RESOLUSI PERHIMPUNAN AGUNG PERTUBUHAN BANGSA-BANGSA BERSATU MENGENAI NHRI

Pada Sesi ke-70 Perhimpunan Agung Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (UNGA) pada bulan November, satu resolusi mengenai institusi hak asasi manusia kebangsaan (NHRI) telah diterima pakai oleh Jawatankuasa Ketiga UNGA. Resolusi UNGA tersebut, yang telah dicadangkan oleh Negara Jerman, digubal berasaskan resolusi UNGA 2013 mengenai NHRI dan mengesahkan pengiktirafan PBB terhadap peranan penting NHRI dalam promosi dan perlindungan hak asasi manusia. Resolusi tersebut muncul selepas laporan Setiausaha Agung PBB mengenai NHRI yang mengesyorkan, antara lainnya, agar penyertaan bebas NHRI di UNGA dan di badan-badan subsidiari dan kumpulan-kumpulan kerja UNGA dipertimbangkan. Buat masa ini, tiada ruang rasmi untuk NHRI mengambil bahagian secara bebas di UNGA. Dalam sistem PBB, hanya Majlis Hak Asasi Manusia dan mekanisme-mekanismenya serta beberapa forum PBB yang lain memberikan hak penyertaan bebas dan rasmi kepada NHRI yang mematuhi sepenuhnya Prinsip-prinsip Paris.

Resolusi UNGA tersebut, antara lainnya, menuntut ruang yang lebih baik bagi penyertaan NHRI yang mematuhi Prinsip-prinsip Paris dalam semua mekanisme dan proses PBB yang berkaitan, termasuk Suruhanjaya mengenai Status Wanita (CSW), Persidangan Negara-Negara Anggota kepada Konvensyen mengenai Hak Orang Kurang Upaya, dan Kumpulan Kerja Terbuka Mengenai Penuaan. Ini dilihat sebagai satu langkah yang progresif ke arah

mencapai hak penyertaan bebas bagi NHRI berstatus 'A' dalam semua mekanisme PBB, terutamanya mekanisme PBB di New York seperti UNGA. Pencapaian ini boleh dikaitkan dengan advokasi intensif yang dijalankan oleh pelbagai pihak berkepentingan, termasuk NHRI.

Atas jemputan Forum Asia Pasifik NHRI (APF), Pengerusi Suruhanjaya, Tan Sri Hasmy Agam telah menyertai satu program yang bertajuk "Peranan NHRI dalam sistem PBB" yang telah diadakan pada 12 Oktober sebagai satu acara sampingan kepada sesi UNGA di Ibu Pejabat PBB di New York. Acara tersebut yang telah dianjurkan oleh Perwakilan Tetap Negara Jerman, Afghanistan, Australia, Chile, Ghana dan Morocco, serta Pusat Antarabangsa bagi Hak Asasi Manusia yang merupakan sebuah NGO antarabangsa yang berpangkalan di Geneva, adalah sebahagian daripada kempen advokasi untuk mendapatkan sokongan Negara Anggota PBB terhadap resolusi UNGA tersebut. Dalam acara sampingan tersebut, Tan Sri Hasmy telah menjadi salah seorang ahli panel dan telah menyampaikan satu pembentangan mengenai pentingnya sumbangan dan penyertaan NHRI dalam mekanisme dan proses PBB.

Resolusi UNGA mengenai NHRI tahun ini, yang telah diterima pakai tanpa undi, mendapat sokongan yang lebih meluas daripada Negara Anggota PBB berbanding dengan resolusi pada tahun 2013, dengan sejumlah 90 negara penaja bersama dari seluruh dunia. Walaupun Suruhanjaya gembira dengan sokongan memberangsangkan yang telah diterima oleh resolusi UNGA tersebut, Suruhanjaya kesal kerana Malaysia sekali lagi memutuskan untuk tidak menaja bersama resolusi tersebut meskipun Suruhanjaya telah berulang kali menyeru agar Kerajaan berbuat demikian. Suruhanjaya memperakui bahawa dengan menyertai konsensus dalam menerima pakai Resolusi tersebut, Malaysia secara tidak langsung telah menyokong Resolusi tersebut. Namun demikian, Suruhanjaya berpandangan bahawa penajaan bersama Resolusi tersebut adalah pendirian yang lebih baik bagi Malaysia, selaku sebuah negara di mana sebuah NHRI telah beroperasi selama lebih sedekad. Penajaan bersama Resolusi tersebut akan mempamerkan pengiktirafan padu Kerajaan terhadap pentingnya NHRI dalam menegakkan hak asasi manusia. Penajaan bersama Malaysia juga akan mengukuhkan Resolusi tersebut dan ini amat penting untuk mencapai hak penyertaan bebas bagi NHRI dalam semua mekanisme PBB yang berkaitan. NHRI merupakan badan bebas yang mempunyai keupayaan tersendiri untuk memberikan perspektif yang neutral dan juga penilaian berasaskan bukti mengenai keadaan hak asasi manusia yang dihadapi oleh masyarakat. Oleh itu, NHRI mempunyai kedudukan yang baik untuk memberikan maklumat yang berharga kepada PBB, dan ini amat penting untuk menjana perbincangan yang bermakna mengenai hal-hal hak asasi manusia di forum-forum PBB. Suruhanjaya amat berharap agar Kerajaan Malaysia akan mengkaji semula pendiriannya dalam hal ini dan menaja bersama resolusi PBB yang berkaitan pada masa hadapan.

Walau bagaimanapun, Suruhanjaya memuji Kerajaan kerana telah mengundi untuk menyokong resolusi UNGA mengenai pembela-pembela hak asasi manusia dalam konteks Perisytiharan Hak dan Tanggungjawab Individu, Kumpulan atau Organ Masyarakat untuk Mempromosi

dan Melindungi Hak dan Kebebasan Asasi Sejagat Manusia. Pada dasarnya, Resolusi tersebut menyeru agar perlindungan yang lebih baik diberikan terhadap hak dan keselamatan pembela-pembela hak asasi manusia, serta mengecam sebarang tindakan balas dan ancaman terhadap mereka. Suruhanjaya juga menyeru agar Kerajaan Malaysia menyokong resolusi PBB yang bertujuan mempromosi penghormatan dan penunaian hak asasi manusia pada masa akan datang.

4. FORUM KOMANWEL INSTITUSI HAK ASASI MANUSIA KEBANGSAAN (CFNHRI)

CFNHRI merupakan satu lagi rangkaian antarabangsa NHRI yang bertujuan menggalakkan perkongsian maklumat, pengalaman dan amalan baik antara ahli-ahli CFNHRI. Keahlian CFNHRI terdiri daripada NHRI dari negara-negara Komanwel. Pada bulan Mei 2013, Suruhanjaya telah mengambil alih jawatan Pengerusi CFNHRI untuk tempoh dua tahun, yang telah berakhir pada bulan November tahun ini.

Salah satu acara utama CFNHRI untuk tahun ini adalah Bengkel mengenai Perkahwinan Awal dan Paksaan dan Keganasan Seksual ketika Konflik, yang dianjurkan bersama oleh Suruhanjaya, Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Kebangsaan Rwanda, dan Unit Hak Asasi Manusia (HRU) Sekretariat Komanwel pada bulan Mei di Kigali, Rwanda. Hasil daripada bengkel tersebut, sebuah dokumen penting, iaitu Perisytiharan Kigali telah diterima pakai. Perisytiharan Kigali mengiktiraf betapa seriusnya keadaan berkaitan perkahwinan awal dan paksaan, terutamanya di negara-negara Komanwel. Ia juga menggariskan tindakan-tindakan penting yang boleh diambil oleh ahli-ahli CFNHRI untuk menangani dan menghapuskan perkahwinan awal dan paksaan.

Bengkel CFNHRI tentang Perkahwinan Awal dan Paksaan dan Keganasan Seksual ketika Konflik di Rwanda pada bulan Mei.

Tambahan pula, Suruhanjaya, selaku Pengerusi CFNHRI, bersama-sama dengan HRU Sekretariat Komanwel dan Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Northern Ireland (NIHRC), telah menganjur bersama Mesyuarat Dwitahunan CFNHRI pada bulan November di Malta.

Mesyuarat tersebut diadakan bersempena dengan Mesyuarat Ketua-ketua Negara Komanwel (CHOGM) dan tertumpu kepada beberapa subjek tematik hak asasi manusia iaitu pencegahan dan penghapusan perkahwinan awal dan paksaan dan perkahwinan kanak-kanak; kebebasan bersuara, berpersatuan dan berhimpun; dan migrasi. Pada mesyuarat itu, Suruhanjaya juga telah menyerahkan jawatan Pengerusi CFNHRI kepada NIHRC.

Salah satu titik kemuncak Mesyuarat tersebut adalah penerimaan Kenyataan Hasil di mana CFNHRI telah menyeru Ketua-ketua Negara Komanwel agar memberikan keutamaan yang lebih tinggi kepada promosi dan perlindungan hak asasi manusia termasuk hak asasi golongan rentan, dan juga menyokong penubuhan dan pengukuhan NHRI di negara-negara Komanwel. Kenyataan Hasil tersebut juga menekankan perlunya menumpukan lebih banyak usaha bagi menangani isu-isu berkaitan migrasi dan kebebasan bersuara, berpersatuan dan berhimpun. Peserta-peserta Mesyuarat juga telah menerima pakai Perisytiharan St. Julian's mengenai Keadilan Iklim. Perisytiharan tersebut digubal sempena Sesi ke-21 Persidangan Parti kepada Konvensyen Kerangka PBB mengenai Perubahan Iklim yang diadakan pada bulan Disember yang berakhir dengan penerimaan Persetujuan Paris mengenai Perubahan Iklim.

Suruhanjaya dengan sukacita mengambil maklum bahawa dalam Communiqué CHOGM 2015, Ketua-ketua Negara Komanwel telah menegaskan komitmen mereka terhadap promosi dan perlindungan hak asasi manusia dan menzahirkan sokongan terhadap NHRI. Mereka juga menggariskan betapa pentingnya memastikan kebebasan bersuara dan berhimpun secara aman serta hak asasi migran dihormati sepenuhnya tanpa mengambil kira status migran mereka, dan bersetuju untuk meneruskan usaha dalam menghapuskan segala bentuk keganasan gender, termasuk dalam keadaan konflik dan keadaan darurat lain.

5. PENILAIAN PENGGALAN SEJAGAT (UPR)

UPR merupakan satu mekanisme Majlis Hak Asasi Manusia (HRC) PBB yang menilai secara berkala keadaan hak asasi manusia semua Negara Anggota PBB, setiap empat tahun setengah. Semua Negara Anggota PBB perlu menjalani proses UPR tersebut, yang kini berada dalam kitaran kedua. Malaysia telah menjalani UPR pertama pada tahun 2009 dan yang kedua pada tahun 2013.

UPR terus menjadi salah satu keutamaan Suruhanjaya kerana ia percaya bahawa UPR boleh menjadi satu alat yang berkesan untuk memajukan promosi dan perlindungan hak asasi manusia di negara ini.

Semasa UPR kedua, Malaysia telah menerima sejumlah 232 syor daripada 104 Negara Anggota PBB. Daripada syor-syor tersebut, Malaysia telah menyokong 150 syor dan menolak 82 syor. Sokongan terhadap syor-syor tersebut menandakan komitmen Malaysia untuk melaksanakannya. Pelaksanaan syor tersebut akan dinilai semasa UPR ketiga Malaysia yang dijadualkan berlangsung pada awal tahun 2018. Ini bermakna bahawa Malaysia mempunyai

lebih kurang dua tahun untuk melaksanakan sepenuhnya 150 syor UPR yang telah disokong. Adalah amat penting bagi semua Negara Anggota, termasuk Malaysia, memenuhi komitmen UPR mereka untuk memastikan proses UPR tidak menjadi usaha yang sia-sia.

Sebagai salah satu usaha susulan Suruhanjaya untuk menyeru agar Kerajaan mengambil langkah-langkah kukuh bagi memenuhi komitmen UPR secara bermakna, Suruhanjaya telah menganjurkan satu sesi **rundingan** dengan agensi-agensi Kerajaan dan CSO pada bulan Disember di Kuala Lumpur. Salah satu **objektif sesi rundingan tersebut** adalah untuk mengenal pasti strategi-strategi yang membolehkan pihak-pihak berkepentingan untuk bekerjasama bagi memastikan agar pelaksanaan syor UPR tidak dijalankan secara berasingan oleh Kerajaan, tanpa penglibatan atau sumbangan oleh pihak berkepentingan yang lain seperti CSO. Suruhanjaya percaya bahawa Kerajaan perlu melibatkan dan berunding dengan NHRI dan CSO dalam proses UPR kerana kepakaran dan pengalaman mereka boleh menambah baik usaha Kerajaan dalam melaksanakan syor UPR.

Sesi rundingan mengenai UPR Kedua Malaysia di Kuala Lumpur pada bulan Disember.

Suruhanjaya dengan sukacita mengambil maklum bahawa, berdasarkan pembentangan yang disampaikan oleh Kementerian Luar Negeri (KLN), Kerajaan telah mewujudkan satu pelan tindakan susulan UPR. Menurut KLN, pelan tindakan tersebut melibatkan perbincangan berkelompok yang akan memberi tumpuan kepada kategori-kategori syor UPR yang berlainan **serta rundingan bersama CSO**. Tindakan-tindakan yang dirancang itu adalah selaras dengan cadangan yang muncul semasa sesi taklimat UPR yang dianjurkan oleh Suruhanjaya pada tahun 2014. Suruhanjaya melihat pelan tindakan ini sebagai satu langkah yang baik ke arah memastikan proses susulan UPR yang lebih inklusif dan telus. Suruhanjaya berharap agar pelan tindakan tersebut akan dilaksanakan sewajarnya. Antara cadangan yang telah diterima semasa sesi rujukan tersebut adalah seperti berikut:

- (i) Agar Kerajaan menyerahkan laporan separuh penggal kepada Majlis Hak Asasi Manusia;

- (ii) Agar Kerajaan menterjemahkan maklumat mengenai UPR Malaysia ke bahasa kebangsaan untuk meningkatkan kesedaran tentang UPR di kalangan orang awam;
- (iii) Agar Kerajaan, apabila berunding dengan pihak berkepentingan, melibatkan pelbagai CSO, termasuk badan-badan keagamaan;
- (iv) Agar CSO memainkan peranan yang lebih proaktif dalam proses UPR dengan meningkatkan keterlibatan dengan Kerajaan serta memberikan input kepada agensi-agensi Kerajaan yang berkaitan; dan
- (v) Agar CSO menjemput agensi Kerajaan yang berkaitan untuk mengambil bahagian dalam acara dan program mereka.

Sesi rundingan tersebut merupakan yang pertama dalam siri rundingan yang akan dianjurkan oleh Suruhanjaya pada awal tahun 2016 di lokasi-lokasi yang berlainan di Malaysia, iaitu Kota Kinabalu, Kuching, Melaka, Kuala Terengganu dan Pulau Pinang. Semasa sesi-sesi tersebut, Suruhanjaya akan terus menekankan peranan penting agensi-agensi Kerajaan Persekutuan dan Negeri serta pihak berkuasa tempatan dalam memenuhi komitmen UPR. Suruhanjaya juga akan menggalakkan CSO untuk mengambil bahagian secara aktif dalam proses UPR, bukan sahaja sebagai kumpulan pendesak tetapi dengan menawarkan kepakaran dan input mereka dalam membantu Kerajaan mencapai matlamat UPR.

Suruhanjaya menyeru agar Kerajaan memberi keutamaan yang sewajarnya kepada proses UPR bagi memastikan kemajuan yang dicapai di bawah mekanisme UPR ini bukanlah untuk memuaskan Majlis Hak Asasi Manusia semata-mata, tetapi juga akan membawa kepada peningkatan hak asasi manusia yang akan menjurus kepada perubahan yang positif dalam kehidupan rakyat Malaysia.

6. FORUM ASIA PASIFIK INSTITUSI HAK ASASI MANUSIA KEBANGSAAN (APF)

Suruhanjaya telah meneruskan peranan aktif sebagai ahli APF melalui pelbagai program yang dianjurkan oleh APF. Pada bulan September, Suruhanjaya telah menghadiri Mesyuarat dan Persidangan Tahunan APF yang diadakan di Ulaanbaatar, Mongolia. Tema Persidangan APF tersebut adalah pencegahan penyeksaan dan layanan buruk yang lain. Pengerusi Suruhanjaya telah menjadi moderator untuk sesi mengenai peranan NHRI dalam pencegahan penyeksaan dan layanan buruk lain. Bersempena dengan Mesyuarat Tahunan APF, satu dialog di antara APF dan NGO berkenaan pembela hak asasi manusia juga telah diadakan. Pelapor Khas PBB mengenai Pembela Hak Asasi Manusia, Encik Michel Forst telah memberikan ucapan dan menawarkan pendapat pakar beliau tentang perkara itu semasa dialog tersebut.

Suruhanjaya, yang diwakili oleh Setiausahanya, juga telah mengambil bahagian dalam Mesyuarat Pegawai-pegawai Kanan APF yang diadakan di Kuala Lumpur pada bulan November

2015. Antara isu utama yang telah dibincangkan adalah pengurusan dan tadbir urus NHRI dan isu hak ekonomi, sosial dan kebudayaan, dengan tumpuan khas pada hak kepada air.

Suruhanjaya melihat APF sebagai satu saluran yang sangat berguna untuk NHRI di rantau Asia Pasifik untuk membina keupayaan mereka terutamanya melalui perkongsian pengalaman antara ahli-ahli NHRI dan pelbagai program latihan dan buku panduan hak asasi manusia yang dihasilkan oleh APF. Suruhanjaya telah mendapat manfaat yang besar menerusi keahliannya di dalam APF. Pada tahun ini, Suruhanjaya telah mengambil bahagian dalam beberapa sesi pembangunan kapasiti yang dianjurkan oleh APF termasuk sesi mengenai perniagaan dan hak asasi manusia, orientasi seksual dan identiti gender, tahanan imigresen dan pencegahan penyeksaan. APF juga telah memberi nasihat kepada Suruhanjaya mengenai proses penilaian semula di bawah pentauliahan ICC. Sehubungan itu, Suruhanjaya memuji Kerajaan Malaysia kerana bersetuju untuk membuat sumbangan kewangan tahunan kepada APF berjumlah USD50,000 untuk tiga tahun sebagai tanda sokongan terhadap kerja APF, selaras dengan cadangan yang dibuat oleh Suruhanjaya pada tahun 2013.

7. FORUM INSTITUSI HAK ASASI MANUSIA KEBANGSAAN ASIA TENGGARA (SEANF)

SEANF merupakan sebuah badan yang terdiri daripada enam NHRI dari Asia Tenggara iaitu NHRI dari Indonesia, Malaysia, Myanmar, Filipina, Thailand dan Timor Leste. Objektif utama SEANF adalah untuk mempromosikan penghormatan dan penunaian hak asasi manusia di Asia Tenggara menerusi program-program usahasama dan juga perkongsian pengalaman dan amalan-amalan terbaik.

Pada bulan November 2014, Suruhanjaya telah mengambil alih jawatan pengerusi SEANF untuk tempoh selama hampir setahun sehingga bulan September 2015. Selaku pengerusi SEANF, Suruhanjaya telah menganjurkan beberapa program SEANF termasuk dua Mesyuarat Kumpulan Kerja Teknikal (TWG) yang diadakan di Kuala Lumpur pada bulan Januari dan Jun 2015. Mesyuarat TWG tersebut menjadi platform untuk ahli-ahli SEANF membincangkan penubuhan Urusetia Tetap SEANF dan isu-isu hak asasi manusia yang lain seperti hak-hak warga emas, peranan NHRI dalam situasi konflik, penggunapakaian piawaian hak asasi manusia antarabangsa di arena domestik, perkahwinan paksa kanak-kanak, dan peranan NHRI dalam melindungi pembela hak asasi manusia.

Suruhanjaya juga telah menganjurkan Bengkel SEANF mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia pada bulan Jun 2015 di Kuala Lumpur, yang tertumpu kepada Prinsip-prinsip Panduan PBB untuk Perniagaan dan Hak Asasi Manusia serta pembangunan pelan tindakan kebangsaan untuk perniagaan dan hak asasi manusia.

Seminar SEANF mengenai Peranan NHRI dalam Mempromosi dan Melindungi Hak Asasi Manusia di Putrajaya pada bulan September.

Tambahan pula, Suruhanjaya turut menganjurkan Seminar SEANF mengenai Peranan NHRI dalam Mempromosi dan Melindungi Hak Asasi Manusia di Putrajaya dengan objektif untuk memberikan pengiktirafan yang lebih tinggi terhadap peranan NHRI dan SEANF di kalangan negara-negara anggota ASEAN serta badan-badan sektoralnya. Seminar ini merupakan sebahagian daripada usaha SEANF untuk mengatasi kurangnya pengiktirafan di kalangan negara anggota ASEAN terhadap peranan SEANF dalam menegakkan hak asasi manusia di rantau Asia Tenggara. Walaupun Suruhanjaya memperakui bahawa hanya lima sahaja daripada sepuluh negara anggota ASEAN yang mempunyai NHRI pada masa ini, Suruhanjaya percaya bahawa amat penting bagi ASEAN dan badan-badannya untuk kerap berhubung dan berunding secara rasmi dengan NHRI yang sedia ada dan dengan SEANF demi membincangkan hal-hal yang berkaitan dengan hak asasi manusia. Suruhanjaya telah berharap bahawa Malaysia, sebagai Pengerusi ASEAN, boleh menyemai pengiktirafan yang lebih meluas terhadap SEANF di kalangan negara anggota ASEAN.

Susulan kepada Seminar tersebut, Suruhanjaya telah menganjurkan Mesyuarat Tahunan SEANF ke-12 yang diadakan di Hotel Everly, Putrajaya, di mana beberapa isu-isu berkaitan telah dibincangkan, seperti berikut:

- (i) Hak asasi manusia dan perubahan iklim;
- (ii) Matlamat-Matlamat Pembangunan Mampan Pasca-2015;
- (iii) Pemansuhan hukuman mati mandatori;
- (iv) Hak asasi pelarian, pencari suaka dan mangsa pemerdagangan orang; dan
- (v) Pelan tindakan hak asasi manusia kebangsaan.

Pada pengakhiran Mesyuarat Tahunan tersebut, SEANF telah mengeluarkan satu kenyataan sebelum Sidang Kemuncak ASEAN ke-27, bagi mengemukakan syor-syor berkenaan dengan hak asasi manusia kepada Ketua-ketua Kerajaan ASEAN. Salah satu daripada perkara-perkara yang dibangkitkan oleh SEANF dalam Kenyataan tersebut adalah keadaan jerebu teruk di rantau ini yang berlaku berulang kali tiap-tiap tahun. SEANF telah menyuarakan kekecewaan atas kurangnya tindakan yang diambil oleh Kerajaan ASEAN yang berkenaan terhadap dalang yang bertanggungjawab, termasuklah syarikat-syarikat yang menyumbang kepada keadaan alam sekitar yang buruk dan tidak menyenangkan selain menimbulkan pelbagai pencabulan hak asasi manusia, terutamanya hak kepada kesihatan. SEANF turut menyeru agar Kerajaan ASEAN memastikan undang-undang dan dasar yang bersesuaian diwujudkan dan dikuatkuasakan dengan lebih ketat bagi menangani isu yang telah sekian lama berlanjutan ini, dan juga bagi membanteras rasuah dan menghapuskan budaya di mana pesalah bebas daripada hukuman. Dalam masa yang sama, SEANF menggesa entiti-entiti korporat untuk mengambil kira dan memenuhi prinsip-prinsip serta piawaian hak asasi manusia dalam operasi perniagaan mereka.

Selepas memegang jawatan Pengerusi SEANF selama sepuluh bulan, Suruhanjaya telah menyerahkan jawatan tersebut kepada Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Kebangsaan Myanmar, yang akan mempengerusikan Forum tersebut sehingga Mesyuarat Tahunan SEANF yang seterusnya.

Berikutan ketibaan beribu-ribu mangsa pemerdagangan orang, migran yang diseludup, pelarian, serta pencari suaka di Indonesia dan Malaysia pada bulan Mei, serta penemuan kem-kem tahanan serta tapak perkuburan sepanjang sempadan Malaysia-Thai yang dipercayai menjadi tempat mangsa-mangsa pemerdagangan manusia ditahan, diseksa, dan dikebumikan, Suruhanjaya telah menulis satu surat yang telah ditandatangani bersama oleh ahli-ahli SEANF dan menghantarnya kepada ketua-ketua negara Indonesia, Malaysia, Myanmar, Filipina, dan Thailand untuk menzahirkan kebimbangan SEANF berhubung dengan situasi tersebut dan untuk menggesa negara-negara ASEAN, secara individu dan bersama, untuk melipat gandakan usaha bagi menangani isu tersebut, dengan antara lainnya menyelesaikan punca masalah. Suruhanjaya juga berpandangan bahawa pendekatan yang bersifat serantau dan menyeluruh, serta melibatkan persetujuan bilateral dan multilateral antara Kerajaan-kerajaan berkaitan, adalah perlu bagi membanteras pemerdagangan orang dan penyeludupan migran secara berkesan, dan bagi memberi respon yang positif terhadap keadaan pelarian dan pencari suaka di rantau ini.

Suruhanjaya selaku Pengerusi SEANF juga pada tahun ini telah menyerahkan Kertas Cadangan mengenai Kajian Semula Terma Rujukan (TOR) Suruhanjaya ASEAN mengenai Promosi dan Perlindungan Hak Wanita serta Kanak-Kanak (ACWC) serta Kertas Cadangan tentang Kajian Semula TOR Suruhanjaya Antara Kerajaan ASEAN Mengenai Hak Asasi Manusia (AICHR). Salah satu daripada syor-syor yang dikemukakan dalam kedua-dua kertas cadangan

tersebut adalah supaya kedua-dua badan hak asasi manusia ASEAN tersebut diperkasakan dan diberikan mandat untuk menerima dan menyiasat aduan tentang dakwaan pelanggaran hak asasi manusia terutamanya yang melibatkan isu-isu rentas sempadan dan melibatkan lebih daripada satu Negara Anggota. Suruhanjaya masih belum lagi menerima sebarang perkembangan mengenai kajian semula kedua-dua TOR tersebut dan berharap agar wakil-wakil Malaysia ke ACWC dan AICHR akan menggesa agar syor-syor yang terkandung dalam Kertas Cadangan SEANF diterima pakai.

8. SURUHANJAYA ANTARA KERAJAAN ASEAN MENGENAI HAK ASASI MANUSIA (AICHR)

Tahun 2015 merupakan tahun yang bermakna buat ASEAN kerana terbentuknya Komuniti ASEAN yang dinanti-nantikan, yang merupakan blok serantau untuk integrasi ekonomi, kerjasama politik dan perpaduan sosial.

Tambahan pula, ASEAN yang dipengerusikan oleh Malaysia telah menggubal dan menerima pakai Visi Komuniti ASEAN Pasca-2015 dan dokumen-dokumen sampingannya yang akan melakarkan hala tuju ASEAN bagi dekad yang akan datang. Bagi tujuan dokumen penting ini, Suruhanjaya telah menyerahkan satu Kertas Cadangan kepada Kerajaan Malaysia pada bulan Mac, yang menggariskan pelbagai syor mengenai isu-isu hak asasi manusia untuk pertimbangan ASEAN dalam merumuskan Visi Pasca-2015 dan dokumen-dokumen sampingannya. Walaupun Suruhanjaya mengambil maklum dan menghargai penerimaan beberapa syornya, namun ia kecewa kerana peranan NHRI tidak disebut dalam dokumen tersebut.

Pada tahun ini, Suruhanjaya telah meningkatkan lagi kerjasama dengan AICHR khususnya menerusi wakil Malaysia yang turut memegang jawatan Pengerusi AICHR. Pada bulan April, Suruhanjaya telah mengadakan perjumpaan dengan wakil Malaysia untuk membincangkan usaha kerjasama antara kedua-dua pihak. Hasilnya, kedua-dua pihak bersetuju untuk menjalankan beberapa aktiviti usahasama termasuk penganjuran dua acara, iaitu Simposium AICHR mengenai Badan Kehakiman, Kedaulatan Undang-undang dan Hak Asasi Manusia serta Bengkel AICHR mengenai Peranan Belia dalam Mempromosikan Hak Asasi Manusia.

“Bengkel Serantau AICHR mengenai Peranan Belia dalam Mempromosikan Hak Asasi Manusia di ASEAN: Ke Arah Menjadikan Hak Asasi Satu Realiti” telah dianjurkan bersama oleh Kementerian Luar Negeri, Suruhanjaya, dan Institut Asia-Eropah Universiti Malaya serta rakan kongsi yang lain termasuk Kementerian Belia dan Sukan, Yayasan Gerakan Kesederhanaan Global, Pusat Kerantauan ASEAN Universiti Malaya dan Akademi Belia Malaysia. Bengkel tersebut dihadiri oleh kira-kira 80 peserta belia dari negara-negara ASEAN. Anggota-anggota Suruhanjaya telah menjadi penceramah dalam beberapa perbincangan panel dan pegawai Suruhanjaya menjadi fasilitator dalam sesi berkumpulan. Hasil daripada

*Bengkel Serantau AICHR mengenai Peranan Belia dalam
Mempromosikan Hak Asasi Manusia di Kuala Lumpur
pada bulan Oktober.*

sesi berkumpul tersebut adalah penyerahan kertas cadangan daripada peserta-peserta kepada AICHR, di mana kertas tersebut mengandungi syor-syor bagaimana AICHR boleh menangani pelbagai isu hak asasi manusia di rantau ASEAN seperti perniagaan dan hak asasi manusia, pemerdagangan orang, serta kesihatan reproduktif dan hak asasi manusia. Malangnya, Simposium AICHR mengenai Badan Kehakiman, Kedaulatan Undang-undang dan Hak Asasi Manusia terpaksa ditangguhkan berikutan situasi jerebu yang teruk melanda Malaysia.

Suruhanjaya mengambil maklum bahawa AICHR telah menerima pakai pelan kerja lima tahunnya bagi tempoh 2016-2020, yang merangkumi penyelidikan berkenaan isu-isu tematik hak asasi manusia seperti migrasi, pemerdagangan orang, hak kepada kesihatan, hak kepada pendidikan, hak kepada kehidupan, dan hak kepada keamanan yang mana kesemuanya, pada pendapat Suruhanjaya, sangat relevan dengan konteks rantau ini. Suruhanjaya berharap agar penyelidikan tersebut akan dijalankan dengan melibatkan rundingan bersama NHRI yang sedia ada di negara-negara ASEAN serta NGO, dan hasil dapatan akan disebar kepada orang awam. Di samping itu, Suruhanjaya mengalu-alukan pelbagai bengkel dan persidangan yang dianjurkan oleh AICHR, yang lazimnya dibuka kepada NHRI dan NGO. Suruhanjaya menyeru agar AICHR meningkatkan lagi usaha sebegini pada tahun-tahun yang akan datang.

Hubungan dengan pihak berkepentingan, termasuk NHRI, NGO, dan orang awam sangat penting khususnya dalam konteks mencapai Komuniti ASEAN yang berpaksikan rakyat yang merupakan satu aspirasi ASEAN yang telah lama diimpikan. ASEAN dan badan-badannya seharusnya menumpukan lebih banyak usaha untuk berunding dengan pihak berkepentingan supaya isu-isu yang dekat di hati masyarakat akan diberikan perhatian yang lebih serius. Hal ini penting demi memastikan ASEAN relevan dengan penduduk Asia Tenggara dan tidak dianggap satu konsep yang mendapat sambutan oleh Kerajaan dan pegawai-pegawai kanan dari negara-negara ASEAN semata-mata.

Dalam usaha mencapai pertumbuhan ekonomi dan kemakmuran, hak asasi manusia seringkali dipinggirkan. Oleh itu, amat penting bagi ASEAN untuk memberikan keutamaan dan menumpukan perhatian kepada usaha mempromosi dan melindungi hak asasi manusia kerana tanpa hak asasi manusia, seseorang itu tidak akan mempunyai kehidupan yang bermaruah dengan penuh hormat dan harga diri. Sehubungan dengan itu, Suruhanjaya berharap, dengan kemunculan Komuniti ASEAN, hak asasi manusia menjadi salah satu perkara utama dalam misi dan visi ASEAN, dan tidak terpinggir dalam agenda ASEAN. Suruhanjaya menyeru agar Kerajaan Malaysia, sebagai salah satu negara anggota ASEAN yang dihormati, memainkan peranan yang penting ke arah mencapai matlamat ini.

9. HARAPAN MASA DEPAN

Suruhanjaya berpandangan bahawa dimensi antarabangsa dalam kerjanya sangat penting dalam memajukan promosi dan perlindungan hak asasi manusia di Malaysia. Oleh itu, adalah penting bagi Suruhanjaya untuk meneruskan penglibatan dan aktivitinya di persada antarabangsa. Bagi tujuan ini, Bahagian Koordinasi Antarabangsa berharap agar dapat memperkukuhkan peranannya dalam membantu mengendalikan penglibatan Suruhanjaya dalam forum-forum berkaitan di peringkat serantau dan antarabangsa.

II. BAHAGIAN PROMOSI DAN PERHUBUNGAN AWAM

Perjuangan kebebasan bukanlah perjuangan satu bangsa atau mazhab, satu parti atau kelas – ianya adalah matlamat manusia sekalian, hak kelahiran manusia sejagat.

Anna Julia Cooper

Pendidik dan cendekiawan Afrika Amerika yang unggul, serta pejuang kesaksamaan kaum

Pada bulan November 2015, Suruhanjaya telah menggantikan Bahagian Perhubungan Awam dengan Bahagian Promosi dan Perhubungan Awam (PPRD) melalui suatu rombakan semula struktur dalaman. Di bawah struktur baru ini, PPRD bertanggungjawab untuk melaksanakan salah satu fungsi utama Suruhanjaya, iaitu meningkatkan kesedaran awam mengenai hak asasi manusia dan juga mempertingkatkan hubungan Suruhanjaya dengan pelbagai pihak berkepentingan.

1. ULANG TAHUN KE-15 SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA

9 September menandakan ulang tahun ke-15 penubuhan Suruhanjaya di Malaysia sebagai Institusi Hak Asasi Manusia Kebangsaan (NHRI). Untuk memperingati peristiwa penuh bermakna ini, Suruhanjaya telah menganjurkan sebuah rancangan temu bual dengan tema “SUHAKAM at 15: Still a Toothless Tiger...?”. Program tersebut memaparkan sebuah perbincangan yang menarik di antara bekas Naib Pengerusi Suruhanjaya Tan Sri Simon Sipaun, Pengerusi semasa Suruhanjaya Tan Sri Hasmy Agam, Encik Andrew Khoo (Timbalan Pengerusi Jawatankuasa Hak Asasi Manusia Majlis Peguam Malaysia) dan Dr Lin Mui Kiang (Ahli PROHAM), serta bekas Pesuruhjaya dan Ketua Pegawai Eksekutif ASLI Tan Sri Dato’ Dr Michael Yeoh Onn Kheng selaku moderator.

Antara isu-isu penting dan syor-syor yang diketengahkan semasa perbincangan tersebut adalah:

- (i) Walaupun berhadapan dengan dakwaan bahawa ia adalah harimau tidak bertaring, Suruhanjaya telah mencapai beberapa kejayaan penting termasuk menjalankan

Inkuiri Nasional yang pertama berkaitan hak tanah Orang Asal di Malaysia dan beberapa inkuiri awam berkaitan dakwaan pelanggaran hak asasi manusia dalam perhimpunan awam, bertindak sebagai peguam pemerhati dalam prosiding undang-undang yang melibatkan isu-isu hak asasi manusia, serta mencapai perkembangan dalam bidang kesedaran, pendidikan dan latihan hak asasi manusia;

- (ii) Meskipun laporan tahunan Suruhanjaya telah dibentangkan di Dewan Rakyat tahun demi tahun, laporan tersebut tidak pernah didebatkan atau dibincangkan di Parlimen. Oleh yang demikian, adalah sukar untuk menerima pernyataan Kerajaan bahawa ia peka terhadap Suruhanjaya, bila pada masa yang sama ia secara konsisten enggan membenarkan Parlimen mendengar apa yang ingin disampaikan oleh Suruhanjaya;
- (iii) Pihak Kerajaan mesti mempertingkatkan peranan dan tanggungjawab Suruhanjaya bagi membolehkannya memantau pematuhan terhadap hak asasi manusia oleh agensi-agensi Kerajaan dan entiti perniagaan dalam perancangan dan pelaksanaan dasar, amalan, dan operasi;
- (iv) Kerajaan harus menyokong dan mempertimbangkan secara positif cadangan Suruhanjaya berkaitan pindaan kepada Akta penubuhannya (Akta 597) yang bertujuan untuk mengukuhkan keberkesanan Suruhanjaya dalam melaksanakan fungsinya sebagai Institusi Hak Asasi Manusia Kebangsaan (NHRI) yang mematuhi Prinsip Paris. Ini adalah terutamanya penting kerana Suruhanjaya, pada waktu perbincangan tersebut, sedang dijadualkan untuk menjalani latihan pentauliahan semula oleh Jawatankuasa Penyelaras Antarabangsa bagi Institusi-institusi Nasional untuk Promosi dan Perlindungan Hak Asasi Manusia (ICC) pada bulan November 2015 dan Suruhanjaya perlu memberikan maklum balas kepada ICC mengenai status cadangan pindaan kepada Akta penubuhannya. Kegagalan berbuat demikian bermaksud Suruhanjaya berhadapan dengan risiko penurunan pentauliahan antarabangsanya dari status “A” kepada status “B”;

Meskipun laporan tahunan Suruhanjaya telah dibentangkan di Dewan Rakyat tahun demi tahun, laporan tersebut tidak pernah didebatkan atau dibincangkan di Parlimen.

Oleh yang demikian, adalah sukar untuk menerima pernyataan Kerajaan bahawa ia peka terhadap Suruhanjaya, bila pada masa yang sama ia secara konsisten enggan membenarkan Parlimen mendengar apa yang ingin disampaikan oleh Suruhanjaya.

- (v) Konsep hak asasi manusia sering ditafsirkan atau difahami oleh beberapa kumpulan di negara ini sebagai agenda yang 'didorong oleh barat', yang tidak benar sama sekali. Kekurangan pemahaman tentang konsep hak asasi manusia akan terus menghalang negara daripada mengambil langkah-langkah progresif ke arah mencapai matlamatnya untuk menjadi sebuah negara maju menjelang tahun 2020; dan
- (vi) Adalah disyorkan agar Kerajaan berkerjasama dengan semua pihak berkepentingan termasuk Suruhanjaya dan organisasi masyarakat sivil dalam merangka Pelan Tindakan Hak Asasi Manusia Kebangsaan (NHRAP) dan dalam tindakan susulan kepada syor-syor Penilaian Penggalan Sejangat, serta dalam pelaksanaan 17 Matlamat Pembangunan Mampan, agenda global baru yang memberi panduan kepada rancangan dan dasar pembangunan negara.

Rancangan temu bual tersebut diikuti oleh Majlis Penyampaian Anugerah Hak Asasi Manusia 2015, di mana seramai enam penerima telah diberi penghormatan atas sumbangan mereka dalam memajukan hak asasi manusia di Malaysia.

Pengerusi Tan Sri Hasmy Agam bercakap semasa rancangan temu bual dengan tema "SUHAKAM at 15: Still a Toothless Tiger...?"

2. ANUGERAH HAK ASASI MANUSIA 2015

(a) Pencalonan

Suruhanjaya telah menerima sejumlah 42 pencalonan untuk lima kategori:

- (i) Anugerah Individu diberikan kepada individu yang telah menunjukkan pencapaian yang signifikan dalam memajukan hak asasi manusia di kalangan masyarakat atas dasar pro bono.

- (ii) Anugerah Organisasi/Kumpulan diberikan kepada organisasi berdaftar yang bukan berasaskan keuntungan dan kumpulan advokasi tidak berdaftar yang telah menunjukkan pencapaian yang signifikan dalam memajukan hak asasi manusia di kalangan masyarakat atas dasar pro bono.
- (iii) Anugerah Media diberikan kepada tiga individu dan/atau agensi dari media cetak, media atas talian, dan media penyiaran yang telah menerbitkan atau menghasilkan laporan/dokumentari/program hak asasi manusia yang signifikan.
- (iv) Anugerah Agensi Kerajaan diberikan kepada agensi Kerajaan atau badan berkanun Malaysia yang telah menunjukkan amalan terbaik hak asasi manusia dalam pelaksanaan dasar dan peraturan, penyampaian perkhidmatan, atau pengurusan aktiviti.
- (v) Anugerah Entiti Perniagaan diberikan kepada entiti perniagaan yang telah menunjukkan amalan terbaik hak asasi manusia dalam penyampaian perkhidmatan dan pengurusan aktiviti perniagaan.

(b) Penerima Anugerah 2015

- (i) Anugerah Individu
En Jerald Joseph dianugerahkan atas usaha berterusannya dalam menegakkan hak golongan terpinggir dan menghapuskan diskriminasi perkauman di Malaysia.
- (ii) Anugerah Organisasi/Kumpulan
Perak Society for the Promotion of Mental Health dianugerahkan atas sumbangannya dalam menyediakan rawatan rehabilitasi untuk pesakit mental wanita yang telah sembuh dan juga membantu mereka untuk mendapatkan kemahiran serta keyakinan untuk mengasimilasikan diri mereka semula dalam masyarakat.
- (iii) Anugerah Media
Dua ahli media kanan iaitu Masjaliza Hamzah, subeditor di Malaysiakini.com dan Arulldas Sinnappan dari Malay Mail telah diraikan dengan Anugerah Media.

Masjaliza Hamzah dianugerahkan atas usaha gigih beliau dalam memperjuangkan kebebasan media, hak wanita kepada pembangunan, dan pelbagai aspek keadilan sosial melalui kempen, penyelidikan, latihan, dan projek.

Arulldas Sinnappan dianugerahkan atas usaha berterusan beliau dalam mencari, menyiasat, dan mendedahkan isu-isu berkaitan pemerdagangan orang dan penyeludupan migran di Malaysia, termasuk penemuan terkenal 'kem kematian' yang didirikan di sempadan Malaysia-Thai, di mana sekian banyak kubur cetek telah dijumpai. Penemuan ini kemudiannya disahkan oleh Kerajaan Malaysia.

(iv) Anugerah Kerajaan

Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia dianugerahkan atas dedikasinya dalam memenuhi hak asasi individu dan keluarga kepada perumahan yang cukup melalui program “House Build”. Program ini telah dilaksanakan sejak tahun 2012 untuk membantu keluarga yang kurang bernasib baik membina semula rumah-rumah mereka yang musnah dalam kebakaran, dan juga untuk membantu keluarga yang miskin.

(v) Anugerah Khas

Anugerah ini telah diberikan kepada Nurul Eeman binti Haji Mansor atas usaha berterusannya dalam mempromosikan amalan terbaik hak asasi manusia serta prinsip-prinsip Konvensyen mengenai Hak Kanak-Kanak (CRC) di kalangan komuniti sekolah.

Nurul Eeman binti Haji Mansor, penerima anugerah yang paling muda, diiktiraf atas inisiatifnya yang terpuji dalam mempromosikan hak kanak-kanak di pelbagai persada tempatan dan antarabangsa sejak dari umur 14 tahun.

Ahli Suruhanjaya bersama penerima Anugerah Hak Asasi Manusia 2015.

3. HAK ASASI MANUSIA DAN SENI

Pada 26 Mei, komik hak asasi manusia Suruhanjaya yang pertama bertajuk “ATHAM” (akronim bagi Amalan Terbaik Hak Asasi Manusia di Sekolah) telah dilancarkan dengan jayanya oleh YB En P Kamalanathan, Timbalan Menteri Pendidikan dan Pengajian Tinggi II, di SK Taman Tun Dr Ismail 1.

Majlis pelancaran ini dihadiri oleh 270 orang peserta yang merangkumi wakil-wakil dari Jabatan Pendidikan peringkat daerah, negeri, dan kebangsaan, UNICEF, Pasukan Negara Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu di Malaysia (UNCT), dan Universiti Monash Malaysia, serta guru-guru dan para pelajar dari pelbagai sekolah peringkat rendah dan menengah di Lembah Klang.

Menyedari betapa pentingnya berkongsi prinsip hak asasi kanak-kanak, sepertimana yang diterapkan dalam komik ini, secara lebih meluas dengan pelbagai kumpulan dalam negara, pada fasa pertama projek ini Suruhanjaya telah mengedarkan komik tersebut ke 150 buah sekolah di Malaysia. Suruhanjaya juga merancang untuk menterjemahkan komik ini ke dalam bahasa tempatan yang lain yang digunakan secara meluas di Semenanjung, Sabah dan Sarawak.

YB En P Kamalanathan dan pelajar sekolah di Majlis Pelancaran Komik ATHAM SUHAKAM.

4. KEMPEN BERSAMA MENGENAI PENYERTAAN MALAYSIA KEPADA KONVENSIEN PERTUBUHAN BANGSA-BANGSA BERSATU MENENTANG PENYEKSAAN DAN HUKUMAN ATAU LAYANAN LAIN YANG ZALIM, TIDAK BERPERIKEMANUSIAAN, ATAU MENJATUHKAN MARUAH (CAT)

Dalam tahun ini, Suruhanjaya, dengan kerjasama Amnesty International Malaysia, SUARAM, Majlis Peguam Malaysia, dan Lawyers for Liberty, telah memulakan kempen bersama untuk menyokong penyertaan Malaysia kepada CAT. Objektif utama kempen bersama ini adalah untuk meningkatkan kesedaran di kalangan pelbagai pihak berkepentingan mengenai keperluan menyertai CAT ke arah menghapuskan dan mencegah tindakan seksaan, hukuman, atau layanan lain yang zalim, tidak berperikemanusiaan atau menjatuhkan maruah.

Peserta merasa pengalaman jerih dikurung di dalam sangkar manusia.

Kempen bersama ini dilancarkan secara rasmi pada 26 Jun bersempena Hari Hak Asasi Manusia Antarabangsa PBB bagi Menyokong Mangsa Penyeksaan. Ia telah dihadiri oleh 88 orang wakil daripada agensi Kerajaan, organisasi bukan Kerajaan, dan kedutaan asing di Malaysia, serta pengamal undang-undang, para pelajar, dan pihak media.

Bagi meningkatkan kesedaran dan sokongan masyarakat kepada kempen ini melalui penggunaan media sosial, Suruhanjaya dan rakan kemennya telah membina satu laman FaceBook bertajuk

“ACT4CATMalaysia” dan menggunakan ‘hashtag’ **#ACT4CAT** dan **#HENTISEKSA**. Selain itu, Suruhanjaya juga telah menghasilkan beberapa bahan promosi termasuk risalah, poster, dan kemeja T sebagai bahan tambahan untuk mempromosikan kempen ini dan menyokong usaha berterusan Suruhanjaya ke arah penyertaan Malaysia kepada CAT.

Suruhanjaya dan rakan kempenya juga telah bersama-sama menganjurkan beberapa siri aktiviti kempen kesedaran termasuk pameran, sesi perkongsian pengalaman, dan tayangan filem semasa minggu Hari Hak Asasi Manusia Antarabangsa iaitu pada 11-12 Disember. Antara acara menarik yang telah dijalankan adalah sesi perkongsian pengalaman mengenai penemuan ‘kem kematian’ dan perkuburan mangsa pemerdagangan manusia di Wang Kelian, Perlis oleh En S Aruldas daripada The Malay Mail, serta perkongsian pengalaman oleh ahli keluarga bekas tahanan Akta Keselamatan Dalam Negeri (ISA) dan mangsa yang mati dalam jagaan polis. Terdapat juga replika sangkar manusia Wang Kelian untuk peserta merasai pengalaman jerih dikurung di dalam sangkar manusia.

5. HAK ASASI MANUSIA DAN TEKNOLOGI

Suruhanjaya telah menjalinkan kerjasama dengan School of Information Technology (SIT), Universiti Monash Malaysia untuk mempromosikan hak asasi manusia melalui teknologi. Bagi merasmikan kerjasama ini, pada 20 Oktober Suruhanjaya dan Universiti Monash Malaysia telah menandatangani Memorandum Persefahaman (MoU) bagi tempoh permulaan selama dua tahun. MoU tersebut menggariskan empat bidang substantif, termasuk:

- (i) Membangunkan alat-alat bagi tujuan mempromosi hak asasi manusia melalui teknologi maklumat dan komunikasi (ICT) seperti aplikasi mudah alih, animasi komputer, dan permainan bertemakan hak asasi manusia;
- (ii) Menjalankan aktiviti meningkatkan kesedaran berkenaan hak asasi manusia seperti pameran, ceramah, dan syarahan;
- (iii) Program pertukaran serta penempatan pelatih; dan
- (iv) Menjalankan kajian bersama berkenaan isu hak asasi manusia.

Dalam melaksanakan MoU tersebut, Suruhanjaya dan SIT Universiti Monash Malaysia telah memulakan tiga projek bersama iaitu pembangunan aplikasi mudah alih hak asasi manusia (mobile app), video animasi hak asasi manusia, serta penggunaan robot sebagai aktivis hak asasi manusia. Pembangunan projek-projek ini melibatkan bantuan teknikal daripada sekumpulan lima pelajar yang dipilih di kalangan mahasiswa dan pelajar pasca siswazah daripada SIT Universiti Monash Malaysia, dan mengambil masa selama 13 minggu atas dasar perkongsian kos. Penglibatan para pelajar ini juga adalah selaras dengan salah satu tujuan MoU tersebut, iaitu untuk melengkapkan para pelajar dengan pengetahuan hak asasi manusia serta meningkatkan pemahaman masyarakat berkenaan hak asasi manusia melalui teknologi.

Suruhanjaya melihat kerjasama ini sebagai satu langkah yang signifikan untuk meningkatkan kesedaran mengenai hak asasi manusia dan berharap untuk menerokai gabungan kepakaran di antara kedua belah pihak dalam usaha bersama mereka untuk menggalakkan pemahaman dan penghormatan hak asasi manusia yang lebih baik di semua peringkat dalam masyarakat.

Majlis penandatanganan MoU antara Suruhanjaya dengan Universiti Monash Malaysia.

6. SAMBUTAN BERSAMA HARI HAK ASASI MANUSIA ANTARABANGSA

Suruhanjaya sekali lagi mengambil bahagian dalam sambutan Hari Hak Asasi Manusia Antarabangsa yang diterajui oleh Pasukan Negara PBB di Malaysia (UNCT) dengan kerjasama beberapa organisasi lain iaitu Majlis Peguam Malaysia, PROHAM, Kolej Asia Brickfields, Yayasan Gerakan Kesederhanaan Global (GMMF), Kumpulan Scope, dan juga Pejabat YB Senator Datuk Paul Low Seng Kuan.

Pada 7 Disember, Suruhanjaya beserta organisasi-organisasi tersebut telah bersama-sama menganjurkan acara sehari yang dirasmikan oleh YB Senator Datuk Paul Low, Menteri di Jabatan Perdana Menteri yang bertanggungjawab bagi Tadbir Urus dan Integriti. Acara tersebut bertujuan untuk melancarkan Minggu Hak Asasi Manusia bersempena Hari Hak Asasi Manusia Antarabangsa yang jatuh pada tanggal 10 Disember.

Salah satu acara tumpuan program ini ialah Perbincangan Panel bertajuk “Human Rights and Fundamental Freedoms as the Foundation for an Inclusive Future”. Perbincangan Panel ini dipengerusikan oleh Encik Wan Saiful Wan Jan, Ketua Eksekutif Institut Demokrasi dan Hal Ehwal Ekonomi (IDEAS), dan menampilkan enam ahli panel yang mewakili suara pelbagai golongan rentan di Malaysia. Antaranya ialah: En Anderson Selvasagaram, Pengarah Eksekutif SUKA Society; En Francis John, Pesuruhjaya SUHAKAM; Cik Nisha Ayub, Pengurus Projek

SEED Foundation; Puan Shanthi Dairiam, bekas ahli Jawatankuasa CEDAW PBB; En Yusri Ahon, Presiden Jaringan Orang Asli Malaysia (JOAS); dan juga ahli advokasi belia Cik Nurul Eeman Mansor.

Perbincangan Panel ini telah membolehkan ahli panel menerokai konsep pembangunan inklusif dan pendekatan berasaskan hak asasi kepada pembangunan dari sudut pandangan mereka. Antara poin utama yang diperolehi daripada sesi dialog yang bermanfaat tersebut adalah:

- (i) Terdapat keperluan untuk menyediakan platform awam bagi memastikan kanak-kanak tidak bernegara mendapat akses kepada pendidikan dan perkembangan diri memandangkan kesukaran yang wujud dalam usaha membangunkan sekolah di kawasan luar bandar di mana orang tidak bernegara ditempatkan.
- (ii) Terdapat keperluan bagi masyarakat untuk memberi layanan saksama kepada komuniti transgender seperti manusia lain. Terdapat beberapa model tadbir urus Islamik seperti model Iran dan Palestin yang boleh dirujuk dalam menangani situasi rumit dan sensitif yang membabitkan perkongsian hak secara saksama dengan komuniti transgender di sebuah negara Islam.
- (iii) Terdapat keperluan bagi masyarakat untuk memberi tumpuan kepada kelayakan dan kebolehan OKU, dan bukannya melihat ketidakupayaan mereka sahaja, bagi memastikan mereka boleh menikmati hak mereka sepenuhnya.
- (iv) Terdapat keperluan bagi Kerajaan untuk membantu Orang Asli mengatasi kesukaran yang mereka hadapi dalam menikmati hak kepada pendidikan dan hak kepada pemeliharaan budaya akibat daripada pelbagai masalah. Walaupun Orang Asli menyokong pembangunan, aktiviti pembangunan tidak seharusnya dilakukan atas risiko kehilangan budaya dan identiti mereka.
- (v) Terdapat keperluan bagi sistem pendidikan negara untuk menggalakkan pemikiran kritis dan memupuk semangat perubahan di kalangan generasi hari ini.

Terdapat keperluan bagi sistem pendidikan negara untuk menggalakkan pemikiran kritis dan memupuk semangat perubahan di kalangan generasi hari ini.

Perbincangan Panel tersebut disusuli dengan pelbagai aktiviti termasuk pameran yang dianjurkan oleh Suruhanjaya bersama rakan kempen lain yang bertujuan untuk mempromosi penyeksan sifar dan menyokong penyertaan Malaysia kepada CAT, serta pameran UNICEF berkenaan program yang melibatkan hak kanak-kanak.

Terdapat juga satu aktiviti menarik yang bertajuk 'Perpustakaan Manusia' anjuran Kumpulan Scope dengan matlamat untuk mewujudkan dialog dan persefahaman di kalangan rakyat. Melalui 'Perpustakaan Manusia', peserta diberi peluang untuk berinteraksi dengan sukarelawan yang telah menawarkan diri sebagai 'buku' manusia. Sukarelawan ini merupakan golongan yang pernah mengalami diskriminasi atas dasar bangsa, agama, kecenderungan seksual, kelas, identiti gender, jantina, umur, gaya hidup, kecacatan, dan lain-lain aspek dalam kehidupan mereka.

7. SESI DIALOG MENGENAI MAKLUM BALAS KERAJAAN TERHADAP LAPORAN TAHUNAN 2014

Sebagaimana tahun-tahun sebelumnya, Suruhanjaya telah mengadakan sesi dialog dengan kementerian dan agensi Kerajaan yang berkaitan untuk membincangkan Maklum Balas Kerajaan terhadap Laporan Tahunan 2014 yang telah dikumpulkan oleh Bahagian Hal Ehwal Undang-undang Jabatan Perdana Menteri (BHEUU). Dua sesi dialog yang berasingan telah diadakan pada 10 Disember bagi membincangkan secara mendalam isu dan cadangan utama yang dibangkitkan dalam Laporan Tahunan Suruhanjaya 2014.

Sesi pertama telah dihadiri oleh 30 wakil dari 14 buah agensi Kerajaan di peringkat negeri dan persekutuan termasuk BHEUU, Pejabat YB Senator Datuk Paul Low Seng Kuan, Polis Diraja Malaysia (PDRM), Kementerian Dalam Negeri, Jabatan Peguam Negara, Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat, Kementerian Kesihatan, Kementerian Kewangan, Kementerian Sumber Manusia, Kementerian Pengajian Tinggi, Jabatan Pendaftaran Negara, Jabatan Pendaftaran Negeri Sabah, Jabatan Kebajikan Masyarakat, dan juga Jabatan Agama Islam Wilayah Persekutuan.

Antara isu utama yang dibincangkan dalam sesi ini adalah isu yang terkandung dalam Bab 2 hingga Bab 5 Laporan Tahunan Suruhanjaya 2014 yang berkaitan dengan tindakan yang diambil oleh Jabatan Integriti dan Pematuhan Standard (JIPS) ke atas salah laku polis, Akta Universiti dan Kolej Universiti (AUKU) 1971, hak pekerja, isu yang dihadapi oleh pelarian dan pencari suaka, pemantauan Suruhanjaya ke atas perhimpunan awam, hak warga emas dan penjaga mereka, reservasi Malaysia terhadap Konvensyen mengenai Hak Kanak-kanak (CRC) dan Konvensyen mengenai Hak Orang Kurang Upaya (CRPD), hak untuk kesihatan dan orang yang hidup dengan HIV/AIDS, pentauliahan semula Suruhanjaya oleh Jawatankuasa Penyelaras Antarabangsa (ICC), resolusi Majlis Hak Asasi Manusia mengenai NHRI, Pelan Tindakan Hak Asasi Manusia Kebangsaan (NHRAP), Suruhanjaya Antara Kerajaan ASEAN mengenai Hak Asasi Manusia (AICHR), Penilaian Penggalan Sejagat, kanak-kanak tidak bernegara di Malaysia, hak orang kurang upaya, serta lawatan Suruhanjaya ke Pusat Pemulihan dalam Komuniti (PDK) untuk kanak-kanak kurang upaya dan rumah warga emas.

Sesi kedua telah dihadiri oleh 26 wakil dari sembilan agensi Kerajaan negeri dan persekutuan iaitu Kementerian Pendidikan, Kementerian Kesihatan, Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM), Jabatan Kemajuan Orang Asli, Kementerian Kerja Raya, Jabatan Kerja Raya, Jabatan Kebajikan Masyarakat Sarawak dan Jabatan Pendidikan Sarawak.

Sesi ini membincangkan isu berkaitan pendidikan yang terkandung dalam Bab 1, 3(1) dan 5 di dalam Laporan Tahunan 2014 termasuk sekolah untuk kanak-kanak Orang Asli, sekolah agama rakyat dan pendidikan kanak-kanak bermasalah pembelajaran (CWLD).

Sesi dialog ini telah menjadi satu platform yang bermanfaat kepada Suruhanjaya dan agensi Kerajaan yang berkenaan untuk bertukar pandangan dan maklum balas terhadap isu dan syor utama di dalam Laporan Tahunan Suruhanjaya. Lebih penting lagi, ia membolehkan Suruhanjaya mendapatkan maklumat terperinci mengenai tindakan susulan para agensi pelaksana ke atas perkara yang diketengahkan di dalam Laporan Tahunan 2014 Suruhanjaya.

8. CERAMAH DAN PAMERAN

Suruhanjaya meneruskan usaha meningkatkan kesedaran di kalangan komuniti akar umbi mengenai tugas dan fungsinya melalui program kemasyarakatan seperti 'SUHAKAM Bersama Masyarakat'. Program ini telah diadakan di Segamat, Johor (14 Februari), Changlun, Kedah (28 April), Cameron Highlands, Pahang (11 Jun), Kemaman, Terengganu (12 Ogos) dan Ayer Keroh, Melaka (7 Oktober).

Selain pameran yang diadakan bersempena 'road show' dan aktiviti kempen CAT, Suruhanjaya juga telah dijemput oleh Universiti Kuala Lumpur untuk mengadakan pameran di kampus universiti berkenaan pada 11 April. Suruhanjaya turut mengambil bahagian dalam gerai pameran yang dianjurkan oleh Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat dan juga Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM), masing-masing pada 6 Oktober dan 16 November.

9. KUNJUNGAN HORMAT

(a) Lawatan oleh Delegasi Tempatan dan Luar Negara

Suruhanjaya telah mengalu-alukan 19 delegasi tempatan dan luar negara yang terdiri daripada NGO, agensi Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu, dan beberapa universiti. Lawatan-lawatan utama telah dirumuskan seperti berikut:

TARIKH	BUTIRAN LAWATAN
24 Februari	Suruhanjaya telah dikunjungi oleh Cik Maria Grazia Giammarinaro, Pelapor Khas mengenai Pemerdagangan Orang, Terutamanya Wanita dan Kanak-kanak. Lawatan tersebut bertujuan untuk membincangkan isu penting berkaitan pemerdagangan orang di Malaysia dan kerja Suruhanjaya dalam hal ini.
18 Mac	Suruhanjaya mengalu-alukan lawatan oleh pasukan reka bentuk projek GMS TRIANGLE di bawah Pertubuhan Buruh Antarabangsa (ILO). Tujuan utama lawatan tersebut adalah untuk mendapatkan input daripada Suruhanjaya berkaitan dengan isu migran.
23 April	Suruhanjaya menerima delegasi daripada Pusat Sumber Hak Asasi Manusia (HRRC). Lawatan tersebut adalah untuk membincangkan penemuan utama kajian HRRC iaitu "Keeping the Faith: A Study of Freedom of Thought, Conscience and Religion in ASEAN", serta untuk berkongsi pandangan Suruhanjaya mengenai situasi kebebasan beragama di Malaysia.
12 Mei	Suruhanjaya mengalu-alukan lawatan oleh En Bob Paquin, Timbalan Pengarah Bahagian Hak Asasi Manusia di bawah Jabatan Luar Negeri, Perdagangan dan Pembangunan Kanada. Mesyuarat itu adalah untuk membincangkan situasi semasa hak asasi manusia di Malaysia.
22 Mei	Satu delegasi daripada Persatuan China bagi Pengajian Hak Asasi Manusia (CSHRS) telah mengunjungi Suruhanjaya untuk mendapatkan maklumat mengenai peranan dan fungsi Suruhanjaya, serta bertukar-tukar pandangan mengenai isu hak asasi manusia secara umum.
1 Julai	Suruhanjaya mengalu-alukan lawatan oleh YB Senator Juan Pablo Letelier (Chile), Ahli Jawatankuasa mengenai Hak Asasi Manusia Ahli-Ahli Parlimen di bawah Kesatuan Antara Parlimen, yang bertujuan untuk membincangkan isu hak asasi manusia yang menimbulkan pertikaian di Malaysia.

TARIKH	BUTIRAN LAWATAN
8 Julai	Satu delegasi pelajar daripada Universiti Leiden, Netherlands telah melawat Suruhanjaya. Tujuan lawatan ini adalah untuk memahami fungsi Suruhanjaya sebagai Institusi Hak Asasi Manusia Kebangsaan dan juga untuk membincangkan isu hak asasi manusia di Malaysia.
24 Julai	Suruhanjaya mengalu-alukan lawatan oleh pelatih daripada Pusat Bantuan Guaman di bawah Majlis Peguam Malaysia. Lawatan ini bertujuan untuk memperkenalkan fungsi dan kerja-kerja Suruhanjaya kepada pelatih, serta saling bertukar pandangan mengenai isu hak asasi manusia di Malaysia.
12 Ogos	Suruhanjaya menerima kunjungan para pelajar dan guru daripada SMK Kuala Telemong, Terengganu. Tujuan lawatan adalah untuk memperkenalkan kepada peserta peranan dan fungsi Suruhanjaya dalam mempromosi dan melindungi hak asasi manusia di Malaysia.
11 September	Suruhanjaya mengalu-alukan delegasi daripada Bangladeshi Human Rights Foundation. Lawatan ini bertujuan untuk membincangkan fungsi dan kerja Suruhanjaya dan, pada masa sama, saling bertukar pandangan mengenai isu hak asasi manusia utama di Malaysia.
10 Oktober	Suruhanjaya menerima delegasi yang diketuai oleh Presiden Jawatankuasa Hak Asasi Manusia Antarabangsa, Dr Sir Iftikhar Ayaz. Tujuan lawatan adalah untuk membincangkan isu-isu yang dihadapi oleh komuniti Ahmadiyah di Malaysia dan tindakan yang boleh diambil oleh Suruhanjaya dalam kapasitinya sebagai Institusi Hak Asasi Manusia Kebangsaan.
4 Disember	Suruhanjaya mengalu-alukan lawatan oleh Encik Minar Pimple, Pengarah Kanan Global Operations, Amnesty International UK bagi membincangkan pelan cadangan Amnesty International untuk menubuhkan pejabat serantau di Bangkok.

(b) Kunjungan Hormat dan Mesyuarat

Pada 16 Februari, Suruhanjaya telah mengunjungi Suruhanjaya Integriti Agensi Penguatkuasaan (SIAP). Lawatan ini bertujuan untuk meneroka kemungkinan kerjasama dalam menganjurkan aktiviti-aktiviti peningkatan kesedaran mengenai hak asasi manusia dan integriti agensi penguatkuasaan di bawah bidang kuasa SIAP.

Pada 25 Mac, Suruhanjaya telah mengunjungi YB Mejar Jeneral Dato' Seri Jamil Khir Bin Baharom, Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Hal Ehwal Islam). Kunjungan tersebut bertujuan untuk membincangkan isu-isu yang berkaitan dengan Islam dan hak asasi manusia, di samping memupuk dan menjalin hubungan kerja yang positif di antara kedua-dua organisasi.

Pada 3 April, Suruhanjaya telah dijemput untuk menghadiri sesi perbincangan bersama Lembaga Eksekutif United Nations Children's Fund (UNICEF). Ia bertujuan untuk membincangkan Program Negara baru UNICEF, yang akan menyokong Rancangan Malaysia ke-11, bersama dengan Unit Perancang Ekonomi (EPU).

Pada 26 Mei, Suruhanjaya telah bertemu dengan YB En P Kamalanathan, Timbalan Menteri Pendidikan dan Pengajian Tinggi II untuk membincangkan pelancaran rasmi komik hak asasi manusia Suruhanjaya.

Pada 14 September, Pengerusi Suruhanjaya telah mengunjungi Yang di-Pertua Dewan Negara, Tan Sri Abu Zahar Ujang untuk membincangkan cadangan penubuhan Jawatankuasa Pemilih Parlimen mengenai Hak Asasi Manusia (PSC) dan keterlibatan Suruhanjaya bersama Ahli Parlimen dalam konteks Prinsip Belgrade.

Pada 3 November, Suruhanjaya telah mengadakan majlis makan tengah hari dan sesi dialog bersama ahli Barisan Nasional Backbenchers Club (BNBBC) bagi membincangkan kemungkinan kerjasama di antara Suruhanjaya dan Ahli-ahli Parlimen, dan juga penubuhan PSC.

Pada 18 November, Suruhanjaya telah mengunjungi Speaker Dewan Rakyat Tan Sri Pandikar Amin. Selain daripada membincangkan idea penubuhan PSC, kunjungan ini bertujuan untuk membincangkan peranan dan mandat Suruhanjaya, cabaran dan harapan sejak sekian lama bagi Parlimen untuk membahaskan atau mempertimbangkan Laporan Tahunan Suruhanjaya dan penubuhan PSC, serta hubungan antara Parlimen dan Suruhanjaya.

10. HAL EHWAL PARLIMEN

Seperti yang dilaporkan oleh Bahagian Dasar (sila rujuk muka surat 17), Suruhanjaya telah melaksanakan usaha-usaha ke arah penubuhan Jawatankuasa Pemilih Parlimen sebagai langkah sementara ke arah perbahasan penuh Parlimen mengenai laporan tahunan Suruhanjaya dan semua isu hak asasi manusia.

Dengan sukacita Suruhanjaya telah memerhatikan terdapat sebilangan Ahli Parlimen yang membangkitkan isu-isu yang berkaitan dengan Suruhanjaya semasa persidangan Dewan Rakyat pada tahun ini. Antara soalan yang dibangkitkan semasa perbahasan Parlimen adalah yang berhubung dengan:

- (i) Rundingan Kerajaan dengan Suruhanjaya semasa menggubal undang-undang baru;
- (ii) Usaha Kerajaan untuk mengukuhkan dan memperkasakan Suruhanjaya;
- (iii) Bilangan laporan tahunan Suruhanjaya yang telah dibentang dan dibahaskan di Parlimen dan tindakan susulan selanjutnya yang diambil oleh Kerajaan; dan
- (iv) Pengurangan bajet Suruhanjaya.

Suruhanjaya berharap untuk melihat lebih ramai Ahli Parlimen membangkitkan dan membahaskan isu-isu berkaitan hak asasi manusia dan prestasi Suruhanjaya di masa akan datang. Walaupun tidak ada sesi khusus mengenai hak asasi manusia, Ahli Parlimen perlu berusaha untuk menjadikan hak asasi manusia sebagai salah satu topik yang penting dalam sesi perbahasan Parlimen.

11. KETERLIBATAN BERSAMA BADAN AGAMA ISLAM

Suruhanjaya meluaskan lagi kerjasamanya dengan badan agama Islam di Malaysia iaitu Yayasan Dakwah Islamiah Malaysia (YADIM), JAKIM, Majlis Agama Islam Wilayah Persekutuan (MAIWP) dan Institut Kefahaman Islam Malaysia (IKIM), untuk mempromosi hak asasi manusia melalui projek usahasama yang bertajuk 'Masjid Mesra Orang Kurang Upaya (OKU)' yang memberi tumpuan kepada kemudahan mesra OKU di masjid-masjid dan hak asas OKU untuk beribadat.

Pada 28 Oktober, Suruhanjaya dan rakan-rakan usahasamanya, serta Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) dan Universiti Malaya (UM), telah bersama-sama menganjurkan Perbincangan Meja Bulat (PMB) mengenai Masjid Mesra OKU. Objektif utama PMB ini adalah untuk menggalakkan persefahaman yang lebih baik di kalangan semua pihak berkepentingan mengenai konsep mustahak 'masjid mesra OKU' dalam konteks Malaysia, dan juga untuk mengenal pasti cabaran-cabaran utama dalam melaksanakan konsep ini. PMB ini telah dihadiri lebih kurang 100 orang peserta yang terdiri daripada wakil-wakil agensi Kerajaan dan NGO yang berkaitan, ahli akademik, dan badan-badan Islam.

PMB tersebut telah dikendalikan oleh Pesuruhjaya Prof Dato' Dr Mahmood Zuhdi Hj Ab Majid dan disertai oleh dua orang penceramah iaitu Prof Dr Raihanah Abdullah, Dekan Kluster Penyelidikan Kemanusiaan UM dan Datin Ar. Mariani Mohd Suhud, Penolong Pengarah Kanan Jabatan Kerja Raya (JKR) Malaysia. Dalam pembentangan beliau, Prof Dr Raihanah Abdullah telah berkongsi hasil kajian yang bertajuk "Hak untuk Beribadat bagi Orang Kurang Upaya (OKU): Satu Kajian mengenai Masjid-masjid Utama di Malaysia" yang telah dijalankan oleh UM. Pembentangan Datin Ar. Mariani Mohd Suhud memfokuskan kepada peranan JKR dalam membangunkan konsep 'masjid mesra OKU', serta cabaran yang dihadapi oleh agensi yang berkaitan dalam melaksanakan konsep itu.

Antara isu-isu utama yang dibincangkan semasa PMB tersebut adalah kekurangan kemudahan yang senang diakses dan mesra OKU di masjid-masjid, kekurangan penyelenggaraan terhadap kemudahan sedia ada, sikap negatif di kalangan orang ramai terhadap OKU, kurangnya kesedaran awam dan sokongan terhadap OKU dan keluarga mereka, serta kurangnya penglibatan OKU dalam aktiviti dan pentadbiran di masjid.

PMB itu juga mengenal pasti beberapa langkah yang dicadangkan bagi mengatasi isu-isu tersebut. Ianya termasuklah: keperluan untuk memperluaskan program ini ke negeri-negeri lain di seluruh negara bagi menerangkan inisiatif semasa ini, yang dijalankan oleh Suruhanjaya bersama dengan badan-badan agama Islam bagi menggalakkan akses kepada kemudahan fizikal yang sama rata untuk OKU; keperluan untuk meningkatkan kesedaran orang ramai mengenai kepentingan untuk menghormati hak-hak OKU melalui dialog yang membina; serta keperluan untuk melaksanakan audit akses atau pemeriksaan berkala ke atas masjid-masjid di Malaysia untuk memastikan bahawa kemudahan yang disediakan oleh masjid-masjid tersebut mematuhi piawaian yang ditetapkan dan mesra OKU.

12. HARAPAN MASA DEPAN

Selain meneruskan perkongsian, projek-projek usahasama dan kerja-kerja advokasi sedia ada, Suruhanjaya juga ingin meneroka kemungkinan perkongsian dengan pihak berkepentingan lain dalam memajukan perjuangan hak asasi manusia di negara ini.

III. BAHAGIAN MEDIA

Media yang bebas adalah sumber dan punca sebuah masyarakat sivil yang hidup.

Hans-Jürgen Beerfeltz

*Setiausaha Kerajaan,
Kementerian Kerjasama Ekonomi dan Pembangunan Jerman*

Berikutan penstrukturan dalaman, Bahagian Perhubungan Awam kini dibahagikan kepada Bahagian Media, dan Bahagian Promosi dan Perhubungan Awam, memandangkan kedua-dua bahagian ini mempunyai matlamat strategi, konteks, dan metodologi kerja yang berbeza.

Bahagian Media Suruhanjaya kini melapor terus kepada Pejabat Pengerusi. Ia mewujudkan, menyelaraskan, dan melaksanakan strategi media Suruhanjaya, dan juga berfungsi sebagai pusat bagi semua komunikasi media Suruhanjaya. Tanggungjawabnya termasuklah menyediakan dan mengedarkan kenyataan media dan sumber-sumber lain kepada media, mengatur temu bual, menganjurkan sidang media, dan menjawab pertanyaan daripada pihak media.

1. KENYATAAN DAN SIARAN MEDIA

Selaras dengan mandat yang ditetapkan oleh statut, khususnya Seksyen 4(2) Akta 597, Suruhanjaya telah mengeluarkan 48 kenyataan media pada tahun 2015. Kenyataan tersebut dikategorikan mengikut isu hak asasi manusia yang menjadi perkara pokok:

(a) Senarai Kenyataan Media: Jumlah 48

ISU HAK ASASI MANUSIA	BILANGAN KENYATAAN/ SIARAN MEDIA	TARIKH
Hak Kanak-kanak	6	20 Januari 8 Mei 12 Jun 28 Julai 11 Oktober 20 November
Hak Wanita	3	6 Mac 25 November 23 Disember
Hak Asasi Manusia dan Memerangi Keganasan	3	7 April 12 Oktober 9 Disember
Hak Warga Emas	1	1 Oktober
Kebebasan Bersuara (Akta Hasutan)	1	3 April
Hak kepada Kebebasan Berfikir, Rasa Hati dan Agama atau Kepercayaan	1	9 Februari
Perniagaan dan Hak Asasi Manusia	1	24 Mac
Hak kepada Kesihatan	1	10 Oktober
Hak kepada Kehidupan	1	18 November
Demokrasi dan Hak Asasi Manusia	5	19 Mac 29 April 27 Julai 9 Ogos 20 Ogos
Kebebasan untuk Berhimpun Secara Aman	7	30 April 1 Mei 3 Mei 21 Ogos 1 September 15 September 17 September

ISU HAK ASASI MANUSIA	BILANGAN KENYATAAN/ SIARAN MEDIA	TARIKH
Hak Asasi Manusia Migran, Pelarian, dan Pemohon Suaka	4	14 Mei 20 Jun 19 November 18 Disember
Hak Asasi Manusia Orang Asal	3	20 Mei 13 Oktober 27 November
Hak Asasi Manusia dan Perdagangan Orang	3	26 Mei 30 Julai 23 November
Hak Asasi Manusia dan Pembaharuan Perundangan	1	19 Ogos
Lain-lain	7	25 Februari 15 April 26 Jun 9 September 2 Oktober 23 Oktober November

2. SIDANG MEDIA DAN TEMU BUAL

Pendidikan dan peningkatan kesedaran hak asasi manusia melalui media acap kali diketengahkan sebagai alat yang penting untuk memerangi diskriminasi dan pelbagai bentuk pencabulan hak asasi manusia yang lain, terutamanya berkenaan isu seperti kemiskinan, ketidakaksamaan, bangsa dan agama, gender, umur, kesihatan dan kelainan upaya. Sebagai sebahagian daripada mandatnya, Suruhanjaya bermatlamat untuk memupuk kesedaran dan menyediakan pendidikan berkaitan hak asasi manusia melalui pelbagai saluran media termasuk televisyen dan radio.

Dalam usaha untuk meningkatkan kesedaran mengenai hak asasi manusia di kalangan semua pihak yang berkepentingan termasuk media, Suruhanjaya melalui Bahagian Perhubungan Media, telah menganjurkan enam sidang media dan 14 sesi temu bual media pada tahun ini.

3. MEDIA SOSIAL

Dengan penggunaan media sosial yang kian meningkat di arus perdana, banyak organisasi kini turut berusaha mengukuhkan keberkesanan interaksi dalam talian mereka. Suruhanjaya juga tidak ketinggalan dalam memastikan penglibatan aktifnya di lapangan Facebook dan Twitter. Kini, orang awam juga boleh membuat aduan melalui saluran ini, selain melalui laman sesawang Suruhanjaya.

Walaupun Suruhanjaya mempunyai kekhuatiran tertentu dalam bergiat di media sosial, termasuk menangani sindiran dan kritikan yang tidak adil, serta masa kerja dan kekurangan kapasiti kakitangan, Suruhanjaya tetap percaya bahawa media sosial mempunyai peranan tertentu untuk memajukan agenda hak asasi manusia di Malaysia. Oleh itu, Suruhanjaya mengalu-alukan maklum balas dan cadangan melalui saluran media sosial.

Pada 31 Disember 2015, laman Facebook Suruhanjaya telah menerima 1,107 lawatan baru, menunjukkan peningkatan capaiannya di kalangan rakyat Malaysia. Laman Facebook Suruhanjaya kini mempunyai 4,462 pengikut manakala akaun Twitter sebanyak 10,419.

4. HARAPAN MASA DEPAN

Memetik kata-kata Hans-Jürgen Beerfeltz, Setiausaha Kerajaan bagi Kementerian Kerjasama Ekonomi dan Pembangunan Jerman, “Media yang bebas adalah sumber dan punca sebuah masyarakat sivil yang hidup.” Suruhanjaya percaya bahawa kewartawanan yang berkualiti tinggi dan bertanggungjawab, serta media yang bebas dan mandiri, merupakan asas kepada demokrasi.

IV. BAHAGIAN LATIHAN

Pendidikan adalah hak asasi manusia yang berkuasa besar untuk mengubah. Atas dasarnya berdirilah tonggak-tonggak kebebasan, demokrasi dan perkembangan insan yang mampan.

Kofi Annan

Bekas Setiausaha Agung PBB

Usaha untuk menggalakkan dan meningkatkan kesedaran mengenai hak asasi manusia terus menjadi keutamaan Suruhanjaya. Sepanjang tahun 2015, Bahagian Latihan telah menganjurkan dan menjalankan pelbagai program bersama agensi awam, sekolah dan institusi pengajian tinggi (IPT), serta agensi-agensi penguatkuasaan undang-undang.

1. PENDIDIKAN HAK ASASI MANUSIA

(a) Program Amalan Terbaik Hak Asasi Manusia (ATHAM) di Sekolah

Program ATHAM telah diperluaskan kepada 152 buah sekolah di Semenanjung Malaysia pada tahun 2015. Suruhanjaya dan Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) sedang dalam usaha untuk memperluaskan program ini kepada 24 buah sekolah lagi di Sabah dan 31 buah sekolah di Sarawak pada tahun 2016.

Suruhanjaya telah menganjurkan dengan jayanya dua buah seminar untuk pengetua sekolah di Sabah dan Sarawak tahun ini. Seminar tersebut telah diterima dengan positif oleh para peserta dan mereka menyambut baik program ATHAM. Mereka percaya ia boleh dilaksanakan dan berdaya maju di sekolah mereka. Suruhanjaya dan KPM sedang merancang untuk mengadakan dua lagi bengkel ATHAM yang serupa untuk para penyelarar sekolah di Sabah dan Sarawak pada awal tahun 2016, dengan harapan sekolah-sekolah terpilih akan dapat memulakan program ATHAM ini seawal bulan Mac 2016.

Suruhanjaya telah melawat 35 buah sekolah dalam tahun 2015. Kebanyakan daripada sekolah yang dilawati telah berjaya melaksanakan program ATHAM dalam aktiviti sekolah masing-masing. Suruhanjaya sangat kagum oleh beberapa sekolah yang menunjukkan kesungguhan bagi memastikan kejayaan program ATHAM di sekolah mereka. Sekolah-sekolah tersebut

adalah SMK Ledang, Johor; SMK Tengku Kudin, Raub, Pahang; SMK Mentakab, Pahang; SK Sampoo, Kuala Pilah, Negeri Sembilan; SK Chenein, Sg Siput, Perak; SK Pos Poi, Sg Perak, Perak; dan SK Bukit Bangkong, Selangor.

SMK Tok Labu, Pulau Pinang telah menjadi sebuah sekolah mesra murid dalam menangani isu disiplin selepas pengetua sekolah tersebut menghadiri seminar ATHAM pada tahun 2013. Hasilnya, pada tahun 2015 sekolah tersebut telah terpilih untuk menerima Bai'ah.. Bai'ah merupakan pengiktirafan kepada mana-mana sekolah yang memenuhi piawaian tertentu yang ditentukan oleh KPM. Suruhanjaya telah dimaklumkan bahawa sekolah tersebut masih mampu mengekalkan kehadiran dan tahap disiplin pelajar yang bagus.

Kebanyakan sekolah yang dilawati mempunyai persekitaran yang terpelihara. Sekolah-sekolah tersebut bersih, kondusif, dan selamat. Kebanyakan daripada sekolah tersebut telah mengguna pakai idea bekerja bersama komuniti, maka mereka kerap menjemput para ibu bapa dan masyarakat setempat untuk mengambil bahagian dan menyumbang kepada aktiviti-aktiviti sekolah. Hasilnya, para ibu bapa dan masyarakat dapat meningkatkan kefahaman tentang sekolah dan kepentingan pendidikan. Bagi meningkatkan keyakinan dan jati diri kanak-kanak, pihak sekolah menggalakkan para murid untuk mengambil bahagian dalam pelbagai pertandingan yang dianjurkan oleh Pejabat Pendidikan Daerah (PPD) dan Jabatan Pendidikan Negeri (JPN). Suruhanjaya mendapati para murid di sekolah-sekolah yang dilawati adalah aktif dan peramah. Salah satu objektif program ATHAM adalah untuk meningkatkan potensi dan kemahiran sosial pelajar.

Suruhanjaya mengakui terdapat kekurangan dari segi bahan bacaan dan sumber tambahan untuk kegunaan sekolah. Bagi membantu sekolah-sekolah tersebut, Suruhanjaya telah menghasilkan dua buah risalah bergambar tentang Konvensyen Mengenai Hak Kanak-kanak (CRC) agar ianya lebih mesra kanak-kanak. Ilustrasi di dalam risalah ini telah dihasilkan oleh Cik Nurul Eeman, seorang pelajar dari salah sebuah sekolah ATHAM, SMK TTDI, Kuala Lumpur dan beliau turut menerima Anugerah Khas di majlis Anugerah Hak Asasi Manusia Malaysia tahun ini. Sebuah risalah lagi merupakan komik mengenai hak asasi manusia. Kedua-dua buah risalah ini akan diedarkan ke semua sekolah ATHAM. Suruhanjaya telah dimaklumkan bahawa terdapat beberapa sekolah yang telah membina laman sesawang sekolah mereka sendiri sebagai langkah promosi dan strategi perkongsian maklumat.

Berdasarkan lawatan-lawatan pada tahun 2015, Suruhanjaya mendapati bahawa terdapat beberapa masalah dalam menjalankan program ATHAM. Terdapat beberapa kes di mana pentadbir sekolah memperoleh kefahaman yang kurang tepat tentang sifat program, serta kes di mana penyelaras sekolah terlalu sibuk dengan kerja mereka, mengakibatkan kelewatan dalam pelaksanaan program. Akhirnya, mereka terpaksa melibatkan guru-guru lain dalam program ini, walaupun guru-guru tersebut tidak dilatih untuk melaksanakan program ATHAM. Penubuhan sebuah jawatankuasa di setiap PPD dan JPN oleh KPM dijangkakan akan membatasi masalah ini. Suruhanjaya memprakui dan menghargai hubungan kerja

yang kukuh antara Bahagian Pengurusan Sekolah Harian (BPSH) dan Suruhanjaya dalam menjalankan ATHAM di sekolah-sekolah. BPSH telah mengambil inisiatif sendiri untuk menjalankan mesyuarat dan bengkel pendek untuk pegawai di daerah dan negeri mereka yang terlibat dengan ATHAM. Walau bagaimanapun, Suruhanjaya mengakui isu ketidakcukupan sumber dan bahan sokongan yang diperlukan oleh sekolah-sekolah.

(b) Sekolah Kanak-Kanak Orang Asli (OA)

Suruhanjaya dimaklumkan bahawa pengagihan KWAPM tetap menjadi masalah tahunan sejak sembilan tahun yang lalu. Kelihatannya seperti terdapat masalah koordinasi antara agensi-agensi yang terlibat seperti Jabatan Kemajuan Orang Asli (JAKOA), KPM, sekolah yang terlibat, dan para ibu bapa. Ini telah mengakibatkan banyak aduan daripada ibu bapa.

Suruhanjaya masih menerima aduan tentang kelewatan pembayaran wang bantuan kepada para murid pada tahun 2015. Suruhanjaya tetap berpendapat yang ianya adalah sangat penting untuk memastikan bantuan diedarkan pada awal tahun kerana ia amat diperlukan pada waktu tersebut.

Suruhanjaya telah memerhatikan, dan juga menerima banyak aduan daripada ibubapa dan sekolah yang menyatakan bahawa pakaian sekolah yang diedarkan oleh JAKOA adalah rendah kualitinya dan juga lewat diedarkan. Perkara ini merupakan satu masalah yang sudah berterusan sejak beberapa lama. Sama ada pakaian sekolah tersebut lewat diedarkan kepada para murid, menyebabkan ibu bapa perlu membeli sendiri pakaian seragam anak-anak oleh kerana penggal persekolahan telah bermula, atau pun pakaian yang diedarkan itu terlalu besar saiznya. Pada pandangan Suruhanjaya, pakaian seragam yang terlalu besar adalah berbahaya kepada kanak-kanak kerana ia mengekang pergerakan, selain menyusahkan dan tidak selesa.

Suruhanjaya mengiktiraf penubuhan unit khas di bawah JAKOA untuk menyelia isu-isu berkaitan pendidikan anak-anak OA. Walau bagaimanapun, Suruhanjaya berpendapat unit ini perlu bekerjasama dengan agensi-agensi luar yang berkepentingan demi perkongsian informasi dan amalan terbaik, serta mengelakkan dari masalah berulang.

Suruhanjaya berpendapat bahawa KPM perlu mempertimbangkan secara serius pengajaran dan pembelajaran bahasa dan pengetahuan Orang Asal seperti yang terkandung dalam Artikel 14 dan Artikel 15 UNDRIP. Suruhanjaya berpendapat KPM boleh menggunakan strategi yang terpakai dalam pengajaran bahasa ibunda (POL) di sekolah aliran perdana bagi melaksanakan tujuan ini.

Suruhanjaya juga mengesyorkan JAKOA dan KPM mempertimbangkan secara serius penubuhan sekolah komuniti di penempatan di mana tidak terdapat sekolah. Merujuk kepada laporan JAKOA kepada SURUHANJAYA pada tahun 2012, terdapat 20 penempatan yang memerlukan sekolah. Sekolah-sekolah ini boleh memperkenalkan kemahiran membaca dan

mengira disamping mengajar seni dan budaya OA termasuklah bahasa yang digunakan di penempatan tersebut.

Satu penempatan yang amat memerlukan bantuan adalah Kg Selangi di Mersing. Penempatan ini milik orang Kanaq, satu komuniti yang menghadapi ancaman kepupusan sekiranya tindakan segera tidak diambil. Buat masa ini, terdapat hanya 87 orang Kanaq yang tinggal. Kebanyakan daripada mereka buta huruf manakala anak-anak mereka jarang ke sekolah dan ada yang langsung tidak ke sekolah. Ini merupakan penempatan di mana penubuhan sekolah komuniti adalah amat disyorkan, memandangkan kaum ini sangat pendiam dan pemalu.

Suruhanjaya mencadangkan agar sekolah ini diuruskan oleh ahli-ahli komuniti Kanaq itu sendiri, dengan bantuan kewangan daripada agensi yang berkaitan termasuk JAKOA dan KPM. Suruhanjaya memperakui usaha-usaha oleh pihak NGO dan badan-badan berkepentingan lain yang telah membina sekolah komuniti di beberapa tempat seperti Kg Dala, Kg Ulu Geruntum, dan Kg Rasau di Perak, Kg Tembaga di Kelantan, dan Kg Ulu Tual di Pahang. Guru-guru di sekolah ini terdiri dari kalangan Orang Asli yang juga menguruskan operasi harian sekolah dengan bantuan penduduk setempat.

Suruhanjaya memperakui usaha KPM dalam menyediakan asrama untuk para murid yang tinggal jauh di pedalaman di mana terdapat isu pengangkutan. Namun, dalam masa yang sama mereka juga perlu mengambil kira kewajipan mereka ke atas kebajikan dan kesejahteraan anak-anak kecil ini, terutamanya yang berusia dari tujuh hingga dua belas tahun. Tujuh orang kanak-kanak telah hilang semasa di bawah jagaan asrama KPM di SK Tohoi, Gua Musang. Ini merupakan salah satu punca mengapa Suruhanjaya, dalam Laporan Tahunannya sejak tahun 2012, telah menasihati Kerajaan agar tidak menempatkan kanak-kanak di asrama, sebaliknya mengekalkan mereka di bawah jagaan ibu bapa masing-masing. Suruhanjaya juga telah mencadangkan agar KPM menubuhkan sekurang-kurangnya Sekolah Tahap 1 (Tahun 1 hingga Tahun 3) di penempatan berkelompok yang lebih kecil, seperti yang telah dilakukan dalam tahun '90an. Ini membolehkan ibu bapa menghantar anak-anak mereka setiap hari, sama ada secara sendiri atau menggunakan kemudahan pengangkutan yang dikelolakan dengan kerjasama JAKOA di dalam penempatan berkelompok tersebut. Satu lagi isu yang mustahak adalah bagi JAKOA untuk memastikan jalan-jalan yang selamat dan boleh digunakan dalam setiap penempatan berkelompok.

Suruhanjaya juga mendapati banyak sekolah dan asrama yang dilawati memerlukan kemudahan asas dan keperluan yang lebih baik. Ada asrama yang tidak mempunyai bekalan air, ada juga yang tidak mempunyai bekalan elektrik yang sepatutnya. Disebabkan hal ini, kanak-kanak sering meninggalkan asrama pada waktu malam kerana takutkan kegelapan dan kerana mereka memerlukan air. Suruhanjaya telah menulis kepada KPM pada bulan Mei 2015 tentang keadaan SK Dala, SK Kuala Betis, dan SK Banun. Namun sehingga laporan ini ditulis, Suruhanjaya masih belum menerima apa-apa respon dari KPM. Suruhanjaya juga sangat mengesyorkan agar KPM mempertimbangkan semula lokasi SK Hendrop.

Suruhanjaya memuji usaha KPM dalam menubuhkan satu unit khas bagi mengendalikan hal ehwal pendidikan Orang Asli di Bahagian Pengurusan Sekolah Harian seperti yang dicadangkan oleh Pelapor Khas PBB Mengenai Hak Kepada Pendidikan. Malangnya Suruhanjaya belum lagi melihat keberkesanan unit ini dalam menyelesaikan isu-isu dan aduan yang berulang. Oleh kerana unit ini telah dicadangkan oleh PBB, adalah penting bagi KPM untuk mengkaji semula dasar-dasar dan fungsi unit ini termasuklah dari segi kepakaran dan sikap. Selain KPM, Suruhanjaya juga telah mencadangkan agar unit ini bekerja lebih dekat dengan pihak berkepentingan yang lain bagi membina hubungan yang lebih kukuh dan berkongsi amalan terbaik.

Suruhanjaya juga menerima aduan daripada guru-guru dan ibu bapa bahawa KPM telah menghentikan penggunaan kurikulum alternatif iaitu Kurikulum Bersepadu Sekolah Murid Orang Asli/Penan (KAP), untuk sekolah-sekolah terpilih yang berhadapan dengan masalah kehadiran murid dan penguasaan kemahiran 3R. Ramai guru yang ditemuramah merasakan bahawa kurikulum ini patut diteruskan kerana ia berbentuk modular dan membolehkan murid-murid belajar pada kadar kemampuan mereka sendiri. Suruhanjaya sangat mengesyorkan agar KPM menimbang semula keputusan untuk menghentikan kurikulum alternatif ini. Malah, KPM boleh mengguna pakai kurikulum alternatif ini untuk menerapkan prinsip-prinsip Artikel 12, 13, 14 dan 15 UNDRIP.

Suruhanjaya telah melawat dua sekolah K9 yang diperkenalkan oleh KPM pada tahun 2007. Salah satu tujuan penubuhannya adalah untuk mengurangkan kadar keciciran dan ponteng sekolah di kalangan anak-anak OA. Suruhanjaya mendapati bahawa kemudahan bagi pengajaran dan pembelajaran tidak mencukupi dan ada yang tidak berfungsi. SK RPS Banun tidak mempunyai bilik darjah yang mencukupi untuk pelajar K9. Sekolah ini terpaksa menggunakan sepenuhnya apa saja kemudahan asas yang ada untuk mata pelajaran pertanian mereka. Isu yang sama juga berlaku di SK Pos Betau untuk kelas penyediaan makanan. Suruhanjaya telah dimaklumkan mengenai kebimbangan pelajar dan ibu bapa sekolah K9 kerana mereka tidak pasti di mana boleh mereka meneruskan persekolahan dan apa jenis kurikulum yang disediakan bagi pelajar-pelajar ini. Tiada siapa yang tahu jalan seterusnya bagi pelajar K9, baik pihak sekolah mahupun ibu bapa.

(c) Sekolah Agama Rakyat (SAR)

Suruhanjaya telah mengadakan bengkel pendidikan hak asasi manusia kepada 60 guru j-Qaf di Kelantan. Suruhanjaya memandang tinggi Jabatan Pendidikan Islam, Jabatan Pendidikan Negeri Kelantan dan Jabatan Daerah Kelantan atas kerjasama dan sokongan mereka sepanjang perjalanan bengkel. Para peserta mencadangkan agar lebih banyak bengkel seumpama ini diadakan untuk para guru SAR kerana adalah penting untuk mereka menyedari isu kanak-kanak dan hak asasi manusia serta amalan terbaik hak asasi manusia di sekolah.

Suruhanjaya mendapati bahawa banyak isu-isu yang dilaporkan dalam Laporan Tahunannya sejak 2012-2014 masih tidak diselesaikan. Beberapa isu yang dibangkitkan adalah berkaitan dengan pentadbiran, yang mana Suruhanjaya berpendapat bahawa ia boleh diselesaikan tanpa perlu mengubah mana-mana dasar sedia ada. Contohnya keadaan yang sesak serta kemudahan yang usang di asrama. Kemudahan yang tidak mencukupi seperti tandas dan bilik mandi menyebabkan murid perlu bangun seawal jam 4:00 pagi untuk menggunakan kemudahan tersebut. Kemudahan yang lain amat perlu dinaiktaraf, seperti kantin sekolah, alat bantuan mengajar, kemudahan IT, bilik rehat guru, dan bantuan buku teks, terutamanya di sekolah-sekolah berbentuk sekolah agama bukan Kerajaan (SABK). Guru-guru juga memaklumkan kepada Suruhanjaya bahawa mereka sering tidak diberikan peluang untuk menghadiri program pembangunan profesional atau program latihan yang dianjurkan oleh KPM. Ini akan meluaskan lagi jurang pengetahuan dan maklumat di antara guru-guru ini dengan guru-guru sekolah aliran perdana.

Pada tahun 2013, Suruhanjaya telah melaporkan bahawa para pelajar yang bersekolah di SABK perlu membeli sendiri buku teks dan perlu membayar yuran peperiksaan awam walaupun kedua-dua ini boleh didapatkan secara percuma di bawah polisi Kerajaan. Suruhanjaya berpendapat bahawa bantuan yang diberikan kepada sekolah Kerajaan perlu diberikan juga kepada SABK, tanpa mengambil kira status sekolah-sekolah tersebut.

Pada tahun 2013 dan 2014, Suruhanjaya telah melaporkan bahawa murid-murid SAR yang mendapat keputusan cemerlang dalam peperiksaan awam tidak diterima masuk ke sekolah berasrama penuh. Ketiadaan peluang yang sama rata ini merupakan suatu bentuk diskriminasi yang meniadakan hak pelajar-pelajar SAR kepada kesamarataan, dan hak untuk dilindungi dari diskriminasi, seperti yang diperuntukkan dalam Artikel 2 CRC.

Suruhanjaya juga berasa khuatir tentang Kurikulum Bersepadu DINI yang diperkenalkan oleh KPM pada tahun 2015. Suruhanjaya telah dimaklumkan bahawa murid-murid terbabit akan menggunakan dua kurikulum iaitu kurikulum aliran perdana dan DINI. Terdapat kira-kira 21 mata pelajaran yang ditawarkan, dan tempoh persekolahan bagi murid-murid ini bermula dari 7:30 pagi hingga 4:00 petang. Suruhanjaya berpendapat bahawa KPM perlu mempertimbangkan peruntukan dalam Artikel 3, 6 dan 31 CRC. Hak kanak-kanak seperti yang terkandung dalam artikel-artikel CRC ini tidak sepatutnya dinafikan.

Suruhanjaya juga mendapati para guru di sekolah SAR yang diuruskan oleh Jabatan Agama Islam Negeri Pahang tidak diberi sebarang gaji sejak tahun 1998. Oleh kerana bayaran gaji mereka adalah dalam bentuk elaun bulanan, mereka tidak layak untuk mendapat sebarang kemudahan kewangan seperti penjawat awam peringkat persekutuan dan negeri yang lain. Suruhanjaya sangat mengesyorkan agensi-agensi berkenaan mempertimbangkan penukaran skim pekerjaan guru-guru ini bagi memastikan mata pencarian mereka lebih terjamin.

(d) Institusi Pengajian Tinggi

Suruhanjaya sedang dalam proses menandatangani Memorandum Persefahaman (MOU) dengan Universiti Pendidikan Sultan Idris (UPSI). MOU ini akan membolehkan Suruhanjaya bekerja rapat dengan UPSI dalam mendidik bakal guru dan menjadikan mereka lebih sedar dan peka terhadap hak asasi manusia, terutamanya dalam hal berkaitan hak kanak-kanak. Majlis menandatangani MOU tersebut dijangka diadakan pada suku pertama 2016.

2. LATIHAN UNTUK AGENSI PENGUATKUASA UNDANG-UNDANG

Suruhanjaya menganjurkan program-program pendidikan hak asasi manusia untuk kumpulan-kumpulan penguatkuasa undang-undang setiap tahun. Walau bagaimanapun, keberkesanan program ini telah dipersoal memandangkan pencabulan hak asasi manusia masih berterusan. Salah satu isu yang berbangkit adalah sama ada pegawai penguatkuasa undang-undang mengguna pakai prinsip-prinsip hak asasi manusia semasa bertugas setiap hari. Program latihan Suruhanjaya menerangkan instrumen-instrumen antarabangsa utama bagi hak asasi manusia - UDHR, ICCPR, CAT, CRC, CEDAW dan SMRTP – yang mana kesemuanya berhubung kait dengan tugas anggota penguatkuasa undang-undang. Namun, disebabkan Kerajaan masih belum mengesahkan kebanyakan perjanjian ini, agak sukar untuk para penceramah meyakinkan para peserta untuk mengguna pakai prinsip-prinsip yang terkandung di dalamnya. Namun, Suruhanjaya menekankan bahawa mereka boleh dan patut mengamalkan prinsip-prinsip asas hak asasi manusia dalam tugas mereka.

(a) Polis Diraja Malaysia (PDRM)

Seperti tahun-tahun sebelumnya, Suruhanjaya telah menerima jemputan tetap dari Sekolah Latihan Polis untuk menyampaikan ceramah mengenai isu-isu berkaitan hak asasi manusia. Pada tahun 2015, sebanyak enam sesi telah diadakan di Pusat Latihan Polis Malaysia (PULAPOL) dan Maktab Polis Diraja Malaysia Kuala Lumpur.

(b) Jabatan Sukarelawan Malaysia (RELA)

Program latihan bagi pegawai dan sukarelawan RELA telah diadakan di Pusat Latihan RELA di Kedah, Melaka, dan Terengganu. Pada tahun 2015, sebanyak 27 sesi telah diadakan di Pusat-pusat Latihan RELA. Setiap sesi telah dihadiri oleh sekitar 150 orang pegawai dan sukarelawan.

(c) Jabatan Penjara

Suruhanjaya telah memilih 'Hak Kepada Kesihatan di Penjara' sebagai salah satu bidang tema tumpuan. Bahagian Latihan bertanggungjawab untuk menjalankan program pendidikan hak asasi manusia terutamanya berkenaan hak kepada kesihatan yang melibatkan pegawai-pegawai

penjara, serta menambahbaik modul program tersebut dengan mempertimbangkan dapatan daripada kajian yang telah dijalankan oleh Bahagian Aduan dan Pemantauan. Sehingga hari ini, Bahagian Latihan telah menjalankan lima program pendidikan yang melibatkan kumpulan staf peringkat rendah dan pertengahan.

Sejumlah 150 orang peserta yang mewakili setiap penjara dan pusat latihan di Semenanjung Malaysia telah menghadiri kursus ini. Pemilihan para peserta telah dibuat menerusi perbincangan bersama Jabatan Penjara. Semua yang hadir merupakan pegawai rekod banduan. Mereka bertanggungjawab terhadap banduan, sama ada yang di dalam tahanan reman atau yang menjalani hukuman. Objektif program ini adalah untuk memberi pendedahan kepada hak asasi manusia dan memajukan agendanya berdasarkan Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat 1948 dan Perlembagaan Persekutuan, dan untuk meningkatkan kesedaran tentang hak kepada kesihatan bagi banduan mahupun kakitangan Jabatan Penjara.

(d) Suruhanjaya Pencegahn Rasuah Malaysia (SPRM)

Tahun ini, Akademi Pencegahan Rasuah Malaysia (MACA) telah menjemput Suruhanjaya untuk menyampaikan ceramah berkenaan rasuah dan hak asasi manusia kepada peserta Program Pegawai Integriti Bertauliah. Para peserta mewakili badan-badan Kerajaan, GLC, dan badan berkanun. Program ini merupakan platform yang baik untuk para peserta mempelajari dengan lebih mendalam tentang perkaitan antara perniagaan dan hak asasi manusia.

(e) Penguatkuasa Tempatan

Suruhanjaya meneruskan kursus hak asasi manusia untuk pegawai penguatkuasa dari semua majlis tempatan di Selangor. Tujuannya adalah untuk meningkatkan kepekaan pegawai-pegawai penguatkuasa terhadap hak asasi manusia semasa menjalankan tugas mereka.

3

BAB

LAPORAN PEJABAT SABAH

Duduk dari kiri: Heflin Ak Dino@Aflin Zaim Dino Abdullah, Encik Nordin Kasim Madating, Jasmih Slamet

Berdiri dari kiri: Jonima Ligon, Daisy Masiram, Levina Sigisimon, Sofyan Md. Kussin

Tiada di dalam gambar: Nur Shahmimie Yusop

LAPORAN PEJABAT SABAH

*Ia kelihatan mustahil sehingga
ia dilaksanakan.*

Nelson Rolihlahla Mandela

Presiden pertama Afrika Selatan

Antara cabaran utama Pejabat Sabah adalah untuk memenuhi harapan orang awam, terutamanya kumpulan mahupun individu yang menghadapi permasalahan dari segi ekonomi dan sosial dalam mempertahankan hak asasi manusia mereka.

Kebanyakan pengadu telah pun berulang-alik antara pejabat Kerajaan persekutuan dan negeri bagi mengutarakan pelbagai masalah terutamanya yang berkaitan dengan tanah, kewarganegaraan dan dokumen peribadi. Apabila masalah mereka tidak diselesaikan, mereka telah datang ke Suruhanjaya bagi mendapatkan pengadilan.

Menurut prosedur lazim bagi pengendalian aduan, surat akan dihantar ke jabatan Kerajaan yang berkaitan bagi mendapatkan maklumat dan penjelasan yang tepat; sebagai contoh, mendapatkan maklumat tentang status tanah yang menjadi pokok pertikaian. Walau bagaimanapun, Suruhanjaya tidak mempunyai bidang kuasa untuk menguatkuasakan hasil dapatan yang diperolehi dan keputusan yang dibuatnya. Suruhanjaya hanya akan memberi syor-syor kepada pihak yang berkaitan.

Cabaran kedua adalah mengurangkan atau, jika boleh, menghapuskan salah tanggapan terhadap peranan dan fungsi Suruhanjaya. Meskipun terdapat usaha berterusan oleh Suruhanjaya bagi memupuk kesedaran mengenai peranan dan fungsinya, Suruhanjaya kerap kali disalah tafsir sebagai sebuah badan bukan kerajaan (NGO) ataupun suatu agensi Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (PBB). Ada juga yang menganggap bahawa Suruhanjaya adalah sebuah badan pro-Kerajaan, pro-pembangkang, ataupun pro-NGO. Suruhanjaya akan tetap meneruskan usahanya untuk menyampaikan maklumat yang betul, iaitu ia merupakan pihak neutral dalam isu-isu yang melibatkan hak asasi manusia.

1. PENYELESAIAN ADUAN

Suruhanjaya telah memperkenalkan sistem e-aduan yang merupakan cara paling mudah bagi orang awam untuk membuat aduan bagi pertimbangan dan tindakan Suruhanjaya. Sepanjang tahun 2015, Pejabat Sabah telah menerima sejumlah 304 aduan sepanjang tahun dengan 136 melibatkan kes berkaitan hak asasi manusia. Antara kes yang tertinggi adalah berkaitan sijil kelahiran sebanyak 79 kes seperti yang dinyatakan dalam (Jadual 1)

Jadual 1: Aduan Hak Asasi Manusia Yang Diterima Pejabat Sabah, 2015

NO.	JENIS ADUAN	JUMLAH KES
1.	MyKad/sijil lahir	79
2.	Tanah	31
3.	Penahanan ahli keluarga di pusat tahanan sementara	10
4.	Kemudahan awam	6
5.	Kebersendirian	2
6.	Permit kerja	2
7.	Harta	2
8.	Pendidikan	2
9.	Alam sekitar	1
10.	Lain- lain	1
Jumlah		136

(a) Dokumen Sulit

Jenis aduan terbanyak yang diterima Pejabat Sabah adalah berkenaan dengan isu sijil lahir, terutamanya dari masyarakat yang menginap di pedalaman Sabah. Setiap kanak-kanak seharusnya didaftarkan selepas kelahiran bagi membolehkan kewujudan kanak-kanak itu diiktiraf dan sah di sisi undang-undang negara. Pendaftaran lewat boleh menjejaskan peluang pendidikan kanak-kanak tersebut apabila mereka mula bersekolah. Di bawah Ordinan Pendaftaran Kelahiran dan Kematian (Sabah CAP 123, Seksyen 22 (3)), sijil lahir lewat daftar hendaklah disemak oleh Majistret Kelas Pertama di mahkamah sebelum pendaftaran tersebut dapat diterima oleh Jabatan Pendaftaran Negara (JPN) bagi tujuan mengeluarkan kad pengenalan bagi seseorang kanak-kanak di Sabah.

(b) Tanah

Sepanjang tahun 2015, Pejabat Sabah telah mengadakan mesyuarat dan sesi dialog sebagai respon terhadap aduan yang telah diterima daripada masyarakat orang kampung, sekaligus membuat tindakan susulan dalam hal pertikaian tanah. Lawatan bagi mendapatkan fakta kes telah dilaksanakan dari bulan Jun sehingga Oktober di pelbagai daerah di Sabah. Suruhanjaya telah berjaya mendapatkan maklumat yang diperlukan bagi memudahkan Suruhanjaya mendapatkan maklumbalas daripada pihak berkaitan.

(i) Sesi Dialog (Pencarian Fakta)

- Kampung Mongowou Baru, Daerah Kota Marudu, 11 Jun
- Kampung Sebeyan, Daerah Kudat, 11 Julai
- Kampung Boribi, Daerah Pitas, 17 Ogos
- Kampung Entilibon, Daerah Telupid, 20 Ogos
- Kampung Bongkol, Daerah Pitas, 26 Ogos
- Kampung Tegupi Ulu Sugut, Daerah Paitan, 27 Ogos
- Kampung Poring, Daerah Ranau, 15 September
- Kampung Betong, Daerah Ranau, 16 September
- Kampung Sungai Elo, Daerah Pitas, 6 Oktober
- Kampung Dam, Daerah Lahad Datu, 29 Oktober

Sebagaimana tahun-tahun lalu, isu tanah kekal sebagai salah satu isu yang paling kerap menjadi pokok perkara aduan yang diterima Pejabat Sabah. Aduan sebegini melibatkan empat kategori tanah.

(ii) Tanah Negeri

Para pengadu, terutamanya daripada kawasan pedalaman, telah mendakwa bahawa permohonan mereka untuk mendapatkan tanah negeri tidak dipertimbangkan malahan telah ditolak. Menurut mereka, tanah tersebut kemudiannya telah diberikan kepada pemohon lain, yang mana kebanyakan mereka merupakan pihak yang mempunyai kedudukan penting dari segi pengaruh dan kuasa, atau yang mempunyai hubungan dengan pihak berwajib.

(iii) Hutan Simpan

Para pengadu mendakwa yang mereka telah diusir secara salah dari kampung mereka, atas alasan menceroob kawasan hutan simpan. Penduduk kampung tersebut menyatakan bahawa mereka telah menduduki kawasan tersebut untuk bergenerasi lama, dengan bukti-bukti pendudukan seperti kuburan, pokok buah-buahan, serta tanaman komersil lain yang telah

ditanam oleh mereka. Penduduk kampung tersebut turut menyatakan bahawa mereka telah tinggal di kawasan tersebut sejak sebelum kawasan tersebut diwartakan sebagai hutan simpan.

(iv) Tanah Adat

Para pengadu mengadu bahawa Kerajaan negeri tidak mengiktiraf hak orang asal ke atas tanah mereka. Aduan sebegini mirip kepada aduan berkenaan tanah negeri, di mana bezanya cuma tanah adat hanyalah berkaitan dengan kumpulan-kumpulan orang asal.

(v) Rizab kampung

Aduan telah diterima bahawa kawasan rizab tanah kampung telah diberikan kepada pihak ketiga. Perkara ini boleh berlaku disebabkan kebanyakan kampung di Sabah masih belum diwartakan sehingga kini.

2. CERAMAH DAN PAMERAN

Pejabat Sabah telah menganjurkan empat sesi 'SUHAKAM Bersama Masyarakat' dalam tahun 2015, yang turut melibatkan penyertaan agensi Kerajaan persekutuan dan negeri, serta Pejabat Daerah. Sesi-sesi ini telah diadakan di Lahad Datu, Tungku, Kota Marudu, dan Tongod, iaitu masing-masing pada 21 dan 22 Januari serta 9 dan 10 Mac.

Di Tungku, seramai 500 orang telah hadir ke dewan komuniti untuk perjumpaan tersebut. Pegawai Daerah Tungku telah memberikan ucapan alu-aluan dan turut memberi maklumbalas berkaitan isu, masalah, dan persoalan yang diutarakan oleh orang awam. Antara isu yang berbangkit adalah ketiadaan respon terhadap permohonan tanah, proses permohonan tanah yang memakan masa, bekalan air bersih dan elektrik yang tidak memuaskan, keadaan jalan raya yang tidak berturap, dan hal-hal berkaitan sekolah di sana. Di Lahad Datu, seramai 450 orang telah hadir di dewan komuniti daerah tersebut. Pengerusi Suruhanjaya, Tan Sri Hasmy Agam telah memberikan ucapan alu-aluan manakala para pegawai Suruhanjaya pula telah memberi respon kepada isu, masalah, dan persoalan awam. Antara isu yang dibangkitkan adalah berkenaan larangan-larangan keselamatan yang dikuatkuasakan oleh pihak berwajib dan kemudahan asas di Tanjung Labian dan Tanjung Batu.

Pejabat Sabah turut terlibat dalam program anjuran Kerajaan persekutuan dan negeri, seperti program anjuran Biro Pengaduan Awam (BPA) yang telah diadakan di tamu Kota Belud pada 13 September. Sesi ini memberikan ruang untuk masyarakat mengutarakan masalah mereka, terutamanya komuniti yang mendiami kawasan pedalaman Sabah yang mungkin menghadapi kesukaran untuk pergi ke Kota Kinabalu bagi tujuan membuat aduan. Ahli Parlimen mahupun ADUN setiap kawasan yang terlibat turut dijemput dalam program tersebut. Peserta yang terlibat lazimnya terdiri daripada para pemimpin politik, ketua komuniti, kakitangan Kerajaan,

wakil NGO, ketua daerah, ketua anak negeri, ketua kampung, pengetua sekolah, guru dan pelajar, serta orang awam.

Pengerusi Suruhanjaya, Tan Sri Hasmy Agam memberikan ucapan pembukaan di sesi 'SUHAKAM Bersama Masyarakat'.

3. PEMANTAUAN PERHIMPUNAN AMAN

Jadual 3: Pemantauan Perhimpunan Aman Tahun 2015

NO.	PERHIMPUNAN	TARIKH
1.	Himpunan May Day	1 Mei
2.	BERSIH 4.0	29-30 Ogos

Pada tahun 2015, Pejabat Sabah telah melakukan pemantauan terhadap dua perhimpunan aman. Perhimpunan pertama adalah 'Himpunan May Day' yang telah dianjurkan oleh BERSIH Sabah pada 1 Mei di Padang Merdeka Kota Kinabalu. Lebih dari 800 orang telah hadir di perhimpunan tersebut yang boleh dikategorikan sebagai perhimpunan aman. Selanjutnya, perhimpunan 'BERSIH 4.0' telah diadakan pada 29-30 Ogos, di mana seramai lebih dari 3,000 orang penduduk Sabah yang berbaju kuning dan mengibarkan bendera negeri Sabah telah berhimpun di pantai Taman Awam Teluk Likas Dua, seiring dengan perhimpunan BERSIH yang diadakan di seluruh dunia.

Pihak-pihak daripada parti lawan seperti DAP, PKR, dan Gagasan Harapan Baru (GHB) telah menyampaikan kritikan berat terhadap parti Barisan Nasional. Antara pemimpin parti lawan yang hadir dalam perhimpunan tersebut adalah Ahli Parlimen Jimmy Wong (Kota Kinabalu), Steven Wong (Sandakan), Christina Liew (Api-Api), dan Derrel Leiking (Penampang), dan juga ketua PKR Sabah Datuk Lajim Ukin serta penyelaras GHB Hamzah Abdullah.

Suruhanjaya menegaskan pendiriannya, sebagaimana terkandung di dalam kenyataan media bertarikh 28 Jun 2011, 3 Mei 2012, dan 7 November 2014, bahawa setiap orang berhak ke atas kebebasan untuk berhimpun secara aman. Hak ini memberikan ruang bagi awam untuk menyuarakan pandangan, selaras dengan Deklarasi Hak Asasi Manusia (Artikel 20), Deklarasi Hak Asasi Manusia ASEAN (Artikel 24), dan Perlembagaan Persekutuan (Artikel 10).

4. PENDIDIKAN HAK ASASI MANUSIA

(a) Program Amalan Terbaik Hak Asasi Manusia (ATHAM)

Selaras dengan Pelan Tindakan Suruhanjaya, serta fungsi utama Suruhanjaya untuk memupuk kesedaran dan menyediakan pendidikan berkaitan hak asasi manusia, Suruhanjaya telah menjalankan beberapa program pendidikan dengan kerjasama Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM), untuk menanamkan kesedaran dan menggalakkan amalan hak asasi manusia di kalangan guru dan pelajar sekolah.

Matlamat program ini adalah untuk:

- (i) Menggalakkan pelajar dan warga sekolah untuk memberi perhatian kepada hak asasi manusia dan hak kanak-kanak serta mengambil langkah-langkah untuk mengamalkannya;
- (ii) Memupuk sikap hormat dan rasa tanggungjawab terhadap hak asasi manusia dan hak kanak-kanak serta mengamalkannya dalam kehidupan seharian;
- (iii) Meningkatkan pemahaman dan amalan hak asasi manusia dan hak kanak-kanak demi kesejahteraan kanak-kanak;
- (iv) Menggalakkan pelajar dan guru untuk menumpukan perhatian kepada aspek-aspek hak asasi manusia dan hak kanak-kanak dalam merancang dan melaksanakan aktiviti di sekolah;
- (v) Berkongsi pengalaman tentang hak asasi manusia dan hak kanak-kanak sebagaimana diamalkan di sekolah dan masyarakat setempat; dan
- (vi) Mengukuhkan perhubungan dan pergaulan di kalangan pelajar tanpa mengira kaum, agama, dan jantina.

Pejabat Sabah telah menganjurkan dengan jayanya seminar Amalan Terbaik Hak Asasi Manusia di Hotel Promenade, Kota Kinabalu pada 24-25 Ogos. Seramai 24 guru besar dan pengetua dari 24 daerah di Sabah telah turut serta dalam seminar tersebut. Bagi memantau pelaksanaan program tersebut, Suruhanjaya turut mengadakan lawatan berkala ke sekolah yang terlibat bagi memerhatikan perkembangan program, serta memberikan bimbingan dan nasihat sekiranya perlu.

5. PERBINCANGAN MEJA BULAT

Pada tahun 2015, Pejabat Sabah telah menganjurkan tiga perbincangan meja bulat:

- (i) Perbincangan meja bulat mengenai Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman, or Degrading Treatment (CAT) telah diadakan di Hotel Promenade, Kota Kinabalu pada 11 Mei. Seramai 60 peserta daripada agensi Kerajaan persekutuan dan negeri serta NGO telah hadir ke perbincangan itu. Antara objektif perbincangan meja bulat itu adalah untuk bekerjasama dengan pihak berkuasa tempatan dan pihak NGO dalam isu-isu yang berkaitan dengan penyeksaan serta hukuman atau layanan yang kejam, tidak berperikemanusiaan, atau menghina; dan untuk mendapatkan pandangan dan syor-syor yang boleh dilanjutkan kepada pihak Kerajaan berkenaan pematuhan terhadap konvensyen tersebut.
- (ii) Perbincangan meja bulat mengenai International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR) telah diadakan di Hotel Promenade, Kota Kinabalu pada 13 Mei. Pengerusi Suruhanjaya Tan Sri Hasmy Agam telah memberikan ucapan alu-aluan. Seramai 65 orang peserta daripada agensi Kerajaan persekutuan dan negeri serta wakil NGO telah hadir dalam perbincangan tersebut. Antara isu yang dibangkitkan semasa perbincangan meja bulat tersebut adalah hak pekerja, hak kepada kesihatan, hak kepada pendidikan dalam konteks negeri Sabah, dan cabaran yang dihadapi dalam melaksanakan ICESCR ini di Sabah.
- (iii) Perbincangan meja bulat tentang perniagaan dan hak asasi manusia telah diadakan di Hotel Promenade, Kota Kinabalu pada 2 September. Seramai 60 peserta dari agensi Kerajaan persekutuan dan negeri serta wakil NGO telah hadir ke perbincangan tersebut. Objektif perbincangan meja bulat tersebut adalah bagi memperkenalkan Prinsip-prinsip Panduan Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu Mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia kepada pihak yang berkepentingan dan syarikat-syarikat yang menjalankan aktiviti perniagaan di Sabah. Selain daripada itu, objektif perbincangan meja bulat ini juga adalah untuk mempertingkatkan kefahaman mengenai Prinsip-prinsip Panduan ini supaya dapat diguna pakai secara praktikal, serta membincangkan kemungkinan kerjasama di antara pihak berwajib dan pihak-pihak berkepentingan dalam memajukan agenda perniagaan dan hak asasi manusia di negeri Sabah. Ahli panel yang terlibat dalam perbincangan meja bulat ini adalah: Hijauan Bengkoka Plantations Sdn Bhd mewakili perspektif syarikat pembalakan; Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM); World Wildlife Fund (WWF) Malaysia; dan Jabatan Perlindungan Alam Sekitar negeri Sabah mewakili Kerajaan negeri berkenaan isu polisi dan dasar Kerajaan.

6. AKTIVITI LAIN

(a) Dialog bersama Badan Bukan Kerajaan (NGO)

Pejabat Sabah turut serta dalam program seminar orang kelainan upaya (OKU) yang dianjurkan oleh UNICEF Malaysia. Seminar ini telah dianjurkan pada 9 September di Hotel Promenade, Kota Kinabalu. Seramai 25 orang peserta telah hadir, antaranya wakil daripada NGO yang terlibat secara langsung dengan kanak-kanak kelainan upaya, serta pegawai daripada agensi Kerajaan, seperti Kementerian Kesihatan, Kementerian Pendidikan, dan Jabatan Kebajikan Masyarakat Negeri Sabah.

(b) Pendidikan Hak Asasi Manusia

Pejabat Sabah telah memberi latihan hak asasi manusia kepada anggota RELA sebagai sebahagian daripada kurikulum latihan mereka. Sesi ini memberikan ruang kepada anggota RELA untuk mengajukan soalan berkenaan peranan dan fungsi Suruhanjaya. Oleh kerana latihan ini disertai oleh begitu ramai anggota, ia menyediakan ruang yang penting bagi pendidikan hak asasi manusia. Pada tahun 2015, seramai 300 orang anggota telah mengambil bahagian di dalam latihan ini pada 23 Februari, 250 orang anggota pada 2 Mac, 200 orang anggota pada 9 Mac, 250 orang anggota pada 17 April, 300 orang anggota pada 16 Oktober, 300 orang anggota pada 10 November, 250 orang anggota pada 3 November, 280 orang anggota pada 24 November dan 300 orang anggota pada 1 Disember.

7. HARAPAN MASA DEPAN

Pejabat Sabah akan sentiasa mencari jalan bagi mengeratkan kerjasama di antara pihak NGO, sektor awam, dan sektor swasta, serta juga menyiasat aduan berkenaan hak asasi manusia yang diterima. Ke arah ini, Pejabat Sabah juga akan sentiasa mendapatkan kerjasama dan bantuan pelbagai pihak, termasuk pihak media, bagi memajukan dan melindungi hak asasi manusia di negeri ini.

4

BAB

LAPORAN PEJABAT SARAWAK

Dari kiri: Vivien Anak Marcus, Alfonso Min, Sophian Osman, Mohamad Mail, Linya Anak Subah

Tiada di dalam gambar: Encik Francis Johen anak Adam

LAPORAN PEJABAT SARAWAK

Menafikan hak asasi seseorang adalah seperti mencabar statusnya sebagai seorang manusia.

Nelson Rolihlala Mandela

Presiden Pertama Afrika Selatan

Pada tahun 2015, Pejabat Suruhanjaya di Sarawak (Pejabat Sarawak) telah memfokuskan aktiviti kepada peningkatan kesedaran serta pendidikan tentang hak asasi manusia. Banyak aktiviti telah dijalankan oleh Pejabat Sarawak sepanjang tahun, seperti ceramah dan road show, selain turut melakukan siasatan terhadap aduan pencabulan hak asasi manusia di negeri ini. Aduan berkaitan kewarganegaraan merupakan yang paling banyak dicatatkan.

1. PENYELESAIAN ADUAN

Pada tahun 2015, Pejabat Sarawak telah menerima sebanyak 42 aduan (Jadual 1), di mana sebanyak 18 aduan tidak berkaitan dengan hak asasi manusia. Kesemua aduan yang telah diterima masih lagi menanti tindakan selanjutnya oleh pihak-pihak yang berkenaan. Pecahan aduan adalah seperti yang tertera di dalam Jadual 1.

Jadual 1: Aduan Hak Asasi Manusia Yang Diterima Oleh Pejabat Sarawak, 2015

NO.	SUBJEK ADUAN	BILANGAN
1.	Hak kewarganegaraan	10
2.	Hak tanah adat anak negeri	7
3.	Hak alam sekitar	6
4.	Lain-lain	1
Jumlah		24

(a) Hak Kewarganegaraan

Pada tahun 2015, kebanyakan aduan yang telah diterima adalah berkenaan hak kewarganegaraan.

Kebanyakan aduan berkisar tentang:

- (i) Penduduk tempatan yang tidak mempunyai dokumen pengenalan diri (penduduk tempatan tidak bernegara)
- (ii) Kanak-kanak tanpa sijil lahir atau Mykid;
- (iii) Anak angkat yang mengalami masalah untuk mendapatkan status kewarganegaraan.

2. CERAMAH KESEDARAN HAK ASASI MANUSIA

Pada tahun 2015, Pejabat Sarawak telah mengadakan ceramah-ceramah berikut, yang bertujuan untuk meningkatkan kesedaran hak asasi manusia:

Jadual 2: Ceramah Hak Asasi Manusia Oleh Pejabat Sarawak, 2015

TARIKH	LOKASI	TOPIK
28 Januari	Limbang	Kesedaran Hak Asasi Manusia dan UDHR
25 Mac	Kuching	Kesedaran Hak Asasi Manusia dan UDHR
2 April	Sibu	Kesedaran Hak Asasi Manusia dan Hak OKU
9 April	Miri	Kesedaran Hak Asasi Manusia dan UDHR
20 Mei	Marudi	Kesedaran Hak Asasi Manusia dan NCR
17 September	Bintulu	Kesedaran Hak Asasi Manusia dan UDHR

Isu-isu yang telah dibangkitkan oleh para peserta termasuk:

- (i) Persepsi yang tidak tepat di kalangan rakyat Malaysia tentang konsep hak asasi manusia;
- (ii) Isu-isu tanah adat Bumiputera, khususnya tentang pencerobohan tanah adat Bumiputera oleh agensi Kerajaan mahupun syarikat swasta;
- (iii) Undang-undang negeri berkenaan hak jagaan kanak-kanak; dan
- (iv) Taraf kewarganegaraan kanak-kanak, khususnya di mana ibu atau bapa merupakan warganegara Indonesia.

3. KETERLIBATAN DENGAN ORANG AWAM

Pada tahun 2015, Pejabat Sarawak telah memperkenalkan program ‘Square Table Meeting’ (STM) sebagai salah satu strategi untuk merapatkan hubungannya dengan orang awam di peringkat akar umbi, khususnya di kawasan-kawasan yang terpencil.

Objektif program adalah seperti yang berikut:

- (i) Untuk mewujudkan jaringan perhubungan yang produktif dengan ketua-ketua kampung mahupun Jawatankuasa Keselamatan dan Kemajuan Kampung (JKKK);
- (ii) Untuk menyediakan ruang kepada ketua-ketua kampung serta ahli JKKK untuk meluahkan pendapat serta respon mereka terhadap isu-isu yang relevan; dan
- (iii) Sebagai strategi diplomasi awam untuk memenangi hati serta minda orang ramai.

Jadual 3: Sesi ‘Square Table Meeting’, 2015

NO.	TARIKH	KAMPUNG	LOKASI
1.	24 Mac	Kampung Mongkos	Serian
2.	8 April	Kampung Haji Wahed	Kuching
3.	19 Mei	Kampung Sayun	Marudi
4.	24 Okt	Kampung Serikin	Bau

4. MESYUARAT DENGAN AGENSI-AGENSI KERAJAAN

Pada tahun 2015, Pejabat Sarawak telah mengadakan mesyuarat dengan beberapa buah agensi Kerajaan bagi mendapatkan maklum balas mereka terhadap Laporan Tahunan Suruhanjaya tahun 2014. Mesyuarat tersebut, yang telah diadakan di Pejabat Sarawak pada 5 Februari, telah dihadiri oleh lapan orang wakil dari empat agensi Kerajaan, iaitu Jabatan Kebajikan Masyarakat negeri, Kementerian Perancangan Sumber dan Alam Sekitar (KPSAS), Jabatan Pendidikan negeri, dan Jabatan Tanah dan Survei negeri.

Antara isu utama yang telah dibincangkan di dalam mesyuarat tersebut adalah seperti berikut:

- (i) Isu tanah khususnya tanah NCR;
- (ii) Hak kepada pendidikan terutamanya bagi kanak-kanak bermasalah pembelajaran;
- (iii) Khidmat penjagaan serta sokongan untuk warga emas dan sokongan untuk penjaga; dan
- (iv) Fasiliti pemantauan, khususnya untuk sekolah-sekolah pendidikan khas dan pusat-pusat pemulihan dalam komuniti.

5. PEMANTAUAN PERHIMPUNAN AWAM

Pada tahun 2015, Pejabat Sarawak turut terlibat di dalam pemantauan perhimpunan awam. Pejabat Sarawak telah memantau perhimpunan 'BERSIH 4.0' yang telah diadakan pada 29-30 Ogos bertempat di Padang Rugby Song Khen Hai, Kuching. Perhimpunan tersebut telah diadakan untuk menuntut beberapa perkara, antaranya meminta Datuk Seri Najib Razak meletakkan jawatannya sebagai Perdana Menteri disebabkan oleh isu 1Malaysia Development Bhd (1MDB)¹, meminta pilihanraya yang bersih dan adil², dan menuntut pentadbiran kerajaan yang lebih telus,³ selain meminta supaya hak untuk mengadakan demonstrasi dikembalikan kepada rakyat.⁴ Daripada pemerhatian Pejabat Sarawak, perhimpunan tersebut telah diadakan dengan aman tanpa elemen-elemen yang tidak diingini seperti persemukaan yang ganas.

6. LAWATAN

(a) Lawatan ke Long San, Baram

Pada 4-5 September, Suruhanjaya telah mengadakan lawatan ke Long San, Baram. Rombongan lawatan tersebut telah disertai oleh Pn. Nurul Hasanah Ahamed Hassain Malim, En. Mohd Azizi Azmi, En. Sophian Osman, Pn. Parameswari Subramaniam, En. Mohammad Asrul Mohamad, dan En. Muhammad Faiz Abd Rahman. Lawatan tersebut bertujuan untuk melihat keadaan komuniti yang terjejas akibat daripada cadangan pembinaan projek Empangan Baram, untuk meneliti sebarang isu yang timbul, dan memohon maklum balas serta informasi yang tepat daripada komuniti yang terjejas. Semasa lawatan tersebut, Suruhanjaya telah mengadakan sesi dialog dengan komuniti yang terjejas untuk mendapatkan maklumat lanjut berhubung pandangan mereka terhadap cadangan pembinaan projek Empangan Baram. Hasil daripada lawatan serta dialog tersebut, Suruhanjaya telah merumuskan bahawa:

- (i) Majoriti penduduk menentang projek Empangan Baram; dan
- (ii) Penduduk kampung turut meminta supaya Kerajaan menghormati hak tanah mereka.

Seterusnya, Suruhanjaya akan membuat tindakan susulan berkenaan isu tersebut dengan:

- (i) Memantau isu lesen pembalakan yang masih lagi dikeluarkan walaupun Ketua Menteri telah mengarahkan semua aktiviti pembalakan di kawasan tersebut dihentikan serta-merta; dan

1 <http://www.themalaymailonline.com/malaysia/article/bersih-4.0-rally-set-next-month-to-demand-pms-resignation-over-1mdb-scandal> diakses pada 1 October 2015

2 <http://www.thesundaily.my/news/1525407> diakses pada 1 October 2015

3 <http://www.thesundaily.my/news/1525407> diakses pada 1 October 2015

4 <http://www.thesundaily.my/news/1525407> diakses pada 1 October 2015

- (ii) Melawat kampung-kampung yang terjejas sekiranya Kerajaan tetap meneruskan projek Empangan Baram.

(b) Lawatan ke Loagan Bunut

Pada 10-13 Jun, Pejabat Sarawak telah mengadakan lawatan ke Loagan Bunut. Lawatan tersebut telah disertai oleh En. Francis John Adam, En. Alfonso Min, Cik. Vivien Marcus, Pn. Linya Subah and En. Mohamad Mail. Lawatan tersebut telah diadakan untuk memerhatikan serta menilai secara dekat kawasan tersebut berikutan beberapa aduan yang telah diterima oleh Suruhanjaya daripada penduduk di kawasan itu yang mendakwa tanah adat mereka telah dicerobohi oleh sebuah syarikat swasta iaitu Boustead Pelita Tinjar Sdn Bhd.

Semasa lawatan tersebut, penduduk kampung telah membuat dakwaan bahawa:

- (i) Syarikat tersebut telah mengambil tanah mereka tanpa izin;
- (ii) Pihak berkuasa tidak memandang serius aduan yang telah dibuat;
- (iii) Pihak syarikat berkerjasama dengan kumpulan samseng sebagai salah satu strategi mereka untuk menakut-nakutkan penduduk kampung; dan
- (iv) Pihak syarikat tidak mahu membayar nilai maksimum iaitu 49 peratus untuk keuntungan yang diraih hasil daripada aktiviti perladangan oleh syarikat tersebut sepertimana yang terkandung di dalam perjanjian perkongsian keuntungan di antara kedua-dua belah pihak.

(c) Lawatan ke Pusat Tahanan

Pada tahun 2015, Suruhanjaya telah mengadakan beberapa siri lawatan ke pusat-pusat tahanan untuk memantau keadaan pusat tahanan tersebut selain untuk memastikan pematuhan terhadap piawaian hak asasi manusia yang diiktiraf di peringkat antarabangsa iaitu Peraturan Piawaian Minimum Bagi Layanan Terhadap Tahanan.

Jadual 4: Lawatan ke Pusat-Pusat Tahanan, 2015

NO.	TARIKH	PUSAT TAHANAN
1.	6 Mei	Depot Tahanan Semuja

Perkara yang menimbulkan kekhuatiran Suruhanjaya adalah seperti berikut:

- (i) Kesan negatif akibat menahan orang di lokasi yang terpencil dengan keadaan fizikal yang jerih seperti di Depot Tahanan Semuja;

- (ii) Infrastruktur yang tidak sesuai dengan kawalan keselamatan yang mirip kepada penjara, keadaan asrama tahanan yang tidak memuaskan, serta akses yang terhad kepada kemudahan komunikasi di Depot Tahanan Semuja; dan
- (iii) Kekurangan peluang untuk tahanan beriadah dengan melakukan aktiviti luar, kekurangan fasiliti untuk tujuan pendidikan serta rekreasi, serta gangguan bekalan air yang kerap terjadi.

Semasa lawatan, Suruhanjaya telah mengesyorkan agar semua tahanan diberikan selimut serta tempat tidur yang lebih baik. Suruhanjaya turut menekankan bahawa masalah air di Depot Tahanan Semuja yang kerap berlaku perlu diselesaikan dengan segera. Jabatan Kerja Raya seharusnya mengenal pasti punca masalah dan seterusnya mencari penyelesaian jangka panjang.

(d) Lawatan ke Pusat/Sekolah Bagi Kanak-Kanak Bermasalah Pembelajaran

Pada tahun 2015, Pejabat Sarawak telah mengadakan lawatan ke:

Jadual 5: Lawatan ke Pusat/Sekolah Bagi Kanak-Kanak Bermasalah Pembelajaran 2015

NO.	TARIKH	PUSAT/SEKOLAH	LOKASI
1.	29 Januari	Sekolah Melayu	Limbang

Kekhuatiran utama Suruhanjaya adalah seperti berikut:

- (i) Kekurangan guru-guru pendidikan khas (PPKI). Sekolah tersebut tidak mempunyai guru-guru pendidikan khas yang mencukupi seiring dengan pertambahan jumlah pelajar;
- (ii) Infrastruktur bilik darjah yang tidak memuaskan. Bilik darjah tidak memiliki peralatan pengajaran dan pembelajaran yang memuaskan seperti meja, papan putih, dan sebagainya;
- (iii) Bilik-bilik darjah yang kecil dan tidak sesuai untuk para pelajar;
- (iv) Kekurangan dana. Guru besar memaklumkan Pejabat Sarawak bahawa mereka tidak memiliki dana yang cukup; dan
- (v) Kekurangan penyertaan ibu bapa serta tahap kesedaran yang rendah di kalangan mereka tentang kepentingan pendidikan bagi kanak-kanak bermasalah pembelajaran.

Suruhanjaya mengesyorkan agar:

- (i) Guru-guru pendidikan khas (PPKI) ditambah;
- (ii) Kerajaan menyediakan infrastruktur yang lebih baik kepada sekolah-sekolah pendidikan khas. Dalam maklum balas Kerajaan terhadap Laporan Tahunan Suruhanjaya 2014, Kerajaan negeri telah menyatakan bahawa ia sentiasa mengambil maklum tentang keperluan untuk menaiktaraf sekolah-sekolah PPKI yang sedia ada. Namun begitu, ianya tertakluk kepada peruntukan daripada Kementerian Pendidikan.
- (iii) Kementerian yang terbabit seharusnya menilai semula peruntukan yang diberikan kepada sekolah jenis ini. Dalam maklum balas Kerajaan terhadap Laporan Tahunan Suruhanjaya 2014, Jabatan Pendidikan negeri telah menyatakan bahawa lebih banyak peruntukan telah disalurkan kepada sekolah-sekolah PPKI.
- (iv) Kempen-kempen dan aktiviti-aktiviti berkaitan harus dianjurkan agar keterlibatan serta kesedaran ibu bapa tentang kepentingan pendidikan bagi kanak-kanak bermasalah pembelajaran dapat dipertingkatkan.

(e) Institusi Kanak-Kanak

- (i) Persatuan Bagi Kanak-Kanak Prihatin & Ibu Bapa Kanak-Kanak Cacat (PERPIKAT) Bintulu

Pada 15 September, Pejabat Sarawak telah melawat PERPIKAT Bintulu sebagai sebahagian dari lawatan berkala Suruhanjaya ke institusi kanak-kanak untuk memantau keadaan institusi tersebut agar ia mematuhi Konvensyen Mengenai Hak Kanak-Kanak (CRC).

Dari segi sejarahnya, institusi tersebut telah dibina pada 24 September 1996 dan telah didaftarkan secara rasminya dengan Jabatan Pendaftaran Pertubuhan Malaysia (ROS) di bawah Seksyen 7 Akta Persatuan 1996. PERPIKAT Bintulu merupakan pertubuhan bukan kerajaan dan bergantung sepenuhnya kepada derma daripada pertubuhan bukan kerajaan yang lain, komuniti perniagaan, dan individu-individu, selain geran daripada Jabatan Kebajikan Masyarakat. PERPIKAT Bintulu menyatakan bahawa mereka berdedikasi ke arah menyediakan perkhidmatan yang berkualiti untuk membantu kanak-kanak yang mengalami masalah minda terencat serta membantu keluarga kanak-kanak tersebut tanpa sebarang diskriminasi sama ada dari segi bangsa, agama, warna kulit, jantina, mahupun fahaman politik.

Antara perkhidmatan yang disediakan adalah seperti berikut:

- (i) Kemahiran penjagaan diri;
- (ii) Kemahiran bekerja;
- (iii) Kemahiran akademik dan fungsinya;

- (iv) Kemahiran hidup;
- (v) Lawatan ke rumah; dan
- (vi) Aktiviti rekreasi.

(f) Lawatan ke Pusat Pemulihan Dalam Komuniti

Pada tahun 2015, Pejabat Sarawak telah mengadakan lawatan ke dua buah pusat Pemulihan Dalam Komuniti (PDK). Lawatan tersebut diadakan bagi menilai perkhidmatan yang ditawarkan oleh PDK tersebut kepada kanak-kanak kurang upaya.

Konsep PDK tertumpu kepada usaha-usaha untuk meningkatkan kualiti hidup OKU dan keluarga mereka; memenuhi keperluan asas mereka; dan membolehkan mereka untuk hidup bermasyarakat.

Antara perkhidmatan yang disediakan oleh kedua-dua buah pusat ini adalah:

- (i) Lawatan ke rumah;
- (ii) Aktiviti luar;
- (iii) Latihan untuk meningkatkan fungsi motor mereka; dan
- (iv) Latihan berkaitan teknologi maklumat serta perkomputeran.

Kekhuatiran utama Suruhanjaya adalah seperti berikut:

- (i) Dana yang tidak mencukupi. Kebanyakan pusat-pusat seperti ini sangat bergantung kepada derma-derma korporat disebabkan oleh kekurangan peruntukan daripada Jabatan Kebajikan Masyarakat;
- (ii) Infrastruktur yang tidak memuaskan. Pada masa kini, kedua-dua buah pusat tersebut beroperasi daripada rumah yang disewa; dan
- (iii) Kekurangan jurulatih.

Suruhanjaya mengesyorkan agar:

- (i) Jabatan Kebajikan Masyarakat menilai semula jumlah peruntukan yang diberikan kepada pusat pemulihan dalam komuniti memandangkan mereka sangat-sangat memerlukan dana;
- (ii) Setiap pusat pemulihan dalam komuniti dilengkapi dengan infrastruktur yang memuaskan; dan

- (iii) Bilangan jurulatih ditambah bagi menampung kemasukan pelatih yang semakin ramai.

Jadual 6: Lawatan ke Pusat Pemulihan Dalam Komuniti, 2015

NO.	TARIKH	PUSAT	LOKASI
1.	27 Januari	Pusat Pemulihan Dalam Komuniti	Limbang
2.	24 Mac	Pusat Pemulihan Dalam Komuniti	Serian

7. KUNJUNGAN HORMAT

Pada tahun 2015, Suruhanjaya telah mengadakan kunjungan hormat kepada Ketua Menteri Sarawak bertempat di Wisma Bapa Malaysia, Kuching pada 14 Ogos. Rombongan Suruhanjaya telah disertai oleh YBhg Tan Sri Hasmy Agam, Datuk Khaw Lake Tee, En. Nordin Madating, En. Francis John, Pn. Rodziah Abdul, and En. Sophian Osman. Selain itu, Pejabat Sarawak telah mengadakan kunjungan hormat kepada Residen Serian yang baru, En. Dahim Nadot, pada 10 November. Antara yang turut serta di dalam lawatan tersebut adalah Pesuruhjaya En. Francis John, En. Sophian Osman, En. Alfonso Min, En. Linya Subah and En. Mohamad Mail.

Semasa lawatan tersebut, Suruhanjaya telah menjelaskan peranan serta fungsinya, memberikan taklimat ringkas tentang aktiviti-aktiviti terkini Suruhanjaya, serta berusaha untuk meningkatkan kerjasama di dalam perkara-perkara yang mempunyai kepentingan bersama.

Jadual 7: Kunjungan Hormat oleh Pejabat Sarawak, 2015

NO.	KENAMAAN YANG DILAWATI	TARIKH
1.	Ketua Menteri Sarawak	14 Ogos
2.	Residen Serian	10 November

Antara isu-isu yang dibangkitkan oleh delegasi Suruhanjaya adalah:

- (i) Isu-isu tanah, khususnya tanah adat bumiputera (NCR);
- (ii) Permasalahan berkenaan pampasan, termasuklah pampasan yang tidak dibayar, atau bayaran yang lewat, atau kuantum pampasan yang tidak setimpal, dalam situasi dimana tanah diambil oleh pihak berkuasa negeri;
- (iii) Keperluan untuk penubuhan suruhanjaya peringkat kebangsaan untuk Orang Asal sepertimana yang terkandung di dalam Laporan Suruhanjaya berkenaan Inkuiri Nasional Mengenai Hak Tanah Orang Asal;

- (iv) Halangan-halangan perundangan berkenaan pengiktirafan status tanah adat bumiputera bagi Orang Asal. Pengiktirafan ini penting bagi melindungi dan mempertahankan hak tanah Orang Asal. Justeru itu, terdapat keperluan untuk menilai semula Kanun Tanah Sarawak 1958, terutamanya yang berkaitan dengan tanah tradisi Orang Asal; dan
- (v) Kelewatan pendaftaran dokumen identiti (ID) seperti sijil lahir atau kad pengenalan untuk penduduk di kawasan pedalaman, termasuklah kanak-kanak yang ibunya merupakan warga asing (contohnya dalam kes ibu tunggal, atau perkahwinan antara wanita warga asing dan lelaki tempatan yang tidak didaftarkan dengan Jabatan Pendaftaran Negara.) Tanpa dokumen pengenalan diri, kanak-kanak ini akan menghadapi kesukaran untuk mendapatkan pendidikan mahupun rawatan perubatan. Situasi ini secara tidak langsung telah melanggar hak kanak-kanak sepertimana yang terkandung didalam Konvensyen Mengenai Hak Kanak-Kanak yang telah ditandatangani oleh Malaysia.

Pengajaran dan peluang daripada kunjungan hormat:

Objektif kunjungan hormat kepada Ketua Menteri Sarawak adalah untuk memperkukuhkan hubungan di antara Suruhanjaya dan Ketua Menteri selain untuk mengukuhkan hubungan dengan agensi-agensi Kerajaan di seluruh Negeri Sarawak. Antara pencapaian yang signifikan hasil daripada kunjungan hormat ini adalah Ketua Menteri telah memberikan jaminan bahawa beliau akan memberikan perhatian kepada isu-isu yang telah dibangkitkan semasa kunjungan hormat tersebut. Ketua Menteri turut memaklumkan kepada Suruhanjaya bahawa beliau telah memberikan arahan kepada agensi Kerajaan negeri yang berkenaan agar menghentikan pengeluaran lesen pertanian dan pembalakan kepada syarikat-syarikat pertanian mahupun pembalakan. Ketua Menteri turut mengarahkan agar kerja-kerja awal pembinaan Empangan Baram dihentikan. Bagi kunjungan hormat kepada Residen Serian yang baru pula, objektifnya adalah untuk memperkenalkan Suruhanjaya kepada beliau selain memperkukuhkan hubungan kedua-dua belah pihak.

8. HARAPAN MASA DEPAN

Seperti tahun-tahun sebelumnya, Pejabat Sarawak telah berhadapan dengan pelbagai cabaran di dalam melaksanakan misinya pada tahun 2015. Cabaran utama ialah tahap kesedaran orang ramai yang rendah terhadap hak asasi manusia. Hal ini telah menyebabkan usaha-usaha untuk melindungi, memajukan, memperbaharui, dan memperkukuhkan hak asasi manusia di kalangan masyarakat sivil menjadi lebih sukar. Cabaran kedua pula ialah tentang ketiadaan kehendak politik di kalangan ahli politik untuk memajukan serta melindungi hak asasi manusia.

Bagi menangani permasalahan ini, Pejabat Sarawak akan mengambil langkah-langkah untuk mengukuhkan hubungannya dengan Kerajaan negeri, pertubuhan badan bukan kerajaan (NGO) dan masyarakat umum serta meningkatkan kesedaran terhadap hak asasi manusia melalui road show, seminar, dan perbincangan meja bulat.

5

BAB

LAPORAN BAHAGIAN KHIDMAT KORPORAT

Duduk dari kiri: Mohd Ariff Saifullah Abd Rahman, Aida Suraya Haron, Syamsul Azhar Zamani (KPSU), Rafidah Yahya (TSU), Ahmad Firdaus Abd Shukor, Muhamad Fikri Ramli, Mohd Norismadi Ismail

Berdiri dari kiri: Myzatul Akmanizam A. Kadir, Wan Nurul Ain Junid, Nur Suhaida Norwi, Maznah Munjaini, Awatif Ahmad, Razali Mohd Sharife, Mohd Shafik Md. Sharif, Roslan Mohd Ali, Khairul Fadzli Rosli, Mohd Nizam Jaafar, Muhammad Razif Abdul Aziz, Nor Hafizah Aziz, Nurul Huda Rahim, Fara Suhaida Shariff, Noraini Kasah, Noor Azlina Abdul Jalil, Zainap Sani

Tiada di dalam gambar: Zharif Mohamad Zaabah

LAPORAN KUMPULAN KHIDMAT KORPORAT

Seorang manusia tidak harus dikendalikan sebagai alat tetapi harus dihormati dan disanjung.

Felix Adler

Profesor Jerman-Amerika tentang etika sosial dan politik, rasionalis, penyarah tersohor tentang eutanasia, pemimpin keagamaan, dan reformis sosial yang mengasaskan gerakan Budaya Beretika.

Kumpulan Khidmat Korporat, yang dulunya dikenali sebagai Bahagian Pengurusan dan Kewangan, bertanggungjawab menyokong Suruhanjaya dengan merancang pentadbirannya bagi memastikan ia dapat melaksanakan fungsi-fungsinya seperti yang termaktub di dalam Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia 1999 (Akta 597) secara sistematik dan berkesan. Tugas-tugas utama Kumpulan Khidmat Korporat adalah seperti berikut:

- (i) Menguruskan hal ehwal pentadbiran dan penyeliaan, yang merangkumi perkara-perkara seperti kemudahan, fasiliti, logistik, aset, serta keselamatan;
- (ii) Merancang bajet dan menguruskan kewangan Suruhanjaya;
- (iii) Menguruskan hal ehwal sumber manusia, termasuk kebajikan kakitangan, pembangunan kemahiran, pengurusan prestasi, dan pembangunan modal insan;
- (iv) Menyediakan perkhidmatan perpustakaan untuk tujuan pembelajaran dan penyelidikan;
- (v) Menyediakan perkhidmatan teknologi maklumat dan sistem sokongan termasuk rangkaian infrastruktur, peranti dan perisian ICT, serta sistem aplikasi dalaman;
- (vi) Membantu dalam proses percetakan bagi bahan penerbitan Suruhanjaya berkaitan hak asasi manusia untuk tujuan promosi dan bahan berita.

Bagi menjalankan fungsi-fungsi di atas, Kumpulan ini terbahagi kepada enam unit guna sama yang terdiri daripada Unit Pentadbiran, Unit Kewangan, Unit Sumber Manusia, Unit Teknologi Maklumat, Unit Perpustakaan, dan Unit Penerbitan.

1. PENSTRUKTURAN SEMULA ORGANISASI

Pada tahun ini, Suruhanjaya telah melaksanakan penstrukturan semula organisasi bagi memenuhi keperluan fungsi-fungsinya serta isu-isu hak asasi manusia semasa yang semakin mencabar dan kompleks untuk ditangani. Kumpulan Khidmat Korporat secara amnya, dan Unit Sumber Manusia secara khususnya, telah memainkan peranan sebagai Sekretariat dalam proses penstrukturan semula tersebut.

Pelbagai sudut dan aspek serta beberapa elemen baru telah diambil kira bagi menjadikan Suruhanjaya sebuah organisasi yang mantap dan dinamik. Kumpulan Khidmat Korporat telah diamanahkan untuk menubuhkan kumpulan-kumpulan kerja serta menyelaraskan fungsi-fungsi bahagian di dalam kumpulan-kumpulan tersebut. Selain itu, Kumpulan Khidmat Korporat juga telah menyemak kembali senarai tugas pegawai dan kakitangan bagi memastikan ianya seiring dengan fungsi bahagian yang berkenaan.

Sehubungan itu, proses penstrukturan semula organisasi telah dilaksanakan secara berperingkat bermula dengan pertambahan tiga jawatan baru iaitu Timbalan Setiausaha bagi mengetuai tiga Kumpulan baru iaitu Kumpulan Khidmat Korporat, Kumpulan Dasar, Perundangan dan Aduan, dan Kumpulan Komunikasi.

Kumpulan-kumpulan utama ini seterusnya terbahagi kepada Bahagian-bahagian yang bertanggungjawab untuk melaksanakan setiap mandat khusus Suruhanjaya yang diberikan oleh Akta penubuhannya. Kumpulan-Kumpulan utama yang tersebut di atas dibentuk bagi membolehkan koordinasi tugas yang lebih baik di antara Bahagian serta Kumpulan.

(a) KUMPULAN DASAR, PERUNDANGAN DAN ADUAN

Kumpulan Dasar, Perundangan dan Aduan mengandungi tiga Bahagian, iaitu Bahagian Dasar, Bahagian Pembaharuan Perundangan dan Triti, serta Bahagian Aduan dan Pemantauan. Kumpulan ini akan membantu Suruhanjaya untuk menjalankan mandat serta fungsi utama Suruhanjaya dengan melaksanakan program/aktiviti, menjalankan penyelidikan, memberi syor-syor kepada Kerajaan, serta menjalankan aduan dan siasatan berhubung pelanggaran hak asasi manusia.

Bahagian-bahagian di dalam Kumpulan ini dijelaskan seperti di bawah:

(i) Bahagian Dasar

Bahagian Dasar berperanan menyokong fungsi Suruhanjaya untuk menasihati dan membantu Kerajaan dalam merumuskan dasar dan tatacara pentadbiran, dan untuk mengesyorkan langkah-langkah yang sewajarnya bagi memastikan kesesuaian dengan piawaian hak asasi manusia antarabangsa. Dalam menjalankan fungsi di atas, Bahagian ini menjalankan kajian

menyeluruh mengenai isu-isu hak asasi manusia tertentu dan tematik, yang digunakan dalam membuat syor-syor yang sesuai untuk dikemukakan bagi pertimbangan Kerajaan.

(ii) Bahagian Pembaharuan Perundangan dan Triti

Bahagian Pembaharuan Perundangan dan Triti (LRTD) berperanan menyokong fungsi Suruhanjaya untuk menasihati dan membantu Kerajaan dalam merumus undang-undang, polisi, dan tatacara pentadbiran, dan untuk mengesyorkan langkah-langkah yang sewajarnya bagi memastikan kesesuaian dengan piawaian hak asasi manusia antarabangsa. LRTD juga turut bertindak bagi membantu Suruhanjaya untuk mengemukakan syor-syor kepada Kerajaan berhubung penyertaan atau ratifikasi kepada triti dan mana-mana instrumen antarabangsa hak asasi manusia lain.

(iii) Bahagian Aduan dan Pemantauan

Bahagian Aduan dan Pemantauan (CMD) pula berperanan menyokong fungsi Suruhanjaya untuk menerima dan menyiasat aduan mengenai dakwaan pelanggaran hak asasi manusia. CMD juga ditugaskan untuk mengadakan lawatan berkala ke tempat tahanan bagi memastikan keadaannya mematuhi piawaian hak asasi manusia. Selain itu, CMD juga akan memantau perhimpunan atau perarakan aman sepertimana yang diarahkan oleh Suruhanjaya.

(b) KUMPULAN KOMUNIKASI

Kumpulan Komunikasi pula mengandungi empat Bahagian, iaitu Bahagian Latihan, Bahagian Promosi dan Perhubungan Awam, Bahagian Media, dan Bahagian Koordinasi Antarabangsa. Kumpulan ini bertanggungjawab sebagai pusat utama (focal point) Suruhanjaya di dalam penyampaian dan penyaluran maklumat, peningkatan imej korporat Suruhanjaya, perhubungan awam, dan jalinan media, selain berfungsi untuk menyediakan latihan kesedaran mengenai hak asasi manusia. Kumpulan ini juga dipertanggungjawabkan untuk meningkatkan persepsi orang awam terhadap Suruhanjaya melalui perancangan yang strategik, efektif, dan kreatif menggunakan saluran media. Kumpulan ini juga perlu memastikan jalinan hubungan Suruhanjaya dapat dipertingkatkan dan diperluaskan di peringkat kebangsaan, serantau, dan antarabangsa.

Bahagian-bahagian di dalam Kumpulan ini dijelaskan seperti di bawah:

(i) Bahagian Promosi dan Perhubungan Awam

Bahagian Promosi dan Perhubungan Awam (PPRD) merupakan Bahagian yang bertanggungjawab untuk melaksanakan salah satu fungsi teras Suruhanjaya, iaitu mempromosi kesedaran awam tentang hak asasi manusia serta membantu mempertingkatkan hubungan di antara Suruhanjaya dan pihak-pihak berkepentingan yang lain.

(ii) Bahagian Media

Bahagian Media pula berfungsi untuk menyelaras dan melaksanakan strategi media Suruhanjaya, selain bertindak sebagai pusat utama untuk semua komunikasi media. Antara tanggungjawabnya termasuklah menyediakan dan mengedarkan siaran media dan sumber-sumber lain kepada media, mengatur temu ramah bersama media, menganjurkan sidang media, dan memberi maklum balas kepada pertanyaan media.

(iii) Bahagian Latihan

Bahagian Latihan bertanggungjawab untuk menyediakan pendidikan, latihan, dan maklumat kepada semua pihak berkepentingan menerusi pelbagai aktiviti, dengan tujuan meningkatkan kefahaman dan amalan nilai-nilai hak asasi manusia di kalangan semua anggota masyarakat. Objektif utamanya adalah untuk meningkatkan rasa hormat terhadap hak asasi manusia melalui aktiviti pendidikan untuk seluruh lapisan masyarakat, untuk menilai keperluan dan membentuk strategi bagi mempertingkatkan pendidikan tentang hak asasi manusia, untuk memupuk suasana pembelajaran yang menggalakkan penyertaan dan perkembangan personaliti yang menegakkan maruah insan serta menghargai persahabatan, persefahaman, toleransi, dan kesamarataan, dan untuk bekerjasama dengan agensi Kerajaan, badan bukan Kerajaan, dan masyarakat umum dalam melaksanakan program pendidikan hak asasi manusia.

(iv) Bahagian Koordinasi Antarabangsa

Bahagian Koordinasi Antarabangsa pula bertugas untuk menyelia dan membantu kerja-kerja serta penglibatan Suruhanjaya di peringkat serantau dan antarabangsa, termasuk hubungan dan interaksi Suruhanjaya dengan institusi hak asasi manusia kebangsaan (NHRI) yang lain serta badan-badan serantau dan antarabangsa yang berkaitan dengan promosi dan perlindungan hak asasi manusia, termasuk mekanisme-mekanisme Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu yang berkenaan seperti Pertubuhan Buruh Antarabangsa (ILO), Pejabat Pesuruhjaya Tinggi Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu bagi Pelarian (UNHCR) dan lain-lain lagi.

Bahagian Koordinasi Antarabangsa juga bertanggungjawab untuk mengurus penglibatan dan aktiviti Suruhanjaya dalam jaringan-jaringan NHRI seperti Forum NHRI Asia Tenggara (SEANF), Forum Asia Pasifik NHRI (APF), Forum Komanwel untuk NHRI (CFNHRI) dan Jawatankuasa Penyelaras Antarabangsa Institusi-institusi Kebangsaan bagi Promosi dan Perlindungan Hak Asasi Manusia (ICC), yang mana kesemuanya dianggotai oleh Suruhanjaya.

Selain itu, terdapat dua buah pejabat operasi, bertempat di Sabah dan Sarawak, yang bertanggungjawab untuk melaksanakan semua fungsi dan tugas Suruhanjaya di peringkat negeri Sabah dan Sarawak.

(c) PEJABAT SABAH DAN SARAWAK

Pejabat Sabah dan Sarawak bertanggungjawab menjalankan program dan aktiviti sendiri, dan juga menyokong program dan aktiviti yang dianjurkan oleh Ibu Pejabat Suruhanjaya. Setiap pejabat ini diketuai oleh Penolong Setiausaha yang bertindak sebagai Ketua Pejabat.

Suruhanjaya memastikan segala program dan tugas yang dirancang oleh kedua-dua pejabat ini berjalan dengan lancar melalui pelaporan yang dibuat terus kepada Setiausaha dan Ketua Kumpulan yang terbabit, selain laporan bulanan kepada Suruhanjaya.

Struktur organisasi terkini Suruhanjaya adalah seperti dalam Lampiran.

2. STRUKTUR PELAPORAN

Bagi memastikan terdapatnya pelaporan yang berkala dan teratur, Kumpulan Khidmat Korporat telah membangunkan suatu struktur pelaporan untuk membolehkan setiap Kumpulan dan Bahagian melaporkan aktiviti masing-masing kepada anggota Suruhanjaya secara teratur, sama ada mengikut fungsi ataupun isu tematik ataupun kedua-duanya sekali, seperti yang dijelaskan di bawah:

Struktur Pelaporan Mengikut Mandat/Fungsi

BIL.	MANDAT/FUNGSI	KUMPULAN	PESURUHJAYA
1.	Meningkatkan kesedaran masyarakat tentang hak asasi manusia	Komunikasi	- Datuk Dr Mahmood Zuhdi* - Datuk Dr Khaw Lake Tee - Dato' Dr Aishah Bidin
2.	Menasihati dalam aspek perundangan dan triti	Dasar, Perundangan & Aduan	- Datuk Dr Khaw Lake Tee* - Dato' Dr Aishah Bidin - Encik Francis John
3.	Aduan	Dasar, Perundangan & Aduan	- Encik James Nayagam* - Dato' Dr Aishah Bidin - Encik Francis John (Swk) - Encik Nordin Kasim (Sbh)
4.	Koordinasi antarabangsa	Komunikasi	- Tan Sri Hasmy Agam* - Semua Pesuruhjaya
5.	Lawatan dan pemantauan (selain yang berkenaan dengan aduan)	Dasar, Perundangan & Aduan	- Encik James Nayagam* - Encik Francis John (Swk) - Encik Nordin Kasim (Sbh)

BIL.	MANDAT/FUNGSI	KUMPULAN	PESURUHJAYA
6.	Khidmat korporat (Jawatankuasa Sebutharga, isu berkaitan polisi, pelaburan, serta perkara lain yang berkaitan)	Khidmat Korporat	Nama Pesuruhjaya yang terlibat akan ditentukan berdasarkan projek dan aktiviti terbabit.
7.	Pejabat Sabah	Pejabat Sabah	Encik Nordin Kasim
8.	Pejabat Sarawak	Pejabat Sarawak	Encik Francis Johen

Struktur Pelaporan Mengikut Isu Tematik

BIL.	PORTFOLIO/ISU TEMATIK	PESURUHJAYA
1.	Kanak-kanak	- Encik James Nayagam - Encik Nordin Kasim
2.	Wanita	- Datuk Dr Khaw Lake Tee - Dato' Dr Aishah Bidin
3.	Orang kurang upaya	- Encik Francis Johen - Datuk Dr Khaw Lake Tee
4.	Orang Asal/Asli	- Tan Sri Hasmy Agam - Datuk Dr Khaw Lake Tee - Encik Nordin Kasim
5.	Warga emas	- Tan Sri Hasmy Agam - Datuk Dr Khaw Lake Tee
6.	Perniagaan dan hak asasi manusia	- Dato' Dr Aishah Bidin - Encik James Nayagam
7.	Hak asasi manusia dan Islam	- Datuk Dr Mahmood Zuhdi - Dato' Dr Aishah Bidin
8.	Anti pemerdagangan orang	- Encik James Nayagam - Encik Francis Johen

Sekiranya terdapat pertindihan isu tematik dan fungsi, anggota-anggota Suruhanjaya yang bertanggungjawab terhadap isu tematik dan fungsi berkenaan akan sama-sama memikul tugas untuk meneliti perkara tersebut.

Sebagai contoh, triti antarabangsa mengenai hak kanak-kanak akan diteliti oleh Bahagian dan Pesuruhjaya-Pesuruhjaya berikut:

BAHAGIAN	PESURUHJAYA YANG BERTANGUNGJAWAB TERHADAP KAJIAN TRITI ANTARABANGSA (STRUKTUR FUNGSI)	PESURUHJAYA YANG BERTANGUNGJAWAB TERHADAP ISU HAK KANAK-KANAK (STRUKTUR TEMATIK)
Bahagian	▪ Datuk Dr Khaw Lake Tee*	▪ Encik James Nayagam
Pembaharuan	▪ Dato' Dr Aishah Bidin	▪ Encik Nordin Kasim
Perundangan dan Triti	▪ Encik Francis Johen	

3. PELAN KERJA 2016

Pada tahun 2015, Kumpulan Khidmat Korporat telah bertindak sebagai sekretariat dalam membangunkan Pelan Kerja Tahunan Suruhanjaya untuk 2016 yang menggariskan program dan aktiviti yang akan dilaksanakan serta keperluan bajet Suruhanjaya pada tahun 2016.

Program-program dan aktiviti-aktiviti yang terkandung di dalam Pelan Kerja tersebut telah dikenal pasti berdasarkan sesi percambahan minda bagi membangunkan Pelan Kerja tersebut. Aktiviti Suruhanjaya yang dicadangkan telah dipandu oleh Pelan Strategik Lima Tahun 2012-2016 dengan hasrat menjadikan hak asasi manusia dihormati, dilindungi, dan dinikmati oleh semua.

Semasa sesi pemukiman Rancangan Kerja 2016, yang dijalankan pada 17-19 Oktober 2015 dan yang melibatkan para Pesuruhjaya, Setiausaha, serta barisan pegawai-pegawai kanan Suruhanjaya, telah diputuskan bahawa Suruhanjaya akan merancang dan melaksanakan satu lagi ketetapan khas yang menyeluruh dalam Pelan Kerja Strategiknya dengan memberikan tumpuan secara terus dan khusus kepada cadangan untuk merealisasikan Pembelajaran Hak Asasi Manusia (melalui pengajaran dan pelaksanaan) di semua sekolah mulai tahun 2020.

Proses tersebut akan melalui tiga fasa iaitu:

- (i) Proses penyelidikan dan penjalinan hubungan dengan Kerajaan dan NGO bagi meyakinkan mereka tentang keperluan dan kepentingan hak asasi manusia kepada kanak-kanak khususnya, dan warga Malaysia amnya;
- (ii) Proses pembangunan kurikulum dengan bantuan dan kerjasama pihak Kerajaan dan swasta sebelum memulakan ujian tugasan bagi mendapatkan kelulusan pelaksanaan; dan
- (iii) Proses merealisasikan pengajaran melalui hubungan dengan tenaga pengajar dengan memberikan latihan yang bersesuaian.

Selain dari penetapan khusus tersebut, tugas tahunan 2015 yang telah ditetapkan bagi setiap Bahagian terus berjalan seperti biasa, seperti tugas berkaitan perniagaan dan hak asasi manusia, hak kepada kesihatan di penjara, serta kematian dalam tahanan polis.

Pelan Kerja Strategik ini, yang dibangunkan bersama-sama oleh warga Suruhanjaya, dilihat memberi nilai tambahan kepada peranan Suruhanjaya dalam membangunkan kesedaran mengenai hak asasi manusia di Malaysia, selain merupakan peluang yang baik bagi menaikkan nama Suruhanjaya di peringkat antarabangsa.

4. PEMBANGUNAN TENAGA KERJA DAN MODAL INSAN

Perubahan persekitaran dan harapan masyarakat yang tinggi menuntut perkembangan dan penambahbaikan yang berterusan bagi membolehkan warga Suruhanjaya bertindakbalas dengan lebih cepat kepada persekitaran global yang dinamik dan kompetitif, bukan hanya berkaitan dengan isu hak asasi manusia sebaliknya mencakupi ruang lingkup yang lebih luas merangkumi isu-isu semasa nasional dan antarabangsa. Sehubungan ini, amatlah penting bagi warga Suruhanjaya sendiri mengambil peluang untuk memajukan diri dan kerjaya masing-masing dengan menyertai latihan dan kursus sama ada ianya disediakan di peringkat dalaman ataupun dianjurkan oleh pihak luar.

Sejajar dengan itu, agenda pembangunan modal insan dan tenaga kerja menjadi perkara utama yang perlu diperkasakan dalam usaha melahirkan warga Suruhanjaya yang berwibawa, berpengetahuan, berkemahiran, dan berketrampilan, demi mewujudkan tambahan nilai kepada setiap aktiviti, proses, dan pekerjaan yang dilakukan.

Bagi mencapai matlamat tersebut, latihan dan kursus yang komprehensif, sistematik, dan bersifat menyeluruh telah dirangka berdasarkan modul dan metodologi yang dinamik dari dalam dan luar negara. Pendekatan ini menyasarkan semua peringkat pegawai dan kakitangan dan ini adalah sejajar dengan keperluan semasa supaya warga Suruhanjaya dapat berkhidmat dengan lebih berkualiti, berdaya tahan, kompetitif, kreatif, dan inovatif.

Bagi kursus dan latihan di dalam negara sejumlah 30 bidang ilmu telah didedahkan secara langsung ataupun secara perkongsian ilmu oleh mereka yang terlibat. Seramai 380 peserta telah turut sama di dalam kursus dan latihan tersebut, manakala sejumlah 17 jenis kursus dan latihan di luar negara telah diikuti oleh 31 orang peserta.

Antara kursus dan latihan yang telah dijalankan pada tahun 2015 bagi pembangunan sumber manusia Suruhanjaya termasuklah yang berkaitan dengan hak wanita dan kesaksamaan gender, perniagaan dan hak asasi manusia, hak asasi manusia dan alam sekitar, hak orang Asal/Asli, serta hak asasi manusia geospatial. Selain latihan berdasarkan isu tematik hak asasi manusia, latihan untuk pembangunan kemahiran juga telah dilaksanakan seperti

latihan berkaitan Microsoft Office 365, sistem aduan, siasatan dalaman dan pendakwaan kakitangan, serta inovasi dan kreativiti berkumpulan.

Diharapkan agar pembangunan tenaga kerja dan modal insan melalui latihan dan kursus ini dilihat sebagai sebahagian dari usaha yang berterusan ke arah memperkembang dan memperkaya daya fikir serta kefahaman individu secara menyeluruh dan sistematik. Oleh yang demikian, selaras dengan visi, misi, dan objektif Kumpulan Khidmat Korporat, pembangunan tenaga kerja melalui latihan dan kursus telah dilaksanakan bagi melahirkan warga Suruhanjaya yang berilmu pengetahuan, berkemahiran, berketerampilan, bertanggungjawab, dan berkeupayaan memberikan sumbangan terhadap peradaban hak asasi manusia selaras dengan visi, misi, dan objektif Suruhanjaya untuk memupuk kesedaran mengenai hak asasi manusia di Malaysia.

5. SISTEM SOKONGAN SURUHANJAYA

Pada tahun ini, Bahagian Khidmat Korporat melalui Unit Teknologi Maklumat bersama-sama dengan Bahagian Aduan dan Pemantauan telah membangunkan sistem e-aduan Suruhanjaya yang dilancarkan pada 1 April 2015. Sistem e-aduan ini disediakan untuk mempelbagaikan saluran komunikasi Suruhanjaya dengan masyarakat umum, dan mewujudkan saluran tambahan untuk orang ramai membuat aduan mengenai pelanggaran hak asasi manusia selain melalui panggilan telefon, mel elektronik, atau melalui saluran konvensional sedia ada yang lain.

Selain dari menyediakan Sistem Pengurusan Aduan yang seragam dalam bentuk sistem dalam talian (online) yang mudah diakses (melalui internet), mesra pengguna, dan mesra alam, sistem ini juga membolehkan pemantauan aduan awam dalam masa sebenar (real time) supaya langkah-langkah pengurusan aduan dapat diambil dengan pantas. Tambahan pula, dengan adanya kemudahan Sistem Pengurusan Aduan Suruhanjaya ini, suatu pangkalan maklumat yang bersepadu berkenaan aduan dapat dibina dan sentiasa dikemaskini untuk tujuan perancangan strategi yang berkesan.

Semua data mengenai aduan awam akan dianalisa dan ditentukan bagi menilai maksud dan punca aduan tersebut supaya langkah-langkah seterusnya dapat dikenal pasti. Melalui pengautomasian pengurusan aduan, Suruhanjaya dapat memberi tumpuan kepada analisis, perancangan, dan pengenalpastian peluang-peluang penambahbaikan kepada sistem penyampaian perkhidmatannya. Selain dari itu, aktiviti pengurusan aduan akan menjadi lebih efisien, mudah, dan pantas dengan wujudnya kemudahan menyemak maklumat secara dalam talian ini. Ianya juga dapat mengurangkan pertindihan kerja dan mengoptimumkan tugas pengurusan aduan.

6. PENERBITAN LAPORAN DAN BAHAN RUJUKAN SURUHANJAYA

Antara tugas yang diberikan kepada Unit Penerbitan adalah menerbitkan Laporan Tahunan SUHAKAM, Buletin SUHAKAM, serta Jurnal Hak Asasi Manusia secara berkala. Selain itu, Unit Penerbitan juga bertindak sebagai perantara antara Kumpulan/Bahagian dalam mengeluarkan judul-judul dan bahan yang berkaitan dengan isu-isu semasa dan perkara mengenai hak asasi manusia bagi tujuan promosi dan edaran. Selain bertanggungjawab bagi urusan percetakan, Unit Penerbitan juga turut menyelaras urusan terjemahan serta edaran kepada agensi berkaitan.

Antara bahan/judul yang telah dihasilkan dan dicetak semula sepanjang tahun 2015 adalah seperti dibawah:

BIL.	KATEGORI	TAJUK
1.	Laporan	Laporan Tahunan SUHAKAM 2014 (Bahasa Malaysia & Bahasa Inggeris) Right to Education for Children with Learning Disabilities – Focusing on Primary Education Report on Care Services for Older Persons and Support for Care Givers Mesyuarat bersama Kerajaan mengenai Reservasi Artikel di dalam CEDAW Strategic Framework on a National Action Plan on Business and Human Rights for Malaysia
2.	Buku kecil (booklet)	UN Guiding Principles on Business & Human Rights Commissioners' Handbook
3.	Modul	Modul Latihan Konvensyen Kanak-kanak
4.	Buletin	Buletin SUHAKAM
5.	Jurnal	Malaysian Journal on Human Rights 2014
6.	Brosur	SUHAKAM & Anda Rasuah & Hak Asasi Manusia Rights of Persons with Disabilities Perisytiharan Hak Asasi Manusia Kaherah Dalam Islam Convention Against Torture & Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT)

BIL.	KATEGORI	TAJUK
7.	Poster	Justice & Investigation
		Criminalising Torture
		Raising Awareness
		Reviewing Detention Practices
		Buli

7. SISTEM PENGURUSAN MAKLUMAT

Berpandukan aspirasi untuk menjadikan Suruhanjaya sebagai pusat rujukan utama di Malaysia bagi perkara-perkara berkaitan hak asasi manusia, Suruhanjaya mengekalkan sebuah perpustakaan yang terletak di Tingkat 13, Pejabat Suruhanjaya, Kuala Lumpur. Perpustakaan ini adalah perpustakaan khas yang tertumpu kepada bahan-bahan mengenai hak asasi manusia di Malaysia dan serata dunia. Koleksi perpustakaan terdiri daripada buku-buku ilmiah, jurnal, laporan tematik, laporan tahunan, laporan persidangan, bahan audiovisual, tesis, dan sebagainya. Koleksi perpustakaan merangkumi hampir 3,000 buah buku. Perpustakaan ini terbuka kepada orang awam tetapi tidak menyediakan perkhidmatan peminjaman buku atau bahan lain.

8. AUDIT PENGURUSAN KEWANGAN SURUHANJAYA

Mulai Februari hingga Mac 2015, telah dijalankan satu sesi audit pengurusan kewangan Suruhanjaya oleh Bahagian Audit Dalam JPM. Ianya bertujuan untuk mengenal pasti sama ada wujud struktur dan sistem pengurusan serta sistem kawalan dalaman Unit Kewangan yang berkesan, dan untuk memastikan pengurusan kewangan Suruhanjaya akur kepada undang-undang dan peraturan yang ditetapkan, berpandukan Tatacara Kewangan dan Perakaunan Suruhanjaya serta Pekeliling Kerajaan yang berkaitan.

Hasil dari sesi berkenaan, Suruhanjaya telah menambahbaik proses pengurusan kewangannya berdasarkan syor dan cadangan yang telah diberikan oleh Bahagian Audit Dalam JPM, terutama dalam memastikan bahawa segala kawalan dalaman urusan perakaunan Suruhanjaya berkaitan proses pembayaran, pendaftaran bil, dan pengeluaran laporan adalah lengkap dan mematuhi peraturan.

9. CABARAN PELAKSANAAN

Cabaran utama yang dihadapi oleh Suruhanjaya dalam menjalankan mandat dan fungsinya adalah dari segi memberi kefahaman kepada masyarakat tentang hak asasi manusia dan melaksanakannya berdasarkan bajet yang sangat terhad. Walau bagaimanapun, ianya tidaklah menjadikan usaha berkenaan dilaksanakan secara sambil lewa. Namun begitu, sekiranya bajet yang mencukupi diperolehi setiap tahun, mungkin secara praktikalnya bilangan, saiz, serta komposisi kaum dan gender bagi golongan sasaran boleh ditambahbaik serta dipertingkatkan lagi.

LAMPIRAN

LAMPIRAN I

KENYATAAN MEDIA SURUHANJAYA 2015

NO	TARIKH	TAJUK
1.	20 Jan	Dasar Sekolah dan Peraturan Akademik Mesti Adil, Seimbang dan Berpatutan Demi Kepentingan Terbaik Kanak-Kanak
2.	9 Februari	Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia Mengalu-Alukan Pindaan Kepada Enakmen Pentadbiran Agama Islam (Negeri Sembilan) 2003 Mengenai Penukaran Agama Kepada Islam
3.	25 Februari	Pelawaan Untuk Pencalonan: Anugerah Hak Asasi Manusia 2015
4.	6 Mac	Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia Memperingati Hari Wanita Antarabangsa 2015
5.	19 Mac	Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia Menegaskan Bahawa Imuniti Parlimen Adalah Hak Demokratik
6.	1 Mei	Polis Diraja Malaysia Mesti Berusaha Untuk Bertindak Dengan Keberanian, Kesabaran, Toleransi, Tidak Berat Sebelah dan Dengan Menghormati Hak-Hak Perlembagaan
7.	26 Mei	Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia Menyeru Agar Respons Malaysia Terhadap Pemerdagangan Orang Diperkukuhkan
8.	3 Mei	Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia Kesal Pelanggaran Yang Berterusan Hak Kepada Kebebasan Berhimpun Secara Aman
9.	8 Mei	Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia Menyeru Kepada Promosi dan Perlindungan Sepenuhnya Hak Kanak-Kanak
10.	14 Mei	Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia Menyeru Kepada Penyelesaian Tegas Dalam Menangani Isu Pencari Suaka, Pelarian dan Pendatang Asing Tanpa Izin
11.	20 Mei	Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia Menyeru Agar Kerajaan Segera Umumkan Laporan Pasukan Petugas
12.	1 Mei	Keberanian, Kesabaran, Toleransi, Tidak Berat Sebelah dan Dengan Menghormati Hak-Hak Perlembagaan

NO	TARIKH	TAJUK
13.	26 Mei	Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia Menyeru Agar Respons Malaysia Terhadap Pemerdagangan Orang Diperkukuhkan
14.	3 Mei	Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia Kesal Pelanggaran Yang Berterusan Hak Kepada Kebebasan Berhimpun Secara Aman
15.	12 Jun	Tidak Kepada Buruh Kanak-Kanak. Sokongan Kepada Pendidikan Berkualiti
16.	20 Jun	Hari Pelarian Sedunia 2015: Dengan Semangat Keberanian, Marilah Kita Bergabung
17.	26 Jun	Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia, Amnesty International Malaysia, Majlis Peguam Malaysia, Suara Rakyat Malaysia dan Lawyers For Liberty Bersama-Sama Melancarkan Kempen Penerimaan Malaysia Terhadap Konvensyen Menentang Penyeksaan dan Hukuman Lain Yang Zalim, Tidak Berperikemanusiaan Atau Menjatuhkan Maruah
18.	28 Julai	Suhakam Mengalu-Alukan Keputusan Oleh Majlis Agama Perlis Bahawa Kepentingan Terbaik Kanak-Kanak Harus Diutamakan
19.	30 Julai	Suhakam Ambil Maklum Peningkatan Kedudukan Malaysia Dalam Laporan Pemerdagangan Orang 2015
20.	9 Ogos	Suhakam Menyeru Pihak Berkuasa Untuk Mendokong Aspirasi Rakyat Malaysia Bagi Sebuah Negara Yang Menghormati Nilai Demokrasi, Prinsip Kedaulatan Undang-Undang, Integriti Serta Tadbir Urus Yang Baik Demi Kesejahteraan Negara
21.	19 Ogos	Suhakam Menyeru Pembaharuan Terhadap Akta Universiti dan Kolej Universiti 1971
22.	9 September	Anugerah Hak Asasi Manusia 2015: Enam Pemenang Mendapat Penganugerahan Suhakam
23.	1 September	Suhakam Ambil Maklum Bahawa Perhimpunan Awam Bersih 4.0 Berakhir Dengan Aman
24.	17 September	Hak Untuk Berhimpun Secara Aman Bukan Alasan Untuk Mencetuskan Keganasan
25.	15 September	Dalam Menyokong Hak Kepada Kebebasan Berhimpun Secara Aman, Suhakam Percaya Bahawa Prinsip-Prinsipnya Akan Dipatuhi Sepenuhnya Oleh Semua Pihak

NO	TARIKH	TAJUK
26.	2 Oktober	Suhakam Memperingati Hari Tanpa Keganasan Antarabangsa 2015
27.	10 Oktober	Suhakam Meraikan Hari Kesihatan Mental Sedunia 2015
28.	11 Oktober	Memperkasakan Kanak-Kanak Perempuan: Visi Menjelang 2030
29.	13 Oktober	Suhakam Menyeru Perlindungan Sepenuhnya Diberikan Kepada Kanak-Kanak Orang Asli
30.	23 Oktober	Memenuhi Hak Asasi Manusia Melalui Matlamat Pembangunan Mampan
31.	1 Oktober	Suhakam Memperingati Hari Warga Emas Antarabangsa 2015
32.	12 Oktober	Undang-Undang Keselamatan dan Keganasan Tidak Harus Digunakan Bagi Mengekang Ekspresi Politik
33.	18 November	Cadangan Kajian Semula Hukuman Mati Bagi Kesalahan Pengedaran Dadah dan Kesalahan Lain Yang Berkaitan Dialu-Alukan
34.	25 November	Suhakam Memperingati Hari Antarabangsa Menangani Keganasan Terhadap Wanita 2015
35.	16 November	Belanjawan 2016 Mungkin Menyebabkan Suhakam Tidak Dapat Melaksanakan Sepenuhnya Fungsi Teras
36.	23 November	Suhakam Menyambut Baik Penerimaan Konvensyen Asean Mengenai Perdagangan Manusia
37.	27 November	Suhakam Menyeru Tindakan Segera Pihak Berkuasa Untuk Menyiasat Laporan Mengenai Kematian Kanak-Kanak Orang Asli Di Sungai Kejar, Perak
38.	19 November	Suhakam Sambut Baik Cadangan Kerajaan Benarkan Pelarian Royingya Cari Pekerjaan
39.	20 November	Suhakam Meraikan Hari Kanak-Kanak Sedunia
40.	9 Disember	Rang Undang-Undang Majlis Keselamatan Negara 2015 Akan Menyebabkan Implikasi Yang Radikal Kepada Landskap Undang-Undang Malaysia
41.	18 Disember	Migrasi Ke Malaysia: Cabaran Dalam Memenuhi Hak Asasi Manusia
42.	23 Disember	Usaha Tambahan Diperlukan Bagi Melindungi Wanita dan Kanak-Kanak Perempuan Daripada Keganasan

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

DASAR SEKOLAH DAN PERATURAN AKADEMIK MESTI ADIL, SEIMBANG DAN BERPATUTAN DEMI KEPENTINGAN TERBAIK KANAK-KANAK

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM) berpendirian bahawa semua kanak-kanak mempunyai hak kepada pendidikan yang bebas daripada diskriminasi di Malaysia, yang merupakan sebuah negara pluralistik, sekular dan terdiri daripada masyarakat berbilang agama. Oleh itu, dasar sekolah perlu selari dengan garis panduan yang ditetapkan oleh Kementerian Pendidikan, mestilah adil dan dilaksanakan samarata terhadap semua murid. Suruhanjaya juga mengalu-alukan dan menyokong sepenuhnya seruan Timbalan Perdana Menteri dan Menteri Pendidikan kepada sekolah-sekolah “untuk tidak membuat peraturan mereka sendiri, terutamanya jika tidak mengikut garis panduan Kementerian.”

Walaupun ia adalah di bawah kawalselia sesebuah sekolah untuk menentukan, menggubal dan melaksanakan dasar untuk memastikan dan menggalakkan tingkah laku dan disiplin yang baik di kalangan murid, Suruhanjaya berharap bahawa sekolah membangunkan dasar tanpa diskriminasi dan munasabah. Suruhanjaya juga berharap dasar sekolah sentiasa mematuhi objektif keseluruhan demi kepentingan kanak-kanak, dan berdasarkan norma hak asasi manusia. Walaupun sesebuah sekolah mempunyai kedudukan untuk merangka dasar tersendiri, ia mesti bertujuan untuk menetapkan sesuatu persekitaran bersesuaian dimana pembelajaran boleh berkembang. Sekolahsekolah juga perlu memastikan bahawa dasar dan amalan mereka tidak merugikan seseorang pelajar.

Suruhanjaya menyedari bahawa dalam memenuhi matlamat secara menyeluruh, sekolah mungkin perlu mengimbangi antara hak seseorang pelajar dengan kepentingan keseluruhan sesebuah sekolah. Oleh itu, Suruhanjaya mengesyorkan bahawa pihak sekolah berunding dengan muridmurid, guru dan ibu bapa bagi membolehkan pandangan dan komen terhadap sebarang dasar yang dicadangkan diambil kira. Seterusnya, Suruhanjaya mencadangkan supaya badan kawalselia sekolah mempertimbangkan kesan kriteria atau dasar yang dicadangkan ke atas pelajar dan ibu bapa, serta mendaftar dasar tersebut dengan pihak Kementerian Pendidikan.

- “Hak Asasi Untuk Semua”
- “Human Rights For All”

Suruhanjaya berpendapat bahawa dasar yang dilihat sebagai berat sebelah atau tidak adil boleh memberikan kesan negatif kepada hubungan baik di dalam dan di luar sekolah. Oleh itu, Suruhanjaya mengulangi kepentingan proses rundingan.

Suruhanjaya juga berharap sekolah akan bertindak terhadap pelanggaran sesuatu dasar secara sesuai dan berpatutan, dan tidak berlebihan; serta sentiasa mengambilkira kepentingan terbaik kanak-kanak.

-TAMAT-

“HAK ASASI UNTUK SEMUA”

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

20 Januari 2014

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA MENGALU- ALUKAN PINDAAN KEPADA ENAKMEN PENTADBIRAN AGAMA ISLAM (NEGERI SEMBILAN) 2003 MENGENAI PENUKARAN AGAMA KEPADA ISLAM

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM) menyambut baik pengumuman oleh Dato' Seri Utama Haji Mohamad Hasan untuk meminda Enakmen Pentadbiran Agama Islam (Negeri Sembilan) 2003 mengenai penukaran agama kepada Islam.

Suruhanjaya memuji Kerajaan Negeri dalam menerajui untuk menyelesaikan pelbagai isu berbangkit yang berkaitan undang-undang sivil dan keluarga kesan daripada penukaran agama suami atau isteri kepada Islam. Suruhanjaya percaya bahawa ini adalah satu langkah pertama yang progresif yang diambil oleh Kerajaan Negeri. Langkah tersebut juga menjadi contoh yang jelas dalam prinsip kesaksamaan antara pasangan dalam perkahwinan dan pembubarannya, tanpa mengira agama, selaras dengan Artikel 16 Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat.

Suruhanjaya turut menekankan kepentingan dalam menghormati hak bersama kedua-dua ibu bapa yang mana melibatkan kanak-kanak. Apabila ia melibatkan hak penjagaan kanak-kanak dan isu lain yang berkaitan dengannya, Suruhanjaya berharap bahawa ia akan diselesaikan terlebih dahulu secara baik dan bertanggungjawab, dengan mengambil kira kepentingan terbaik kanak-kanak tersebut selaras dengan obligasi Malaysia di bawah Konvensyen Mengenai Hak Kanak-kanak.

Suruhanjaya juga memuji kepimpinan Kerajaan Negeri Sembilan dalam mengukuhkan, melindungi dan memelihara undang-undang negeri mengenai penukaran agama kepada Islam, dan menggalakkan negeri-negeri lain untuk mencontohi langkah-langkah proaktif dan memandang ke hadapan ini.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

9 Februari 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA MENGALU- ALUKAN PINDAAN KEPADA ENAKMEN PENTADBIRAN AGAMA ISLAM (NEGERI SEMBILAN) 2003 MENGENAI PENUKARAN AGAMA KEPADA ISLAM

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM) menyambut baik pengumuman oleh Dato' Seri Utama Haji Mohamad Hasan untuk meminda Enakmen Pentadbiran Agama Islam (Negeri Sembilan) 2003 mengenai penukaran agama kepada Islam.

Suruhanjaya memuji Kerajaan Negeri dalam menerajui untuk menyelesaikan pelbagai isu berbangkit yang berkaitan undang-undang sivil dan keluarga kesan daripada penukaran agama suami atau isteri kepada Islam. Suruhanjaya percaya bahawa ini adalah satu langkah pertama yang progresif yang diambil oleh Kerajaan Negeri. Langkah tersebut juga menjadi contoh yang jelas dalam prinsip kesaksamaan antara pasangan dalam perkahwinan dan pembubarannya, tanpa mengira agama, selaras dengan Artikel 16 Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat.

Suruhanjaya turut menekankan kepentingan dalam menghormati hak bersama kedua-dua ibu bapa yang mana melibatkan kanak-kanak. Apabila ia melibatkan hak penjagaan kanak-kanak dan isu lain yang berkaitan dengannya, Suruhanjaya berharap bahawa ia akan diselesaikan terlebih dahulu secara baik dan bertanggungjawab, dengan mengambil kira kepentingan terbaik kanak-kanak tersebut selaras dengan obligasi Malaysia di bawah Konvensyen Mengenai Hak Kanak-kanak.

Suruhanjaya juga memuji kepimpinan Kerajaan Negeri Sembilan dalam mengukuhkan, melindungi dan memelihara undang-undang negeri mengenai penukaran agama kepada Islam, dan menggalakkan negeri-negeri lain untuk mencontohi langkah-langkah proaktif dan memandang ke hadapan ini.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

9 Februari 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

PELAWAAN UNTUK PENCALONAN: ANUGERAH HAK ASASI MANUSIA 2015

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) sedang mempelawa pencalonan awam bagi Anugerah Hak Asasi Manusia 2015.

Anugerah Hak Asasi Manusia telah ditubuhkan oleh Suruhanjaya pada tahun 2011 untuk memberi penghormatan kepada individu, kumpulan, organisasi dan agensi yang mempunyai rekod yang cemerlang dalam memajukan hak asasi manusia di Malaysia. Kesemua calon bagi Anugerah ini akan dinilai berdasarkan pencapaian dan usaha mereka dalam mempromosikan hak asasi manusia di Malaysia.

Pencalonan dibuka untuk lima (5) kategori anugerah iaitu:

- Anugerah Individu
- Anugerah Organisasi/Kumpulan
- Anugerah Media
- Anugerah Agensi Kerajaan
- Anugerah Entiti Perniagaan

Pencalonan akan ditutup pada hari Isnin, 15 Jun 2015 jam 5.00 ptg. Pencalonan boleh dihantar melalui pos, faks atau email kepada hra2015@suhakam.org.my.

Anugerah akan disampaikan pada 9 September 2015 semasa Majlis Anugerah Hak Asasi Manusia di Kuala Lumpur yang meraikan Hari SUHAKAM bagi memperingati penubuhan Suruhanjaya pada tahun 1999.

Borang pencalonan dan maklumat mengenai setiap kategori Anugerah boleh didapati pada laman sesawang Suruhanjaya di www.suhakam.org.my.

-TAMAT-

Tan Sri Hasmy Agam

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

25 Februari 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA MEMPERINGATI HARI WANITA ANTARABANGSA 2015

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) memperingati Hari Wanita Antarabangsa 2015 yang disambut di seluruh dunia pada 8 Mac. Tahun 2015 menandakan ulang tahun ke-20 Perisytiharan Beijing dan Platform untuk Tindakan (Perisytiharan Beijing), satu pelan tindakan luar biasa, yang diterima secara sebulat suara dan ditandatangani oleh 189 Kerajaan pada tahun 1995. Pengisytiharan tersebut telah menetapkan agenda untuk memajukan matlamat kesaksamaan, pembangunan dan keamanan, serta pemerkasaan untuk semua wanita.

Dengan matlamat ini, tema Hari Wanita Antarabangsa tahun ini adalah “Memperkasakan Wanita, Memperkasakan Kemanusiaan: Gambarkannya!”

Walaupun terdapat pencapaian yang signifikan dalam aspek hak wanita di Malaysia, namun masih wujud pelbagai halangan. Suruhanjaya memandang berat isu-isu berkaitan keganasan terhadap wanita, gangguan seksual terhadap wanita di tempat kerja, hak kepada pendidikan, kesihatan dan kesejahteraan sosial wanita dan kanak-kanak perempuan, hak wanita orang asli dan isu perkahwinan kanak-kanak, di antara lain.

Tambahan pula, walaupun wujud Perkara 8 Perlembagaan Persekutuan, pekerja wanita dalam sektor swasta tidak menikmati perlindungan perlembagaan yang sama seperti rakan-rakan mereka di sektor awam. Sebagai contoh, walaupun dengan syor oleh Konvensyen Pertubuhan Buruh Antarabangsa (ILO) mengenai cuti bersalin yang tidak boleh kurang daripada 14 minggu, kebanyakan majikan sektor swasta hanya menawarkan cuti bersalin sehingga 60 hari sahaja.

Suruhanjaya mengingatkan semula jaminan yang diberikan oleh Kerajaan Malaysia pada bulan Mac 2010 yang menyatakan semula komitmennya kepada Perisytiharan Beijing pada Sesi ke-54 Suruhanjaya Mengenai Status Wanita di New York. Oleh yang demikian, Suruhanjaya menyeru Kerajaan untuk mengambil langkah aktif bagi menghapuskan semua halangan

undang-undang serta amalan dan polisi yang mendiskriminasi berdasarkan gender, yang masih wujud di Malaysia. Selain itu, Kerajaan telah mengumumkan rancangannya untuk

meningkatkan penyertaan wanita dalam tenaga kerja kepada 55% dalam tahun 2015 berdasarkan Rancangan Malaysia Ke-10 (RMK-10). Dalam mencapai sasaran ini, Suruhanjaya mengesyorkan agar Kerajaan menetapkan satu strategi komprehensif yang menolak sikap bersifat patriarki dan stereotaip yang mendiskriminasi terhadap wanita dalam semua sektor, selaras dengan peruntukan dalam Konvensyen Mengenai Penghapusan Semua

Bentuk Diskriminasi Terhadap Wanita (CEDAW), yang mana Malaysia merupakan Negara Ahli.

Di samping itu, Perisytiharan ASEAN mengenai Penghapusan Keganasan Terhadap Wanita dan Penghapusan Keganasan Terhadap Kanak-kanak juga menyarankan semua negara anggota untuk mengambil “langkah-langkah yang perlu untuk menghapuskan segala bentuk diskriminasi terhadap wanita” dan “meningkatkan usaha untuk membangunkan dan memperbaiki perundangan, pendidikan serta langkah sosial yang sedia ada dan perkhidmatan sokongan yang bertujuan untuk mencegah keganasan terhadap wanita.”. Suruhanjaya berharap agar matlamat ini dapat dicapai melalui kerjasama yang aktif bersama pertubuhan masyarakat sivil, melalui pendidikan dan kesedaran awam terhadap hak wanita di semua peringkat masyarakat.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

6 Mac 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA MENEGASKAN BAHAWA IMUNITI PARLIMEN ADALAH HAK DEMOKRATIK

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM) kesal terhadap keputusan Polis DiRaja Malaysia (PDRM) yang tidak mematuhi prinsip keistimewaan Parlimen apabila menggunakan Akta Hasutan 1948 ke atas Ahli Parlimen semasa perbahasan di Parlimen.

Suruhanjaya telah berulang kali melahirkan kebimbangannya ke atas penggunaan Akta Hasutan oleh PDRM, termasuk baru-baru ini pada tahun 2014 ke atas Ahli Dewan Undangan Negeri (ADUN) bagi perkataan yang disebut semasa persidangan Dewan Undangan Negeri. Suruhanjaya menyatakan kebimbangannya yang amat serius terhadap penangkapan terkini Ahli Parlimen dibawah Akta Hasutan dan menyeru pihak berkuasa untuk menghormati dan menegakkan prinsip keistimewaan Parlimen dan Dewan Undangan Negeri yang diberikan kepada wakil rakyat. Dalam demokrasi berparlimen, adalah penting untuk Ahli Parlimen, sebagai wakil rakyat, diberi jaminan dan hak untuk menyuarakan pendapat dan memberi pandangan tanpa rasa takut atau pilih kasih.

Suruhanjaya menekankan bahawa hak kebebasan bersuara di Parlimen tidak boleh dicabar atau menjadi asas kepada prosiding jenayah. Oleh itu, adalah penting untuk Ahli Parlimen diberi jaminan kebebasan daripada pendakwaan jenayah, tindakan sivil di Mahkamah atau tindakan disiplin yang berlebihan.

Walaupun Suruhanjaya mengiktiraf bahawa terdapat pengecualian kepada keistimewaan dan imuniti yang dinikmati oleh Ahli Parlimen seperti yang termaktub di bawah Perkara 63(4) dan 72(4) dalam Perlembagaan Persekutuan, Suruhanjaya mengulangi pendiriannya bahawa adalah penting untuk pihak berkuasa memastikan hukuman setimpal dikenakan terhadap Ahli Parlimen dengan mengambil kira sepenuhnya peruntukkan yang sedia ada di bawah Perintah Tetap Parlimen dan DUN. Namun demikian, hak kebebasan bersuara harus dipertahankan di Parlimen pada setiap masa.

Suruhanjaya juga ingin menasihati pihak berkuasa bahawa imuniti Parlimen bukan satu keistimewaan individu yang diberikan kepada Ahli Parlimen untuk kepentingan peribadi,

tetapi sebaliknya adalah satu keistimewaan untuk faedah dan kepentingan rakyat, oleh kerana Parlimen memainkan peranan penting dalam perlindungan hak asasi semua rakyat Malaysia.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

19 Mac 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

POLIS DIRAJA MALAYSIA MESTI BERUSAHA UNTUK BERTINDAK DENGAN KEBERANIAN, KESABARAN, TOLERANSI, TIDAK BERAT SEBELAH DAN DENGAN MENGHORMATI HAK-HAK PERLEMBAGAAN

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) menyokong siaran media Persatuan Promosi Hak Asasi Manusia (PROHAM) yang bertajuk “DAPATAN SURUHANJAYA DIRAJA: SEPULUH TAHUN KEMUDIAN (29 April – 2005 & 2015)” dan menyeru pihak Polis Diraja Malaysia (PDRM) supaya berusaha untuk bertindak dengan keberanian, kesabaran, toleransi, tidak berat sebelah dan dengan menghormati hak-hak Perlembagaan semua pada setiap masa.

Suruhanjaya Diraja Penambahbaikan Perjalanan Dan Pengurusan Polis Diraja Malaysia (Suruhanjaya Diraja) ditubuhkan pada tahun 2004 berikutan “kebimbangan yang meluas mengenai insiden jenayah yang tinggi, persepsi rasuah dalam PDRM, rasa tidak puas hati secara umum dengan kelakuan dan prestasi anggota polis, dan keinginan untuk melihat peningkatan dalam perkhidmatan yang diberikan oleh pihak polis.”

Antara cadangan yang paling ketara daripada 125 cadangan dalam Laporan Suruhanjaya Diraja 2005 adalah cadangan untuk menubuhkan Suruhanjaya Bebas Aduan dan Salah laku Polis (IPCMC) yang bebas daripada PDRM dan mempunyai mandat, antara lain, untuk menerima dan menyiasat aduan dakwaan salah laku oleh pihak polis. Laporan Suruhanjaya Diraja juga mengenalpasti bahawa terdapat insiden kematian dalam tahanan polis yang tinggi. Dalam Laporan Tahunannya, Suruhanjaya telah mengambil maklum bahawa terdapat 20 kematian dalam tahanan polis pada tahun 2013 dan sekurang-kurangnya 10 kematian dalam tahun 2014 berdasarkan pemerhatian Suruhanjaya. Sehingga kini, aduan mengenai penggunaan kekerasan yang melampau oleh pihak polis, penyalahgunaan kuasa dan kelewatan dalam bertindak ke atas laporan polis adalah antara aduan yang paling tinggi diterima oleh Suruhanjaya. Suruhanjaya pada tahun 2011 dan 2012 telah mencadangkan supaya polis menjalankan siasatan awal sebelum membuat penangkapan dan tangkapan hanya boleh dibuat apabila terdapat syak yang munasabah bahawa seseorang telah melakukan suatu kesalahan, atau jika dianggap perlu bagi mengelakkan seseorang daripada melakukan kesalahan atau melarikan diri.

Sejak beberapa tahun, Suruhanjaya telah membuat beberapa cadangan kepada PDRM, seperti yang terkandung dalam Laporan Siasatan Awam Suruhanjaya pada tahun 2001, 2004, 2006, 2009, 2011 dan 2013. Suruhanjaya ingin mengulangi beberapa cadangan utama untuk pertimbangan segera PDRM:

- Terdapat keperluan untuk PDRM memudahcarakan perhimpunan aman seperti yang dibayangkan di dalam Akta Perhimpunan Aman 2012 dengan memastikan pengurusan dan kawalan orang ramai dan lalu lintas, serta mengurangkan gangguan kepada orang awam dan aktiviti di tempat-tempat berkenaan. Ini boleh dicapai melalui mesyuarat dengan pihak penganjur dan juga latihan dan bengkel yang berterusan mengenai pengurusan dan kawalan orang ramai, sejajar dengan standard antarabangsa;
- Terdapat keperluan untuk pihak polis membezakan antara perhimpunan aman dan rusuhan serta sentiasa neutral dalam melindungi keselamatan peserta dan orang ramai sekiranya ada perhimpunan awam yang melibatkan dua atau lebih pihak yang bertentangan di kawasan yang sama;
- Dalam kes-kes kematian dalam tahanan, pihak berkuasa mesti segera memaklumkan kepada keluarga mangsa maklumat penting, termasuk tarikh, masa dan tempat bedah siasat, hak untuk diwakili oleh seorang pengamal perubatan yang berkelayakan atau pengamal undang-undang atau pengamal perubatan semasa bedah siasat, hak ahli keluarga untuk mempunyai bedah siasat yang kedua dan penjelasan yang menyeluruh mengenai hasil bedah siasat dalam bahasa yang mudah difahami.

Suruhanjaya juga menekankan bahawa walaupun undang-undang tahanan pencegahan telah digubal semula, PDRM mesti mengelakkan daripada menahan individu tanpa dakwaan kerana amalan ini bukan sahaja melanggar prinsip-prinsip hak asasi manusia tetapi boleh memberi kesan yang amat buruk kepada kepercayaan pihak polis untuk menjalankan siasatan.

Kesimpulannya, Suruhanjaya berpendapat bahawa sejajar dengan objektif strategik Suruhanjaya Diraja untuk “mengubah Polis Diraja Malaysia untuk menjadi sebuah organisasi abad kedua puluh yang cekap dan bertaraf dunia, bersih dan beramanah, berdedikasi untuk berkhidmat kepada rakyat dan negara dengan integriti serta menghormati hak asasi manusia,” PDRM mesti menuju ke arah menerima pakai sepenuhnya dan melaksanakan dasar-dasar dan teknik kepolisan yang berkesan, sah dan berperikemanusiaan.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

1 Mei 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA MENYERU AGAR RESPONS MALAYSIA TERHADAP PEMERDAGANGAN ORANG DIPERKUKUHKAN

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) khuatir dengan laporan berita mengenai penemuan kubur-kubur besar yang mengandungi mayat pendatang asing di dalam negara. Ia mengulangi pendiriannya bahawa pemerdagangan orang merupakan pelanggaran hak asasi manusia yang dahsyat, diburukkan lagi antaranya dengan ketiadaan undang-undang dan polisi yang mencukupi, kekurangan penguatkuasaan undang-undang, sempadan yang senang dibolosi, kegagalan mendakwa pesalah pemerdagangan orang dan pensubahatan penjawat awam yang mengambil rasuah.

Suruhanjaya bimbang kerana walaupun terdapat undang-undang yang komprehensif di Malaysia bagi memerangi pemerdagangan orang, khususnya Akta Antipemerdagangan Orang dan Antipenyeludupan Migran, kes-kes pemerdagangan orang dan penyeludupan migran semakin meningkat. Suruhanjaya juga kecewa apabila Majlis Antipemerdagangan Orang (MAPO) tidak mengambil peluang untuk menasihati Kerajaan mengenai langkah-langkah sementara yang sesuai, untuk menangani isu-isu mendesak, yang mungkin menafikan hak untuk hidup, seperti yang termaktub dalam Artikel 3 Pengisytiharan Hak Asasi Manusia Sejangat.

Sejajar dengan pendekatan hak asasi manusia untuk menangani isu pemerdagangan orang dan penyeludupan migran, Suruhanjaya mengingatkan bahawa Kerajaan Malaysia adalah bertanggungjawab di bawah undang-undang antarabangsa untuk bertindak dengan sewajarnya bagi mencegah, menyiasat dan mendakwa pemerdagangan orang dan untuk membantu dan melindungi mangsa pemerdagangan. Oleh itu, Suruhanjaya menyarankan agar diadakan kerjasama dua hala di antara Malaysia dan negara asal mangsa pemerdagangan, serta usaha-usaha serantau dengan tujuan untuk meningkatkan kerjasama bagi mencegah, menyekat dan menghukum pemerdagangan orang. Sementara itu, Suruhanjaya mengesyorkan supaya diwujudkan kerjasama dengan pertubuhan-pertubuhan bukan kerajaan yang boleh membantu mangsa pemerdagangan di Malaysia. Suruhanjaya juga mengesyorkan supaya mangsa pemerdagangan dibenarkan bekerja dan tinggal di luar fasiliti kerajaan.

Lebih penting lagi, Suruhanjaya menyeru supaya pihak berkuasa bersungguh-sungguh dalam mengenal pasti dan menghapuskan penglibatan atau pensubahatan sektor awam

dan swasta dalam perdagangan orang. Dengan berbuat demikian, penguatkuasaan dan / atau penjawat awam serta individu yang disyaki terbabit dalam perdagangan orang hendaklah segera disiasat, dibicarakan dan, jika didapati bersalah, dikenakan hukuman yang setimpal. Suruhanjaya juga menyeru pihak berkuasa mengambil langkah-langkah positif untuk mengenal pasti, membeku dan menyita aset individu dan orang yang terlibat dalam urusan perdagangan orang. Aset-aset yang dirampas boleh digunakan untuk membantu dan membayar pampasan kepada mangsa perdagangan.

Suruhanjaya mengingatkan bahawa respons Malaysia terhadap isu perdagangan orang mesti mencerminkan sepenuhnya tanggungjawab antarabangnya. Oleh itu, Suruhanjaya menggesa Kerajaan untuk segera menyertai Konvensyen Perlindungan Hak Semua Pekerja Migran dan Ahli Keluarga Mereka 1990, Konvensyen berkenaan dengan Status Pelarian 1951 dan Protokol Berkenaan dengan Status Pelarian 1967 sebagai sebahagian daripada inisiatif untuk menunjukkan kesungguhan Kerajaan dalam memerangi perdagangan orang dan / atau penyeludupan migran. Tambahan pula, walaupun Malaysia telah meratifikasi Konvensyen Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (PBB) menentang Jenayah Terancang

Merentasnegara pada tahun 2004 dan menerimapakai Protokol PBB untuk Mencegah, Menyekat dan Menghukum Perdagangan Orang, Terutama Wanita dan Kanak-kanak pada tahun 2009, Suruhanjaya mengesyorkan penyertaan kepada Protokol PBB menentang Penyeludupan Migran melalui Darat, Laut, dan Udara, yang mana kesemua konvensyen tersebut menyediakan garis panduan yang jelas dalam mengenalpasti, mencegah, dan mendakwa perdagangan orang.

Suruhanjaya juga menekankan bahawa mencegah, mengenalpasti, dan membantu mangsa perdagangan memerlukan pendekatan multisistem yang bersepadu dan menyarankan agar siasatan bebas diadakan dengan tujuan menjadikan perdagangan orang sebagai salah satu agenda politik negara. Suruhanjaya juga mengambil peluang ini untuk menawarkan kesediaan untuk membantu dalam siasatan ini.

Di samping itu, Suruhanjaya mengingatkan Kerajaan mengenai komitmennya terhadap perdagangan orang semasa Malaysia di nilai di bawah Penilaian Penggalan Sejangat yang

Kedua (UPR) dan mengulangi pendirian bahawa hak asasi mangsa perdagangan menjadi tunjang utama segala usaha untuk mencegah dan memerangi perdagangan orang dan dalam masa yang sama, melindungi, membantu dan menyediakan penyelesaian kepada mangsa.

-TAMAT-

DATUK DR KHAW LAKE TEE

Pemangku Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

26 Mei 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA KESAL PELANGGARAN YANG BERTERUSAN HAK KEPADA KEBEBASAN BERHIMPUN SECARA AMAN

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) dengan sukacita mengambil maklum bahawa perhimpunan “*May Day*” / AntiGST di Kuala Lumpur pada 1 Mei 2015 telah berlangsung dengan aman dan juga telah dimudahcara oleh pihak polis. Walau bagaimanapun, Suruhanjaya telah mengenal pasti beberapa aspek di mana hak kepada kebebasan berhimpun secara aman boleh dipertingkatkan.

Suruhanjaya kesal dengan penangkapan beberapa orang peserta perhimpunan aman tersebut, dan menyeru pihak berkuasa untuk membebaskan semua orang yang ditahan dengan segera dan tanpa syarat, kerana hak untuk mengambil bahagian dalam perhimpunan aman adalah penting untuk demokrasi yang berfungsi. Suruhanjaya mengulangi bahawa hak kepada kebebasan berhimpun secara aman di Malaysia dijamin didalam Perkara 10 Perlembagaan Persekutuan, Perkara 20 Pengisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat dan Perkara 24 Deklarasi Hak Asasi Manusia ASEAN. Suruhanjaya menekankan semula bahawa sebarang sekatan kepada hak kepada kebebasan berhimpun secara aman mestilah perlu, seimbang dan tidak mengancam nilai-nilai toleransi dan pluralisme.

Suruhanjaya juga menegaskan bahawa polis mempunyai obligasi untuk melindungi dan memudahcarakan perhimpunan aman, termasuk perhimpunan yang menyuarakan perbezaan pendapat. Tindakan penangkapan dan pendakwaan peserta selepas sesuatu perhimpunan aman bukan sahaja adalah tidak perlu tetapi juga tidak seimbang.

Suruhanjaya juga kecewa dengan apa yang kelihatan sebagai satu taktik tangkapan secara besar-besaran berikutan suatu perhimpunan aman dan berpendapat bahawa penangkapan dan tempoh tahanan yang berpanjangan tidak selaras dengan prinsip-prinsip kebolehzinan sekatan kepada hak-hak asasi manusia, seperti yang ditetapkan oleh undang-undang hak asasi manusia antarabangsa. Oleh itu, Suruhanjaya menyeru pihak berkuasa untuk memastikan bahawa tiada sesiapa yang dijenayahkan atau terdedah kepada ancaman atau ugutan dan gangguan sebenar, kerana melaksanakan hak perlembagaan mereka untuk berhimpun secara aman.

Suruhanjaya menyeru pihak berkuasa untuk mengiktiraf bahawa hak kepada kebebasan berhimpun secara aman memainkan peranan penting dalam kemunculan dan penyelenggaraan sistem demokrasi yang berkesan, dan menggesa Kerajaan untuk menunjukkan komitmen dalam menegakkan standard hak asasi manusia antarabangsa dengan menggalakkan persekitaran yang selamat dan yang membolehkan semua rakyat Malaysia untuk melaksanakan hak kepada kebebasan berhimpun secara aman. Pihak berkuasa juga hendaklah memastikan bahawa anggota polis dilatih secukupnya berhubung dengan normanorma antarabangsa mengenai hak kebebasan berhimpun secara aman.

-TAMAT-

DATUK DR KHAW LAKE TEE

Pemangku Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

3 Mei 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA MENYERU KEPADA PROMOSI DAN PERLINDUNGAN SEPENUHNYA HAK KANAK-KANAK

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) merujuk kepada kes Encik Nur Fitri Azmeer Nordin, seorang warga Malaysia dan pelajar yang dijatuhi hukuman penjara selama lima (5) tahun di United Kingdom atas kesalahan memiliki imej dan video lucah kanak-kanak, dan menghasilkan gambar-gambar lucah kanak-kanak. Suruhanjaya menyambut baik Kenyataan Media oleh Menteri Luar Negeri, YB Dato' Sri Anifah Haji Aman memandangkan isu pornografi kanak-kanak merupakan satu pelanggaran hak asasi manusia yang serius dan menekankan bahawa eksploitasi seks komersil kanak-kanak, termasuk pelacuran, pornografi dan pemerdagangan kanak-kanak adalah satu bentuk penderaan kanak-kanak yang sangat kejam.

Malaysia telah menyertai Konvensyen Mengenai Hak Kanak-Kanak (CRC) pada tahun 1995 dan pada tahun 2012, telah menyertai dua daripada tiga Protokol Pilihan kepada Konvensyen Mengenai Hak Kanak-Kanak tentang Penjualan Kanak-Kanak, Pelacuran Kanak-Kanak dan

Pornografi Kanak-Kanak; dan Protokol Pilihan kepada Konvensyen Mengenai Hak Kanak-Kanak tentang Penglibatan Kanak-Kanak dalam Persengketaan Bersenjata. Penyertaan kepada Protokol-protokol Pilihan ini amat dialu-alukan dan menunjukkan keperihatinan Kerajaan sekali lagi dalam mengiktiraf tanggungjawabnya untuk menghormati, melindungi, menggalakkan dan memenuhi hak-hak kanak-kanak, dan bersetuju untuk terikat secara undang-undang kepada terma-terma Konvensyen tersebut.

Suruhanjaya ingin menyatakan sekali lagi bahawa sebagai ahli kepada Protokol Pilihan, Malaysia mempunyai obligasi untuk memastikan bahawa, secara minimum, undang-undang digubal untuk menghukum penjualan kanak-kanak, eksploitasi seks kanak-kanak, pengeluaran, pengedaran, penyebaran, pengimportan, pengeksporan, penjualan atau pemilikan pornografi kanak-kanak, sama ada kesalahan itu dilakukan didalam atau luar negara, atau secara individu atau berkumpulan.

Suruhanjaya juga bimbang dan mengambil maklum bahawa walaupun penguatkuasaan undang-undang adalah salah satu mekanisme pencegahan yang berkesan, tidak ada prosedur

undang-undang yang jelas mengenai penderaan seksual dan eksploitasi kanak-kanak yang bertujuan untuk menyediakan asas yang kukuh untuk pendakwaan. Sebagai contoh, walaupun Akta Kanak-Kanak 2001 merujuk kepada pornografi kanak-kanak, ia hanya dalam konteks penjagaan dan perlindungan kanak-kanak yang menjadi mangsa penderaan seksual dan tidak melarang aktiviti-aktiviti yang berkaitan dengan pembuatan, pemilikan atau penyebaran bahan-bahan pornografi kanak-kanak.

Oleh kerana kanak-kanak adalah golongan yang lemah, Suruhanjaya berpendapat bahawa hak kanak-kanak mesti diberi keutamaan dalam dasar Kerajaan. Dengan itu, Suruhanjaya mencadangkan undang-undang digubal atau Kanun Keseksaan dipinda untuk mensabitkan kesalahan jenayah ke atas mana-mana tindakan atau aktiviti yang berhubungan dengan, antara lain, pornografi kanak-kanak, bagi mematuhi obligasi Kerajaan di bawah Protokol Pilihan kepada Konvensyen Mengenai Hak Kanak-kanak tentang Penjualan Kanak-Kanak, Pelacuran Kanak-Kanak dan Pornografi Kanak-Kanak.

Di samping itu, Suruhanjaya menyarankan bahawa keseriusan kesalahan terhadap kanakkanak diakui, dan jenayah terhadap kanak-kanak hendaklah ditangani dengan mengambil pendekatan yang bersifat mesra mangsa.

-TAMAT-

DATUK DR KHAW LAKE TEE

Pemangku Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

8 Mei 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA MENYERU KEPADA PENYELESAIAN TEGAS DALAM MENANGANI ISU PENCARI SUAKA, PELARIAN DAN PENDATANG ASING TANPA IZIN

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) merujuk kepada laporan media baru-baru ini mengenai kedatangan beberapa ribu mangsa pemerdagangan manusia, pencari suaka dan/atau pendatang asing tanpa izin, termasuk wanita dan kanak-kanak ke Malaysia untuk mendapatkan perlindungan.

Suruhanjaya menghargai tanggungjawab pihak berkuasa dalam menguatkuasakan dasar imigresen negara yang ketat bagi mengekalkan keselamatan negara. Ini termasuk mengambil langkah-langkah untuk mempertahankan sempadan negara daripada kemasukan pendatang asing tanpa izin. Walau bagaimanapun, Suruhanjaya berpendapat bahawa tindakan pihak berkuasa itu mestilah bersifat perikemanusiaan dan berpandukan kepada, antara lain, tanggungjawab dan obligasi Malaysia seperti yang terkandung dalam triti hak asasi manusia antarabangsa, terutamanya yang diterimapakai oleh Malaysia seperti Konvensyen Mengenai Hak Kanak-kanak (CRC), Konvensyen Mengenai Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi Terhadap Wanita (CEDAW) dan Konvensyen Mengenai Hak Orang Kurang Upaya (CRPD), yang terpakai kepada semua tanpa mengira status kewarganegaraan atau imigresen seseorang.

Tambahan pula, di peringkat antarabangsa, CRC menuntut bahawa, paling utama, kanakkanak asing atau pelarian mesti dianggap dan dilindungi sebagai kanak-kanak, dan meletakkan tanggungjawab ke atas Negara ahli untuk memastikan kepentingan terbaik kanakkanak adalah menjadi pertimbangan utama dalam segala tindakan yang melibatkan kanakkanak. Suruhanjaya turut bimbang kerana tidak ada penyelesaian yang kukuh dalam menangani isu pelarian dan pencari suaka walaupun isu ini bukan isu yang baru. Oleh yang demikian, adalah penting untuk mendapat satu pendekatan yang menyeluruh bagi menangani punca dan faktor lain yang menyumbang kepada isu ini dengan tujuan untuk melindungi hak-hak asasi manusia kumpulan yang mudah terjejas ini. Sebagai Pengerusi ASEAN yang menyokong satu pendekatan mesra rakyat ke arah merealisasikan Komuniti ASEAN pada 2016, Malaysia berada pada kedudukan yang baik dan harus bertindak sebagai pemimpin

untuk menggalakkan satu pendekatan serantau dalam menangani isu pelarian yang melibatkan semua ahli Negara ASEAN.

Pada masa yang sama, Malaysia, sebagai anggota Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (PBB) yang bertanggungjawab dan yang mempunyai peranan serantau dan antarabangsa yang penting, perlu menyertai barisan negara-negara yang telah menerimapiakai Konvensyen 1951 berhubung dengan Status Pelarian dan Protokolnya pada tahun 1967. Ini akan menjadikan kerjasama Kerajaan dengan Pesuruhjaya Tinggi PBB bagi Pelarian (UNHCR) dalam menangani isu ini lebih kukuh berbanding dengan persetujuan sementara yang sedia ada.

Walaupun Suruhanjaya mengiktiraf kerjasama Kerajaan dengan UNHCR, ia berharap bahawa individu yang benar-benar memerlukan perlindungan seperti pelarian, migran yang didera dan dianiaya, serta mangsa perdagangan akan disiasat dan diberikan perlindungan yang sewajarnya.

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

14 Mei 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA MENYERU AGAR KERAJAAN SEGERA UMUMKAN LAPORAN PASUKAN PETUGAS

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) melahirkan penghargaan kepada Pejabat YB Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Senator Datuk Paul Low Seng Kuan, kerana menghadiri sesi taklimat pada 30 April 2015, yang dianjurkan oleh Suruhanjaya sebagai sebahagian daripada tindakan susulan untuk memaklumkan kepada pihak berkepentingan mengenai status terkini Laporan Pasukan Petugas Untuk Mengkaji Laporan Inkuiri Nasional Mengenai Hak Tanah Orang Asal/Asli 2014 (Pasukan Petugas).

Perkembangan terkini yang disampaikan oleh Pejabat YB Menteri di sesi yang dihadiri oleh pertubuhan masyarakat sivil, serta masyarakat orang asal mengenai status Laporan Pasukan Petugas adalah bermanfaat serta informatif. Walaupun Suruhanjaya mengambil maklum bahawa Laporan itu telah dikemukakan untuk pertimbangan dan keputusan Kabinet, ia berharap agar Kerajaan menyedari keperluan untuk segera bertindak, bermula dengan pengumuman awam Laporan Pasukan Petugas. Ini kerana lebih daripada dua setengah tahun telah berlalu semenjak Suruhanjaya selesai menjalankan Inkuiri Nasional Mengenai Hak Tanah Orang Asal/Asli (NI).

Seperti yang ditekankan di dalam Laporan NI, Suruhanjaya mendapati bahawa sebab utama masalah sosial dan ekonomi orang asal berpunca daripada pelanggaran hak-hak mereka terhadap tanah, wilayah dan sumber. Hal ini telah menyebabkan lebih ramai orang asal terdedah kepada eksploitasi dan kemiskinan tegar.

Suruhanjaya turut menyeru agar pihak Kerajaan memastikan masyarakat orang asal dimaklumkan mengenai status pelaksanaan syor Suruhanjaya, sejajar dengan Deklarasi Hak Orang Asal (UNDRIP) yang disokong oleh Kerajaan di peringkat antarabangsa. Ini kerana masyarakat orang asal berasa tertindas berikutan hak mereka terhadap tanah dan sumber alam dinafikan. Suruhanjaya komited, dan akan meneruskan usaha untuk mempromosi dan

melindungi hak asasi orang asal. Bagi mencapai tujuan ini, Suruhanjaya berharap untuk melaksanakan pelan tindakan susulannya berhubung dengan Laporan Inkuiri Nasional.

-TAMAT-

DATUK DR KHAW LAKE TEE

Pemangku Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

20 Mei 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

TIDAK KEPADA BURUH KANAK-KANAK. SOKONGAN KEPADA PENDIDIKAN BERKUALITI

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) memperingati Hari Buruh Kanak-kanak Sedunia 2015 hari ini. Pada tahun ini fokus diberikan kepada pendidikan yang berkualiti sebagai suatu langkah dalam menghadapi isu buruh kanak-kanak bertemakan “Tidak kepada buruh kanak-kanak, sokongan kepada pendidikan berkualiti”.

Buruh kanak-kanak merupakan isu sejagat dan amat dikesalkan kerana ia merupakan suatu bentuk penderaan dan eksploitasi kanak-kanak serta pelanggaran hak asasi manusia yang membimbangkan. Buruh kanak-kanak ditakrifkan sebagai suatu bentuk pekerjaan yang merencatkan pembentukan fizikal dan mental kanak-kanak serta menafikan kanak-kanak daripada mendapatkan pendidikan, kesihatan, masa lapang dan kebebasan asas, yang mencukupi, secara langsung telah melanggar hak asasi mereka. Suruhanjaya juga ingin menjelaskan bahawa aktiviti kanak-kanak yang membantu ibu bapa mereka semasa di rumah atau berniaga untuk mendapatkan duit sampingan semasa cuti sekolah, tidak sewajarnya disalahertikan sebagai buruh kanak-kanak kerana ia merupakan suatu amalan dalam budaya masyarakat di Malaysia.

Suruhanjaya mengimbas kembali laporan mengenai buruh kanak-kanak dalam industri perladangan kelapa sawit Malaysia seperti yang dikenal pasti pada tahun 2014 oleh Biro HalEhwal Buruh Antarabangsa (ILAB) di bawah Jabatan Buruh Amerika Syarikat. Suruhanjaya menekankan bahawa buruh kanak-kanak melanggar prinsip yang ditetapkan dalam Konvensyen Mengenai Hak Kanak-kanak dan instrumen Pertubuhan Buruh Antarabangsa (ILO), terutamanya Konvensyen No. 138 mengenai Umur Minimum Pengambilan Bekerja, 1973 dan Konvensyen No. 182 iaitu Bentuk Penganiayaan Buruh Kanak-Kanak, 1999, yang kedua-duanya ditandatangani oleh Malaysia masing-masing pada tahun 1997 dan 2000; serta Konvensyen Buruh Paksa, 1930 (No. 29).

Suruhanjaya dengan ini menyeru semua pihak berkepentingan untuk menghormati hak seperti yang termaktub dalam Konvensyen seterusnya mengiktiraf pendidikan sebagai

asas dan jaminan agar hak asasi manusia direalisasikan pada setiap peringkat masyarakat. Ini termasuklah pelarian, migran dan kanak-kanak yang menjadi mangsa pemerdagangan.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

12 Jun 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

HARI PELARIAN SEDUNIA 2015: DENGAN SEMANGAT KEBERANIAN, MARILAH KITA BERGABUNG

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) bersama-sama dengan masyarakat antarabangsa memperingati Hari Pelarian Sedunia 2015 bagi mengiktiraf pelarian akibat krisis hak asasi manusia di seluruh dunia pada hari ini.

Tema tahun ini ialah “dengan semangat keberanian marilah kita bergabung”. Suruhanjaya menjelaskan bahawa pelarian bukanlah migran ekonomi tetapi adalah orang yang berada di luar negara mereka sendiri kerana tidak dapat atau tidak mahu kembali kerana takut ditindas oleh sebab bangsa, agama, kewarganegaraan, keterlibatan dalam sesebuah kumpulan masyarakat atau perbezaan pandangan politik.

Walaupun Kerajaan pada awalnya menghantar pulang mangsa pelarian yang datang ke Negara ini, Kerajaan telah mengumumkan keputusannya untuk menyediakan perlindungan sementara selama satu tahun dengan syarat bahawa masyarakat antarabangsa akan membantu dalam proses penghantaran pulang bagi 7,000 pelarian yang melarikan diri dari penindasan. Ini menunjukkan usaha Kerajaan untuk menghormati dan melindungi hak kepada nyawa. Suruhanjaya mengalu-alukan tindakan berperikemanusiaan ini, sungguhpun demikian ia berpendapat bahawa langkah-langkah yang diambil bagi mengatasi masalah ini adalah bersifat sementara dan bukanlah penyelesaian terbaik.

Suruhanjaya amat bimbang dengan krisis pelarian yang berterusan ini, yang telah menyebabkan kehilangan nyawa dan sehingga Mei 2015 jumlah pelarian dan pemohon suaka berdaftar di Malaysia mencecah 153,004, justeru mengulangi pendiriannya bahawa Kerajaan harus menerima Konvensyen Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu Berkaitan Status Pelarian 1951 (Konvensyen 1951) sebagai ahli Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (PBB) yang berwibawa dan kini menggagotai Majlis Keselamatan PBB. Suruhanjaya yakin bahawa penerimaan terhadap Konvensyen ini merupakan tindakan yang bijak bagi menangani isu pelarian serta berpandangan bahawa sebagai sebuah Negara Ahli kepada Konvensyen tersebut, bantuan antarabangsa yang lebih baik akan diterima termasuklah proses penghantaran balik, berbanding jika Kerajaan masih tidak menyertai Konvensyen tersebut.

Sesuai dengan situasi tersebut dengan memetik kata-kata Pesuruhjaya Tinggi PBB bagi Pelarian, António Guterres yang menyebut; “apabila pintu ditutup, orang akan membuka tingkap. Jika tingkap ditutup, orang akan menggali terowong. Jika terdapat keperluan asas untuk hidup dan perlindungan, orang akan berhijrah, apa sahaja halangan dalam penghijrahan tersebut, ia hanya akan membuatkan perjalanan tersebut lebih dramatik.”

Suruhanjaya juga bimbang dengan dakwaan bersubahat, rasuah dan penglibatan pegawai penguatkuasa undang-undang Malaysia dalam kes pemerdagangan dan penyeludupan migran dan pelarian. Suruhanjaya telah diminta untuk menjalankan satu siasatan berkenaan dengan isu ini selaras dengan kuasanya sebagai sebuah badan berkanun. Sementara meneliti perkara tersebut, Suruhanjaya menggesa Kerajaan untuk segera mengambil langkah-langkah yang lebih kukuh untuk menangani krisis kemanusiaan ini dengan cara yang bermaruah dan berperikemanusiaan, walaupun baru-baru ini Parlimen telah menolak usul untuk membincangkan nasib masyarakat Rohingya dan Bangladesh ke perairan Malaysia.

Oleh kerana krisis kemanusiaan dan keselamatan ini mempunyai kesan ke atas sebilangan negara ASEAN termasuk Malaysia, Suruhanjaya menggesa Kerajaan untuk menyeru negarane-negara ASEAN bagi menghadapi isu-isu berkaitan status kewarganegaraan pelarian ini dengan segera, dan memainkan peranan kepimpinannya selaku Pengerusi ASEAN bagi mendapatkan komitmen serantau dan antarabangsa dengan menghormati undang-undang antarabangsa melibatkan hak asasi manusia, pelarian, kemanusiaan, dan melibatkan perairan sesebuah Negara.

Suruhanjaya juga berpandangan bahawa walaupun Malaysia tidak menandatangani Konvensyen 1951, ia masih terikat dengan undang-undang adat antarabangsa iaitu tidak mengusir atau menghantar kembali pelarian ke wilayah yang mana nyawa atau kebebasan mereka boleh diancam, melainkan jika terdapat alasan yang munasabah sekiranya kehadiran mereka ini mendatangkan kemudaratan kepada keselamatan negara.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi
Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)
20 Jun 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA, AMNESTY INTERNATIONAL MALAYSIA, MAJLIS PEGUAM MALAYSIA, SUARA RAKYAT MALAYSIA DAN LAWYERS FOR LIBERTY BERSAMA-SAMA MELANCARKAN KEMPEN PENERIMAAN MALAYSIA TERHADAP KONVENSYEN MENENTANG PENYEKSAAN DAN HUKUMAN LAIN YANG ZALIM, TIDAK BERPERIKEMANUSIAAN ATAU MENJATUHKAN MARUAH

Sempena Hari Antarabangsa Menyokong Mangsa Penyeksaan yang disambut setiap tahun pada 26 Jun, Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya), Amnesty International Malaysia (AI Malaysia), Majlis Peguam Malaysia, Suara Rakyat Malaysia (SUARAM) dan Lawyers for Liberty (LFL) bersama-sama mengulangi komitmen kami yang tinggi dalam menentang penyeksaan, melahirkan solidariti terhadap semua mangsa yang diseksa dan keluarga mereka, serta menyeru Kerajaan untuk menyertai Konvensyen Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (PBB) Menentang Penyeksaan dan Hukuman Lain Yang Zalim, Tidak Berperikemanusiaan atau Menjatuhkan Maruah (CAT).

Beberapa dekad telah berlalu sejak Konvensyen ini berkuat kuasa, menetapkan melalui undang-undang antarabangsa larangan kepada semua bentuk penyeksaan. Namun penyeksaan masih berterusan di seluruh dunia, termasuk juga di Malaysia, walaupun ia bertentangan dengan nilai dan amalan masyarakat Malaysia. Dengan menyertai 167 buah negara anggota PBB lain yang menerima CAT, Malaysia akan menunjukkan komitmen yang kuat ke arah menghapuskan penyeksaan.

Sebagai rakan bersama dalam kempen ini, Suruhanjaya, AI Malaysia, Majlis Peguam Malaysia, SUARAM dan LFL menekankan kepentingan hak terhadap maruah diri dan keselamatan semua individu seperti yang termaktub dalam Perlembagaan Persekutuan Malaysia dan Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat (UDHR). Dengan berbuat demikian, kami menggesa Kerajaan untuk mengambil langkah perundangan, pentadbiran, kehakiman dan dasar yang berkesan untuk mengelakkan dan menjadikan sebarang tindakan penyeksaan di semua institusi di bawah bidang kuasanya sebagai suatu jenayah, kerana penyeksaan adalah satu jenayah yang tidak ada pembelaan undang-undang.

Sungguh mengecewakan, insiden penyeksaan adalah antara yang tertinggi jika dibandingkan dengan kategori pencabulan hak asasi manusia yang lain di Malaysia. Seperti kenyataan yang dibuat di Parlimen baru-baru ini, sebanyak 259 kematian dalam tahanan polis telah disiasat dari tahun 2000 hingga kini menunjukkan ia adalah masalah yang serius. Ini juga termasuklah persepsi meluas terhadap kecuaiian dan kegagalan sistem dalam tahanan polis, berlakunya keganasan, layanan yang tidak berperikemanusiaan dan pencabulan hak asasi manusia dalam institusi tersebut. Kami juga amat bimbang dengan pelbagai situasi yang dihadapi oleh banduan yang menjalani hukuman mati. Antaranya adalah kelewatan proses sehingga menyebabkan trauma mental yang teruk dan kebimbangan yang wujud kesan daripada hukuman mati, dikurung dalam penjara berasingan untuk jangka masa yang panjang, keadaan penjara yang amat daif serta ketiadaan aktiviti berbentuk keagamaan, pendidikan ataupun rekreasi.

Oleh yang demikian, kami mengulangi seruan kepada Kerajaan untuk menyertai dan melaksanakan CAT sepenuhnya seterusnya mengisytiharkan bahawa ia tidak akan terlibat, menggalakkan atau menggunakan penyeksaan di Malaysia. Tambahan pula, Kerajaan mesti mengambil pendekatan berasaskan hak, munasabah dan realistik dalam menghentikan penyeksaan sebagai satu bentuk hukuman. Kami akan meneruskan usaha untuk menggalakkan penyertaan kepada Konvensyen tersebut untuk memberikan mesej yang jelas dalam mencegah, melarang dan menghukum segala bentuk dan tindakan penyeksaan di Malaysia.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi
Suruhanjaya Hak Asasi Malaysia

STEVEN THIRU

Presiden
Majlis Peguam Malaysia

SHAMINI DARSHINI

Pengarah Eksekutif
Amnesty International Malaysia

SEVAN DORAISAMY

Pengarah Eksekutif
SUARAM

ERIC PAULSEN

Pengarah Eksekutif
Lawyers for Liberty

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SUHAKAM MENGALU-ALUKAN KEPUTUSAN OLEH MAJLIS AGAMA PERLIS BAHAWA KEPENTINGAN TERBAIK KANAK-KANAK HARUS DIUTAMAKAN

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) mengalu-alukan sepenuhnya fatwa yang dikeluarkan oleh Majlis Agama Perlis bahawa hak penjagaan kanak-kanak akan diberikan kepada ibu atau bapa yang lebih berkemampuan tanpa mengira status agama. Suruhanjaya berpendapat bahawa keputusan Majlis jelas menunjukkan bahawa keperluan kanak-kanak adalah keutamaan di samping mengukuhkan lagi amalan yang diterima di peringkat antarabangsa dengan mengambil kira pendekatan yang berasaskan keperluan kanak-kanak dalam kes yang melibatkan hak penjagaan anak berlainan agama.

Suruhanjaya memuji tindakan Majlis Agama Perlis yang telah mengambil langkah kritikal pertama dengan mengakui bahawa kepentingan terbaik kanak-kanak hendaklah menjadi pertimbangan utama. Ini selaras dengan kenyataan Suruhanjaya baru-baru ini iaitu pada 9 Februari 2015 yang menyeru pihak berkuasa untuk menegakkan prinsip asas kesaksamaan antara pasangan sepanjang tempoh perkahwinan atau selepas pembubarannya, tanpa mengira agama mereka, selaras dengan Artikel 16 Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat (UDHR). Suruhanjaya menekankan sekiranya hak penjagaan kanak-kanak menjadi pertikaian, ini hendaklah diselesaikan terlebih dahulu secara baik dan bertanggungjawab, dengan mengambil kira kepentingan terbaik kanak-kanak tersebut selaras dengan obligasi Malaysia di bawah Konvensyen Mengenai Hak Kanak-kanak (CRC).

Suruhanjaya percaya bahawa keputusan progresif ini mengiktiraf kanak-kanak untuk tujuan perkembangan personaliti yang harmoni dan sepenuhnya, seseorang kanak-kanak perlu membesar dalam suasana bahagia, kasih sayang dan persefahaman, serta memberi peluang kepada semua lapisan masyarakat untuk terlibat dalam dialog di peringkat nasional tentang nilai dan kepentingan hak kanak-kanak, terutamanya dalam kes-kes seperti ini.

Oleh sebab ketidakmatangan kanak-kanak dari segi fizikal dan mental, mereka memerlukan perlindungan dan penjagaan khas termasuklah perlindungan undang-undang yang sesuai. Apa yang seringkali berlaku adalah kegagalan dalam memberikan perlindungan tersebut disebabkan oleh pengabaian atau meletakkan kepentingan orang dewasa melebihi keperluan

kanak-kanak. Oleh itu, Suruhanjaya menyeru Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat dan Majlis Agama Islam Negeri-negeri untuk menumpukan usaha mereka ke arah pelaksanaan dan merealisasikan sepenuhnya hak kanak-kanak dengan mematuhi prinsip hak asasi manusia antarabangsa. Suruhanjaya juga menyeru Kerajaan untuk memenuhi janji yang dibuat pada tahun 2009 untuk melarang penukaran agama unilateral bawah umur.

Adalah menjadi harapan Suruhanjaya bahawa Majlis Agama Negeri-negeri lain, dan juga Majlis Fatwa Kebangsaan tanpa berlengah agar segera mencontohi langkah yang dibuat oleh Majlis Agama Perlis. Ia juga sebagai dorongan kepada negara lain, pada masa yang sama turut menjadikan Malaysia model yang bersifat kesederhanaan, inovatif dan multi-agama dalam kalangan dunia Islam.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

28 Julai 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SUHAKAM AMBIL MAKLUM PENINGKATAN KEDUDUKAN MALAYSIA DALAM LAPORAN PEMERDAGANGAN ORANG 2015

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) ambil maklum peningkatan kedudukan Malaysia dalam Laporan Perdagangan Orang tahun ini oleh Amerika Syarikat daripada kedudukan Ketiga kepada Kedudukan Kedua, Senarai Pemerhatian.

Laporan tersebut telah mengenal pasti bahawa walaupun Kerajaan tidak mematuhi sepenuhnya piawaian minimum untuk membanteras perdagangan manusia, Kerajaan telah mengambil usaha yang signifikan dalam meningkatkan dasar perlindungan mangsa dan rangka kerja undang-undang.

Walaupun menghargai pelbagai usaha Kerajaan untuk memerangi perdagangan manusia, contohnya ratifikasi Konvensyen Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (PBB) Menentang Jenayah Terancang Transnasional pada tahun 2004; Protokol Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu untuk Mencegah, Menyekat dan Menghukum Perdagangan Orang terutama di kalangan Wanita dan Kanak-kanak (Protokol Palermo); dan instrumen hak asasi manusia antarabangsa yang lain, termasuk Konvensyen Pertubuhan Buruh Antarabangsa (ILO) mengenai Buruh Paksa 1930 dan Konvensyen Pertubuhan Buruh Antarabangsa mengenai Bentuk-bentuk Terburuk Buruh Kanak-Kanak 1999, namun Suruhanjaya kecewa dengan jumlah sabitan pesalah perdagangan orang yang masih rendah.

Suruhanjaya ingin mengulangi cadangannya sebelum ini bagi pertimbangan Kerajaan. Ini termasuk:

- (i) Supaya usaha identifikasi mangsa ditingkatkan untuk membezakan antara mangsa perdagangan manusia dan migran yang diseludup, dan/atau migran tidak berdokumen yang biasanya akan dihantar pulang;
- (ii) Supaya semua mangsa diberikan pemeriksaan kesihatan segera sebaik tiba di tempat perlindungan, serta lawatan berkala oleh kakitangan perubatan;

- (iii) Supaya mangsa dimaklumkan mengenai status kes mereka dan sebuah mahkamah khas diwujudkan bagi mempercepatkan penyelesaian kes yang berkaitan dengan anti-pemerdagangan orang;
- (iv) Supaya Kerajaan menerima Konvensyen Antarabangsa Mengenai Perlindungan Hak Semua Pekerja Migran dan Ahli Keluarga Mereka; dan
- (v) Supaya Kerajaan menerima Konvensyen Berkaitan Status Pelarian 1951 dan Protokol Berkaitan Status Pelarian 1967 sebagai sebahagian daripada inisiatif Kerajaan untuk menunjukkan kesungguhannya dalam memerangi pemerdagangan manusia dan / atau penyeludupan migran.

Suruhanjaya berharap peningkatan kedudukan Malaysia dalam laporan yang di luar jangkaan ini akan menggalakkan Kerajaan untuk mempergiatkan usahanya dalam mencegah dan memerangi pemerdagangan orang, serta memastikan perlindungan dan bantuan yang sepenuhnya untuk mangsa pemerdagangan di semua peringkat selaras dengan piawaian antarabangsa yang ditetapkan oleh Konvensyen PBB dan Protokol Palermo.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

30 Julai 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SUHAKAM MENYERU PIHAK BERKUASA UNTUK MENDOKONG ASPIRASI RAKYAT MALAYSIA BAGI SEBUAH NEGARA YANG MENGHORMATI NILAI DEMOKRASI, PRINSIP KEDAULATAN UNDANG-UNDANG, INTEGRITI SERTA TADBIR URUS YANG BAIK DEMI KESEJAHTERAAN NEGARA

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) mengambil perhatian serius terhadap beberapa siri peristiwa dalam negara antaranya terhadap Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia (SPRM), Jabatan Peguam Negara (AGC), Bank Negara Malaysia dan juga organisasi media baru-baru ini. Ini termasuk serbuan, rampasan bahan siasatan, penahanan, soal siasat, pemberhentian, dan/atau pemindahan pegawai yang terlibat secara langsung dalam siasatan semasa yang melibatkan isu kontroversi 1Malaysia Development Berhad (1MDB).

Suruhanjaya bimbang bahawa tindakan oleh pihak berkuasa yang semakin mendapat perhatian masyarakat dalam dan luar negara sebagai satu percubaan untuk menakutkan dan tindakan campur tangan dalam pentadbiran keadilan secara sengaja di Malaysia. Tambahan, langkah-langkah yang diambil oleh Polis Diraja Malaysia (PDRM) kelihatan seolah-olah memudaratkan proses keadilan serta menyekat dan menghalang siasatan semasa. Oleh itu, Suruhanjaya menggesa PDRM sebagai sebuah institusi awam dan dalam menjalankan tugasnya supaya sentiasa menghormati hak perlembagaan rakyat Malaysia dan mempertahankan prinsip kedaulatan undang-undang dengan cara yang bermaruah. Langkah ini termasuk memberi ruang kepada SPRM dan pihak berkuasa lain untuk menyiasat secara bebas dan menentukan hasil siasatan mereka tanpa halangan atau pengaruh tidak wajar.

Suruhanjaya menekankan bahawa dalam usaha melaksanakan perkhidmatan yang berkesan, pihak PDRM mesti bebas daripada apa jua bentuk campur tangan politik dan berpegang teguh kepada prinsip kedaulatan undang-undang, sepertimana yang terpakai kepada setiap warganegara. Di samping itu, tindakan polis mesti menghormati prinsip-prinsip keesahan, keperluan, tanpa diskriminasi, berdasarkan had tertentu serta berperikemanusiaan.

Suruhanjaya menyeru bahawa semua institusi awam dalam negara akan berusaha ke arah memantapkan tadbir urus yang baik demi menjamin dan merealisasikan hak asasi manusia yang bebas daripada penyalahgunaan kuasa dan rasuah, serta mengambil kira prinsip

kedaulatan undang-undang. Suruhanjaya menekankan kepentingan tadbir urus yang baik seperti yang diiktiraf oleh Resolusi 2000/64 Majlis Hak Asasi Manusia Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu yang merangkumi prinsip-prinsip ketelusan, tanggungjawab, akauntabiliti, dan peka terhadap maklumbalas rakyat. Suruhanjaya berpandangan ini adalah penting untuk kestabilan dan kemakmuran negara.

-TAMAT-

DATUK DR KHAW LAKE TEE

Pemangku Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

9 Ogos 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SUHAKAM MENYERU PEMBAHARUAN TERHADAP AKTA UNIVERSITI DAN KOLEJ UNIVERSITI 1971

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM) secara berterusan memberi perhatian sepenuhnya terhadap beberapa keputusan dari Universiti dan Institut Pengajian Tinggi di negara ini yang bertentangan dengan aktiviti politik para mahasiswa. Ini termasuk penggantungan dua orang pelajar barubaru ini oleh Universiti Islam Antarabangsa (UIA) kerana menjemput Ahli Parlimen untuk menyampaikan ceramah berkaitan Cukai Barang dan Perkhidmatan (GST) dan keputusan Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) menghukum sekumpulan pelajar kerana mengadakan dan menyertai perhimpunan aman.

Suruhanjaya mengulangi lagi bahawa kesedaran di kalangan generasi muda dan para pelajar terhadap hak sivil dan politik perlu dilihat secara positif bagi memenuhi dan menambahbaik pembelajaran secara formal yang dilaksanakan di Universiti. Jika terdapat sekatan yang tidak munasabah terutamanya terhadap hak kebebasan berfikir, bersuara dan berpersatuan seperti yang dijamin di bawah Perkara 10 Perlembagaan Persekutuan, ini akan menafikan mereka daripada memperoleh pendidikan dan pengalaman yang penting demi pembangunan dan proses kematangan mereka sebagai warganegara yang bertanggungjawab dan pemimpin masa depan Negara.

Oleh itu, Suruhanjaya mengesyorkan pembaharuan terhadap undang-undang dilaksanakan dengan segera, termasuk pindaan Syeksen 16 Akta Universiti dan Kolej Universiti (AUKU) supaya membolehkan semua Universiti mengambilkira hak asasi pelajarinya dalam menggubal atau menguatkuasakan peraturan di universiti masing-masing. Secara khususnya, Universiti perlu memastikan bahawa penguatkuasaan peraturan tidak menyekat hak asasi pelajar termasuk hak untuk mendapatkan maklumat, perbincangan isu nasional dan antarabangsa dan juga untuk menyatakan pendapat mereka terhadap apa-apa isu atas dasar demokrasi. Tambahan pula, semua institusi pendidikan perlu berusaha untuk memastikan

kaedah dan peraturan tidak seharusnya ketat, dilaksanakan sewenang-wenangnya dan tidak seimbang dengan kebebasan bersuara kerana pelajar berhak untuk mendapatkan hak samarata terhadap sivil, politik, ekonomi, sosial dan budaya sebagaimana ahli lain dalam masyarakat.

Suruhanjaya menggalakkan semua pihak berkepentingan untuk mengiktiraf perbincangan yang lebih bermakna termasuk perbincangan tentang isu nasional atau politik dalam mahupun luar kampus, memberi ruang kepada pelajar untuk menyatakan pendirian serta menerima idea dan maklumat yang memberi inspirasi dalam membentuk masyarakat yang adil dan mewujudkan kesedaran politik.

Keterlibatan dan sumbangan generasi muda dan pelajar adalah penting dalam memastikan penyertaan bersama oleh generasi muda yang dapat mengambil bahagian dalam proses politik dan membuat keputusan Negara. Suruhanjaya juga menggesa agar organisasi pelajar dibenarkan untuk berdikari dan bebas daripada manipulasi dan gangguan luar, selaras dengan amalan yang diterima pakai oleh universiti-universiti di kebanyakan negara termasuk negaranegara membangun dalam dunia globalisasi hari ini.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

19 Ogos 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

ANUGERAH HAK ASASI MANUSIA 2015: ENAM PEMENANG MENDAPAT PENGANUGERAHAN SUHAKAM

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) dengan sukacitanya mengumumkan pemenang Anugerah Hak Asasi Manusia 2015. Pada tahun ini, enam pemenang menerima penganugerahan daripada Suruhanjaya bagi mengiktiraf sumbangan dan komitmen mereka untuk mempromosi dan melindungi hak asasi manusia di Malaysia. Majlis penganugerahan disambut hari ini bersempena sambutan ulang tahun ke-15 Suruhanjaya di Institut Integriti Malaysia, Kuala Lumpur.

Pencalonan telah dibuka bermula pada bulan Februari 2015 bagi kategori individu, organisasi, media, agensi kerajaan dan entiti perniagaan bagi melibatkan rakyat Malaysia mengenai kepentingan bersama dalam mempromosi dan melindungi hak asasi manusia di negara ini. Walaupun kriteria adalah berbeza bagi setiap kategori anugerah, Suruhanjaya mengakui bahawa semua penerima berkongsi komitmen yang sama dalam menggalakkan prinsip hormat menghormati untuk memenuhi keperluan hak asasi manusia di negara ini.

Setiap pemenang menerima wang tunai berjumlah RM2000.00, plak dan sijil pengiktirafan daripada Suruhanjaya. Senarai penerima Anugerah Hak Asasi Manusia 2015 adalah seperti berikut:

(i) Jerald Joseph (Anugerah Individu)

Merupakan seorang jurulatih dan aktivis hak asasi manusia yang berpengalaman. Penganugerahan diberikan atas usahanya yang cemerlang dan berterusan dalam menegakkan hak masyarakat yang terpinggir dan kerja-kerja advokasi untuk menghapuskan diskriminasi kaum di Malaysia.

Perak Society for the Promotion of Mental Health (Anugerah Organisasi) Suruhanjaya menganugerahkan Perak Society for the Promotion of Mental Health atas sumbangan cemerlangnya dalam meningkatkan taraf hidup pesakit dan pesakit yang telah sembuh daripada penyakit mental serta juga menyediakan rawatan pemulihan.

(ii) Masjaliza Hamzah (Anugerah Media)

Masjaliza menerima anugerah dalam kategori media kerana usaha gigih beliau dalam

menyokong kebebasan media, hak wanita dan keadilan sosial di Malaysia melalui kempen, projek, penyelidikan dan latihan.

- (iii) Aruldas Sinnappan (Anugerah Media Cetak)
Aruldas diiktiraf atas usaha berterusannya dalam menyiasat, menyelidik dan mendedahkan isu-isu berkaitan pemerdagangan orang dan penyeludupan migran di Malaysia.
- (iv) Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia (Anugerah Agensi Kerajaan)
Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia memenangi Anugerah Agensi Kerajaan atas dedikasi yang ditunjukkan dalam memenuhi hak asasi kepada perumahan wajar melalui program “Pembinaan Semula Rumah”. Program ini telah dilaksanakan pada tahun 2012 untuk membantu keluarga yang kurang bernasib baik dengan pembinaan semula rumah yang musnah dalam kebakaran, serta rumah untuk keluarga miskin.
- (v) Nurul Eeman binti Haji Mansor (Anugerah Khas)
Merupakan penerima anugerah yang paling muda. Penganugerah diberikan atas inisiatif terpuji yang ditunjukkan dalam mempromosikan hak kanakkanak di peringkat nasional dan antarabangsa.

Suruhanjaya mengucapkan tahniah dan merakamkan penghargaan kepada semua pemenang atas usaha gigih dan komitmen berterusan dalam memajukan hak asasi manusia sejagat, dan berharap kejayaan mereka akan terus memberi inspirasi dan menyedarkan semua pihak yang terlibat untuk bersama-sama meraih kemajuan hak asasi manusia di Malaysia.

Sempena ulang tahun ke-15 ini, Suruhanjaya menganjurkan Bual Bicara bertemakan “SUHAKAM 15 Tahun: masih umpama harimau tanpa taring ...?” (*“SUHAKAM at 15: still a toothless Tiger ...?”*) untuk berkongsi mengenai pencapaiannya, rintangan dan cabaran dalam melaksanakan mandatnya sebagai Institusi Hak Asasi Manusia yang bebas sejak 15 tahun yang lalu, termasuklah menggariskan beberapa solusi atas isu-isu berbangkit. Sesi ini akan menampilkan bekas Naib Pengerusi Suruhanjaya, Tan Sri Simon Sipaun; Pengerusi SUHAKAM, Tan Sri Hasmy Agam; Pengerusi Bersama Jawatankuasa Hak Asasi Manusia Majlis Peguam, Andrew Khoo; Ahli PROHAM, Dr Lin Mui Kiang; dan bekas Pesuruhjaya dan Ketua Pegawai Eksekutif ASLI, Tan Sri Dato’ Dr Michael Yeoh Onn Kheng.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

9 September 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SUHAKAM AMBIL MAKLUM BAHAWA PERHIMPUNAN AWAM BERSIH 4.0 BERAKHIR DENGAN AMAN

Selaras dengan mandat statutorinya, Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) telah memantau perhimpunan aman BERSIH 4.0 dan secara keseluruhannya, ingin memuji pihak berkuasa, khususnya Polis Diraja Malaysia (PDRM) kerana bersikap profesional dalam memudahcara perhimpunan tersebut; serta penganjur dan para peserta untuk perhimpunan yang berjaya dijalankan dalam suasana harmoni di Kuala Lumpur, Kuching dan Kota Kinabalu pada 29 dan 30 Ogos 2015. Suruhanjaya berpandangan ini adalah bukti bahawa perhimpunan seumpama ini boleh diadakan tanpa kejadian yang tidak diingini jika ada perancangan dan kerjasama di antara semua pihak yang berkenaan.

Namun begitu Suruhanjaya masih bimbang mengenai perintah larangan yang mengharamkan sebarang pakaian berwarna kuning yang mengandungi perkataan “Bersih 4” dan berharap agar pihak berkuasa, sebelum sesebuah perhimpunan diadakan, tidak akan mengklasifikasikan ia sebagai jenayah jika seseorang ingin menghadiri atau menganjurkan sesebuah perhimpunan aman. Dalam masa yang sama, Suruhanjaya menyeru pihak polis untuk tidak meneruskan penangkapan ke atas pihak penganjur seperti yang dinyatakan sebelum ini, kerana tindakan tersebut hanya akan mencemarkan imej positif yang telah diwujudkan dalam dan luar negara berikutan perhimpunan aman tersebut.

Kesimpulannya, Suruhanjaya ingin mengucapkan tahniah kepada semua pihak yang bertanggungjawab dalam menjayakan perhimpunan aman pada hujung minggu lalu dan menekankan kepentingan dialog yang inklusif dan bermakna, terutamanya antara Komander Polis yang bertanggungjawab dan pihak penganjur sebelum sesebuah perhimpunan diadakan. Ini secara jelas menunjukkan bahawa dalam semangat keyakinan dan kepercayaan, hak kepada kebebasan berhimpun secara aman seperti yang dijamin dalam Perlembagaan Persekutuan dan Akta Perhimpunan Aman 2012, serta mematuhi Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat boleh direalisasikan. Suruhanjaya melahirkan harapan bahawa perhimpunan aman

pada masa hadapan, pada bila-bila masa diadakan, akan dijalankan dengan cara yang sama, seperti yang diharapkan dalam sesebuah demokrasi yang berfungsi sepenuhnya.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

1 September 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

HAK UNTUK BERHIMPUN SECARA AMAN BUKAN ALASAN UNTUK MENCETUSKAN KEGANASAN

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) megambil maklum perhimpunan awam **"#Merah169"** yang berlangsung semalam. Selaras dengan mandatnya, Suruhanjaya telah memantau perhimpunan tersebut dan ingin mengiktiraf perkembangan positif yang signifikan oleh pihak Polis DiRaja Malaysia (PDRM) dalam mengendali dan menguruskan perhimpunan awam tersebut. Suruhanjaya berpendapat, ini harus dipuji dan diiktiraf sebagai amalan yang terbaik dan harus kekal konsisten dalam mana-mana perhimpunan aman pada masa hadapan.

Walau bagaimanapun, Suruhanjaya kesal bahawa perhimpunan aman telah bertukar menjadi tidak aman apabila sekumpulan peserta bertindak merempuh garis sekatan polis dalam usaha mereka untuk memasuki beberapa kawasan larangan sekitar Kuala Lumpur, seperti yang telah dipersetujui antara penganjur dan PDRM. Suruhanjaya juga bimbang dengan tindakan yang tidak bertanggungjawab dan konfrontasi daripada beberapa peserta yang bertindak menghasut apabila membawa sependuk dengan sentimen perkauman serta mengeluarkan slogan yang menggalakkan kebencian kaum dan agama dalam masyarakat Malaysia yang sekular dan berbilang agama. Suruhanjaya berpendapat, tingkah laku sebegini merupakan provokasi keganasan yang sengaja, malah tidak boleh dibiarkan. Oleh itu, tindakan undang-undang yang sewajarnya mesti diambil.

Suruhanjaya mengingatkan bahawa demonstrasi bantahan dan perhimpunan awam perlu bersifat aman agar dilindungi oleh undang-undang hak asasi manusia antarabangsa, dan mengulangi bahawa sekiranya terdapat kelakuan yang bertentangan pada mana-mana keadaan semasa perhimpunan aman, perlindungan boleh dilucutkan.

Suruhanjaya mengingatkan semua pihak bahawa untuk menggalakkan perkembangan demokrasi, hak asasi rakyat perlu dijamin, termasuk hak untuk kebebasan bersuara dan berhimpun, sebagai satu cara untuk mempengaruhi, antara lain, dasar-dasar awam. Walau

bagaimanapun, hak untuk berhimpun secara aman bukan alasan untuk mencetuskan keganasan yang hanya akan menyebabkan satu penghinaan terhadap konsep perhimpunan aman.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

17 September 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

DALAM MENYOKONG HAK KEPADA KEBEBASAN BERHIMPUN SECARA AMAN, SUHAKAM PERCAYA BAHAWA PRINSIP- PRINSIPNYA AKAN DIPATUHI SEPENUHNYA OLEH SEMUA PIHAK

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) merujuk kepada perhimpunan yang dijangka diadakan pada 16 September 2015, turut dikenali sebagai “Himpunan Maruah Melayu” atau “Himpunan Rakyat Bersatu” yang telah mendapat kebenaran untuk diadakan di Padang Merbok, Kuala Lumpur.

Dengan sukacitanya, Suruhanjaya mengambil perhatian bahawa pihak Polis DiRaja Malaysia (PDRM) telah memberikan jaminan akan melindungi keselamatan orang awam sepanjang perhimpunan berlangsung dan menegaskan bahawa setiap orang mempunyai hak kepada kebebasan berhimpun secara aman. Suruhanjaya menasihati bahawa sekatan tidak boleh diletakkan ke atas hak ini, kecuali sebagaimana yang ditetapkan oleh undang-undang dan yang perlu dalam masyarakat demokratik demi kepentingan keselamatan negara dan/atau ketenteraman awam.

Walaupun, Suruhanjaya melahirkan kebimbangan yang serius terhadap pemberian idea, pendapat, dan kenyataan berbentuk perkauman yang dibuat oleh jurucakap perhimpunan tersebut, seperti yang dilaporkan oleh media. Suruhanjaya berpendapat perbuatan sebegini mungkin boleh melahirkan perasaan kebencian kaum atau agama, menghasut atau mencetuskan keganasan. Suruhanjaya mengulangi bahawa sesebuah perhimpunan akan dianggap aman jika penganjur mempunyai niat yang aman justeru hanya perhimpunan aman dilindungi oleh undang-undang. Perhimpunan awam yang dilihat atau didapati tidak aman juga akan menyalahi undang-undang jika wujudnya ancaman dan bukti keganasan akan berlaku.

Ketika ini Suruhanjaya sedang menunggu maklum balas daripada pihak penganjur untuk mengadakan mesyuarat. Sementara itu, Suruhanjaya menyeru agar pihak penganjur dapat menyatakan dengan jelas objektif dan tujuan perhimpunan yang akan diadakan dan berharap bahawa perhimpunan tersebut tidak akan mempunyai objektif yang menyalahi undang-undang.

Suruhanjaya juga mengulangi garis panduan umum berkenaan perhimpunan awam:

- (i) Sebarang sekatan yang dikenakan ke atas perhimpunan aman mesti mempunyai asas undang-undang yang kukuh. Begitu juga dengan pihak berkuasa yang mesti merujuk kepada mandat dan kuasa sekatannya (contoh: Dewan Bandaraya / pihak berkuasa tempatan).
- (ii) Peserta tidak harus mengambil tindakan undang-undang di tangan sendiri dan menghormati bahawa pada setiap masa, pihak berkuasa mempunyai peranan dan tanggungjawab dalam mengekalkan dan memelihara keselamatan, keamanan dan ketenteraman di negara ini.
- (iii) Pihak penganjur perhimpunan itu hendaklah bekerjasama sepenuhnya dengan pihak berkuasa, khususnya polis, untuk memastikan bahawa peserta perhimpunan mematuhi undang-undang pada setiap masa.

Merujuk kepada perhimpunan yang akan diadakan Suruhanjaya mengambil perhatian nasihat oleh YAB Perdana Menteri bahawa rakyat Malaysia bebas untuk mengambil bahagian, tetapi perlu mengikut batasan undang-undang serta berharap semangat yang sama akan diperluaskan kepada semua perhimpunan aman pada masa hadapan.

Dalam melaksanakan mandatnya, Suruhanjaya akan memantau perhimpunan yang dirancang, tertakluk kepada pertimbangan beberapa aspek keselamatan pasukan pemantaunya.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

15 September 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SUHAKAM MEMPERINGATI HARI TANPA KEGANASAN ANTARABANGSA 2015

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) bersama-sama Negara-negara lain di dunia bagi meraikan Hari Tanpa Keganasan Antarabangsa hari ini, 2 Oktober, sempena hari lahir Mahatma Gandhi yang merupakan ikon yang menolak sebarang unsur keganasan.

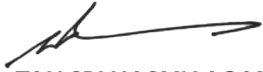
Mengambil kira aspek tanpa keganasan, toleransi, penghormatan sepenuhnya terhadap hak asasi manusia dan kebebasan untuk semua, demokrasi, pembangunan, persefahaman dan menghormati kepelbagaian, adalah saling berkait dan saling mengukuhkan, resolusi pada 15 Jun 2007 Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (PBB) yang ditubuhkan untuk memperingati hari antarabangsa ini, mengalu-alukan semua negara anggota PBB untuk menyebarkan mesej tanpa keganasan, termasuk melalui pendidikan dan kesedaran awam.

Justeru, Suruhanjaya menyambut baik ikrar yang dibuat oleh YAB Perdana Menteri ketika Sidang Kemuncak para Pemimpin mengenai Pembanterasan ISIL dan Keganasan Melampau di Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu baru-baru ini bahawa Malaysia tidak akan bertolak ansur dengan sebarang bentuk keganasan dan ekstremisme yang dilakukan atas dasar agama, serta atas kapasitinya sebagai Pengerusi ASEAN, Malaysia “akan berjuang bermati-matian untuk membendung penularan ideologi Negara Islam (IS) dan membasmi segala bentuk ekstremisme serantau dan juga tempatan”.

Oleh sebab semua orang berhak untuk hidup dalam dunia yang aman dan bebas daripada sebarang bentuk keganasan, Suruhanjaya menyeru bagi memperkasakan semua rakyat untuk mengambil bahagian secara aktif dalam pembentukan sebuah masyarakat demokratik yang berpegang teguh berdasarkan budaya tanpa keganasan dan untuk menolak sepenuhnya sebarang bentuk atau manifestasi ekstremisme.

Pada kesempatan ini, Suruhanjaya juga ingin menegaskan bahawa ia akan terus menyokong dan menggalakkan sikap, nilai dan tindakan yang berdasarkan penghormatan terhadap nyawa, maruah dan semua hak asasi manusia.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

2 Oktober 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SUHAKAM MERAIKAN HARI KESIHATAN MENTAL SEDUNIA 2015

Bertemakan “Maruah dan Kesihatan Mental”, Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) meraikan Hari Kesihatan Mental Sedunia 2015 yang disambut di seluruh dunia hari ini.

Menurut statistik Pendaftaran Bunuh Diri Kebangsaan Malaysia, satu hingga dua kejadian bunuh diri dicatatkan setiap hari bagi tempoh 2008 hingga 2010 dan situasi ini antara lain, adalah kesan daripada penyakit mental. Fenomena ini dihadapi oleh seluruh masyarakat dunia tanpa mengira peringkat umur atau status kehidupan dan, kesihatan mental atau penyakit jiwa boleh dihadapi oleh sesiapa sahaja. Malangnya, individu yang mempunyai masalah kesihatan atau mengalami penyakit mental, bukan sahaja berhadapan dengan stigma mengenai keadaan mereka, tetapi diskriminasi dalam kehidupan seharian antaranya untuk mendapatkan kemudahan rawatan dan pemulihan serta kualiti penjagaan kerana kekurangan pengamal psikiatri. Memandangkan stigma berterusan terhadap penyakit mental, termasuk sikap prejudis dan diskriminasi tingkah laku ke atas individu yang mempunyai masalah kesihatan mental masih merupakan satu cabaran, Suruhanjaya menasihatkan bahawa penggunaan bahasa negatif untuk menggambarkan penyakit mental seperti “psiko”, “terencat akal” atau “mental” perlu dielakkan kerana ia menimbulkan rasa takut, kurang percaya dan juga keganasan terhadap individu yang mempunyai penyakit mental serta keluarga mereka.

Selaras dengan tema tahun ini, Suruhanjaya menyeru agar usaha dipergiatkan untuk meningkatkan kesedaran dalam mendidik rakyat Malaysia mengenai kepentingan kesihatan mental, menghormati maruah dan hak asasi pesakit mental serta meningkatkan kemudahan rawatan kesihatan mental.

Sejajar dengan mandat untuk mempromosi dan mendidik masyarakat mengenai hak asasi manusia, Suruhanjaya telah menanugerahkan Anugerah Hak Asasi Manusia 2015 bagi kategori Organisasi kepada Perak Society for the Promotion of Mental Health atas sumbangan cemerlang untuk memperbaiki kehidupan mereka yang sedang mengalami dan telah sembuh daripada penyakit mental, serta dalam menyediakan rawatan pemulihan.

Maruah adalah suatu penghormatan yang tinggi darjatnya, ia juga adalah hak asasi semua manusia termasuklah mereka yang menghidap penyakit mental.

-TAMAT-

DATUK DR KHAW LAKE TEE

Pemangku Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

10 Oktober 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

MEMPERKASAKAN KANAK-KANAK PEREMPUAN: VISI MENJELANG 2030

Pada tahun 2011, Perhimpunan Agung Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (PBB) telah mengumumkan tarikh 11 Oktober sebagai Hari Antarabangsa Kanak-kanak Perempuan bagi mengiktiraf hak dan cabaran yang dihadapi golongan ini di peringkat global. Pada kesempatan ini, Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) menegaskan betapa pentingnya usaha untuk memperkasakan hak kanak-kanak perempuan. Tema sambutan pada tahun ini adalah “Memperkasakan Kanak-kanak Perempuan: Visi Menjelang 2030”.

Pada 26 September 2015, Perhimpunan Agung PBB telah mengunapakai Agenda 2030 untuk pembangunan mampan yang terdiri daripada 17 matlamat dan 169 sasaran. Kesemua matlamat ini merangkumi visi global yang dikongsi bersama dan antara lain menekankan, kepentingan untuk menghentikan perkahwinan awal dan secara paksa. Ini bertujuan untuk memperkasakan semua wanita dan kanak-kanak perempuan dalam usaha mencapai kesaksamaan gender (Matlamat 5). Matlamat ini telah diterima oleh Malaysia, serta semua Negara Anggota PBB yang lain.

Sehubungan dengan Matlamat 5, Suruhanjaya menyeru semua pihak berkepentingan mengenal pasti dan menyatakan keperluan untuk mencari pendekatan yang berkesan berkaitan pendidikan seksual dan reproduktif di sekolah rendah dan menengah. Pendidikan sedemikian perlu untuk tujuan mempromosikan hak asasi manusia, memperjuangkan kesaksamaan gender, memperbaiki kesihatan seksual dan reproduktif, dan mesti disertakan maklumat saintifik, terperinci, realistik dan bukan bersifat menghukum. Ini merupakan kesan daripada perkahwinan awal dan kes-kes pembuangan bayi yang semakin meningkat di Malaysia.

Menurut statistik Jabatan Kehakiman Syariah Malaysia (JKSM) bagi tahun 2012, terdapat 1,165 permohonan untuk berkahwin, yang mana salah satu pasangan tersebut adalah di bawah umur sah untuk berkahwin menurut undang-undang. Pada suku pertama 2014, sebanyak 26 kes pembuangan bayi telah dilaporkan oleh pihak media. Walaupun Suruhanjaya mengambil maklum bahawa beberapa program telah diperkenalkan, termasuk Dasar dan Pelan Tindakan Pendidikan Kesihatan Reproduksi dan Sosial Kebangsaan (Dasar Pekerti), Suruhanjaya masih bimbang dengan kadar kejayaan program ini. Statistik tersebut menunjukkan peratusan remaja

Malaysia iaitu sama ada tidak mempunyai akses berkesan kepada pendidikan kesihatan seksual atau mengalami kekurangan pengetahuan untuk membuat keputusan transformatif mengenai kesihatan seksual dan reproduktif mereka. Akibatnya, mereka mungkin terdedah kepada paksaan, jangkitan kelamin dan / atau kehamilan luar jangka dan perkahwinan awal.

Seterusnya, Suruhanjaya menyeru agar program tersebut disemak semula sepenuhnya dengan penekanan utama diberikan ke atas kesan psikologi yang berpanjangan terhadap perkahwinan awal kanak-kanak. Selain itu semua rakyat Malaysia, termasuk kanak-kanak mempunyai hak asas untuk mendapat maklumat dan perkhidmatan yang diperlukan untuk melindungi kesihatan seksual mereka.

Walaupun isu ini dianggap sensitif untuk dibincangkan, Suruhanjaya berpandangan bahawa penambahbaikan dasar dan undang-undang dalam aspek ini perlu untuk mempertingkatkan prestasi Malaysia selaras dengan cita-cita Negara untuk mencapai status negara maju dalam tempoh 5 tahun.

-TAMAT-

DATUK DR KHAW LAKE TEE

Pemangku Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

11 Oktober 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SUHAKAM MENYERU PERLINDUNGAN SEPENUHNYA DIBERIKAN KEPADA KANAK-KANAK ORANG ASLI

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) melahirkan ucapan takziah kepada keluarga kanak-kanak Orang Asli yang meninggal dunia di Gua Musang selepas hilang selama lebih kurang 47 hari.

Sebagaimana dinyatakan dalam Laporan Inkuiri Nasional Mengenai Hak Tanah Orang Asal/Asli, Suruhanjaya berpendapat bahawa masyarakat Orang Asli dipinggirkan daripada aspek sosial dan ekonomi adalah disebabkan oleh pencabulan hak asasi mereka, termasuklah yang melibatkan tanah, wilayah dan sumber mereka. Suruhanjaya kesal kerana cadangancadangannya tidak diambil tindakan dan akibatnya, masyarakat Orang Asli masih menghadapi banyak cabaran serta dipinggirkan.

Suruhanjaya bimbang walaupun pendidikan telah diiktiraf secara rasmi sebagai hak asasi manusia sejak Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat (UDHR) telah digunapakai pada tahun 1948 lagi, dan seterusnya diperkukuhkan dalam Konvensyen Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu Mengenai Hak Kanak-kanak (CRC) yang mana Malaysia adalah ahli, kanakkanak Orang Asli di Malaysia terus dinafikan akses kepada pendidikan berkualiti yang relevan dan responsif kepada konteks budaya dan keperluan mereka.

Melalui penglibatan aktif Suruhanjaya dengan masyarakat Orang Asli selama ini, Suruhanjaya mendapati bahawa ramai kanak-kanak Orang Asli tidak hadir ke sekolah rendah kerana ketiadaan sekolah atau guru-guru berdekatan tempat tinggal mereka. Kesannya, ramai kanak-kanak Orang Asli yang buta huruf.

Suruhanjaya juga bimbang bahawa di kebanyakan perkampungan Orang Asli, lokasi sekolah yang paling dekat juga mengambil masa beberapa jam perjalanan. Sehubungan ini, Suruhanjaya kesal dengan keputusan Kementerian Pelajaran untuk menutup beberapa buah sekolah di sekitar perkampungan Orang Asli kerana dianggap tidak ekonomik. Sekolah-sekolah tersebut telah dibina berdekatan kampung supaya kanak-kanak tidak perlu dipisahkan secara fizikal daripada keluarga dan masyarakat dan ditempatkan di sekolah asrama.

Oleh itu, Suruhanjaya mengesyorkan bahawa Kementerian Pelajaran segera memperuntukkan sumber pendidikan untuk memastikan bahawa masyarakat yang terpinggir seperti kanakkanak

Orang Asli mempunyai akses yang sama seperti kanak-kanak lain kepada pendidikan. Ini termasuk pembinaan sekolah yang berdekatan dan menempatkan guru-guru yang mampu menghargai, memahami dan menghormati budaya serta kepercayaan Orang Asli.

Suruhanjaya turut mengesyorkan bahawa Kerajaan memastikan sumber pendidikan yang mencukupi diperuntukkan untuk menjamin bahawa semua sekolah dibiayai tanpa diskriminasi.

Suruhanjaya juga terus menerima aduan berkaitan penderaan oleh guru dan terkejut dengan tindakan guru yang mendera, membuli dan/atau menganiaya kanak-kanak Orang Asli di bawah jagaan mereka. Suruhanjaya berpendirian tegas bahawa pengurusan disiplin murid mesti menjaga maruah kanak-kanak tersebut serta berasaskan hak untuk mendapatkan perlindungan daripada segala bentuk keganasan.

Oleh itu, Suruhanjaya menyeru Bahagian Jemaah Nazir dan Jaminan Kualiti Sekolah Kementerian Pelajaran Malaysia yang memantau pelaksanaan kurikulum dan memastikan kualiti pengajaran dan pembelajaran untuk menjelaskan dapatan mereka.

Suruhanjaya ingin menjelaskan bahawa Orang Asli mempunyai budaya yang berbeza dalam segenap aspek berbanding bangsa dan budaya masyarakat Malaysia yang lain dan ini mempunyai implikasi dalam dasar pendidikan. Oleh itu, dasar pendidikan yang mempunyai kesan ke atas kanak-kanak Orang Asli mesti disesuaikan dan diselaraskan dengan budaya dan kepercayaan mereka. Semua perancangan dasar ini juga amat memerlukan penglibatan masyarakat Orang Asli sendiri. Tambahan pula, semua sekolah, termasuk sekolah asrama mempunyai tanggungjawab untuk menjadi sensitif kepada komuniti yang menerima perkhidmatan mereka dan menjaga dan melindungi kanak-kanak yang dibawah jagaan mereka.

Suruhanjaya mengulangi bahawa hak setiap kanak-kanak kepada pendidikan berdasarkan peluang yang sama rata tanpa diskriminasi mesti dihormati sepenuhnya. Bagi mencapai matlamat ini, termasuk seperti yang digariskan dalam Matlamat Pembangunan Mampan 2030, Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu, Kementerian Pelajaran perlu memastikan bahawa pendidikan mestilah disediakan, boleh diakses dan inklusif untuk semua kanak-kanak dalam memastikan semua kanak-kanak di Malaysia mempunyai peluang yang sama untuk mendapatkan pendidikan sebagai permulaan dalam kehidupan mereka.

-TAMAT-

DATUK DR KHAW LAKE TEE

Pemangku Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

13 Oktober 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

MEMENUHI HAK ASASI MANUSIA MELALUI MATLAMAT PEMBANGUNAN MAMPAN

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) mengalu-alukan rangka kerja rasmi antarabangsa yang baharu iaitu “Mentranformasi Dunia: Agenda 2030 untuk Pembangunan Mampaan”, yang diterimapakai di Sidang Kemuncak Pembangunan Mampaan Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (PBB) pada 25 September 2015.

Matlamat yang bersifat sejagat, transformatif serta menyeluruh, meluas dan mesra rakyat ini terdiri daripada 17 matlamat pembangunan mampaan (*sustainable development goals* - SDG) dan 169 sasaran yang bertujuan untuk membantu pembangunan, keutamaan dan kerjasama antarabangsa sehingga tahun 2030 dalam usaha membasmi kemiskinan, menentang ketidaksaan dan ketidakadilan serta menangani perubahan iklim.

Agenda 2030, mencerminkan dengan ketara prinsip dan piawai hak asasi manusia yang berpandukan kepada tujuan dan prinsip Piagam Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu, termasuklah menghormati undang-undang antarabangsa sepenuhnya serta, antara lain berasaskan Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat (UDHR). Oleh itu, semua negara anggota PBB, termasuk Malaysia, dijangka menggunakan SDG untuk merangka agenda dan dasar negara untuk tempoh 15 tahun yang akan datang.

Oleh sebab hak asasi manusia adalah penting untuk mencapai pembangunan mampaan, Suruhanjaya percaya bahawa pendekatan berasaskan hak asasi manusia boleh mempertingkatkan dan membantu strategi negara untuk mencapai SDG di peringkat domestik. Suruhanjaya merumuskan bahawa SDG amat berkait rapat dengan hak asasi manusia melalui matlamat berikut:

(i) Matlamat mengenai hak ekonomi, sosial dan kebudayaan:

Terdapat beberapa matlamat yang menekankan kepada kepentingan hak ekonomi dan sosial seperti kemiskinan (Matlamat 1), keselamatan makanan dan peningkatan nutrisi (Matlamat 2), kesihatan dan kesejahteraan hidup (Matlamat 3), pendidikan yang berkualiti (Matlamat 4) dan, air dan sanitasi (Matlamat 6); kesemuanya termaktub dalam Konvenen Antarabangsa mengenai Hak Ekonomi, Sosial dan Kebudayaan (ICESCR). Oleh itu, Suruhanjaya menasihati Kerajaan untuk menyertai ICESCR secepat mungkin yang berpandukan rangka kerja normatif serta diperkuh oleh nilai sejagat

yang diiktiraf dalam usaha untuk melaksanakan dasar negara bagi mencapai SDG dengan lebih berkesan.

(ii) Matlamat mengenai hak sivil dan politik:

SDG 16 adalah berkaitan dengan akses kepada keadilan untuk semua, dan sasarannya termasuklah untuk menamatkan pemerdagangan, mempromosikan kedaulatan undang-undang, mengurangkan rasuah, dan antara lain memastikan hak untuk mendapatkan maklumat dan perlindungan kebebasan asasi. Suruhanjaya berpandangan serta mengiktiraf wujudnya suatu kaitan yang tidak dapat dielakkan antara hak sivil dan politik dalam mencapai pembangunan mampan. Oleh itu, Suruhanjaya menasihati Kerajaan untuk menyertai Konvenan Antarabangsa mengenai Hak Sivil dan Politik (ICCPR) dengan segera bagi membantu Malaysia dalam menjayakan pelaksanaan Agenda 2030 melalui penyertaan yang berterusan serta meluaskan penglibatan semua pihak berkepentingan.

Selain itu, pengurangan ketidakaksamaan adalah salah satu daripada 17 Matlamat Agenda 2030 (Matlamat 10). Justeru, Suruhanjaya ingin menekankan bahawa secara prinsip, dasardasar negara ketika ini perlu bersifat sejagat, manakala dalam masa yang sama turut memberi perhatian khusus kepada keperluan penduduk yang kurang bernasib baik dan terpinggir seperti Orang Asal/ Asli.

Dalam merealisasikan Agenda 2030 sepenuhnya, Suruhanjaya komited untuk mempromosi unsur hak asasi menerusi SDG, dan antara lain, menyediakan pendidikan kepada semua pihak yang berkepentingan, termasuk Kementerian yang berkaitan, ahli-ahli parlimen dan masyarakat sivil. Suruhanjaya juga berharap untuk menasihati Kerajaan mengenai kesesuaian hak asasi manusia dengan dasar-dasar domestik yang boleh dilaksanakan untuk merealisasikan SDG.

Suruhanjaya menekankan bahawa dalam mencapai SDG yang akan berkuatkuasa pada 1 Januari 2016 sehingga tahun 2030 memerlukan kerjasama erat, koordinasi dan konsistensi yang melibatkan pelbagai agensi kerajaan. Tambahan, meletakkan akauntabiliti hak asasi manusia sebagai teras SDG adalah penting dalam memastikan bahawa komitmen Malaysia di peringkat antarabangsa dilaksanakan secara berkhemah. Sehubungan itu, Suruhanjaya berharap bahawa Agenda ini akan dihayati di semua Kementerian dan diintegrasikan ke dalam perancangan dan dasar, termasuk Pelan Tindakan Hak Asasi Manusia Nasional (NHRAP) selepas proses rundingan yang telus dan terbuka dengan pelbagai pihak berkepentingan. Suruhanjaya menekankan bahawa peranan Suruhanjaya, sektor swasta dan masyarakat sivil adalah penting untuk melaksanakan agenda SDG dengan sepenuhnya.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

23 Oktober 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SUHAKAM MEMPERINGATI HARI WARGA EMAS ANTARABANGSA 2015

Hari ini, 1 Oktober, menandakan ulang tahun ke-25 Hari Warga Emas Antarabangsa Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (PBB). Tema pada tahun ini, “Kemampuan dan Keterangkuman Usia dalam Persekitaran Bandar”, telah dipilih untuk menarik perhatian kepada impak persekitaran bandar baru terhadap warga emas, dan kesannya. Oleh itu, sambutan pada tahun ini bertujuan untuk menunjukkan bahawa satu agenda inklusif umur adalah penting untuk persekitaran bandar baru yang mampan dalam mempromosi kesaksamaan, kebajikan dan kemakmuran bersama.

Menurut statistik PBB, menjelang tahun 2050, bilangan warga emas dalam sesebuah negara maju akan menjadi dua kali ganda daripada bilangan kanak-kanak. Jumlah warga emas di negara membangun pula dijangka berganda. Di Malaysia, menjelang tahun 2030, warga emas akan mencecah 15% daripada jumlah penduduk. Tren ini sememangnya akan memberikan kesan yang mendalam.

Suruhanjaya ingin mengulangi kenyataannya pada Sesi Tetap ke-24 Majlis Hak Asasi Manusia pada tahun 2013 bahawa warga emas tidak harus dilihat sebagai liabiliti atau menjadi beban kepada ekonomi negara, tetapi perlu dilayan sebagai aset penting yang mana kepakaran dan pengalaman mereka boleh digunakan dalam memberi sumbangan kepada masyarakat. Oleh itu, Suruhanjaya mencadangkan penambahan kategori umur dalam Perlembagaan Persekutuan bagi melarang berlakunya diskriminasi.

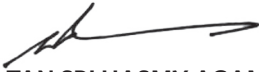
Suruhanjaya juga masih bimbang bahawa Dasar Warga Emas Negara dan Pelan Tindakan Warga Emas Negara yang telah diluluskan oleh Kerajaan pada tahun 2011 untuk memperakui bahawa warga emas berhak untuk menikmati kehidupan yang selesa dan dihormati, tidak dipromosi dan dilaksanakan dengan secukupnya. Ini terbukti apabila kurangnya kesedaran mengenai isu-isu yang berkaitan dengan usia terutamanya di kalangan kumpulan terpinggir seperti Orang Asal/Asli. Justeru Suruhanjaya mengesyorkan bahawa pelan-pelan tersebut segera diperkukuh dan dilaksanakan di semua peringkat dan sektor masyarakat, serta memperkenalkan sebuah mekanisme pemantauan dan pelaporan pelaksanaan. Suruhanjaya juga ingin mencadangkan pelantikan Senator untuk mewakili dan melindungi kepentingan

hak warga emas, termasuk perkara berkaitan diskriminasi umur, pendapatan, perumahan dan kesihatan.

Dalam kapasiti Malaysia sebagai Pengerusi ASEAN, Suruhanjaya menggesa Kerajaan bertindak sebagai peneraju dengan menggalakkan pembentukan sebuah instrumen hak asasi manusia serantau bagi menyediakan rangka kerja komprehensif untuk mempromosi dan melindungi hak asasi warga emas dalam memastikan masyarakat ASEAN menikmati hak asasi secara sama rata.

Suruhanjaya juga turut menyokong pembentukan sebuah Konvensyen PBB Mengenai Hak Warga Emas berkenaan penuaan, diskriminasi dan penafian hak warga tua yang masih berlaku di seluruh dunia.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

1 Oktober 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

UNDANG-UNDANG KESELAMATAN DAN KEGANASAN TIDAK HARUS DIGUNAKAN BAGI MENGEKANG EXPRESI POLITIK

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) merujuk kepada tangkapan dan penahanan berberapa individu baru-baru ini di bawah Akta Kesalahan Keselamatan (Langkah-Langkah Khas) 2012 (SOSMA) kerana membuat laporan terhadap sebuah syarikat pembangunan milik Kerajaan kepada agensi penguatkuasaan di luar negara.

Suruhanjaya khuatir kerana definisi “kesalahan keselamatan” dibawah SOSMA menunjukkan bahawa ia kini telah diluaskan bukan hanya sekadar kesalahan keganasan, bertentangan dengan jaminan Perdana Menteri pada tahun 2011 bahawa “tiada individu akan ditahan semata-mata hanya kerana ideologi politiknya”. Penangkapan tersebut juga menyalahi Seksyen 4(3) Akta tersebut yang menyatakan bahawa “tiada seorang pun boleh ditangkap dan ditahan dibawah seksyen ini semata-mata atas kepercayaan politiknya atau aktiviti politiknya”.

Oleh itu, Suruhanjaya sangat kecewa dengan pelanggaran Perlembagaan yang semakin berleluasa dan terang-terangan, serta amat bimbang bahawa undang-undang penahanan pencegahan, keganasan dan keselamatan disalahguna untuk menyekat kebebasan politik dan perbezaan pendapat.

Suruhanjaya mengimbas kembali bahawa undang-undang penahanan pencegahan di Malaysia digubal semula untuk menangani isu keganasan, contohnya untuk mencegah serangan pengganas dan/atau untuk melindungi sebarang bukti yang berhubung dengan kegiatan pengganas. Walaupun Suruhanjaya menghargai kebimbangan pihak berkuasa jika tidak mempunyai kuasa penahanan pencegahan berkesan untuk menangani ancaman pengganas, ia menekankan bahawa penggunaannya mesti setimpal dengan cabaran yang dihadapi, setelah mempunyai bukti yang mencukupi dan boleh dipercayai akan berlakunya serangan pengganas. Suruhanjaya juga bimbang walaupun mempunyai kuasa yang luas untuk mendakwa seseorang bagi suatu kesalahan jenayah dengan menggunakan undang-undang jenayah prosedur sedia ada tanpa perlu merujuk kepada SOSMA, pihak berkuasa memilih untuk tidak berbuat demikian.

Dalam kenyataannya pada 16 April 2012, Suruhanjaya telah memuji Perdana Menteri dalam usaha beliau ke arah pembaharuan demokratik dan mengaluh-alukan SOSMA untuk

memelihara keselamatan negara, walaupun ia menimbulkan beberapa kebimbangan. Suruhanjaya mengulangi bahawa “kesalahan keselamatan” mesti ditakrifkan berhubung dengan aktiviti penganas dan menggesa Kerajaan untuk menggunakan dan melaksanakan peruntukan-peruntukan undang-undang di Negara secara berkesan dan dengan suci hati.

Suruhanjaya mengingatkan pihak berkuasa, khususnya Polis Diraja Malaysia (PDRM) bahawa risiko kredibiliti mereka akan tercalar sekiranya mereka terus menyalahgunakan undang-undang anti-keganasan dan/atau undang-undang keselamatan untuk tujuan bukan keganasan dan menyeru pihak penguatkuasa diberikan latihan dan panduan secukupnya berhubung penggunaan dan pemakaian undang-undang tersebut.

Suruhanjaya turut kesal kerana pengkritik Kerajaan telah disasarkan melalui undang-undang keselamatan negara dan menyeru agar dakwaan ini segera digugurkan kerana SOSMA, apabila disalahgunakan, telah terbukti menyebabkan, dan akan menyebabkan pelanggaran hak asasi manusia yang serius.

-TAMAT-

DATUK DR KHAW LAKE TEE

Pemangku Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

12 Oktober 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

CADANGAN KAJIAN SEMULA HUKUMAN MATI BAGI KESALAHAN PENGEDARAN DADAH DAN KESALAHAN LAIN YANG BERKAITAN DIALU-ALUKAN

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) mengalu-alukan pengumuman yang dibuat oleh Peguam Negara Malaysia baru - baru ini (seperti yang dilaporkan oleh Malaysian Insider pada Jumaat, 13 November 2015) bahawa beliau akan mencadangkan kepada Kerajaan untuk mengambil langkah yang perlu untuk memansuhkan hukuman mati mandatori ke atas kesalahan berkaitan dadah agar dapat mengembalikan kuasa budi bicara Hakim untuk mengenakan hukuman ke atas semua kesalahan berkenaan dadah dan kes-kes berkaitan. Suruhanjaya percaya bahawa perkembangan positif ini akan membawa kedudukan Malaysia selaras dengan kebanyakan negara lain yang sejak kebelakangan ini mula mengambil langkah memansuhkan hukuman mati mandatori.

Pada tahun 2012, Suruhajaya menyambut baik cadangan yang dibuat oleh de-facto Menteri Undang-undang ketika itu, Datuk Seri Mohamed Nazri Abdul Aziz dan menegaskan bahawa hukuman mati merendahkan maruah kemanusiaan serta melanggar hak kepada nyawa.

Sementara itu, Suruhanjaya ingin menasihati Kerajaan untuk mengkaji semula semua undang-undang jenayah untuk memastikan bahawa sekiranya hukuman mati dikenakan ke atas sesuatu kesalahan, ia perlulah hanya ke atas jenayah yang paling serius seperti yang ditakrifkan dalam Artikel 6 (2) Konvenan Antarabangsa Mengenai Hak Sivil dan Politik (ICCPR). Oleh itu Suruhanjaya mengesyorkan agar Kerajaan menyertai ICCPR dan Protokol Pilihan Kedua, serta berusaha ke arah pemansuhan hukuman mati di Malaysia seterusnya menyertai kira-kira 140 daripada 193 buah Negara Ahli Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu yang telah memansuhkan hukuman mati atau memperkenalkan moratorium, sama ada dalam undang-undang atau secara praktikal.

Suruhanjaya berharap agar cadangan terhadap pindaan ini akan segera dikemukakan ke Parlimen dan sementara menunggu keputusan tersebut moratorium untuk semua kesalahan hukuman mati dilaksanakan.

- TAMAT -

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

18 November 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SUHAKAM MEMPERINGATI HARI ANTARABANGSA MENANGANI KEGANASAN TERHADAP WANITA 2015

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) pada hari ini memperingati Hari Antarabangsa Menangani Keganasan Terhadap Wanita yang diraikan serata dunia dengan tema “Pencegahan”.

Deklarasi Penghapusan Kekerasan terhadap Wanita yang merupakan instrumen antarabangsa pertama yang secara jelas menangani isu keganasan terhadap wanita menyatakan bahawa “keganasan terhadap wanita bermaksud sebarang tindakan keganasan berasaskan gender yang menyebabkan, atau berkemungkinan akan menyebabkan, penderitaan atau kebahayaan dari segi fizikal, seksual atau psikologi kepada wanita, termasuk gertakan, paksaan atau deprivasi secara sewenang-wenangnya terhadap kebebasan, tidak kira berlaku secara terbuka atau dalam kehidupan peribadi.”

Suruhanjaya berpendapat bahawa walaupun terdapat banyak perkembangan dan inisiatif daripada pelbagai pihak berkepentingan dalam menangani isu keganasan berasaskan gender, kes-kes keganasan terhadap wanita masih lazim berlaku dan keganasan seperti ini masih agak diterima di Malaysia. Antara lain, kes keganasan terhadap wanita tidak selalunya dilayan dengan tahap kesungguhan yang sama seperti jenayah lain, dan perkara ini adalah lebih teruk dalam kes-kes keganasan terhadap isteri atau pasangan intim di mana mangsa sering kali dinasihati dan digalakkan oleh pihak berkuasa untuk menyelesaikan isu-isu domestik mereka secara dalaman di antara diri mereka sendiri

Suruhanjaya juga bimbang dengan definisi ‘rogol’ dalam Kanun Keseksaan yang tidak mencerminkan secara sepenuhnya realiti penderaan seksual yang dialami oleh wanita, sama ada yang berkahwin atau belum berkahwin. Suruhanjaya ingin menasihati Kerajaan untuk meminda pengecualian rogol dalam perkahwinan daripada definisi rogol, selaras dengan syor Jawatankuasa Penghapusan Diskriminasi terhadap Wanita di mana rogol (hubungan seks yang dilakukan tanpa kerelaan sebenar) yang merupakan perbuatan ganas dan menjatuhkan maruah yang dilakukan oleh pasangan hidup, tidak kurang jijiknya daripada rogol yang dilakukan oleh orang yang tidak dikenali. Suruhanjaya menekankan bahawa Perisytiharan ASEAN mengenai Penghapusan Keganasan Terhadap Wanita dan Penghapusan Keganasan Terhadap Kanak-kanak menyeru negara

anggota untuk mengambil “langkah-langkah yang perlu untuk menghapuskan segala bentuk diskriminasi terhadap wanita” dan “meningkatkan usaha untuk membangunkan dan memperbaiki perundangan yang sedia ada, pendidikan serta perkhidmatan sokongan sosial yang bertujuan untuk mencegah keganasan terhadap wanita.” Seajar dengan itu, Suruhanjaya menyeru Kerajaan agar menerajui usaha-usaha dalam menangani isu keganasan seksual dalam perkahwinan dengan mempunyai undang-undang yang jelas.

Selain daripada itu, Suruhanjaya ingin mengingatkan bahawa Matlamat ke-5 dalam Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) adalah berkenaan kesaksamaan gender dan pemerkasaan wanita dan kanak-kanak perempuan. Antara sasarannya adalah penghapusan “semua bentuk keganasan terhadap wanita dan kanak-kanak perempuan dalam lingkungan awam dan peribadi, termasuk penyeludupan dan eksploitasi seksual dan lain-lain jenis eksploitasi.” Dalam mengingati semula Laporan *World Economic Forum : Global Gender Gap Report 2014* di mana Malaysia telah diletakkan pada kedudukan lemah 107 daripada 142 negara, Suruhanjaya menasihati Kerajaan supaya terus membina di atas kejayaan mereka sendiri untuk mencapai kesaksamaan gender dalam usaha untuk memastikan bahawa diskriminasi terhadap wanita dan kanak-kanak perempuan di Malaysia dapat dihentikan sepenuhnya.

-TAMAT-

DATUK DR KHAW LAKE TEE

Pemangku Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

25 November 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

BELANJAWAN 2016 MUNGKIN MENYEBABKAN SUHAKAM TIDAK DAPAT MELAKSANAKAN SEPENUHNYA FUNGSI TERAS

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) telah mengadakan pertemuan dengan YB Senator Datuk Paul Low Seng Kuan, Menteri di Jabatan Perdana Menteri bagi mempertimbangkan kesan dan implikasi peruntukan Belanjawan 2016 untuk Suruhanjaya. Di dalam pertemuan tersebut, Suruhanjaya juga merujuk kepada seksyen 19 (1) Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia 1999 (Akta 597) yang memerlukan Kerajaan untuk menyediakan dana tahunan yang mencukupi untuk Suruhanjaya bagi membolehkan ia melaksanakan fungsinya di bawah Akta tersebut.

Melalui Akta 597, Suruhanjaya berfungsi untuk melindungi dan mempromosikan hak asasi manusia di Malaysia; dan telah menjalankan mandat berkanun ini dengan kesungguhan yang tinggi sejak 15 tahun yang lalu dengan menetapkan keutamaan mengikut mandat seperti yang dinyatakan dalam undang-undang serta peruntukan belanjawan yang mencukupi daripada Kerajaan melalui Parlimen. Antara kesannya adalah Suruhanjaya berjaya mengekalkan status “A” oleh Jawatankuasa Penyelaras Antarabangsa bagi Institusi- institusi Nasional untuk Promosi dan Perlindungan Hak Asasi Manusia (ICC).

Walaupun bagaimanapun, dengan mengambilkira kelembapan ekonomi semasa yang menyebabkan pengurangan peruntukan kewangan bagi sektor awam, Suruhanjaya bimbang fungsinya sebagai badan berkanun tidak dapat dilaksanakan sepenuhnya atau pelaksanaan kuasa yang terhad, jika sumber kewangan tidak mencukupi untuk beroperasi dengan efektif.

Bagi tahun 2015 sahaja, Suruhanjaya telah diperuntukkan belanjawan mengurus sebanyak RM 10,986,200.00. Walau bagaimanapun, jumlah ini telah dikurangkan sebanyak 10% oleh Kementerian Kewangan dan 9% lagi oleh Jabatan Perdana Menteri. Secara perbandingannya, peruntukan yang diberikan kepada Suruhanjaya bagi tahun 2016 adalah sebanyak RM 5,509,400.00, iaitu pengurangan hampir 50%.

Suruhanjaya ingin menjelaskan bahawa peranan Suruhanjaya terus berkembang dan menjadi lebih mencabar sejak beberapa tahun kebelakangan ini. Walaupun Suruhanjaya akan berusaha sebaik mungkin untuk memastikan bahawa semua program dan aktiviti akan dijalankan seperti yang dirancang dengan menggunakan semua sumber sedia ada, kebimbangan dari

segi kewangan masih wujud kerana berdasarkan peruntukan belanjawan semasa, Suruhanjaya akan mengalami defisit sebelum akhir bulan November tahun depan hanya dengan memenuhi kos tetap keseluruhan Suruhanjaya, tanpa mengambil kira perbelanjaan lain Suruhanjaya yang tetap atau perbelanjaan bagi program-program, yang mana boleh menyebabkan keadaan defisit yang lebih awal jika dana tambahan tidak disediakan.

Suruhanjaya juga ingin menjelaskan bahawa Parlimen dan Suruhanjaya mempunyai peranan penting bagi melindungi hak asasi manusia di Malaysia, selaras dengan mandat, fungsi dan bidang kuasa masing-masing. Oleh itu, Suruhanjaya berharap bahawa Parlimen boleh memberi sumbangan untuk melindungi kebebasan Suruhanjaya dengan memastikan pembiayaan mencukupi kepada Suruhanjaya kerana kekurangan dana boleh menghakis keberkesanan Suruhanjaya dan melemahkan prinsip penubuhan sebuah Institusi Hak Asasi Manusia Nasional.

Suruhanjaya menghargai komitmen yang dibuat oleh YB Menteri dan jaminan bahawa belanjawan Suruhanjaya akan dipertimbangkan semula agar hak asasi manusia menjadi aspek keutamaan bagi Kerajaan. Ini penting berikutan kebimbangan yang dibangkitkan sama ada dalam mahupun di luar negara bahawa hak asasi manusia tidak diberikan keutamaan yang sewajarnya lebih-lebih lagi apabila Suruhanjaya kini sedang menjalani proses akreditasi sebagai Institusi Hak Asasi Manusia Nasional (NHRI) di ICC.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

16 November 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SUHAKAM MENYAMBUT BAIK PENERIMAAN KONVENSYEN ASEAN MENGENAI PEMERDAGANGAN MANUSIA

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) memuji Kerajaan Malaysia dan Kerajaan dari Persatuan Negaranegara Asia Tenggara (ASEAN) di atas penandatanganan Konvensyen ASEAN mengenai Pemerdagangan Manusia (ACTIP) semasa Sidang Kemuncak ASEAN ke-27 dan Sidang Kemuncak Berkaitan.

Suruhanjaya percaya bahawa penerimaan Konvensyen tersebut, yang merupakan rangka kerja serantau yang meningkatkan kerjasama di kalangan Negara Anggota ASEAN dalam menjalankan siasatan dan dakwaan terhadap orang yang terlibat dalam pemerdagangan adalah satu petanda jelas terhadap komitmen semua Kerajaan ASEAN dalam memerangi pemerdagangan manusia serta untuk melindungi mangsa pemerdagangan di rantau ini.

Antara objektif Konvensyen tersebut dalam Artikel 1 adalah termasuk untuk mencegah dan memerangi pemerdagangan manusia, terutamanya terhadap wanita dan kanak-kanak; untuk memastikan hukuman yang saksama dan efektif terhadap agen pemerdagangan; untuk melindungi dan membantu mangsa pemerdagangan dengan mengambil kira hak asasi manusia mereka secara menyeluruh; dan juga untuk menggalakkan kerjasama di kalangan pihak berkenaan dalam memenuhi objektif ini.

Oleh yang demikian, Suruhanjaya menyeru Kerajaan untuk memastikan respons sistem keadilan jenayah yang efektif terhadap jenayah pemerdagangan manusia serta perlindungan untuk mangsa pemerdagangan dan migran yang diseludup.

-TAMAT-

DATUK DR KHAW LAKE TEE

Pemangku Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

23 November 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SUHAKAM MENYERU TINDAKAN SEGERA PIHAK BERKUASA UNTUK MENYIASAT LAPORAN MENGENAI KEMATIAN KANAK- KANAK ORANG ASLI DI SUNGAI KEJAR, PERAK

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) terkilan dengan laporan baru-baru ini berkaitan kematian kanak-kanak Orang Asli dari suku kaum Jahai di Sungai Kejar, Perak. Oleh sebab kanak-kanak Orang Asli kebiasaannya tinggal di kawasan pedalaman yang sering kekurangan asas perkhidmatan sosial termasuk pendidikan dan penjagaan kesihatan, kejadian seperti ini menunjukkan dengan jelas dan mengukuhkan keperluan agar tindakan yang lebih berkesan diambil untuk memastikan bahawa hak asasi masyarakat Orang Asli terus dihormati dan dilindungi.

Suruhanjaya mengulangi bahawa setiap orang mempunyai hak untuk pencapaian standard tertinggi kesihatan fizikal dan mental, dan Kerajaan bertanggungjawab untuk mempromosi, melindungi, dan memenuhi semua hak asasi manusia bagi semua orang. Tambahan pula, hak kesihatan bagi Orang Asli telah ditetapkan dalam Perisytiharan Hak Orang Asal Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (UNDRIP), yang juga mengiktiraf hak mereka terhadap penggunaan perubatan dan mengamalkan tradisi rawatan kesihatan tradisional (Perkara 24). Walaupun diakui bahawa Orang Asli jarang mendapatkan rawatan perubatan di hospital Kerajaan, Suruhanjaya berpendapat bahawa usaha dan langkah-langkah yang lebih baik perlu diambil oleh pihak berkuasa, khususnya Kementerian Kesihatan dan Jabatan Kemajuan Orang Asli (JAKOA) untuk mendekati masyarakat dan mendidik mereka mengenai perkara-perkara yang berkaitan dengan kesihatan.

Suruhanjaya juga terkejut berkaitan peranan JAKOA yang sepatutnya bertanggungjawab terhadap kesejahteraan, penyampaian perkhidmatan serta untuk mengintegrasikan pembangunan dasar dan program yang memberikan manfaat ekonomi, alam sekitar dan sosial yang berterusan kepada masyarakat Orang Asli, bahawa mereka sendiri tidak mengetahui status kesihatan dan keadaan kanak-kanak Jahai seperti yang dilaporkan. Suruhanjaya berpendapat bahawa aplikasi dan amalan teori dasar penjagaan kesihatan semasa mereka telah gagal untuk memberi manfaat kepada kelompok masyarakat yang terpinggir dan mudah terjejas ini. Oleh itu, Suruhanjaya mengimbis kembali syor-syor seperti yang dinyatakan dalam Laporan Inkuiri Nasional mengenai Hak Tanah Orang Asli/ Asli dan

secara spesifiknya untuk megkaji semula secara bebas dan menyeluruh terhadap JAKOA. Suruhanjaya juga berharap agar pihak berkuasa menjalankan siasatan segera ke atas laporan kematian ini, dan jika perlu mengambil tindakan serta merta.

- TAMAT -

DATUK DR KHAW LAKE TEE

Pemangku Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

27 November 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SUHAKAM SAMBUT BAIK CADANGAN KERAJAAN BENARKAN PELARIAN ROHINGYA CARI PEKERJAAN

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) memuji cadangan Kerajaan yang diumumkan di Parlimen untuk membenarkan pelarian Rohingya untuk mencari pekerjaan melalui projek perintis, yang akan memfokuskan kepada sektor-sektor pasaran tertentu. Suruhanjaya menyambut baik keputusan sama untuk mengeluarkan permit kerja kepada pelarian pada bulan Julai 2013. Walau bagaimanapun, perkara ini tidak menjadi kenyataan.

Suruhanjaya menegaskan bahawa walaupun Malaysia masih belum meratifikasi Konvensyen 1951 Berkaitan dengan Status Pelarian, ia bertanggungjawab untuk menghormati undang-undang antarabangsa. Tambahan pula, akses kepada pekerjaan yang selamat dan sah adalah hak asas manusia, yang jelas termaktub dalam undang-undang antarabangsa, dan terpakai kepada semua orang termasuk pelarian dan pemohon suaka.

Namun begitu, Suruhanjaya masih bimbang kerana walaupun terdapat ribuan pelarian dan pemohon suaka yang memohon pendaftaran dengan UNHCR di Malaysia, ketiadaan integrasi pasaran buruh untuk golongan ini akan memaksa mereka mencari pekerjaan dalam keadaan yang tidak terkawal, secara haram atau berbahaya, yang seterusnya mungkin mendedahkan mereka kepada risiko lain termasuk eksploitasi seksual atau penyeludupan manusia.

Walaupun Suruhanjaya akur bahawa masih terdapat banyak halangan yang boleh mengekang pelarian dan pemohon suaka daripada menikmati sepenuhnya hak mereka untuk bekerja, seperti kemahiran bahasa yang tidak mencukupi, kekurangan pengetahuan tentang pasaran kerja tempatan dan kekurangan latihan dan pengalaman kerja, ia menekankan bahawa pelarian/pemohon suaka yang dibenarkan untuk melibatkan diri dalam pekerjaan yang selamat dan sah akan dapat memenuhi keperluan asas hidup mereka dan menyumbang kepada keperluan keluarga mereka, di samping berupaya untuk menyara diri sendiri.

Suruhanjaya juga berpandangan bahawa kejayaan pelarian dan pemohon suaka memperolehi pekerjaan boleh memberi manfaat kepada semua rakyat Malaysia kerana ini akan mengurangkan tanggungan Kerajaan dari segi faedah sosial dan kewangan kepada kumpulan rentan ini. Oleh itu, Suruhanjaya menyeru Kerajaan agar menghapuskan semua halangan undang-undang

dan pentadbiran yang melibatkan pelarian untuk membenarkan mereka mendapat akses sepenuhnya kepada pasaran buruh dan memastikan mereka menikmati hak untuk bekerja.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

19 November 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

SUHAKAM MERAIKAN HARI KANAK-KANAK SEDUNIA

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) bersama-sama komuniti antarabangsa pada hari ini meraikan dan mempromosi hak kanak-kanak pada Hari Kanak-kanak Sedunia. Hari ini, 20 November, menandakan hari Perhimpunan Agung Bangsa-Bangsa Bersatu menerima Perisytiharan Hak Kanak-Kanak pada tahun 1959 dan Konvensyen Mengenai Hak Kanak-kanak (CRC) pada tahun 1989.

Walaupun Malaysia telah menyertai CRC pada tahun 1995, Suruhanjaya berpendapat bahawa masih banyak yang perlu dilakukan dalam melindungi hak kanak-kanak di negara ini. Sehingga kini, Malaysia masih mengekalkan reservasi ke atas beberapa artikel didalam CRC iaitu kepada Artikel 2 (tanpa diskriminasi), Artikel 7 (kewarganegaraan), Artikel 14 (kebebasan berfikir, rasa hati dan beragama), Artikel 28(1)(a) (hak untuk mendapatkan pendidikan sekolah rendah percuma dan wajib) dan Artikel 37 (pemenjaraan dan hukuman).

Antara lain, Suruhanjaya juga masih bimbang dengan kelaziman perkahwinan kanak-kanak dan menggesa Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat yang telah menubuhkan satu pasukan petugas untuk mengkaji semula dan meningkatkan umur perkahwinan untuk kanak-kanak perempuan dari 16 ke 18 tahun di bawah undang-undang Syariah supaya selaras dengan Akta Kanak-Kanak 2001 untuk berbuat demikian dengan segera.

Berhubung dengan isu hak pendidikan untuk kanak-kanak, Suruhanjaya mengulangi bahawa kanak-kanak Orang Asli terus dinafikan akses kepada pendidikan berkualiti yang relevan dan responsif kepada konteks budaya dan keperluan masyarakat mereka. Akibatnya, ramai kanak-kanak Orang Asli buta huruf. Suruhanjaya juga mengambil maklum bahawa ramai kanak-kanak yang mempunyai masalah pembelajaran terus dikecualikan daripada pendidikan sekolah rendah walaupun Kerajaan telah mengambil pelbagai langkah, termasuk penubuhan Sekolah Pendidikan Khas untuk memenuhi obligasi antarabangsa mereka.

Tambahan lagi, walaupun Negara adalah bertanggungjawab untuk mewujudkan dan menggalakkan persekitaran yang kondusif untuk pembangunan maksimum kanak-kanak, keskes buli di sekolah terus menjadi tajuk berita utama negara. Oleh itu, Suruhanjaya mengulangi saranannya supaya pihak berkuasa dan semua pihak berkepentingan untuk terlibat dalam

perbincangan di peringkat nasional mengenai isu ini dan bertindak dengan segera dalam memenuhi tanggungjawab utama hak asasi manusia Malaysia di bawah CRC.

Walaupun Malaysia telah mencapai banyak kemajuan sejak menerima CRC, Suruhanjaya terus menerima aduan bahawa kanak-kanak pelarian, pemohon suaka, tidak berwarganegara, dan migran tidak berdokumen masih menghadapi pelbagai bentuk diskriminasi kerana status undang-undang mereka yang tidak tentu yang menjejaskan hak mereka, khususnya kepada pendidikan dan kesihatan. Suruhanjaya menjelaskan bahawa kepentingan terbaik kanak-kanak hendaklah diutamakan dalam semua keputusan mengenai kanak-kanak, walaupun mereka bukan warganegara Malaysia dan mengulangi bahawa kewajipan undang-undang negara kepada kanak-kanak termasuk kanak-kanak pelarian, pemohon suaka dan/atau migran hendaklah sama seperti kanak-kanak warganegara.

Suruhanjaya juga menyeru pihak berkuasa untuk menghentikan amalan dimana kanak-kanak diletakkan dalam tahanan imigresen, dan supaya mereka dibebaskan kepada komuniti dengan sokongan yang diperlukan untuk mendapatkan bantuan pendidikan, kesihatan dan perkhidmatan lain yang berkaitan bagi memastikan keselamatan dan pembangunan mereka.

Selaras dengan prinsip-prinsip CRC, Suruhanjaya menekankan bahawa prinsip kepentingan terbaik kanak-kanak perlu digunakan secara konsisten dan disepadukan ke dalam semua dasar, program, undang-undang serta keputusan penghakiman yang memberi kesan kepada kanak-kanak, terutamanya dalam kes-kes yang melibatkan hak penjagaan anak.

Walaupun akauntabiliti terhadap hak-hak yang termaktub dalam Konvensyen adalah terletak pada Kerajaan, Suruhanjaya mengulangi bahawa setiap orang mempunyai tanggungjawab bersama untuk menegakkan dan melindungi hak-hak semua kanak-kanak.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

20 November 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

RANG UNDANG-UNDANG MAJLIS KESELAMATAN NEGARA 2015 AKAN MENYEBABKAN IMPLIKASI YANG RADIKAL KEPADA LANDSKAP UNDANG-UNDANG MALAYSIA

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) amat kecewa terhadap pembentangan Rang Undang-Undang Majlis Keselamatan Negara 2015 (Rang Undang-undang MKN) yang diluluskan dalam keadaan tergesa-gesa dan di luar jangkaan oleh Dewan Rakyat jam 10:55 malam pada 3 Disember 2015.

Suruhanjaya kesal bahawa undang-undang yang penting seperti ini yang akan membawa kesan serius terhadap kebebasan asasi dan sivil bagi rakyat serta merupakan teras utama kepada Perlembagaan Persekutuan, dibuat tanpa penelitian awam atau rundingan sebelum dibentangkan di Parlimen. Turut dikesali adalah implikasi Rang Undang-Undang MKN ini yang tidak mendapat pertimbangan sewajarnya dan tidak berat sebelah samada dari Ahli Parlimen dan/atau Jawatankuasa Pemilih atau Suruhanjaya sebelum ia diluluskan.

Suruhanjaya juga amat bimbang kerana kebanyakan istilah dalam peruntukan Rang Undang-Undang MKN bersifat agak umum tanpa takrifan yang jelas atau perlindungan yang boleh membantu untuk memberi maksud pengisytiharan kawasan keselamatan atau apabila pelaksanaan Rang Undang-undang dikuatkuasakan kelak. Sebagai contoh, perkataan “keselamatan” tidak ditakrif tetapi dalam keadaan di mana keselamatan “diganggu atau diancam secara serius” yang boleh mendatangkan kemudaratan terhadap antaranya, “apaapa kepentingan lain di Malaysia”, maka Perdana Menteri mempunyai kuasa untuk mengisytiharkan sesuatu kawasan itu sebagai kawasan keselamatan. Tanpa proses ‘*check and balance*’, kuasa mutlak ini tidak memberikan suatu perspektif yang baik bagi sebuah Negara yang memartabatkan hak asasi manusia. Tambahan pula, konsep yang kabur bagi istilah keselamatan juga boleh membangkitkan kritikan melalui luahan pendapat, pemikiran dan kepercayaan terhadap hal ehwal awam termasuklah dasar Kerajaan, boleh menjadi suatu jenayah.

Walaupun Suruhanjaya tidak meragui tentang kewujudan ancaman keganasan global dan kepentingan mengambil langkah untuk menangani ancaman ini, Suruhanjaya berpendapat bahawa Rang Undang-undang MKN menimbulkan perbalahan kerana ia

digubal dengan kaedah yang membolehkan rang undang-undang ini mengatasi peruntukan Perlembagaan Persekutuan Malaysia.

Selain dari itu, walaupun Suruhanjaya mengakui bahawa terdapat had berkadar dan munasabah terhadap hak asasi dan kebebasan yang dibenarkan, had tersebut perlu diperjelaskan terlebih dahulu dalam undang-undang yang akan digubal serta melalui proses perbahasan secara demokratik. Malangnya, undang-undang kontroversi ini tidak melibatkan rundingan dan analisis yang menyeluruh, sebaliknya dibuat secara tergesa-gesa melalui Parlimen.

Suruhanjaya kesal bahawa kandungan Rang Undang-Undang MKN yang dipersoalkan mencerminkan proses penggubalan yang tertutup dan tidak menyeluruh serta mekanisme Parlimen yang mengecewakan. Oleh itu, Suruhanjaya menyeru agar undang-undang tersebut dipertimbangkan semula dalam tempoh masa yang mencukupi bagi menilai bagaimana undang-undang ini boleh menangani ancaman keganasan secara berkesan di samping melindungi kebebasan awam yang merupakan asas kepada demokrasi, seperti yang termaktub dalam Perlembagaan Persekutuan Malaysia.

- TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

9 Disember 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

MIGRASI KE MALAYSIA: CABARAN DALAM MEMENUHI HAK ASASI MANUSIA

Sempena ulang tahun ke-25 Konvensyen Antarabangsa Mengenai Perlindungan Hak Asasi Semua Pekerja Migran dan Ahli Keluarga Mereka yang diterima pakai oleh Perhimpunan Agung Bangsa-bangsa Bersatu pada 18 Disember 1990, Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) hari ini menyertai masyarakat global untuk meraikan Hari Migran Antarabangsa.

Menurut Pertubuhan Buruh Antarabangsa (ILO), daripada kira-kira 232 juta migran di seluruh dunia, adalah dianggarkan bahawa separuh daripada mereka adalah pekerja. Pekerja migran bagaimanapun kekal di kalangan tenaga kerja yang paling banyak dieksploitasi di peringkat global. Suruhanjaya bimbang kemasukan migran yang tinggi ke Malaysia, disebabkan oleh faktor ekonomi, tidak dipenuhi dengan langkah-langkah sewajarnya oleh Kerajaan untuk memastikan bahawa hak migran, tanpa mengira status migrasi mereka, dilindungi.

Walaupun Suruhanjaya mengalu-alukan cadangan yang dibuat di Parlimen baru-baru ini untuk membenarkan pelarian Rohingya mencari pekerjaan, adalah diharapkan bahawa cadangan tersebut juga akan diperluaskan kepada pelarian dari negara lain. Dalam melaksanakan cadangan ini, Kerajaan perlu mempunyai dasar dan peraturan, yang adil dan saksama serta mengambil kira prinsip tanpa diskriminasi dan kesaksamaan, selaras dengan Artikel 23 Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat.

Di samping itu, Suruhanjaya bimbang dengan keputusan Kerajaan untuk meningkatkan kadar bayaran perubatan bagi bukan warganegara mulai tahun depan kerana ia akan memberi kesan yang serius dan negatif terhadap akses kepada penjagaan kesihatan untuk pekerja migran terutamanya yang terlibat dalam bidang tenaga kerja berkemahiran rendah yang tidak mempunyai sumber kewangan untuk mendapatkan rawatan perubatan disebabkan oleh hasil pendapatan yang rendah dan gaji yang tidak tetap. Mengurangkan akses kepada penjagaan kesihatan terhadap migran, yang merupakan sebahagian besar daripada penduduk di negara ini, boleh menyebabkan risiko yang tinggi terhadap penyebaran wabak, yang akan mempunyai kesan buruk ke atas kesihatan seluruh penduduk termasuk warganegara. Oleh itu, Suruhanjaya menyeru Kerajaan untuk mengkaji semula keputusan tersebut, dan mengulangi cadangan yang dibuat kepada Kerajaan oleh Pelapor Khas Mengenai Hak Kepada Kesihatan,

susulan misi lawatannya ke Malaysia pada bulan Disember 2014, untuk memastikan bahawa bukan warganegara khususnya migran tidak berdokumen, pelarian dan pencari suaka, mampu untuk mendapatkan akses kepada penjagaan kesihatan awam, dan mempertimbangkan agar golongan ini dikecualikan daripada kenaikan bayaran perubatan.

Memandangkan pekerja migran, pelarian dan pemohon suaka merupakan golongan yang mudah terdedah kepada eksploitasi dan penganiayaan, Suruhanjaya juga menyatakan kebimbangan mengenai situasi Negara ketika ini berkenaan dengan pemerdagangan orang dan penyeludupan migran, terutama selepas penemuan kubur-kubur besar dan kem-kem tahanan di sepanjang sempadan Malaysia-Thailand pada bulan Mei tahun ini. Walaupun sedia maklum peningkatan kedudukan Malaysia daripada “Tahap 3 ke Tahap 2” senarai pemerhatian dalam Laporan Pemerdagangan Orang 2015 oleh Jabatan Negara, Amerika Syarikat, Suruhanjaya menyeru Kerajaan untuk mengemukakan kepada orang awam sekurang-kurangnya laporan awal perkembangan siasatan mengenai penemuan kuburkubur besar dan kem-kem tahanan, bagi menunjukkan kesungguhan Kerajaan dalam menangani pemerdagangan orang dan penyeludupan migran.

Dalam mencapai sasaran Matlamat Pembangunan Mampan yang diterima pakai baru-baru ini, terutamanya Matlamat ke-8, yang bertujuan untuk “mempromosi pertumbuhan ekonomi yang mampan dan inklusif, peluang pekerjaan yang sepenuhnya dan produktif serta pekerjaan yang bersesuaian untuk semua”, Kerajaan perlu menggembelng semua sumber yang ada dalam memastikan matlamat ini tercapai antaranya adalah Kerajaan perlu mengambil langkah segera dan berkesan untuk membasmi buruh paksa, menamatkan perhambaan moden dan memerangi pemerdagangan manusia. Selain itu, Kerajaan juga perlu melindungi hak pekerja dan menggalakkan persekitaran kerja yang selamat dan selesa untuk semua pekerja, termasuk pekerja migran khususnya kaum wanita dan mereka yang terlibat dalam sektor pekerjaan yang tidak menentu.

Melindungi hak migran merupakan satu cabaran hak asasi manusia yang semakin meningkat serta memerlukan usaha segera dan lebih bersepadu oleh semua pihak berkepentingan. Walaupun Malaysia masih belum menyertai Konvensyen Mengenai Perlindungan Hak Asasi Semua Pekerja Migran dan Ahli Keluarga Mereka, sebagai Negara Ahli Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu, Malaysia mempunyai tanggungjawab untuk memastikan bahawa diskriminasi, eksploitasi dan apa jua bentuk pelanggaran hak asasi manusia terhadap migran dan keluarga mereka tidak berlaku di negara ini.

- TAMAT -

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

18 Disember 2015

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA HUMAN RIGHTS COMMISSION OF MALAYSIA

USAHA TAMBAHAN DIPERLUKAN BAGI MELINDUNGI WANITA DAN KANAK-KANAK PEREMPUAN DARIPADA KEGANASAN

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (Suruhanjaya) mengutuk ancaman yang dibuat oleh seorang pengguna Facebook terhadap Datuk Noor Farida Ariffin yang merupakan anggota dan jurucakap G25, seperti yang dilaporkan. Suruhanjaya berpendapat ancaman seumpama ini merupakan pelanggaran hak asasi manusia dan kebebasan asasi wanita, serta merosakkan dan menafikan penikmatan mereka terhadap hak dan kebebasan. Tiada tolak ansur wajar diberikan terhadap ancaman seperti ini atau ditangani tanpa dikenakan sebarang hukuman.

Konvensyen mengenai Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi terhadap Wanita (CEDAW) yang mana Malaysia merupakan Negara Pihak sejak tahun 1995, menyeru untuk penghapusan semua jenis diskriminasi, prejudis dan tanggapan stereotaip yang bersifat gender dalam menegakkan hak asasi dan kebebasan wanita, termasuk kebebasan daripada keganasan. Suruhanjaya mengulangi Deklarasi PBB mengenai Penghapusan Keganasan terhadap Wanita yang diterima pakai pada 20 Disember 1993, bagi mengukuh dan melengkapkan CEDAW dalam penghapusan keganasan terhadap wanita. Dalam konteks rantau ini, Kerajaan-kerajaan ASEAN telah menegakkan pendirian mereka berkenaan penentangan keganasan terhadap wanita apabila mereka menerima pakai Deklarasi mengenai Penghapusan Keganasan terhadap Wanita dan Penghapusan Keganasan terhadap Kanak-kanak di ASEAN.

Suruhanjaya juga bimbang dengan siasatan yang sedang dijalankan terhadap Datuk Noor Farida Ariffin dan seorang lagi anggota G25 di bawah Akta Hasutan 1948. Suruhanjaya ingin mengulangi pendiriannya bahawa pendapat yang berbentuk kritikal terhadap kerajaan dan dasarnya tidak harus dilihat sebagai menghasut. Orang awam seharusnya dapat menikmati hak asas kepada kebebasan bersuara yang terjamin dan termaktub di bawah Perkara 10 Perlembagaan Persekutuan dan Artikel 19 Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat. Kerajaan juga perlu menegakkan hak wanita untuk meluahkan dan menyuarakan pendapat mereka tanpa diskriminasi atau rasa takut.

Suruhanjaya ingin menyatakan bahawa, dalam memenuhi tanggungjawab sebagai Negara Pihak kepada CEDAW, Kerajaan perlu terus komited untuk membuat perubahan dalam dasar dan undang-undang selaras dengan cabaran semasa untuk memenuhi keperluan bagi

mencapai kesaksamaan gender dan penghapusan segala bentuk diskriminasi, termasuk keganasan terhadap wanita.

-TAMAT-

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM)

23 Disember 2015

LAMPIRAN II

KENYATAAN SURUHANJAYA KEPADA MAJLIS HAK ASASI MANUSIA

NO	TARIKH	TAJUK
1.	Februari	Transkrip Kenyataan Video SUHAKAM kepada Majlis Hak Asasi Manusia Mengenai Laporan Lawatan ke Malaysia oleh Pelapor Khas mengenai Pmerdagangan Manusia Sesi ke-29 Majlis HakAsasi ManusiaPalais des Nations, Geneva
2.	Mac	Transkrip Kenyataan Video SUHAKAM kepada Majlis Hak Asasi Manusia sempena Perbincangan Panel Tahap Tinggi Dwitahunan Mengenai Hukuman Mati Sesi ke – 28 Majlis Hak Asasi Manusia Palais des Nations, Geneva,
3.	Julai	Transkrip Kenyataan Video SUHAKAM kepada Sesi ke-8 EMRIP Perbincangan tentang Perisytiharan PBB mengenai Hak Orang Asal/Asli Palais des Nations, Geneva
4.	Disember	Transkrip Kenyataan Video SUHAKAM kepada Majlis Hak Asasi Manusia Mengenai Laporan Lawatan ke Malaysia oleh Pelapor Khas tentang Hak Kepada Kesihatan Sesi ke-29 Majlis Hak Asasi Manusia Palais des Nations, Geneva

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA (SUHAKAM)
Transkrip Kenyataan Video SUHAKAM kepada Majlis Hak Asasi
Manusia Mengenai Laporan Lawatan ke Malaysia oleh Pelapor
Khas mengenai Pemerdagangan Manusia
Sesi ke-29 Majlis HakAsasi Manusia
Palais des Nations, Geneva

Tuan Presiden,

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM) mengalu-alukan laporan yang menyeluruh oleh Pelapor Khas mengenai pemerdagangan manusia, Dr. Maria Grazia Giammarinaro, mengenai lawatan beliau ke Malaysia pada bulan Februari 2015.

Keputusan kerajaan Malaysia untuk menjemput Dr. Giammarinaro serta Pelapor Khas mengenai hak kepada kesihatan dan Pelapor Khas mengenai hak kepada makanan dalam jangka masa kurang daripada dua tahun merupakan satu tindakan yang terpuji. Suruhanjaya berharap agar Kerajaan memanjangkan jemputan kepada Prosedur-prosedur Khas Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (PBB) yang lain.

Ketibaan beribu-ribu mangsa pemerdagangan manusia, pelarian dan pendatang-pendatang yang diseludup baru-baru ini di Malaysia dan penemuan hampir tiga puluh kem tahanan serta lebih daripada seratus kubur yang dipercayai menjadi tempat mangsa-mangsa pemerdagangan orang tersebut ditahan, diseksa dan dikebumikan menggambarkan situasi pemerdagangan manusia di negara ini yang berada di tahap yang amat membimbangkan.

Bagi menangani isu ini secara berkesan, Kerajaan dan pihak berkepentingan yang lain perlu mengakui kesalingkaitan antara pemerdagangan manusia, penyeludupan pendatang dan kegetiran yang dihadapi oleh pelarian yang melarikan diri dari negara-negara mereka dan menjadi mangsa kepada sindiket-sindiket pemerdagangan manusia multinasional. Kerajaan-kerajaan yang berkenaan seharusnya menangani punca-punca asas serta faktor-faktor penyebab kepada keadaan ini, yang mana salah satunya adalah kurangnya pengiktirafan terhadap status golongan Rohingya di negara asal mereka.

Suruhanjaya mengakui kerumitan isu ini dan walaupun Suruhanjaya mengalu-alukan usaha yang sedang dilakukan oleh Kerajaan untuk memperkukuh Akta Anti Pemerdagangan dan Penyeludupan Manusia, adalah jelas bahawa isu ini memerlukan pendekatan yang lebih

Lampiran II – Kenyataan Suruhanjaya Kepada Majlis Hak Asasi Manusia

menyeluruh dan bersifat serantau yang membabitkan kerjasama bilateral dan multilateral antara negara. Suruhanjaya berharap agar Malaysia selaku Pengerusi semasa ASEAN menonjolkan kepimpinan dan memberikan dorongan untuk mencari jalan penyelesaian yang kukuh bagi isu yang sudah berlarutan sejak sekian lama dan telah menyebabkan pencabulan yang serius terhadap hak dan kebebasan asasi manusia.

Suruhanjaya menggesa agar Kerajaan Malaysia mempertimbangkan syor-syor Pelapor Khas secara positif dan menerima pakainya.

Terima kasih.

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA (SUHAKAM)

Transkrip Kenyataan Video SUHAKAM kepada Sesi ke-8 EMRIP

Perbincangan tentang Perisytiharan PBB mengenai Hak Orang Asal/Asli

Palais des Nations, Geneva, 23 Julai 2015

Tuan Pengerusi,

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM) ingin memuji Mekanisme Pakar tentang Hak Orang Asal/Asli (EMRIP) di atas kerja penting yang telah dijalankan, yang telah menyumbang kepada promosi dan perlindungan hak asasi orang asal/asli. Suruhanjaya juga mengalu-alukan keputusan untuk membincangkan sekali lagi Perisytiharan Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu mengenai Hak Orang Asal/Asli (UDRIP) pada sesi EMRIP ini.

Pada tahun 2007, Kerajaan Malaysia telah mengundi menyokong UNDRIP dan semenjak itu telah mengambil langkah-langkah bagi memelihara hak orang asal/asli. Namun demikian, masih terdapat jurang yang besar dalam pelaksanaan UNDRIP dalam negara. Suruhanjaya mendapati bahawa dalam menggubal dasar berkaitan dengan komuniti orang asal/asli, kurang perhatian diberikan kepada prinsip-prinsip dan piawaian yang terkandung dalam UNDRIP. Ini sebahagiannya disebabkan oleh kurangnya kesedaran dan pengetahuan tentang UNDRIP dikalangan pegawai-pegawai Kerajaan dan membawa kepada dasar-dasar yang kemungkinannya akan menjurus kepada pelanggaran hak asasi orang asal/asli. Sebagai contoh, konsep izin berasaskan maklumat awal, bebas dan telus jarang diguna pakai secara bermakna. Akibatnya, orang asal/asli terus mengalami pelbagai pelanggaran hak asasi manusia.

Selaku sebuah institusi hak asasi manusia kebangsaan (NHRI), Suruhanjaya mempunyai mandat untuk menerima dan menyiasat tuduhan pelanggaran hak asasi manusia, dan sebahagian besar daripada aduan yang diterima selama ini berkaitan dengan hak orang asal/asli. Antara isu-isu utama hak asasi manusia yang dihadapi oleh komuniti orang asal/asli di Malaysia adalah akses kepada pendidikan, akses kepada penjagaan kesihatan, penempatan semula disebabkan oleh projek-projek pembangunan dan korporat, serta hak kepada tanah.

Bagi isu hak tanah, Suruhanjaya gembira mengambil maklum bahawa Kerajaan telah baru-baru ini menubuhkan sebuah Jawatankuasa Khas Kabinet yang dipengerusikan oleh Timbalan Perdana Menteri bagi menyelia pelaksanaan syor-syor yang timbul daripada Inkuiri Nasional mengenai Hak Tanah Orang Asal/Asli, yang telah dijalankan dari tahun 2010 hingga 2012. Suruhanjaya berharap agar syor-syor tersebut akan dilaksanakan dengan berkesan dan segera.

Lampiran II – Kenyataan Suruhanjaya Kepada Majlis Hak Asasi Manusia

Memandangkan terdapat jurang yang genting antara dukungan Malaysia terhadap UNDRIP di pentas antarabangsa dan pelaksanaannya di peringkat kebangsaan, Kerajaan perlu meningkatkan usahanya untuk mencapai matlamat-matlamat UNDRIP ke arah memastikan hak orang asal/asli di negara ini dipenuhi.

Terima kasih.

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA (SUHAKAM)
Transkrip Kenyataan Video SUHAKAM kepada Majlis Hak Asasi
Manusia sempena Perbincangan Panel Tahap Tinggi Dwitahunan
Mengenai Hukuman Mati

Sesi ke – 28 Majlis Hak Asasi Manusia
Palais des Nations, Geneva, 4 Mac 2015

Tuan Presiden,

Di Malaysia, kajian baru-baru ini telah menunjukkan bahawa walaupun nampaknya kebanyakan rakyat menyokong hukuman mati terutamanya bagi kes pembunuhan, pendirian mereka terhadap hukuman tersebut cenderung untuk berubah apabila mereka dimaklumkan tentang keadaan jenayah berkenaan, menyebabkan mereka lebih cenderung untuk memilih hukuman mati mengikut budi bicara hakim, dan bukannya hukuman mati mandatori, atau hukuman lain seperti hukuman penjara seumur hidup atau hukuman penjara bertempoh.

Oleh itu, Suruhanjaya percaya bahawa persepsi sokongan orang ramai terhadap hukuman mati tidak semestinya menjadi satu halangan besar untuk memansuhkan hukuman mati di Malaysia. Pihak berkepentingan termasuk masyarakat sivil perlu berusaha dengan lebih giat untuk mendidik orang ramai tentang sifat hukuman mati yang tidak berperikemanusiaan dan merupakan satu pelanggaran hak asasi manusia.

Suruhanjaya mengalu-alukan cadangan Kerajaan untuk mengkaji semula hukuman mati mandatori bagi kesalahan berkaitan dadah dan mengesyorkan agar kajian semula tersebut diperluaskan untuk merangkumi kesalahan-kesalahan lain. Suruhanjaya menantikan hasil kajian yang sedang dijalankan oleh Kerajaan mengenai hukuman mati tersebut dan berharap agar ianya akan menjadi asas bagi pemansuhan hukuman mati mandatori, dalam jangka masa pendek, dan akhirnya, pemansuhan hukuman mati secara keseluruhan bagi jangka masa panjang. Sementara itu, Suruhanjaya mengulangi seruannya untuk mengadakan moratorium terhadap pelaksanaan hukuman mati. Dari perspektif serantau, Deklarasi Hak Asasi Manusia ASEAN memperuntukkan hak untuk hidup bagi setiap orang, dan menekankan bahawa tiada sesiapa pun patut diseksa atau dikenakan apa-apa layanan atau hukuman yang kejam, tidak berperikemanusiaan atau menjatuhkan maruah. Sehubungan itu, Suruhanjaya berharap agar Malaysia, sebagai Pengerusi ASEAN, bukan sahaja akan menegakkan prinsip-prinsip tersebut tetapi juga mendorong Komuniti ASEAN yang bakal ditubuhkan untuk memansuhkan hukuman mati.

Terima kasih.

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA (SUHAKAM)
Transkrip Kenyataan Video SUHAKAM kepada Majlis Hak Asasi
Manusia Mengenai Laporan Lawatan ke Malaysia oleh Pelapor
Khas tentang Hak Kepada Kesihatan
SSesi ke-29 Majlis Hak Asasi Manusia
Palais des Nations, Geneva

Tuan Presiden,

Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM) mengalu-alukan laporan menyeluruh Pelapor Khas tentang Hak kepada Kesihatan, Encik Dainius Púras, selepas lawatannya ke Malaysia pada bulan Disember 2014.

Suruhanjaya berpendapat bahawa secara amnya, akses kepada kesihatan di Malaysia telah bertambah baik dengan pelbagai usaha yang telah diambil oleh Kerajaan sejak beberapa tahun kebelakangan ini termasuk penaikan taraf infrastruktur penjagaan kesihatan dan penubuhan Klinik 1Malaysia, Klinik Bergerak 1Malaysia dan Perkhidmatan Doktor Udara, yang bertujuan menyediakan akses yang lebih baik kepada penjagaan kesihatan terutamanya bagi isi rumah berpendapatan rendah dan juga golongan yang berada di kawasan luar bandar dan pedalaman.

Suruhanjaya menghargai iltizam Kerajaan untuk mencapai akses yang menyeluruh kepada penjagaan kesihatan berkualiti dengan mengamalkan beberapa strategi sepertimana yang telah digariskan dalam Rancangan Malaysia Ke-11 2016-2020. Walaubagaimanapun, Suruhanjaya bimbang kerana strategi-strategi tersebut tidak menangani sepenuhnya cabaran-cabaran yang dihadapi oleh golongan rentan dan golongan terpinggir tertentu, termasuk pekerja migran berdokumen dan tanpa dokumen, pelarian, pencari suaka dan orang tanpa kerakyatan - yang menjadi sebahagian yang agak besar daripada penduduk Negara ini - dalam mendapatkan perkhidmatan penjagaan kesihatan yang mampu dibiayai dan berkualiti. Disebabkan gaji yang sangat rendah, dokumen yang tidak lengkap dan juga kekurangan peluang pekerjaan, antara lainnya, golongan-golongan ini sering menghadapi masalah untuk mendapatkan perkhidmatan penjagaan kesihatan kerana mereka tidak berkemampuan atau takut ditangkap, ditahan dan dihantar pulang ke negara asal.

Suruhanjaya bersetuju dengan Pelapor Khas yang bimbang dengan keberatan Malaysia untuk menyertai triti teras hak asasi manusia dan juga triti lain yang berkaitan, dan berharap agar Kerajaan Malaysia akan memberi pertimbangan yang sewajarnya kepada syor-syor yang telah ditekankan dalam laporan Pelapor Khas.

Terima kasih.

LAMPIRAN III

AKTIVITI SURUHANJAYA 2015

PD	- Bahagian Polisi	CG	- Kumpulan Komunikasi
LRTDn	- Bahagian Pembaharuan Perundangan dan Triteri	SABAH	- Pejabat Sabah
CMD	- Bahagian Aduan dan Pemantauan	Sarawak	- Pejabat Sarawak
PPRD	- Bahagian Promos dan Perhubungan Awam	SUHAKAM	- Suruhanjaya Hak Asasi Manusia
TD	- Bahagian Latihan	ICD	- Bahagian Koordinasi Antarabangsa

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
1.	1 - 3 Jan	Lawatan ke Perkampungan Orang Asli di Kg. Kuala Betis, Gua Musang	Kelantan	CG
2.	7 Jan	Mesyuarat bersama Pegawai Daerah Lahad Datu	Lahad Datu	Sabah
3.	7 Jan	Kunjungan hormat ke atas Suruhanjaya Integriti Agensi Penguatkuasaan (EAIC)	Putrajaya	PPRD
4.	8 Jan	Mesyuarat bersama Jabatan Kebajikan Masyarakat Segamat, Johor (JKM)	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
5.	8 Jan	Mesyuarat bersama Pegawai Daerah Kecil Tungku	Tungku	Sabah

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
6.	9 – 12 Jan	Program ATHAM : Lawatan susulan ke SK Kuala Betis, Gua Musang	Kelantan	CG
7.	13 Jan	Mesyuarat bersama Pegawai Daerah Pitas	Pitas	Sabah
8.	13 Jan	Mesyuarat bersama Matthew Coghlan, Pengarah Serantau Kesatuan Antarabangsa Menentang Tuberculosis & Penyakit Paru-paru (The Union)	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
9.	14 Jan	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Pelatih Pegawai Penjara	Kajang, Selangor	CG
10.	14 Jan	Peguam Pemerhati Bagi kes Hak Penjagaan Anak	Mahkamah Persekutuan, Putrajaya	LRTD
11.	15 Jan	Mesyuarat bersama Pegawai Daerah Kota Marudu	Kota Marudu	Sabah
12.	19 Jan	Perbincangan mengenai isu kewarganegaraan dan pertukaran agama	Bilik Mesyuarat Timbalan Pengarah Jabatan Pendaftaran Negara (Operasi), Tingkat 12, Jabatan Pendaftaran Negara	CMD

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
13.	19 Jan	Mesyuarat bersama Amnesty International Malaysia (AIM) berkenaan Kempen Bersama Mengenai Penyertaan Malaysia Kepada Konvensyen Menentang Penyelesaian dan Hukuman atau Layanan Lain yang Zalim, Tidak Berperikemanusiaan, atau Menjatuhkan Maruah	Petaling Jaya, Selangor	PPRD
14.	19 Jan	Mesyuarat Seksyen 66 Enakmen Syariah 1992 (Negeri Sembilan)	SUHAKAM KL	LRTD
15.	21 Jan	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Pelatih Pegawai Penjara	Keluang, Johor	CG
16.	21 Jan	SUHAKAM Bersama Masyarakat	Tungku	Sabah
17.	22 Jan	SUHAKAM Bersama Masyarakat	Lahad Datu	Sabah
18.	26 Jan	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Suruhanjaya Pencegah Rasuah Malaysia (SPRM)	Kuala Lumpur	CG
19.	27 Jan	Mesyuarat bersama Universiti Monash Malaysia berkenaan projek bersama Aplikasi Mudah Alih Hak Asasi Manusia	Petaling Jaya, Selangor	PPRD
20.	27 – 28 Jan	Program ATHAM : Lawatan susulan ke SMK Dengkil SK Bangkong dan SK Sg. Judah, Dengkil	Selangor	CG
21.	27 Jan	Pegumam Pemerhati Bagi Kes Transgender	Mahkamah Persekutuan, Putrajaya	LRTD
22.	28-29 Jan	Mesyuarat Kumpulan Kerja Teknikal (TWG) Forum Institusi Hak Asasi Manusia Nasional Asia Tenggara (SEANF)	SUHAKAM, Kuala Lumpur	ICD

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
23.	30 – 31 Jan	Lawatan ke Perkampungan Orang Asli di Kg. Parit, Gua Musang	Kelantan	CG
24.	1 – 2 Feb	Lawatan ke Perkampungan Orang Asli di Pos Tohoi, Gua Musang	Kelantan	CG
25.	5 Feb	Ceramah tentang program ATHAM di SMK Bukit Rambai	Melaka	CG
26.	5 Feb	Mesyuarat Bersama Mega First Corporation Berkenaan Pembinaan Projek Hidro Don Sahong di Loas	Angkor House, Jalan Duta	CMD
27.	9 Feb	Perbincangan Berhubung Isu Projek Hidroelektrik Ulu Telom Bersama Wakil TNB dan JAKOA	Tingkat 12, Pejabat Suhakam	CMD
28.	9 – 10 Feb	Lawatan ke Sekolah Agama Rakyat	Negeri Sembilan	CG
29.	11 Feb	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Institut Latihan Kehakiman dan Perundangan (ILKAP)	Selangor	CG
30.	12 Feb	Mesyuarat bersama Pegawai Daerah Tongod	Tongod	Sabah
31.	13 Feb	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk EMPOWER	Kuala Lumpur	CG
32.	14 Feb	Kunjungan hormat ke atas YB Puan Hajah Norshida Binti Ibrahim, Ahli Dewan Undangan Negeri Buloh Kasap	Segamat, Johor	PPRD
33.	14 Feb	Program 'SUHAKAM Bersama Masyarakat'	Segamat, Johor	PPRD
34.	14 Feb	Lawatan ke Perkampungan Orang Asli di Pos Tohoi, Gua Musang	Kelantan	CG
35.	16 Feb	Lawatan Ke Ibu Pejabat Polis Daerah Sentul Untuk Kaji Selidik Kematian Dalam Tahanan Polis	IPD Sentul	CMD

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
36.	16 Feb	Lawatan Ke Ibu Pejabat Polis Daerah Brickfields Untuk Kaji Selidik Kematian Dalam Tahanan Polis	IPD Brickfields	CMD
37.	17 Feb	Lawatan Ke Ibu Pejabat Polis Daerah Kajang Untuk Kaji Selidik Kematian Dalam Tahanan Polis	IPD Kajang	CMD
38.	17 Feb	Lawatan Ke Ibu Pejabat Polis Daerah Cheras Untuk Kaji Selidik Kematian Dalam Tahanan Polis	IPD Cheras	CMD
39.	18 Feb	Lawatan Ke Ibu Pejabat Polis Daerah Klang Utara Untuk Kaji Selidik Kematian Dalam Tahanan Polis	IPD Klang Utara	CMD
40.	18 Feb	Lawatan Ke Ibu Pejabat Polis Daerah Klang Selatan Untuk Kaji Selidik Kematian Dalam Tahanan Polis	IPD Klang Selatan	CMD
41.	18 Feb	Peguam Pemerhati Bagi kes Petisyen Perceraian	Mahkamah Tinggi Shah Alam	LRTD
42.	23 Feb	Sesi Perbincangan Berkenaan Isu Union Busting Bersama Pihak Berkepentingan	Tingkat 12, Pejabat Suhakam	CMD
43.	24 Feb	Lawatan Ke Ibu Pejabat Polis Daerah Dang Wangi Untuk Kaji Selidik Kematian Dalam Tahanan Polis	IPD Dang Wangi	CMD
44.	24 Feb	Mesyuarat bersama Dr Maria Grazia Giammarinaro, Pelapor Khas Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu tentang Perdagangan Orang.	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
45.	25 Feb	Sesi Perbincangan Meja Bulat Berkenaan Isu Pilihan Raya Kampus	Tingkat 13, Pejabat Suhakam	CMD
46.	25 Feb	Bengkel Hak Asasi Manusia untuk Pihak Berkuasa Tempatan	Pulau Pinang	CG

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
47.	26 Feb	Perjumpaan Bersama Persatuan Peguam Syarie Malaysia (PGSM) berkenaan Penglibatan SUHAKAM melalui <i>Watching Brief</i> di Mahkamah Syariah	SUHAKAM KL	LRTD
48.	2 – 6 Mac	Program ATHAM : Lawatan susulan ke SK RPS Banun, SK Pos Raya, SK Chenein, SK Ayer Denak dan SMK Seri Iskandar	Perak	CG
49.	10 Mar	Mesyyarat susulan bersama Amnesty International Malaysia berkenaan Kempen Bersama CAT	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
50.	10 Mac	SUHAKAM Bersama Masyarakat	Kota Marudu	Sabah
51.	15 Mac	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Sukarelawan RELA [Zon Utara]	Kedah	CG
52.	16 Mac	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Sukarelawan RELA [Zon Timur]	Terengganu	CG
53.	16 Mac	Mesyyarat bersama Kaukus ASEAN SOGIE (orientasi seksual, identiti gender dan ekspresi gender)	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
54.	18 Mac	Mesyyarat bersama Pertubuhan Buruh Antarabangsa (ILO) tentang Projek GMS TRIANGLE mengenai Penghijrahan	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
55.	18 Mac	Mesyyarat bersama Majlis Daerah Kubang Pasu (MDKP)	Kubang Pasu, Kedah	PPRD
56.	19 Mac	SUHAKAM Bersama Masyarakat	Tongod	Sabah
57.	20 Mac	Mesyyarat bersama Universiti Pendidikan Sultan Idris (UPSI) tentang Memorandum Persefahaman antara SUHAKAM dan UPSI	Tanjung Malim, Perak	CG

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
58.	20 Mac	Mesyuarat bersama AIM, SUARAM, Bar Council Malaysia dan Lawyers For Liberty (LFL) berkenaan Kempen Bersama CAT	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
59.	23 Mac	Mesyuarat bersama Pengarah Jabatan Tanah dan Ukur Sabah	Kota Kinabalu	Sabah
60.	21 – 23 Mac	Lawatan ke Perkampungan Orang Asli di Kg. Ulu Tual, Kuala Lipis	Pahang	CG
61.	24 Mac	Peguam Pemerhati Bagi Kes Hasutan	Mahkamah Persekutuan, Putrajaya	LRTD
62.	25 Mac	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia di Universiti Perguruan Sultan Idris (UPSI)	Tanjung Malim, Perak	CG
63.	25 Mac	Kunjungan hormat ke atas YB Major General Dato' Seri Jamil Khir Hj Baharom, Menteri di Jabatan Perdana Menteri	Kuala Lumpur	PPRD
64.	26 Mac	Mesyuarat susulan bersama Universiti Monash Malaysia berkenaan projek bersama Aplikasi Mudah Alih Hak Asasi Manusia	Petaling Jaya, Selangor	PPRD
65.	24 – 27 Mac	Bengkel Hak Asasi Manusia untuk Pegawai Penjara	Taiping, Perak	CG
66.	27 Mac	Mesyuarat bersama UNICEF Mengenai Repot CWLD	UNICEF Malaysia	Pn. Nurul Hasanah Cik Nur Syamimi Amran

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
67.	30 Mac	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Pegawai Penguatkuasa di Pusat Latihan Penguatkuasa Selangor [PULAPES]	Banting, Selangor	CG
68.	31 Mac	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Sukarelawan RELA [Zon Selatan]	Selangor	CG
69.	27 Mac	Mesyuarat bersama UNICEF Mengenai Repot CWLD	UNICEF Malaysia	Pn. Nurul Hasanah Cik Nur Syamimi Amran
70.	1 April	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Sukarelawan RELA [Zon Selatan]	Melaka	CG
71.	3 April	Mesyuarat bersama BP Khas Kementerian Pelajaran Malaysia mengenai Repot CWLD	Kementerian Pelajaran Malaysia Putrajaya	Pn. Nurul Hasanah Cik Nur Syamimi Amran
72.	3 April	Mesyuarat bersama Ahli-ahli Lembaga Eksekutif Tabung Kanak-Kanak Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (UNICEF)	Kuala Lumpur	PPRD
73.	6 - 7 April	Sumbangan Buku untuk Program "Gerbang Ilmu Peribumi Kelantan" di SK Pos Brooke	Cameron Highland	CG
74.	7 April	Sesi Perbincangan SUHAKAM Bersama Suruhanjaya Bangunan Mengenai Aduan Yang Diterima Oleh SUHAKAM	Tingkat 12, Pejabat Suhakam	CMD
75.	8 April	Mesyuarat susulan bersama AIM, SUARAM, Bar Council Malaysia dan LFL berkenaan Kempen Bersama CAT	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
76.	9 April	Mesyuarat Bersama Wakil Persatuan-Persatuan Agama Di Malaysia Dan Ahli-Ahli Akademik Bagi Membincangkan Isu-Isu Berhubung Hukuman Mati Dari Perspektif Agama	SUHAKAM KL	LRTD
77.	11 April	Menyertai pameran di UniKL Business School	Cheras, Kuala Lumpur	PPRD
78.	17 April	Menyertai pameran di Fakulti Undang-Undang, Universiti Malaya (UM)	Kuala Lumpur	PPRD
79.	21 April	Anugerah Hak Asasi Manusia: Sesi taklimat bersama Angkatan Tentera Malaysia (ATM)	Kuala Lumpur	PPRD
80.	19 - 21 April	Bengkel Hak Asasi Manusia untuk Pegawai Penjara	Taiping, Perak	CG
81.	20 - 24 April	Program ATHAM: Lawatan susulan ke SMJK Pulau Sebang, SMK Ledang, SK Segamat Kechil dan SMK Taman Seri Keluang.	Melaka dan Johor	CG
82.	22 April	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Sukarelawan RELA [Zon Selatan]	Melaka	CG
83.	22 April	Pegum Pemerintah Bagi Kes Kewarganegaraan	Mahkamah Rayuan, Putrajaya	LRTD
84.	23 April	Mesyuarat bersama Pusat Sumber Hak Asasi Manusia (HRRC)	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
85.	28 April	Program 'SUHAKAM Bersama Masyarakat'	Bukit Kayu Hitam, Kedah	PPRD

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
86.	27 April	Program ATHAM: Lawatan susulan ke SK Munshi Abdullah	Melaka	CG
87.	30 April	Mesyuarat bersama Universiti Pendidikan Sultan Idris (UPSI) tentang Memorandum Persefahaman antara SUHAKAM dan UPSI	Tanjung Malim, Perak	CG
88.	30 April	Perbincangan Bersama Masyarakat Madani Berkenaan Pelaksanaan Alternatif Kepada Penahanan Kanak – Kanak (ATD)	Tingkat 12, Pejabat Suhakam	CMD
89.	30 April	Sesi taklimat tentang Laporan Pasukan Petugas Khas berkenaan Laporan Inkuiri Nasional SUHAKAM Mengenai Hak Tanah Orang Asli/Asal	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD, PD
90.	11 Mei	Perbincangan Meja bulat – Konvensyen Anti-Penyiksaan	Promenade Kota Kinabalu	CMD
91.	12 Mei	Mesyuarat bersama Bob Paquin, Timbalan Pengarah Bahagian Hak Asasi Manusia, Jabatan Hal Ehwal Luar, Perdagangan dan Pembangunan Kanada	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
92.	13 Mei	Perbincangan Meja bulat – ICESCR	Promenade Kota Kinabalu	CMD
93.	14 Mei	Mesyuarat susulan bersama AIM, SUARAM, Bar Council Malaysia dan LFL berkenaan Kempen Bersama CAT	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
94.	19 Mei	Mesyuarat Bersama Majlis Daerah Cameron Highlands	Cameron Highlands, Pahang	PPRD

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
95.	7 – 10 Mei	Lawatan ke Perkampungan Orang Asli di Kg. Kuala Betis, Kg. Pared, Kg. Bering dan Kg. Pos Pasek.	Ulu Kelantan, Kelantan	CG
96.	11 Mei	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Sukarelawan RELA [Zon Utara]	Kedah	CG
97.	11 Mei	Perbincangan Meja Bulat (PMB) Berhubung Konvensyen Menentang Penyeksaan Dan Hukuman Lain Yang Zalim, Tidak Berperikemanusiaan Atau Menjatuhkan Maruah (Convention Against Torture And Other Cruel, Inhuman Or Degrading Treatment or Punishment) - CAT	Hotel Promenade, Kota Kinabalu Sabah	LRTD
98.	12 Mei	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Pegawai Penjara di PULAPEN	Taiping, Perak	CG
99.	13 Mei	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Sukarelawan RELA [Zon Utara]	Kedah	CG
100.	13 Mei	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk pelajar di SMKTTDI	Kuala Lumpur	CG
101.	13 Mei	Perbincangan Meja Bulat (PMB) Mengenai Kovenan Antarabangsa Hak Ekonomi, Sosial Dan Kebudayaan - ICESCR	Hotel Promenade, Kota Kinabalu Sabah	LRTD
102.	16 Mei	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Pelatih Pegawai Penjara	Kajang, Selangor	CG
103.	17 Mei	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Sukarelawan RELA [Zon Utara]	Kedah	CG

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
104.	17 – 19 Mei	Bengkel Hak Asasi Manusia mengenai Pendidikan bersama Guru-guru J-qaf	Kota Bharu, Kelantan	CG
105.	20 – 21 Mei	Lawatan ke Sekolah Komuniti Perkampungan Orang Asli di Kg. Tual	Kuala Lipis, Pahang	CG
106.	21 Mei	Perbincangan Meja Bulat (PMB) Berhubung Konvensyen Menentang Penyeksaan Dan Hukuman Lain Yang Zalim, Tidak Berperikemanusiaan Atau Menjatuhkan Maruah (Convention Against Torture And Other Cruel, Inhuman Or Degrading Treatment or Punishment) - CAT	SUHAKAM, Kuala Lumpur	LRTD
107.	22 Mei	Lawatan oleh delegasi dari Pertubuhan China bagi Kajian Hak Asasi Manusia (CSHRS)	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
108.	22 – 23 Mei	Lawatan ke Sekolah Komuniti Perkampungan Orang Asli di Labis	Johor	CG
109.	24 Mei	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Sukarelawan RELA [Zon Utara]	Kedah	CG
110.	25-26 Mei	Lawatan ke Kampung Bangau-Bangau	Semporna	Sabah
111.	26 Mei	Mesyuarat bersama YB P. Kamalanathan, Timbalan Menteri Pendidikan II	Kuala Lumpur	PPRD
112.	1 Jun	Mesyuarat susulan bersama AIM, SUARAM, Bar Council Malaysia dan LFL berkenaan Kempen Bersama CAT	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
113.	2 Jun	Perbincangan Bersama Kementerian Pendidikan Malaysia Berkenaan Isu Pendidikan	Kementerian Pendidikan Malaysia, Putrajaya	TD
114.	5 Jun	Mesyuarat susulan bersama Universiti Monash Malaysia berkenaan projek bersama Aplikasi Mudah Alih Hak Asasi Manusia	Petaling Jaya, Selangor	PPRD
115.	10 Jun	Kunjungan hormat ke atas YB Leong Ngah Ngah, Ahli Dewan Undangan Negeri Tanah Rata	Cameron Highlands, Pahang	PPRD
116.	11 Jun	Program 'SUHAKAM Bersama Masyarakat'	Cameron Highlands, Pahang	PPRD
117.	14 - 17 Jun	Bengkel Hak Asasi Manusia untuk Pegawai Penjara	Taiping, Perak	CG
118.	15 Jun	Mesyuarat Pra-Pelancaran bersama AIM, SUARAM, Bar Council Malaysia dan LFL berkenaan Kempen Bersama CAT	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
119.	16 Jun	Peguam Pemerhati Bagi Kes Kewarganegaraan	Mahkamah Rayuan, Putrajaya	LRTD
120.	16 Jun	Peguam Pemerhati Bagi Kes Kewarganegaraan	Mahkamah Rayuan, Putrajaya	LRTD
121.	15 - 16 Jun	Lawatan ke Perkampungan Orang Asli di Kg. Selangi	Kota Tinggi, Johor	CG
122.	15-16 Jun	Bengkel SEANF mengenai Hak Asasi Manusia dan Perniagaan	Kuala Lumpur	ICD
123.	17-18 Jun	Mesyuarat TWG SEANF	Kuala Lumpur	ICD
124.	22 - 23 Jun	Lawatan ke Perkampungan Orang Asli di Gopeng	Perak	CG

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
125.	23 Jun	Mesyuarat bersama Miroslav Jenca, Penolong Setiausaha Agung Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu bagi Hal Ehwal Politik	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
126.	24 Jun	Mesyuarat susulan bersama Universiti Monash Malaysia berkenaan projek bersama Aplikasi Mudah Alih Hak Asasi Manusia	Petaling Jaya, Selangor	PPRD
127.	25 Jun	Peguam Pemerhati Bagi Kes Hak Penjagaan	Mahkamah Persekutuan, Putrajaya	LRTD
128.	25 Jun	Lawatan ke SK Bekuku	Kemabong	Sabah
129.	26 Jun	Pelancaran Rasmi Kempen Bersama Mengenai Penyertaan Malaysia Kepada CAT, anjuran bersama SUHAKAM, Bar Council Malaysia, AIM, LFL dan SUARAM	Kuala Lumpur	PPRD
130.	29 Jun	Lawatan ke Perkampungan Orang Asli	Negeri Sembilan	CG
131.	29 – 30 Jun	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Pegawai Penjara Pusat Pemulihan di Pulau Langkawi	Kedah	CG
132.	1 Julai	Sesi Perbincangan Meja Bulat Bagi Membincangkan Cadangan Hasil Daripada Perbincangan Meja Bulat Isu Pemilihan Perwakilan Pelajar Universiti Yang Diadakan Pada 25 Feb	Tingkat 13, Pejabat Suhakam	CMD

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
133.	1 Julai	Mesyuarat bersama Hon. Senator Juan Pablo Letelier, Ahli Jawatankuasa Hak Asasi Ahli-Ahli Parlimen di bawah Kesatuan Antara Parlimen (IPU)	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
134.	2 Julai	Lawatan Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia Ke Kampung Jakun Batu 10, Gunung Arong Mersing, Johor Bahru	Johor	CMD
135.	3 Julai	Pelancaran Rasmi Komik Amalan Terbaik Hak Asasi Manusia di Sekolah (ATHAM)	Kuala Lumpur	PPRD
136.	6 Julai	Lawatan ke SK Kuala Betis, Gua Musang dan SKJ (T) Shum Yip Leong, Cameron Highland berhubung aduan yang diterima SUHAKAM.	Gua Musang, Kelantan dan Cameron Highland	CMD
137.	8 Julai	Lawatan oleh delegasi Persatuan Pelajar Sains Politik di Universiti Leiden, Netherlands	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
138.	13 Julai	Sesi Perbincangan Bersama Yb Dato' Seri Idris Bin Jusoh, Menteri Pendidikan li Berhubung Memorandum Pendidikan	Putrajaya	CMD
139.	13 Julai	Mesyuarat bersama Majlis Perbandaran Kemaman (MPK)	Kemaman, Terengganu	PPRD
140.	20 Julai	Lawatan tapak ke <i>Perak Society for the Promotion of Mental Health</i>	Ipoh, Perak	PPRD
141.	23 Julai	Mesyuarat susulan bersama Universiti Monash Malaysia berkenaan projek bersama Aplikasi Mudah Alih Hak Asasi Manusia	Petaling Jaya, Selangor	PPRD

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
142.	24 Julai	Lawatan oleh Pelatih Pusat Bantuan Guaman Majlis Peguam	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
143.	28 Julai	Mesyuarat post-mortem berkenaan Pelancaran Rasmi Kempen Bersama Mengenai Penyertaan Malaysia Kepada CAT	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
144.	29 Julai	Peguam Pemerhati Bagi Kes Kewarganegaraan	Mahkamah Rayuan, Putrajaya	LRTD
145.	30 Julai	Anugerah Hak Asasi Manusia: Sesi taklimat bersama Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia (JBPM)	Putrajaya	PPRD
146.	31 Julai	Latihan dalam oleh Shazeera Ahmad Zawawi, Pegawai Program Asia-Pasifik dari Pertubuhan untuk Pencegahan Penyeksan (APT)	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
147.	3 Ogos	Mesyuarat bersama YB Christina Liew (ADUN Api-Api)	Kota Kinabalu	Sabah
148.	5 Ogos	Mesyuarat Bersama Wakil Persatuan-Persatuan Agama Di Malaysia Dan Ahli-Ahli Akademik Bagi Membincangkan Isu-Isu Berhubung Hukuman Mati Dari Perspektif Agama Siri II	SUHAKAM, Kuala Lumpur	LRTD
149.	11 Ogos	Perbincangan Meja Bulat (PMB) Berhubung Konvensyen Menentang Penyeksan Dan Hukuman Lain Yang Zalim, Tidak Berperikemanusiaan Atau Menjatuhkan Maruah (Convention Against Torture And Other Cruel, Inhuman Or Degrading Treatment or Punishment) - CAT	Hotel Hilton, Sarawak	LRTD

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
150.	12 Ogos	Perbincangan Meja Bulat (PMB) Mengenai Kovenan Antarabangsa Hak Ekonomi, Sosial Dan Kebudayaan - ICESCR	Hotel Hilton, Sarawak	LRTD
151.	12 Ogos	Program 'SUHAKAM Bersama Masyarakat'	Kemaman, Terengganu	PPRD
152.	12 Ogos	Lawatan oleh pelajar SMK Kuala Telemon, Terengganu	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
153.	12 Ogos	Lawatan oleh Pelatih Pusat Bantuan Guaman Majlis Peguam	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
154.	13 Ogos	Peguam Pemerhati Bagi Kes Transgender	Mahkamah Persekutuan, Putrajaya	LRTD
155.	17 Ogos	Mesyuarat susulan dengan AIM, SUARAM, Majlis Peguam Malaysia dan LFL berkenaan Kempen Bersama CAT	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
156.	17 - 18 Ogos	Program ATHAM : Bengkel untuk Guru Besar/Pengetua	Kuching, Sarawak	CG
157.	20 Ogos	Lawatan Ke Kg. Orang Asli Pos Lanai, Kuala Lipis Pahang dan Tapak Projek Hidroelektrik Ulu Tenom	Pahang	CMD
158.	21 Ogos	Sesi Perjumpaan Bersama TFT	Tingkat 12, Pejabat Suhakam	CMD
159.	24 - 25 Ogos	Program ATHAM : Bengkel untuk Guru Besar/Pengetua	Kota Kinabalu, Sabah	CG

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
160.	24-25 Ogos	Seminar Amalan Terbaik Hak Asasi Manusia (ATHAM)	Promenade Kota Kinabalu	TD
161.	26 Ogos	Mesyyuarat bersama Pengarah Jabatan Perlindungan Alam Sekitar Negeri Sabah	Kota Kinabalu	Sabah
162.	1 – 3 Sept	Lawatan ke Perkampungan Orang Asli di Pos Tohoi	Gua Musang, Kelantan	CG
163.	2 Sept	Perniagaan dan Hak Asasi	Promenade Kota Kinabalu	PD
164.	1 – 2 Sept	Mesyyuarat bersama Universiti Malaysia Perlis (UNIMAP)	Perlis	CG
165.	9 Sept	Majlis Anugerah Hak Asasi Manusia dan Sambutan Hari SUHAKAM	Kuala Lumpur	PPRD
166.	11 Sept	Lawatan oleh delegasi <i>Bangladeshi Human Rights Foundation</i>	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
167.	12 – 13 Sept	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Sukarelawan RELA [Zon Timur]	Terengganu	CG
168.	14 Sept	Mesyyuarat bersama Majlis Bandaraya Melaka Bersejarah (MBMB)	Melaka	PPRD
169.	14 Sept	Mesyyuarat bersama Tan Sri Abu Zahar Ujang, Yang di-Pertua Dewan Negara	Kuala Lumpur	PPRD
170.	15 Sept	Mesyyuarat susulan bersama AIM, SUARAM, Majlis Peguam Malaysia dan LFL Berkenaan Kempen Bersama CAT	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
171.	17 – 18 Sept	Mesyyuarat bersama Pegawai PULAPEN	Taiping, Perak	CG

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
172.	17 Sept	Pemantauan Pilihanraya Kampus Di Universiti Islam Antarabangsa, Gombak	UIA, Gombak	CMD
173.	18 Sept	Perjumpaan Bersama Persatuan Peguam Syarie Malaysia (PGSM) berkenaan Penglibatan SUHAKAM melalui <i>Watching Brief</i> di Mahkamah Syariah	SUHAKAM KL	LRTD
174.	29 Sept	Seminar SEANF mengenai Peranan NHRI dalam Promosi dan Perlindungan Hak Asasi Manusia	Putrajaya	ICD
175.	29-30 Sept	Mesyuarat Tahunan SEANF ke-12	Putrajaya	ICD
176.	30 Sept	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Sukarelawan RELA [Zon Selatan]	Melaka	CG
177.	2 Oct	Mesyuarat bersama Dr Sir Iftikhar Ayaz, Jemaat Ahmadiyah Malaysia	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
178.	2 Okt	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Pegawai Polis di MPDRM Cheras	Kuala Lumpur	CG
179.	5 - 7 Okt	Bengkel Hak Asasi Manusia untuk Pegawai Penjara	Kuching, Sarawak	CG
180.	6 Okt	Lawatan ke Tapak Kilang Simen di Jalan Chow So lin Berkaitan Aduan Yang Diterima	Kuala Lumpur	CMD
181.	6 Okt	Peguam Pemerhati Bagi Kes Hasutan	Mahkamah Persekutuan, Putrajaya	LRTD
182.	7 Oct	Program 'SUHAKAM Bersama Masyarakat'	Ayer keroh, Melaka	PPRD

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
183.	8 Okt	Peguam Pemerhati Bagi Kes Transgender	Mahkamah Persekutuan, Putrajaya	LRTD
184.	9 Okt	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Pegawai Polis di PULAPOL	Kuala Lumpur	CG
185.	9 Oct	Mesyuarat susulan bersama Universiti Monash Malaysia susulan Bersama Universiti Monash Malaysia berkenaan Projek Bersama Aplikasi Mudah Alih Hak Asasi Manusia	Petaling Jaya, Selangor	PPRD
186.	10 - 11 Okt	Lawatan ke Perkampungan Orang Asli di Pos Tohoi	Gua Musang, Kelantan	CG
187.	11 OKT	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Sukarelawan RELA [Zon Selatan]	Melaka	CG
188.	12 Oct	Mesyuarat susulan bersama AIM, SUARAM, Majlis Peguam Malaysia dan LFL berkenaan Kempen Bersama CAT	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
189.	15 Oct	Mesyuarat bersama Pesuruhjaya Tinggi Pertubuhan Bangsa- Bangsa Bersatu bagi Pelarian (UNHCR)	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
190.	14-15 Okt	Mesyuarat bersama Pegawai Daerah Semporna	Semporna	Sabah
191.	19 OKT	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Sukarelawan RELA [Zon Utara]	Kedah	CG
192.	20 OKT	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Sukarelawan RELA [Zon Selatan]	Melaka	CG

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
193.	20 Oct	Majlis Penandatanganan Memorandum Persefahaman (MoU) antara SUHAKAM dan Universiti Monash Malaysia	Subang Jaya, Selangor	PPRD
194.	22 OKT	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia di Co International	Kuala Lumpur	CG
195.	26 Oct	Mesyuarat susulan bersama AIM, SUARAM, Majlis Peguam Malaysia dan LFL berkenaan Kempen Bersama CAT	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
196.	28 Oct	Perbincangan Meja Bulat berkenaan Masjid Mesra Orang Kurang Upaya (OKU), anjuran bersama SUHAKAM dengan Majlis Dakwah Negara (MDN) – Yayasan Dakwah Islamiyyah Malaysia (YADIM)	Bangi, Selangor	PPRD
197.	27 – 29 OKT	Bengkel Hak Asasi Manusia untuk Pegawai Penjara	Taiping, Perak	CG
198.	30-31 Okt	Bengkel AICHR mengenai 'Peranan Belia dalam Mempromosi Hak Asasi Manusia dalam ASEAN: Menjadikan Hak Asasi Satu Realiti'	Kuala Lumpur	ICD *SUHAKAM merupakan salah satu rakan strategik bagi penganjuran bengkel tersebut.
199.	3 Nov	Luncheon bersama Majlis Ahli Parlimen Barisan Nasional (BNBBC)	Kuala Lumpur	PPRD
200.	4 Nov	Wawancara bersama Siti Aiysha Na'ilah Binti Harizan daripada Universiti Teknologi MARA (UiTM)	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
201.	9 Nov	Mesyuarat susulan bersama AIM, SUARAM, Majlis Peguam Malaysia dan LFL berkenaan Kempen Bersama CAT	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
202.	16 Nov	Penyertaan dalam pameran di Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM)	Gombak, Selangor	PPRD
203.	14 - 15 Nov	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Sukarelawan RELA [Zon Timur]	Terengganu	CG
204.	16 - 17 Nov	Ceramah tentang Hak Asasi Manusia untuk Sukarelawan RELA [Zon Utara]	Kedah	CG
205.	18 Nov	Kunjungan Hormat ke atas Tan Sri Pandikan Amin Hj Mulia, Yang di-Pertua Dewan Rakyat	Kuala Lumpur	PPRD
206.	23 Nov	Mesyuarat susulan bersama AIM, SUARAM, Majlis Peguam Malaysia dan LFL berkenaan Kempen Bersama CAT	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
207.	24 - 27 Nov	Bengkel Hak Asasi Manusia untuk Pegawai Penjara	Taiping, Perak	CG
208.	2 Dis	Wawancara bersama Mohd Norhisyam Mohd Yusof daripada University of Leeds, UK	SUHAKAM, Kuala Lumpur	PPRD
209.	3 Dis	Sesi Perbincangan Bersama Polis DiRaja Malaysia (PDRM) Bagi Aduan Yang Diterima Oleh SUHAKAM (Suruhanjaya) Serta Penambahbaikan Terhadap Kerjasama Antara Suruhanjaya Dan PDRM	Bukit Aman, Kuala Lumpur	CMD
210.	4 Dis	Lawatan oleh delegasi Amnesty International London	Kuala Lumpur	PPRD

BIL	TARIKH	AKTIVITI	TEMPAT	BAHAGIAN/ UNIT/ CAWANGAN
211.	7 Dis	Sambutan Hari Hak Asasi Manusia 2015, anjuran bersama SUHAKAM dengan <i>United Nations Country Team</i> (UNCT)	Kuala Lumpur	PPRD
212.	10 Dis	Sesi Dialog Mengenai Maklum Balas Kerajaan Terhadap Laporan Tahunan SUHAKAM 2014	Kuala Lumpur	PPRD
213.	11-12 Dis	Aktiviti Kempen CAT bersempena Minggu Hak Asasi Manusia Antarabangsa, anjuran bersama SUHAKAM, Majlis Peguam Malaysia, AIM, LFL dan SUARAM	Kuala Lumpur	PPRD
214.	14-15 Dis	Peguam Pemerhati Bagi Kes Penapisan Filem	Mahkamah Majistret, Jalan Duta	LRTD
215.	16-17 Dis	Peguam Pemerhati Bagi Kes Hasutan	Mahkamah Persekutuan, Putrajaya	LRTD
216.	15 Dis	Lawatan SUHAKAM Untuk Berjumpa Dengan Kanak - Kanak Di Pusat Perkembangan Kemahiran Kebangsaan Serendah (PPKK Serendah)	Serendah, Selangor	CMD
217.	15 Dis	Konsultasi mengenai Penilaian Berkala Sejahtera Malaysia	Kuala Lumpur	ICD
218.	16-17 Dis	Lawatan Ke Kem PLKN Etno Botani Bagi Menemubual Mangsa Banjir 2014 Dan Penempatan Sementara Mangsa Banjir Majlis Keselamatan Negara Di Gua Musang, Kelantan	Gua Musang, Kelantan	CMD
219.	21 Dis	Lawatan Ke Hospital Bahagia Ulu Kinta	Ulu Kinta, Perak	CMD
220.	27 - 29 Dis	Lawatan ke Perkampungan Orang Asli : Jemputan ke "Majlis Adat Kampung Kuala Woh"	Kelantan	CG

LAMPIRAN IV

CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN - NASIONAL 2015

NO	TARIKH	CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN	TEMPAT	WAKIL
1.	9 Jan	Mesyuarat wakil tetap dalam kumpulan kerja untuk mengkaji tindakan alternatif ke atas tahanan kanak-kanak bil1/2015	Bilik Mesyuarat Taming Sari, Aras 4, Bahagian Penguatkuasa, Jabatan Imigresen Malaysia	CMD
2.	23 Jan	Perjumpaan SUHAKAM Bersama Ketua Hakim Syarie Untuk Membincangkan Penglibatan SUHAKAM Di Kes Mahkamah Melalui Watching Brief	Jabatan Kehakiman Syariah Selangor, Shah Alam	Tan Sri Hasmy Datuk Aishah Bidin Pn. Rodziah Abdul En. Amer Izyanif Cik Nur Syamimi Amran Cik Yustina Ishak
3.	9 Feb	Mesyuarat bersama ICRC	Kota Kinabalu	Jasmih Slamet
4.	23 Feb	RELA – Ceramah Hak Asasi	Pusat Latihan RELA, Tuaran	Jasmih Slamet

NO	TARIKH	CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN	TEMPAT	WAKIL
5.	26 Feb	Menghadiri Pelancaran Kebangsaan Laporan <i>Amnesty International</i> 2014-15: 'The State of the World's Human Rights'	Petaling Jaya, Selangor	Dayalan S. Rajoo, Pegawai
6.	19 Mac	Mesyuarat Jawatankuasa Pendidikan Di Bawah Majlis Kebangsaan Bagi Orang Kurang Upaya Bil 1/2015	Kementerian Pendidikan Malaysia	En. Ameer Izyanif
7.	26 Mac	Wawancara Tentang <i>Race, Relations, ICERD Human Rights</i>	Brickfields Asia College	Pn. Nurul Hasanah Cik Nur Syamimi Amran
8.	16 Mac	Konsultasi Bersama Atase Buruh Dan Pegawai Consular Di Malaysia Berkenaan Penahanan Imigresen	Bilik Persidangan 1, Tingkat 3, Sekretariat Majlis Peguan Malaysia, Leboh Pasa Besar	CMD
9.	10 April	Meeting to discuss on forced labour issues and labour dimensions of anti-trafficking in persons	Palm Garden Hotel, IOI Resort	CMD
10.	17 April	Mesyuarat Jawatankuasa Wakil Tetap Kumpulan Kerja Alternatif Kepada Penahanan Kanak – Kanak No.3/2015	Bilik Mesyuarat Taming Sari, Aras 4 Bahagian Penguatkuasa, Jabatan imigresen Malaysia, Putrajaya	CMD

NO	TARIKH	CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN	TEMPAT	WAKIL
11.	12 Mei	Ceramah berkenaan Hak Asasi Manusia dan Pendidikan untuk ibu bapa dan pelajar Bermasalah Pembelajaran di SMK Tuanku Muhammad Kuala Pilah	Kuala Pilah, N. Sembilan	Wan Norhafizah Junid,
12.	16 Mei	Jemputan Untuk Menyertai Forum "Prevention Of Terrorism Act (POTA) : Revival Of ISA? And Amendments To The Sedition Act"	Raja Aziz Addruse Auditorium,KL	CMD
13.	1 April	Jemputan Ke <i>World Halal Submit Opening Ceremony</i>	Plenary Hall, KLCC	Cik Nur Syamimi Amran
14.	6 April	Perbincangan Mengenai <i>Watching Brief</i> bersama Jabatan Kehakiman Syariah Wilayah Persekutuan Mengenai Kes- Kes Yang Melibatkan Perlantikan Hak Asasi Manusia	Jabatan Kehakiman Syariah Wilayah Persekutuan	Pn. Rodziah Abdul Pn. Nurul Hasanah En. Ameer Izyanif Cik Yustina Ishak
15.	9 April	Konsultasi Draf Akta Kanak-kanak 2015	KPWKM Putrajaya	Cik Nur Syamimi Amran
16.	28 April	Jemputan ke majlis Pelancaran <i>Legal Forum 4U & Me</i>	BHEUU, Putrajaya	Pn. Rodziah Abdul En. Ameer Izyanif
17.	21 Mei	Mesyuarat Mengenai Hukuman Mati	Menara Tan & Tan	Cik Nur Syamimi Amran Cik Yustina Ishak
18.	29 Mei	Jemputan Ke <i>Justice in Jeopardy</i> – Pencegahan Akta Keganasan	Bar Council	Cik Yustina Ishak

NO	TARIKH	CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN	TEMPAT	WAKIL
19.	11-12 Jun	7 th Regional Congress on the Death Penalty	Hotel Renaissance	Tan Sri Hasmy Agam Pn. Rodziah Abdul Pn. Nurul Hasanah En. Ameer Izyanif Cik Nur Syamimi Amran Cik Yustina Ishak Ishak En. Ariff Saffwan
20.	11-12 June	Menghadiri Kongres Asia Serantau Pertama mengenai Hukuman Mati yang dianjurkan oleh Association Together Against the Death Penalty (ECPM) dan Anti-Death Penalty Asia Network (ADPAN), dengan kerjasama SUHAKAM dan Majlis Peguam Malaysia	Kuala Lumpur	Ahmad Afifi Ramli,
21.	16 June	Menghadiri Pelancaran Laporan 'Summary Report on Consultations with Labour Attachés and Consular Officials in Malaysia on the Protection of Migrant Workers in Malaysia' oleh Projek TRIANGLE Pertubuhan Buruh Antarabangsa (ILO) dengan kerjasama Jawatankuasa Migran, Pelarian dan Hal Ehwal Imigresen Majlis Peguam (MRIAC)	Kuala Lumpur	Wan Norhafizah Junid,
22.	16 Jun	Pelancaran Laporan Ringkasan Tentang Consultations With Labour Attaches And Consular Officials In Malaysia On The Protection Of Migrant Workers In Malaysia	Kedutaan Filipina	En. Ariff Saffwan

NO	TARIKH	CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN	TEMPAT	WAKIL
23.	18 Jun	Jemputan ke Sesi Pemurnian Laporan Negara Berhubung CRC	KPWKM Putrajaya	Cik Nur Syamimi Amran
24.	6 Julai	Sesi Penerangan MCMC Berkenaan Hasil Penelitian Semula Akm 1998 : Isu Media Sosial	Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia, Cyberjaya	En. Ameer Izyanif
25.	8 Julai	Jemputan Ke Bengkel Semakan Draf Regional Plan Of Actions On Eliminations Of Violence Againsts Children	KPWKM Putrajaya	Cik Nur Syamimi Amran
26.	30 Julai	Menyertai Perbincangan Meja Bulat Konsultasi 'Building the Evidence Base build on Local Capacity to Remedy Labour Rights Violations among Migrant Workers in Kuala Lumpur, Malaysia' oleh Tenaganita dengan kerjasama penyelidik daripada John Hopkins Bloomberg School of Public Health (JHSPH)	Petaling Jaya, Selangor	Prof Dato' Dr Aishah Bidin (AS) Dayalan S. Rajoo, Pegawai Muhammad Syafiq Ikhwani Ghazali, Pegawai
27.	6 Ogos	Jemputan ke sesi Townhall bagi Pembentangan Intipati Pindaan Akta Komunikasi dan Multimedia 1998 (Akta 588) dan Akta Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia 1998 (Akta 589)	Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia, Cyberjaya	En. Ameer Izyanif En. Ariff Saffwan

NO	TARIKH	CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN	TEMPAT	WAKIL
28.	12 Ogos	Jemputan ke sesi <i>Townhall</i> bagi Pembentangan Intipati Pindaan Akta Komunikasi dan Multimedia 1998 (Akta 588) dan Akta Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia 1998 (Akta 589)	Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia, Cyberjaya	En. Ameer Izyanif En. Ariff Saffwan
29.	26 Ogos	Mesyuarat Jawatan Kuasa Khas <i>Watching Brief</i> di Mahkamah Syariah Bil 01/2015	Jabatan Kehakiman Syariah Wilayah, Tmn Seri Hartamas	En. Ameer Izyanif Cik Yustina Ishak En. Ariff Saffwan
30.	27 Ogos	Sesi konsultasi Laporan Negara: Konvensyen Mengenai Hak Kanak-kanak	KPWKM Putrajaya	Dato' Aishah En. Ameer Izyanif Cik Nur Syamimi Amran
31.	11 Sept	Menghadiri Siri Ceramah: 'Transformasi Kehakiman' oleh Institut Latihan Kehakiman dan Perundangan (ILKAP)	Bangi, Selangor	Lau Sor Pian, Pegawai Dayalan S. Rajoo, Pegawai
32.	17 Sept	Mesyuarat Hukuman Mati	Menara Tan & Tan	Cik Nur Syamimi Amran Cik Yustina Ishak
33.	22 Okt	Menghadiri Seminar Nasional Hak Asasi Manusia: 'Perkembangan Hak-hak di Malaysia' oleh Universiti Malaya (UM)	Kuala Lumpur	Rodziah Abdul, Setiausaha Adlyss Adnan, Pegawai Dayalan S. Rajoo, Pegawai
34.	26-29 Okt	Lawatan ke Pusat Tahanan	Terengganu dan Kelantan.	En. Ariff Saffwan

NO	TARIKH	CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN	TEMPAT	WAKIL
35.	29 Okt	Mesyuarat Jawatan Kuasa Khas Pelaksanaan <i>Watching Brief</i> di Mahkamah Syariah Bil 02/2015	Mahkamah Syariah wilayah Persekutuan, Putrajaya	En. Ameer Izyanif Cik Yustina Ishak
36.	27-29 Oct	Menghadiri forum: 'Mempromosi amalan perniagaan yang bertanggungjawab dalam Komuniti Ekonomi ASEAN' oleh Jaringan CSR ASEAN	Kuala Lumpur	Lee Pei Hsi, Pegawai
37.	31 Oct	Menyertai bengkel: 'AICHR Regional Workshop on the Role of Youth in Promoting Human Rights in ASEAN: Making Rights a Reality'	Kuala Lumpur	Lee Pei Hsi, Pegawai Ahmad Afifi Ramli, Pegawai
38.	29 Oct	Menghadiri Persidangan Nasional ke5: 'Malaysia on the Path to Non-Discrimination – Saying No to Racial Politics' oleh Pusat KOMAS	Kuala Lumpur	Wan Norhafizah Junid, Officer
39.	4 Nov	Mesyuarat Penyelarasan Laporan Negara: Konvensyen Mengenai Hak Orang Kurang Upaya (CRPD)	Hotel Everly, Putrajaya	Pn. Nurul Hasanah En. Ameer Izyanif
40.	2-5 Nov	Bengkel Hak Asasi Manusia	Malaysian Centre For Constitutionlism and Human Rights, Kuala Lumpur	Cik Nur Syamimi Amran Cik Yustina Ishak En. Ariff Saffwan
41.	17 Nov	Perbincangan Meja Bulat Tentang Penghapusan Hukuman Mati Mandatori Di Malaysia	Parlimen Malaysia	Cik Nur Syamimi Amran En. Joshua Ericson Pn. Sarah Adibah

NO	TARIKH	CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN	TEMPAT	WAKIL
42.	23-26 Nov	Lawatan ke Pusat Tahanan di Johor	Johor	En Ameer Izyanif
43.	26 Nov	<i>Challenges and Opportunities for Refugees in Urban Environment Roundtable</i>	Hotel Park Royal, Kuala Lumpur	En Joshua
44.	24-27 Nov	Bengkel Hak Asasi Manusia Untuk Jabatan Penjara Malaysia Siri 5	Taiping, Perak	En Ariff Saffwan
45.	25 Nov	Mesyuarat Jawatankuasa Pemandu Pembangunan Pelan Tindakan Hak Asasi Manusia Kebangsaan (National Human Rights Action Plan-NHRAP) Bil 2/	Parlimen Malaysia	Cik Yustina Ishak
46.	27 Nov	Mesyuarat Pra AUM bagi Mesyuarat Ketiga, Penggal Ketiga, Parlimen Ketiga Belas, Dewan Negara	Kuala Lumpur	Lee Pei Hsi, Pegawai
47.	30 Nov-3 Dec	Menyertai Kursus Pembelajaran mengenai Tahanan Imigresen anjuran bersama Forum Asia Pasifik (APF) dan Pertubuhan untuk Pencegahan Penyeksaan (APT)	Kuala Lumpur	Wan Norhafizah Junid, Pegawai

NO	TARIKH	CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN	TEMPAT	WAKIL
48.	2 Dis	Mesyuarat bersama wakil Article 19	Pejabat SUHAKAM	Pn. Nurul Hasanah Cik Nur Syamimi Amran
49.	5-6 Dis	Forum Awam <i>Islam In A Constitutional Democracy</i>	Persatuan Alumni Universiti Malaya (PAUM)	En. Joshua Ericson
50.	7 Dis	Convention Against Torture (CAT) Campaign Activities In Conjunction With The International Human Rights Week	Hotel Renaissance, Kuala Lumpur	En. Ariff Saffwan
51.	10 Dis	Sesi Dialog Mengenai Maklum Balas Kerajaan Terhadap Laporan Tahunan 2014	Premiera Hotel, Kuala Lumpur	En. Ameer Izyanif Cik NurSyamimi Amran
52.	11 Dis	Perbincangan meja Bulat Tentang <i>Alternative Learning Centres in Malaysia</i>	Hotel Park Royal, Kuala Lumpur	En. Joshua Ericson
53.	11-12 Dis	Convention Against Torture (CAT) Campaign Activities In Conjunction With The International Human Rights Week	Kuala Lumpur & Dewan Perhimpunan Cina Selangor (KLSCAH)	Cik Yustina Ishak En. Ariff Saffwan
54.	18 Dis	Forum Awam Tentang "National Security Council Bill – Chain of Command Compromised?"	Bar Council	En. Joshua Ericson

LAMPIRAN V

CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN -
ANTARABANGSA

NO.	TARIKH	CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN	TEMPAT	WAKIL
1.	24-25 Feb	Bengkel APF-UNDP mengenai Peranan NHRI dalam Mempromosi dan Melindungi Hak LGBTI di Asia Pasifik	Bangkok, Thailand	Nurul Hasanah Ahamed Hassain Malim, Naib Setiausaha
2.	26-27 Feb	Dialog Serantau UNDP mengenai LGBTI	Bangkok, Thailand	Nurul Hasanah Ahamed Hassain Malim, Naib Setiausaha
3.	26-27 Feb	Seminar untuk Parlimen-Parlimen Asia Pasifik: <i>'Translating International Human Rights Commitments into National Realities: The Contribution of Parliaments to the Work of the United Nations Human Rights Council'</i>	Manila, Filipina	Datuk Dr. Khaw Lake Tee (Naib Pengerusi)
4.	12-13 Mac	Mesyuarat Tahunan Jawatankuasa Penyelaras Institusi Hak Asasi Manusia Antarabangsa bagi Promosi dan Perlindungan Hak Asasi Manusia (ICC) ke-28	Geneva, Switzerland	Tan Sri Hasmy Agam (Pengerusi) Chua Yen Sin, Pegawai

NO.	TARIKH	CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN	TEMPAT	WAKIL
5.	23-25 Mac	Persidangan Raoul Wallenberg Institute (RWI) mengenai Kesamarataan Gender dan Hak Asasi Manusia Wanita	Bangkok, Thailand	Chua Yen Sin, Pegawai Norashikin Hamzah, Pegawai Helmi Fendy Mohammad Idris, Pegawai
6.	7-10 April	Perniagaan dan Bengkel Hak Asasi Manusia	Bangkok, Thailand	Mr. Aflin Dino, Officer
7.	20-24 April	Bengkel Penyiasatan Tuduhan Penyelesen	Manila, Filipina	Cik Yustina Ishak Ishak, Officer
8.	4-8 Mei	Kursus Deklarasi PBB mengenai Hak Orang Asal oleh APF dan Pejabat Pesuruhjaya Tinggi PBB untuk Hak Asasi Manusia (OHCHR)	Dhaka, Bangladesh	Lee Pei Hsi, Officer
9.	5-7 Mei	Program Pembelajaran mengenai Perniagaan dan Hak Asasi Manusia Kebangsaan Institusi oleh APF	Bangkok, Thailand	Wan Norhafizah Junid, Officer
10.	5-7 Mei	Bengkel Forum Komanwel Institusi Hak Asasi Manusia Nasional (CFNHRI) mengenai Perkahwinan Awal dan Paksaan dan Keganasan Seksual ketika Konflik	Kigali, Rwanda	Tan Sri Hasmy Agam (Pengerusi) Wan Kasim Wan Kadir, Pegawai Adlyss Aldelya Mohd Adnan, Pegawai
11.	3-4 Jun	Sesi Khas bersama NHRI (Hari Pembangunan Eropah)	Brussels, Belgium	Datuk Dr. Khaw Lake Tee (Naib Pengerusi)

NO.	TARIKH	CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN	TEMPAT	WAKIL
12.	7-26 Jun	Program Latihan Hak Asasi Manusia Antarabangsa ke-36 2015 (IH RTP) oleh Pusat Antarabangsa bagi Pendidikan Hak Asasi Manusia (Equitas)	Montreal, Canada	Lee Pei Hsi, Officer Siti Zaihan Zulkarnain, Officer
13.	16-17 Jun	Mesyuarat Pakar mengenai Hukuman Mati dan Warganegara Asing, termasuk Pekerja Migran	Geneva, Switzerland	Datuk Dr. Khaw Lake Tee (Naib Pengerusi)
14.	10-11 Ogos	Bengkel AICHR mengenai Pencegahan Penyeiksaan	Bali, Indonesia	Encik James Nayagam (AS)
15.	11-13 Ogos	Bengkel Undang-Undang Kemanusiaan Antarabangsa dan Hak Asasi Manusia ke-8: 'Mencegah Perhambaan dan Perdagangan Orang dalam ASEAN'	Bali, Indonesia	Encik James Nayagam (AS)
16.	19-20 Ogos	Dialog antara ASEAN dan Organisasi Masyarakat Sivil mengenai Pembangunan Mekanisme Hak Asasi Manusia Serantau	Bangkok, Thailand	Datuk Dr. Khaw Lake Tee (Naib Pengerusi)
17.	26-28 Ogos	Mesyuarat dan Persidangan Dwi-tahunan Forum Institusi Hak Asasi Manusia Nasional Asia Pasifik (APF) ke-20	Ulaanbaatar, Mongolia	Tan Sri Hasmy Agam (Pengerusi), Simon Karunagaram, Pegawai
18.	27 Ogos	Konsultasi Pakar mengenai Promosi dan Perlindungan Hak Asasi Manusia dalam konteks Bantahan Aman	Istanbul, Turki	Datuk Dr. Khaw Lake Tee (Naib Pengerusi)
19.	14-15 Sept	Bengkel AICHR mengenai Pembangunan Instrumen Undang-Undang ASEAN mengenai Hak Asasi Manusia	Manila, Filipina	En. Ameer Izyanif

NO.	TARIKH	CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN	TEMPAT	WAKIL
20.	14-15 Sept	Bengkel AICHR mengenai Pembangunan Instrumen Perundangan ASEAN tentang Hak Asasi Manusia	Manila, Filipina	Ameer Izyanif Hamzah, Pegawai
21.	21-22 Sept	Bengkel UNDP 'Strengthening the Inclusion of LGBTI issues in UN Human Rights Monitoring Mechanisms'	Bangkok, Thailand	Rafidah Yahya, Naib Setiausaha
22.	22-23 Sept	Bengkel UNDP 'Including Voices of Marginalised Women and People of Diverse Sexual Orientation and Gender Identity, in the Universal Periodic Review'	Bangkok, Thailand	Rafidah Yahya, Naib Setiausaha
23.	26-27 Sept	Bengkel AICHR mengenai Pelaksanaan Obligasi Hak Asasi Manusia Berkaitan Alam Sekitar dan Perubahan Iklim	Mandalay, Myanmar	Nurul Hasanah Ahamed Hassain Malim, Naib Setiausaha
24.	30 Sept - 1 Oct	Persidangan mengenai Kebebasan Beragama atau Kepercayaan di Asia Tenggara	Bangkok, Thailand	Nur Syamimi Amran, Pegawai
25.	30-1 OKT	Persidangan bagi Kebebasan Beragama atau Kepercayaan di Asia Tenggara	Bangkok, Thailand	Cik Nursyamimi Amran, Officer
26.	3-4 Nov	Bengkel mengenai Pembangunan ASEAN yang Mesra Kanak-Kanak	Makati, Filipina	Encik Francis John (AS)
27.	5-6 NOV	Mesyuarat Serantau ke-5 untuk Hak Asasi Manusia dan Perniagaan Tani	Palawan, Philippines	Mr. Nordin Kasim Madating (Pesuruhjaya)
28.	5-6 Nov	Mesyuarat Serantau ke-5 mengenai Hak Asasi Manusia dan Perniagaan Tani di Asia Tenggara	Palawan, Filipina	Encik Nordin Madating (AS) Paremeswari Subramaniam, Pegawai

NO.	TARIKH	CERAMAH, MESYUARAT, BENGKEL DAN PERSIDANGAN	TEMPAT	WAKIL
29.	5-6 Nov	Bengkel AICHR-SOMTC mengenai Perdagangan Orang	Yogyakarta, Indonesia	Shahizad Sulaiman, Pegawai
30.	16-18 Nov	Forum Tahunan PBB mengenai Hak Asasi Manusia dan Pertiagaan	Geneva, Switzerland	Prof. Dato' Dr. Aishah Bidin (AS)
31.	23-25 Nov	Mesyuarat Dwi-tahunan CFNHRI	Malta	Tan Sri Hasmy Agam (Pengerusi) Wan Kasim Wan Kadir, Pegawai Chua Yen Sin, Pegawai
32.	1-3 Dis	Bengkel Serantau mengenai Peningkatan Pembangunan Inklusif di Asia dalam Kerangka UNDRIP	Bangkok, Thailand	Hasmah Manaf, Pegawai
33.	1-3 Dis	Dialog Serantau AICHR 'Mengaruspertandingan Hak Orang Kurang Upaya dalam Komuniti ASEAN'	Bangkok, Thailand	Encik Francis Johen (AS)
34.	4 Dis	Dialog Hak Asasi Manusia Bangkok mengenai Kesan Integrasi ASEAN terhadap Kanak-Kanak	Bangkok, Thailand	Encik Francis Johen (AS)

LAMPIRAN VI

PENERBITAN SURUHANJAYA

NO.	JENIS	TAJUK
1.	Laporan	Laporan Tahunan SUHAKAM 2014 (Bahasa Malaysia & English)
2.	Laporan	<i>Hak Pendidikan Kanak-kanak Kurang Upaya</i>
3.	Laporan	Report on Care Service for Older Persons and Support for Care Givers
4.	Laporan	"Mesyuarat Bersama Kerajaan Mengenai Reservasi Artikel di dalam CEDAW"
5.	Laporan	Strategic Framework NAP on Business and Human Rights for Malaysia
6.	Buku Kecil	<i>Etika Perniagaan Dalam Hak Asasi Manusia</i>
7.	Buku Kecil	"Modul Latihan Konvensyen Kanak-kanak"
8.	Modul (Cetak Semula)	"Modul Latihan Konvensyen Kanak-kanak"
9.	Buletin (Mac)	Buletin SUHAKAM
10.	Brosure (Cetak Semula)	Anda dan Hak Anda
11.	Brosure (Cetak Semula)	"Rasuah & Hak Asasi Manusia"
12.	Brosure	<i>Hak Individu Kelainan Upaya</i>
13.	Brosure	"Perisytiharan Hak Asasi Manusia Kaheerah Dalam Islam"
14.	Brosure	<i>Konvensyen Menentang Penyiksaan dan Hukuman Yang Zalim Tidak Berperikemanusiaan dan Menjatuhkan Maruah. (CAT)</i>
15.	Poster	Justice & Investigation Criminalising Torture Raising Awareness Reviewing Detention Practices
16.	Poster	Kesedaran mengenai BULI

LAMPIRAN VII

MESYUARAT BULANAN - KEHADIRAN ANGGOTA SURUHANJAYA

NO.	NOMBOR SIRI MESYUARAT	TARIKH	AHLI SURUHANJAYA YANG HADIR	AHLI SURUHANJAYA YANG TIDAK HADIR	DENGAN CUTI	TANPA CUTI
1.	1-2015	13 Jan	YBhg. Tan Sri Hasmy Agam YBhg. Datuk Dr. Khaw Lake Tee YBhg. Prof. Emeritus Dato' Dr. Mahmood Zuhdi Hj Ab Majid YBhg. Prof. Dato' Dr. Aishah Bidin Encik James Nayagam Encik Nordin Kasim Madating Encik Francis Johen Anak Adam			
2.	2-2015	10 Feb	YBhg. Tan Sri Hasmy Agam YBhg. Datuk Dr. Khaw Lake Tee YBhg. Prof. Emeritus Dato' Dr. Mahmood Zuhdi Hj Ab Majid Encik James Nayagam Encik Nordin Kasim Madating Encik Francis Johen Anak Adam	YBhg. Prof. Dato' Dr. Aishah Bidin	✓	

NO.	NOMBOR SIRI MESYUARAT	TARIKH	AHLI SURUHANJAYA YANG HADIR	AHLI SURUHANJAYA YANG TIDAK HADIR	DENGAN CUTI	TANPA CUTI
3.	3-2015	17 Mac	YBhg. Tan Sri Hasmy Agam YBhg. Datuk Dr. Khaw Lake Tee YBhg. Prof. Emeritus Dato’ Dr. Mahmood Zuhdi Hj Ab Majid YBhg. Prof. Dato’ Dr. Aishah Bidin Encik James Nayagam Encik Nordin Kasim Madating Encik Francis Johen Anak Adam			
4.	4-2015	14 April	YBhg. Tan Sri Hasmy Agam YBhg. Datuk Dr. Khaw Lake Tee YBhg. Prof. Emeritus Dato’ Dr. Mahmood Zuhdi Hj Ab Majid YBhg. Prof. Dato’ Dr. Aishah Bidin Encik Nordin Kasim Madating Encik Francis Johen Anak Adam	Encik James Nayagam	✓	

NO.	NOMBOR SIRI MESYUARAT	TARIKH	AHLI SURUHANJAYA YANG HADIR	AHLI SURUHANJAYA YANG TIDAK HADIR	DENGAN CUTI	TANPA CUTI
5.	5-2015	12 May	YBhg. Tan Sri Hasmy Agam YBhg. Datuk Dr. Khaw Lake Tee YBhg. Prof. Emeritus Dato’ Dr. Mahmood Zuhdi Hj Ab Majid YBhg. Prof. Dato’ Dr. Aishah Bidin Encik James Nayagam Encik Nordin Kasim Madating Encik Francis Johen Anak Adam			
6.	6-2015	09 Jun	YBhg. Tan Sri Hasmy Agam YBhg. Datuk Dr. Khaw Lake Tee YBhg. Prof. Emeritus Dato’ Dr. Mahmood Zuhdi Hj Ab Majid YBhg. Prof. Dato’ Dr. Aishah Bidin Encik James Nayagam Encik Nordin Kasim Madating Encik Francis Johen Anak Adam			

NO.	NOMBOR SIRI MESYUARAT	TARIKH	AHLI SURUHANJAYA YANG HADIR	AHLI SURUHANJAYA YANG TIDAK HADIR	DENGAN CUTI	TANPA CUTI
7.	7-2015	07 Julai	YBhg. Tan Sri Hasmy Agam YBhg. Datuk Dr. Khaw Lake Tee YBhg. Prof. Emeritus Dato’ Dr. Mahmood Zuhdi Hj Ab Majid YBhg. Prof. Dato’ Dr. Aishah Bidin Encik James Nayagam Encik Nordin Kasim Madating Encik Francis Johen Anak Adam			
8.	8-2015	13 Ogs	YBhg. Tan Sri Hasmy Agam YBhg. Datuk Dr. Khaw Lake Tee YBhg. Prof. Emeritus Dato’ Dr. Mahmood Zuhdi Hj Ab Majid Encik Nordin Kasim Madating Encik Francis Johen Anak Adam	YBhg. Prof. Dato’ Dr. Aishah Bidin Encik James Nayagam	✓	
9.	9-2015	10 Sept	YBhg. Tan Sri Hasmy Agam YBhg. Datuk Dr. Khaw Lake Tee YBhg. Prof. Dato’ Dr. Aishah Bidin Encik James Nayagam Encik Nordin Kasim Madating Encik Francis Johen Anak Adam	YBhg. Prof. Emeritus Dato’ Dr. Mahmood Zuhdi Hj Ab Majid	✓	

NO.	NOMBOR SITI MESYUARAT	TARIKH	AHLI SURUHANJAYA YANG HADIR	AHLI SURUHANJAYA YANG TIDAK HADIR	DENGAN CUTI	TANPA CUTI
10.	10-2015	06 Okt	YBhg. Datuk Dr. Khaw Lake Tee YBhg. Prof. Dato' Dr. Aishah Bidin Encik James Nayagam Encik Nordin Kasim Madating Encik Francis Johen Anak Adam	YBhg. Tan Sri Hasmy Agam YBhg. Prof. Emeritus Dato' Dr. Mahmood Zuhdi Hj Ab Majid	✓	
11.	11-2015	12 Nov	YBhg. Tan Sri Hasmy Agam YBhg. Datuk Dr. Khaw Lake Tee YBhg. Prof. Emeritus Dato' Dr. Mahmood Zuhdi Hj Ab Majid YBhg. Prof. Dato' Dr. Aishah Bidin Encik James Nayagam Encik Nordin Kasim Madating Encik Francis Johen Anak Adam			
12.	12-2015	8 Dis	YBhg. Tan Sri Hasmy Agam YBhg. Datuk Dr. Khaw Lake Tee YBhg. Prof. Emeritus Dato' Dr. Mahmood Zuhdi Hj Ab Majid YBhg. Prof. Dato' Dr. Aishah Bidin Encik Nordin Kasim Madating Encik Francis Johen Anak Adam	Encik James Nayagam	✓	

LAMPIRAN VIII

**SIJIL KETUA AUDIT NEGARA
MENGENAI AKAUN
SURUHANJAYA**

**LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA
MENGENAI PENYATA KEWANGAN
SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2015**

Laporan Mengenai Penyata Kewangan

Penyata Kewangan Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia telah diaudit oleh wakil saya, yang merangkumi Lembaran Imbangan pada 31 Disember 2015 dan Penyata Pendapatan, Penyata Perubahan Ekuiti dan Penyata Aliran Tunai bagi tahun berakhir pada tarikh tersebut, ringkasan polisi perakaunan yang signifikan dan nota penjelasan lain.

Tanggungjawab Ahli Suruhanjaya Terhadap Penyata Kewangan

Ahli Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia bertanggungjawab terhadap penyediaan dan persembahan penyata kewangan yang saksama selaras dengan piawaian pelaporan kewangan yang diluluskan di Malaysia dan Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia 1999 (Akta 597). Ahli Suruhanjaya juga bertanggungjawab terhadap kawalan dalaman yang ditetapkan perlu oleh pengurusan bagi membolehkan penyediaan penyata kewangan yang bebas daripada salah nyata yang ketara sama ada disebabkan oleh fraud atau kesilapan.

Tanggungjawab Juruaudit

Tanggungjawab saya adalah memberi pendapat terhadap penyata kewangan tersebut berdasarkan pengauditan yang dijalankan. Pengauditan telah dilaksanakan mengikut Akta Audit 1957 dan piawaian pengauditan yang diluluskan di Malaysia. Piawaian tersebut menghendaki saya mematuhi keperluan etika serta merancang dan melaksanakan pengauditan untuk memperoleh jaminan yang munasabah sama ada penyata kewangan tersebut bebas daripada salah nyata yang ketara.

Pengauditan meliputi pelaksanaan prosedur untuk memperoleh bukti audit mengenai amaun dan pendedahan dalam penyata kewangan. Prosedur yang dipilih bergantung kepada pertimbangan juruaudit termasuk penilaian risiko salah nyata yang ketara pada penyata kewangan sama ada disebabkan oleh fraud atau kesilapan. Dalam membuat penilaian risiko tersebut, juruaudit mempertimbangkan kawalan dalaman yang bersesuaian dengan entiti dalam penyediaan dan persembahan penyata kewangan yang memberi gambaran yang

benar dan saksama bagi tujuan merangka prosedur pengauditan yang bersesuaian tetapi bukan untuk menyatakan pendapat mengenai keberkesanan kawalan dalaman entiti tersebut. Pengauditan juga termasuk menilai kesesuaian polisi perakaunan yang digunakan dan kemunasabahan anggaran perakaunan yang dibuat oleh pengurusan serta persembahan penyata kewangan secara menyeluruh.

Saya percaya bahawa bukti audit yang saya peroleh adalah mencukupi dan bersesuaian untuk dijadikan asas bagi pendapat audit saya.

Pendapat

Pada pendapat saya, penyata kewangan ini memberikan gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia pada 31 Disember 2015 dan prestasi kewangan serta aliran tunai bagi tahun berakhir pada tarikh tersebut selaras dengan piawaian pelaporan kewangan yang diluluskan di Malaysia.

(SWAIBATUL ASLAMIAH BINTI HAJI HUSAIN)
b.p. KETUA AUDIT NEGARA
MALAYSIA

PUTRAJAYA
15 MAC 2016

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA

PENYATA OLEH Pengerusi DAN SALAH SEORANG AHLI SURUHANJAYA

Kami, TAN SRI HASMY AGAM dan DATUK DR. KHAW LAKE TEE yang merupakan Pengerusi dan Naib Pengerusi SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA, dengan ini menyatakan bahawa, pada pendapat Suruhanjaya, Lembaran Imbangan pada 31 Disember 2015, Penyata Pendapatan, Penyata Perubahan Ekuiti serta Penyata Aliran Tunai bagi tahun berakhir pada tarikh tersebut dan nota-nota yang disertakan, adalah disediakan menurut piawaian perakaunan yang diluluskan yang berkenaan di Malaysia untuk menunjukkan gambaran yang benar dan saksama berkenaan kedudukan SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA pada 31 Disember 2015 dan hasil kendaliannya serta aliran tunainya bagi tahun berakhir pada tarikh tersebut.

Bagi pihak Suruhanjaya,

TAN SRI HASMY AGAM

Pengerusi

Kuala Lumpur

Tarikh: **1 5 MAR 2016**

Bagi pihak Suruhanjaya,

DATUK DR. KHAW LAKE TEE

Naib Pengerusi

Kuala Lumpur

Tarikh: **1 5 MAR 2016**

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA

**PENGAKUAN OLEH PEGAWAI UTAMA YANG BERTANGGUNGJAWAB
KE ATAS PENGURUSAN KEWANGAN SURUHANJAYA**

Saya, Rodziah Abdul, Pegawai Utama yang bertanggungjawab ke atas pengurusan kewangan SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA, dengan ikhlasnya mengakui bahawa Lembaran Imbangan pada 31 Disember 2015, Penyata Pendapatan, Penyata Perubahan Ekuiti serta Penyata Aliran Tunai bagi tahun berakhir pada tarikh tersebut dan nota-nota yang disertakan, mengikut sebaik-baik pengetahuan dan kepercayaan saya, adalah betul dan saya membuat ikrar ini dengan sebenarnya mempercayai bahawa ia adalah benar dan atas kehendak-kehendak Akta Akaun Berkanun, 1960.

Sebenarnya dan sesungguhnya diakui)

Oleh penama di atas,)

Rodziah Abdul)

Di Kuala Lumpur pada **15 MAR 2016**)

Tingkat 38 Menara Tri Perdana
1001 Jalan Sultan Ismail
50250 Kuala Lumpur

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA

LEMBARAN IMBANGAN PADA 31 DISEMBER 2015

	Nota	2015 RM	2014 RM
ASET BUKAN SEMASA			
Loji dan peralatan	3	734,670	659,861
ASET SEMASA			
Pelbagai Penghutang, deposit dan prabayar	4	640,576	803,018
Simpanan Tetap	5	3,733,000	4,533,000
Tunai dan baki di bank	6	1,126,100	2,434,363
		5,499,676	7,770,381
LIABILITI SEMASA			
Pelbagai pemiutang dan akruan	7	297,419	454,761
		297,419	454,761
ASET SEMASA BERSIH		5,202,257	7,315,620
		<u>5,936,927</u>	<u>7,975,481</u>
 Dibiayai Oleh:			
Dana Terkumpul	8	5,936,927	7,975,481
		<u>5,936,927</u>	<u>7,975,481</u>

Nota-nota yang disertakan merupakan sebahagian asas penyata kewangan ini

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA

PENYATA PENDAPATAN

BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2015

	Nota	2015	2014
		RM	RM
PENDAPATAN			
Geran Kerajaan		8,898,822	10,469,700
PENDAPATAN LAIN			
Geran Projek		292,138	-
Hibah		6,983	9,143
Faedah ke atas simpanan tetap		162,394	151,265
Lain-Lain		1,371	5,834
		<u>462,886</u>	<u>166,242</u>
Jumlah Pendapatan		9,361,708	10,635,942
PERBELANJAAN			
Emolumen	9	4,584,655	4,430,550
Perjalanan dan sara hidup		833,655	952,440
Pengangkutan		683	-
Perhubungan dan utiliti		289,795	301,878
Sewaan		2,380,613	2,220,103
Bekalan bahan mentah		60,507	63,525
Bekalan dan bahan-bahan lain		247,395	202,132
Penyelenggaraan dan pembaikan kecil		519,554	420,931
Perkhidmatan Ikhtisas dan hospitaliti	10	2,150,396	1,621,346
Susutnilai		326,076	384,546
Ganjaran		5,004	5,861
Kerugian daripada jualan/pelupusan harta		33	-
Hutang Ragu		-	-
Lain-Lain Perbelanjaan		1,896	1,452
		<u>11,400,262</u>	<u>10,604,764</u>
Lebihan pada tahun		(2,038,554)	31,178

Nota-nota yang disertakan merupakan sebahagian asas penyata kewangan ini

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA

PENYATA PERUBAHAN EKUITI

BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2015

	Dana terkumpul
	RM
Pada 1 Januari 2014	7,944,303
Lebihan bagi tahun	31,178
Pada 31 Disember 2014/ 1 Januari 2015	7,975,481
Lebihan bagi tahun	(2,038,554)
Pada 31 Disember 2015	5,936,927

Nota-nota yang disertakan merupakan sebahagian asas penyata kewangan ini

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA

PENYATA ALIRAN TUNAI
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2015

	2015	2014
	RM	RM
ALIRAN TUNAI DARI AKTIVITI OPERASI		
Penerimaan	9,368,028	10,484,677
Pembayaran untuk perbelanjaan	(11,231,495)	(10,347,341)
Tunai bersih dari aktiviti operasi	<u>(1,863,467)</u>	<u>137,336</u>
ALIRAN TUNAI DARI AKTIVITI PELABURAN		
Keuntungan diterima dari simpanan tetap	157,122	166,499
Belian loji dan peralatan	(401,918)	(230,655)
Tunai bersih digunakan untuk / dari aktiviti pelaburan	<u>(244,796)</u>	<u>(64,156)</u>
 Peningkatan bersih dalam tunai dan kesetaraan tunai	 (2,108,263)	 73,180
Tunai dan kesetaraan tunai pada awal tahun	<u>6,967,363</u>	<u>6,894,183</u>
Tunai dan kesetaraan tunai pada akhir tahun	<u><u>4,859,100</u></u>	<u><u>6,967,363</u></u>
 ANALISA TUNAI DAN KESETARAAN TUNAI		
Simpanan tetap	3,733,000	4,533,000
Tunai dan baki di bank	<u>1,126,100</u>	<u>2,434,363</u>
	<u><u>4,859,100</u></u>	<u><u>6,967,363</u></u>

Nota-nota yang disertakan merupakan sebahagian asas penyata kewangan ini

SURUHANJAYA HAK ASASI MANUSIA MALAYSIA

NOTA-NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN 31 DISEMBER 2015

OBJEKTIF-OBJEKTIF/FUNGSI-FUNGSI UTAMA

- 1.1 Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM) ditubuhkan oleh Parlimen Malaysia di bawah Akta Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia 1999, (, Akta 597) dengan objektif untuk melindungi dan memajukan hak asasi manusia di Malaysia. Akta ini diwartakan pada 9 September 1999.
- 1.2 Fungsi utama SUHAKAM adalah untuk:
 - 1.2.1 memupuk kesedaran dan menyediakan pendidikan yang berhubungan dengan hak asasi manusia
 - 1.2.2 menasihati dan membantu Kerajaan dalam merumuskan perundangan dan arahan dan tatacara pentadbiran dan mengesyorkan langkah-langkah yang perlu diambil
 - 1.2.3 mengesyorkan kepada Kerajaan berkenaan dengan penandatanganan atau penyertaan dalam perjanjian triti dan suratcara antarabangsa yang lain dalam bidang hak asasi manusia; dan
 - 1.2.4 menyiasat aduan berkenaan dengan pelanggaran hak asasi manusia
- 1.3 Penyata Kewangan Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2015 telah diluluskan oleh Suruhanjaya pada 15 Mac 2016.

DASAR PERAKAUNAN PENTING

2.1 Asas Perakaunan

Penyata kewangan ini telah disediakan menurut kelaziman kos sejarah dan mematuhi piawaian perakaunan yang diluluskan terpakai di Malaysia.

2.2 Loji dan Peralatan dan Susutnilai

Loji dan peralatan dinyatakan pada kos ditolak susutnilai terkumpul.

Susutnilai diperuntukkan berdasarkan kaedah garis lurus dikira untuk menghapus kira kos setiap aset sepanjang anggaran hayat kegunaannya.

Kadar susutnilai tahunan adalah 20%.

2.3 Tunai dan Kesetaraan Tunai

Tunai merangkumi wang tunai di tangan dan di bank dan simpanan. Kesetaraan tunai merangkumi pelaburan mudah tunai yang boleh ditukarkan kepada amaun tunai yang diketahui yang tertakluk kepada risiko pertukaran nilai yang tidak signifikan. Pihak Suruhanjaya telah menggunakan kaedah langsung di dalam penyediaan Penyata Aliran Tunai.

2.4 Faedah Kakitangan

Faedah Jangka Pendek

Upah, gaji dan bonus diiktiraf sebagai perbelanjaan pada tahun yang mana perkhidmatan berkaitan oleh kakitangan Suruhanjaya.

Pelan Caruman Tetap

Suruhanjaya membuat caruman kepada Kumpulan Wang Simpanan Pekerja (KWSP) dan Pertubuhan Keselamatan Sosial (PERKESO). Caruman sedemikian diiktiraf sebagai perbelanjaan dalam Penyata Pendapatan seperti yang ditanggung. Apabila caruman telah dibayar, Suruhanjaya tiada obligasi bayaran lagi.

2.5 Peruntukan

Peruntukan dibuat bila pihak Suruhanjaya mempunyai obligasi sah atau konstruktif pada masa kini berikutan peristiwa lepas, di mana kemungkinan aliran keluar sumber akan diiktirafkan untuk menjelaskan obligasi, dan bila anggaran yang boleh diyakini boleh dibuat bagi amaun tersebut.

2.6 Geran Kerajaan

Geran daripada kerajaan diiktiraf pada nilai saksamanya di mana terdapat jaminanmunasabah bahawa geran akan diterima dan Suruhanjaya akan mematuhi semua syarat yang ada padanya.

Geran kerajaan berkaitan dengan pembelian Loji dan peralatan dimasukkan dalam liabiliti bukan semasa sebagai pendapatan tertunda dan dikreditkan kepada penyata pendapatan sepanjang hayat dijangka ke atas Loji dan Peralatan berkaitan, asas-asas yang seimbang dengan susut nilai Loji dan Peralatan yang berkaitan.

2.7 Pengiktirafan Pendapatan hibah, Faedah Simpanan Tetap dan Mudharabah Insuran

Pendapatan Hibah, Faedah Simpanan Tetap dan Mudharabah - Insuran diiktiraf berdasar asas tunai.

3 LOJI DAN PERALATAN

2015	Buku, peralatan dan				Jumlah
	Kelengkapan	Komputer	Kenderaan	Pengubahsuaian	
	RM	RM	RM	RM	RM
Kos					
Pada 1 Januari	730,721	849,869	1,637,148	1,568,663	4,786,401
Tambahan	63,709	140,459	-	197,750	401,918
Pelupusan	-	(1,999)	-	-	(1,999)
Pada 31 Disember	794,430	988,329	1,637,148	1,766,413	5,186,320

Susutnilai Berkumpul

Pada 1 Januari	638,826	598,508	1,508,489	1,380,717	4,126,540
Caj untuk tahun	50,527	83,453	33,686	158,410	326,076
Pelupusan	-	(966)	-	-	(966)
Pada 31 Disember	689,353	680,995	1,542,175	1,539,127	4,451,650

Nilai Buku Bersih

Pada 31 Disember	105,077	307,334	94,973	227,286	734,670

2014	Buku, peralatan dan				Jumlah
	Kelengkapan	Komputer	Kenderaan	Pengubahsuaian	
	RM	RM	RM	RM	RM
Kos					
Pada 1 Januari	701,162	648,773	1,637,148	1,568,663	4,555,746
Tambahan	29,559	201,096	-	-	230,655
Pada 31 Disember	730,721	849,869	1,637,148	1,568,663	4,786,401

Susutnilai Berkumpul

Pada 1 Januari	593,083	514,963	1,411,642	1,222,307	3,741,995
Caj untuk tahun	45,743	83,545	96,847	158,410	384,545
Pada 31 Disember	638,826	598,508	1,508,489	1,380,717	4,126,540

Nilai Buku Bersih

Pada 31 Disember	91,896	251,361	128,659	187,946	659,861

4 PELBAGAI PENGHUTANG, DEPOSIT DAN PRABAYAR

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	RM	RM
Deposit	624,261	782,107
Prabayar (Penghutang Lain-Lain)	968	10,836
Faedah Terakru	15,347	10,075
	<u>640,576</u>	<u>803,018</u>

5 SIMPANAN TETAP

Simpanan tetap dengan bank berlesen tidak dicagarkan untuk sebarang tujuan. Kadar faedah efektif bagi simpanan tetap dengan bank berlesen ialah antara 3.50%-3.70% setahun. Tempoh matang ialah antara 30 hari hingga 92 hari.

6 TUNAI DAN BAKI DI BANK

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	RM	RM
Tunai di tangan	5,000	3,429
Tunai di bank	<u>1,121,100</u>	<u>2,430,934</u>
	<u>1,126,100</u>	<u>2,434,363</u>

7 PELBAGAI PEMIUTANG DAN AKRUAN

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	RM	RM
Pelbagai pemiutang	-	-
Operasi pemiutang	-	595
Lain-lain pemiutang	9,828	-
Akruan	<u>287,591</u>	<u>454,166</u>
	<u>297,419</u>	<u>454,761</u>

8 DANA TERKUMPUL

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	RM	RM
Baki pada 1 Januari	7,975,481	7,944,303
Lebihan Bagi Tahun	(2,038,554)	31,178
Baki pada 31 Disember	<u>5,936,927</u>	<u>7,975,481</u>

9 EMOLUMEN

Pembayaran emolumen bagi 86 jawatan Pegawai dan Kakitangan lantikan Suruhanjaya adalah seperti berikut:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	RM	RM
Gaji	2,835,675	2,594,256
Imbuhan Khidmat Awam	143,741	134,521
Elaun Perumahan	314,693	271,026
Elaun Keraian	123,600	107,770
Lain-Lain elaun	401,757	403,273
Sumbangan Badan Berkanun	597,702	688,278
Faedah Kewangan Lain	167,488	231,426
Jumlah	<u>4,584,655</u>	<u>4,430,550</u>

10 **PERKHIDMATAN IKHTISAS DAN HOSPITALITI**

Termasuk di dalam perbelanjaan ini adalah pembayaran emolumen kepada Pesuruhjaya adalah sebanyak RM 797,157.

11 **MAKLUMAT KAKITANGAN**

Jumlah kakitangan SUHAKAM pada akhir tahun adalah 86 (2014:84).

12 **INSTRUMEN KEWANGAN**

Objektif dan Polisi Pengurusan Risiko Kewangan

Polisi pengurusan risiko kewangan Suruhanjaya bertujuan memastikan sumber kewangan mencukupi untuk menjalankan operasi-operasinya dengan lancar.

(a) Risiko Mudah Tunai

Pihak Suruhanjaya mengamalkan pengurusan risiko mudah tunai yang hemat untuk meminimumkan ketidakpadanan aset dan liabiliti kewangan dan untuk mewujudkan tahap tunai dan kesetaraan tunai yang mencukupi bagi memenuhi keperluan modal kerja.

(b) Nilai Saksama

Nilai dibawa tunai dan kesetaraan tunai, pelbagai dan lain-lain belum terima, pelbagai dan lain-lain belum bayar menghampiri nilai saksama kerana sifat instrumen kewangan yang jangka pendek.

SENARAI SINGKATAN

ATHAM	Amalan Terbaik Hak Asasi Manusia di Sekolah
BHEUU	Bahagian Hal Ehwal Undang-undang
BPA	Biro Pengaduan Awam
CAT	Hukuman Lain yang Zalim atau Tidak Berperikemanusiaan atau Menjatuhkan Maruah
CCRC	Pusat Pemulihan Dan Penjagaan
CEDAW	Konvensyen Mengenai Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi
CFNHRI	Forum Komanwel Institusi Hak Asasi Manusia Nasional
CMD	Bahagian Aduan dan Pemantauan
CRPD	Konvensyen Mengenai Hak Orang Kurang Upaya
CRC	Konvensyen Mengenai Hak Kanak-Kanak
CSO	organisasi masyarakat sivil
CWLD	Kanak-Kanak Bermasalah Pembelajaran
EAIC	Suruhanjaya Integriti Agensi Penguatkuasa
FCO	Pejabat Luar Negeri dan Komanwel
GMMF	Global Movement of Moderates Foundation
HRC	Majlis Hak Asasi Manusia Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu
ICCPR	Kovenan Antarabangsa Mengenai Hak Sivil dan Politik
ICERD	Konvensyen Antarabangsa Tentang Penghapusan Segala Bentuk
ICESCR	Kovenan Antarabangsa mengenai Hak Ekonomi, Sosial dan
ICC	Jawatankuasa Penyelaras Antarabangsa bagi Institusi-Institusi
ICRC	International Committee of the Red Cross
IDC	Pusat Tahanan Imigresen
IDEAS	Institute for Democracy and Economic Affairs
IPT	Institusi Pengajian Tinggi
IIM	Institut Integriti Malaysia
JAKOA	Jabatan Kemajuan Orang Asli
JPN	Jabatan Pendaftaran Negara
JKM	Jabatan Kebajikan Masyarakat
KAP	Kurikulum Asli Penan
KIDEX	Kinrara Damansara Expressway
KKM	Kementerian Kesihatan Malaysia

KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia
KLN	Kementerian Luar Negeri
KDN	Kementerian Dalam Negeri
KPWKM	Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat
KWAPM	Kumpulan Wang Amanah Pelajar Miskin
MAPO	Majlis Antipemerdagangan Orang dan Antipenyeludupan Orang
MoU	Memorandum Persefahaman
MTUC	Kongres Kesatuan Sekerja Malaysia
NHRAP	Pelan Tindakan Hak Asasi Manusia Nasional
NI	Inkuiri Nasional Mengenai Hak Tanah Orang Asal/Asli
NHRI	Institusi Hak Asasi Manusia Nasional
NGO	Badan bukan Kerajaan
NSCA	Akta Majlis Keselamatan Negara
OA	Orang Asli
OHCHR	Pejabat Pesuruhjaya Tinggi Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu
OKU	Orang Kurang Upaya
PAA	Akta Perhimpunan Aman
PBB	Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu
PENDIDIK	Persatuan Gerakan Kebangkitan Pendidik Kebangsaan
PDRM	Polis Diraja Malaysia
POTA	Akta Pencegahan Keganasan
PPD	Pejabat Pendidikan Daerah
PPK	Pusat Pembelajaran Komuniti
PPKI	Program Pendidikan Khas Integrasi
PMB	Perbincangan Meja Bulat
RELA	Ikatan Relawan Rakyat
SAR	Sekolah Agama Rakyat
SCA	Jawatankuasa Kecil Pentauliahan
SDG	Matlamat Pembangunan Mampan
SEANF	Forum Institusi Hak Asasi Manusia Nasional Asia Tenggara
SEB	Sarawak Energy Berhad
SEO	Pegawai Eksekutif Kanan
SIDA	Swedish International Development Cooperation Agency

SOP	Prosedur Operasi Standard
SOSMA	Akta Kesalahan Keselamatan (Langkah-langkah Khas) 2012
TPPA	Perjanjian Perkongsian Trans-pasifik
TWG	Kumpulan Kerja Teknikal Mengenai Hak Asasi Manusia
UAM	Kanak-kanak bawah umur yang tiada penjaga
UDHR	Perisytiharan Hak Asasi Manusia Sejagat
UiTM	Universiti Teknologi MARA
UPSI	Universiti Pendidikan Sultan Idris
UNDRIP	Pengisytiharan Hak Orang Asal Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu
UNGP	Panduan Bangsa-Bangsa Bersatu Mengenai Hak Asasi Manusia dan
UNHCR	Pesuruhanjaya Tinggi Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu bagi
UNCT	Pasukan Negara Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu
UNSC	Ahli Majlis Keselamatan Pertubuhan Bangsa- Bangsa Besatu
UPR	Penilaian Penggalan Sejagat

